

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (1887-1927)

ΑΘΗΝΑΙ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
2020

Τῷ ἁγίῳ Ἐλευθερουπόλεως
κυρίῳ Χρυσοστόμῳ,
θεοφιλῶς ποιμαίνοντι
τὴν θεόσωστον καὶ παλαίφατον
ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν ταύτην
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ.....	15
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	17
I. ΠΗΓΕΣ	17
II. ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ	17
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	27

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΠΡΩΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Β' ΣΤΑΥΡΙΔΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΡΧΙ- ΔΙΑΚΟΝΩΝ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ ΠΕΤΡΙΔΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ (ΛΥΧΝΙΔΩΝ)	135
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΕΙΑ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	167
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΕΙΑ ΑΝΘΙΜΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΞΑΝΘΗΣ...	179

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΓΚΡΕΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΛΕΥΚΗΣ..... 183

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΔΡΑΓΟΥΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ..... 193

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΣΤΑΜΟΥΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΑΙ
ΝΑΟΥΣΗΣ..... 205

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΣ

οί όποιοι πατριάρχευαν κατά τὸ διάστημα πὸν καλύπτεται ἀπὸ τὰ ἐδῶ
ἐκδιδόμενα ἔγγραφα..... 211

2. ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

πρὸς τοὺς όποίους ἀπεστάλησαν ἢ τοὺς όποίους ἀφοροῦν τὰ ἐδῶ
ἐκδιδόμενα ἔγγραφα..... 213

3. ΕΓΓΡΑΦΑ

τὰ όποία ἀπεστάλησαν ἀπὸ ἀρχιερεῖς Ἐλευθερουπόλεως ἢ χριστιανούς τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἢ ἄλλα πρόσωπα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο (καὶ μνημονεύονται στὰ ἐδῶ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα)..... 215

4. ΑΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

τὰ όποία μνημονεύονται στὰ ἐδῶ ἐκδιδόμενα πατριαρχικὰ ἔγγραφα..... 233

5. ΟΚΤΩ ΕΓΓΡΑΦΑ

ἀπὸ τὸ Παλαιοχώρι τοῦ Παγγαίου (τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως)..... 245

ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ..... 257

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΝΑΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ πατριαρχικῶν ἐγγράφων σχετικῶν μὲ τὴν ἐπισκοπὴ καὶ ἀργότερα μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως συμπεριλήφθηκε στὴ μονογραφία μου *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως* (Θεσσαλονίκη 2005, σ. 377-542). Ἀπὸ μεταγενέστερες ὅμως ἀναδιφήσεις μου στοὺς κώδικες τῆς Πατριαρχικῆς Ἀλληλογραφίας, οἱ ὁποῖοι ἀπόκεινται στὸ Ἀρχαιοφυλάκειο τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐντόπισα καὶ ἀρκετὰ ἄλλα ἔγγραφα ποὺ ἀφοροῦν διάφορες πτυχὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς δράσεως τῶν ἱεραρχῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐπαρχίας τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὸ 1887 ἕως καὶ τὸ 1927.

Μὲ τὴν ἔκδοση λοιπὸν τῶν ἐν λόγῳ ἐγγράφων στὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίο συμπληρώνεται κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος ἡ γνώση μας γιὰ τὴν πολυποίκιλη δράση τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἐλευθερουπόλεως σὲ καιροὺς χαλεποὺς γιὰ τὴν ἐπαρχία τους ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία γενικότερα. Ἄν καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ σύντομα, ὥστόσο μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ εἰκάσουμε πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ ὅσα καταγράφονται σὲ αὐτά, καὶ ἔτσι νὰ διαπιστώσουμε τὴν πρόοδο ποὺ, μὲ τὴ διαρκῆ φροντίδα καὶ τὴν ἀδιάλειπτη μέριμνα τῶν ποιμεναρχῶν της, σημειωνόταν σταδιακὰ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως μὲ τὴν ἀνέγερση ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων ὄχι μόνο στὴν ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς ἀλλὰ καὶ σὲ διάφορα χωριά της (Ἀρρεναγωγεῖο καὶ Παρθεναγωγεῖο στὸ Πράβι, σχολεῖο στὴ Δρέζνα/Μυρτόφυτο κ.ά.). Γενικὰ ἡ ἔκδοση τῶν ἐγγράφων παρέχει ὑλικὸ γιὰ τὴ συμπλήρωση προγενέστερων γνώσεών μας, γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἔρευνας ποικίλων θεμάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, καὶ ἀκόμη γιὰ τὴν πραγμάτευση καὶ τὴν ἀποσαφήνιση ἐνδιαφερουσῶν πτυχῶν τῆς κοινωνίας τῶν κατοίκων της.

Ἀπὸ τὰ 125 ἔγγραφα ποὺ περιλαμβάνονται στὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίο τὰ 123 ἐκδίδονται ἐδῶ γιὰ πρώτη φορά, καί, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παραπομπὴ στοὺς κώδικες τῆς Πατριαρχικῆς Ἀλληλογραφίας, ὅπου ἀνευρίσκονται καταγεγραμμένα, καὶ τὴν περίληψη τοῦ περιεχομένου τους, γίνεται σὲ ὑποσημειώσεις ἓνας σύντομος σχολιασμὸς ποὺ ἀφορᾷ κυρίως πρόσωπα (κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς) ἢ θεσμούς (ἐπιτροπὲς τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἰδρύματα, ἐφορίες κτλ.) ποὺ μνημονεύονται στὸ κείμενο τῶν ἐγγράφων, ὥστε νὰ διευκολυνθεῖ στὴν περαιτέρω ἔρευνά του ὁ μελετητὴς ποὺ θὰ τὰ χρησιμοποιήσει. Κατὰ τὴν ἔκδοση ἀκολουθῶ πιστὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν ἐγγράφων, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ δὲν τηρεῖται

μὲ συνέπεια σὲ ὅλα τὰ κείμενα· οἱ σημαντικότερες ἀποκλίσεις, μερικές φορές ἀκόμη καὶ μέσα στὸ ἴδιο ἔγγραφο, εἶναι ἢ γραφὴ τῆς ἴδιας λέξεως ἄλλοτε μὲ κεφαλαῖο τὸ ἀρχικὸ γράμμα τῆς καὶ ἄλλοτε μὲ μικρό, π.χ. Ἐθνικῶ Ταμείω/ἔθνικοῦ Ταμείου (ἀρ. 58), χριστιανῶν (ἀρ. 3)/Χριστιανοί (ἀρ. 33), Ἱερότητα/ἱερότητα (ἀρ. 17), Κοινότης (ἀρ. 41)/κοινότης (ἀρ. 87), Δημογερόντων (ἀρ. 64)/δημογερόντων (ἀρ. 62), Ἐφορίας (ἀρ. 13)/ἐφορίας (ἀρ. 48), Ὑμῶν/ὕμῶν (ἀρ. 75) καὶ ἄλλα παρόμοια (βλ. ἐπίσης Δ.Ε.Μ. (ἀρ. 17)/Δ.Ε.Μ. (ἀρ. 11), Κ. παπᾶ Ἰωάννου (ἀρ. 45)/Κ. Παπαϊωάννου [ἀρ. 47]) ἢ ὀρθογραφικὲς διαφοροποιήσεις, ὅπως σχολειακῶν (ἀρ. 32)/σχολιακῶν (ἀρ. 38)· μόνον ὅπου ἐντοπίζονται ἰδιαίτερα σημαντικὰ καὶ ἐμφανῆ λάθη, ὅπως παραλείψεις λέξεων, ἐπὶ πλέον λέξεις ἢ συλλαβές, λανθασμένες πτώσεις, αὐτὰ εἴτε τὰ διορθώνω στὸ κείμενο εἴτε τὰ ἐπισημαίνω σὲ σχετικὴ ὑποσημείωση. Ὅσον ἀφορᾷ τὶς συντομογραφημένες λέξεις τὶς ἐκδίδω ὅλες στὴν πλήρη μορφή τους.

Γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τῶν ἐκδιδόμενων πατριαρχικῶν ἐγγράφων βασιζομαι σὲ σχετικὲς δηλώσεις, ὅπως αὐτὲς ἐντοπίζονται στὸ ἴδιο τὸ περιεχόμενό τους. Ὁ χαρακτηρισμὸς *γράμμα* ἐντοπίζεται σὲ μεγάλο ἀριθμὸ ἐγγράφων ποὺ ἀπευθύνονταν πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο· ἔτσι καὶ τὰ ἐδῶ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, τὰ ἀπαντητικὰ πρὸς αὐτά, τὰ χαρακτηρίζω ἐπίσης *γράμματα* (ἐφ' ὅσον βέβαια στὸ ἴδιο τὸ περιεχόμενό τους δὲν ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπονοεῖται κάποιος ἄλλος χαρακτηρισμὸς τους)· ἐπίσης δύο ἄλλα ἔγγραφα χαρακτηρίζονται ὡς τέτοια, ἐπειδὴ σὲ αὐτὰ ἐντοπίζονται ἐκφράσεις ὅπως *ἐν τῷ παρόντι*¹ ἢ *διὰ τοῦ παρόντος*². Ὁ ὅρος *ἐπιστολὴ* ἀπαντᾶται σχετικὰ λίγες μόνο φορές, δηλαδὴ σὲ τέσσερα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται ρητὰ ὡς *ἐπιστολές*³, σὲ ἄλλα δέκα τρία, ὅπου ἐντοπίζονται οἱ ἐκφράσεις *τῆς παρούσης* [sc. ἐπιστολῆς]⁴, *διὰ τῆς παρούσης* [sc. ἐπιστολῆς]⁵ καὶ *ἐν τῇ παρούσῃ* [sc. ἐπιστολῆς]⁶ καὶ μία φορὰ *τὴν παρούσαν*⁷· ἐπίσης πέντε ἔγγραφα χαρακτηρίζονται ὡς πατριαρχικὰ *πιττάκια*⁸ καὶ ἓνα ὡς *ἐγκύκλιος*⁹. Τέλος ἓνα ἀκόμη ἔγγραφο¹⁰, στὸ κείμενο τοῦ ὁποῖου δὲν ὑπάρχει κα-

1. Πρβ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 16: *ἐν τῷ παρόντι* [sc. γράμματι].

2. Πρβ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 19: *διὰ τοῦ παρόντος* [sc. γράμματος].

3. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 4: *διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς*· 67: *διὰ προηγουμένης ἐπιστολῆς ... διὰ τῆς παρούσης*· 115: *διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς*, καὶ 117: *καὶ διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς*.

4. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 54: *ἐπιδότου τῆς παρούσης*, καὶ 93: *ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης*.

5. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 21: *διὰ τῆς παρούσης*· βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 42, 46, 69, 70, 101 καὶ 121.

6. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 7: *ἐν τῇ παρούσῃ*· βλ. ἀκόμη τὰ ἔγγραφα ἀρ. 8 καὶ 79.

7. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 37.

8. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 10, 13, 14, 15 καὶ 18.

9. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 12.

10. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 40.

νείς χαρακτηρισμός, *ἐπιστολή* ἢ *γράμμα* ἢ *πιττάκιον*, ἐντοπίζεται ὁμως σὲ αὐτὸ ἢ ἔκφραση *δι' ἰδίας ἡμῶν ἐπιστολῆς* (χαρακτηρίζοντας ἄλλο σχετικὸ πατριαρχικὸ ἔγγραφο), τὸ καταγράφω καὶ αὐτὸ ὡς ἐπιστολή¹¹, ἐνῶ μερικὰ ἄλλα εἶναι τηλεγραφήματα¹². Γιὰ ὅσα ἔγγραφα δὲν προκύπτει κάποιος ἀπὸ τοὺς παραπάνω χαρακτηρισμοὺς ἀπὸ κανένα στοιχεῖο τοῦ περιεχομένου τους, τὰ καταγράφω ὡς *γράμματα*. Τὴν ἴδια πρακτικὴ ἀκολουθῶ καὶ κατὰ τὴν καταγραφή τῶν ἐγγράφων ποὺ ἀπαριθμῶ στίς σ. 215-231, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀποσταλεῖ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ μητροπολίτες ἢ ἄλλα πρόσωπα, καθὼς καὶ τῶν ἐγγράφων ἐκείνων γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος στίς σ. 233-243¹³.

Στο Παράρτημα ἐκδίδονται ὀκτὼ ἔγγραφα ἀπὸ τὸ Παλαιοχώρι, χωριὸ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν συναλλαγές τῶν ἐπιχωρίων κατοίκων μὲ τὴν (σταυροπηγιακὴ, μᾶλλον ἕως τὸ 1864) ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ τους καὶ μὲ τὸ σχολεῖο τους κατὰ τὰ ἔτη 1888-1902, καθὼς καὶ τὸν ἀπολογισμὸ τῶν οἰκονομικῶν τῆς ἴδιας ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἔτος 1908 (κατὰ τὸν τίτλο τοῦ ἐγγράφου).

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὶς μεγάλες εὐχαριστίες μου καὶ τὸν υἱκὸ σεβασμὸ μου πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπό μας, τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο τὸν ἀπὸ Χαλκηδόνος, ὁ ὁποῖος μοῦ χορήγησε τὴν ἄδεια γιὰ τὶς ἐπανελημμένες ἔρευνές μου στὸ Πατριαρχικὸ Ἀρχιεπιφυλάκειο ὑπὸ τὸν τότε ἀρχιεπιφύλακα καὶ νῦν μακαριστὸ Μέγα Οἰκονόμο π. Νικόλαο Πετροπέλλη, ὥστε νὰ καταστῆ δυνατὸς ὁ ἐντοπισμὸς καὶ ἡ δημοσίευση τῶν ἐγγράφων αὐτῶν.

Ἀκόμη, εὐχαριστῶ τὸν ἀγαπητὸ συνάδελφο κ. Παναγιώτη Σωτηρούδη γιὰ τὴ βοήθειά του στὴν ἀνάγνωση μερικῶν δυσανάγνωστων λέξεων σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ἐδῶ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, καὶ τὴν ἀγαπητὴ κ. Ἀθηνᾶ Καπρᾶρα, ὑπεύθυνη (μέχρι πρό τιος) τῆς Νησίδας Ἠλεκτρονικῶν Ὑπολογιστῶν τοῦ Τμήματος

11. Πὰ νὰ γίνουν κατανοητὰ τὰ ὅσα σημειώνονται σὲ σχέση μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ, διευκρινίζω ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', γράφοντας πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, ἀφοῦ ἐκφράσει τὴν εὐαρέσκειά του πρὸς τὸν ἀρχιερέα, τελειώνοντας τονίζει ὅτι γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἀπευθύνεται μὲ ξεχωριστὴ ἐπιστολή του καὶ πρὸς τοὺς χριστιανούς τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως· συνεπῶς εἶναι λογικὸ νὰ ὑποθέσουμε ὅτι καὶ τὸ ἔγγραφο πρὸς τὸν Πανάρετο πρέπει νὰ χαρακτηρισθεῖ ἐπιστολή.

12. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 74 καὶ 75· τὸ ἔγγραφο ἀρ. 116 ἀφορᾷ τέσσερα τηλεγραφήματα (πρὸς ἰσάριθμους, διαφορετικούς, παραληπτές).

13. Πὰ τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν ἐγγράφων τῆς πατριαρχικῆς ἀλληλογραφίας βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 72 (: «Ταῦτα βασικῶς λαμβάνουσι τὴν ὀνομασίαν “γράμμα” ἢ “ἐπιστολή”, μὲ διαφόρους προσδιορισμοὺς, ἀναλόγως τῆς προελεύσεως, τῶν παραληπτῶν ἢ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ...»).

Φιλολογίας (ΑΠΘ), για την πρόθυμη βοήθειά της στην επεξεργασία τών εικόνων του κειμένου.

Στή Σύγκλητο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πού ἔκανε δεκτὴ τὴν εἰσήγηση γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ στὴ σειρά *Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, καὶ ἰδιαίτερα στὴν Ἀκαδημαϊκὸ καθηγήτρια κ. Χρύσα Μαλτέζου, πού διάβασε τὸ βιβλίο πρὶν τυπωθεῖ καὶ μοῦ ἔκανε χρήσιμες ὑποδείξεις, καθὼς καὶ στοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς καθηγητὴ κ. Ἀντώνιο Ρεγκάκο, Ἀντιπρόεδρο τῆς Τάξεως Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν, καὶ καθηγητὴ κ. Μιχαὴλ Τιβέριο, Γραμματέα ἐπὶ τῶν Δημοσιευμάτων, ἐκφράζω τὶς θερμὲς εὐχαριστίες μου.

Θεσσαλονίκη 2020

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

Ἄρχων Νοτάριος

τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

<i>ΑΠ</i>	<i>Ἀρχεῖον Πόντου</i> . Ἐκδοση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν (Ἀθήνα)
<i>ΒΣ</i>	<i>Βαλκανικά Σύμμεικτα</i> . Περιοδική ἔκδοση τοῦ ΙΜΧΑ (Θεσσαλονίκη)
<i>Διδαχή</i>	Περιοδικὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας (Καλαμάτα)
<i>ΕΑ</i>	<i>Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια</i> (Κωνσταντινούπολις)
<i>ΕΕΒΣ</i>	<i>Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν</i> (Ἀθήναι)
<i>ΕΕΘΣΠΘ</i>	<i>Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης</i> (Θεσσαλονίκη)
<i>ΕΘ</i>	<i>Ἐκκλησία καὶ Θεολογία</i> . Ἐκκλησιαστικὴ καὶ Θεολογικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας (London)
<i>ΕκΘ</i>	<i>Ἐκκλησία καὶ Θεολογία</i> . Σειρὰ δευτέρα (Καβάλα)
<i>ΕΜΣ</i>	<i>Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν</i> (Θεσσαλονίκη)
<i>ΕΦ</i>	<i>Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος</i> . Ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον κατὰ τρίμηνον (Ἀλεξάνδρεια)
<i>ΗΧ</i>	<i>Ἡπειρωτικὰ Χρονικά</i> . Περιοδικὸν σύγγραμμα ἰδρυθὲν καὶ ἐκδιδόμενον προνοία τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος Βλάχου (Ἰωάννινα)
<i>Θεολογία</i>	Ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ τρίμηνον (Ἀθήνα)
<i>ΘΗΕ</i>	<i>Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια</i> (Ἀθήνα)
<i>Θρακικά</i>	Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Θρακικοῦ Κέντρου» (Ἀθήναι)
<i>ΙΜΧΑ</i>	<i>Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου</i> (Θεσσαλονίκη)
<i>Μακεδονικά</i>	Σύγγραμμα περιοδικὸν τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν (Θεσσαλονίκη)
<i>ΜΒ</i>	<i>Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη</i> . Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν (Θεσσαλονίκη)
<i>ΝΒ</i>	<i>Νομοκανονικὴ Βιβλιοθήκη</i> (Κατερίνη)
<i>Νόμος</i>	Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα τοῦ Τμήματος Νομικῆς τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν (Θεσσαλονίκη)
<i>Ὁρθοδοξία</i>	Τριμηνιαῖον ἠθικοθρησκευτικὸν περιοδικὸν (Κωνσταντινούπολις)
<i>Παρνασσὸς</i>	Περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ὁμωνύμου Συλλόγου (Ἀθήναι)
<i>ΠραγμαΑΑ</i>	<i>Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν</i> , Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (Ἀθήναι)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παρατίθεται έπιλογή μόνον βιβλιογραφίας, ή όποία άπαιτείται για τόν σχολιασμό τών έδω έκδιδόμενων έγγραφων, ένω πλήρης βιβλιογραφία για τή μητρόπολη Έλευθερουπόλεως ύπάρχει καταγεγραμμένη στό βιβλίό μου *Η ιστορία τής μητροπόλεως Έλευθερουπόλεως*, σ. 27-58.

Ι. ΠΗΓΕΣ

Κ(ώδικας/ες) Π(ατριαρχικής) Α(λληλογραφίας)

ΚΠΑ Α' /58	ΚΠΑ Α' /80
ΚΠΑ Α' /63	ΚΠΑ Α' /82
ΚΠΑ Α' /65	ΚΠΑ Α' /83
ΚΠΑ Α' /67	ΚΠΑ Α' /84
ΚΠΑ Α' /71	ΚΠΑ Α' /85
ΚΠΑ Α' /72	ΚΠΑ Α' /86
ΚΠΑ Α' /73	ΚΠΑ Α' /87
ΚΠΑ Α' /74	ΚΠΑ Α' /88
ΚΠΑ Α' /75	ΚΠΑ Α' /91
ΚΠΑ Α' /76	ΚΠΑ Α' /92
ΚΠΑ Α' /77	ΚΠΑ Α' /93
ΚΠΑ Α' /78	ΚΠΑ Α' /94
ΚΠΑ Α' /79	ΚΠΑ Α' /95

ΙΙ. ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ό Έλληνισμός τής Στρωμνίτσης = ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Η Βόρειος Μακεδονία. Ό Έλληνισμός τής Στρωμνίτσης. Τοπογραφία - Ιστορία - Εκκλησία - Παιδεία - Έθνική και Κοινοτική Ζωή* [ΙΜΧΑ 181], Θεσσαλονίκη 1980.

—, *Η διαμόρφωσις 4τών όρίων* = ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Η διαμόρφωσις τών όρίων τής μητροπολεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου. Συμβολή εις τήν διερεύνησιν του έκκλησιαστικού χάρτου τής Άνατολικής Μακεδονίας, Α' Τοπικό συμπόσιο ή Καβάλα και ή περιοχή της, Καβάλα, 18-20 Άπριλίου 1977, Πρακτικά, Θεσσαλονίκη, ΙΜΧΑ, 1980, σ. 169-211.*

—, *Η έκκλησιαστική ιστορία τών Νέων Χωρών, 1912 - 1928 - σήμερα*, Θεσσαλονίκη χ.χ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τών έπισκοπικών καταλόγων* = ΙΩΑΝΝΗΣ Ε. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τών έπισκοπικών καταλόγων του Πατριαρχείου τής Κωνσταντινουπό-*

- λεως και τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος [ΕΕΘΣΠΘ, τόμος 22, Παράρτημα 25], Θεσσαλονίκη 1979.
- ΑΝΔΡΕΟΥ, Σωφρόνιος Σταμούλης = ΘΩΜΑΣ Δ. ΑΝΔΡΕΟΥ, ἀρχιμανδρίτης, *Σωφρόνιος Σταμούλης, ὁ ἀπὸ Βερροίας μητροπολίτης Ἐλευθερούπολης. Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργο ἐνὸς λόγιου ἱεράρχη*, Θεσσαλονίκη 2017 (διδακτ. διατρ.).
- ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Γ. ΑΤΕΣΗΣ, μητροπολίτης πρώην Λήμνου, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον*, Ἐν Ἀθήναις 1975.
(πρόκειται γιὰ ἀνατύπωση δύο ἄρθρων ἀπὸ τὸ περιοδικὸ *ΕΦ* 56 (1974) 105-180, καὶ 57 (1975) 111-173· παραπέμπω στὴν ἀνατύπωση).
- , Βραχέα τινὰ περὶ ἀρχιερέων = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Γ. ΑΤΕΣΗΣ, μητροπολίτης πρώην Λήμνου, Βραχέα τινὰ περὶ ἀρχιερέων τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας καὶ ἐπισημειώσεις εἰς τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους αὐτῆς, *ΕΦ* 60 (1978) 44-90.
- , *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων* = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Γ. ΑΤΕΣΗΣ, μητροπολίτης πρώην Λήμνου, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων τινων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1453 μέχρι σήμερον* [Ἐκδοσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἀρ. 25], Καλαμάτα 1978
(πρόκειται γιὰ ἀνατύπωση ἀπὸ τὸ περιοδικὸ *Διδαχή*, τεύχη 344-347, Ἰούνιος - Ὀκτώβριος 1978· παραπέμπω στὴν ἀνατύπωση).
- , Ἐπισκοπαὶ καὶ ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Γ. ΑΤΕΣΗΣ, μητροπολίτης πρώην Λήμνου, Ἐπισκοπαὶ καὶ ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1800 μέχρι σήμερον, *ΕΘ* 3 (1982) 971-1037.
- ΑΤΣΑΛΟΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *Τὰ χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Κοσινίτζας (ἢ Εἰκοσιφοίνισσας) τοῦ Παγγαίου* [Δῆμος Δράμας. Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο. Σειρὰ Δημοσιευμάτων, ἀρ. 1], Δράμα 1990.
- , *Ἡ ὀνομασία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Ἀχειροποιήτου τοῦ Παγγαίου, τῆς ἐπονομαζομένης τῆς Κοσινίτζης ἢ Εἰκοσιφοίνισσης* [Δῆμος Δράμας. Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο. Σειρὰ Δημοσιευμάτων, ἀρ. 2], Δράμα 1995.
- ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α., *Ἡ νομοκανονικὴ ὑπόστασις τῶν μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν*, Θεσσαλονίκη ²1972 (¹1970).
- ΒΑΚΙΡΤΖΗΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ Δ., *Ἱστορία τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου 1834-1912*, Ἀθήνα 2005.
- ΒΑΛΑΚΟΥ-ΘΕΟΔΩΡΟΥΛΗ ΜΑΛΑΜΑΤΗ, *Τὸ νομικὸ περίγραμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ πλαίσιο τῆς Διεθνούς Κοινότητος*, Ἀθήνα - Θεσσαλονίκη 2001.
- , *Πολιτικὲς καὶ συνταγματικὲς πτυχὲς τοῦ καθεστώτος τῶν Νέων Χωρῶν* [NB 10], Κατερίνη 2003.
- ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, ΕΛΛΗ, *Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Πόλης*, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχολιτῶν, Ἀθήνα 1985.
- ΒΙΤΑΛΗΣ, ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α., Βασίλειος (ὁ Παπαχρήστου ἢ Χρηστίδης), *ΘΗΕ* 3 (1963) 700-701.
- ΒΛΑΧΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν., *Ἡ ἱστορία τῆς Φιλιππουπόλεως κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον*, Θεσσαλονίκη 1972.
- BROWN, ΚΕΙΤΗ, Ἀνάμεσα στὸ κράτος καὶ τὴν ὑπαιθρο: Τὸ Κρούσοβο ἀπὸ τὸ 1903 καὶ

- ἐφεξῆς, στό: Β. Κ. Γούναρης – Ίάκ. Δ. Μιχαηλίδης – Γ. Β. Ἀγγελόπουλος (ἐπιμ.), *Ταυτότητες στὴ Μακεδονία*, Ἀθήνα 1997, σ. 171-195.
- ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ = *Γενικοὶ Κανονισμοὶ περὶ διευθετήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον διατελούντων χριστιανῶν, ὑπηκόων τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1862 (τὸ κείμενο αὐτὸ ἀνατυπώθηκε ἀρκετὲς φορές, ὅπως π.χ. τὸ 1900, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀργότερα, ἐνσωματωμένο σὲ δημοσιεύματα νεότερων μελετητῶν). Ἡ τελευταία ἀνατύπωσή τους σὲ ιδιαίτερο τεύχος εἶναι ἡ ἀκόλουθη: ἈΝΔΡΕΑΣ ΝΑΝΑΚΗΣ, μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου Καστελλίου καὶ Βιάννου, *Οἱ Γενικοὶ Κανονισμοὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 1862*, Θεσσαλονίκη 2003-2004· ἐπίσης ἔχουν ἀνατυπωθεῖ τὸ 2013 καὶ στὸ βιβλίο τοῦ ΙΔΙΟΥ *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 296-347.
- ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἀνατ. καὶ Δυτ. Θράκης = ΓΕΡΜΑΝΟΣ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατ. καὶ Δυτ. Θράκης (ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως γενικῶς, ἀλλ' ἰδίως ἀπὸ τοῦ ἰζ' αἰῶνος καὶ ἐξῆς), *Θρακικά* 6 (1935) 37-136.
- , Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης = ΓΕΡΜΑΝΟΣ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βορείου Θράκης καὶ ἐν γένει τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως καὶ ἐξῆς, *Θρακικά* 8 (1937) 110-189.
- , Ἐπαρχίαι Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας = ΓΕΡΜΑΝΟΣ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχείου Κ/Πόλεως, *ΗΧ* 12 (1937) 11-103.
- ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡ., *Ἰωακεῖμ Σγουρός, μητροπολίτης Ξάνθης, καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Δημογεροντίας*, Θεσσαλονίκη 1968.
- ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΖΗΣ, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ξάνθης* = ΠΕΤΡΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΖΗΣ, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ξάνθης*, Ξάνθη 1976.
- ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, ΦΩΤΙΟΣ Ν., *Τὸ ἐκ συγγενείας αἵματος ζ'. βαθμοῦ κάλυμα γάμου καὶ ἡ πρόσταξις, ἔτους 1186, τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου Β'. τοῦ Ἀγγέλου* [Πραγμ.ΑΑ 6/2], Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1937.
- ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Ν., *Μητροπολίτες Καστορίας (1836-1958) μετὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῆς τους*, Θεσσαλονίκη 2009.
- ΓΚΙΝΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ., *Περίγραμμα ἱστορίας τοῦ μεταβυζαντινοῦ Δικαίου* [Πραγμ.ΑΑ 26], Ἀθήναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1966.
- ΓΛΑΒΙΝΑΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘ., Ἀρχιερεῖς τῆς ἐπισκοπῆς Ἀρδαμερίου, *Μακεδονικά* 20 (1980) 9-29.
- , «Τὸ Μοναστήρι τῆς Εἰκοσιφοίνισσας (Ἱστορία - Ἐγγραφα - Βιβλιογραφία)», *ΕΕΘΕΣΘ/ΤΘ* Ν. Σ. 2 (1994) 9-111.
- , *Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Νεόφυτος Η'* = ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘ. ΓΛΑΒΙΝΑΣ, *Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Νεόφυτος Η' Παπακωνσταντίνου ἀπὸ τὸ Ροδολίβος (1833-†4/5 Ἰουλίου 1909)*, Δῆμος Ἀμφίπολης 2014.
- ΓΟΥΣΙΟΣ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα* = ΑΣΤΕΡΙΟΣ Δ. ΓΟΥΣΙΟΣ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα*,

- Λακκοβηκίων τοπογραφία, ἤθη, ἔθιμα καὶ γλῶσσα*, Ἐν Λειψία 1894 (ἀνατύπ.: Θεσσαλονίκη 1999).
- ΔΑΡΔΑΣ, *Ἡ ἐπισκοπή - μητρόπολη Σισανίου καὶ Σιατίστης* = ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΔΑΡΔΑΣ, *Ἡ ἐπισκοπή - μητρόπολη Σισανίου καὶ Σιατίστης*, Θεσσαλονίκη 2006.
- ΔΕΛΙΑΛΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π., *Ἐπισκοπικὰ Κοζάνης*, Κοζάνη 1972.
- ΕΘΝΙΚΟΝ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΕΝ ΠΡΙΓΚΗΠΩ. *Λογοδοσία τῶν ὑπὸ τῆς Ἐφορίας πεπραγμένων ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1905-31ης Μαΐου 1906*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1906.
- ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1872.
- ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΤΑΥΔΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1904 ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1903 ΚΑΙ 1904, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1905.
- ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΝ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ [Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1897].
- ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ., *Τὸ Ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον Κωνσταντινουπόλεως (1882-1988)*, Θεσσαλονίκη 1988.
- , *Τὸ Ἐθνικὸ Ὀρφανοτροφεῖο στὴν Πρίγκηπο τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, ΒΣ 4 (1992) 91-106.
- , *Ἡ μητρόπολις Χαλκηδόνος* = ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, *Ἡ μητρόπολις Χαλκηδόνος ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα ἕως σήμερα* [Ἀνάλεκτα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς 9], Ἀθήνα, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχολιτῶν, 2000.
- ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ, ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ, μητροπολίτης Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, *Πρακτικὰ Δημογεροντίας Ξάνθης, 1919-1926, Κώδιξ Β'*, τ. 2, Ξάνθη 2006.
- ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Δ., *Ἐκκλησιαστικά, ἢ Ἐκκλησιαστικὸν Δελτίον, Περιέχον τὴν ἀπὸ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου κ. Σωφρονίου καὶ ἐφεξῆς ἱστορίαν τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου, Τόμος ΣΤ' / Ἔτος Γ'*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1871.
- ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, στό: Γ. Α. ΡΑΛΛΗΣ - Μ. ΠΟΤΛΗΣ, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε ἀγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν τε ἱερῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀγίων Πατέρων ...*, τ. II, Ἀθήνησιν 1852, σ. 1-112.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚῃ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1853.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1874.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ Κ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1898.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1909.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ἰδρυθέντος τῷ 1875, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1897.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1914.
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1861.

- ΚΑΡΑΗΛΙΑΣ, ΘΩΜΑΣ, *Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Πλόβδιβ (Φιλιππουπόλεως) Βουλγαρίας. Ἱστορική ἐξέλιξη. Σημερινή κατάσταση*, Θεσσαλονίκη 2012.
- ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητρόπολις τοῦ Νευροκοπίου = ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητρόπολις τοῦ Νευροκοπίου κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἄγωνα [ΙΜΧΑ, 221], Θεσσαλονίκη 1991 (διδασκ. διατρ.).
- — ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ, *Ἰωακείμ, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Ἡ ἐπίσημος ἀλληλογραφία 1874-1876*, Θεσσαλονίκη 2002.
- ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, *Τὰ Παρθεναγωγεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, Παρνασσός 17 (1975) 173-200.
- ΚΑΤΣΑΡΟΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, *Τὰ χειρόγραφα τῶν Μονῶν Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν καὶ Παναγίας Ἀχειροποιήτου τοῦ Παγγαίου (Κοσίνιτσας). Ἡ ἱστορία τῶν ἀριθμῶν* [Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Σερρῶν. Σειρὰ ἐκδόσεων γιὰ τὴν πόλη καὶ τὸ Νομὸ Σερρῶν 4], Σέρρες 1995.
- ΚΑΤΩΠΟΔΗΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, *Ὁ μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος Παπαχρήστου στὸ Βορειοηπειρωτικὸ Ἄγωνα*, Θεσσαλονίκη 2001 (διδασκ. διατρ.).
- ΚΖΟΥΝΙΑ, ΣΜΑΡΩ ΑΝ., *Μητρόπολις Γάνου καὶ Χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης*, Θεσσαλονίκη 2005.
- ΚΙΑΓΧΙΔΟΥ, ΠΕΛΑΓΙΑ, *Ἡ θεσμικὴ λειτουργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων στὶς ἐπαρχίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὸ β' μισὸ τοῦ 19ου αἰῶνα*, Θεσσαλονίκη 2017.
- ΚΟΜΜΑΤΑΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ., *μητροπολίτης Σεβαστείας, Ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ 1928 παρακλυομένη τοῖς ὄροις. Τὸ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Ἀρχείου ἱστορικὸ τοῦ ἀγῶνος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴν διατήρηση τῶν δικαίων του ἐπὶ τῶν Μητροπόλεων του τῶν Νέων Χωρῶν*, Θεσσαλονίκη 2006.
- ΚΟΝΟΡΤΑΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ, *Ὅθωμανικὲς θεωρήσεις γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Βεράτια γιὰ τοὺς προκαθημένους τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (17ος-ἀρχὲς 20οῦ αἰῶνα)* [Νεότερη καὶ σύγχρονη ἱστορία], Ἀθήνα 1998.
- ΚΟΥΚΛΙΑΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ., *Ὁ μοναχισμὸς καὶ τὰ μοναστήρια τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου* [ΕκΘ 5], Καβάλα 1992.
- ΚΥΡΑΤΣΟΣ, *Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας* = ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Κ. ΚΥΡΑΤΣΟΣ, *μητροπολίτης Δράμας, Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας. Ἀπὸ τὶς ἀπαρχές τῆς μέχρι σήμερα*, Δράμα 1997.
- , *Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας [μὲ βάση Πατριαρχικὰ ἔγγραφα, 1608-1931]*, Δράμα 1998.
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *Συμβολαί* = ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπισκοπῶν*, Ἀθήναι 1969 (ἀνατύπ.: 1976).
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ Χ., *Ἀγαθάγγελος (ὁ Μάγνης)*, ΘΗΕ 1 (1962) 83-84.
- , *Ἀμβρόσιος (ὁ Σταυρινός)*, ΘΗΕ 2 (1963) 287.
- , *Εἰρηναῖος (ὁ Παντολέοντος)*, ΘΗΕ 5 (1964) 434-437.
- , *Καλλίνικος (ὁ Παλαιοκρασσᾶς)*, ΘΗΕ 7 (1965) 253.
- ΛΙΟΥΦΗΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ., *Ἱστορία τῆς Κοζάνης*, Ἐν Ἀθήναις 1924.

- ΜΑΜΑΛΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ-ΣΠΥΡΙΔΩΝ, *Ἡ ἑλληνικὴ μειονότητα στὴν Κωνσταντινούπολη κατὰ τὸν 20ὸ αἰῶνα*, Ἀθήνα 2001-2002.
- ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΕΟΣ, *Νομοκάνων = Νομοκάνων Μανουήλ νοταρίου τοῦ Μαλαξοῦ τοῦ ἐκ Ναυπλίου τῆς Πελοποννήσου μετενεχθεὶς εἰς λέξιν ἀπλήν διὰ τὴν τῶν πολλῶν ὠφέλειαν*, κριτικὴ ἔκδοσις ὑπὸ †Δημητρίου Σ. Γκίνη καὶ Νικολάου Ἰ. Πανταζοπούλου, στό: *Νόμος 1* (1982 [= 1985]).
- ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως = ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΔΗΜ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, Θεσσαλονίκη 2006 (διδακτ. διατρ.).
- ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ – ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, *Ἰωακείμ ὁ Γ΄ = ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ε. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ - ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, Ἰωακείμ ὁ Γ΄. Ὁ μεγαλοπρεπὴς Πατριάρχης καὶ τὰ κατὰ τὴν μεσοπατριαρχεῖαν*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1901.
- ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ Α., *Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Εἰκοσιφοινίσσης μετὰ τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ περὶ αὐτῆς πόλεων καὶ χωρῶν. Μελέτη τοπογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1896.
- ΜΠΑΚΑΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ. Θ., *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητροπολιτικὴ περιφέρεια Μελενοῦκου 1850-1912*, Θεσσαλονίκη 2003 (διδακτ. διατρ.).
- ΜΠΑΛΛΑΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ, *Ἱστορία τοῦ Κρουσόβου*, Θεσσαλονίκη 1962.
- ΜΠΕΤΣΑΣ, *Θεσμικὲς καὶ λειτουργικὲς ὄψεις = ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ι. ΜΠΕΤΣΑΣ, Θεσμικὲς καὶ λειτουργικὲς ὄψεις τῆς ἐκπαίδευσης τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων στὸ Ὄθωμανικὸ κράτος. Ἀπὸ τὴν ἔναρξιν τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Τανζιμάτ ἕως τὴν ἐπανάστασιν τῶν Νεοτούρκων*, Θεσσαλονίκη 2003 (διδακτ. διατρ.).
- ΝΑΝΑΚΗΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ (ὑστερα ΑΝΔΡΕΑΣ, μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου), *Ἡ χηρεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μελέτιου Μεταξάκη*, Θεσσαλονίκη 1983 (διδακτ. διατρ.).
- , *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία = ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΑΝΑΚΗΣ, μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία. Ἀπὸ τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐθναρχία στὸ Ἔθνος*, Θεσσαλονίκη 2013.
- ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, *Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης = ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Ὁ μητροπολίτης Σερρῶν καὶ Νιγρίτης Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης (1924-1961)*, Θεσσαλονίκη 2010.
- ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ., *Καυσοκαλύβια*, ΘΗΕ 7 (1965) 468-469.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΦΩΤΙΟΣ Γ., *Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ. Ἀπὸ τῆς πρώτης διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων*, Ἀθῆναι 1969.
- , *Ἡ ἐν Ἠπείρῳ Ἐκκλησία Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης = ΦΩΤΙΟΣ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Ἡ ἐν Ἠπείρῳ Ἐκκλησία Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης. Ἀπὸ τῆς πρώτης διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων*, Ἀθῆναι 1971.
- , *Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἠπείρου = ΦΩΤΙΟΣ Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἠπείρου. Ἰδρυσις, ὀργανωσις καὶ ἐξέλιξις αὐτῆς*, Ἀθῆναι 1981.
- ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ ΙΩΣ., *Περὶ τῆς μνηστείας εἰς τὸ βυζαντινὸν Δίκαιον* [ΠραγμΑΑ 50], Ἀθῆναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1984.

- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ Β., *Αί Βλαχέρναι*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1920.
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας* = ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν τελευταῖο αἰῶνα τῆς τουρκοκρατίας* [ΜΒ 31], Θεσσαλονίκη, ΕΜΣ, 1970.
- ΠΑΠΑΖΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α., *Ὁ μητροπολίτης Ἀθανάσιος Μεγακλῆς (1848-1909)*, Θεσσαλονίκη 2001.
- ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ., *Χειρόγραφα τῆς Εἰκοσιφοινίσσης καὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου Σεργῶν στὸ Ἰνστιτοῦτο «Ivan Dujsen» τῆς Σόφιας (μια προσέγγιση ἱστορικῆ τῶν χειρογράφων τῶν ὡς ἄνω μονῶν)*, Θεσσαλονίκη 1990.
- ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, *Ἐπίμνημα περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Στρωμνίτιδος*, Ἐν Ἀθήναις 1882.
- ΠΑΠΑΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ ΛΥΔΙΑ – ΗΛΙΑΣ ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ – ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΑΚΗΣ, *Περίγραμμα ἱστορίας τοῦ μεταβυζαντινοῦ Δικαίου. Τὰ ἑλληνικὰ κείμενα* [Πραγμ.ΑΑ 63], Ἀθήναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 2011.
- ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ, Γεώργιος Ζαρίφης, *Θρακικὰ 3* (1932) 362-367.
- ΠΑΠΠΑΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν., *Ἡ Ἀθωνικὴ Πολιτεία στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες 1850-1913. Ἱστορία καὶ πολιτισμὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῆς Χαλκιδικῆς ἀπὸ ἀρχαϊκὰς πηγὰς τὴν περίοδο τῶν ἐθνικῶν ἀνταγωνισμῶν*, Θεσσαλονίκη 2018.
- ΠΑΣΑΔΑΙΟΣ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ, *Τετὰ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. Ἱστορία, Ἀρχιτεκτονικὴ*, Ἀθήναι 1987.
- ΠΑΣΠΑΤΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ., *Βυζαντιναὶ μελέται τοπογραφικαὶ καὶ ἱστορικαὶ μετὰ πλείστον εἰκόνων*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1877.
- ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΣΥΜΕΩΝ Α., Α. Μητρόπολη Δράμας, στὸ: Θ. Ζήσης (ἐπιμ.), *Τὰ Μοναστήρια τῆς Μακεδονίας*, τ. Α': *Ἀνατολικὴ Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 39-120.
- ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΤΥΠΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ 1499-1999, Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, Ἀθήνα 1999.
- ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΣΟΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1880· ἀνατύπ.: ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 362-376.
- ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α., *Νεαὶ πηγαὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους*, Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1915 (ἀνατύπ. στὴ σειρά: Ἀγιορειτικὰ Ἀνάλεκτα 4, Ἀγιορειτικὴ Ἔστια, Θεσσαλονίκη 2011).
- ΠΙΤΣΑΚΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ., *Τὸ κώλυμα γάμου λόγῳ συγγενείας ἐβδόμου βαθμοῦ στὸ βυζαντινὸ δίκαιο*, Ἀθήνα - Κομοτηνὴ 1985.
- ΠΡΕΜΕΤΙΔΗΣ, ΓΑΒΡΙΗΛ Π., μητροπολίτης Κολωνείας, *Ἡ μητρόπολις Κολωνείας* [Ἀνάλεκτα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς 7], Ἀθήναι, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχιολιτῶν, 1999 (1987).
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΕΝΙΑΥΣΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ κατὰ τὸ ἔτος 1913-1914, Τύποις «Ἐστίας» Γαλατᾶ, χ. τ. χ.
- ΡΕΝΙΕΡΗΣ, ΜΑΡΚΟΣ, *Κύριλλος Λούκαρις, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*, Ἐν Ἀθήναις 1859.

- ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ, μητροπολίτης Τυρολόης και Σερεντίου, *Ἐπιτομή Κανονικοῦ Δικαίου*, Θεσσαλονίκη 1998.
- ΣΑΒΒΙΔΗΣ, ΣΑΒΒΑΣ ΑΝ., *Ὁ Μητροπολίτης Ἰωακείμ Σγουρός ὡς ἔθνικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἄνδρας*, Θεσσαλονίκη 2004.
- ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΟΥ, ΑΛΙΚΗ Χ., *Ὁ ἔθνομάρτυρας μητροπολίτης Ἐλευθεροπόλεως Γερμανὸς Σακελλαρίδης, μακεδονομάχος 1874-1917*, Καβάλα 2012.
- ΣΑΡΑΝΤΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ. Π., *Τὰ Γρεβενά (Συμβολὴ στὴν ἱστορία τους)*, *Μακεδονικά* 26 (1987-1988) 241-307.
- ΣΙΓΑΛΑΣ, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν = ΣΕΡΓΙΟΣ Π. ΣΙΓΑΛΑΣ, μητροπολίτης Γρεβενῶν, *Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν (Τοπωνυμία - Ἱδρυσις - Διατελέσαντες ἀρχιερεῖς)*, Γρεβενά ²1991 (¹1986).
- ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ, *Ἡ Κωνσταντινούπολις ἢ Περιγραφή τοπογραφικὴ, ἀρχαιολογικὴ καὶ ἱστορικὴ τῆς περιωνύμου ταύτης μεγαλοπόλεως ...*, Τόμος Α', Ἀθήνησι 1851.
- ΣΚΟΥΡΤΗΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ Α., *Ἀνέκδοτο κατάστιχο τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Πολυανῆς Παρθενίου (1900). Ἀγῶνες τοῦ ἱεράρχη κατὰ τῶν ξένων προπαγανδῶν*, Θεσσαλονίκη 2002.
- ΣΟΦΙΑΝΟΣ, ΤΙΜΟΘΕΟΣ, *Ἱστορία τοῦ ἐν Γαλατᾶ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Νικολάου καὶ τῶν λοιπῶν ναῶν. - Ἱστορικὴ ἐξέτασις τοῦ ἐν Γαλατᾶ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ κυρίως ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως ἄχρι σήμερον (320-1453 καὶ 1453-1919 μ.Χ.)*, Ἐν Ἀθήναις 1919.
- ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π., *Ἱστορικαὶ σελίδες. Ἰωακείμ ὁ Γ'*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1902 (ἀνατύπ.: Θεσσαλονίκη 2000).
- ΣΤΑΘΗΣ, ΣΥΝΕΣΙΟΣ, ἀρχιμανδρίτης, *Ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος. Τὸ ποιμαντικόν, ἔθνικόν καὶ παιδαγωγικόν του ἔργο*, Θεσσαλονίκη 2018.
- ΣΤΑΜΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ., *Ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος - Βιογραφία*, Ἀθήνα ³1992.
- ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή = ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, *Θρακικά* 14 (1940) 5-230.
- ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ., Δωρόθεος (ὁ Προύσης), *ΘΗΕ* 5 (1964) 278-279.
- , *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, *ΘΗΕ* 5 (1964) 525-526.
- , *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι* = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι 1860-σήμερον* [ΕΜΣ. Ἐπιστημονικαὶ Πραγματεῖαι - Σειρὰ Φιλολογικὴ καὶ Θεολογικὴ, 14], τ. 1: *Ἱστορία*, Θεσσαλονίκη 1977.
- , *Ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης*, Θεσσαλονίκη ²1988.
- , *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία* = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Αἰ ἐντὸς τῆς Τουρκίας μητροπόλεις κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα*, Θεσσαλονίκη 1996.
- , *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι* = ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κατὰ τοὺς κώδικας τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, χ.τ. ²2000 (¹1996) [πρόκειται γιὰ ἀνατύπωση τοῦ ἔργου τοῦ Τσακόπουλου, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι* (βλ. στὸ σχετικὸ λήμμα)].
- ΣΤΥΛΙΑΔΗΣ, ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ι., *Τὸ χωριὸ Φλάμπουρο (Νεγοβάνη), Ν. Φλώρινας. Οἰκιστικὴ, δημογραφικὴ, πολιτιστικὴ, ἱστορικὴ ἔρευνα*, Θεσσαλονίκη 1990.

- ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ, ΚΟΡΝΗΛΙΑ Ε., *Ιστορία τοῦ ἱεροῦ ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει χ.χ.
- ΤΑΠΕΙΝΟΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΓΡ., *Δικονομικὸς Ὁδηγὸς ἢ Ἑρμηνεία τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ τῷ Κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἰσχυροῦσης ἐμπορικῆς Δικονομίας μετὰ σχεδίων διαφόρων δικογράφων πρὸς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν*, Τεύχος Α', Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1894, καὶ Τεύχος Β', Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1896.
- ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι = ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ἀρχιμανδρίτης (ἕστερα ἐπίσκοπος Μιλήτου), Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κατὰ τοὺς κώδικας τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, *Ὁρθοδοξία* 31 (1956) 417-452· 32 (1957) 77-92, 171-186, 317-332, 461-484· 33 (1958) 12-35, 150-173, 281-304, 395-426· 34 (1959) 12-35, 167-199, 337-358· 35 (1960) 389-392, καὶ 38 (1963) 85-86· ἀνατύπ. στό: ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι (βλ. στό λήμμα).
- ΤΣΙΛΕΝΗΣ, ΣΑΒΒΑΣ, Ἡ προβολὴ τῶν Ρωμιῶν ἀρχιτεκτόνων στὰ ἑλληνόφωνα ἔντυπα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, στό: *Οἱ Ρωμιοὶ ἀρχιτέκτονες τῆς Πόλης στὴν περίοδο τοῦ ἐκδυτικισμοῦ*, Ἰστανμποῦλ 2010, σ. 45-59.
- ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς* = ΧΡΗΣΤΟΣ Κ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, Πάτρα 2003.
- ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'] = ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, ἀρχιμανδρίτης (ἕστερα μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας), Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι (1833-1960), *Θεολογία* 31 (1960) 238-250, 353-369 καὶ 529-551.
- , Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β'] = ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, ἀρχιμανδρίτης (ἕστερα μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας), Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι (1833-1960), *Θεολογία* 32 (1961) 73-90.
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ, ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ, μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, *Ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος*, Ἐν Ἀθήναις 1933 (ἀνατύπ.: 1973 ἀπὸ τὸ ΑΠ 4 [1933] καὶ 5 [19]).
- ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ Λ., Ἰωακείμ (ὁ Σγουρός), *ΘΗΕ* 6 (1965) 1106-1107.
- ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Βλαχερνῶν, Ναὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, *ΘΗΕ* 3 (1963) 936-938.
- ΧΑΡΑΜΑΝΤΑΣ, *Ἡ νῆσος Κάλυμνος* = ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡ. ΧΑΡΑΜΑΝΤΑΣ, *Ἡ νῆσος Κάλυμνος τῆς Δωδεκανήσου. Συμβολὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ-ἱστορικὴ ἔκφρασή της*, Ἀθήνα 1989.
- , *Ἱστορικὰ σημειώματα* = ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡ. ΧΑΡΑΜΑΝΤΑΣ, *Ἱστορικὰ σημειώματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς νήσου Λέρου. Συμβολὴ στὴν ἐπισκοπικὴ ἱστορία τῆς νήσου Λέρου*, Λέρος 1990.
- ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις ἐκ περιόδου ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν (1905-1906)* [ΕΜΣ/ΙΜΧΑ 58], *Θεσσαλονίκη* 2^η 1962 (1^η 1906).
- ΧΛΩΡΟΣ, *Λεξικὸν Τουρκο-ελληνικόν* = ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΛΩΡΟΣ, *Λεξικὸν Τουρκο-ελληνικόν*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899.
- ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, *Θέματα Βυζαντινοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου*, Ἀθήναι 1957.
- ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σήμερα: Ὁρθόδοξα προσκυνήματα*

καὶ μνημεῖα τῆς Πόλης, Κωνσταντινούπολη 2014 (μετάφραση ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά ἀπὸ τὸν Κ. Δελικωσταντῆ).

ΨΑΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΔΟΚΟΥ, ΙΩΑΝΝΑ, *Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον Κωνσταντινουπόλεως 1875-2004*, Ἀθήνα 2014.

DARROUZÈS = JEAN DARROUZÈS, *Notitiae episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae. Texte critique, introduction et notes* [Géographie ecclésiastique de l'empire Byzantine, I], Paris 1981.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ αποτελεί μία από τις αρχαιότερες εκκλησιαστικές έπαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου με αδιάλειπτη πνευματική, και κατά καιρούς έθναρχική, παρουσία στην πολύπαθη περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας επί ένδεκα περίπου αιώνες, από τον 9ο αιώνα έως το 1619 ως έπισκοπή της μητροπόλεως Φιλίππων, από το 1619 έως το 1663 της συνενωμένης μητροπόλεως Φιλίππων και Δράμας, από το 1663 έως το 1882 της τετραωνύμου μητροπόλεως Φιλίππων, Δράμας, Ζιχνών και Νευροκόπου (Νευροκοπίου), από το 1882 έως το 1889 της μητροπόλεως Φιλίππων, Δράμας και Ζιχνών (άποσπασθείσης της έπαρχίας Νευροκοπίου), και από το 1889 έως σήμερα ως μητρόπολη του Οικουμενικού Θρόνου (Νέων Χωρών)¹. Άρκει να λάβει κάποιος ύπ' όψιν του ότι είναι ή μόνη από τις έξι, και για κάποιο διάστημα έπτά, κατά τα εκκλησιαστικά *Τακτικά*, έπισκοπές της μητροπόλεως Φιλίππων, ή όποια επιβίωσε δια μέσου των αιώνων και των αντίξόων καιρικών περιστάσεων και ύφίσταται μέχρι σήμερα με τον ίδιο τίτλο, ενώ όλες οί υπόλοιπες διαλύθηκαν και συγχωνεύθηκαν με όμορες εκκλησιαστικές έπαρχίες².

1. Οί έξι, κατά το *Τακτικόν* 7⁶¹⁴⁻⁶²⁰ DARROUZES και για κάποιο μεγαλύτερο διάστημα έπτά, κατά τα *Τακτικά* 9⁴⁸⁷⁻⁴⁹⁴, 10⁵⁷⁷⁻⁵⁸⁴, και 13⁶²⁶⁻⁶³⁴ DARROUZES· πρβ. και 14³⁹ DARROUZES, έπισκοπές της μητροπόλεως Φιλίππων ήταν: α' ό *Περιθεωρίου*, β' ό *Πολυστύλου*, γ' ό *Βελικείας*, δ' ό *Χριστουπόλεως*, ε' ό *Σμολέ(αί)νων*, ς' ό *Καισαροπόλεως*, ζ' ό *Άλεκτροπόλεως*· βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Η ιστορία της μητροπόλεως Έλευθερουπόλεως*, σ. 111-132 (στις σ. 129-131 γίνεται λόγος για την άμφισβητούμενη έξάρτηση των έπισκοπών Βελικείας και Σμολέ(αί)νων είτε από τη μητρόπολη Φιλίππων είτε από τη μητρόπολη Φιλιππουπόλεως). – Συμπληρωματικά σημειώνω εδώ σχετικά με τους τίτλους της μητροπόλεως Φιλίππων ότι αυτή συνέχισε να τιτλοφορείται Φιλίππων, Δράμας και Ζιχνών έως το 1924, όποτε άποσπάσθηκε από αυτήν ή Ζίχνη και άνασυστάθηκε ή μητρόπολη Ζιχνών, ενώ με την ίδρυση (άνασύσταση) το 1924 της μητροπόλεως Καβάλλας (Χριστουπόλεως) και ύστερα από τις έντονες ένέργειες του μητροπολίτη Χρυσοστόμου Χατζησταύρου ή προσωνομία Φιλίππων άφαιρέθηκε το 1931 από τον Δράμας και δόθηκε στον Καβάλλας, ό τίτλος του όποιου διαμορφώθηκε αρχικά ως Φιλίππων και Νεαπόλεως και άργότερα, το 1953 με την άπόσπαση της Θάσου από τη μητρόπολη Μαρωνείας, ως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, όπως δηλ. είναι έως και σήμερα· σχετικά βλ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Η διαμόρφωσις των όρίων*, σ. 170-183· ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΚΟΥΚΛΙΑΤΗΣ, *Ό μοναχισμός και τα μοναστήρια της ιερᾶς μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου* [ΕκΘ 5], Καβάλα 1992, σ. 21-50, και ΚΥΡΑΤΣΟΣ, *Ιστορία της ιερᾶς μητροπόλεως Δράμας*, σ. 18-41.

2. Η μητρόπολη Φιλίππων άπώλεσε άρκετά ένωρίς τις έπισκοπές της, όπως μαρτυρείται ήδη από το *Τακτικόν* 21 DARROUZES· βλ. 21¹⁵⁷⁻¹⁵⁸ DARROUZES: *ό Φιλίππων της Μακεδονίας έχει*

Βέβαια οί μαρτυρίες για τήν ἐν λόγῳ ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία εἶναι μᾶλλον πενιχρές, κυρίως κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς ἱστορικῆς πορείας τῆς, ἐνῶ χάσματα παρουσιάζει καὶ ὁ ἐπισκοπικὸς κατάλογός τῆς. Ὡστόσο, παρὰ τὴν ἔλλειψη πληροφοριῶν γιὰ μεγάλα ἐνδιάμεσα χρονικὰ διαστήματα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν λόγῳ ἐπισκοπή³, ὄχι μόνον δὲν διασώζεται κανένα στοιχεῖο ποὺ νὰ συνηγορεῖ γιὰ τὴν ἔστω πρόσκαιρη διάλυσή τῆς ἢ συνένωσή τῆς μὲ ἄλλη ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία, ἀλλὰ ἀντιθέτως ὑπάρχουν μαρτυρίες ὅτι ἡ Ἐλευθερούπολη ἦταν μᾶλλον σὲ καλύτερη κατάσταση ἀπὸ ἄλλες ὁμορες ἐπισκοπές, ὅπως γιὰ παράδειγμα, ὅταν τὸ 1395 δόθηκε ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Ἀντώνιο (β' πατριαρχία: 1391-1397) *ἐξαρχικῶς* στὸν ἐπίσκοπο Ἐλευθερουπόλεως (ὁ ὁποῖος δὲν κατονομάζεται) *ἢ μητρόπολις Χριστουπόλεως μετὰ καὶ τῆς ἐνορίας αὐτῆς πάσης* (πέντε χρόνια ἐνωρίτερα ἡ Χριστούπολη εἶχε καταστραφεῖ, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὀργάνωσή τῆς εἶχε διαλυθεῖ), ὅπως προκύπτει ἀπὸ σχετικὴ *παρασημείωσιν*⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὄρια τῆς ἐπισκοπῆς Ἐλευθερουπόλεως, πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι αὐτὰ ὑπέστησαν ἀρκετὲς αὐξομειώσεις κατὰ τὴ μακραίωνη ἱστορία τῆς. Ἐνῶ ἀρχικὰ ἡ πνευματικὴ δικαιοδοσία τοῦ ἀρχιερέα τῆς πρέπει, μὲ βάση ὅλα τὰ γνωστὰ στοιχεῖα, νὰ περιοριζόταν σὲ μιὰ μικρὴ μόνον περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὴν πρώτη ἔδρα τῆς [Ἀλεκτορό(υ)πολη, Ἀλεκτρού(υ)πολη, Ἀνακτορό(υ)πολη, Ἐλευθερό(υ)πολη], κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα τὰ ὄρια τῆς ἐπισκοπῆς αὐξήθηκαν σημαντικὰ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν προσάρτηση σὲ αὐτὴν τὸ 1864 τῆς Πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας (ὑπὸ τὴ δικαιοδοσία τῆς

μία [sc. ἐπισκοπή] τοῦ Ἐλευθερουπόλεως (τὸ *Τακτικὸν* αὐτὸ χρονολογεῖται στὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 15ου αἰῶνα).

3. Ὅπως προκύπτει, μεταξὺ ἄλλων, καὶ ἀπὸ τὰ μεγάλα κενὰ στὸν ἐπισκοπικὸν κατάλογό τῆς, κυρίως ἕως τὸ μέσον τοῦ 18ου αἰῶνα.

4. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 243-246. Τὸ πλήρες κείμενο τῆς σχετικῆς *παρασημείωσης* εἶναι τὸ ἀκόλουθο:

† *Μηνὶ ἀπριλλίῳ ἰνδ. γ' παρεδόθη ἐξαρχικῶς πρὸς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ἐλευθερουπόλεως ἢ μητρόπολις Χριστουπόλεως μετὰ καὶ τῆς ἐνορίας αὐτῆς πάσης. καὶ ἐγένετο ἐνταῦθα ἢ περὶ τούτου παρασημείωσις †.*

Ἡ *παρασημείωσις* αὕτη, ὅπως καὶ ἄλλα πολλὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα, παραδίδονται στοὺς κώδικες *Vindobonenses historici graeci XLVII (olim LXV) καὶ XLVIII (olim LXVI)*, οἱ ὁποῖοι ἀντιγράφηκαν στὴν Κωνσταντινούπολη περὶ τὸ μέσον τοῦ 16ου αἰῶνα ἀπὸ τὸν Augerius Cisenius de Busbequius καὶ μεταφέρθηκαν στὴ Βιέννη, ὅπου ἀποτέθηκαν στὴν ἐκεῖ Αὐτοκρατορικὴ Βιβλιοθήκη. Ὁ Augerius Cisenius de Busbequius (1522-1592), ὑπῆρξε συγγραφέας, βοτανολόγος καὶ διπλωμάτης ποὺ ὑπηρέτησε τρεῖς αὐτοκράτορες τῆς δυναστείας τῶν Ἀψβούργων· διετέλεσε πρεσβευτὴς στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1554 καὶ πάλι ἀπὸ τὸ 1556 ἕως τὸ 1562, ὅποτε ἡ ἀντιγραφή τῶν δύο παραπάνω κωδίκων πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ κατὰ τὸ διάστημα αὐτό.

Ἐξαρχίας τελοῦσαν καὶ ἄλλα χωριὰ τὰ ὁποῖα δὲν μνημονεύονταν στὸν τίτλο τῆς, ἐνῶ ἔξαρχος ἦταν ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης τοῦ Παγγαίου).

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1721 καὶ 1766 τὸ Πράβι ἀποσπάσθηκε ἀπὸ τὴν ἐνωμένη μητρόπολη Φιλίππων, Δράμας, Ζιχνῶν καὶ Νευροκόπου καὶ συνενώθηκε μὲ τὴν ἐπίσκοπὴ Ἐλευθερουπόλεως. Ἡ διατήρηση γιὰ μακρὸ χρονικὸ διάστημα (1721-1924) τῆς δικαιοδοσίας τῆς μητροπόλεως Ξάνθης στὰ χωριὰ τῶν δύο πρώην Πατριαρχικῶν ἐξαρχιῶν Καβάλλας καὶ Ὀρφανίου, περιόριζε σημαντικὰ τὰ ὄρια τῆς ἐπίσκοπῆς, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ χωριὰ ποὺ διοικητικὰ ἀνήκαν στὸν τότε καζᾶ Πραβίου, πνευματικῶς εἶχαν τὴν ἀναφορὰ τους στὸν μητροπολίτη Ξάνθης, δημιουργώντας μία μᾶλλον «περίεργη» κατάσταση, τὴν ὁποία ὁ Γεώργιος Χατζηκυριακοῦ, περνώντας τὸ 1905 ἀπὸ τὴν περιοχὴ, σχολίασε ὡς ἀκολούθως⁵: «*Ἡ Μεσορόπη μετὰ τῶν προηγουμένων, Κάριανης, Μπόμπλιανης καὶ Ποδογόριανης, ὑπάγονται κατὰ παράδοξον ὅλως τρόπον ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως, εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν Ξάνθης, ἣτις οὕτω εἰσχωρεῖ καὶ ἐνσφηνοῦται μεταξὺ τῶν κωμῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, σφετεριζομένη οὕτως εἰπεῖν τὰ δικαιώματα αὐτῆς*».

Τὸ 1924 ὅμως τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, στὸ πλαίσιο τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν τῶν Νέων Χωρῶν, *συνεπεῖα τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν, γενικῶν τε καὶ ἐπὶ μέρους ἀναγκῶν τῶν ἀναποφεύκτως προελθουσῶν ἐκ τῆς ὁμαδικῆς εἰς Ἑλλάδα καταφυγῆς τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ Ἀσίας καὶ Θράκης ἅμα τοῖς ποιμέσιν αὐτοῦ*, καθόρισε τὰ ὄρια τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως ἔτσι ὥστε αὐτὰ νὰ ταυτίζονται μὲ τὴν ὑποδιοίκηση Πραβίου. Ὡς συνέπεια τῆς παραπάνω ρυθμίσεως ἡ μητρόπολη ἔλαβε ὑπὸ τὴ δικαιοδοσία τῆς χωριὰ τοῦ νότιου Παγγαίου καὶ τοῦ Συμβόλου, δηλαδὴ χωριὰ τῆς πρώην Πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Ὀρφανίου, τὰ ὁποῖα ἕως τότε ἦταν ὑπὸ τὴ δικαιοδοσία τοῦ μητροπολίτη Ξάνθης, ἀπώλεσε ὅμως κάποια ἄλλα ποὺ ἀνήκαν πλέον σὲ ἄλλη ὑποδιοίκηση (τὴν ὑποδιοίκηση Ζιχνῶν). Ἔτσι διαμορφώθηκαν τὰ σημερινὰ ὄριά της⁶.

5. Βλ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ, *Σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις ἐκ περιοδείας ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν (1905-1906)* [ΕΜΣ/ΙΜΧΑ 58], Θεσσαλονίκη ²1962 (¹1906), σ. 112, καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 177-181.

6. Βλ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἡ διαμόρφωσις τῶν ὁρίων*, σ. 202-206, ὅπου ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ 1924, ἡ ὁποία περὶ ... *διαρρυθμίσεως τῶν ὁρίων τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν* ὀρίζει (ὀ.π., σ. 203): Β'. *Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ ... 12. Μητρόπολις Ἐλευθερουπόλεως, περιλαμβάνουσαν ὁλόκληρον τὴν ὑποδιοίκησιν Πραβίου μεθ' ἔδρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως ...*: βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 140-166· πρβ. καὶ σ. 177-182 (τὸ ἱστορικὸ τῆς διαμορφώσεως τῶν ὁρίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως) καὶ σ. 524-529 (ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ 1924).

Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως εἶναι συνδεδεμένη γιὰ κάποιον, σχετικὰ σύντομο, χρονικὸ διάστημα (1894-1900) καὶ μὲ τὴν ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης τοῦ Παγγαίου, ἡ ὁποία βρισκόταν ἐντὸς τῶν ὁρίων ἀρχικὰ (ἀπὸ τὸ 1864) τῆς ἐπισκοπῆς καὶ ἀργότερα (ἀπὸ τὸ 1889) τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως (... τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλευθερουπόλεως κειμένης ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης)⁷.

Ἡ ἀφαίρεση τῆς ἐποπτείας ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῆς Ἐλευθερουπόλεως ὑπῆρξε ἀποτέλεσμα ἐντόνων διεκδικήσεων ἐκ μέρους τοῦ μητροπολίτη Δράμας (1896-1902) Φιλοθέου Κωνσταντινίδη τοῦ ἀπὸ Διδυμοτείχου μὲ τὴ συνέργεια τοῦ λαϊκοῦ Εὐαγγέλου Θωμᾶ, πλούσιου ἐμπόρου ἀπὸ τὴν Ἀλιστράτη, πού διέμενε στὸ Βελιγράδι, οἱ ὁποῖοι ἐμεταλλεύθηκαν τὴ δυσχερῆ οἰκονομικὴ κατάσταση στὴν ὁποία εἶχε περιέλθει τότε ἡ Μονή, ὅπως ἐπίσης καὶ ψευδῶν πληροφοριῶν (ὅπως ὁ δῆθεν θάνατος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου Β' Σταυρίδη), οἱ ὁποῖες, καταλλήλως προωθημένες, ἔφθασαν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὅπως συνάγεται ἀπὸ σειρὰ σχετικῶν ἐγγράφων, ἐξαναγκάζοντας τὸν Πατριάρχη (1897-1901) Κωνσταντῖνο Ε' Βαλλιᾶδη τὸν ἀπὸ Ἐφέσου νὰ ἀναθέσει τὴν ἐποπτεία τῆς Μονῆς στὸν μητροπολίτη Δράμας Φιλόθεο· ἡ πράξη αὐτὴ εἶχε ὡς συνέπεια τὸ καθεστῶς πού ἰσχύει μέχρι σήμερα⁸.

Ὁ ἐπισκοπικὸς κατάλογος τῆς Ἐλευθερουπόλεως, ἂν καί, ὅπως ἤδη εἰπώθηκε, παρουσιάζει μεγάλα κενά, περιλαμβάνει εἴκοσι ὀκτῶ ἀρχιερεῖς, καὶ ἀκριβέστερα δέκα ἐννέα ἐπισκόπους καὶ ἐννέα μητροπολίτες (ὁ Διονύσιος Σταυρίδης ἐκλέχθηκε ἐπίσκοπος τὸ 1888, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, τὸ 1889, ἡ ἐπισκοπὴ Ἐλευθερουπόλεως προήχθη σὲ μητρόπολη), συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τωρινοῦ ποιμενάρχου μας κ. Χρυσοστόμου⁹.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ἐπίσης ὅτι ἐντὸς τῶν σημερινῶν ὁρίων τῆς μητροπόλεως εὐρίσκονται ἢ μαρτυροῦνται ὅτι ὑπῆρχαν ἀξιόλογα μνημεῖα, δηλαδὴ παλαιοχριστιανικὲς βασιλικές, βυζαντινὲς μονές, μονύδρια, ἀλλὰ καὶ ἀξιόλογες ἐκκλησίες τῶν μεταβυζαντινῶν χρόνων· ὅλα αὐτὰ εἴτε ἔχουν ἔρθει στὸ φῶς ἀπὸ τὴν ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη εἴτε μαρτυροῦνται καταγεγραμμένα κυρίως

7. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 170-171 (ὅπου ἀποσπάσματα ἀπὸ τέσσερα γράμματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Κωνσταντίνου Ε' Βαλλιᾶδη τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου, στὰ ὁποῖα ἡ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης μνημονεύεται ὡς εὐρισκόμενη ἐντὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως).

8. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 166-176. Βλ. καὶ παρακάτω, σ. 171, ὑποσημ. 11 (συνοπτικὴ ἔκθεση τοῦ ζητήματος).

9. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 234-357.

σὲ ἔγγραφα, ἀποκείμενα σὲ βιβλιοθήκες μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους (Μεγίστης Λαύρας, Ἰβήρων, Παντοκράτορος, Χιλανδαρίου)¹⁰.

Τέλος οἱ ποιμενάρχες τῆς μητροπόλεως αὐτῆς ἕως τὴν ἀπελευθέρωση τῆς περιοχῆς καὶ τὴν ὑπαγωγή της στὸ ἑλληνικὸ Κράτος διαδραμάτισαν ὄχι μόνον θρησκευτικὸ ἀλλὰ καὶ ἐθναρχικὸ ρόλο, ὅπως διαφαίνεται κυρίως ἀπὸ πατριαρχικά ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲ ποικίλα ζητήματα, ὀργανωτικά, διοικητικά, οἰκονομικά καὶ ἐκπαιδευτικά τῆς Ὁρθόδοξης Κοινότητος τοῦ Πραβίου, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν χωριῶν τῆς ἐπαρχίας, ὅπως ἐπίσης καὶ σὲ ζητήματα κληρονομικά, οἰκονομικά, κοινωνικά πού ἀφοροῦσαν συγκεκριμένους χριστιανούς τοῦ ποιμνίου τῆς ἐπισκοπῆς.

Τὰ ἔγγραφα γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος στὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον καλύπτουν τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὴ 17η Νοεμβρίου 1887 ἕως καὶ τὴν 26η Νοεμβρίου 1927, καὶ ἀφοροῦν τοὺς ἀκόλουθους ἀρχιερεῖς, τὸν πρῶτον Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθάγγελο, ὁ ὁποῖος, ὕστερα ἀπὸ τὴν παύση καὶ τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴ του, ἐγκαταβίωσε μέχρι τὸν θάνατό του στὸ Ἅγιον Ὅρος, τὸν Διονύσιο Β΄ Σταυρίδη τὸν ἀπὸ μεγάλων ἀρχιδιακόνων, τὸν Πανάρετο Πετρίδη τὸν ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως, τὸν Γερμανὸ Σακελλαρίδη τὸν ἀπὸ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (Λυχνιδῶν), τὸν τοποτηρητὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως Δαμασκηνὸ Μοσχόπουλο, μητροπολίτη Νευροκοπίου, καὶ τὸν ἐπίσης τοποτηρητὴ Ἄνθιμο Ἀναστασιάδη, μητροπολίτη Ξάνθης, τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο Μεγκρέλη τὸν ἀπὸ Λεύκης, τὸν Αἰμιλιανὸ Δραγούλη τὸν ἀπὸ Γρεβενῶν καὶ τέλος τὸν Σωφρόνιο Σταμούλη τὸν ἀπὸ Βερροίας καὶ Ναούσης. Μάλιστα τὸ ἐκδιδόμενον ἐδῶ ἔγγραφο ἀρ. 125 εἶναι τὸ τελευταῖον γνωστὸ τῆς ἄμεσης ἀλληλογραφίας τοῦ Πατριαρχείου μὲ τοὺς ποιμενάρχες τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, καὶ συγκεκριμένα μὲ τὸν μητροπολίτη Σωφρόνιο, ἀφοῦ, μετὰ τὴν Πράξη τοῦ 1928, ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία διεκπεραιωνόταν ἀποκλειστικὰ μέσῳ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων πού δημοσιεύονται συμπεριλαμβάνονται καὶ μερικὰ πού δὲν ἀπευθύνονται ἄμεσα στοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Ἐλευθερουπόλεως ἀλλὰ στοὺς Δημογέροντες, τοὺς Προεστώτες, τοὺς Ἐφόρους τῶν σχολείων καὶ γενικὰ στοὺς χριστιανούς τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, τὸ περιεχόμενό τους ὅμως ἀφορᾷ μητροπολίτες Ἐλευθερουπόλεως· ἐπίσης τὰ ἔγγραφα πού ἀπευθύνονται στοὺς τοποτηρητὲς σχετίζονται καὶ αὐτὰ μὲ ζητήματα, προσωρινῆς ἔστω, διοικήσεως τῆς ἐν λόγῳ μητροπόλεως, ἀφοῦ οἱ τοποτηρητὲς εἶχαν τὴν πνευματικὴ καὶ διοικητικὴ εὐθύνη τῆς μητροπόλεως γιὰ ὅσο διάστημα

10. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 190-230.

διαρκοῦσε ἡ ἐντολὴ τῆς τοποτηρητείας τους· γι' αὐτὸν τὸν λόγο καὶ γιὰ νὰ συμπεριληφθεῖ ἐδῶ τὸ σύνολο τῶν ἀνεκδότων ἐγγράφων ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἐν λόγῳ μητρόπολη, ἐκδίδονται ὅλα στὸ ἀνὰ χεῖρας μελέτημα.

Ἀπὸ τὰ ἐκδιδόμενα ἐγγραφα διαφαίνεται αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ δράση τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἐλευθερουπόλεως, γιὰ τὴν ὁποῖαν ἔγινε ἤδη λόγος, ἀλλὰ καὶ οἱ σχέσεις τους μὲ τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας τους, οἱ ἐντάσεις ποὺ δημιουργοῦνταν γιὰ διαφόρους λόγους καὶ τέλος τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα, προσωπικὰ καὶ ἐκκλησιαστικά, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσαν συνεχῆ καὶ δισεπίλυτα προβλήματα τους.

Ἀκόμη καθίσταται φανερὴ ἡ ἀδιάλειπτη παρουσία τῆς πνευματικῆς καὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴν ἐν λόγῳ ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία καὶ τῶν ἀμέσων σχέσεων τῶν κατὰ καιρὸν Πατριαρχῶν μὲ τοὺς χριστιανοὺς της, οἱ ὁποῖοι ἀποδείκνυαν τὴ σχέση αὐτῆ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη τους πρὸς τὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀπευθυνόμενοι πρὸς αὐτὴν εἴτε γιὰ ζητήματα τῆς Κοινότητός τους (σχολικά, Δημογεροντίας) εἴτε γιὰ ἐπίλυση διαφορῶν προσωπικῶν ὑποθέσεων τους, γιὰ τὶς ὁποῖες ἀντιμετώπιζαν προβλήματα (ὅπως κληρονομικὰ ζητήματα, διαζύγια, προβλήματα γάμου) εἴτε γιὰ διατύπωση παραπόνων κατὰ τῶν ποιμεναρχῶν τους (ὅπως γιὰ ἀπρεπῆ συμπεριφορά τους εἴτε πρὸς συγκεκριμένα ἄτομα, εἴτε γενικὰ πρὸς τὸ ποίμνιό τους, γιὰ τὴ μὴ ἔκδοση διαφορῶν πιστοποιητικῶν, γιὰ τὴ μὴ χριστιανικὴ κήδευση κατοικοῦ τοῦ Πραβίου κτλ.).

Φυσικὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ ἐξετάζει κάποιος, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὸ ἱστορικὸ πλαίσιο καὶ τὶς ἰδιαίτερα δύσκολες συνθήκες ποὺ ἐπικρατοῦσαν στὴν περιοχὴ αὐτὴν ὄχι μόνον κατὰ τὴν τουρκοκρατία ἀλλὰ καὶ κατὰ τὶς πρῶτες δεκαετίες τοῦ 20οῦ αἰῶνα μὲ τὴ βουλγαρικὴ κατοχὴ καὶ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα.

Ἡ δυσχέρεια διαποιμάνσεως καὶ ἐπικοινωνίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ μὲ τὶς ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες του, οἱ ὁποῖες περιῆλθαν στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως, ὀδήγησαν τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1925-1929) Βασίλειο Γ' Γεωργιάδη τὸν ἀπὸ Νικαίας καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδο στὴν ἀνεύρεση ἐνὸς νέου τρόπου διοικήσεώς τους *ἄχρι καιροῦ*, δηλαδὴ τὴν ἐπιτροπικὴ ἀνάθεση τῶν ἐν λόγῳ μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν στὴν Ἀυτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐπιτροπεία ἡ ὁποία ρυθμίσθηκε μὲ τὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ *Πρᾶξιν ἀναθέσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὴν Ἀυτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος* τῆς 4ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1928 (: *ἡ διοίκησις ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους τῶν Ἐπαρχιῶν τούτων διεξάγεται ἐφεξῆς ἐπιτροπικῶς ὑπὸ τῆς πεφιλημένης Ἀγιωτάτης Ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*), μὲ τὴ σαφῆ καὶ ἀδιαμφισβήτη πρόβλεψη

ὅμως ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο διατηρεῖ ἐπ' αὐτῶν ἀπαραμείωτα καὶ ἀπαράγραπτα τὰ πνευματικὰ καὶ κανονικὰ δικαιώματά του:

*ὅπως, τηρουμένου τοῦ ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἀνωτάτου κανονικοῦ δικαιώματος τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου*¹¹.

11. Σχετικὰ μὲ τὴν Πράξη αὐτὴ βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 524-529 (τὸ κείμενο τῆς Πράξεως). Βλ. ἀκόμη ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ, *Ἡ νομοκανονικὴ ὑπόστασις τῶν μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν*, Θεσσαλονίκη ²1972 (¹1970). ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΟΜΜΑΤΑΣ, μητροπολίτης Σεβαστείας, *Ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ 1928 παρακωλυομένη τοῖς ὄροις. Τὸ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Ἀρχείου ἱστορικὸ τοῦ ἀγῶνος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴ διατήρηση τῶν δικαίων του ἐπὶ τῶν Μητροπόλεων του τῶν Νέων Χωρῶν*, Θεσσαλονίκη 2006. Βλ. ἀκόμη ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν Νέων Χωρῶν, 1912 - 1928 - σήμερα*, Θεσσαλονίκη χ.χ. (στὶς σ. 157-252 ἔκδοσις ἐγγράφων). ΜΑΛΑΜΑΤΗ ΒΑΛΑΚΟΥ-ΘΕΟΔΩΡΟΥΔΗ, *Πολιτικὲς καὶ συνταγματικὲς πτυχὲς τοῦ καθεστώτος τῶν Νέων Χωρῶν* [NB 10], Κατερίνη 2003, κ.ἄ. Γενικὰ γιὰ τὶς μητροπόλεις τῶν Νέων Χωρῶν βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 188, ὑπόσημ. 13 (βιβλιογραφία).

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ
ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΠΡΩΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

(ἀρχιεράτευσε: 11 Μαρτίου 1872-17 Ἰουλίου 1875)

Ο ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ διετέλεσε πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτη Δράμας (13 Μαΐου 1861-Μάιος 1872) Ἀγαθαγγέλου Σχολαρίου ἢ Γαβριηλίδη¹, ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ ὁποίου ἐξελέγη ἀρχιερέας τῆς ἐπισκοπῆς Ἐλευθερουπόλεως.

Ὅταν ὁ Ἐλευθερουπόλεως Νεόφυτος Παπακωνσταντίνου ἀνεδείχθη μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπέστειλε ὡς ἔξαρχο στὴν ἐπισκοπὴ Ἐλευθερουπόλεως τὸν Ἀγαθάγγελο, ὁ ὁποῖος ὑπηρετοῦσε ἤδη ὡς πρωτοσύγκελλος τοῦ Δράμας (κανονικοῦ τότε κυριάρχου τῆς ἐπισκοπῆς Ἐλευθερουπόλεως). Ὁ Ἀγαθάγγελος παρέδωσε στὸν Νεόφυτο ὅλα τὰ ἔγγραφα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή του καὶ ἀκολούθως τὸν συνόδευσε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἀφίχθησαν τὴν 9η Μαρτίου 1872. Στις 11 Μαρτίου ὁ Ἀγαθάγγελος ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως καὶ χειροτονήθηκε τὴν ἐπομένη ἡμέρα ἀπὸ τοὺς παρεπιδημοῦντες στὴν Κωνσταντινούπολη μητροπολίτες Δράμας Ἀγαθάγγελο, Χαλεπίου (1862-1873) Τιμόθεο Λαμπρίδη τὸν ἀπὸ Ἡλιουπόλεως

1. Ὁ μητροπολίτης Δράμας Ἀγαθάγγελος γεννήθηκε στὴ Μαγνησία τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 1818. Σὲ ἡλικία 18 ἐτῶν χειροτονήθηκε διάκονος, ἐνῶ στὴ συνέχεια ὑπηρέτησε ὡς δευτερεύων καὶ ἀκολούθως ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου ΣΤ' (Κουταλιανοῦ/Ἰωαννίδη) τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου (α' πατριαρχία 1845-1848). Τὸ 1848 ἐξελέγη μητροπολίτης Σβορνικίου (πόλεως τῆς Βοσνίας), τὸ 1861 Δράμας καὶ ἀκολούθως Ἐφέσου (1872-†1893). Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β'], σ. 75 (Σβορνικίου)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 356 (Ἐφέσου) καὶ 530 (Δράμας)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 47· Ο ἸΔΙΟΣ, Βραχέα τινὰ περὶ ἀρχιερέων, σ. 53-54· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων, σ. 28· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 983· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 663 (Σβορνικίου), 845 (Δράμας) καὶ 969 (Ἐφέσου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 209, 309 καὶ 323 ἀντίστοιχα· οἱ αὐξοντες ἀριθμοὶ τῶν καταγεγραφομένων ὑπομνημάτων εἶναι οἱ ἴδιοι στὸν Τσακόπουλο καὶ στὸν Σταυρίδη], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 327 (Σβορνικίου), 121 (Δράμας) καὶ 137-138 (Ἐφέσου). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 62 (Ἐφέσου)· ΚΥΡΑΤΣΟΣ, Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας, σ. 105-106· ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σ. 289 καὶ 295.

καὶ πρῶην Νεοκαισαρείας Ἱερόθεο Φιντία (τὸ β' [ἀποκατάσταση]: 3 Ἀπριλίου 1872-1883)².

Τὸ 1875 ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴν του, ὕστερα ἀπὸ σχετικὰ σύντομη ἀρχιερατεία, διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκτιθεμένους εὐλόγους λόγους. Οἱ ἀκριβεῖς λόγοι τῆς παύσεως τοῦ Ἀγαθαγγέλου δὲν εἶναι γνωστοί, ἐπειδὴ ὁ φάκελλος τῆς σχετικῆς ὑποθέσεως δὲν εἶναι προσβάσιμος πρὸς μελέτη. Πάντως εἶναι σαφές ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ προβλήματα ποὺ ἀνέκυψαν στὶς σχέσεις μεταξὺ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν ἐπαρχιωτῶν του χριστιανῶν, γιὰ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ ὑπέβαλαν σχετικὴ ἀναφορὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο· ἀκριβέστερα, στὸ Πατριαρχεῖο εἶχαν ἀποσταλεῖ δύο ἀναφορὲς μὲ ἀντικρουόμενον περιεχόμενο: *Ἐπειδὴ διεβιβάσθησαν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν δύο ἀναφοραὶ δι' ὧν μερὶς τις χριστιανῶν τῆς Ἐπισκοπῆς Ἐλευθερουπόλεως ἀναφερομένη βαρείας προσάπτει κατηγορίας τῷ Ἀρχιερεῖ αὐτῆς κυρίῳ Ἀγαθαγγέλω καὶ ἐξαιτεῖται τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ, ἑτέρα δὲ μερὶς δι' ἄλλης ἀναφορᾶς ἐκφράζουσα εὐχαριστήρια ἐκ τῆς ποιμαντορίας τῆς θεοφιλίας του ἐξαιτεῖται τὴν διηνεκὴ διαμονὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ...*³. Τὰ καταγγελθέντα παραπτώματα τοῦ Ἀγαθαγγέλου ἐπιβεβαιώθηκαν ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Πατριαρχικοῦ ἐξάρχου, μητροπολίτη Ξάνθης (1872-1877) Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Νύσσης⁴, καὶ τοῦ συνεξάρχου του, μὴ κατονομαζόμενου κληρικοῦ, τὸν ὁποῖον ὠρίσε ὁ Δράμας (1872-†1879) Ἰωαννίκιος Οἰκονόμου ὁ ἀπὸ Ἀγκύρας, καὶ ἔτσι ὁ ἐπίσκοπος ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν ἔδρα του (*παυθέντος ἐξ αὐτῆς καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος*). Ὁ Ἀγαθάγγελος μετὰ τὴν παύσιν καὶ ἕως τὸν θάνατό του (1899) ἐγκαταβίωσεν στὸ Ἅγιον Ὄρος, σὲ ἓνα κελλι κοντὰ στὶς Καρυές⁵.

Τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ δύο ἔγγραφα ποὺ ἐκδίδονται στὴ συνέχεια⁶ ἀφορᾶ κατηγορία ἐναντίον τοῦ Ἀγαθαγγέλου γιὰ ἓνα σημαντικὸ κανονικὸν παράπτωμα, μία *παρ' ἐνορίαν* χειροτονία, στὴν ὁποία προέβη ὁ ἐπίσκοπος εὐρισκόμενος στὸν Ἄθωνα, ὅπου χειροτόνησε ἱερέα, κάποιον καταγόμενον ἀπὸ χωριὸν τῆς μητροπόλεως Καστορίας, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχε κρίνει ἄξιο ὁ οἰκεῖος μητροπολίτης, ἐνῶ

2. Σχετικὰ βλ. ΓΛΑΒΙΝΑΣ, *Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Νεόφυτος Η'*, σ. 102.

3. Μνεῖα γι' αὐτὲς τίς δύο ἀντικρουόμενες κατὰ τὸ περιεχόμενό τους ἀναφορὲς γίνεται στὸ ἔγγραφο τῆς 22ας Ὀκτωβρίου 1874 τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (β' πατριαρχία: 1873-1878) Ἰωακείμ Β' Κοκκῶδη (Κρουσουλούδη) τοῦ ἀπὸ Κυζίκου· βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 295-298, καὶ 439-440 (τὸ πατριαρχικὸ ἔγγραφο).

4. Γιὰ τὸν Ξάνθης Καλλινίκον βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΖΗΣ, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ξάνθης*, σ. 231-232, ἐνῶ γιὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐξαρχικὴ ἀποστολὴ βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 297-298.

5. Σχετικὰ βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 295-298.

6. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 1.

στο δεύτερο έγγραφο⁷ γίνεται λόγος για τὸν διακανονισμό τῆς διανομῆς τῆς περιουσίας τοῦ ἤδη ἀποβιώσαντος Ἀγαθαγγέλου, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ ἀναφορὰ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο δύο ἀνεψιῶν καὶ συγκληρονόμων του, ἀλλὰ καὶ σύμφωνα μὲ τὸν ἰσχύοντα κανονισμό τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὶς περιουσίες τῶν ἀρχιερέων ποὺ ἀπεβίωναν στὸ Ἅγιον Ὄρος (*τῶν αὐτόθι ἀποβιούντων ἀρχιερέων*)⁸.

1. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν ἐπίσκοπο πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλο σχετικά μὲ τὴν *παρ' ἐνορίαν* χειροτονία ἱερέα, καταγομένου ἀπὸ χωριὸ τῆς μητροπόλεως Καστορίας (17 Νοεμβρίου 1887).

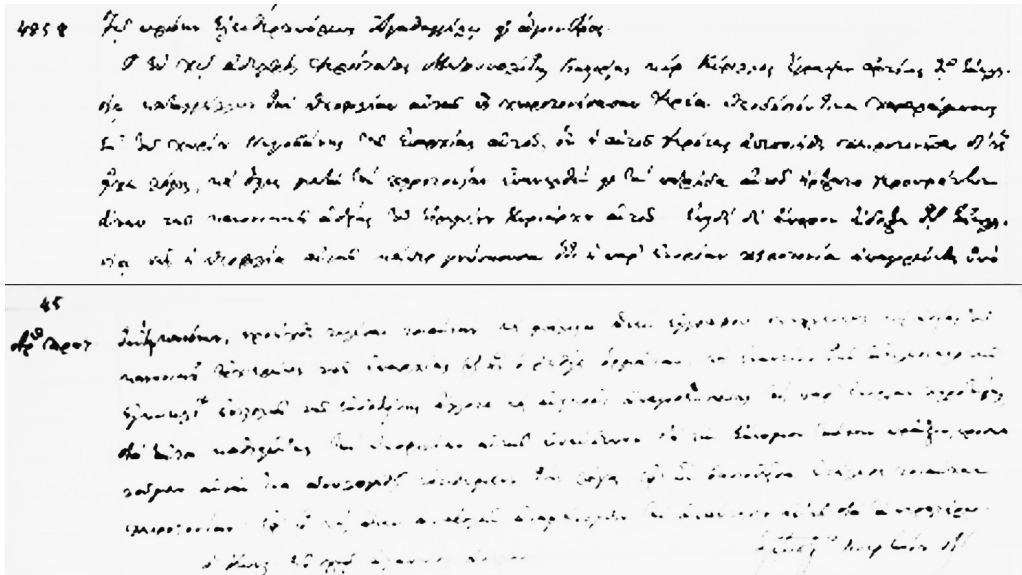
ΚΠΑ Α' 58, σ. 44-45 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4858.

Περίληψη: Ὁ ἐπίσκοπος πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθάγγελος, ὁ ὁποῖος ἐφυσύχαζε στὸ Ἅγιον Ὄρος, προέβη σὲ *παρ' ἐνορίαν* χειροτονία κάποιου Θεοδοσίου Χαραλάμπους, καταγομένου ἀπὸ τὸ χωριὸ Νεγοβάνη τῆς μητροπόλεως Καστορίας, τὸν ὁποῖον ὁ οἰκεῖος μητροπολίτης Κύριλλος εἶχε ἀρνηθεῖ νὰ χειροτονήσῃ. Ὑστερα λοιπὸν ἀπὸ σχετικὴ καταγγελία τοῦ Καστορίας πρὸς τὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Διονύσιος Ε')⁹ ζητᾷ ἀπὸ τὸν πρῶην Ἐλευθερουπόλεως νὰ τοῦ ἀποστείλῃ

7. Βλ. τὸ ἐγγραφο ἀρ. 2.

8. Γιὰ ἄλλα ἐγγραφα σχετικά μὲ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθάγγελο βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 437-438 (ἐγγραφο ἀρ. 35) καὶ 439-440 (ἐγγραφο ἀρ. 36).

9. Πρόκειται γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1887-†1891) Διονύσιο Ε' Χαριτωνίδη τὸν ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως. Ὁ Διονύσιος Ε' γεννήθηκε στὴν Ἀδριανούπολη τὸ 1820, ὅπου παρακολούθησε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, καὶ ἀκολούθως ἐργάστηκε ἐπὶ τριετία ὡς διδάσκαλος στὶς Σαράντα Ἐκκλησίες καὶ τὸ Διδυμότειχο. Ἀπὸ τὸ 1851 ἕως τὸ 1858 ὑπηρέτησε στὰ Πατριαρχεῖα ἐπὶ Πατριαρχῶν Ἀνθίμου Δ' (β' πατριαρχία 1848-1852) Βαμβάκη τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, Γερμανοῦ Δ' (β' πατριαρχία 1852-1853) τοῦ ἀπὸ Δέρκων, Ἀνθίμου ΣΤ' (β' πατριαρχία 1853-1855) Ἰωαννίδη τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου καὶ Κυρίλλου Ζ' (1855-1860) τοῦ ἀπὸ Ἀμασειας ὡς δευτερεύων, μέγας ἀρχιδιάκονος καὶ μέγας πρωτοσύγκελλος. Τὴν 26η Ἰουλίου 1858 ἐξελέγη μητροπολίτης Κρήτης, τὸ 1868 Διδυμοτείχου, τὸ 1873 Ἀδριανουπόλεως, ἀπὸ τὸ 1880 ἕως τὸ 1886 ἐποίμανε *προεδρικῶς* τὴ μητρόπολη Νικαίας, ἐνῶ τὸ 1886 ἐξελέγη καὶ πάλι Ἀδριανουπόλεως. Τὴν 23η Ἰανουαρίου 1887 ἀνεδείχθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἀπεβίωσε πατριαρχεῦν τὴ 13 Αὐγούστου 1891. Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἀνατ. καὶ Δυτ. Θράκης*, σ. 45 (Ἀδριανουπόλεως) καὶ 73 (Διδυμοτείχου)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 110 (Διδυμοτείχου) καὶ 76 (Ἀδριανουπόλεως τὸ α' καὶ β')· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 545 (Κρήτης), 364 (Διδυμοτείχου) καὶ 364 (Ἀδριανουπόλεως τὸ α' καὶ β')· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 44· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 25· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 981 (Διδυμοτείχου). Γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες ὅπου ἀρχιεράτευσε βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 799 (Κρήτης), 926 (Διδυμοτείχου), 986 (Ἀδριανουπόλεως τὸ α'), 1149 (Ἀδριανουπόλεως τὸ β') καὶ 1161 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 304, 318, 325, 347 καὶ 348 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ,

Εικόνα 1. ΚΠΑ Α' 58, σ. 44-45, Άριθμ. Πρωτ. 4858, ήμερ. 17-11-1887:

Ἡ πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν ἐπίσκοπο πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθάγγελο σχετικὰ μὲ τὸ παράπτωμα τῆς παρ' ἐνορίας χειροτονίας (ἔγγραφο ἀρ. 1).

τὴν ἀπολογία του, ἐκθέτοντας τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους προέβη σὲ αὐτὴ τὴν ἀντικανονικὴ πράξη.

Τῷ πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλῳ
εἰς Ἅγιον Ὅρος

Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Ἱερώτατος Μητροπολίτης Καστορίας κὺρ Κύριλλος¹⁰ ἔγραψεν ἀρτίως τῇ Ἐκκλησίᾳ καταγγέλλων τὴν θεοφιλίαν αὐτῆς

Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 206-208 (Κρήτης), 114-115 (Διδυμοτείχου), 28 (Ἀδριανουπόλεως) καὶ 212-216 (Κωνσταντινουπόλεως). Βλ. καὶ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 317-340 (σὴ σ. 317 σχετικὴ βιβλιογραφία). – Διευκρινίζω ἐδῶ ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν Πατριαρχῶν, τῶν τοποτηρητῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν προεδρευόντων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου τὰ θέτω ἐντὸς παρενθέσεων, ἐφ' ὅσον δὲν μνημονεύονται ρητὰ στὸ κάθε φορὰ σχετικὸ ἔγγραφο.

10. Ὁ μητροπολίτης Κύριλλος Δημητριάδης ἢ Παναγιώτου ἀρχιεράτευσε στὴν Καστοριά ἀπὸ τὸ 1882 ἕως τὸ 1888. Κατὰ τὴ δευτέρη πατριαρχία (1867-1871) τοῦ Γρηγορίου ΣΤ' Φουρτουναΐδου τοῦ ἀπὸ Σερρῶν εἶχε ἐκλεγεῖ ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι Μυρέων (1870-1875) (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Λυκίας), ἀκολούθως μητροπολίτης Βάρνης (1875-1882) καὶ ἔπειτα Καστορίας. Μετὰ τὴν Καστοριά ἀνεδείχθη σὲ μητροπολίτη Λήμνου (1888-1890) καὶ τέλος σὲ Ἀδριανουπόλεως (1890-1898). Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ὡς χειροτονήσασαν Ἰερέα Θεοδοσίον τινα Χαραλάμπους ἐκ τοῦ χωρίου Νεγοβάνης¹¹ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ¹², ὃν ἡ αὐτοῦ Ἱερότης ἀπεποιήθη χειροτονῆσαι δι' οὓς εἶχε λόγους, καὶ οὗτος μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἤρξατο ἱεροπράττειν ἄνευ τῆς κανονικῆς ἀδείας τοῦ εἰρημένου κυριάρχου αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἄπορον ἔδοξε τῇ Ἐκκλησίᾳ πῶς ἡ θεοφιλία αὐτῆς καίπερ γινώσκουσα ὅτι ἡ παρ' ἐνορίαν χειροτονία¹³

ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἀνατ. καὶ Δυτ. Θράκης, σ. 45 (Ἀδριανουπόλεως)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης, σ. 130 (Βάρνης)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 531 (Καστορίας), 542 (Λήμνου) καὶ 364 (Ἀδριανουπόλεως)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β'], σ. 79 (Βάρνης) καὶ 86 (Μυρέων)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Ἑλλάδος, σ. 114 (Καστορίας) καὶ 147 (Λήμνου)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων, σ. 58 (Καστορίας) καὶ 63 (Λήμνου)· ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς, σ. 173, 247 καὶ 277 (Μυρέων). Γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν παραπάνω ἐκλογῶν βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1014 (Βάρνης), 1115 (Καστορίας), 1184 (Λήμνου) καὶ 1211 (Ἀδριανουπόλεως) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 329, 342, 351 καὶ 354 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 260 (Μυρέων), 78-79 (Βάρνης), 182-183 (Καστορίας), 229 (Λήμνου) καὶ 27-28 (Ἀδριανουπόλεως). Βλ. ἀκόμη ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, Μητροπολίτες Καστορίας (1836-1958) μὲ βάση τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῆς τους, Θεσσαλονίκη 2009, σ. 57-59: «Κύριλλος Δημητριάδης ἢ Παναγιώτου (1882-1888)».

11. Πρόκειται γιὰ τὸ χωριὸ Νεγοβάνη ἢ Νεγκόβανη, τὸ σημερινὸ ὄνομα τοῦ ὁποῖου εἶναι Φλάμπουρο καὶ βρίσκεται στὸν Νομὸ Φλώρινας· βλ. ἐνδεικτικὰ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ι. ΣΤΥΛΙΑΔΗΣ, Τὸ χωριὸ Φλάμπουρο (Νεγοβάνη), Ν. Φλώρινας. Οἰκιστικῆ, δημογραφικῆ, πολιτιστικῆ, ἱστορικῆ ἔρευνα, Θεσσαλονίκη 1990.

12. Ὅταν στὰ ἐδῶ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα (καὶ γενικὰ στὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα) γίνεται λόγος γιὰ ἐπαρχία, πάντοτε ἐννοεῖται ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιφέρεια καὶ ὄχι ἡ ἐπαρχία ὡς τμηματικὴ διοικητικῆς διαιρέσεως κάποιας περιοχῆς.

13. Πὰ τὸ κανονικὸ παράπτωμα τῆς παρ' ἐνορίαν χειροτονίας βλ. ἐνδεικτικὰ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, Κανὼν ΙΔ' [Π 19 ΡΑΛΛΗΣ – ΠΟΤΛΗΣ] (ἐρμηνεῖα Βαλσαμῶνος): Σὺ δὲ ἴσθι, ὅτι κὰν ὁ παρῶν ιδ' ἀποστολικὸς κανὼν οὐ κολάζῃ τὸν παρ' ἐνορίαν διδάσκοντα, ἀλλ' ἕτεροι διάφοροι κανόνες τοὺς παρ' ἐνορίαν ἐπισκοπικόν τι ἐνεργήσαντας καθαιρέσει καθυποβάλλουσι. Τὸ δὲ παρ' ἐνορίαν σημειοῦσθαι κατὰ πρόσταξιν βασιλικὴν ἐκκεχώρηται· Κανὼν ΔΕ' [Π 48 ΡΑΛΛΗΣ – ΠΟΤΛΗΣ] (ἐρμηνεῖα Βαλσαμῶνος): Παρ' ἐνορίαν χειροτονεῖν κεκωλυμένον ἐστί· καὶ τὸν τοιοῦτόν τι ποιοῦντα, παρὰ γνώμην τοῦ ἐγχωρίου ἐπισκόπου, καθαιρεῖ ὁ κανὼν σὺν τῷ χειροτονουμένῳ. Τοῦτο δὲ ἔσται καὶ εἰς τοὺς πρώτους λειτουργησάντας εἰς ἐνορίαν ἐπισκόπων αὐτῶν, παρὰ γνώμην τούτων καὶ ἀνάγνωθι τῆς ἐν Ἀντιόχεια συνόδου κανόνα ιγ' καὶ κβ' καὶ τῆς β' συνόδου κανόνα β'. καὶ ταῦτα μὲν περὶ χειροτονιῶν, καὶ λοιπῶν ἱεροπραξιῶν, τῶν ἐντὸς τοῦ βήματος. Εἰ δὲ τις παρ' ἐνορίαν σημειώσεται, ἢ ἕτερόν τι διαπράξεται, μὴ ὄν ἀπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ βήματος, ἄλλως πως κατὰ τὸ δοκοῦν τῇ συνόδῳ κολάζεσθαι τοῦτον λέγουσί τινες. Ζῆτει καὶ τὸν ις' κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, κ.ἄ. Βλ. ἐπίσης ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, Θέματα Βυζαντινοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι 1957, σ. 26-28, καὶ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ, μητροπολίτης Τυρολόης καὶ Σερεντίου, Ἐπιτομὴ Κανονικοῦ Δικαίου, Θεσσαλονίκη 1998, σ. 167 (: «35ος Ἀποστολ. κανὼν, 15ος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς

ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν Ἱερῶν κανόνων προήχθη τελέσας τοιαύτην καὶ μάλιστα ἄνευ ἐγγράφου συναινέσεως καὶ ἀδείας τοῦ κανονικοῦ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας ἐξ ἧς ὁ ῥηθεὶς ὀρμᾶται καὶ ἐναντίον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς τῆς ἐκδοθείσης ἄλλοτε καὶ αὐστηρῶς ἀπαγορευσάσης τὰς παρ' ἐνορίαν χειροτονίας, διὰ ταῦτα καθιστῶντες τὴν θεοφιλίαν αὐτῆς ὑπεύθυνον διὰ τὴν ἔκνομον ταύτην πράξιν, προσκαλοῦμεν αὐτὴν ἵνα ἀπολογηθῇ ἐκτιθεμένη τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν βασισθεῖσα ἐτέλεσε τοιαύτην χειροτονίαν· ἐφ' ᾧ καὶ ἄνευ ἀναβολῆς ἀναμένομεν τὴν ἀπάντησιν αὐτῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἰωαννῆς' Νοεμβρίου ιζ'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

2. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὴν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικὰ μὲ τὴν διαίτησιν τῆς κληρονομίᾳς τοῦ ἀποβιώσαντος στὸν Ἄθωνα ἐπισκόπου πρώην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλου (12 Ὀκτωβρίου 1901)¹⁴.

Ἀριθμ. Πρωτ. 3342.

Ἔκδοσις: Δημήτριος Α. Πετρακάκος, *Νέαι πηγαὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους*, Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1915 (ἀνατύπ. στὴ σειρά: Ἀγιορειτικὰ Ἀνάλεκτα 4, Ἀγιορειτικὴ Ἑστία, Θεσσαλονίκη 2011), σ. 99-100, ἔγγραφο ἀρ. 44.

Περίληψη: Ὑστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ἐπισκόπου πρώην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλου, δύο ἀνεψιοὶ καὶ κληρονόμοι του, ζήτησαν μὲ ἀναφορά τοὺς τὴν ἀκριβῆ καταγραφή τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτη θείου τους. Ἐπίσης ἐνστάσεις κατὰ τῆς διαθήκης τοῦ Ἀγαθαγγέλου διατύπωσε καὶ ἡ Ἱερὰ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Γι' αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ'¹⁵, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ συνοδικὴ ἀπόφαση, ἐπισημαίνει πρὸς τὴν Ἱερὰ Κοινότητα ὅτι σύμφωνα μὲ τὸν ἰσχύοντα κανονισμό τοῦ Πατριαρχείου ὁ ἀποβιώσας ἀρχιερέας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοβούλου διαθέσεως τῆς περιουσίας του μὲ διαθήκη· συνεπῶς κάθε ἀποψη περὶ τοῦ ἀντιθέτου δὲν ἔχει καμιά ἰσχὺ. Ἀκολούθως ὁ Πατριάρχης κάνει ἀκριβέστερο λόγο γιὰ τὴν περιουσία ποὺ κατέλιπε ὁ πρώην Ἐλευθερουπόλεως (χρήματα, σκευὴ ἀρχιερατικά, ἐνδύματα καὶ λοιπὸ ἐξοπλισμὸ τῆς διαμονῆς του), ἡ ὁποία μεταβιβάσθηκε (προφανῶς κατὰ τὸν Πατριάρχη

συνόδου, 2ος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς συνόδου, 8ος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς συνόδου, 5ος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου, κ.ἄ.».

14. Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ἤδη ἐκδεδομένα ποὺ περιλαμβάνεται στὸ ἀνά χειρας βιβλίον. Διευκρινίζω ὅτι τὸ ἐν λόγω ἔγγραφο παρατίθεται ἐδῶ ἐκτὸς χρονολογικῆς σειρᾶς –χρονικὰ ἐμπίπτει στὴν ἀρχιερατεία τοῦ μητροπολίτη Παναρέτου–, γιὰ νὰ συνεξετασθεῖ μὲ τὸ προηγούμενον, ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο ἀφοροῦν τὸν ἐπίσκοπο Ἀγαθάγγελο.

15. Γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ' βλ. παρακάτω, σ. 81, ὑποσημ. 40 (ἔγγραφο ἀρ. 22).

άντικανονικώς) στη συνοδεία του κελλιοῦ, ὅπου αὐτὸς διέμεινε, καὶ προτρέπει τὴν Ἱερὰ Κοινότητα νὰ διαπιστώσει, μὲ βάση τὰ προηγούμενα, πόση ἀκριβῶς εἶναι ἡ συνολικὴ περιουσία πού κατέλιπε ὁ μακαρίτης καὶ νὰ τὴν ἀποστείλει στὸ Πατριαρχεῖο, ὥστε νὰ διανεμηθεῖ κατὰ νόμον. Κάθε ἀντίθετη ἐνέργεια ἢ ἄσκοπη συζήτηση ἐνδέχεται νὰ προκαλέσει τὴν ἔντονη ἀντίδραση τῆς Ἐκκλησίας.

*Ἰωακεῖμ ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.
Πρὸς τὴν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους.*

Ἀνεγνώσθη συνοδικῶς προσφάτως ληφθεῖσα αὐτόθεν ἀναφορὰ δύο ἀνεσιῶν καὶ κληρονόμων τοῦ ἀποβιώσαντος ἐπισκόπου πρώην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλου, ἐξαιτουμένων αὐθις τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου θεοῦ αὐτῶν. Καίτοι ἡ Ἐκκλησία προέλαβεν ἵνα ἐξενέγκῃ τὴν ἀφορῶσαν εἰς διαίτησιν τῶν περιουσιῶν τῶν αὐτόθι ἀποβιούντων ἀρχιερέων¹⁶ ἀπόφασιν αὐτῆς, ἥτις δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οὐχ ἦττον ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς περὶ διαθήκης τοῦ μακαρίτου ἐνστάσεις τῆς Ὑμῶν ὁσιότητος, οὐκ ἄπο σκοποῦ ἐκρίναμεν συνοδικῶς ἵνα ἐπαναλάβωμεν ὅτι τοῦ μνησθέντος ἀρχιερέως μέλους ἀναποσπάστου τῆς Ἐκκλησίας διατελέσαντος μέχρι τελευτῆς τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ κατὰ τοὺς ἰσχύοντας κανονισμοὺς τῶν Πατριαρχείων¹⁷ μη-

16. τῶν αὐτόθι ἀποβιούντων ἀρχιερέων] Ἀπὸ τὴν ἔκφραση αὐτὴ φαίνεται νὰ προκύπτει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν διαμοιρασμὸ τῆς περιουσίας τῶν θανόντων ἀρχιερέων ἴσχυε μόνο γιὰ ἐκείνους πού εἶχαν ἀποβιώσει στὸ Ἅγιον Ὁρος (αὐτόθι). ἔτσι ὁ Παπαστάθης, προλογίζοντας τὴν ἀνατύπωση τοῦ βιβλίου τοῦ Πετρακάκου (ὅπου βρίσκεται ἐκδομένο τὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφο), σημειώνει ὅτι «ὁ Ἰωακεῖμ ὁ Γ' τονίζει ὅτι ὁ ἐξ Ἁγιορειτῶν ἐπίσκοπος στερεῖται τοῦ δικαίωματος νὰ συντάσσει διαθήκη». Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι ἐντελῶς ὀρθό, ἐπειδὴ ὁ σχετικὸς κανονισμὸς ἴσχυε γιὰ ὅλους γενικὰ τοὺς ἀρχιερεῖς, πρώην καὶ ἐν ἐνεργείᾳ, ἀπὸ ὅπου καὶ ἂν προέρχονταν καὶ ὅπου καὶ ἂν ἀρχιεράτευαν. Αὐτὸ γίνεται σαφές π.χ. καὶ ἀπὸ τὶς περιπτώσεις τριῶν ἱεραρχῶν πού ἀπεβίωσαν ἐν ἐνεργείᾳ, τοῦ Δράμας Ἰωαννικίου, τοῦ ἐπίσης Δράμας Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Ἀνθίμου, γιὰ τοὺς ὁποίους βλ. στὴν ἀμέσως ἐπόμενη ὑπόσημ.

17. Σημειῶνω ὅτι σχετικὰ μὲ τὴ διαδικασία πού ἀφοροῦσε τὴν ἐπιτήρησιν καὶ διαίτησιν τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν, ἐγίνε συζήτηση μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου καὶ αὐτὴ ἐγκρίθηκε στὴν κοινὴ συνεδρίαση τῶν Δύο Σωμάτων στίς 18 Δεκεμβρίου 1873. Τὰ εἴκοσι ἄρθρα πού συντάχθηκαν συγκρότησαν ἰδιαίτερο τεῦχος πού κυκλοφόρησε κατὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενο ἔτος ὑπὸ τὸν τίτλο: ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1874. Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ τρία μέλη, δύο ἀρχιερεῖς καὶ ἓναν λαϊκό· ὁ Κανονισμὸς τοῦ 1874 καθόριζε ἀποκλειστικῶς διαδικαστικὰ θέματα, ἐνῶ ἡ κατανομὴ καὶ ἡ διάθεση τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος ἀρχιερέως γίνονταν σύμφωνα μὲ τὶς σχετικὲς προβλέψεις τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὰ καθοριζόμενα ἐκεῖ, οἱ ἀρχιερεῖς δὲν εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσουν τὴν περιουσία τους κατὰ τὴ βούλησίν τους, συντάσσοντας σχετικὴ διαθήκη (μηδαμῶς κεκτημένου τὸ δικαίωμα τοῦ διατιθέναι αὐτοβούλως διὰ διαθήκης τὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ), ἀλλὰ ἡ περιουσία, μετὰ τὸν θάνατό τους,

δαμῶς κεκτημένου τὸ δικαίωμα τοῦ διατιθέναι αὐτοβούλως διὰ διαθήκης τὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, πᾶσα περὶ τοῦ ἐναντίου ἔνστασις τυγχάνει, ὡς εἰκός, ἀνίσχυρος. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου ἀναμφισβήτητως τυγχάνει γνωστὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αὕτη ἀνήρχετο εἰς δύο τρεῖς χιλιάδας λιρῶν ἐντόκως κατατεθειμένας εἰς τὴν Βατοπεδινὴν ρωσικὴν σκήτην τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου¹⁸ καὶ εἰς ἕτερα ρωσικὰ κελλία πλὴν φορτίων ὄλων ἄλλων σκευῶν ἀρχιερατικῶν, ἐνδυμάτων καὶ λοιπῶν τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ κατοῦνας¹⁹ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ρηθέντος ἀρχιερέως μεταβιβασθείσας εἰς ὄνομα τῆς ἐν τῷ, ἐν ᾧ διέμεινε, κελλίῳ συνοδείας. Προτρεπόμεθα τοίνυν τὴν Ὑμῶν ὁσιότητα ὅπως συνωδᾷ τοῖς

καταγραφόταν ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν καί, ἀφοῦ ἀφαιροῦνταν τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας κτλ., διαίρουνταν σὲ τρία ἴσα μερίδια, ἓνα γιὰ τὴν ἐπισκοπὴ τους, ἓνα γιὰ τὰ κοινωφελῆ ἰδρύματα τῆς ἐπαρχίας τους καὶ ἓνα γιὰ τοὺς τυχόν κληρονόμους τους· βλ. τὸ πατριαρχικὸ γράμμα τῆς 9ης Ἰανουαρίου 1879 τοῦ Ἰωακείμ Γ' πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο Σταυρίδη σχετικὰ μὲ τὴν περιουσία τοῦ ἀποβιώσαντος μητροπολίτη Δράμας (1872-†1879) Ἰωαννικίου Οἰκονόμου τοῦ ἀπὸ Ἀγκύρας, ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 442-443 (ἔγγραφο ἀρ. 39): *ἐνταῦθα διατηθῆ ἡ ὅλη περιουσία εἰς τρία ἴσα μέρη κατὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμούς*· βλ. ἀκόμη ὁ.π., σ. 423 (ἔγγραφο ἀρ. 25), καὶ σ. 424-425 (ἔγγραφο ἀρ. 26) γιὰ τὴν περιουσία τοῦ ἀποθανόντος μητροπολίτη Δράμας Ἀθανασίου Καῖρη (†1852)· βλ. ἐπίσης σ. 425-426 (ἔγγραφο ἀρ. 27) γιὰ τὴν περιουσία τοῦ ἀποθανόντος ἐπισκόπου Ἐλευθερουπόλεως (†1863) Ἀνθίμου Γρυπάρη τοῦ ἀπὸ Ρεσσάβας. Βλ. καὶ λίγο παρακάτω, ὑποσημ. 20, τὶς σχετικὲς διατάξεις τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν. Γιὰ τὰ παλαιότερα ἰσχύοντα ὅσον ἀφορᾷ τὴ δυνατότητα συντάξεως διαθήκης ἐκ μέρους ἀρχιερέως βλ. ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΕΟΣ, *Νομοκάνων 4' Κεφάλαιον* [σ. 129-130 ΓΚΙΝΗΣ – ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ]: *Περὶ διαθήκης ἀρχιερέως*.

18. Ἡ βατοπεδινὴ ρωσικὴ Σκήτη τοῦ ἁγίου Ἀνδρέα βρίσκεται κοντὰ στὶς Καρυές (σὲ ἀπόσταση πέντε περίπου λεπτῶν ἀπὸ αὐτές) καὶ ὑπάγεται στὴ Μονὴ Βατοπεδίου. Πρόκειται γιὰ ἐπιβλητικὸ κτιριακὸ συγκρότημα, τὸ ὁποῖο θυμίζει μεγάλη μονή (ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ὀνομάζεται καὶ Σεράϊ). Κατὰ τὸν 20ὸ αἰῶνα ἦταν τὸ ἀντιπροσωπευτικότερο κέντρο τοῦ ρωσικοῦ μοναχισμοῦ στὸν Ἄθωνα, καὶ εἶχε οἰκοδομηθεῖ ἀπὸ τοὺς Ρώσους μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὴν κυριαρχία τους στὸ Ἅγιον Ὄρος. Γνώρισε λαμπρὲς ἡμέρες ὄχι μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ ὑλικοῦ πλοῦτου καὶ τῶν πολλῶν μετοχίων τῆς σὲ ρωσικὲς πόλεις καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ὑπῆρξε πολυάνθρωπη, ἀφοῦ στὴν ἀκμὴ τῆς ἔφθασε νὰ ἔχει περὶ τοὺς 800 μοναχοὺς. Μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴ ἐπανάσταση διαλύθηκε σχεδόν, ἐνῶ ἡ πυρκαγιὰ τοῦ 1958 ἐπιδείνωσε τὴν ἐρήμωση καὶ τὴν καταστροφὴ τῆς. Σήμερα ἡ Σκήτη γνωρίζει νέα ἀκμὴ μετὰ τὶς τάλαιπυρίες τῶν καιρῶν. Σὲ αὐτὴν λειτουργεῖ ἐργαστήριον συντηρήσεως ἔργων τέχνης, ἐνῶ σὲ κτίριό τῆς στεγάζεται ἡ Ἀθωνιάδα Ἀκαδημία. Βλ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν. ΠΑΠΠΑΣ, *Ἡ Ἀθωνικὴ Πολιτεία στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες 1850-1913. Ἱστορία καὶ πολιτισμὸς τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ τῆς Χαλκιδικῆς ἀπὸ ἀρχαϊκὰς πηγὰς τὴν περίοδο τῶν ἐθνικῶν ἀνταγωνισμῶν*, Θεσσαλονίκη 2018, σ. 188-191: Σκήτη τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου (Σεράϊ ἢ Σεράγιον).

19. Ἡ λέξις *κατοῦνα* σημαίνει «σκηνή» ἢ «τέντα» (ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τὸ ρῆμα *κατουνεύω*, πού σημαίνει «κατασκηνώνω»). Οἱ Βυζαντινοὶ ὀνόμαζαν ἔτσι τὸ «περιχαρακωμένο στρατόπεδο» καὶ τὸ «κατάλυμα», ἐνῶ στὰ Σλαβικὰ σημαίνει «κάστρο». Ἐδῶ μὲ τὸ οὐσιαστικὸ αὐτὸ δηλώνεται τὸ κατάλυμα τοῦ ἐπισκόπου Ἀγαθαγγέλου στὸ Ἅγιον Ὄρος.

προειρημένοις εξακριβώσαντες τὴν ἀπολειφθεῖσαν τοῦ μακαρίτου κινητὴν περιουσίαν, πέμψητε ἀνυπερθέτως ταύτην εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς τὴν κατὰ νόμον διαίτησιν²⁰ ἐπὶ ἀποφυγῇ ἀσκόπων συζητήσεων καὶ ἄλλων ἴσως ἐν τῷ μέλλοντι σφοδρότερων τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργειῶν²¹.

,αζα΄ Ὀκτωβρίου ιβ΄.

20. Πὰ τίς σχετικὲς διατάξεις τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν βλ. *ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ* (γιὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἀποθανόντες ἀρχιερεῖς), –B– *Δεύτερος Κανονισμός, Ἄρθρον Ι΄*. Οἱ ἀρχιερεῖς δὲν δύνανται νὰ κάμωσι διαθήκην ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν περιουσίας· μετὰ τὴν ἀποβίωσιν δέ τις ἐξ αὐτῶν, θέλουσιν ἐξαιρεῖσθαι ἐκ τῆς περιουσίας του πρῶτον τὰ τῆς κηδεῖας αὐτοῦ ἔξοδα, τὰ μνημόσυνα καὶ τὰ ψυχικά, ἢ δὲ λοιπὴν κινητὴ καὶ ἀκίνητος αὐτοῦ περιουσία θέλει διαιρεῖσθαι εἰς τρία ἴσα μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν, προσδιοριζόμενον ἐπὶ προικισμῷ τῆς Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς, θέλει δαπανᾶσθαι εἰς ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, προσαυξανομένων βαθμηδὸν ἐξ αὐτῶν τῶν προσόδων των, μέχρις οὗ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν φέρειν τὸ ἰσόποσον τῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ Ἀρχιερέως· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ τρίτου τῶν Ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν προερχόμενα εἰσοδήματα δαπανηθῶσονται ὡσαύτως ἐπ’ ὠφελείᾳ τῶν κοινῶν τῆς ἐπαρχίας καταστημάτων· τὸ δ’ ἕτερον τρίτον ἀνήκει εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος ..., καὶ ὁ.π. (γιὰ τίς περιουσίες τῶν σχολαζόντων ἀποθανόντων ἀρχιερέων), –B–, *Δεύτερος Κανονισμός, Ἄρθρον ΙΑ΄*. Τῶν ιδιωτευτόνων Πατριαρχῶν, Μητροπολιτῶν καὶ Τιτουλαρίων Ἐπισκόπων αἱ μετὰ θάνατον καταλειπόμενα περιουσίαι, μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ἐπὶ κηδεῖα καὶ εἰς ψυχικά καὶ ἄλλα ἀπαραίτητα δαπανήματα ἀναγκαιούτων, θέλουσι διαιρεῖσθαι εἰς τρία ἴσα μέρη, ὧν τὸ μὲν ἐν δοθήσεται οἷς δεῖ τῶν κληρονόμων αὐτῶν, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου θέλουσιν ἀγοράζεσθαι κτήματα ἐπὶ προικισμῷ τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν ἐνταῦθα κοινῶν καταστημάτων ἐξ ἡμισείας, τὸ ἄλλο τρίτον θέλει ὀρίζεσθαι διὰ τὰ ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν κοινωφελῆ καταστήματα· ἡ διαίρεση σὲ τρία ἰσόποσα μερίδια ἴσχυε καὶ ἐπὶ Πατριάρχου ἀποθανόντος ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου (ὁ τρόπος διαθέσεως τῶν τριῶν αὐτῶν μεριδίων καθορίζεται στὸ Ἄρθρον ΙΒ΄. τοῦ *Δευτέρου Κανονισμοῦ*). Βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ἰσχυρὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 315 (γιὰ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἀποθανόντες ἀρχιερεῖς) καὶ 316 (γιὰ τίς περιουσίες τῶν σχολαζόντων ἀποθανόντων ἀρχιερέων). Πὰ τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς βλ. παρακάτω, σ. 54, ὑποσημ. 26.

21. Τὸ γεγονός ὅτι δὲν ἐντοπίσθηκε ἄλλο ἔγγραφο σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ὑποθέσουμε ex silentio ὅτι τὸ ζήτημα τακτοποιήθηκε κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Πατριάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Β' ΣΤΑΥΡΙΔΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΩΝ

(18 Ὀκτωβρίου 1888-3 Ὀκτωβρίου 1900)

Ο ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, καταγόταν ἀπὸ τὸ χωριὸ Δελλιώνες τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, ὅπου γεννήθηκε τὸ 1852. Ὑπηρέτησε ὡς γραμματέας τοῦ μητροπολίτη πρώην Λιτίσης (1855-1861) Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ μεγάλων πρωτοσυγκέλλων, ἐνῶ τὸ 1873 χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Ἀδριανουπόλεως (α' ἀρχιερατεία 1873-1880) Διονύσιο Χαριτωνίδη τὸν ἀπὸ Διδυμοτείχου (τὸν μετέπειτα Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Διονύσιο Ε'). Διετέλεσε ἐπὶ δέκα τέσσερα ἔτη ἀρχιδιάκονος τῶν μητροπόλεων Ἀδριανουπόλεως καὶ Νικαίας (ἐπὶ τοῦ ἰδίου Διονύσιου, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν Ἀδριανούπολη ἐξελέγη Νικαίας, 1880-1886) καὶ ἀκολούθως τὸ 1887 ὑπηρέτησε ὡς τριτεύων καὶ ἀπὸ τὸ 1887 ἕως τὸ 1888 ὡς μέγας ἀρχιδιάκονος τῶν Πατριαρχείων. Ὁ Διονύσιος ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως στίς 18 Ὀκτωβρίου 1888, σὲ διαδοχὴ τοῦ παραιτηθέντος Μακαρίου (1885-1888) Ἀγαθοβούλου τοῦ ἀπὸ πρώην Λέρνης (Λέρου)¹, ἐνῶ ὑπηρετοῦσε ὡς μέγας ἀρχιδιάκονος (ἐπὶ Πατριάρχη Διονυσίου Ε', 1887-1891)². Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἡ ἐπισκοπὴ Ἐλευθερουπόλεως προήχθη σὲ μητρόπολη (Φεβρουάριος 1889)· τὸ 1900 μετετέθη στὴ μητρόπολη Σηλυβρίας καὶ ἀπεβίωσε ὡς ποιμενάρχης τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς (†1913)³.

Τὰ ἔγγραφα ποὺ ἐκδίδονται στὴ συνέχεια ἀφοροῦν διάφορα ζητήματα τῆς δωδεκαετοῦς περιόδου ἀρχιερατείας τοῦ Διονυσίου στὴν Ἐλευθερούπολη, δηλαδή:

α') Θέματα ποὺ σχετίζονται ἄμεσα μὲ τὸν ἐν λόγω ἀρχιερέα καὶ τὴν ἐπαρχία του, ὅπως εἶναι ἡ ἀφιξὴ στὴν ἔδρα του⁴, διάφορες ἐναντίον του κατηγορίες (ποὺ δὲν ἀπαριθμοῦνται), προφανῶς ἀπὸ χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας του⁵, ἡ δυσσχέχεια

1. Πὰ τὸν Μακάριο βλ. παρακάτω, σ. 245, ὑπόσημ. 2.

2. Πὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1887-†1891) Διονύσιο Ε' βλ. παραπάνω, σ. 39, ὑπόσημ. 9 (ἔγγραφο ἀρ. 1).

3. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 298-302.

4. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 3. Σχετικὸ μὲ αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 4, τὸ ὁποῖο ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς Δημογέροντες Πραβίου (: *Τοῖς Δημογέρονσι Πραβίου*).

5. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 7.

εισπράξεως τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεώς του ἀπὸ τὰ Λακκοβίκια⁶, αἴτημα τῶν κατοίκων τῶν Λακκοβικίων νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ κάποιους φόρους καὶ μερικὲς ἄλλες ὑποχρεώσεις τους⁷, ἢ ἀνέγερση σχολῆς στὸ Πράβι⁸. Στὰ ἔγγραφα ποὺ ἀφοροῦν τὴν ποιμαντορία τοῦ Διονυσίου ἐντάσσεται ἐπίσης τὸ εὐχαριστήριο γράμμα πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς δύο λαϊκοὺς, μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς του Πατριαρχείου, γιὰ τὴν ὑποβληθεῖσα οἰκονομικὴ ἔκθεση τῶν ἐτῶν 1893 καὶ 1894⁹. Ἐπίσης ὁ Διονύσιος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς παραλήπτες τῆς πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου σχετικὰ μὲ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τοῦ περιοδικοῦ *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*¹⁰.

β') Διορισμοὺς τοῦ Διονυσίου σὲ διάφορες ἐπιτροπές, ὅπως ὡς προέδρου «τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς»¹¹, ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καθορισμοῦ τῶν ὁρίων τῶν τριῶν ἐνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ¹², ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν¹³, ὡς τακτικοῦ μέλους τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ (Δ.Ε.Μ.) Συμβουλίου¹⁴, ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου γιὰ τὸ ἔτος 1901¹⁵, καὶ ὡς μέλους τῆς Ἐφορίας τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης¹⁶.

Ἐπίσης ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος εἶναι παραλήπτης καὶ τριῶν ἀκόμη πατριαρχικῶν ἐγγράφων, μὲ τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ ὁποῖα τοῦ ζητοῦνταν πληροφορίες, ἂν βέβαια γνῶριζε κάτι, σχετικὰ μὲ τὸν πρῶτον ὑπηρέτη τοῦ αἰοδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Ε' καὶ τοὺς μισθοὺς ποὺ ὁ ἐν λόγῳ ὑπηρέτης διεκδικοῦσε ἀπὸ τὴν περιουσία τοῦ μακαρίτη¹⁷, μὲ τὸ δεύτερο τοῦ χορηγεῖται ἢ ἄδεια, ὡς πρόεδρο τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Ἐπιτροπῆς, νὰ προβεῖ στὴν τρίτη ἔκδοση τοῦ *Προσευχηταρίου εἰς χρῆσιν τῶν παιδῶν*¹⁸, ἐνῶ τὸ τρίτο (πατριαρχικὸ *πιττάκιον*) ἀπευθύνεται πρὸς τὸν μητροπολίτη Βελεγράδων Χρυσανθο καὶ ἀφορᾷ τὸν διορισμὸ του ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχ-

6. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 8.

7. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 5.

8. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 16.

9. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 11.

10. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 12.

11. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 14.

12. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 17.

13. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 18 (προσωρινὸς διορισμός).

14. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 15.

15. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 19, τὸ ὁποῖο, μὲ μερικὲς ἀναγκαῖες τροποποιήσεις, ἀπευθύνεται καὶ πρὸς δύο λαϊκοὺς, μέλη τῆς ἴδιας ἐπιτροπῆς, τὸν Ἰ. Βιθυνὸ καὶ τὸν Ἰ. Ζαγανιάρη.

16. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 13.

17. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 6.

18. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 9.

χικοῦ Ναοῦ, κοινοποιεῖται ὁμως καὶ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως ὡς πρόεδρον τῆς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου καὶ ἐπὶ τοῦ Σκευοφυλακίου ἐπιτροπῆς¹⁹.

3. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν νεοεκλεγέντα ἐπίσκοπο Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο, συγχαρητήριο γιὰ τὴν ὑποδοχὴ ποῦ τοῦ ἐπιφυλάχθηκε στὴν ἔδρα του καὶ παραινετικὸ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀρχιερατεία του στὴν ἐπισκοπὴ αὐτῆ (28 Νοεμβρίου 1888).

ΚΠΑ Α' 58, σ. 383-384 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5097.

Περίληψη: Ἀφοῦ ὁ ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος ἀρχικὰ μὲ τηλεγράφημα καὶ στὴ συνέχεια μὲ γράμμα εἶχε ἐνημερώσει τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (Διονύσιο Ε') γιὰ τὴν ὑποδοχὴ ποῦ τοῦ ἐπιφυλάχθηκε ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας του καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ τόπου, ὁ Πατριάρχης τοῦ ἀπαντᾷ συγχαίροντάς τον καὶ γράφοντάς του παραινέσεις γιὰ εὐδόκιμη ποιμαντορία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Ἀσμένως ἐδεξάμεθα τό τε τηλεγράφημα ὡς καὶ τὸ ἀπὸ κβ' λήγοντος γράμμα αὐτῆς καὶ ἐν ἀμφοτέροις μετ' εὐχαριστήσεως εἶδομεν τὴν αἰσίαν αὐτῆς εἰς Πράβιον ἄφιξιν καὶ τὴν γενομένην αὐτῇ φιλόφρονα δεξίωσιν παρά τε τῶν ἐκεῖ εὐλογημένων χριστιανῶν αὐτῆς καὶ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν. Ὅθεν ἐκδηλοῦντες τῇ αὐτῆς θεοφιλίᾳ τὴν ἐπὶ τούτῳ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν εὐχόμεθα αὐτῇ ἐνίσχυσιν παρὰ Θεοῦ πρὸς εὐδόκιμον ποιμαντορίαν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῇ λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμένης, συνιστῶντες ἅμα αὐτῇ σύνεσιν ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἐνεργείαις αὐτῆς, ἐγκαρτέρησιν ἐν τῷ ποιμαντορικῷ αὐτῆς σταδίῳ ζῆλόν τε καὶ αὐταπαρνησίαν ἐν τῇ πιστῇ καὶ ἀνελλιπῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος αὐτῆς, δι' ὧν καὶ μόνον εὐαρεστήσει τῷ τε ὑψίστῳ Θεῷ καὶ τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἐπισπάσεται δὲ ἐφ' ἑαυτὴν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῇ λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμένης. Ἔτι δὲ παραινῶμεν καὶ εἰσηγούμεθα αὐτῇ ἵνα μετὰ τῶν χριστιανῶν, οὓς ἐκλήθη ὅπως ποιμάνῃ, διάγῃ ἐν ἀρμονίᾳ καὶ ἀγάπῃ, εἰρηνικῶς ἀείποτε πολιτευομένη, μεριμνῶσα καὶ κηδομένη πατρικῶς ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν καὶ συμφερόντων καὶ προστατεύουσα ἐν τῷ δικαίῳ τὰς συμπιπτούσας κοινὰς καὶ ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις, ἐν συνεννοήσει καὶ συμπράξει μετὰ τῶν κατὰ καιροὺς Δημογερόντων, καὶ οὕτω προσελκύσεται τὴν κοινὴν ἀγάπην

19. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 10. Γιὰ ἄλλα ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὸν Διονύσιο ὡς Ἐλευθερουπόλεως βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 456-481 (ἔγγραφο ἀρ. 54-81) καὶ 492 (ἔγγραφο ἀρ. 89).

τῶν πρὸς ἡμᾶς υἱικῶν ὑμῶν αἰσθημάτων καὶ τῇ ἐκδηλωθείσῃ υἱικῇ ἀγάπῃ τῶ ἀρχιερεῖ ὑμῶν, προαγόμεθα διὰ τῆς παρουσίας Πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς διαβιβάσαι τῇ ὑμῶν ἐντιμότητι τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἐκφράζοντες τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐξακολουθήσετε τὴν αὐτὴν ἐνδεικνύμενοι ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον ὑμῶν καὶ προθυμοποιούμενοι παρέχειν αὐτῷ ἐκάστοτε τὴν ὑμετέραν ἀρωγὴν συμβάλλοντες εἰς τὴν ἀνελλιπῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, φιλοτιμούμενοι δὲ διάγειν μετὰ τῆς θεοφιλίας αὐτοῦ ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ, εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις ...

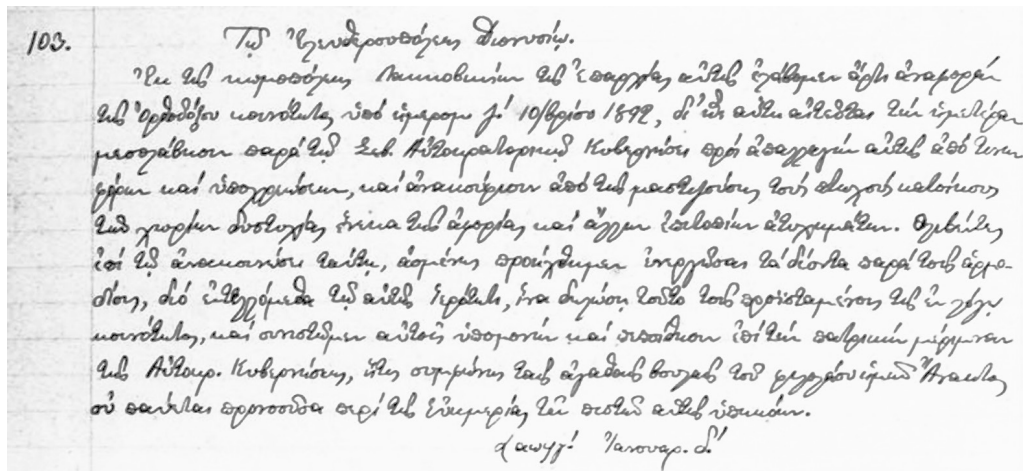
*ἄωπη' Νοεμβρίου κη'
Ὁ Κωνσταντινουπόλεως.*

5. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μὲ τὸ αἴτημα τῶν κατοίκων τῶν Λακκοβικίων πρὸς τὴν Κυβέρνηση γιὰ ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ κάποιους φόρους καὶ μερικὲς ἄλλες ὑποχρεώσεις τους (4 Ἰανουαρίου 1893).

ΚΠΑ Α' 63, σ. 5 / Ἀριθμ. Πρωτ. 103.

Περίληψη: Οἱ κάτοικοι τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Λακκοβικίων τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως μὲ ἀναφορὰ τους (7 Ὀκτωβρίου 1892) ζήτησαν τὴ μεσολάβηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (Νεοφύτου Η')²⁰ πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνηση

20. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1891-1894) Νεόφυτος Η' Παπακωνσταντίνου ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης γεννήθηκε τὸ 1832 στὸ χωριὸ Πρώτη (Κιουπ-κιοῦ), κοντὰ στὸ Ροδολεῖβος, ὅπου μετακόμισε ἡ οἰκογένειά του. Ἦταν γιὸς τοῦ πρωτοπαπᾶ Κωνσταντίνου. Τὸ 1851 εἰσήλθε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν του ἐκάρη μοναχὸς καὶ χειροτονήθηκε διάκονος. Ἐργάστηκε ὡς διδάσκαλος στὴ σχολὴ τῆς Ἀλιστράτης. Ὑπηρετήσε κοντὰ στοὺς μητροπολίτες Νύσσης (1859-1872) Καλλίνικο Θωμάδη καὶ Στρωμνίτισης καὶ Τιβερίουπόλεως (1861-1875) Ἱερόθεο Τριανταφυλλίδη. Ὑστερα ἀπὸ τὶς σπουδές του στὴ Γερμανία ὑπηρετήσε λιγότερο ἀπὸ ἓνα ἔτος ὑπὸ τὸν Ἀμασείας (1863-1887) Σωφρόνιο τὸν ἀπὸ Ἄρτης, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ ἔλαβε τὸ ὄφικιο τοῦ ἀρχιμανδρίτη. Τὸ 1867, ἐνῶ ἦταν ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἀμασείας, ψηφίσθηκε ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως, τὸ 1872 μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, τὸ 1880 Ἀδριανουπόλεως (παρατήθηκε τὸ 1886), τὸ 1887 Πελαγονείας, τὸ 1891 Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, καὶ τὴν 27ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους ἀνεδείχθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης· παραιτήθηκε τὴν 25ῃ Ὀκτωβρίου 1894, καὶ ἀπεβίωσε τὴν 4/5 Ἰουλίου 1909. Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης, σ. 188 (Φιλιππουπόλεως)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή, σ. 184 (Φιλιππουπόλεως) καὶ 76 (Ἀδριανουπόλεως)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 535 (Ἐλευθερουπόλεως), 364 (Ἀδριανουπόλεως) καὶ 538 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β'], σ. 77-78 (Φιλιππουπόλεως) καὶ 73-74 (Πελαγονείας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 915 (Ἐλευθερουπόλεως), 960 (Φιλιππουπόλεως), 1096 (Ἀδριανουπόλεως), 1163

Εικόνα 3. ΚΠΑ Α' 63, σ. 5, Ἀριθμ. Πρωτ. 103, ἡμερ. 4-1-1893:

Ἡ πατριαρχική ἐπιστολή σχετικὰ μὲ τὸ αἴτημα τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Λακκοβικίων τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως γιὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάποιους φόρους (ἔγγραφο ἀρ. 5).

ση ὥστε νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ κάποιους φόρους καὶ μερικὲς ἄλλες ὑποχρεώσεις τους, στὶς ὁποῖες ἀδυνατοῦσαν νὰ ἀνταποκριθοῦν ἐξ αἰτίας διαφόρων λόγων. Ὁ Πατριάρχης γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιω δίνοντάς του ἐντολὴ νὰ ἀνακοινώσει στοὺς προϊσταμένους τῆς ἐν λόγῳ Κοινότητος ὅτι προέβη στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες, συνιστώντας ὑπομονὴ καὶ ἐμπιστοσύνη στὴ μέριμνα τῆς Κυβερνήσεως.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Ἐκ τῆς κωμοπόλεως Λακκοβικίων²¹ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς²² ἐλάβομεν ἄρτι

(Πελαγονείας), 1228 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης) καὶ 1282 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 316, 322, 340, 348, 356 καὶ 362 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 129 (Ἐλευθερουπόλεως), 376-377 (Φιλιππουπόλεως), 27-28 (Ἀδριανουπόλεως), 293 (Πελαγονείας), 273-274 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης) καὶ 212-216 (Κωνσταντινουπόλεως). Βλ. ἐπίσης ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 341-362 (στὴ σ. 341 σχετικὴ βιβλιογραφία)· ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 286-295, καὶ κυρίως τὴ μονογραφία τοῦ ΓΛΑΒΙΝΑ, *Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Νεόφυτος Η'.*

21. Τὰ Λακκοβίκια, χωριὸ τῆς ὑποδιοικήσεως Ζιχνῶν, ὑπαγόταν στὴν πνευματικὴ δικαιοδοσία τοῦ μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως. Ἀργότερα, μὲ τὴν ταύτιση τῶν ὀρίων τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως μὲ ἐκεῖνα τῆς ὑποδιοικήσεως Πραβίου, τὸ ἐν λόγῳ χωριὸ ὑπήχθη ὑπὸ τὴ δικαιοδοσία τῆς μητροπόλεως Ζιχνῶν. Σήμερα βρίσκεται στὸν Νομὸ Σερρῶν καὶ ἡ ὀνομασία του εἶναι Μεσολακκιά. Βλ. καὶ ΓΟΥΣΙΟΣ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα*, σ. 24 κ.έ.

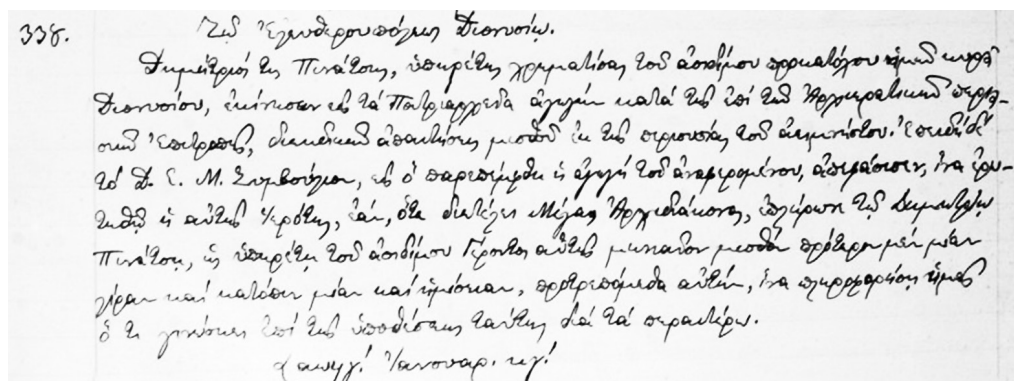
22. Δηλαδὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως.

ἀναφορὰν τῆς Ὁρθοδόξου κοινότητος ὑπὸ ἡμερομηνίαν ζ' 10/βρίου 1892, δι' ἣς αὐτὴ αἰτεῖται τὴν ἡμετέραν μεσολάβησιν παρὰ τῆ Σεβαστῆ Ἀυτοκρατορικῆ Κυβερνήσει πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῆς ἀπὸ τινων φόρων καὶ ὑποχρεώσεων καὶ ἀνακούφισιν ἀπὸ τῆς μαστιζούσης τοὺς πτωχοὺς κατοικοὺς τῶν χωρίων δυστυχίας ἔνεκα τῆς ἀφορίας καὶ ἄλλων ἐπιτοπίων ἀτυχημάτων. Θλιβέντες ἐπὶ τῇ ἀνακοινώσει ταύτῃ, ἀσμένως προήχθημεν ἐνεργῆσαι τὰ δέοντα παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις, διὸ ἐντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, ἵνα δηλώσῃ τοῦτο τοῖς προϊσταμένοις τῆς ἐν λόγῳ κοινότητος, καὶ συνιστῶμεν αὐτοῖς ὑπομονὴν καὶ πεποιθήσιν ἐπὶ τὴν πατρικὴν μέριμναν τῆς Ἀυτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις συμφώνως ταῖς ἀγαθαῖς βουλαῖς τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος²³ οὐ παύεται προνοοῦσα περὶ τῆς εὐημερίας τῶν πιστῶν αὐτῆς ὑπηκόων.

,αω4γ' Ἰανουαρίου δ'.

6. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μετὰ τὰς οἰκονομικὰς ἀπαιτήσεις πρώην ὑπηρέτη τοῦ αἰοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Ε' (23 Ἰανουαρίου 1893).

ΚΠΑ Α' 63, σ. 24 / Ἀριθμ. Πρωτ. 338.

Εἰκόνα 4. ΚΠΑ Α' 63, σελ. 24, Ἀριθμ. Πρωτ. 338, ἡμερ. 23-1-1893:

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ μετὰ τὴν ὁποία ζητεῖται πληροφόρηση ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μετὰ τὴ διεκδίκηση ὀφειλόμενων μισθῶν ἀπὸ πρώην ὑπηρέτη τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Διονυσίου Ε' (ἔγγραφο ἀρ. 6).

Περίληψη: Κάποιος Δημήτριος Πινάσης, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε ὑπηρέτης τοῦ αἰοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Ε'²⁴, ἔκανε ἀγωγὴ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴ

23. Δηλαδὴ τοῦ σουλτάνου Ἀβδουλ Χαμίτ Β' (ἔζησε: 1842-1918· βασιλεύσε: 1876-1909).

24. Βλ. παραπάνω, σ. 39, ὑπόσημ. 9 (ἔγγραφο ἀρ. 1).

ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν, ζητώντας ἀπὸ τὴν περιουσία τοῦ μακαρίτη ὀφειλόμενους μισθοὺς. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Νεόφυτος Η'), ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο, ὁ ὁποῖος εἶχε διατελέσει μέγας ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀποβιώσαντος Πατριάρχου Διονυσίου, καὶ τοῦ ζητεῖ νὰ τὸν πληροφορήσει ἂν πληρῶνε στὸν Πινάτση μισθὸ ἀρχικὰ μίας λίρας καὶ ἀργότερα μίας καὶ ἡμίσειας καὶ νὰ τοῦ γράψει ὅ,τι γνωρίζει σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση αὐτή.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Δημήτριός τις Πινάτσης, ὑπηρέτης χρηματίσας τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου ἡμῶν κυροῦ Διονυσίου, ἐκίνησεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀγωγὴν κατὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς διεκδικῶν ἀπαιτήσεις μισθοῦ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀειμνήστου²⁵. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιον²⁶, εἰς ὃ παρεπέμφθη ἡ ἀγωγή τοῦ ἀναφερομένου, ἀπεφάσισεν, ἵνα

25. Γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν βλ. παραπάνω, σ. 43, ὑποσημ. 17. Γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν ὀφειλῶν πρὸς δανειστὲς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅποιονδήποτε, ὁ ὁποῖος ἔχει «λαμβάνειν παρὰ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀρχιερέως», προβλέπουν τὰ ἄρθρα 15, 17 καὶ 18 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς (σ. 6-7).

26. Δ.Ε.Μ. Συμβούλιον] Πρόκειται γιὰ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον τὸ ὁποῖο δημιουργήθηκε στὸ πλαίσιο τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν (1860-1862). Οἱ Γενικοὶ Κανονισμοί, συντάχθηκαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σύμφωνα μὲ τὶς διατάξεις τῆς Συνθήκης τῶν Παρισίων (1856) καὶ τὶς διατάξεις τοῦ Χάτι-Χουμαγιούν, οἱ ὁποῖες ἦταν ἰδιαίτερα εὐνοϊκὲς γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ Κανονισμοὶ ποὺ ἐπικυρώθηκαν μὲ σουλτανικὸ βεράτιο τὸ 1860 καὶ ἴσχυσαν ἕως τὴ Συνθήκη τῆς Λωζάννης (1923) ἀπέτελεσαν ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴ καὶ πολιτισμικὴ ἀνάπτυξη τῶν ὑποδούλων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν. Ἐμπεριείχαν διατάξεις σχετικὲς μὲ τὴν πατριαρχικὴ ἐκλογή, τὴν ἐκλογή τῶν ἀρχιερέων, τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸ Μικτὸ Συμβούλιο, τὴν ἐπιχορήγηση τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἀρχιερέων, τὴ μισθοδοσίαν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Πατριαρχείου, τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδά του, καθὼς καὶ διατάξεις γιὰ τὶς ἱερὲς μονές. Ἐτσι, παράλληλα μὲ τὴ Σύνοδο, ἀρμόδιο γιὰ ζητήματα μὴ ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτῆρα, τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸ Μικτὸ Συμβούλιο εἶχε σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ δευτέρου μισοῦ τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ μέχρι τὴν ἀνακήρυξη τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας πρωτεύουσα θέση στὴ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Τὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο συγκροτοῦνταν ἀπὸ δώδεκα μέλη, δηλαδὴ ἀπὸ τέσσερις μητροπολίτες καὶ ὀκτὼ λαϊκοὺς· κατὰ τὶς ἐργασίες του προέδρευε ὁ «πρῶτος τῆ τάξει» ἀρχιερέας. Σὲ περίπτωσι ἐξετάσεως θεμάτων ἐκτάκτου σπουδαιότητος τὰ Δύο Σώματα, Ἱερὰ Σύνοδος καὶ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο, συνεδρίαζαν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. «Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τὰ περὶ Αὐτὸν Δύο Σώματα, ἢτοι ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, ὧν τὰ τε καθήκοντα καὶ δικαιώματα ὡς καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς ὀρίζονται ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, ἀποτελοῦσι τὴν ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Ἐθνικὴν Ἀρχήν». Βλ. σχετικὰ ΒΑΛΑΚΟΥ-ΘΕΟΔΩΡΟΥΔΗ ΜΑΛΑΜΑΤΗ, *Τὸ νομικὸ περίγραμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ πλαίσιο τῆς Διεθνούς Κοινότητος*, Ἀθήνα - Θεσσαλονίκη, 2001, σ. 198· ΓΕΩΡΓΙΟΣ-ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΜΑΛΟΣ, *Ἡ ἑλληνικὴ μειονότητα στὴν Κωνσταντινούπολη κατὰ τὸν 20ὸ αἰῶνα*, Ἀθήνα 2001-2002, σ. 24. Βλ. ἐπίσης *ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, -Δ- Κανονισμὸς τέταρτος, Περὶ σχηματισμοῦ τοῦ Διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου*· βλ. ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ*

ἐρωτηθῆ ἡ αὐτῆς Ἱερότης, ἐάν, ὅτε διετέλει Μέγας Ἀρχιδιάκονος²⁷, ἐπλήρωσε τῷ Δημητρίῳ Πινάτση, ὡς ὑπηρετῆ τοῦ ἀοιδίου Γέροντος αὐτῆς, μηνιαῖον μισθὸν πρότερον μὲν μίαν λίραν καὶ κατόπιν μίαν καὶ ἡμίσειαν, προτρεπόμεθα αὐτήν, ἵνα πληροφορήσῃ ἡμᾶς ὅ,τι γινώσκει ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης διὰ τὰ περαιτέρω.

,αωζγ' Ἰανουαρίου κγ'.

7. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μὲ κατηγορίες ποὺ διατυπώθηκαν ἐναντίον του (13 Φεβρουαρίου 1893).

ΚΠΑ Α' 63, σ. 39 / Ἀριθμ. Πρωτ. 568.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης ἔφθασε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τεσκερές στὸν ὁποῖο περιέχονταν κάποιες κατηγορίες κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, ὁ Πατριάρχης (Νεόφυτος Η'), ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Συνόδου, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως ἀντίγραφο τῆς μεταφράσεως τοῦ τεσκερέ, δίνοντάς του ταυτόχρονα ἐντολὴ νὰ πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν σχετικὰ μὲ τίς ἐν λόγω κατηγορίες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Ἐλάβομεν ἄρτι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὑψηλὸν τεσκερέν²⁸ διατυποῦντα αἰτιάσεις τινὰς κατὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος. Συνοδικῇ δὲ ἀποφάσει ἀντίγραφον τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ περικλείομεν ἐν τῇ

²⁷ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 327-334, ἐνῶ γιὰ τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς στὸ σύνολό τους βλ. Ο ἸΔΙΟΣ, ὁ.π., σ. 296-347, καὶ γιὰ τὴν ἀναθεώρησή τους τοῦ ἔτους 1869 βλ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Δ. ΚΑΛΔΙΦΡΩΝ, Ἐκκλησιαστικά, ἢ Ἐκκλησιαστικὸν Δελτίον, Περιέχον τὴν ἀπὸ τῆς παραίτησεως τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου κ. Σωφρονίου καὶ ἐφεξῆς ἱστορίαν τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου, Τόμος ΣΤ' / Ἔτος Γ', Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1871, σ. 57-78: «225. Ἡ ἐπὶ τῆς ἀναθεώρησεως τῶν Κανονισμῶν Ἐπιτροπὴ» (ἀκολουθεῖ τὸ κείμενο)· βλ. ἐπίσης ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1872 (στὶς σ. 10-45 τὸ βασικὸ κείμενο τῶν Κανονισμῶν)· ἐνδεχομένως ἔγιναν καὶ ἄλλες ἀναθεωρήσεις.

²⁷ Ο ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 342, δὲν σημειώνει τίποτε σχετικὰ μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Διονυσίου ὡς μεγάλου ἀρχidiaκόνου κοντὰ στὸν Πατριάρχη (1887-1891) Διονύσιο Ε': ἀντιθέτως, γράφει ὅτι «προσελήφθη ἀρχidiaκονος καὶ γραμματεὺς ὑπὸ τοῦ Ἀμασειᾶς Σωφρονίου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου, προτοῦ ἀποχωρήσει, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, χειροθετηθεὶς εἰς ἀρχιμανδρίτην». Συνεπῶς μὲ βάση τὴ μαρτυρία τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ προστίθεται μίαν ἀκόμη πληροφορία ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου.

²⁸ Ὁ τεσκερές ἦταν ἐγγράφο τῆς τουρκικῆς διοικήσεως καὶ ἀφοροῦσε ἐγγραφὴ κοινοποίησι, πιστοποιητικὸν, ἄδεια ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος· ὁ ὅρος δήλωνε ἐπίσης καὶ τὴν ἐγκύκλιον. Κατὰ τὸ Λεξικὸν Τουρκο-Ἑλληνικὸν τοῦ Χλωροῦ ἦταν «γράμμα ὑπουργείου ἢ ἀρχῆς κυβερνητικῆς πρὸς ἄλλην, ἢ καὶ ἰδιωτικὸν ἐντὸς τῆς αὐτῆς πόλεως».

παρούση έντελλόμενοι αὐτῷ ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τῶν ἐν αὐτῷ²⁹ ἐκτιθεμένων μομφῶν.

,απ' γ' Φεβρουαρίου ιγ'.

8. Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικά μετὴ δυσχέρεια εἰσπράξεως τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεώς του ἀπὸ τὰ Λακκοβίγια (8 Αὐγούστου 1893).

ΚΠΑ Α' 63, σ. 341 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4306.

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος ἀπέστειλε τὴν 31η Ἰουλίου 1893 γράμμα πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη (Νεόφυτο Η'), στὸ ὁποῖο τοῦ ἐξέθετε τὴν δυσκολία νὰ εἰσπράξῃ τὴν ἀρχιερατικὴ ἐπιχορήγησή του ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν Λακκοβικίων, καὶ ὑπέβαλε τὸ αἶτημα νὰ τοῦ στείλῃ σχετικὸ προτρεπτικὸ γράμμα γιὰ τοὺς Δημογέροντες καὶ τοὺς Προεστῶτες τῆς περιοχῆς. Ὁ Πατριάρχης ἀνταποκρίθηκε στὸ ἐν λόγῳ αἶτημα, καὶ ταυτόχρονα μετὴν ἀποστολὴ τοῦ γράμματος συνιστᾷ στὸν Διονύσιο νὰ κάνει ὀρθὴ χρῆση του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Κομισάμενοι διεξήλθομεν συνοδικῶς³⁰ τὰ ἐν τῷ ἀδελφικῷ αὐτῆς γράμματι τῆς λα' τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐκτιθέμενα περὶ τῆς δυσχερείας ἣν ἀπαντᾷ ἐν τῇ εἰσπράξει τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτῆς ἐπιχορηγήσεως³¹ ἐκ Λακκοβικίων ἐξαιτουμένης ἔνεκα τούτου προτρεπτικὸν ἡμῶν γράμμα πρὸς τοὺς Δημογέροντας καὶ προεστῶτας. Ὅθεν ἐπιδοκιμάσαντες τὴν αἴτησιν αὐτῆς ἐξεδώκαμεν τὸ ζητούμενον γράμμα³² ὅπερ ἀποστέλλομεν πρὸς αὐτὴν περικλειστον ἐν τῇ παρούσῃ ὅπως ποιήσῃται τὴν δέουσαν τούτου χρῆσιν.

,αω' γ' Αὐγούστου η'.

9. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο ὡς πρόεδρο τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Ἐπιτροπῆς (30 Ἰουλίου 1894).

29. Δηλ. ἐν τῷ τεσκερέ.

30. Δηλ. ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος Η' καὶ ἡ περὶ αὐτὸν Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος.

31. Γιὰ τὴν ἐπιχορήγησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη καὶ τῶν κατὰ τόπους ἀρχιερέων βλ. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, -Ε-, Κανονισμὸς πέμπτος, Ἄρθρον Α', Β' καὶ Γ' (γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη) καὶ Δ' (γιὰ τοὺς κατὰ τόπον ἀρχιερεῖς)· βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 334-341. Στὸν κατάλογο τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπὶ 117 ὑφισταμένων ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἢ Ἐλευθερουπόλεως ἀναγράφεται 114η, ὀφείλουσα νὰ καταβάλλῃ κατ' ἔτος συνολικὰ 25.800 γρόσια, δηλ. 25.400 γρόσια γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο (ἐτήσιος ἐπιχορήγησις) καὶ 400 γρόσια γιὰ τὴν Πατριαρχικὴ ἐπιχορήγησιν (Πατριάρχου ἐπιχορήγησις).

32. Δηλαδὴ πρὸς τοὺς Δημογέροντες καὶ τοὺς Προεστῶτες τῶν Λακκοβικίων.

ΚΠΑ Α' 65, σ. 228 / Άριθμ. Πρωτ. 3890.

Περίληψη: Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Νεόφυτος Η΄) κάνει γνωστὸ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο, πρόεδρο τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Ἐπιτροπῆς, ὅτι τοῦ χορηγεῖται συνοδικῶς ἡ ἄδεια γιὰ τὴν τρίτη ἔκδοση τοῦ *Προσευχηταρίου εἰς χρῆσιν τῶν παιδῶν*.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ,
προέδρῳ τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου ἐπιτροπῆς³³.

Λαβόντες ὑπ' ὄψει συνοδικῶς τὴν ἀπὸ κυ' φθίνοντος μηνὸς αἴτησιν τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου ἐπιτροπῆς, ἐξαιτουμένης τὴν ἄδειαν πρὸς τρίτην ἔκδοσιν τοῦ «Προσευχηταρίου εἰς χρῆσιν τῶν παιδῶν»³⁴, δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι χορηγεῖται συνοδικῆ ἀποφάσει ἡ ζητουμένη αὕτη ἄδεια.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αωδ' Ἰουλίου λ'.

10. Πατριαρχικὸ πιττάκιον πρὸς τὸν Βελεγράδων Δωρόθεο σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ του ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ. – Κοινοποίηση πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο (4 Αὐγούστου 1894).

ΚΠΑ Α' 65, σ. 241 / Άριθμ. Πρωτ. 4193.

33. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα λειτουργίας Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἔγινε τὸ 1627, ἐπὶ Κυρίλλου Λούκαρη (β' πατριαρχία: 2 Ὀκτωβρίου 1623-1638). Τὸ Τυπογραφεῖο αὐτὸ καταστράφηκε τὸ 1628, μετὰ ἀπὸ συκοφαντία τῶν Ἰησουϊτῶν πρὸς τοὺς Τούρκους ὅτι εἶναι ἐπιζήμιον γιὰ τὴ θρησκεία καὶ τὸ κράτος τους. Ἀργότερα, κατὰ τὴν πρώτη πατριαρχία (1797-1798) τοῦ Γρηγορίου Ε' Ἀγγελοπούλου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης, λειτούργησε ἐκ νέου. Τὸν Μάϊο τοῦ 1813 ὁ Πατριάρχης (1813-1818) Κύριλλος ΣΤ' Σερπεντζόγλου ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ἐπειδὴ τὸ Τυπογραφεῖο εἶχε ἤδη ἐρημωθεῖ, σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ Ἕλληνας προύχοντες τῆς Πόλεως ἀποφάσισε ἡ λειτουργία του νὰ δοθεῖ ἐργολαβικὰ σὲ ἰδιῶτες, προσκείμενους στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ ἔτσι τὸ Τυπογραφεῖο ἐπαναλειτούργησε. Τελικὰ, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἀναταραχῆς ποὺ προκλήθηκε στὸν Ἐλληνισμὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, οἱ Τούρκοι εἰσέβαλαν στὸ Τυπογραφεῖο καὶ κατέστρεψαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἐξοπλισμοῦ του. Στὴ συνέχεια παρέμεινε κλειστὸ γιὰ δέκα χρόνια καὶ λειτούργησε ἐκ νέου, ὅταν ἡ Ἑλλάδα εἶχε ἀνακηρυχθεῖ ἐλεύθερο Βασίλειο. Βλ. ΜΑΡΚΟΣ ΡΕΝΙΕΡΗΣ, *Κύριλλος Λούκαρις, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*, Ἐν Ἀθήναις 1859, σ. 45-50· *ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΤΥΠΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ 1499-1999*, Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, Ἀθήνα 1999, σ. 31-32, κ.ἄ.

34. Πρόκειται γιὰ τὸ ἀκόλουθο βιβλίον, τὸ ὁποῖο γνώρισε ἐπανελημμένες ἐκδόσεις: ἡ σελίδα τίτλου τῆς δωδεκάτης ἐκδόσεως ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

Προσευχητᾶριον πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν καὶ παντὸς εὐσεβοῦς Χριστιανοῦ, ἐκδίδεται τὸ δωδέκατον ὑπὸ τῆς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς ἐγκρίσει τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1913.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης Κορυτζᾶς Χρῦσανθος ἀποχώρησε ἐξ αἰτίας προαγωγῆς ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, μὲ τὸ παρὸν *πιττάκιον* (τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου Η΄) ἢ προεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἀνατίθεται στὸν μητροπολίτη Βελεγράδων Δωρόθεο, πρὸς τὸν ὁποῖον μεταξὺ ἄλλων ὑπομνησκεται ὅτι πρέπει νὰ μεριμνήσει καὶ γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν ζημιῶν ποὺ ὑπέστη ὁ Ναὸς ἀπὸ τὸν τελευταῖο σεισμό. Ὁ διορισμὸς αὐτὸς κοινοποιεῖται καὶ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο, πρόεδρο τῆς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου καὶ ἐπὶ τοῦ Σκευοφυλακίου Ἐπιτροπῆς.

*Τῷ Βελεγράδων Δωροθέῳ³⁵,
προέδρῳ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ
Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ,
προέδρῳ τῆς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου
καὶ ἐπὶ τοῦ Σκευοφυλακίου ἐπιτροπῆς.*

Ἡ πρώτη ἔκδοση τοῦ *Προσευχηταρίου* αὐτοῦ ἔγινε τὸ 1892 μὲ εἰσήγηση τοῦ μητροπολίτη Βελεγράδων (1887-1900) Δωροθέου Χρηστίδη τοῦ ἀπὸ Ἰκονίου, ὡς μέλους τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, πρὸς τὸν Πατριάρχη (1891-1894) Νεόφυτο Η΄ Παπακωνσταντίνου τὸν ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Πὰ τὸν Βελεγράδων Δωρόθεο βλ. στὴν ἀμέσως ἐπόμενη ὑποσημ. Ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ εἶχε ὡς ἔργο τῆς, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὴν ἐξέταση καὶ ἀναθεώρηση τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν συγγραμμάτων, πλὴν τῶν σχολικῶν γιὰ τὰ ὁποῖα ὑπεύθυνη ἦταν ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ· σχετικὰ βλ. *ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ Κ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1898, σ. 17-20, ἄρθρα 34-42.

35. Ὁ Δωρόθεος Χρηστίδης ἐχρημάτισε μητροπολίτης Βελεγράδων ἀπὸ τὸ 1887 ἕως τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1900. Ἀρχικὰ εἶχε ἐκλεγεῖ μητροπολίτης Κορυτσᾶς (1875), ἀκολούθως Ἰκονίου (1885), Βελεγράδων (1887), Βιζύης (Φεβρουάριος 1900), Σωζοαγαθουπόλεως (Ἰανουάριος 1904) καὶ Κολων(ε)ίας (1917-17 Ἰανουαρίου 1919). Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης, σ. 173 (Σωζοαγαθουπόλεως)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή, σ. 94 (Βιζύης) καὶ 173 (Σωζοαγαθουπόλεως)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β΄], σ. 79 (Σωζοαγαθουπόλεως), 82 (Κορυτσᾶς) καὶ 82 (Βελεγράδων), καὶ Ὁ ΙΔΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α΄], σ. 358 (Ἰκονίου) καὶ 361 (Κολωνίας). Πὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν παραπάνω ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1020 (Κορυτσᾶς), 1137 (Ἰκονίου), 1168 (Βελεγράδων), 1360 (Βιζύης), 1425 (Σωζοαγαθουπόλεως) καὶ 1607 (Κολωνίας) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 329, 346, 349, 372, 380 καὶ 404 ἀντίστοιχα]. Βλ. ἐπίσης ΓΑΒΡΙΗΛ Π. ΠΡΕΜΕΤΙΔΗΣ, μητροπολίτης Κολωνείας, *Ἡ μητρόπολις Κολωνείας* [Ἀνάλεκτα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς 7], Ἀθήναι, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχιολιτῶν, 2¹⁹⁹⁹ (1987), σ. 196· ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ*, σ. 67 (Βελεγράδων) καὶ 57 (Κορυτσᾶς), καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 202-203 (Κορυτσᾶς), 165 (Ἰκονίου), 80-81 (Βελεγράδων), 86-87 (Βιζύης), 348 (Σωζοαγαθουπόλεως) καὶ 198 (Κολωνείας).

Τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Κορυτζᾶς κὺρ Χρυσάνθου³⁶ ἀποχωρήσαντος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἕνεκα τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ³⁷, ἐνεκρίθη Συνοδικῶς, ἵνα ἡ αὐτῆς Ἱερότης διορισθῆ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ³⁸ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ διαληφθέντος ἀδελφοῦ. Τὸν διορισμὸν αὐτῆς ἀσμένως κυροῦντες καὶ ἀνακοινοῦμενοι διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε Πατριαρχικοῦ Πιττακίου³⁹ πεποιθήμεν ἀδιστακτικῶς ὅτι διὰ τοῦ διακρίνοντος αὐτὴν ζήλου προθυμηθήσεται ἵνα μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἐπιτροπῆς μελῶν προνοῇ δραστηρίως περὶ τῆς εὐπρεπείας καὶ καλῆς διαχειρίσεως τοῦ εὐαγοῦς τούτου οἴκου. Συνάμα δὲ ὑπομνήσκομεν καὶ ἀπόφασιν τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστιν ἵνα ἡ ἐπιτροπὴ φροντίσῃ ὅ,τι τάχιον περὶ ἐπισκευῶν τοῦ Ναοῦ, παθόντος ἐκ

36. Ὁ μητροπολίτης Χρυσάνθος ὁ ἀπὸ Βυζαντίου ἐξελέγη Κορυτσᾶς ἀπὸ Λέρνης (Λέρου καὶ Καλύμνου) καὶ ἀρχιεράτευσε στὴ μητρόπολη αὐτὴ λιγότερο ἀπὸ ἓνα ἔτος (Ἰούνιος 1894-Μάρτιος 1895). Ἀρχικὰ εἶχε ἐκλεγεῖ, τὸ 1874, ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (β' πατριαρχία: 1873-1878) Ἰωακείμ Β' Κοκκώδη τοῦ ἀπὸ Κυζίκου, ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ἀβύδου (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Κυζίκου), τὸ 1885 ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου, τὸ 1888 ἐπίσκοπος Λέρνης (ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἡ ἐν λόγῳ ἐπισκοπὴ ἀνυψώθηκε σὲ μητρόπολη ὑπὸ τὸν τίτλο Λέρου καὶ Καλύμνου) καὶ τὸ 1894 Κορυτσᾶς (παραιτήθηκε). Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἑκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 534 (Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου) καὶ 544 (Λέρνης)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἑκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β'], σ. 82 (Κορυτσᾶς) καὶ 83 (Ἀβύδου)· ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 258 (Ἀβύδου). Γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν παραπάνω ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1006 (Ἀβύδου), 1133 (Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου), 1191 (Λέρνης) καὶ 1281 (Κορυτσᾶς) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 327, 345, 351 καὶ 361 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 20 (Ἀβύδου), 269-270 (Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου), 226-227 (Λέρνης/Λέρου καὶ Καλύμνου) καὶ 202-203 (Κορυτσᾶς). Βλ. ἀκόμη ΧΑΡΑΜΑΝΤΑΣ, *Ἱστορικὰ σημειώματα*, σ. 40-56 (Λέρνης, καὶ βιογραφία τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου). Βλ. ἐπίσης ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Ἡ Ἑκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ*, σ. 55-62 (Κορυτσᾶς).

37. Ἐννοεῖ ὅτι ἀπὸ Λέρνης (Λέρου καὶ Καλύμνου) ἐξελέγη Κορυτσᾶς.

38. Πρόκειται γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴ ἀπὸ κληρικούς (ἐπισκόπους καὶ ἄλλους), ἡ ὁποία ἔργο της εἶχε τὴ φροντίδα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ (συντήρηση, ἀνακαίνιση, ἐξωραϊσμό). Βλ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1914, σ. 3: *Κεφάλαιον Α'*, Ἄρθρον Ἰον καὶ 2ον (σύνθεσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς), καὶ σ. 4 κ.έ: *Κεφάλαιον Β'* (καθῆκοντα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς). Σήμερα ὑφίσταται «Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Ἀνακαινίσεως, Ἐξωραϊσμοῦ καὶ Συντηρήσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ Οἴκου».

39. Τὸ *πιττάκιον* εἶναι πατριαρχικὴ ἢ ἀρχιερατικὴ ἐπιστολή, ποὺ ἀναφέρεται στὴ μεταβολὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως κληρικῶν (ἀνάληψη ἀξιώματος, ἐπαινετικὴ διάκρισις, τιμωρία κτλ.), σήμερα ὁμως ἐκδίδεται καὶ γιὰ ἄλλες περιπτώσεις.

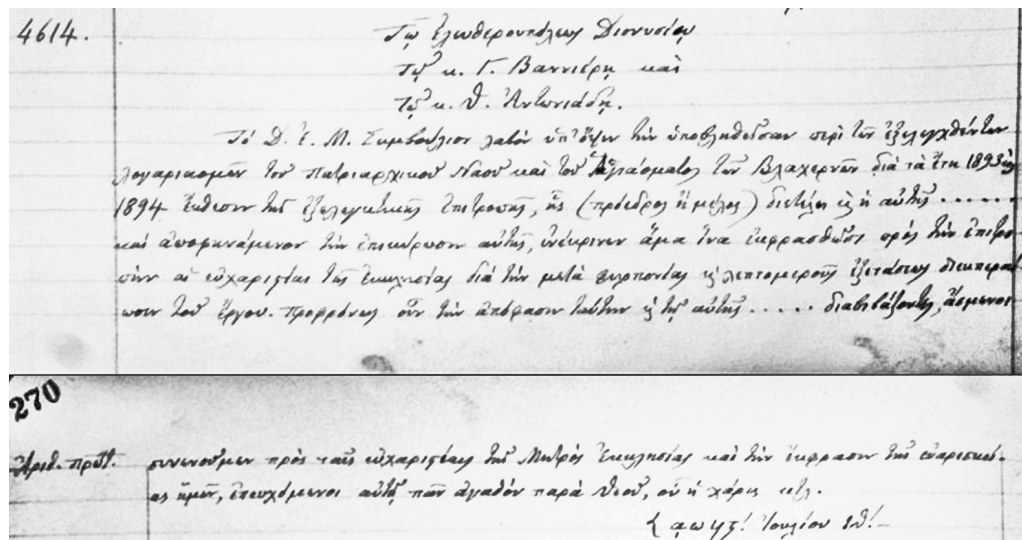
τοῦ τελευταίου σεισοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν τῶν ἀρχι-
τεκτόνων.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αωδ' Αὐγούστου δ'.

11. Πατριαρχικὸ εὐχαριστήριον γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο καὶ δύο λαϊκοὺς, μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου (19 Ἰουλίου 1896).

ΚΠΑ Α' 67, σ. 269-270 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4614.

Εἰκόνα 5. ΚΠΑ Α' 67, σ. 269-270, Ἀριθμ. Πρωτ. 4614, ἡμερ. 19-7-1896:

Ἡ πατριαρχικὴ εὐχαριστήρια ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο καὶ δύο λαϊκοὺς συνεργάτες του, μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου (ἔγγραφο ἀρ. 11).

Περίληψη: Μὲ τὸ γράμμα αὐτό, ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἄνθιμος Ζ')⁴⁰ ἐκφράζει τὴν εὐχαριστίαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς

40. Πρόκειται γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1895-1897) Ἄνθιμο Ζ' Τσάτσο τὸν ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύμνου. Ὁ Ἄνθιμος, κατὰ κόσμον Ἄγγελος, γεννήθηκε τὸ 1832 (ἢ τὸ 1828) στὸ χωριὸ Πλησιβίτσα τῶν Φιλιατῶν τῆς Ἠπείρου. Σπούδασε στὴ Ζωσιμαία Σχολὴ τῶν Ἰωαννίνων. Χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς (1854-1869) Παρθένιο τὸν ἀπὸ Ἐρσεκίου, τὸ 1856 εἰσήλθε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης καί, ὅταν ἀποφοίτησε, παρακολούθησε μαθήματα στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Τὸ 1861 ἐπέστρεψε στὰ Ἰωάννινα

τὴν Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Πατριαρχείου, πρόεδρος τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος καὶ μέλη οἱ Γ. Βαννιέρης καὶ Θ. Ἀντωνιάδης, γιὰ τὴν (οἰκονομικὴ) ἔκθεσή τους γιὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894.

*Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ
τῷ κ. Γ. Βαννιέρῃ
τῷ κ. Θ. Ἀντωνιάδῃ⁴¹.*

*Τὸ Δ. Ἐ. Μ. Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑποβληθεῖσαν περὶ τῶν
ἐξελεχθέντων λογαριασμῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ⁴² καὶ τοῦ Ἀγιάσμα-*

ὡς ἱεροκήρυκας, καὶ τὸ 1869 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Παραμυθίας· τὸ 1877 ἀνεδείχθη μητροπολίτης Αἴνου καὶ τὸ 1888 Ἀγχιάλου (μετὰ ἕναν μῆνα ἐπαύθη). Τὸ 1893 ἐξελέγη μητροπολίτης Κορυτσᾶς, ἐνῶ τὸ 1894 μετατέθηκε στὴ μητρόπολη Λέρου καὶ Καλύμνου. Στις 20 Ἰανουαρίου 1895 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Παραιτήθηκε τὴν 29η Ἰανουαρίου 1897. Ἀπεβίωσε τὴν 5η Δεκεμβρίου 1913. Βλ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἠπείρου*, σ. 52 (Παραμυθίας) καὶ 284· ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῆς Ἀνατ. καὶ Δυτ. Θράκης*, σ. 48 (Αἴνου)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης*, σ. 124 (Ἀγχιάλου)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 82 (Αἴνου) καὶ 71 (Ἀγχιάλου)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 539 (Παραμυθίας), 365 (Αἴνου) καὶ 544 (Λέρου καὶ Καλύμνου)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 78 (Ἀγχιάλου) καὶ 82 (Κορυτσᾶς)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στίς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 939 (Παραμυθίας), 1060 (Αἴνου), 1186 (Ἀγχιάλου), 1264 (Κορυτσᾶς), 1280 (Λέρου καὶ Καλύμνου) καὶ 1283 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 319, 335, 351, 359, 361 καὶ 362 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 288-289 (Παραμυθίας), 34-35 (Αἴνου), 24-25 (Ἀγχιάλου), 202-203 (Κορυτσᾶς), 226-227 (Λέρου καὶ Καλύμνου) καὶ 212-216 (Κωνσταντινουπόλεως). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 363-367 (στὴ σ. 363 σχετικὴ βιβλιογραφία), καὶ ΧΑΡΑΜΑΝΤΑΣ, *Ἡ νῆσος Κάλυμνος*, σ. 88-90 (Λέρου καὶ Καλύμνου).

41. Πρόκειται γιὰ τὴν καταγραφὴ τοῦ κοινοῦ κειμένου τῆς ἐπιστολῆς, ἡ ὁποία ἀπευθύνονταν πρὸς τρία ἄτομα μὲ τις ἀνάλογες τροποποιήσεις, δηλ. πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο ὡς πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ πρὸς τοὺς δύο λαϊκοὺς ὡς μέλη τῆς.

42. Ὁ Πατριαρχικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι ἀποτελεῖ ἀπὸ τὸ 1600 τὴν ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου· τὸ Πατριαρχεῖο, ποὺ προηγουμένως, ἐπὶ τρία ἔτη, ἔδρευε στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ξυλόπορτας, μετέφερε ἐκεῖ, ὅπου ὑπῆρχε ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὁ Πατριάρχης (β' πατριαρχία 1598-1602) Ματθαῖος Β' ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων. Ὁ Ναὸς κατὰ τὴ διάρκεια τῶν αἰῶνων ὑπέστη πολλὰ καταστροφὰ καὶ τροποποιήσεις, ὥστε ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ κατασκευὴ του σώζονται ἐλάχιστα μόνον ἴχνη. Ἡ σημερινὴ τρίκλιτη βασιλικὴ οἰκοδομήθηκε ἐπὶ Πατριάρχῃ Ἱερεμία Γ' (α' πατριαρχία 1716-1726) τοῦ ἀπὸ Καισαρείας, μὲ διάφορες ὁμως ἐπεμβάσεις ἀπὸ μεταγενέστερους Πατριάρχες. Στὸν Ναὸ φυλάσσονται πολὺτιμα κειμήλια τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ λείψανα ἁγίων. Βλ. ἐνδεικτικὰ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΥΤΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σήμερα: Ὁρθόδοξα προσκυνήματα καὶ μνημεῖα τῆς Πόλης*, Κωνσταντινούπολη 2014 (μετάφραση ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά ἀπὸ τὸν Κ. Δεληκωσταντή).

τος τῶν Βλαχερνῶν⁴³ διὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894 ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς⁴⁴, ἧς (πρόεδρος⁴⁵ ἢ μέλος⁴⁶) διετέλει καὶ ἡ αὐτῆς ...⁴⁷ καὶ ἀποφηνάμενον τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῆς, ἐνέκρινεν ἅμα ἵνα ἐκφρασθῶσι πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν μετὰ φιλοπονίας καὶ λεπτομεροῦς ἐξετάσεως διεκπεραίωσιν τοῦ ἔργου. Προφρόνως οὖν τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ τῇ αὐτῆς ...⁴⁸ διαβιβάζοντες, ἄσμενοι συννεοῦμεν⁴⁹ πρὸς ταῖς εὐχαριστίαις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐαρεσκείας ἡμῶν, ἐπευχόμενοι αὐτῇ πᾶν ἀγαθὸν παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις κτλ. ,αωζς' Ἰουλίου ιθ'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

43. Ὁ Ναὸς τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν πιστευόταν ὅτι οἰκοδομήθηκε τὸ 450-453 ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Μαρκιανὸ (450-457) καὶ τὴ σύζυγό του Πουλχερία. Περισσότερο ἀποδεκτὴ ὁμῶς εἶναι ἡ ἄποψη ποὺ χρονολογεῖ τὸν Ναὸ στὰ χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Ἰουστίνου Β' (518-527). Πυρπολήθηκε ἐπὶ Ρωμανοῦ Δ' Διογένη (1068-1071), καὶ ἀνοικοδομήθηκε μεγαλύτερος ἐπὶ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Γέροντος (1282-1328). Ὑστερα ἀπὸ πολλὰς περιπέτειες τὸν ἀγόρασε ἡ συντεχνία τῶν γουναράδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἅγισμα ἔκτισε τὸν Ναὸ, ἔτσι ὅπως διασώζεται μέχρι σήμερα. Βλ. ΚΟΡΝΗΛΙΑ Ε. ΤΑΒΑΝΙΩΤΟΥ, *Ἱστορία τοῦ ἱεροῦ ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει χ.χ.: ἸΩΑΝΝΗΣ Β. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, *Αἱ Βλαχέρναι*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1920, σ. 19-34· βλ. ἀκόμη ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ, *Ἡ Κωνσταντινούπολις ἢ Περιγραφή τοπογραφικῆ, ἀρχαιολογικῆ καὶ ἱστορικῆ τῆς περιωνύμου ταύτης μεγαλουπόλεως ...*, Τόμος Α', Ἀθήνησιν 1851, σ. 583-584 (Αἱ Βλαχέρναι), 585-591 (Ναὸς τῶν Βλαχερνῶν) καὶ 591-595 (Τὸ Παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν)· ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ. ΠΑΣΠΑΤΗΣ, *Βυζαντιναὶ μελέται τοπογραφικαὶ καὶ ἱστορικαὶ μετὰ πλείστων εἰκόνων*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1877, σ. 92-99· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ, *Βλαχερνῶν, Ναὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει*, *ΘΗΕ* 3 (1963) 936-938.

44. Ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔργο της εἶχε τὸν ἔλεγχον τῶν λογαριασμῶν τῶν ναῶν καὶ τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως· βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 72.

45. Ἡ ἔκφρασις ἧς πρόεδρος ἦταν γραμμὴν στὸ ἔγγραφο πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως.

46. Ἡ ἔκφρασις ἧς μέλος ἦταν γραμμὴν στὰ δύο ἄλλα ἔγγραφα ποὺ ἀπεστάλησαν πρὸς τὰ δύο λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς.

47. Ἡ ἔκφρασις (ἡ αὐτῆς) *Ἱερότης* ἦταν συμπληρωμένη στὸ ἔγγραφο πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, ἐνῶ προφανῶς ἡ ἔκφρασις (ἡ αὐτῆς) *Ἐντιμότης* ὑπῆρχε στὰ ἔγγραφα πρὸς τοὺς δύο λαϊκοὺς· βλ. ἔγγραφο ἀρ. 4: *τῇ ὑμῶν ἐντιμότητι* [sc. τοῖς Δημογέρουσι Πραβίου]· ἔγγραφο ἀρ. 69: *τῇ τε αὐτῆς Ἱερότητι καὶ τῇ ὑμῶν Ἐντιμότητι* [sc. τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω καὶ τοῖς χριστιανοῖς τῆς κοινότητος Πραβίου]· ἐπίσης στὸ ἔγγραφο ἀρ. 69: *αἰτούμεθα ἐπὶ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα καὶ τὴν ὑμῶν Ἐντιμότητα* [sc. τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω καὶ τοῖς χριστιανοῖς τῆς κοινότητος Πραβίου]· πρβ. καὶ ἔγγραφο ἀρ. 51: *μετὰ τῶν ἐντιμοτάτων κ. Κ. Ζαχαριάδου ...* Βλ. καὶ τὶς δύο προηγούμενες ὑποσημ.

48. Ἡ συμπλήρωσις γινόταν ὅπως ὑποδεικνύεται στὴν ἀμέσως προηγούμενη ὑποσημ.

49. *συννεοῦμεν*] Λανθασμένη γραφὴ ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *συναينوῦμεν*.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ

Τὸ Δ. Ἐ. Μ. Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑποβληθεῖσαν περὶ τῶν ἐξελεχθέντων λογαριασμῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν διὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894 ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἧς πρόεδρος διετέλει καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης καὶ ἀποφηνάμενον τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῆς, ἐνέκρινεν ἅμα ἵνα ἐκφρασθῶσι πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν μετὰ φιλοπονίας καὶ λεπτομεροῦς ἐξετάσεως διεκπεραίωσιν τοῦ ἔργου. Προφρόνως οὖν τὴν ἀπόφασιν ταύτην καὶ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι διαβιβάζοντες, ἄσμενοι συνενοῦμεν πρὸς ταῖς εὐχαριστίαις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐαρεσκείας ἡμῶν, ἐπευχόμενοι αὐτῇ πᾶν ἀγαθὸν παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις κτλ.

,αωζζ' Ἰουλίου ιθ'.

12. Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ἐλευθερουπόλεως) καὶ τοὺς ἡγουμένους τῶν σταυροπηγιακῶν μονῶν σχετικὰ μὲ τὴν ἐνίσχυση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας (2 Μαρτίου 1899).

ΚΠΑ Α' 71, σ. 72 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1212.

Περίληψη: Μὲ τὴν παροῦσα Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐγκύκλιο πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἡγουμένους τοῦ Θρόνου ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Κωνσταντῖνος Ε')⁵⁰ ἐκθέτει στοὺς παραληπτές τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκδόσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας, τοῦ μόνου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θεολογικοῦ περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου. Πρὸς ἀντιμετώπιση λοιπὸν τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν προβλημάτων καὶ μὲ ἀφορμὴ τῆ σχετικῆ ἐκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ ἔτος 1898 ὁ Πα-

50. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1897-1901) Κωνσταντῖνος Ε' Βαλλιάνης ὁ ἀπὸ Ἐφέσου γεννήθηκε τὸ 1833 στὸ χωρὸ Βέσσα τῆς Χίου. Σπούδασε στὸ Γυμνάσιο τῆς Χίου καὶ ἀκολούθως, τὸ 1852, στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποφοίτησε τὸ 1857. Τὸ 1864 χειροτονήθηκε διάκονος. Τὸ 1873 προσελήφθη ὡς ἰδιαιτέρος γραμματέας τοῦ Πατριάρχη Ἰωακείμ Β' (β' πατριαρχία 1873-1878) Κοκκῶδη τοῦ ἀπὸ Κυζίκου, καὶ τὸ ἐπόμενο ἔτος ὡς ἀρχιγραμματέας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Τὸ 1876 ἐξελέγη μητροπολίτης Μυτιλήνης, ἐνῶ τὸ 1893 προεβιβάσθη στὴ μητρόπολη Ἐφέσου. Στὶς 2 Ἀπριλίου 1897 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ παραιτήθηκε στὶς 30 Μαρτίου 1091. Ἀπεβίωσε τὴν 27η Φεβρουαρίου 1914. Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 541 (Μυτιλήνης) καὶ 356 (Ἐφέσου)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 1014 (Μυτιλήνης)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 63 (Ἐφέσου)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν ὡς ἄνω ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1034 (Μυτιλήνης), 1255 (Ἐφέσου) καὶ 1315 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 332, 359 καὶ 365 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 261-262 (Μυτιλήνης) καὶ 137-138 (Ἐφέσου). Βλ. ἐπίσης ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 683 (ἀρχιγραμματέας) καὶ 378-419 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης· στὶς σ. 378-379 σχετικὴ βιβλιογραφία).

τριάρχης δίνει έντολή στους ἐν λόγῳ ἀρχιερεῖς καὶ ἡγουμένους νὰ προσπαθήσουν νὰ ἐγγράψουν ὁ κάθε ἕνας τους ὅσο περισσότερους συνδρομητὲς εἶναι δυνατόν καὶ ἐπίσης νὰ ἀποστέλλουν στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια ὅλες τὶς καταχωρίσεις ποὺ γίνονται ἐπὶ πληρωμῇ καὶ ἀφοροῦν ἀποφάσεις καὶ διατακτικὲς τῶν Πνευματικῶν Δικαστηρίων καὶ τῶν μικτῶν ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων.

*Ἐγκύκλιος τοῖς Ἀρχιερεῦσι
καὶ Ἡγουμένοις⁵¹.*

*Πολλάκις καὶ πρότερον διὰ Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Ἐγκυκλί-
ων ἐξεζητήθη παρὰ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ
τῶν ὀσιωτάτων Ἡγουμένων ἢ πρόθυμος συναντίληψις αὐτῶν ὑπὲρ τῆς
ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐκδιδομένης Ἐκκλησιαστικῆς
Ἀληθείας⁵². Καὶ ἐπεδείχθη μὲν ὁμολογουμένως πολλαχόθεν πολλὴ ἢ
στοργὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὸ ἐπίσημον τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας δη-
μοσιογραφικὸν ὄργανον, ἀλλ' ἀτυχῶς ὅμως καὶ σήμερον ἔτι, παρ' ὄλην
τὴν καταβληθεῖσαν προσπάθειαν, ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν οὔτε πρὸς
τὰς ἀνάγκας τοῦ περιοδικοῦ ἀνταποκρίνεται οὔτε ἀνάλογος ὅπως ἐστὶ
πρὸς τὴν πληθὺν τῶν κληρικῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς κλίματος, ὧν ἀπάντων ἢ
Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, οὔσα τὸ μόνον παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικὸν καὶ
θεολογικὸν περιοδικόν, ὡφείλεν ὑπάρχων⁵³ ἀναπόσπαστον ἀνάγνωσμα.
Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη δυσανάλογος ὑποστήριξις τοῦ ἐπισήμου φύλλου
τῆς Ἐκκλησίας παρατεινομένη καθίστησι προβληματικὴν τὴν εἰσαγωγὴν
οἰασδῆτινος γενναίας βελτιώσεως τοῦ φύλλου ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ τε ἱεροῦ
κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλομαθοῦς κοινού, διὰ ταῦτα διασκεψάμε-
νοι συνοδικῶς, ἐξ ἀφορμῆς ὑποβληθείσης ἡμῖν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους ἐκ-*

51. Μὲ τὴν ἔκφραση αὐτὴ ἐννοεῖται τὸ σύνολο τῶν ἀρχιερέων τοῦ Θρόνου καὶ τῶν ἡγου-
μένων τῶν σταυροπηγιακῶν μονῶν. Βλ. καὶ λίγο παρακάτω, σ. 65, ὑποσημ. 54.

52. Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ πρωτοκυκλοφόρησε τὴν 1η Ὀκτωβρίου 1880 ἐπὶ τῆς πρώτης πα-
τριαρχίας (1878-1884) τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' μὲ τὸν τίτλο Ἀλήθεια, ὕστερα
ὅμως ἀπὸ τέσσερις περίπου μῆνες, στίς 11 Φεβρουαρίου 1881, ἔπαυσε νὰ ἐκδίδεται μὲ ἀπό-
φαση τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Κυκλοφόρησε ἐκ νέου τὴν 27η Μαΐου 1881 ὑπὸ τὸν τίτλο
Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια καὶ ἀποτέλεσε τὸ ἐπίσημο ἔντυπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε τὸ πρῶτο καὶ ἐπὶ δεκαετίες τὸ μόνον ἐπίσημο ἐκκλησιαστικὸ καὶ θεολογικὸ
περιοδικό, ἀπὸ τὸ 1880 ἕως τὸ 1923, δηλ. ἐπὶ 43 περίπου συνεχῆ ἔτη. Σὲ αὐτὸ δημοσιεύονταν
διάφορες εἰδήσεις σχετικὲς μὲ τὴν δράση τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἀρχιερέων του, μὲ τὶς ἀρ-
χιερατικὲς ἐκλογές, τὶς μεταθέσεις, τὶς προαγωγές κτλ., ἀλλὰ ἐπίσης καὶ πρωτότυπες ἐπιστη-
μονικὲς μελέτες ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου (θεολογικὲς, ἱστορικὲς, κηρύγματα, πρωτότυπα
ἢ καὶ μεταφρασμένα μελετήματα κτλ.). Σκοπὸς τοῦ περιοδικοῦ ἦταν ἡ ἐξυπηρέτηση τῶν ἀνα-
γκῶν τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ πληροφόρηση καὶ ὁ καταρτισμὸς κλήρου καὶ λαοῦ. Βλ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ΘΗΕ 5 (1964) 525-526.

53. ὑπάρχων] Λανθασμένη γραφὴ ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ὑπάρχον [sc. τὸ περιοδικόν].

θέσεως τῆς διευθυνούσης τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἐπιτροπῆς, περὶ τῆς καταστάσεως ταύτης, ἔγνωμεν ἀπολῦσαι τὴν παροῦσαν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, δι' ἧς παρακελευόμεθα πᾶσι τοῖς Ἱερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς ὀσιωτάτοις ἡγουμένοις ὅπως τὴν ἰδίαν μέριμναν περὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ εἰρημένου φύλλου τῆς Ἐκκλησίας ἐμπράκτως ἐνδεικνύμενοι προσπαθήσωσιν ἐγγράψαι ἕκαστος ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει ὡς οἷόν τε πλείους συνδρομητὰς μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς κοινου, ἔχοντος ὑπ' ὄψει ὅτι διὰ τῆς ἐπὶ μᾶλλον διαδόσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θεολογικοῦ τούτου περιοδικοῦ μεϊζων ἐπιγίγνεται καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ πνευματικὴ ὠφέλεια τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι. Ἐπειδὴ δὲ ἰκανὴν ἐπίσης συμβολὴν εἰς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ φύλλου δύνανται παρέχειν καὶ αἱ ἐπὶ πληρωμῇ γενόμεναι καταχωρίσεις τῶν ἀποφάσεων καὶ διατακτικῶν τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων καὶ τῶν μικτῶν ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων, ἀξιούμεν ὅπως τὰ τοιαῦτα ἐγγραφα ἀποστέλλωνται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν. Ἀπεκδεχόμενοι δὲ ταχεῖαν καὶ ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν καὶ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος⁵⁴ ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου σκοποῦ, αἰτούμεθα αὐτῇ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος κτλ.

ἰωϞθ' Μαρτίου β'.

13. Πατριαρχικὸν πιττάκιον πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ του ὡς μέλους τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (31 Μαρτίου 1899).

ΚΠΑ Α' 71, σ. 115 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1805.

Περίληψη: Μὲ τὸ πατριαρχικὸ αὐτὸ πιττάκιον (τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ε') ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος διορίζεται, ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, μέλος τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, σὲ ἀντικατάσταση τοῦ μητροπολίτη Κῶου Καλλινίκου, τοῦ ὁποῦ ἔληξε ἡ διετής θητεία. Ἐκφράζονται εὐχὲς πρὸς τὸν Διονύσιο γιὰ εὐδόκιμη ἐκπλήρωση τοῦ ἔργου ποῦ τοῦ ἀνατίθεται.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Ἀποφάσει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱεραῆς Συνόδου ἢ αὐτῆς Ἱερότης διωρίσθη

54. Ἀπὸ τὴν ἔκφραση αὐτὴ ἐπιτρέπεται τὸ συμπέρασμα ὅτι σὲ κάθε ἔγγραφο ποῦ ἀπεστάλη, ἀντὶ τῆς γενικῆς ἐκφράσεως Ἐγκύκλιος τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς ἡγουμένοις μὲ τὸ ὅποιο τὸ ἔγγραφο αὐτὸ εἶναι καταγεγραμμένο στὸν κώδικα, ὑπῆρχε τὸ ὄνομα τοῦ παραλήπτη ἀρχιερέα ἢ ἡγουμένου (καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπῆρχε ἡ ἔκφραση τῆς αὐτῆς Ἱερότητος γιὰ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τῆς αὐτῆς Ὀσιότητος γιὰ τοὺς ἡγουμένους).

μέλος τῆς Ἐφορίας τῆς ἐν Χάλκῃ ἡμετέρας Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς⁵⁵ ἀντὶ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Κώου κ. Καλλινίκου⁵⁶, οὗ ἔληξεν ἡ διετής περίοδος· τὸν διορισμὸν δ' αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε Πιπτακίου αὐτῇ ἀσμένως ἀνακοινοῦμενοι, ἀξιούμεν ὅπως προθυμηθῇ ἀναλαβὼν τὰ ἀνατιθέμενα αὐτῇ σπουδαῖα καθήκοντα, ἅπερ πεποιθᾶμεν ὅτι ἐκπληρώσει εὐδοκίμως συντελοῦσα διὰ τοῦ ζήλου αὐτῆς

55. Ἡ Ἐφορία τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἀποτελοῦνταν ἀπὸ ἀρχιερεῖς καὶ ἀσχολοῦνταν μὲ θέματα, ὅπως ἡ κατάρτιση τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Σχολῆς, ὁ διορισμὸς τῶν διδασκόντων, οἱ σπουδαστὲς ποὺ ἐπρόκειτο νὰ σπουδάσουν ἐκεῖ, καὶ γενικὰ ἡ Ἐφορία εἶχε τὴ γενικὴ ἐποπτεία γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τῆς Σχολῆς. Ἡ Σχολὴ ἰδρύθηκε τὸ 1843 ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Γερμανὸ Δ' (α' πατριαρχία 1842-1845) τὸν ἀπὸ Δέρκων, στεγαζόμενη στὰ κτίρια τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς νήσου Χάλκης, καὶ λειτούργησε ἕως τὸ 1971, ὅποτε ἡ τουρκικὴ Κυβέρνηση διέταξε τὴν παύση τῆς λειτουργίας της. Κατὰ καιροὺς ἔχουν δημοσιευθεῖ Κανονισμοὶ της, ὅπως τὸ 1853 (*ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1853), τὸ 1857, τὸ 1874, τὸ 1953 κτλ. Γιὰ τὴ Σχολὴ βλ. ἐνδεικτικὰ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΣΑΔΑΙΟΣ, *Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. Ἱστορία, Ἀρχιτεκτονικὴ*, Ἀθῆναι 1987, καὶ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης*, Θεσσαλονίκη² 1988. Σήμερα ὑφίσταται «Ἐφορία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης».

56. Ὁ μητροπολίτης Κώου (1893-1900) Καλλίνικος Παλαιοκρασσᾶς γεννήθηκε στὴν Ἄνδρο. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1873, ἔχοντας ἤδη χειροτονηθεῖ διάκονος. Ὑπῆρέτησε στὴ μητρόπολη Ξάνθης καὶ ἀκολούθως στὴ μητρόπολη Χαλκηδόνος ὡς πρωτοσύγκελλος. Στὶς 8 Ἀπριλίου 1880 ἐξελέγη ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ἀργυρουπόλεως (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας), ὡς βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Χαλκηδόνος (1875-1889) Καλλινίκου Θωμάδη, καὶ χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος στὶς 13 Ἀπριλίου 1880 στὸν Ἱερό Ναὸ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος. Τὸ 1882 ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης καὶ τὸ 1887 Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1892 παραιτήθηκε καὶ διέμενε στὴν Κωνσταντινούπολη. Τὸ 1893 ἐξελέγη μητροπολίτης Κώου, ἐνῶ τὸ 1900 ἀνεδείχθη σὲ μητροπολίτη Παραμυθίας. Πέθανε στὴν Πρέβεζα στὶς 30 Σεπτεμβρίου 1906. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 261 (Ἀργυρουπόλεως)· ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης*, σ. 130 (Βάρνης)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 79 (Βάρνης), 77 (Στρωμνίτης) καὶ 83 (Ἀργυρουπόλεως)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 543 (Κώου) καὶ 539 (Παραμυθίας)· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *Συμβολαί*, σ. 88 (Κώου)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 214· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 68· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 1018 (Παραμυθίας)· ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Στρωμνίτης*, σ. 44· βλ. καὶ σ. 68, 75, ὑποσημ. 5, κ.ά.· ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἠπείρου*, σ. 94 (Παραμυθίας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1085 (Ἀργυρουπόλεως), 1116 (Βάρνης), 1173 (Στρωμνίτης), 1262 (Κώου) καὶ 1362 (Παραμυθίας) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 338, 342, 349, 359 καὶ 372 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 59 (Ἀργυρουπόλεως τῆς Ἡρακλείας), 78-79 (Βάρνης), 346 (Στρωμνίτης), 216-217 (Κώου) καὶ 288-289 (Παραμυθίας). Βλ. τέλος ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Καλλίνικος (ὁ Παλαιοκρασσᾶς), *ΘΗΕ* 7 (1965) 253.

εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς ἀνωτάτης ταύτης παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αωθ' Μαρτίου λα'.

14. Πατριαρχικὸν *πιττάκιον* πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ του ὡς προέδρου «τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς» (6 Ἀπριλίου 1899).

ΚΠΑ Α' 71, σ. 123 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1989.

Περίληψη: Ἐπειδὴ, ἐξ αἰτίας τῆς λήξεως τῆς διетуῶς θητείας του, ὁ μητροπολίτης Κώου Καλλίνικος ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ ἐπίσης ἀπὸ τὴν προεδρία «τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς», ἡ προεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἀνατέθηκε στὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο. Μὲ τὸ παρὸν πατριαρχικὸ *πιττάκιον*, ὕστερα ἀπὸ συνοδικὴ ἀπόφαση, ὁ Πατριάρχης (Κωνσταντῖνος Ε') τοῦ ἀνακοινώνει τὸν διορισμὸ του καὶ τοῦ ἐκφράζει εὐχὰς γιὰ ἐπιτυχή ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Κώου κ. Καλλινίκου⁵⁷ ἐπὶ τῇ λήξει τῆς διетуῶς αὐτοῦ περιόδου ἀποχωρήσαντος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπομένως δὲ καὶ τῆς προεδρείας τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς⁵⁸, ἐνεκρίθη Συνοδικῶς ὅπως ἡ προεδρεία τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἀνατεθῆ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι. Ὅθεν ἀσμένως τὸν διορισμὸν αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε ἀνακοινοῦμενοι Πιττακίῳ ἀδιστάκτως πεποίθαμεν ὅτι ἀναλαμβάνουσα καὶ τὰ καθήκοντα ταῦτα ἐκπληρώσει ταῦτα μετὰ προθυμίας καὶ τοῦ διακρίνοντος αὐτὴν ζήλου.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αωθ' Ἀπριλίου ς'.

15. Πατριαρχικὸν *πιττάκιον* πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ του ὡς τακτικοῦ μέλους τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου (25 Ἰανουαρίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 24 / Ἀριθμ. Πρωτ. 438.

Περίληψη: Ὑστερα ἀπὸ τὴν προαγωγή τοῦ μητροπολίτη Ρόδου Κωνσταντίνου στὴ μητρόπολη Κυζίκου, ἀντικαταστάτης του στὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο, ὡς τακτικὸ μέλος, διορίζεται ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος. Μὲ τὸ παρὸν πατριαρχικὸ *πιττάκιον* (τοῦ

57. Πὰ τὸν μητροπολίτη Κώου Καλλίνικον βλ. στὸ προηγούμενο ἔγγραφο ἀρ. 13.

58. Πὰ τὴν «ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κεντρικῆ Ἐξελεγκτικῆ Ἐπιτροπῆ» βλ. παραπάνω, σ. 62, ὑποσημ. 44 (ἔγγραφο ἀρ. 11).

Κωνσταντίνου Ε'), ύστερα από συνοδική απόφαση, ανακοινώνεται στον Διονύσιο ό διορισμός του και του εκφράζονται εύχες για ευδόκιμη εκπλήρωση αυτών των νέων σπουδαίων καθηκόντων του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

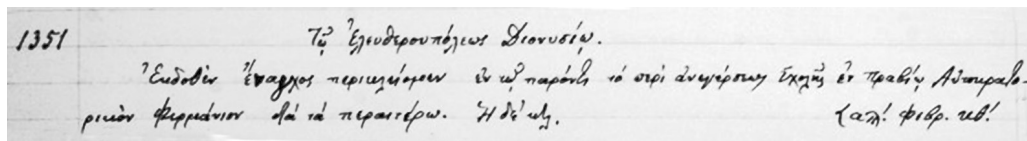
Ἀσμένως ἀνακοινούμεθα αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε Πιττακίου ὅτι Συνοδικῇ ἀποφάσει διωρίσθη μέλος τακτικὸν τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ εἰς τὴν ἀγιωτάτην Μητρόπολιν Κυζίκου προαχθέντος, τέως δὲ Μητροπολίτου Ῥόδου κ. Κωνσταντίνου⁵⁹. Συγχαίροντες δ' αὐτῇ ἐπὶ τῷ διορισμῷ τούτῳ καὶ προτρεπόμενοι ἵνα ἀναλάβῃ ἀπὸ τῆς αὔριον τὰ ἀνατεθέντα αὐτῇ νέα σπουδαῖα καθήκοντα πεποιθήμεν ὅτι ἐκπληρώσει ταῦτα μετ' ἀναλόγου ζήλου καὶ προθυμίας.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αχ' Ἰανουαρίου κε'.

16. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μετὴν ἀνέγερση σχολῆς στὸ Πράβι (29 Φεβρουαρίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 63 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1351.

Εἰκόνα 6. ΚΠΑ Α' 72, σ. 63, Ἀριθμ. Πρωτ. 1351, ἡμερ. 29-2-1900:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα, διαβιβαστικὸ τοῦ σουλτανικοῦ φερμανίου γιὰ τὴν ἀνέγερση σχολῆς στὸ Πράβι (**ἔγγραφο ἀρ. 16**).

59. Ὁ μητροπολίτης Ῥόδου καὶ ἀκολουθῶς Κυζίκου Κωνσταντίνος Ἀλεξανδρίδης γεννήθηκε στὴν Ἀδριανούπολη τὸ 1861. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1885 καὶ τὸ ἴδιο ἔτος προσελήφθη στὰ Πατριαρχεῖα, ὅπου ὑπηρέτησε ὡς κωδικογράφος (1884-1886), ὑπογραμματέας (1886-Ἰούλιος 1887) καὶ ἀρχιγραμματέας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (Ἰούλιος 1887-1893). Τὸ 1893 ἀνεδείχθη μητροπολίτης Ῥόδου, ἐνῶ τὸ 1900 ἐξελέγη Κυζίκου. Προσβλήθηκε ἀπὸ ἐρυσίπελας καὶ ἀπεβίωσε στὰ Δαρδανέλλια στίς 13 Ὀκτωβρίου 1903. Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 540 (Ῥόδου) καὶ 356 (Κυζίκου)· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Συμβολαί, σ. 78 (Ῥόδου)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 683 (ἀρχιγραμματέας)· Ὁ ΙΔΙΟΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 100: «Κωνσταντίνος Χατζημάρκου-Ἀλεξανδρίδης (ἢ Ἀλεξιάδης), ἀπὸ Ῥόδου, 18 Ἰαν. 1900-Ὀκτ. 1903, θάν.» (Κυζίκου)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στίς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1260 (Ῥόδου) καὶ 1357 (Κυζίκου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 359 καὶ 371 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐν λόγῳ ἐπαρχιῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 318 (Ῥόδου) καὶ 209 (Κυζίκου).

Περίληψη: Σύντομο γράμμα του Πατριάρχη (Κωνσταντίνου Ε') με το οποίο ανακοινώνεται στον Έλευθερουπόλεως Διονύσιο ότι εκδόθηκε το αυτοκρατορικό φερμάνι για την ανέγερση σχολής στο Πράβι. Αποστέλλεται εσώκλειστο το φερμάνι, ώστε ο άρχιερέας να προβεί στις περαιτέρω ενέργειες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Ἐκδοθὲν ἔναγχος περικλείομεν ἐν τῷ παρόντι τὸ περὶ ἀνεγέρσεως Σχολῆς ἐν Πραβίῳ Αὐτοκρατορικὸν Φερμάνιον⁶⁰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξ' Φεβρουαρίου κθ'.

17. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικά με τὴν ἐκλογή του ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καθορισμοῦ τῶν ὀρίων τῶν τριῶν ἑνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ (27 Μαρτίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 99 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1576.

Περίληψη: Τὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο συνέστησε Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν ὀρίων τῶν ἑνοριῶν τοῦ Σταυροδρομίου καὶ τοῦ Γαλατᾶ (τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως). Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελούμενη ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Πελαγονείας Ἀμβρόσιο, τὸν μέγα πρωτοσύγκελλο Χρυσόστομο καὶ τὸν ταμία τῶν Πατριαρχείων Σ. Παπαδάκη, σὲ συνεννόηση μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν δύο κοινοτήτων περάτωσε τὸ ἔργο ποὺ τῆς ἀνατέθηκε καὶ ὑπέβαλε τὴ γνωμοδότησή της, ἡ ὁποία καὶ ἐγκρίθηκε. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο ἀποφάσισε νὰ συνεχίσει ἡ Ἐπιτροπὴ τὸ ἔργο της, καθορίζοντας ἐπίσης τὰ ὅρια τῶν τριῶν ἑνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ, καὶ ἐπειδὴ ὁ Πελαγονείας ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, τὸ ἐν λόγῳ Συμβούλιο ἐξέλεξε πρὸς ἀντικατάστασή του τὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο. Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Κωνσταντῖνος Ε') ἀνακοινώνει στὸν Διονύσιο τὴν ἐκλογή του καὶ τοῦ ἐκφράζει εὐχές, ὥστε νὰ ἀνταποκριθεῖ αἰσιῶς στὴν ἐντολὴ ποὺ τοῦ δόθηκε καὶ νὰ ὑποβάλει τὴ σχετικὴ ἔκθεση.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Πρὸς καθορισμὸν τῶν ὀρίων τῶν ἑνοριῶν Σταυροδρομίου⁶¹ καὶ Γα-

60. Τὸ *φερμάνι* ἢ *φερμάνι* (Περσικὰ فرمان (farmân) «διάταγμα») ἦταν διάταγμα τοῦ σουλτάνου ποὺ σήμαινε κάθε ἐντολὴ ποὺ προέρχεται ἄνωθεν (ἐκτελεστήριο ἔγγραφο) καὶ πρὸς τὴν ὁποία κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ φέρει ἀντιρρήσεις.

61. *ἑνορίες Σταυροδρομίου*] Τὸ Σταυροδρόμι ἢ Πέραν (Τουρκικὰ Μπέγιογλου/Beyoğlu) εἶναι συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ Γαλατᾶ μέχρι τὸ Σισλί), στὴν ὁποία κατὰ τὴ Βυζαντινὴ ἐποχὴ κατοικοῦσαν κυρίως Γενοβέζοι, ἐνῶ μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Πόλεως ἀπὸ τοὺς Φράγκους βρισκόταν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴ τῶν Βενετῶν. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὀθωμανικῆς κατακτῆσεως στὸ Σταυροδρόμι ἦταν ἐγκατεστημένες οἱ ξένες πρεσβεῖες, ἐνῶ ὁ πληθυσμὸς τῆς συνοικίας ἦταν καθαρὰ χριστιανικός. Κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα γνώρισε

λατᾶ⁶² εἰργάζετο τέως, ἀποφάσει τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, ἐπιτροπή, συ-
γκειμένη ἐκ τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Πελαγονείας κ. Ἀμβροσίου⁶³,

μεγάλη οικονομική ανάπτυξη. Ἐδῶ βρίσκεται τὸ Ζάππειο Παρθεναγωγεῖο, τὸ Ζωγράφειο Λύκειο, καθὼς καὶ ἀρκετοὶ ἱεροὶ ναοί, ὅπως ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Ναὸς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ὁ Ναὸς τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, καὶ ὁ κοιμητηριακὸς Ναὸς τῆς Θείας Μεταμορφώσεως. Βλ. καὶ τὸν σὲ ἰσχύ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1881 κανονισμὸ *ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΣΟΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, Κεφάλαιον Β΄. Ἄρθρ. 19. Αἱ ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνορίαὶ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν ὑπάγονται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰς τὴν α΄. κατηγορίαν κατατάσσονται αἱ ἐνορίαὶ τῶν Εἰσοδίων, τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου Σταυροδρομίου* βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 366. Βλ. ἀκόμη *ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΤΑΥΔΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1904 ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1903 ΚΑΙ 1904*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1905, σ. 1 (ὅπου καταγράφονται οἱ ἑφοροὶ τῶν ἱερῶν ναῶν).

62. *ἐνορίες Γαλατᾶ*] Ὁ Γαλατᾶς εἶναι μιὰ κεντρικὴ περιοχὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀποτελεῖ τὸ παράλιο τμήμα τοῦ Σταυροδρομίου/Πέραν (Μπέγιογλου). Βλ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΣΟΦΙΑΝΟΣ, *Ἱστορία τοῦ ἐν Γαλατᾶ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Νικολάου καὶ τῶν λοιπῶν ναῶν. – Ἱστορικὴ ἐξέτασις τοῦ ἐν Γαλατᾶ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ κυρίως ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως ἄχρι σήμερον (320-1453 καὶ 1453-1919 μ.Χ.)*, Ἐν Ἀθήναις 1919. Βλ. καὶ παρακάτω, σ. 71, ὑποσημ. 64.

63. Ὁ μητροπολίτης Πελαγονείας (1899-1903) Ἀμβρόσιος Σταυρινός, καταγόμενος ἀπὸ τὴ Χίο, γεννήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1854. Τὸ 1880 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ τὸ 1884 ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολῇ τῆς Χάλκης. Ὑπηρετήσε σὲ διάφορες θέσεις, ὅπως ὡς ἀρχιδιάκονος στὴν Ἀλεξάνδρεια, ὡς πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, καὶ ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος Μεγάλου Ρεύματος. Τὸ 1893 ἐξελέγη ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Κλαυδιουπόλεως (μὲ τὴν ὀνομασίαν Κλαυδιουπόλεως εἶναι γνωστὲς δύο ἐπισκοπές, μία ἀταύτιστη στὴν ἐπαρχία Θράκης, μία ἄλλη στὴν Ἰσαυρία ὡς ἐπισκοπὴ τῆς μητροπόλεως Σελευκείας, καὶ ἡ τρίτῃ μιὰ μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Ὀνωριάδος), τὸ 1895 μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, τὸ 1896 Σκοπείων, τὸ 1899 Πελαγονείας, τὸ 1903 Νεοκαισαρείας καὶ Γαγγρῶν καὶ τὸ 1911 Καισαρείας, ἔδρα ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε τὸ 1914. Τὸ 1924 ἐξελέγη ἐκ νέου μητροπολίτης Νεοκαισαρείας καὶ τὸ 1929 Δέρκων. Ἀπεβίωσε τὸ 1931 σὲ ἡλικία 77 ἐτῶν. Ἐπίσης βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλᾶριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 273 (Κλαυδιουπόλεως)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β΄], σ. 77 (Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν), 74 (Σκοπείων), 73 (Πελαγονείας) καὶ 85 (Κλαυδιουπόλεως)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α΄], σ. 358 (Νεοκαισαρείας), 355 (Καισαρείας) καὶ 364 (Δέρκων)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στίς ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1253 (Κλαυδιουπόλεως), 1293 (Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν), 1309 (Σκοπείων), 1354 (Πελαγονείας), 1420 (Νεοκαισαρείας τὸ α΄), 1541 (Καισαρείας), 1670 (Νεοκαισαρείας τὸ β΄) καὶ 1752 (Δέρκων) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 358, 363, 365, 371, 379, 395, 417 καὶ 437 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 307 (Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν), 338 (Σκοπείων), 293 (Πελαγονείας), 269 (Νεοκαισαρείας) καὶ 111-112 (Δέρκων). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία*, σ. 260 (Νεοκαισαρείας), 44 (Καισαρείας), 169 (Δέρκων) καὶ 172-173 (βιογραφία). Βλ. τέλος, ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Ἀμβρόσιος (ὁ Σταυρινός),

τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου κ. Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ταμίου τῶν Πατριαρχείων κ. Σ. Παπαδάκη, ἥτις καὶ περάνασα τὸ ἔργον αὐτῆς ὑπέβαλεν ἐν καιρῷ γνωμοδότησιν, ληφθεῖσαν ἐκ συμφώνου μεταξὺ τῶν ἐξ ἐκατέρων τῶν κοινοτήτων διωρισθέντων ἀντιπροσώπων. Ἐπειδὴ δὲ ἔναγχος τὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιον, ἐγκρίναν τὴν εἰρημένην γνωμοδότησιν πρὸς ἐφαρμογὴν, ἀπεφάνητο ἅμα ἵνα ἡ αὐτὴ ἐπιτροπὴ συνεχίσῃ τὸ ἔργον διὰ τῆς διακανονίσεως τῶν ὀρίων καὶ τῶν τριῶν ἐνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ πρὸς ἀλλήλας⁶⁴, ὡς πρόεδρον δὲ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἀντὶ τοῦ ἀποχωρήσαντος Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Πελαγωνείας ἐξελέξατο τὴν Ἱερότητα αὐτῆς, ἀνακοινούμενοι τὴν ἐκλογὴν ταύτην προτρεπόμεθα τὴν ἱερότητα αὐτῆς ἵνα προθυμηθῇ συνεργασθῆναι μετὰ τῶν ὀνομασθέντων ἀνωτέρω δύο ἄλλων μελῶν καὶ ἐγκαίρως διεκπεράναι μετ' αὐτῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων ἐκάστης τῶν ἐνοριῶν τὴν εἰρημένην ἐντολὴν καὶ ὑποβαλεῖν τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξ' Μαρτίου κζ'.

18. Πατριαρχικὸ πιττάκιον πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο σχετικὰ μὲ τὸν προσωρινὸ διορισμὸ του ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν (29 Μαρτίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 108-109 / Ἄριθμ. Πρωτ. 1959.

Περὶ ληψῆς: Ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνστάντιος ἀναχώρησε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ἡ Σύνοδος ἀποφάσισε, σὲ ἀντικατάστασίν του, νὰ ἀναθέσει προσωρινῶς τὴν προεδρίαν τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν στὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο. Μὲ τὸ παρὸν πατριαρχικὸ πιττάκιον (τοῦ Κωνσταντίνου Ε') ἀνακοινώνεται στὸν Διονύσιο ὁ διορισμὸς του

ΘΗΕ 2 (1963) 287. – Ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος ποὺ συμμετεῖχε στὴν Ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἦταν ὁ Χρυσόστομος Καλαφάτης, ὁ μετέπειτα μητροπολίτης Δράμας (1902-1910) καὶ ἀργότερα Σμύρνης (1910-1922): βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 681.

64. Οἱ τρεῖς ἐνορίες τοῦ Γαλατᾶ τὸ 1900 ἦταν ἡ Παναγία ἡ Καφατιανή, ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ ὁ Σωτὴρ Χριστός. Βλ. καὶ τὸν σὲ ἰσχὺ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1881 κανονισμὸ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΣΟΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, Κεφάλαιον Β', Ἄρθρ. 19. Αἱ ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνορίαὶ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν ὑπάγονται εἰς τρεῖς κατηγορίας. ... Εἰς τὴν β' κατηγορίαν κατατάσσονται αἱ ἐνορίαὶ ... τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας τοῦ Γαλατᾶ (προφανῶς ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε καταργηθεῖ ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου): ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 366. Βλ. καὶ παραπάνω, σ. 70, ὑπόσημ. 62.

μέ την προτροπή νὰ συνεργασθεῖ με τὴν Ἐπιτροπὴ, προνοώντας γιὰ τὴν εὐπρέπεια τῶν δύο αὐτῶν οἴκων κατὰ τὶς ἐορτὲς τοῦ Πάσχα, ἕως ὅτου διορισθεῖ ὀριστικὸς πρόεδρος.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ.

Διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε πατριαρχικοῦ Πιττακίου δῆλον ποιούμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ⁶⁵ καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν⁶⁶ δίχα προέδρου διατελούσης ἔνεκα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντίῳ⁶⁷, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως ἡ προεδρεία αὐτῆς ἀνατεθῆ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι προσωρινῶς διὰ τὰς ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τοῦ Ἁγίου Πάσχα ἐργασίας τῆς ἐπιτροπῆς. Τὸν διορισμὸν δ' αὐτῆς ἀσμένως ἀνακοινούμενοι πεποίθαμεν ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς εὐπρεπείας τῶν εὐαγῶν τούτων οἴκων ζήλῳ αὐτῆς προθυμηθήσεται ἀναλαβὼν τὰ ἀνατιθέμενα αὐτῇ καθήκοντα καὶ προνοῆσαι μετὰ

65. Βλ. καὶ παραπάνω, σ. 59, ὑποσημ. 38 (ἔγγραφο ἀρ. 10).

66. Γιὰ τὶς Βλαχέρνες βλ. παραπάνω, σ. 62, ὑποσημ. 43 (ἔγγραφο ἀρ. 11). Σήμερα στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὑφίσταται «Ἐπιτροπὴ Μοναστηρίων καὶ Ἀγιασμάτων».

67. *Κωνσταντίῳ*] Λανθασμένη γραφὴ ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Κωνσταντίου*. – Ὁ μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντῖος Ματουλόπουλος γεννήθηκε τὸ 1841 στὸ χωριὸ Πάδη ἢ Πάδες τῶν Σερβίων Κοζάνης. Αποφοίτησε ἀπὸ τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1872. Χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης (1849-1889) Εὐγένιο Πατέρα. Τὸ 1874 προσελήφθη ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτη Θεσσαλονίκης (1874-1878) Ἰωακείμ Δεβετζῆ τοῦ ἀπὸ Βάρνης (τοῦ μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ'), καὶ στίς 7 Μαρτίου 1876 χειροτονήθηκε στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος Ἄρδαμερίου. Στίς 29 Ἰουλίου 1889 ἐξελέγη μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης, τὸ 1892 Δρυῖνουπόλεως, ἐνῶ τὸ 1894 ἀποκαταστάθηκε στὴ μητρόπολη Σερβίων καὶ Κοζάνης. Ἀπεβίωσε στὴν Κοζάνη στίς 14 Ἰουνίου 1910. Βλ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 535 (Ἄρδαμερίου), 534 (Σερβίων καὶ Κοζάνης) καὶ 539 (Δρυῖνουπόλεως)· ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΛΙΟΥΦΗΣ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης, Ἐν Ἀθήναις 1924, σ. 117-161 (: «Κωνσταντῖος Ματουλόπουλος 1889-1892 1894-1910»)· ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ, σ. 43· Ο ΙΔΙΟΣ, Ἡ ἐν Ἠπείρῳ Ἐκκλησία Δρυῖνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης, σ. 26· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 234 (Σερβίων καὶ Κοζάνης) καὶ 52 (Δρυῖνουπόλεως)· Ο ΙΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 1022 (Σερβίων καὶ Κοζάνης) καὶ 984 (Δρυῖνουπόλεως)· ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘ. ΓΛΑΒΙΝΑΣ, Ἀρχιερεῖς τῆς ἐπισκοπῆς Ἄρδαμερίου, *Μακεδονικά* 20 (1980) 25· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στίς παραπάνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1039 (Ἄρδαμερίου), 1198 (Σερβίων καὶ Κοζάνης τὸ α'), 1248 (Δρυῖνουπόλεως) καὶ 1276 (Σερβίων καὶ Κοζάνης τὸ β') [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 332, 352, 358 καὶ 361 ἀντίστοιχα], καὶ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 60 (Ἄρδαμερίου), 122-123 (Δρυῖνουπόλεως) καὶ 196 καὶ 133-134 (Σερβίων καὶ Κοζάνης). Βλ. ἀκόμη ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΔΕΛΙΑΛΗΣ, Ἐπισκοπικὰ Κοζάνης, Κοζάνη 1972, σ. 6 καὶ 23 (σύντομο βιογραφικὸ σημεῖωμα).

τῆς ἐπιτροπῆς τὰ δέοντα κατὰ τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας μέχρι τοῦ διορισμοῦ ὀριστικοῦ αὐτῆς προέδρου.
Ἡ δὲ κτλ.

,αἰ' Μαρτίου κθ'.

19. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο καὶ δύο λαϊκοὺς, μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου γιὰ τὸ ἔτος 1901 (26 Σεπτεμβρίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 313 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5400.

Περίληψη: Τὸ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο ἐνέκρινε τὸν διορισμὸ Ἐπιτροπῆς, ἀποτελούμενης ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιο (ὡς πρόεδρο) καὶ τοὺς Ἰ. Βιθυνὸ καὶ Ἰ. Ζαγανιάρη (ὡς μέλη), γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου γιὰ τὸ ἔτος 1901. Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ τοῦ Πατριάρχου (Κωνσταντίνου Ε') ἀνακοινώνεται στὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ ἐν λόγῳ διορισμός, καὶ ἐκφράζεται ἡ προτροπὴ γιὰ μεταξὺ τους συννεργασία καὶ ἔγκαιρη ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου πὸς τοὺς ἀνατέθηκε.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ
τῷ κ. Ἰ. Βιθυνῷ⁶⁸
τῷ κ. Ἰ. Ζαγανιάρῃ⁶⁹.

Τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου ἐγκρίναντος τὸν διορισμὸν ἐπιτροπῆς πρὸς

68. Πρόκειται γιὰ τὸν Ἰωάννη Βιθυνό, ὁ ὁποῖος διετέλεσε μέλος τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου ἀντικαταστάθηκε τὴ 18ῃ Μαρτίου 1901· βλ. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ – ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, *Ἰωακείμ ὁ Γ'*, σ. 8, καὶ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 385. Ἀργότερα διορίσθηκε ἀπὸ τὴν Ὑψηλὴ Πύλῃ ἡγεμόνας («πρίγκηπας») τῆς Σάμου γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα 1904-1906, ἡ ἀποτυχημένη ὁμῶς διακυβέρνησή του προκάλεσε ὀξεῖα ἀντίδραση καὶ ἐκδιώχθηκε (ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΒΑΚΙΡΤΖΗΣ, *Ἱστορία τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου 1834-1912*, Ἀθήνα 2005). Ὁ Ἰωάννης Βιθυνὸς ὑπογράφει τὴν *ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΙΝ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ*, ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε στὶς 23 Δεκεμβρίου τοῦ 1897 στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχου Κωνσταντῖνο Ε' (βλ. σ. 53 τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς).

69. Ὁ Ἰ. [= Ἰπποκράτης] Ζαγανιάρης διετέλεσε μέλος τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου κατὰ τὸ διάστημα 1900-1901, καὶ ἦταν μέλος τῆς ἰωακειμικῆς παρατάξεως· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 385. Δὲν συμμετέσχε στὴν κοινὴ συνεδρίαση τῶν Δύο Σωμάτων, δηλ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, τὰ ὁποῖα συνήλθαν τὴν Τρίτη, 27 Μαρτίου 1901, καὶ τὰ ὁποῖα κήρυξαν ἐκπτωτὸ τὸν Πατριάρχου (1897-1901) Κωνσταντῖνο Ε' Βαλλιᾶδην τὸν ἀπὸ Ἐφέσου· βλ. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ – ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, *Ἰωακείμ ὁ Γ'*, σ. 13, καὶ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 403. Κατὰ τὸ 1913-1914 ἐχρημάτισε μέλος τῆς Ἐφορίας τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ *ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΕΝΙΑΥΣΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1913-1914*, Τύποις «Ἐστίας» Γαλατᾶ, χ. τ. χ., σ. 12.

σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου⁷⁰ τοῦ προσεχοῦς ἔτους ,αχα΄, ὡς μέλη δ' αὐτῆς ἐξελεξαμένου τὴν ...⁷¹ ἀνακοινούμενοι τοῦτο διὰ τοῦ παρόντος καὶ τῇ αὐτῆς ...⁷² προτρεπόμεθα (πατρικῶς)⁷³ ὅπως προθυμηθῇ συνεργασθῆναι μετὰ ζήλου πρὸς ἔγκαιρον ἀποπεράτωσησιν τῆς ὡς ἄνω ἐντολῆς.

,αχ΄ 7/βρίου κς΄.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ

Τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου ἐγκρίναντος τὸν διορισμὸν ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου τοῦ προσεχοῦς ἔτους ,αχα΄, ὡς μέλη δ' αὐτῆς ἐξελεξαμένου τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ἀνακοινούμενοι τοῦτο διὰ τοῦ παρόντος καὶ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι προτρεπόμεθα ὅπως προθυμηθῇ συνεργασθῆναι μετὰ ζήλου πρὸς ἔγκαιρον ἀποπεράτωσησιν τῆς ὡς ἄνω ἐντολῆς.

,αχ΄ 7/βρίου κς΄.

70. Τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο ἦταν τὸ Ταμεῖο τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, τὰ ἔσοδα τοῦ ὁποίου προέρχονταν ἀπὸ διάφορες πηγές ποὺ καταγράφονται σὲ ἄρθρα τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν· γιὰ παράδειγμα βλ. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, –Ζ–, Κανονισμὸς περὶ Μοναστηρίων, Γενικαὶ περὶ τῶν μοναστηρίων διατάξεις, Ἄρθρον Ζ΄, ὅπου σημειώνεται τὸ ἀκόλουθο ἔσοδο τοῦ Ταμείου: ἀντὶ δὲ πάντων τούτων τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον θέλει λαμβάνει ἐτησίως ἐν ποσὸν ἰσότιμον τῆς ἀξίας φλωρίων Καισαροβασιλικῶν τεσσάρων χιλιάδων· βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 346. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 23, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, τὸ ὁποῖο ἔπρεπε νὰ καταβάλει ὁ μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀνθίμος, προκειμένου τὸ Πατριαρχεῖο νὰ ἐνεργήσῃ, ὥστε νὰ ἐκδοθεῖ σουλτανικὸ φερμάνι ποὺ νὰ ἐπιτρέπει τὴν ἀνακαίνιση ἐκκλησίας τῆς ἐπαρχίας του· βλ. ἐπίσης τὸ ἔγγραφο ἀρ. 70, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὶς ἐτήσιες συνδρομὲς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἱερῶν ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου.

71. Στὶς ἐπιστολὲς πρὸς τοὺς δύο λαϊκοὺς στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπῆρχε ἡ ἔκφραση τὴν αὐτῆς Ἐντιμότητα. Βλ. καὶ παραπάνω, σ. 62, ὑπόσημ. 47.

72. Προφανῶς στὶς ἐπιστολὲς πρὸς τοὺς δύο λαϊκοὺς στὸ σημειούμενο κενὸ ὑπῆρχε ἡ δοτικὴ (καὶ τῇ αὐτῆς) Ἐντιμότητι.

73. Τὸ πατρικῶς ὑπῆρχε μόνο στὶς ἐπιστολὲς πρὸς τοὺς δύο λαϊκοὺς, ἐνῶ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως δὲν ὑπῆρχε λόγος ἀναγραφῆς παρόμοιας προτροπῆς (αὐτὸ ὑποδηλώνεται καὶ μὲ τὴν παρένθεση, ἐντὸς τῆς ὁποίας βρίσκεται τὸ ἐν λόγῳ ἐπίρρημα· ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει κάποιο ἀνάλογο ἐπίρρημα καὶ στὴν ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ ἀδελφικῶς· βλ. ἔγγραφο ἀρ. 25: παρακελεύσασθαι ... ἀδελφικῶς· ἔγγραφο ἀρ. 28: ἵνα ἀδελφικῶς ... προτρέψωμεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ ΠΕΤΡΙΔΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Ὀκτωβρίου 1900-14 Ἰουλίου 1909)

Ο ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ γεννήθηκε τὸ 1863 στὴν ἐπαρχία Γάνου καὶ Χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποφοίτησε τὸ 1887. Χρημάτισε πρωτοσύγκελλος τοῦ Γρηγορίου Καλλίδη ὡς μητροπολίτη Θεσσαλονίκης (1884-1889 παραιτηθεὶς) καὶ Ἰωαννίνων (1889-1902), ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ ὁποίου ἐξελέγη τὸ 1892 ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ναζιανζοῦ (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Μωκισσοῦ τῆς Καππαδοκίας), καὶ συνέχισε νὰ ὑπηρετεῖ ὡς βοηθός του. Τὸ 1895 διορίσθηκε ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Ταταούλων. Τὸ 1896 ἀνεδείχθη μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν καὶ μετὰ ἀπὸ τρία περίπου ἔτη (1899) μετετέθη στὴ μητρόπολη Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως (ἔδρα ἢ Στρώμνιτσα τῆς Ἄνω Μακεδονίας)¹· καὶ στίς δύο αὐτὲς ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες ὁ Πανάρετος ἐργάσθηκε σθεναρὰ κατὰ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας. Ἀπὸ τὴ μητρόπολη Στρωμνίτης κατὰ τὸ ἐπόμενο ἔτος (1900) μετετέθη στὸν θρόνο τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως· ἀκολούθως ἐξελέγη μητροπολίτης Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου (1909-1910), στὴ συνέχεια Ἡλιουπόλεως (1910-1912) καὶ τέλος Ἰμβρου καὶ Τενέδου, ὡς ποιμενάρχης τῆς ὁποίας ἀπεβίωσε (1912-†1922)².

Δὲν κρίνω ἄσκοπο στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ προσθέσω καὶ μερικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ δράση τοῦ Παναρέτου, τὰ ὁποία ἦλθαν πρόσφατα στὸ φῶς τῆς δημοσιότητας.

Βέβαια ἡ ἐπιτροπικὴ διοίκηση (Ὀκτώβριος 1919-Μαῖος [;] 1920) τμήματος τῆς μητροπόλεως Ξάνθης³, στὴν ὁποία ἦταν προσαρτημένη καὶ ἡ Πατριαρχικὴ

1. Πὰ τὴ Στρώμνιτσα βλ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, *Ἰπόμνημα περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Στρωμνίτης*, Ἀθῆναι 1882, καὶ τὴ μονογραφία τοῦ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Στρωμνίτης*.

2. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 319-326.

3. Στὸν Πανάρετο ἀνατέθηκε ἡ πνευματικὴ διακυβέρνησις τοῦ εἰρημένου τμήματος Ξάνθης, ἧτοι τῆς πόλεως Ξάνθης καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ὑπαγομένων χωριῶν, ἐνῶ ὁ μητροπολίτης Ξάνθης (1910-1922) Ἄνθιμος Ἀναστασιάδης ὁ ἀπὸ Σαράντα Ἐκκλησιῶν ἐποίμανε τὸ ὑπόλοιπο τμῆμα τῆς ἐπαρχίας του, *διαμμένων ἐν Καβάλλα ... ἕνεκα λόγων υγείας*.

έξαρχία Καβάλλας (με την οποία επίσης είχε ένωθει σε προηγούμενο χρόνο ή Πατριαρχική έξαρχία Όρφανίου), από τον Πανάρετο ήταν γνωστή, με την έκδοση όμως των σωζόμενων *Πρακτικῶν τῆς Δημογεροντίας Ξάνθης* έχουμε πλέον στη διάθεσή μας τὸ ἔγγραφο ἀναθέσεως αὐτῆς τῆς ἐπιτροπικῆς διοικήσεως· ἐπίσης γνωρίζουμε τίς συνεδριάσεις τῆς Δημογεροντίας, στίς ὁποῖες προέδρευσε ὁ Πανάρετος καὶ τὰ θέματα τὰ ὁποῖα χειρίσθηκε κατὰ τὴν παραμονή του στὴν Ξάνθη ἀπὸ τὴν 1η Νοεμβρίου 1919 ἕως τὴν 22α Ἰουνίου 1920⁴.

Στὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα ποὺ ἀπευθύνονται στὸν Πανάρετο καὶ δημοσιεύονται στὴ συνέχεια θίγονται διάφορα ζητήματα, ὅπως ἡ ἄφιξη στὴν νέα ἐπαρχία του (Ἐλευθερούπολη)⁵, διάφορες οικονομικὲς ὀφειλές του πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ αἴτημά του γιὰ ἀπευθείας μετάβαση ἀπὸ τὴ Στρώμνιτσα στὴ νέα ἐπαρχία του⁶, ὀφειλές του πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο⁷ καὶ πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης⁸, ἡ οικονομικὴ βοήθεια τοῦ Παναρέτου γιὰ τίς ἐπισκευές τοῦ Πατριαρχείου⁹, ὁ ὀρισμὸς του ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου¹⁰, ἡ ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ τὰ καθήκοντα τοῦ συνοδικοῦ¹¹ καὶ ἡ ἐπιβεβλημένη ἐπιστροφή στὴν ἐπαρχία του μετὰ τὸ πέρας τῆς θητείας του στὴ Σύνοδο¹², ἀλλὰ καὶ διάφοροι ἄλλοι διορισμοὶ του, ὅπως ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν¹³, τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν Πατριαρχικῶν Γραφείων¹⁴, τῆς Τριμελοῦς ἐξε-

4. Γιὰ ὅλα αὐτὰ βλ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ, μητροπολίτης Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, *Πρακτικὰ Δημογεροντίας Ξάνθης, 1919-1926, Κῶδιξ Β΄*, τ. 2, Ξάνθη 2006, σ. 13-56. Εἰδικότερα γιὰ τὸ ἔγγραφο μετὰ τὸ ὁποῖο ἀνατίθεται ἡ ἐπιτροπικὴ διοίκησις τῆς Ξάνθης στὸν Πανάρετο βλ. ὁ.π., σ. 13 (ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν τοποτηρητὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτη Προύσης Δωρόθεο), ἐνῶ στίς σ. 14-56 δημοσιεύονται πρακτικὰ τῆς Δημογεροντίας τὰ ὁποῖα ὑπογράφει ὁ Πανάρετος ὡς *Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος*· τὸ τελευταῖο ἔγγραφο ποὺ ὑπογράφει ὁ ἐν λόγῳ μητροπολίτης φέρει ἡμερομηνία 22 Ἰουνίου 1920, ἐνῶ στὴ συνέχεια, ἀπὸ τίς 9 Σεπτεμβρίου, ὑπογράφει ὁ *Ξάνθης καὶ Καβάλλας Ἄνθιμος*.

5. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 21.

6. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 20. Τὸ οικονομικὸ αἴτημα ἀφορᾷ τίς «κανονικὲς δόσεις» τοῦ Παναρέτου πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο λόγῳ τῆς μεταθέσεώς του στὴν ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως.

7. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 23, 58 καὶ 70. Τὸ ἔγγραφο ἀρ. 23 ἀφορᾷ καθυστερημένη ἀπόδοσις στὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο χρημάτων ποὺ εἶχε καταβάλει στὸν Πανάρετο ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἄνθιμος, ἐνῶ τὸ ἀρ. 58 ὑποχρέωσις τοῦ Παναρέτου νὰ δώσει στὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο τὸ ποσὸν ποὺ ὄφειλε στὸν ἀρχιμανδρίτη Νικόδημο Δημητρίου.

8. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 54 καὶ 67.

9. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 30.

10. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 44.

11. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 52.

12. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 53.

13. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 48 καὶ 50.

14. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 49.

ταστικής Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὴν ἐξέταση τῶν ἀποφοίτων τοῦ Ζαπτείου Παρθεναγωγείου¹⁵.

Ἐνας ἀριθμὸς ἐγγράφων ἀφορᾷ τὶς οἰκονομικὲς ὀφειλὲς τοῦ Παναρέτου πρὸς ἰδιώτες, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσαν νὰ λάβουν τὰ χρήματά τους, τὰ ὁποῖα εἶχαν δανείσει στὸν μητροπολίτη, γιὰ τὴν ἐπιστροφή τους προσέφευγαν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο¹⁶, ἐνῶ ἄλλα ἔγγραφα ἀφοροῦν διοικητικά, ἐκπαιδευτικά καὶ κοινωνικά θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως.

Μεταξὺ τῶν σημαντικότερων ἀπὸ τὰ θέματα αὐτὰ συμπεριλαμβάνεται τὸ ζήτημα τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως καὶ τῆς ἐπιλογῆς τῶν διδασκάλων· μία ὁμάδα ἐγγράφων ἀφορᾷ ἀκριβῶς τὸ θέμα αὐτό, κυρίως τὶς ἐκλογὲς τῆς Ἐφορίας τῶν σχολείων καὶ τὴν ἔναρξη τῆς λειτουργίας τους¹⁷, τὴν οἰκονομικὴ κατάστασή τους καὶ διάφορα ἄλλα σχετικὰ προβλήματα¹⁸, παράπονα κατὰ τοῦ ἀρχιερέα ἀπὸ διδάσκαλο γιὰ ἀκύρωση συμφωνίας¹⁹, διαμαρτυρία δύο Ἐφόρων σχολείων ὅσον ἀφορᾷ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ μητροπολίτη πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρία ἀπὸ τὴν Ἐφοροεπιτροπὴ Πραβίου γιὰ τὴν ἔλλειψη μέριμνας ἐκ μέρους τοῦ Παναρέτου ὅσον ἀφορᾷ τὴν *κανονικὴν* λειτουργία τῶν ἐκεῖ σχολείων²⁰, καὶ ἐπίσης τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἀρρεναγωγείου καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου Πραβίου²¹.

Στὸν τρόπο ἐκλογῆς τῶν Δημογερόντων τῆς ἐπαρχίας ἀναφέρονται δύο ἔγγραφα²², καὶ δύο ἄλλα σχετίζονται μὲ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς Ὁρθόδοξης Κοινότητος Πραβίου²³.

Ἄλλα ἔγγραφα εἶναι σχετικὰ μὲ διάφορα θέματα ποὺ ἀφοροῦν χριστιανούς τῆς ἐπαρχίας του, ὅπως ἄδεια γάμου²⁴, μὴ δυνατότητα τελέσεως γάμου μεταξὺ

15. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 51.

16. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 25 καὶ 28 (χρέος πρὸς τὸν Ἱ. Π. Σακελλαρίου), 36 (χρέος πρὸς μὴ κατονομαζόμενο ξένον ὑπήκοο), 37 (χρέος πρὸς τὸν Ἀριστοτέλη Σ. Παπαδόπουλο), 39 (χρέος πρὸς τὸν Ἀθανάσιο Νικολάου ἀπὸ τὸ Πράβι), 43 (χρέος πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτη Χατζη-Ἀνθιμο)· πρβ. καὶ ἀρ. 58 (χρέος πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτη Νικὸδημο Δημητρίου).

17. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 40.

18. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 34 καὶ 38.

19. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 29 (προφανῶς συμφωνίας διδασκαλίας σὲ σχολεῖο τῆς ἐπαρχίας του).

20. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 63 (*ἔγγραφον διαμαρτυρήσεως* δύο Ἐφόρων σχολείων μὲ παράπονα ἐναντίον τοῦ ἀρχιερέα γιὰ προσβλητικὴ συμπεριφορὰ πρὸς αὐτούς) καὶ 66 (παράπονα Ἐφοροεπιτρόπων οἱ ὅποιοι ἐπισημαίνουν ὅτι ὁ Πανάρετος ὄχι μόνον δὲν φροντίζει γιὰ τὴ σωστὴ λειτουργία τῶν σχολείων ἀλλὰ καὶ τὴν παρακωλύει).

21. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 57.

22. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 61 καὶ 65.

23. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 55 (οἰκονομικὲς διαφορὲς μὲ ἰδιώτη) καὶ 56 (ὁμόλογα τῆς κοινοτικῆς περιουσίας Πραβίου, εὑρισκόμενα σὲ χέρια ἰδιώτη).

24. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 31.

συγγενῶν ἕκτου βαθμοῦ συγγενείας ἐξ αἵματος²⁵, ἐκδόσεις πιστοποιητικῶν²⁶, κληρονομικὴ ὑπόθεση²⁷, διευθέτηση συζυγικῆς διαφορᾶς²⁸, ἐνῶ μερικὰ ἀφοροῦν παράπονα καὶ κατηγορίες ἐναντίον τοῦ ἀρχιερέα ἀπὸ χριστιανούς τῆς ἐπαρχίας του²⁹, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κληρικό³⁰.

Στὰ λοιπὰ ἔγγραφα γίνεται λόγος γιὰ ἄδεια χειροτονίας ἱερέως³¹, γιὰ ἐπικείμενη, πιθανὸν μὴ ἐπιτρεπτή, χειροτονία ἱερέως³², γιὰ τὸ γράμμα τοῦ Παναρέτου πρὸς τὸν Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ', μὲ τὸ ὁποῖο τὸν συνέχαιρε μὲ ἀφορμὴ τὴν ἐκλογή του γιὰ δευτέρη φορὰ στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνο³³, γιὰ τὴ συμμετοχὴ του στὴ χειροτονία τοῦ μητροπολίτη Νευροκοπίου Θεοδωρήτου³⁴, ἐνῶ ἄδηλο, προφανῶς ὅμως δυσάρεστο, εἶναι τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖο ἀφορᾶ μία ἄλλη ἐπιστολή³⁵.

Ἄν καὶ τὸ Πατριαρχεῖο τελικὰ ἀθῶωσε τὸν Πανάρετο ἀπὸ τὶς κατηγορίες ποὺ κατὰ καιροὺς διατύπωσαν ἐναντίον του οἱ ἐπαρχιώτες του χριστιανοὶ καὶ ἐπῆλθε κάποια συνδιαλλαγὴ του μὲ τοὺς Δημογέροντες, ὥστε νὰ ἐκλεγοῦν καὶ νὰ συγκροτηθοῦν νόμιμα Σωματεῖα στὴν ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως³⁶, φαίνεται ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ κάτι προσωρινό· γι' αὐτὸ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀποφάσισε νὰ ἀπομακρύνει τὸν Πανάρετο, μεταθέτοντάς τον στὴ μητρόπολη Ἰμβρου καὶ Τενέδου³⁷.

25. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 46.

26. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 71 (πιστοποιητικὸ βαπτίσεως) καὶ 73 (πιστοποιητικὰ βαπτίσεως καὶ γάμου).

27. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 60 (γιὰ τὴν τακτοποίηση τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ζητοῦνται ἐπίσης πιστοποιητικὰ ἀπὸ τὴ μητρόπολη).

28. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 26.

29. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 22 (σχετικὰ μὲ ἀνάκριση ποὺ διατάχθηκε ἐναντίον τοῦ Παναρέτου ἐξ αἰτίας δαρμοῦ καὶ ἐξυβρίσεως), 24, 32, 33, 35, 45 (ἀναφορὰ ἐναντίον του ἀπὸ τὸν Κ. παπᾶ Ἰωάννου), 62 καὶ 64 (τὰ δύο τελευταῖα ἔγγραφα ἀφοροῦν κατηγορίες ἀπὸ Δημογέροντες καὶ Ἐφοροεπιτρόπους Πραβίου).

30. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 68· πρόκειται γιὰ ἀναφορὰ ἐναντίον τοῦ Παναρέτου γιὰ μὴ δηλούμενη ὑπόθεση ἐκ μέρους τοῦ διακόνου Μακαρίου Παπαϊωάννου ἀπὸ τὰ Λακκοβίκια.

31. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 47.

32. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 41.

33. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 27.

34. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 42.

35. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 72.

36. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 69.

37. Γιὰ ἄλλα ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὴν ἀρχιερατεία τοῦ Παναρέτου στὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 498-505 (ἔγγραφα ἀρ. 94-101).

20. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὴν ἀποδοχὴ δύο αἰτημάτων του (23 Ὀκτωβρίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 347 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5980.

Περίληψη: Ὁ νεοεκλεγμένος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ἀπέστειλε στὶς 17 Ὀκτωβρίου δύο γράμματα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, αἰτούμενος μετὸ ἓνα νὰ μεταβεῖ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν πρώην στὴ νέα ἐπαρχία του, καὶ μετὸ ἄλλο τὶς «κανονικὰς δόσεις» ποὺ ὄφειλε στὸ Πατριαρχεῖο ἐξ αἰτίας τῆς μεταθέσεώς του νὰ τὶς καταβάλλει, μετὰ τὴν ἄφιξί του στὴν Ἐλευθερούπολη. Μετὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Κωνσταντῖνος Ε')³⁸ τοῦ ἀνακοινώνει τὴν ἔγκριση καὶ τῶν δύο αἰτημάτων του, μετὴν ὑπόμνηση νὰ φροντίσει νὰ τακτοποιήσει ἐκ τῶν πρώτων τὴν οἰκονομικὴ ἐκκρεμότητα, καὶ κυρίως «τὸ δικαίωμα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Βερατίου», κάτι τὸ ὁποῖο δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολῆς, ἀφοῦ χωρὶς τὸ βεράτιο δὲν ἀναγνωρίζεται καμιὰ ἐπίσημη ἐνέργεια τοῦ Παναρέτου ἀπὸ τὶς πολιτικὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαρχίας του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν συνοδικῶς ἀμφοτέρω τὰ ἀπὸ ἰζ' τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμματα τῆς αὐτῆς Ἱερότητας, δι' ὧν αἰτεῖται διὰ τοῦ ἐνὸς μὲν ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῇ ἵνα ἀπέλθῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν νέαν αὐτῆς ἐπαρχίαν, διὰ τοῦ ἑτέρου δὲ ὅπως τὰς ἐκ τῆς μεταθέσεως αὐτῆς προερχομένας κανονικὰς δόσεις ἐπιτραπῇ αὐτῇ ἵνα ἀποτίσῃ μετὰ τὴν εἰς τὴν νέαν αὐτῆς ἐπαρχίας ἄφιξιν. Εἰς ἀπάντησιν δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι διὰ τοὺς ἀναφερομένους σπουδαίους λόγους ἀπεδεξάμεθα συνοδικῶς ἀμφοτέρω τὰ αἰτήματα αὐτῆς ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης προθυμηθήσεται ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἄνευ ὑπομνήσεως ἐμβιβάσαι τὰς ὀφειλάς αὐτῆς, οὐχ ἤττον ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Βερατίου³⁹ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται ἵνα ἀναβληθῇ, ἄνευ δὲ βερατίου ἡ Ἱερότης αὐτῆς οὐ δύναται ἐπίσημως ἐνεργεῖν παρὰ ταῖς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς πολιτικαῖς ἀρ-

38. Πὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1897-1901) Κωνσταντῖνο Ε' βλ. παραπάνω, σ. 63, ὑποσημ. 50 (ἔγγραφο ἀρ. 12).

39. Τὸ βεράτιον ἦταν ἐπίσημο δημόσιο ἔγγραφο τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, μετὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζονταν ἢ ἐπικυρωνόταν κάποια ὑψηλόβαθμη διοικητικὴ θέση καθὼς καὶ τὰ προνόμια ποὺ ἀποδίδονταν στὴ συγκεκριμένη αὐτὴ θέση. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκηση τὰ βεράτια ἐκδίδονταν σὲ ἐπικύρωση τῆς ἐκλογῆς Πατριαρχῶν καὶ ἀναγνώριση τῶν προνομίων τους, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ γιὰ ἐπισκόπους, μονὰς κτλ.· τὰ βεράτια καταργήθηκαν ἀπὸ τὴ Συνθήκη τῆς Λωζάννης. Πὰ τὰ βεράτια ποὺ ἐκδίδονταν ὅσον ἀφορᾷ τὴ νομιμοποίηση τῆς τοποθετήσεως μητροπολιτῶν στὴν ἔδρα τους σὲ σχέση μετὶς τὶς ὀθωμανικὰς πολιτικὰς ἀρχὰς βλ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΚΟΝΟΡΤΑΣ, *Ὀθωμανικὰς θεωρήσεις γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Βεράτια γιὰ τοὺς προκαθημένους τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (17ος-ἀρχὲς 20οῦ αἰῶνα)* [Νεότερη καὶ σύγχρονη ἱστορία], Ἀθήνα 1998, σ. 104-112: «Τὰ μητροπολιτικὰ βεράτια τοῦ κλίματος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως».

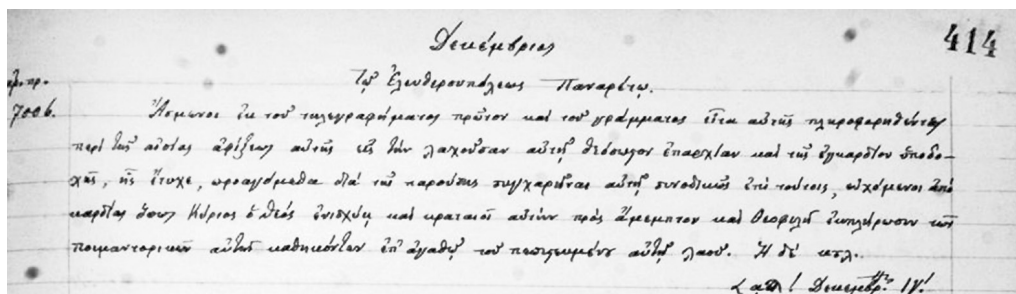
χαῖς, ἀξιοῦμεν αὐτήν Συνοδικῶς ἵνα ἐκ παντός τρόπου ἐξοικονομήσῃ καὶ ἀποστείλῃ ἀμέσως τοῦτο τουλάχιστον τὸ δικαίωμα τὸ μὴ ἐπιδεχόμενον ἀναβολήν.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αξ' Ὀκτωβρίου κγ'.

21. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξή στή νέα ἐπαρχία του (13 Δεκεμβρίου 1900).

ΚΠΑ Α' 72, σ. 414 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7006.

Εἰκόνα 7. ΚΠΑ Α' 72, σ. 414, Ἀριθμ. Πρωτ. 7006, ἡμερ. 13-12-1900:

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξή τοῦ μητροπολίτη Παναρέτου στήν ἐπαρχία του (ἔγγραφο ἀρ. 21).

Περίληψη: Ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος πρῶτα μὲ τηλεγράφημα καὶ ἀκολούθως μὲ γράμμα ἐνημέρωσε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τὴν ἄφιξή στή νέα ἐπαρχία του καὶ γιὰ τὴν ἐγκάρδια ὑποδοχή ποὺ τοῦ ἐπιφυλάχθηκε ἀπὸ τὸ ποίμνιό του. Μὲ τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ ὁ Πατριάρχης (Κωνσταντῖνος Ε΄) τὸν συγχαίρει συνοδικῶς καὶ τοῦ εὐχεται ἀμεπτη καὶ θεοφιλῆ ποιμαντορία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἄσμενοι ἐκ τοῦ τηλεγραφήματος πρῶτον καὶ τοῦ γράμματος εἶτα αὐτῆς πληροφορηθέντες περὶ τῆς ἀφίξεως αὐτῆς εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῇ θεόσωστον ἐπαρχίαν καὶ τῆς ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχε, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης συγχαρῆσαι αὐτῇ συνοδικῶς ἐπὶ τούτοις, εὐχόμενοι ἀπὸ καρδίας ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἐνισχύῃ καὶ κραταιοῖ αὐτήν πρὸς ἀμεπτον καὶ θεοφιλῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ποιμαντορικῶν αὐτῆς καθηκόντων ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πεπιστευμένου αὐτῇ λαοῦ.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξ' Δεκεμβρίου ιγ'.

22. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ ἀνάκριση πού διατάχθηκε ἀπὸ τὶς Ἀρχές εἰς βάρος του (22 Νοεμβρίου 1901).

ΚΠΑ Α΄ 73, σ. 419 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7142.

Περίληψη: Ὁ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος ἀπέστειλε γράμμα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὸ ὁποῖο ἔκανε γνωστὸ ὅτι ἡ Εἰσαγγελία Ἐφετῶν τῆς Νομαρχίας τοῦ κοινοποίησε κλήση τοῦ Ποινικοῦ Πρωτοδικείου Πραβίου πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, ὁ ὁποῖος εἶχε καταγγελεῖ γιὰ δαρμὸ καὶ ἐξύβριση. Ἄν καὶ τόσο ὁ Θεσσαλονίκης ὅσο καὶ τὸ Πατριαρχεῖο προέβησαν στὶς δέουσες ἐνέργειες, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄)⁴⁰ δίνει συνοδικῶς ἐντολὴ στὸν Ἐλευθερουπόλεως ἀφ’ ἐνὸς νὰ πληροφορήσει τὴν Ἐκκλησίαν γιὰ τὰ γεγονότα καὶ ἀφ’ ἑτέρου νὰ εἶναι προσεκτικός, ἀποφεύγοντας τὴ δημιουργία παρόμοιων ζητημάτων.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Ἱερώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κὺρ Ἀθανάσιος⁴¹ ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ γράμματος ἀπὸ θ’ ἡμέρας ὅτι

40. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ΄ Δεβετζῆς ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης γεννήθηκε τὸ 1834 στὸ Βαφειοχώρι τοῦ Βοσπόρου. Τὸ 1852 χειροτονήθηκε διάκονος. Τὸ 1860 διορίσθηκε δευτερευόντων τῶν πατριαρχικῶν διακόνων καὶ τὴν 23ῃ Μαρτίου 1863 μέγας πρωτοσύγκελλος, θέση ἀπὸ τὴν ὁποία παύθηκε τὴν 9ῃ Ἰουλίου τοῦ ἴδιου ἔτους. Τὸ 1864 ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης καὶ τὸ 1874 προήχθη στὴ μητρόπολη Θεσσαλονίκης. Τὴν 4ῃ Ὀκτωβρίου 1878, σὲ ἡλικία 44 ἐτῶν, ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, θέση ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε τὴν 30ῃ Μαρτίου 1884. Τὴν 25ῃ Μαΐου 1901 ἐξελέγη γιὰ δευτέρη φορὰ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἀπεβίωσε πατριαρχεῦων τὴν Τρίτη 13 Νοεμβρίου 1912. Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Βορείου Θράκης, σ. 129 (Βάρνης)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α΄], σ. 529 (Θεσσαλονίκης)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Β΄], σ. 79 (Βάρνης)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 88· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων, σ. 43· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 994 (Θεσσαλονίκης)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 882 (Βάρνης), 997 (Θεσσαλονίκης), 1072 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὸ α΄) καὶ 1387 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὸ β΄) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 313, 326, 337 καὶ 375 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 78-79 (Βάρνης) καὶ 155-158 (Θεσσαλονίκης)]. Γιὰ τὸν μεγάλο αὐτὸν Πατριάρχη βλ. ἀκόμη ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ, Ἱστορικαὶ σελίδες. Ἰωακείμ ὁ Γ΄, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1902 (ἀνατύπ.: Θεσσαλονίκη 2000)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 680 (μέγας πρωτοσύγκελλος) καὶ 208-284 [σ. 208-209 βιβλιογραφία] (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης)· ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ, Ἰωακείμ, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης. Ἡ ἐπίσημος ἀλληλογραφία 1874-1876, Θεσσαλονίκη 2002· ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 25-78, κ.ἄ.

41. Ὁ Ἀθανάσιος Μεγακλῆς ἀρχιεράτευσε στὴ μητρόπολη Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸ 1893 ἕως τὸ 1903. Γεννήθηκε τὸ 1848 στὴν Ἀδριανούπολη. Τὸ 1866 εἰσῆχθη στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποφοίτησε τὸ 1871, ἔχοντας ἤδη χειροτονηθεῖ διάκονος. Ἀκολούθως προσελήφθη στὴν ὑπηρεσία τῶν Πατριαρχείων καὶ διετέλεσε γραμματέας τοῦ

ἡ Εἰσαγγελία τῶν Ἐφετῶν τῆς Νομαρχίας ταύτης ἀπέστειλεν αὐτῷ πρὸς κοινοποιήσιν κλήσιν τοῦ Ποινικοῦ Πρωτοδικείου Πραβίου, δι' ἧς ἡ αὐτῆς Ἱερότης καλεῖται εἰς ἀνάκρισιν ἅτε καταγγελθεῖσα ἐπὶ δαρμῶ καὶ ἐξυβρίσει. Εἰ καὶ ὁ εἰρημένος ἀδελφὸς ἀπήντησε δεόντως εἰς τὸν ἀπευθυνθέντα αὐτῷ τεσκερέν⁴², οὐχ ἦττον καὶ ἡμεῖς λαβόντες ἀφορμὴν διεβιβάσαμεν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν τὸ προσήκον τακρίριον⁴³, οὗ ἐπισυνάπτοντες ἀντίγραφον ἐντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμῃ τοῦτο μὲν ἵνα πληροφορήσῃ ἡμᾶς περὶ τῶν συμβαινόντων, τοῦτο δὲ ὅπως ρυθμίση τὴν ἐν τῇ προκειμένη περιστάσει πορείαν αὐτῆς πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσέτι ὅπως ἤ προσεκτικῇ ἀποφεύγουσα πᾶσαν ἀφορμὴν πρὸς γέννησιν ὁμοίων ζητημάτων.

,αζα' Νοεμβρίου κβ'.

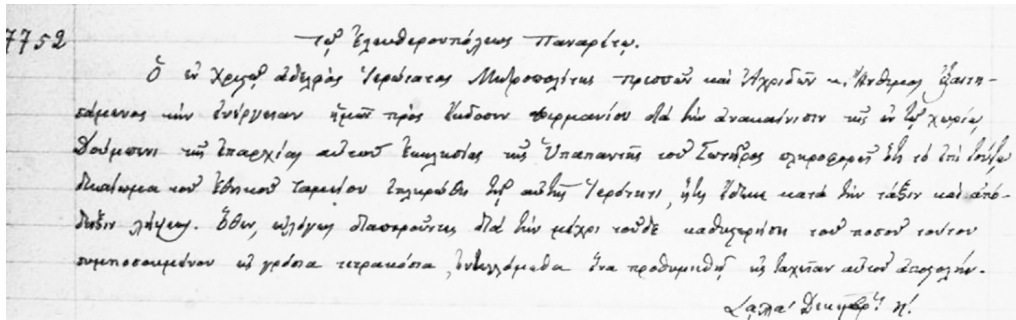
23. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴ μὴ ἀπόδοση ἀπὸ αὐτὸν στὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο χρηματικοῦ ποσοῦ προερχομένου ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (8 Δεκεμβρίου 1901).

ΚΠΑ Α' 73, σ. 454 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7752.

Γραφείου Πρωτοκόλλου (1871-1873), ὑπογραμματέας (1873-1876), ἀρχιγραμματέας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (1876-1878), καὶ ἀκολούθως μέγας πρωτοσύγκελλος (1878-1882). Τὸ 1882 χειροτονήθηκε στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης, τὸ 1893 ἐξελέγη μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καὶ τὸ 1903 Κυζίκου. Ἀπεβίωσε στὴν Κωνσταντινούπολη στίς 4 Μαΐου 1909. Βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 683 (ἀρχιγραμματέας) καὶ 681 (μέγας πρωτοσύγκελλος)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 533 (Σισανίου καὶ Σιατίστης), 529 (Θεσσαλονίκης) καὶ 356 (Κυζίκου)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 245 (Σισανίου καὶ Σιατίστης) καὶ 89 (Θεσσαλονίκης)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 76 (Σισανίου καὶ Σιατίστης) καὶ 43 (Θεσσαλονίκης)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 1025 (Σισανίου καὶ Σιατίστης) καὶ 994 (Θεσσαλονίκης)· γιὰ τὰ σχετικὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1109 (Σισανίου καὶ Σιατίστης), 1258 (Θεσσαλονίκης) καὶ 1418 (Κυζίκου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 342, 359 καὶ 379 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου ἀρχιεράτευσε βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 335-336 (Σισανίου καὶ Σιατίστης), 155-158 (Θεσσαλονίκης) καὶ 209 (Κυζίκου). Βλ. ἀκόμη ΔΑΡΔΑΣ, *Ἡ ἐπισκοπὴ - μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης*, σ. 120-129 (βιογραφία)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία*, σ. 101 (Κυζίκου), καὶ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΠΑΠΑΖΗΣ, *Ὁ μητροπολίτης Ἀθανάσιος Μεγακλῆς (1848-1909)*, Θεσσαλονίκη 2001.

42. Γιὰ τὸν τεσκερέ βλ. παραπάνω, σ. 55, ὑποσημ. 28 (ἔγγραφο ἀρ. 7).

43. Τὸ τακρίριον ἦταν «ἔκθεσις γραπτῆ, ἢ διακοίνωσις ἐπίσημος περὶ τινος ὑποθέσεως ἐκ μέρους πρεσβειῶν, πατριαρχειῶν ἢ πραγματογνωμόνων, πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν, τὰ ὑπουργεῖα καὶ τὰς κυβερνητικὰς ἀρχάς» (ΧΛΩΡΟΣ, *Λεξικὸν Τουρκο-ελληνικόν*, στὸ λ.).

Εικόνα 8. ΚΠΑ Α' 73, σ. 454, Αριθμ. Πρωτ. 7752, ήμερ. 8-12-1901:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο γιὰ τακτοποίηση οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μητροπολίτη Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀνθίμου (ἔγγραφο ἀρ. 23).

Περίληψη: Ὁ μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀνθίμος ὑπέβαλε αἴτηση στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ζητώντας νὰ γίνουν οἱ ἀπαραίτητες ἐνέργειες γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τοῦ Ναοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Σωτήρος στὸ χωριὸ Δούμπενι τῆς ἐπαρχίας του, καὶ ταυτόχρονα ἐνημέρωσε τὸ Πατριαρχεῖο ὅτι τὸ σχετικὸ «δικαίωμα» τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου τὸ κατέβαλε στὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωσε ἀπόδειξη παραλαβῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἐλευθερουπόλεως χρονотρίβησε νὰ ἀποδώσει τὰ χρήματα αὐτὰ στὴν Ἐκκλησία, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), θεωρώντας ἀνεξήγητη τὴν καθυστέρηση αὐτῆ, τοῦ δίνει ἐντολή νὰ τὰ ἀποστείλει τὸ ταχύτερον δυνατόν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετω.

Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Ἱερώτατος Μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν κ. Ἀνθίμος⁴⁴ ἐξαίτησάμενος τὴν ἐνέργειαν ἡμῶν πρὸς ἔκδοσιν Φιρμανίου διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς ἐν τῷ χωρίῳ Δούμπενι⁴⁵ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐκκλησίας τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Σωτήρος πληροφορεῖ ὅτι τὸ ἐπὶ τούτῳ δικαίωμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἐπληρώθη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, ἣτις ἔδωκε κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἀπόδειξιν λήψεως. Ὅθεν, εὐλόγως διαποροῦντες διὰ τὴν μέχρι τοῦδε καθυστερῆσει⁴⁶ τοῦ ποσοῦ τούτου συμποσομένου εἰς γρόσια τετρακόσια, ἐντελλόμεθα ἵνα προθυμηθῇ εἰς ταχεῖαν αὐτοῦ ἀποστολήν.
 ,αχα' Δεκεμβρίου η'.

44. Πὰ τὸν μητροπολίτη Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (Λυχνιδῶν) Ἀνθίμο Ἀναστασιάδη βλ. παρακάτω, σ. 179 (ὡς μητροπολίτη Ξάνθης).

45. «ἐν τῷ χωρίῳ Δούμπενι»] Πρόκειται γιὰ τὸ χωριὸ Dolno Dupeni (Долно Дупени) τοῦ Δήμου Ρέσεν τοῦ σημερινοῦ κράτους τῶν Σκοπίων. Βρίσκεται στὴν Πρέσπα, καὶ ἡ παραλία του ἐκτείνεται ἕως τὰ σύνορα μὲ τὴν Ἑλλάδα.

46. καθυστερῆσει] Ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ καθυστέρησιν (δηλ. διὰ τὴν καθυστέρησιν).

24. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, συνοδευτικό κατηγορητηρίου ἐναντίον του (24 Δεκεμβρίου 1901).

ΚΠΑ Α' 73, σ. 487 / Ἄριθμ. Πρωτ. 8090.

Περίληψη: Μὲ τὸ σύντομο αὐτὸ γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') πληροφορεῖ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι τοῦ διαβιβάζει, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, κατηγορητήρια ἀναφορὰ ἐναντίον του γιὰ νὰ λάβει γνώση, καὶ ἐπίσης ζητᾶ νὰ τὸν πληροφορήσει ἐπακριβῶς γιὰ ὅσα γίνεται λόγος σὲ αὐτήν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Διαβιβάζοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον ὧδε κατηγορητήριον κατ' αὐτῆς ἀναφορὰν, ἐντελλόμεθα αὐτῇ συνοδικῶς ἵνα σπεύσασα πληροφορήσῃ ἡμᾶς ἐπακριβῶς περὶ τῶν ἐν αὐτῇ διαλαμβανομένων.

,α'α' Δεκεμβρίου κδ'.

25. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ τὴν ἐξόφληση χρέους πρὸς δανειστή του (6 Φεβρουρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 74, σ. 45 / Ἄριθμ. Πρωτ. – (ἐλλείπει).

Περίληψη: Ὑστερα ἀπὸ σχετικὴ παράκληση ποὺ ὑπέβαλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Ἰ. Π. Σακελλαρίου, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') δίνει ἐντολὴ στὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο νὰ φροντίσει νὰ τακτοποιήσῃ τὸ χρέος του πρὸς τὸν δανειστή του, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ὁ χρόνος γιὰ τὴν πληρωμὴ τῶν τεσσάρων χρεωστικῶν ὁμολόγων του ἔχει λήξει πρὸ πολλοῦ. Ὁ Πανάρετος πρέπει νὰ ικανοποιήσῃ ἔγκαιρα τὸν προαναφερόμενο Ἰ. Π. Σακελλαρίου, γιὰ νὰ ἀποτρέψῃ κάθε ἄλλη ἐναντίον του δίκαια ἐνέργεια, ἢ ὅποια θὰ ἀποτελοῦσε πλήγμα γιὰ τὸ γόητρο τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματός του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Συνεπεία γενομένης ἡμῖν σχετικῆς παρακλήσεως, προαγόμεθα συστήσαι καὶ παρακελεύεσασθαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἀδελφικῶς ἵνα φροντίσῃ καθηκόντως ὅπως ἐξοφλήσῃ τὸ πρὸς τὸν κ. Ἰ. Π. Σακελλαρίου χρέος αὐτοῦ, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσα⁴⁷ τὰ περὶ αὐτοῦ ἐκδεδομένα τέσσερα χρεωστικὰ ὁμολόγα αὐτῆς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀπέβησαν ληξιπρόθεσμα. Ἀπεκδεχόμενοι δὲ ὅπως ἡ αὐτῆς Ἱερότης διὰ τῆς ἐγκαίρου ικανοποιήσεως τοῦ διαληφθέντος δανειστοῦ αὐτῆς προλάβῃ πᾶσαν ἄλλην, δικαίαν ἄλλως, ἐνέργειαν αὐτοῦ, δυναμένην ἵνα μειώσῃ τὸ γόητρον τοῦ ἀρχιερατικοῦ αὐτῆς ἀξιώματος, αἰτούμεθα καὶ τ.λ.

,α'β' Φεβρουαρίου ς'⁴⁸.

47. ὅσα] Λανθασμένη γραφή ἀντὶ ὄσῳ (τοσοῦτω ... ὄσῳ).

48. Βλ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 28.

26. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴ διευθέτηση συζυγικῆς διαφορᾶς χριστιανῶν, κατοίκων τῆς ἐπαρχίας του (8 Ἀπριλίου 1902).

ΚΠΑ Α΄ 74, σ. 154 / Ἀριθμ. Πρωτ. 8047.

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος στίς 16 Δεκεμβρίου 1901 ὑπέβαλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔκθεση σχετικὰ μὲ τὴ διαμάχη μεταξὺ δύο συζύγων, τοῦ Γεωργίου Μαδένη, κατοίκου Πραβίου, καὶ τῆς συζύγου του Σουλτάνας, πληροφορώντας ταυτόχρονα τὴν Ἐκκλησία ὅτι στὴν ὑπόθεση αὐτὴ ἐπενέβη αὐθαίρετως ὁ ἱεροδίκης, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ὑπάρχει σχετικὴ ἀπόφαση τῆς μητροπόλεως, διέταξε νὰ δοθοῦν στὴ γυναῖκα, ἡ ὁποία εἶχε ἐγκαταλείψει τὴν οἰκία της, ἐνδύματα καὶ ἔπιπλα. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, δίνει ἐντολὴ στὸν Ἐλευθερουπόλεως νὰ κάνει λεπτομερῆ ἔρευνα γιὰ τὴν ὑπόθεση, προσπαθώντας νὰ βρεῖ λύση, καί, ἂν παραστεῖ ἀνάγκη, νὰ ἀπευθυνθεῖ καὶ πρὸς τὸν οἰκεῖο Νομάρχη.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Κατὰ τὴν ἀπὸ ἰς 10βρίου ἔκθεσιν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἐπὶ τῆς συζυγικῆς διαφορᾶς μεταξὺ Γεωργίου Μαδένη, κατοίκου Πραβίου, καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σουλτάνας ἐπενέβη αὐθαίρετως ὁ ἱεροδίκης διατάξας, ἄνευ ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὴν ἀπόδοσιν ἐνδυμάτων καὶ ἐπίπλων εἰς τὴν γυναῖκα, ἣτις εἶχεν ἐγκαταλίπη⁴⁹ τὴν συζυγικὴν ἐστίαν. Ἡ αὐτῆς Ἱερότης, Συνοδικῆ διαγνώμη, ἐντέλλεται ἵνα ἐξαντλήσῃ πρότερον πᾶσαν ἐπιτόπιον ἐνέργειαν ἐξοικονομοῦσα τὰ πράγματα, ἐν ἀνάγκῃ δὲ ἀναφερομένη ἱεραρχικῶς καὶ πρὸς τὸν οἰκεῖον Νομάρχη.

Ἡ δὲ τοῦ κτλ.

,αβ΄ Ἀπριλίου 1902.

27. Εὐχαριστήριον γράμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (Ἰωακείμ Γ΄) πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο γιὰ τὶς εὐχές του ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τῆς γιὰ δευτέρη φορὰ ἀνόδου του στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνον (27 Μαΐου 1902)⁵¹.

ΚΠΑ Α΄ 74, σ. 214-215 / Ἀριθμ. Πρωτ. – (ἐλλείπει).

Περίληψη: Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ἐκφράζει τὶς εὐχαριστίες του γιὰ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχές ποὺ ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸν

49. Leg. ἐγκαταλείπει.

50. Πρβ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 86 (ἀρχιερατεία Γερμανοῦ).

51. Πρόκειται γιὰ πατριαρχικὸ ἔγγραφο τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη ἀπαράλλακτο πρὸς τοὺς μητροπολίτες Βελεγράδων Βασίλειο καὶ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, μὲ ἀλλαγὴ μόνον τῆς προφωνήσεως ἀνάλογα μὲ τὸν παραλήπτη.

ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος (καὶ ὁ Βελεγράδων Βασίλειος) ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀνόδου του γιὰ δευτέρα φορά στὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνον.

Τῷ Βελεγράδων Βασιλείῳ⁵².

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Εὐχαρίστως δεξάμενοι τὰς ἀδελφικὰς συγχαρητηρίους προσήσεις καὶ εὐχὰς, ἅς ἔγνω ἵνα ἀπευθύνη ἡμῖν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τῆς ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τὸ δεύτερον ἀναρρήσεως ἡμῶν⁵³, ἐκφράζομεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐξ ἀμοιβαίας ἀβρόφρονος διαθέσεως τὰς ὀφειλομένας εὐχαριστίας καὶ ἀντεπευχόμεθα ὅσα ἐφετὰ καὶ σωτηριώδη ἀγαθὰ παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις κτλ.

,αβ' Μαΐου κζ'.

52. Πρόκειται γιὰ τὸν μητροπολίτη Βασίλειο Παπαχρήστου ἢ Χρηστίδη (1858-1936), ὁ ὁποῖος ἀρχιεράτευσε στὴ μητρόπολη Βελεγράδων ἀπὸ τὸ 1900 ἕως τὸ 1909· προηγουμένως εἶχε χρηματίσει (1893-1894) ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι Δαφνουσίας (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας), ὡς βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Μελενίκου (1892-1894) Ἀλεξάνδρου Τριανταφυλλίδη τοῦ ἀπὸ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, στὴ συνέχεια, ἐξελέγη τὸ 1894 μητροπολίτης Λιτίσης, τὸ 1897 Παραμυθίας, τὸ 1900 Βελεγράδων καὶ τὸ 1909 Δρυϊνουπόλεως· ἀπεβίωσε τὸ 1936 ὡς Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 264 (Δαφνουσίας)· ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπαρχία Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας*, σ. 83 (Παραμυθίας), 19 (Βελεγράδων) καὶ 58 (Δρυϊνουπόλεως)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [B'], σ. 79 (Λιτίσης), 82 (Βελεγράδων) καὶ 84 (Δαφνουσίας)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [A'], σ. 539 (Παραμυθίας) καὶ 539 (Δρυϊνουπόλεως)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 214 (Παραμυθίας) καὶ 52 (Δρυϊνουπόλεως)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 67-68 (Παραμυθίας)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 985 (Δρυϊνουπόλεως) καὶ 1018 (Παραμυθίας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1252 (Δαφνουσίας), 1275 (Λιτίσης), 1328 (Παραμυθίας), 1361 (Βελεγράδων) καὶ 1498 (Δρυϊνουπόλεως) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 358, 361, 367, 372 καὶ 390 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 108 (Δαφνουσίας), 231-232 (Λιτίσης), 288-289 (Παραμυθίας), 80-81 (Βελεγράδων) καὶ 122-123 (Δρυϊνουπόλεως). Βλ. ἀκόμη ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, *Ἡ ἐν Ἠπείρῳ Ἐκκλησία Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτης*, σ. 41 (Δρυϊνουπόλεως)· Ο ΙΔΙΟΣ, *Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἠπείρου*, σ. 103 (Βελεγράδων). Βλ. ἀκόμη ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ, Βασίλειος (ὁ Παπαχρήστου ἢ Χρηστίδης), *ΘΗΕ* 3 (1963) 700-701· ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΤΩΠΟΔΗΣ, *Ὁ μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος Παπαχρήστου στὸ Βορειοηπειρωτικὸ Ἄγωνα*, Θεσσαλονίκη 2001 (διδακτ. διατρ.), καὶ ΙΩΑΝΝΗΣ. Θ. ΜΠΑΚΑΣ, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητροπολιτικὴ περιφέρεια Μελενοίκου 1850-1912*, Θεσσαλονίκη 2003 (διδακτ. διατρ.), σ. 96, 97 καὶ 98 (κυρίως), γιὰ τὸν Βασίλειο ὡς Δαφνουσίας.

53. Ὁ Ἰωακείμ Γ' πατριάρχευσε γιὰ δευτέρα φορά ἀπὸ τὶς 25 Μαΐου 1901 ἕως τὶς 13 Νοεμβρίου 1912). Βλ. καὶ παραπάνω, σ. 81, ὑποσημ. 40 (ἔγγραφο ἀρ. 22).

28. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ τὴν ἐξόφληση ἢ τὸν διακανονισμό τοῦ χρέους του πρὸς τὴ χήρα τοῦ δανειστή του Ἰ. Π. Σακελλαρίου (2 Ἰουλίου 1902).

ΚΠΑ Α' 74, σ. 272 / Ἀριθμ. Πρωτ. – (ἐλλείπει).

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὑποβλήθηκε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορὰ σχετικά μὲ τὸ χρέος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς τὴ χήρα καὶ τὰ ἀνήλικα παιδιά τοῦ ἀποθανόντος Ἰ. Π. Σακελλαρίου, πὺ κατοικοῦσαν στὰ Ἰωάννινα, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἀποστέλλει τὴν ἀναφορὰ αὐτὴ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, προτρέποντάς τον ἢ νὰ ἐξοφλήσει τὸ χρέος του ἢ νὰ προβεῖ σὲ διακανονισμό του, ὥστε νὰ ἀποφύγει τὶς συνέπειες ἀπὸ ἐνδεχόμενη δικαστικὴ ἀγωγὴ.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Πέμποντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἀναφορὰν ὑποβληθεῖσαν ἡμῖν καὶ ἀναφερομένην εἰς χρέος αὐτῆς πρὸς τὴν ἐν Ἰωαννίνοις χήραν καὶ τὰ ἀνήλικα ὄρφανὰ τοῦ ἀποθανόντος Ἰ. Π. Σακελλαρίου, προσῆκον ἡγούμεθα ἵνα ἀδελφικῶς καὶ ὄλως ἀνεπισήμως προτρέψωμεν τὴν αὐτῆς ἱερότητα ἵνα σπεύσῃ εἰς ἐξόφλησιν ἢ διακανόνισιν τῆς ὀφειλῆς ταύτης ἀποφεύγουσα ἐνδεχομένας δικαστικὰς ἀγωγὰς καὶ συνεπείας.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αβ' Ἰουλίου β'.

29. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ τὴν ὑπόβολη παραπόνων ἐκ μέρους διδασκάλου τῆς ἐπαρχίας του (2 Σεπτεμβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 74, σ. 364 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5973.

Περίληψη: Ὁ διδάσκαλος Κωνσταντῖνος Ποιμενίδης, πὺ ὑπηρετοῦσε στὴν ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως, ἀπέστειλε τηλεγράφημα καὶ ἀναφορὰ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, παραπονούμενος ὅτι ὁ μητροπολίτης ἀκύρωσε ἐντελῶς ἄδικα τὴ συμφωνία πὺ εἶχε κάνει μαζί του. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, προτρέποντάς τον, ἂν τὰ ὅσα ἐκτίθενται στὰ δύο ἔγγραφα εἶναι ἀλήθεια καὶ ἂν δὲν συντρέχουν ἄλλοι λόγοι, νὰ ἀποκαταστήσει τὸν διδάσκαλο στὴ θέση του, ἐξαλείφοντας ἔτσι τὶς ἀφορμὲς γιὰ δίκαια παράπονα ἐναντίον του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐγκλειστα ὧδε πέμποντες αὐτῇ ἐπὶ ἐπιστροφῇ τηλεγράφημα καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διδασκάλου τινὸς Κωνσταντῖνου Ποιμενίδου ὑποβάλλοντος παράπονα κατ' αὐτῆς ὅτι παρὰ πάντα δίκαιον λόγον προβαίνει εἰς ἀκύρωσιν τῆς συναφθείσης μετ' αὐτοῦ συμφω-

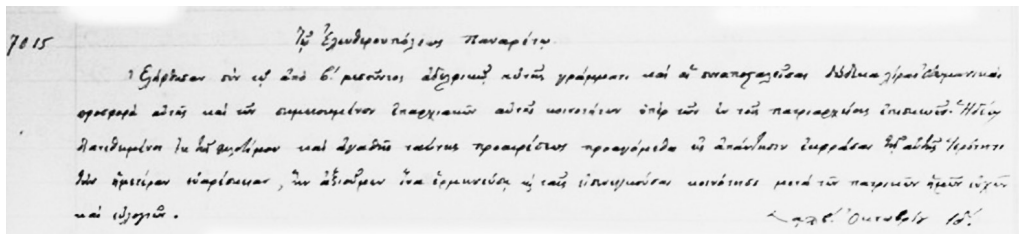
νίας⁵⁴, συνοδική διαγνώμη συνιστώμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅπως, ἐὰν τὰ πράγματα ἔχωσιν ὡς ἐν τοῖς ἐπισυναπτομένοις ἐγγράφοις ἐκτίθενται, οὐδεὶς δὲ ἕτερος πλὴν τούτων ὑφίσταται σπουδαῖος λόγος, ἀποκαταστήσῃ τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἄρῃ τὴν ἀφορμὴν τῶν κατ' αὐτῆς εὐλόγων παραπόνων.

Ἡ δὲ κτλ.

,αβ' Σεπτεμβρίου β'.

30. Εὐχαριστήριο πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν οἰκονομικὴ βοήθειά του γιὰ τὶς ἐπισκευὲς τῶν Πατριαρχείων (14 Ὀκτωβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 21 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7015.

Εἰκόνα 9. ΚΠΑ Α' 75, σ. 21, Ἀριθμ. Πρωτ. 7015, ἡμερ. 14-10-1902:

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ ἐκφράσεως εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση ποὺ προσέφερε γιὰ τὶς ἐπισκευὲς τῶν Πατριαρχείων (ἔγγραφο ἀρ. 30).

Περίληψη: Μαζὶ μὲ τὸ γράμμα του πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὶς 2 Ὀκτωβρίου 1902 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ἀπέστειλε καὶ δώδεκα ὀθωμανικὲς λίρες, οἱ ὁποῖες ἦταν προσφορὰ δική του καὶ κοινοτήτων τῆς ἐπαρχίας του γιὰ τὶς ἐπισκευὲς τῶν Πατριαρχείων. Μὲ τὸ γράμμα του αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἐκφράζει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως τὴν εὐαρέσκειά του, δίνοντάς του ἐντολὴ νὰ τὴ γνωστοποιήσει καὶ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας του πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποστέλλει ἐπίσης τὶς πατρικὲς εὐχὲς καὶ εὐλογίες του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ἐλήφθησαν σὺν τῷ ἀπὸ β' μεσοῦντος ἀδελφικῶ αὐτῆς γράμματι καὶ

54. Ἀπὸ τὰ ὅσα σημειώνονται λίγο παρακάτω (ἀποκαταστήσῃ τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ) προκύπτει ὅτι ἡ συμφωνία ἀφοροῦσε τὸν διορισμὸ τοῦ διδασκάλου σὲ κάποιο σχολεῖο τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως.

αί συναποσταλείσαι δώδεκα λίραι Ὀθωμανικαὶ προσφορὰ αὐτῆς καὶ τῶν σημειουμένων ἐπαρχιακῶν αὐτῆς κοινοτήτων ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπισκευῶν. Ἡδέως διατεθειμένοι ἐκ τῆς φιλοτίμου καὶ ἀγαθῆς ταύτης προαιρέσεως προαγόμεθα εἰς ἀπάντησιν ἐκφράσαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἡμετέραν εὐαρέσκειαν, ἣν ἀξιούμεν ἵνα ἐρμηνεύσῃ καὶ ταῖς εἰσενεγκούσαις κοινότησι μετὰ τῶν πατρικῶν ἡμῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν.
,αβ' Ὀκτωβρίου ιδ'.

31. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ προβλήματα στὴν τέλεση τοῦ γάμου δύο χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας του (15 Ὀκτωβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 24 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7026.

Περίληψη: Ὁ Περικλῆς Δάντσιου καὶ ἡ Ἀργυρῆ Παύλου ζήτησαν ἀπὸ τὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως ἄδεια γάμου, ἐξ αἰτίας ὅμως κάποιου προβλήματος ποῦ ἀνέκυψε (τὸ ὁποῖο δὲν προσδιορίζεται), ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') γράφει πρὸς τὸν Πανάρετο ὅτι ὀφείλει νὰ προσκαλέσῃ γιὰ μία ἀκόμη φορὰ τὴν πεθερὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἀνδρα, νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ αὐτὴν νὰ ζητήσῃ συγγνώμη, καὶ τότε μόνον νὰ ἐπιτραπῇ ἡ τέλεση τοῦ γάμου στὴν οἰκία της. Ἄν ὅμως συνεχίσει νὰ ἀρνεῖται πεισματικά, τότε ὁ γάμος πρέπει νὰ τελεσθῆ σὲ ἄλλη οἰκία καὶ νὰ ἐκδοθῆ σχετικὴ ἄδεια. Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ὀφείλει νὰ χειρισθῆ τὴν ὑπόθεση μὲ κάθε σύνεση καὶ μετριοπάθεια.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

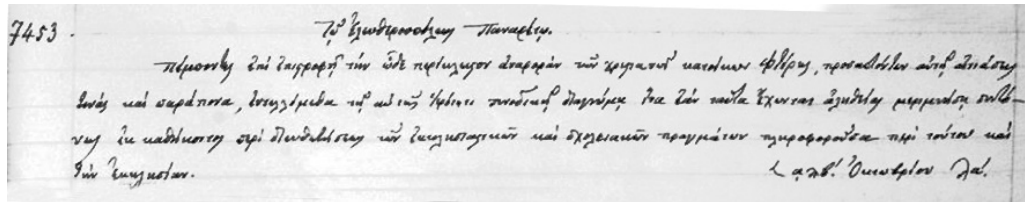
Διεξεληθόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ β' μεσοῦντος ἀπαντητικὸν αὐτῆς γράμμα, δι' οὗ ἐκτίθησιν τὰ τῆς διαφορᾶς τῶν αἰτούντων ἄδειαν γάμου Περικλέους Δάντσιου καὶ Ἀργυρῆς Παύλου, προαγόμεθα δηλῶσαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῆ ἐγκρίσει ὅτι ὀφείλει ἵνα ἅπαξ ἔτι προσκαλοῦσα⁵⁵ ἀρμοδίως τὴν πενθερὰν τοῦ ἀναφερομένου ἀνδρὸς πείσῃ αὐτὴν εἰς αἴτησιν συγγνώμης καὶ ἐπιτραπῆ οὕτω ἡ τέλεσις τοῦ γάμου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως αὕτη ἐπιμείνῃ καὶ αὐθις εἰς τὴν πείσμονα ἄρνησιν αὐτῆς, δηλωθῆ τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι δεόν ἵνα τελέσωσι τὸν γάμον αὐτῶν ἐν ἄλλῃ οἰκίᾳ καὶ ἐκδοθῆ αὐτοῖς ἢ πρὸς τοῦτο ἄδεια. Ἐν γένει δὲ συνιστῶντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐξοικονόμησιν τοῦ πράγματος ἐλπίζομεν ὅτι ἐν τῇ ποιμαντορικῇ αὐτῆς συνέσει καταβαλεῖ πᾶσαν τὴν δέουσαν πρὸς τοῦτο προσπάθειαν καὶ μετριοπαθῆ ἐνέργειαν.

,αβ' Ὀκτωβρίου ιε'.

55. προσκαλοῦσα] προσκαλέσασα?

32. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά με ἔναντίον του παράπονα, προφανῶς γιὰ ἐκκλησιαστικά καὶ σχολικά ζητήματα, τῶν χριστιανῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ Φτέρη τῆς ἐπαρχίας του (31 Ὀκτωβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 38 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7453.

Εἰκόνα 10. ΚΠΑ Α' 75, σ. 38, Ἀριθμ. Πρωτ. 7453, ἡμερ. 31-10-1902:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα με τὸ ὁποῖο διαβιβάζεται πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ἢ ἔναντίον του ἀναφορὰ κατοίκων τῆς Φτέρης (ἔγγραφο ἀρ. 32).

Περίληψη: Μαζὶ με τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στοῦ Πατριαρχεῖο, καὶ τὴν ἀναφορὰ τῶν χριστιανῶν τοῦ χωριοῦ Φτέρη, οἱ ὁποῖοι εἶχαν διατυπώσει διάφορες κατηγορίες καὶ παράπονα ἔναντίον του. Π' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης, με τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συνόδου, δίνει ἐντολὴ στὸν Ἐλευθερουπόλεως, ἂν πράγματι οἱ κατηγορίες ἀνταποκρίνονται στὴν ἀλήθεια, νὰ φροντίσει γιὰ τὴν τακτοποίηση ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ σχολικῶν ὑποθέσεων (γιὰ τίς ὁποῖες κατηγορεῖται) καὶ νὰ ἐνημερώσει σχετικά τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετω.

Πέμποντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὡδε περικλειστον ἀναφορὰν τῶν χριστιανῶν κατοίκων Φτέρης⁵⁶, προσαπτόντων αὐτῇ αἰτιάσεις τινὰς καὶ παράπονα⁵⁷, ἐντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμῃ ἴνα,

56. Χωριὸ τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου, νότια τοῦ Ἀκροποτάμου. Καταστράφηκε ὀλοσχερῶς κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον ἀπὸ Τούρκους καὶ Βουλγάρους. Διασώζεται μόνον ὁ Ἱερός Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 99 καὶ 180.

57. Ἄν καὶ δὲν ἀριθμοῦνται ἀπὸ τὸν Πατριάρχη οἱ αἰτιάσεις καὶ τὰ παράπονα τῶν κατοίκων τῆς Φτέρης, ἀπὸ τὴ συνέχεια τοῦ ἐγγράφου προκύπτει ὅτι αὐτὰ ἀφοροῦσαν τὴν ἐκκλησία καὶ τὴ λειτουργία τοῦ σχολείου. Σημειῶν ὅτι ἡ Φτέρη ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ χωριὰ τοῦ καζᾶ Πραβίου, ὅπου ὑπῆρχε σχολεῖο· βλ. παρακάτω, σ. 119, ὑπόσημ. 114 (ἔγγραφο ἀρ. 57). Πρβ. καὶ τὴν πρόβλεψη τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὴ λειτουργία τῶν σχολείων τοῦ Γένους, *ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ*, -Δ-, *Καθήκοντα τῶν μελῶν τοῦ Διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου*, ἄρθρον Ε', *Πρὸς διευθέτησιν τῶν ἐθνικῶν σχολείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καταστημάτων τὸ εἰρημένον Συμβούλιον θέλει διορίζει ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους, τῇ γνώμῃ καὶ ἐγκρίσει τοῦ*

ἐὰν ταῦτα ἔχωνται ἀληθείας, μεριμνήση συντόμως ἐκ καθήκοντος περὶ διευθετήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ σχολειακῶν πραγμάτων πληροφοροῦσα περὶ τούτων καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

,αβ' Ὀκτωβρίου λα'.

33. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ ἐναντίον του κατηγορίες τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας του (12 Νοεμβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 51 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7664.

Περίληψη: Οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως ὑπέβαλαν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορά, στὴν ὁποία ἐξέθεταν διὰ μακρῶν πολλὰς καὶ σοβαρὰς κατηγορίες κατὰ τοῦ μητροπολίτη τους Παναρέτου, παρακαλῶντας ταυτόχρονα τὴν Ἐκκλησία νὰ μεριμνήσει γι' αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ ὑπέφεραν ἐξ αἰτίας τῆς ἐπίμεμπτης συμπεριφορᾶς του· γι' αὐτὸν τὸν λόγο ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συνόδου, μαζί μὲ τὸ παρὸν γράμμα ἀποστέλλει στὸν Ἐλευθερουπόλεως ἐσώκλειστη καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορά, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ νὰ λάβει γνώση τῶν παραπόνων καὶ τῶν κατηγοριῶν καὶ νὰ παράσχει σχετικὰς πληροφορίες στὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

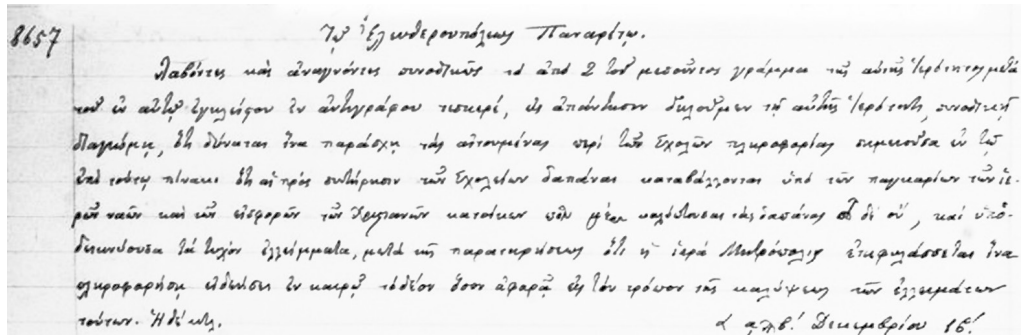
Οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφορὰν ἐν ἧ' διὰ μακρῶν πολλὰς καὶ σοβαρὰς διατυποῦσι κατ' αὐτῆς μομφὰς καὶ ἐπικαλοῦνται τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μεριμναν ὑπὲρ ἑαυτῶν ὡς δεινὰ πασχόντων ἐκ τῆς ἐπιμέμπτου συμπεριφορᾶς καὶ πολιτείας αὐτῆς. Τὴν ἀναφορὰν ταύτην πέμποντες περικλειστον ἐπὶ ἐπιστροφῇ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, προτρεπόμεθα καὶ παρακελευόμεθα αὐτὴν συνοδικῇ διαγνώμῃ ἵνα λαβοῦσα γνώσιν τοῦ περιεχομένου πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τῶν διαλαμβανομένων παραπόνων καὶ αἰτιάσεων.

,αβ' 9βρίου ιβ'.

34. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα λειτουργίας τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του (12 Δεκεμβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 91 / Ἀριθμ. Πρωτ. 8657.

Πατριάρχου, ἀνδρας τιμίους καὶ ἱκανοὺς ἐκ τῶν ὁμοδόξων, καὶ ὑπηκόους τῆς Κραταιᾶς βασιλείας (κτλ.). Βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 331.

Εικόνα 11. ΚΠΑ Α' 75, σ. 91, Άριθμ. Πρωτ. 8657, ήμερ. 12-12-1902:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικὰ μὲ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα λειτουργίας τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως (ἔγγραφο ἀρ. 34).

Περίληψη: Σὲ ἀπάντηση τοῦ γράμματος ποῦ ἔστειλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως στὶς 2 Δεκεμβρίου 1902, μαζί μὲ ἀντίγραφο τοῦ σχετικοῦ τεσκερέ, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) γράφει πρὸς τὸν Πανάρετο ὅτι τοῦ δίνεται ἡ ἄδεια νὰ παράσχει τὶς πληροφορίες ποῦ τοῦ ζητοῦν (προφανῶς οἱ Ἀρχές), στὸν σχετικὸ πίνακα ὅμως πρέπει νὰ σημειώσῃ ὅτι τὰ χρηματικὰ ποσὰ ποῦ προέρχονται ἀπὸ τὰ παγκάρια τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἀπὸ τὶς εἰσφορὲς τῶν χριστιανῶν δὲν καλύπτουν πάντοτε τὶς δαπάνες συντηρήσεως τῶν σχολείων. Γι' αὐτὸ ἡ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως, ὑποδεικνύοντας τὰ τυχὸν ἐλλείμματα, πρέπει νὰ ἐπισημάνῃ ὅτι, ἂν ὑπάρξῃ ἀνάγκη, θὰ παράσχει πληροφορίες γιὰ τὸν τρόπο καλύψεώς τους.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Λαβόντες καὶ ἀναγνόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ 2 τοῦ μεσοῦντος γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἐγκλείστου ἐν ἀντιγράφῳ τεσκερέ, εἰς ἀπάντησιν δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι δύναται ἵνα παράσχη τὰς αἰτουμένας περὶ τῶν Σχολῶν πληροφορίας σημειοῦσα ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ πίνακι ὅτι αἱ πρὸς συντήρησιν τῶν Σχολείων δαπάναι καταβάλλονται ὑπὸ τῶν παγκαριῶν τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τῶν εἰσφορῶν τῶν Χριστιανῶν κατοίκων ποτὲ μὲν καλύπτουσαι τὰς δαπάναις, ποτὲ δὲ οὐ, καὶ ὑποδεικνύουσα τὰ τυχὸν ἐλλείμματα, μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις ἐπιφυλάσσει ἵνα πληροφορήσῃ εἰ δεήσει ἐν καιρῷ τὸ δέον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τῆς καλύψεως τῶν ἐλλειμμάτων τούτων.

Ἡ δὲ κτλ.

,αβ' Δεκεμβρίου 1902'.

35. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ ἐναντίον του παράπονα ἀπὸ χριστιανὸ τῆς ἐπαρχίας του (16 Δεκεμβρίου 1902).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 94 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7607.

Περίληψη: Μαζί με τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στοῦ Πατριαρχεῖο, ἀναφορὰ τοῦ Γεωργίου Τριανταφύλλου, χριστιανοῦ τῆς ἐπαρχίας του, γιὰ νὰ λάβει γνώση τοῦ περιεχομένου της· ἐπίσης, ἔχοντας καὶ τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συνόδου, ὁ Πατριάρχης ζητᾷ ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως νὰ τοῦ παράσχει πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὰ παράπονα ποὺ διατυπώνει ἐναντίον του ὁ ἐν λόγω Γεώργιος Τριανταφύλλου.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Πέμποντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον ὧδε ὑπ' ἀρ. πρωτ. 7607/1902 ἀναφορὰν τοῦ ἐπαρχιώτου αὐτῆς Γεωργίου Τριανταφύλλου, ἐντελλόμεθα αὐτῇ συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἵνα πληροφορήσῃ ἡμᾶς περὶ τῶν ἐν τῇ ἀναφορᾷ ταύτῃ διατυπουμένων κατ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Γεωργίου Τριανταφύλλου παραπόνων.

Ἡ δὲ κτλ.

,αβ' Δεκεμβρίου ις'.

36. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάγκη τακτοποιήσεως τῶν ὑπερόγκων χρεῶν του (18 Φεβρουαρίου 1903).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 157 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1330.

Περίληψη: Διάφοροι δανειστὲς κατέφευγαν στοῦ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κάνοντας παράπονα γιὰ τὰ μὴ ἐξοφλούμενα χρέη τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου· ἐνῶ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ ἀρχιερέα χειροτέρευε κάθε ἡμέρα, ἐκεῖνος παρέμενε ἀμέριμος καὶ ἀδιάφορος, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία παρενοχλοῦνταν συνεχῶς. Μὲ ἀφορμὴ λοιπὸν ἕναν δανειστή, ξένης ὑπηκοότητος, ὁ ὁποῖος ἀπελπισμένος κατέφυγε στὴν Ἐκκλησία, μὴ δυνάμενος νὰ εἰσπράξῃ τις 180 λίρες ποῦ τοῦ χρωστοῦσε ὁ Πανάρετος, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Πανάρετο, μὲ τὴ σύστασις νὰ φροντίσῃ ἀρχικὰ νὰ κάνει διακανονισμὸ τῶν χρεῶν μὲ τοὺς δανειστὲς του καὶ βαθμιαῖα νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ, προλαμβάνοντας ἔτσι σοβαρὰς συνέπειες γιὰ τὴ θέσις καὶ τὸ ἀξίωμά του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ἐκ τῶν συνεχῶς παρεχομένων ἡμῖν ἀφορμῶν μετὰ λύπης παρατηροῦμεν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ αὐτῆς θέσις ὁσημέραι δεινοῦται καὶ ὅτι εἰς τὰς διαρκεῖς καὶ ἐπιμόνους ἀπαιτήσεις τῶν πολλῶν δανειστῶν ἡ αὐτῆς Ἱερότης δείκνυται ὄλως ἀμέριμος καὶ ἀδιάφορος, οὗ ἕνεκα οὐ παύεται παρενοχλουμένη ἡ Ἐκκλησία. Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτῆς καὶ ἕτερος ἐκ τῶν δανειστῶν αὐτῆς, ξένος τὴν ὑπηκοότητα, καὶ ἔχει λαμβάνειν περὶ τὰς 180 λίρας, ἀπελπίσας προσέδραμεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀντίληψιν, συνοδικῇ ἐγκρίσει συνιστῶμεν αὐτῇ ἵνα λάβῃ ὀριστικῶς πρόνοιαν περὶ

*διακανόνισεως και βαθμιαίας αποσβέσεως τών υπερόγκων αὐτῆς χρεῶν
προλαμβάνουσα σοβαρὰς εἰς τὴν θέσιν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτῆς συνεπείας.
,α.αγ. Φεβρουαρίου ιη'.*

37. Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὸ μὴ ἐξοφλούμενο χρέος του πρὸς τὸν Ἀριστοτέλη Σ. Παπαδόπουλο (31 Μαρτίου 1903).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 214 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1946.

Περίληψη: Ὁ Ἀριστοτέλης Σ. Παπαδόπουλος, ἔμπορος στὴν Κωνσταντινούπολη, μετὰ ἀναφορά του ζήτησε τὴ βοήθεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὥστε νὰ εἰσπράξει τὶς 104,25 ὀθωμανικὲς λίρες, τὶς ὁποῖες ἀπὸ πολλὰ ἔτη τοῦ ὄφειλε ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος. Ἐξ αἰτίας λοιπὸν τῆς ἐν λόγῳ ἀναφορᾶς ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἀπηύθυνε στὸν Ἐλευθερουπόλεως τὴν παροῦσα ἐπιστολή, παραινώντας τον νὰ προβεῖ ταχέως σὲ διακανονισμὸ τοῦ χρέους μετὸν δανειστή του, ἀφοῦ μάλιστα αὐτὸς ὑπονόησε τὴν πρόθεσή του σὲ ἐσχατὴ ἀνάγκη νὰ προσφύγει στὰ πολιτικὰ δικαστήρια.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ὁ ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐμπορευομένων ἔντιμος κ. Ἀριστοτέλης Σ. Παπαδόπουλος ἀνηνέχθη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν δι' ἀναφορᾶς ἐπικαλούμενος τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς πρὸς εἴσπραξιν τῶν ὧν ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἔχει λαμβάνειν παρὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος δυνάμει τακτικῶν ὁμολόγων λιρῶν ὀθωμανικῶν 104,25. Τὴν ἀναφορὰν ταύτην τοῦ εἰρημένου λαβόντες ὑπ' ὄψει συνοδικῶς ἔγνωμεν ἀπευθῆναι αὐτῇ τὴν παροῦσαν⁵⁸ μετ' ἐκκλησιαστικῶν παραινέσεων καὶ προτροπῶν ὅπως διδοῦσα προσοχὴν εἰς τὸ δίκαιον ὡς καὶ εἰς τὴν ὑποδηλουμένην πρόθεσιν τοῦ δανειστοῦ τοῦ ἐγεῖραι κατ' αὐτῆς ἀγωγὴν εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἐν ἐσχατῇ ἀνάγκῃ σπεύσει εἰς διακανόνισιν τοῦ μετ' αὐτοῦ λογαριασμοῦ προλαμβάνουσα ἐνδεχομένας δυσαρέστους συνεπείας.

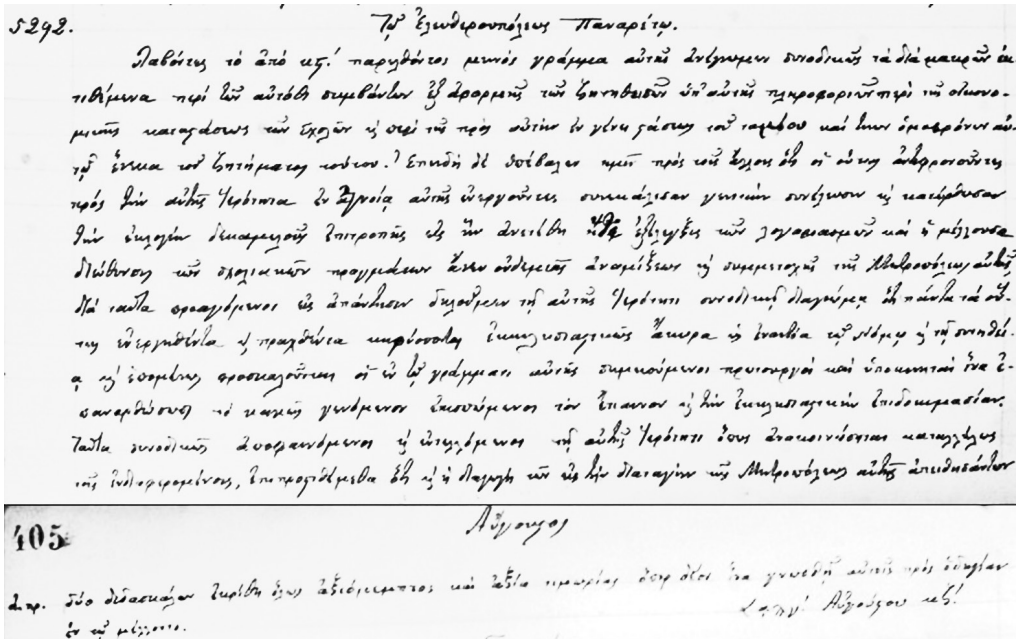
,α.αγ. Μαρτίου λα'.

38. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὴν οἰκονομικὴ κατάστασι καὶ ἄλλα ζητήματα τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του (27 Αὐγούστου 1903).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 404-405 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5292.

Περίληψη: Μετὰ γράμμα πού ἀπέστειλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος στὶς 26 Ἰουλίου 1903, ἔδινε ἐξηγήσεις γιὰ τὴν οἰκονομικὴ

58. Τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

Εικόνα 12. ΚΠΑ Α' 75, σ. 404-405, Αριθμ. Πρωτ. 5292, ἡμερ. 27-8-1903:

Ἡ πατριαρχική ἐπιστολή σχετικά μὲ οἰκονομικά καὶ ἄλλα προβλήματα σχολείων τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως (ἔγγραφο ἀρ. 38).

κατάσταση τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του, καὶ μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτὴ ἐξέθετε διὰ μακρῶν τὴ συμπεριφορὰ τοῦ ταμῆα καὶ κάποιων ὁμοφρόνων του, οἱ ὅποιοι –ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ πατριαρχικὸ γράμμα– ἐπιθυμοῦσαν νὰ διευθύνουν τὰ ζητήματα τῶν σχολείων, παραμερίζοντας τὴ μητρόπολη· πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτὸν συνεκάλεσαν γενικὴ συνέλευση καὶ ἐξέλεξαν δεκαμελὴ Ἐπιτροπὴ, στὴν ὁποία ἀνέθεσαν τὸν ἔλεγχον τῶν λογαριασμῶν καὶ τὴ «μέλλουσα» διεύθυνση τῶν ζητημάτων τῶν σχολείων, χωρὶς τὴ συμμετοχὴ τῆς μητροπόλεως. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως ὅτι ὅλες οἱ παραπάνω ἐνέργειες εἶναι ἄκυρες ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ἀντίκεινται στὸν νόμο καὶ τὴν ἐθιμικὴ πρακτικὴ· συνεπῶς οἱ πρωτουργοὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν ὀφείλουν νὰ ἐπανορθώσουν, γιὰ νὰ τύχουν τῆς ἐπιδιοκίμασίας τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου ὁ Ἐλευθερουπόλεως πρέπει νὰ τὴν ἀνακοινώσῃ στοὺς ἐνδιαφερομένους, ὅπως ἐπίσης καὶ νὰ κοινοποιήσῃ σὲ δύο διδασκάλους ποὺ ἀπείθησαν στὴ διαταγὴ τῆς μητροπόλεως, ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τους εἶναι ἀξιόμημπτη καὶ ἄξια τιμωρίας, ὥστε νὰ τὸ ἔχουν ὑπ' ὄψιν καὶ γιὰ τὸ μέλλον.

Τῷ Ἐλευθερουπόλει Παναρέτω.

Λαβόντες τὸ ἀπὸ κς' παρελθόντος μηνὸς γράμμα αὐτῆς ἀνέγνωμεν συνοδικῶς τὰ διὰ μακρῶν ἐκτιθέμενα περὶ τῶν αὐτόθι συμβάντων ἐξ

ἀφορμῆς τῶν ζητηθειῶν ὑπ' αὐτῆς πληροφοριῶν περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν Σχολῶν καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἐν γένει στάσεως τοῦ ταμίου καὶ τινῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ ἔνεκα τοῦ ζητήματος τούτου. Ἐπειδὴ δὲ ὑπέβαλεν ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι οἱ οὕτως ἀντιφρονοῦντες πρὸς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς ἐνεργοῦντες συνεκάλεσαν γενικὴν συνέλευσιν καὶ κατάρθωσαν τὴν ἐκλογὴν δεκαμελοῦς ἐπιτροπῆς εἰς ἣν ἀνετέθη ἢ τε ἐξέλεγξις τῶν λογαριασμῶν καὶ ἡ μέλλουσα διεύθυνσις τῶν σχολιακῶν πραγμάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναμίξεως καὶ συμμετοχῆς τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς, διὰ ταῦτα προαγόμενοι εἰς ἀπάντησιν δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι πάντα τὰ οὕτως ἐνεργηθέντα καὶ πραχθέντα κηρύσσονται ἐκκλησιαστικῶς ἄκυρα ὡς ἐναντία τῷ Νόμῳ καὶ τῇ συνηθείᾳ καὶ ἐπομένως προσκαλοῦνται οἱ ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς σημειούμενοι πρωτοῦργοι καὶ ὑποκινηταὶ ἵνα ἐπανορθώσωσι τὸ κακῶς γενόμενον ἐπισπώμενοι τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιδοκιμασίαν. Ταῦτα συνοδικῶς ἀποφαινόμενοι καὶ ἐντελλόμενοι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅπως ἀνακοινώσῃται καταλλήλως τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ἐπιπροστιθέμεθα ὅτι καὶ ἡ διαγωγὴ τῶν εἰς τὴν διαταγὴν τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς ἀπειθησάντων δύο διδασκάλων ἐκρίθη ὅλως ἀξιόμητος καὶ ἀξία τιμωρίας ὅπερ δέον ἵνα γνωσθῇ αὐτοῖς πρὸς ὁδηγίαν ἐν τῷ μέλλοντι⁵⁹.

ἄ γ γ' Ἀυγούστου κζ'.

39. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ χρέος τοῦ πρὸς τὸν Ἀθανάσιο Νικολάου (11 Σεπτεμβρίου 1903).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 423 / Ἄριθμ. Πρωτ. 5910.

Περίληψη: Ὁ κάτοικος Πραβίου Ἀθανάσιος Νικολάου ἀπέστειλε ἀναφορὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ζητώντας τὴν ἐκκλησιαστικὴ βοήθεια γιὰ νὰ εἰσπράξῃ τὰ 4.567 γρόσια ποῦ τοῦ ὄφειλε ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, στέλνει τὴν ἀναφορὰ αὐτὴ πρὸς τὸν ἀρχιερέα, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, προτρέποντάς τον νὰ τακτοποιήσῃ τὸ χρέος τοῦ καὶ νὰ ἐνημερώσῃ σχετικὰ τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Πέμποντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον ἀναφορὰν τοῦ ἐκ τῶν κατοίκων Πραβίου Ἀθανασίου Νικολάου ἀπαιτοῦντος διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προστασίας τὴν ἐξόφλησιν χρέους τῆς αὐτῆς Ἱερότητος πρὸς αὐτὸν ἐκ γροσίων 4567, συνοδικῇ διαγνώμῃ προτρεπόμεθα αὐτὴν ἵνα

59. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 40, ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τοῦ ὁποίου προκύπτει ἡ διευθέτησις τῆς διαφορᾶς αὐτῆς.

διευθετούσα προσηκόντως τὰ τῆς ὀφειλῆς ταύτης πληροφόρησι τὴν Ἐκκλησίαν.

„α λ γ’ 7 βρίου ια’.

40. Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὴν αἴσια διευθέτησι ζητημάτων τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του (23 Σεπτεμβρίου 1903).

ΚΠΑ Α’ 75, σ. 438 / Ἀριθμ. Πρωτ. – (ἐλλείπει).

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ἀπέστειλε γράμμα (10 Σεπτεμβρίου 1903) στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐκθέτοντας τὰ αἴσια ἀποτελέσματα τῆς συνδιαλλαγῆς μετὰ τοὺς ἀντιφρονούντες τῆς ἐπαρχίας του, τὶς νόμιμες ἐκλογὰς τῶν νέων Σωματείων καὶ τὴν ἀπρόσκοπη ἔναρξι τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ’) μετὴν παροῦσα ἐπιστολή ἐκφράζει τὴν εὐαρέσκειά του πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, ἐνῶ ἐσωκλείει καὶ ἀνάλογη ἐπιστολή γιὰ τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Λαβόντες τὸ ἀπὸ ι’ φθίνοντος γράμμα αὐτῆς ἔγνωμεν συνοδικῶς τὰ ἐπιτευχθέντα εὐάρεστα ἀποτελέσματα τῆς μετὰ τῶν αὐτόθι ἀντιφρονούντων συνδιαλλαγῆς αὐτῆς καὶ εἰρηνεύσεως ὡς καὶ τὰς ἐν τάξει γενομένας ἐκλογὰς νέων σωματείων σὺν τῇ αἰσίᾳ ἐνάρξει τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων. Ἐφ’ ᾧ καὶ ἐκδηλοῦντες ἐπὶ τούτῳ τῇ αὐτῆς ἱερότητι εἰς ἀπάντησιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν καλὸν ἡγησάμεθα ἐκφράσαι ταύτην καὶ τοῖς αὐτόθι Χριστιανοῖς δι’ ἰδίας ἡμῶν ἐπιστολῆς, ἣν διαβιβάζομεν αὐτῇ ἐγκλείστως διὰ τὰ περαιτέρω.

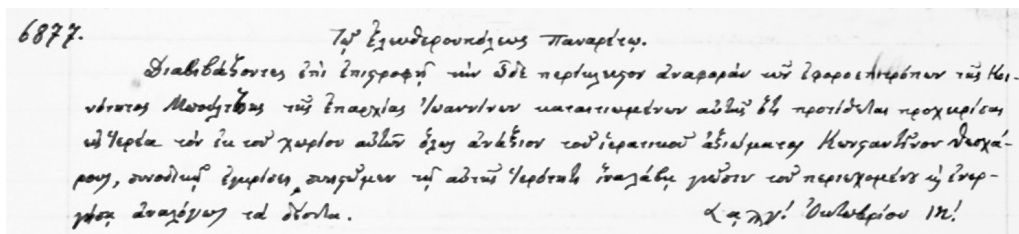
„α λ γ’ Σεπτεμβρίου κγ’⁶⁰.

41. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὴν ἐπικείμενη χειροτονία εἰς ἱερέα τοῦ Κωνσταντίνου Θεοχάρους (18 Ὀκτωβρίου 1903).

ΚΠΑ Α’ 75, σ. 462 / Ἀριθμ. Πρωτ. 6877.

Περίληψη: Οἱ Ἐφοροεπίτροποι τῆς Κοινότητος Μπούλτσης τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων ἀπέστειλαν ἀναφορὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, κατηγορώντας τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι προτίθεται νὰ χειροτονήσῃ ἱερέα τὸν καταγόμενον ἀπὸ τὸ χωριὸν τοῦ Κωνσταντίνου Θεοχάρους, ὁ ὁποῖος ὅμως εἶναι ἐντελῶς ἀνάξιος γιὰ τὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα. Μαζὶ μετὰ τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ’) ἀποστέλλει

60. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 38, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἐν λόγῳ διαφορὰ.

Εικόνα 13. ΚΠΑ Α' 75, σ. 462, Ἀριθμ. Πρωτ. 6877, ἡμερ. 18-10-1903:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα μὲ συννημμένη ἀναφορὰ τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος Μπούλτσης Ἰωαννίνων γιὰ τὴ μὴ χειροτονία σὲ ἱερέα ἀνάξιου συγχωριανοῦ τους (ἔγγραφο ἀρ. 41).

στὸν Πανάρετο, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ, ὥστε αὐτὸς νὰ λάβει γνῶση τοῦ περιεχομένου τῆς καὶ νὰ προβεῖ στὶς δέουσες ἐνεργείες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὄδε περικλειστον ἀναφορὰν τῶν ἱεροεπιτρόπων τῆς Κοινότητος Μπούλτσης τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων⁶¹ κατατιτωμένων αὐτῆς ὅτι προτίθεται προχειρίσαι εἰς Ἱερέα τὸν ἐκ τοῦ χωρίου αὐτῶν ὄλως ἀνάξιον τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος Κωνσταντῖνον Θεοχάρου, συνοδικῆ ἐγκρίσει, συνιστῶμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἵνα λάβῃ γνῶσιν τοῦ περιεχομένου καὶ ἐνεργήσῃ ἀναλόγως τὰ δέοντα.

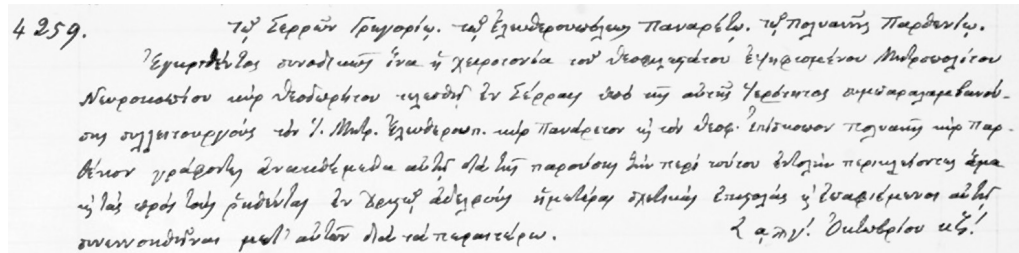
α γ γ' Ὀκτωβρίου 1903.

42. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σερρῶν Γρηγόριο σχετικὰ μὲ τὴ χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου μητροπολίτη Νευροκοπίου Θεοδωρήτου. – Ἐσώκλειστες ἐπιστολὲς γιὰ τὸ ἴδιο θέμα καὶ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο καὶ τὸν Πολυανῆς Παρθένιο (27 Ὀκτωβρίου 1903).

ΚΠΑ Α' 75, σ. 470 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4259. [Εικόνα 14]

Περίληψη: Μὲ τὴν παρούσα ἐπιστολὴ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἀνακοινώνει στὸν Σερρῶν Γρηγόριο ὅτι ἡ Σύνοδος ἐνέκρινε ἡ χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου μητροπολίτη Νευροκοπίου Θεοδωρήτου νὰ τελεσθεῖ στὶς Σέρρες ἀπὸ τὸν ἴδιο, τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο καὶ τὸν ἐπίσκοπο Πολυανῆς Παρθένιο. Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα ἐσώκλειστες ἐπιστολὲς ἀποστέλλονται καὶ πρὸς τοὺς δύο κατονομαζόμενους ἀρχιερεῖς, μὲ τοὺς ὁποίους ὁ Σερρῶν πρέπει νὰ συννηοηθεῖ σχετικὰ.

⁶¹ Ἡ Μπούλτση εἶναι τὸ χωριὸ τοῦ Δήμου Ζαγορίου Ἰωαννίνων, τὸ ὁποῖο σήμερα ὀνομάζεται Ἐλάτη (γιὰ τὴν πληροφορία αὐτὴ εὐχαριστῶ τὸν ἀγαπητὸ συνάδελφο κ. Δημήτριο Ραῖο, Ὁμότιμο Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων).

Εικόνα 14. ΚΠΑ Α' 75, σ. 470, Άριθμ. Πρωτ. 4259, ήμερ. 27-10-1903:

Ἡ πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο (ἐπίσης τὸν Σερρῶν Γρηγόριο καὶ τὸν Πολυανῆς Παρθένιο) μὲ τὴν ὁποία τοῦ δίνεται ἐντολή νὰ μεταβεῖ στὶς Σέρρες γιὰ τὴ χειροτονία τοῦ Θεοδώρητου Βασματζίδη σὲ μητροπολίτη Νευροκοπίου (**ἔγγραφο ἀρ. 42**).

Τῷ Σερρῶν Γρηγόριῳ⁶².
 Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.
 Τῷ Πολυανῆς Παρθενίῳ⁶³.

62. Προφανῶς ὁ βασικὸς ἀποδέκτης τῆς ἐπιστολῆς ἦταν ὁ μητροπολίτης Σερρῶν, ἀφοῦ στὴν ἔδρα του ἐπρόκειτο νὰ τελεσθεῖ ἡ χειροτονία τοῦ μητροπολίτη Νευροκοπίου. – Ὁ Σερρῶν Γρηγόριος Ζερβουδάκης ἢ Παπαδοσταυρινὸς γεννήθηκε στὸ Σταυρί (Ἀπολλωνία) τῆς Σίφνου τὸ 1850/1855. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1882. Ὑπηρετήσε ὡς ἀρχιδιάκονος καὶ πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Ρόδου. Στὶς 29 Αὐγούστου 1887 χειροτονήθηκε στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Μυρέων (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Λυκίας), βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Ρόδου (1876-1888) Γερμανοῦ Καβακοπούλου τοῦ ἀπὸ Κῶου (μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ Ε'). Τὸ 1892 ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν καὶ τὸ 1909 Κυζίκου. Μετὰ τὴν ἄνοδο στὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνο τοῦ μητροπολίτη Χαλκηδόνος (1897-1913) Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας ἐξελέγη τὸ 1913 μητροπολίτης Χαλκηδόνος. Στὶς 23 Νοεμβρίου/6 Δεκεμβρίου 1923 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἀπεβίωσε λόγῳ ἀσθενείας στὶς 17 Νοεμβρίου 1924. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 278 (Μυρέων)· ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 530 (Σερρῶν), 356 (Κυζίκου) καὶ 357 (Χαλκηδόνος)· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 86 (Μυρέων)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 239· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 1024 (Σερρῶν)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1171 (Μυρέων), 1239 (Σερρῶν), 1486 (Κυζίκου) καὶ 1577 (Χαλκηδόνος) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 349, 357, 388 καὶ 399 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 260 καὶ 261 (Μυρέων καὶ Μύρων), 330-331 (Σερρῶν), 209 (Κυζίκου) καὶ 384-385 (Χαλκηδόνος). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία*, σ. 101 (Κυζίκου) καὶ 151 (Χαλκηδόνος).

63. Ὁ ἐπίσκοπος Πολυανῆς Παρθένιος Γκόλιας γεννήθηκε στὴ Σιάτιστα τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας τὸ 1860. Ἐκάρη μοναχὸς στὴν Ἱερά Μονὴ Ὁσίου Νικάνορος Ζάβορδας τῆς

*Ἐγκριθέντος συνοδικῶς ἵνα ἡ χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Νευροκοπίου κὺρ Θεοδωρήτου⁶⁴ τελεσθῆ ἔν Σέρραις ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἱερότητας συμπαραλαμβανούσης συλλειτουργοῦς τὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἐλευθερουπόλεως κὺρ Πανάρετον καὶ τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Πολυανῆς κὺρ Παρθένιον γράφοντες ἀνατιθέμεθα αὐτῇ διὰ τῆς παρούσης τὴν περὶ τούτου ἐντολὴν περικλείοντες ἅμα καὶ πρὸς τοὺς ῥηθέντας ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς ἡμετέρας σχετικὰς ἐπιστολάς καὶ ἐπαφιέμενοι αὐτῇ συνεννοηθῆναι μετ' αὐτῶν διὰ τὰ περαιτέρω⁶⁵.
 ,α γ γ' Ὀκτωβρίου κζ'.*

μητροπόλεως Γρεβενῶν. Ὑπηρετήσε ὡς πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Μυτιλήνης. Στις 8 Ἰουλίου 1895 χειροτονήθηκε στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Δαφνουσίας (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας), ὡς βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Μελενίκου (1894-1899) Κωνσταντίνου τοῦ ἀπὸ Λιτίσης. Τὸ 1899 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Πολυανῆς, τὸ 1907 ἀνεδείχθη σὲ μητροπολίτη Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ καὶ τὸ 1913 σὲ Μελενίκου. Ἀπεβίωσε στὸ Σιδηρόκαστρο στίς 29 Ἰουνίου 1921. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 264 (Δαφνουσίας)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 537 (Πολυανῆς) καὶ 531 (Μελενίκου)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 76 (Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ) καὶ 84 (Δαφνουσίας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1287 (Δαφνουσίας), 1336 (Πολυανῆς), 1461 (Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ) καὶ 1588 (Μελενίκου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 362, 368, 385 καὶ 401 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 108 (Δαφνουσίας), 303-304 (Πολυανῆς), 109-110 (Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ) καὶ 244 (Μελενίκου). Βλ. ἀκόμη ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΚΟΥΡΤΗΣ, *Ἀνέκδοτο κατάστιχο τῆς Ἀλληλογραφίας τοῦ Πολυανῆς Παρθενίου (1900). Ἀγῶνες τοῦ ἱεράρχη κατὰ τῶν ξένων προπαγανδῶν*, Θεσσαλονίκη 2002, καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 283 καὶ 316-325 (passim).

64. Ὁ Θεοδώρητος Βασιματζίδης, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Σέρρες (γενν. τὸ 1867), ἐποίμανε τὴν μητρόπολη Νευροκοπίου ἀπὸ τὸ 1903 ἕως τὸ 1907 καὶ συμμετείχε ἐνεργῶς στὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα. Ἡ ποιμαντορία του ὑπῆρξε καθοριστικὴ γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς περιοχῆς. Στις 22 Αὐγούστου 1906 ἐξελέγη μητροπολίτης Μελενίκου, θέση ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε ἀμέσως, παραμένοντας στὴν προηγούμενη ἔδρα του. Ἀπεβίωσε στὴν ἐπαρχία του στίς 15 Αὐγούστου 1907. Πὰ τὸν Θεοδώρητο βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 535 (Νευροκοπίου) καὶ 531 (Μελενίκου)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στίς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1423 (Νευροκοπίου) καὶ 1446 (Μελενίκου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 380 καὶ 383 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τοὺς βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 269-270 (Νευροκοπίου) καὶ 244 (Μελενίκου). Βλ. ἐπίσης ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητρόπολη τοῦ Νευροκοπίου*, σ. 55-67 (ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία).

65. Ἡ χειροτονία τοῦ Θεοδωρήτου σὲ ἐπίσκοπο πραγματοποιήθηκε στίς Σέρρες στίς 16 Νοεμβρίου 1903 στὸν βυζαντινὸ Ναὸ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἀρχιερεῖς, ἀποδέκτες τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς. Βλ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητρόπολη τοῦ Νευροκοπίου*, σ. 59.

*

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐγκριθέντος συνοδικῶς ἵνα ἡ χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Νευροκοπίου κὺρ Θεοδωρήτου τελεσθῆ ἐν Σέρραις ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος συμπαραλαμβανούσης συλλειτουργοὺς τὸν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Σερρῶν κὺρ Γρηγόριον καὶ τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Πολυανῆς κὺρ Παρθένιον γράφοντες ἀνατιθέμεθα αὐτῇ διὰ τῆς παρουσίας τὴν περὶ τούτου ἐντολὴν [περικλείοντες ἅμα καὶ πρὸς τοὺς ῥηθέντας ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς ἡμετέρας σχετικὰς ἐπιστολάς]⁶⁶ καὶ ἐπαφιέμενοι αὐτῇ συνεννοηθῆναι μετ' αὐτῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

,α.γ. Ὀκτωβρίου κζ'.

43. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὸ χρέος τοῦ πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτη Χατζη-Ἄνθιμο (3 Δεκεμβρίου 1903).

ΚΠΑ Α' 76, σ. 45 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7948.

Περὶ ληψῆς: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Χατζη-Ἄνθιμος ποὺ διέμενε στὸ νησί Χάλκη, ἀπέστειλε ἀναφορὰ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ζητώντας νὰ τοῦ ἐπιστρέψει ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος τὶς ἑκατὸν δέκα ὀθωμανικὲς λίρες, τὶς ὁποῖες τοῦ εἶχε δώσει ὡς δάνειο πρὶν ὀκτὼ χρόνια. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συνόδου, ἀναγνωρίζοντας τὸ δίκαιο τοῦ ἀρχιμανδρίτη, ἀποστέλλει, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, τὴν ἐν λόγω ἀναφορὰ στὸν Ἐλευθερουπόλεως, δίνοντάς του ἐντολὴ νὰ προβεῖ μὲ κάθε τρόπο στὸν διακανονισμό τοῦ χρέους του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον ὧδε ἀναφορὰν τοῦ ἐνταῦθα κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην διατρίβοντος Ἀρχιμανδρίτου Χατζη-Ἄνθιμου ἀπαιτοῦντος παρ' αὐτῆς τὸ ποσὸν ἑκατὸν δέκα Ὄθωμανικῶν λιρῶν προερχόμενον ἐκ δανείου χορηγηθέντος αὐτῷ πρὸ ὀκταετίας, ἐντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ ἐγκρίσει ὅπως σπεύσῃ διὰ παντὸς μέσου καὶ τρόπου εἰς διακανόνισιν τοῦ εἰρημένου χρέους αὐτῆς αἴρουσα τὰ κατ' αὐτῆς δίκαια παράπονα τοῦ ἀναφερομένου.

,α.γ. Δεκεμβρίου γ'.

66. Ἡ φράση αὐτὴ πιθανότατα ὑπῆρχε μόνο στὸ ἔγγραφο πρὸς τὸν Σερρῶν, ἀφοῦ αὐτὸς ἦταν ὁ παραλήπτης τοῦ καὶ αὐτὸς θὰ φρόντιζε νὰ παραδοθοῦν τὰ ἔγγραφα πρὸς τοὺς δύο ἄλλους ἀρχιερεῖς.

44. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο (καὶ ἄλλους ἀρχιερεῖς) σχετικὰ μὲ τὸν ὄρισμό του ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (13 Ἰανουαρίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 10-11 / Ἀριθμ. Πρωτ. 281.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ἔφθασε ἡ καθορισμένη ἀπὸ τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς ἐποχὴ γιὰ τὴν ἀντικατάσταση τῶν μισῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰ ὁποῖα συμπλήρωσαν τὴ διετία τους, ἡ Σύνοδος μὲ βάση τὸ Συνταγμάτιο ὄρισε τοὺς διαδόχους τους. Μεταξὺ τῶν νέων μελῶν περιλαμβανόταν καὶ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος· ἔτσι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') τοῦ ἀνακοινώνει ὅτι ὀρίσθηκε συνοδικὸς γιὰ τὴ νέα διετὴ περίοδο καὶ ὅτι ὀφείλει, ἀφοῦ τακτοποιήσει τὰ ζητήματα τῆς ἐπαρχίας του, νὰ βρίσκεται στὴ Βασιλεύουσα ἀμέσως μετὰ τὸ Πάσχα, ὥστε νὰ λάβει μέρος στὴν πρώτη, μετὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, συνοδικὴ συνεδρίαση.

Τοῖς Μητροπολίταις νέοις συνοδικοῖς⁶⁷:

Νικομηδείας Φιλοθέω.

Ῥόδου Ἰωακείμ.

Σερρῶν Γρηγορίω.

Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντίνω.

Δυρραχίου Προκοπίω.

Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετω.

Κρήνης Θεοκλήτῳ.

Ἐπιστάσης τῆς κατὰ τοὺς γενικοὺς Κανονισμοὺς ὠρισμένης ἐποχῆς τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ἡμίσεος προσωπικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν Συνεδρίᾳ αὐτῆς καθωρίσθησαν οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ ὧν ἡ σειρά ἐπέρχεται κατὰ τὸ συνταγμάτιον εἰς διαδοχὴν τῶν τῆν διετὴν περίοδον αὐτῶν συμπληρωσάντων⁶⁸.

67. Πρόκειται γιὰ κοινὴ ἐπιστολή, στὴν ὁποία ὑπῆρχε ἀπλῶς διαφορετικὴ προσφώνηση, ἀνάλογα μὲ τὸν παραλήπτη, χωρὶς καμιά ἀπολύτως διαφοροποίηση στὸ κυρίως κείμενό της. Οἱ μητροπολίτες αὐτοὶ ἀρχιεράτευσαν στὶς ἐν λόγω ἐπαρχίες κατὰ τὰ ἀκόλουθα χρονικὰ διαστήματα: ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος Βρυνένιος ὁ ἀπὸ Σερρῶν (1877-1910), ὁ Ῥόδου Ἰωακείμ Βαλασιάδης ὁ ἀπὸ Μαρωνείας (1900-1910), ὁ Σερρῶν Γρηγόριος Ζερβουδάκης ὁ ἀπὸ Μυρέων (1892-1909), ὁ Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντίνος Βαλιούλης (1900-1906), ὁ Δυρραχίου Προκόπιος Λαζαρίδης ὁ ἀπὸ Ἀμφιπόλεως (1899-1906), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος Πετρίδης ὁ ἀπὸ Στρωμνίτσης καὶ Τιβερίουπόλεως (1900-1909), καὶ ὁ Κρήνης Θεόκλητος Ἐλευθερίου ὁ ἀπὸ Ἐρυθρῶν (1883-1918).

68. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συγκροτοῦνταν ἀπὸ δώδεκα μητροπολίτες (ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, -Γ-, Κανονισμὸς τρίτος, Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Συνόδου τῶν μητροπολιτῶν, Ἄρθρον Α': Ἡ Σύνοδος τῶν μητροπολιτῶν, συνισταμένη ἐκ δώδεκα Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διατελοῦσα ...), ἐνῶ οἱ μισοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀντικαθίσταντο κάθε ἔτος, σύμφωνα μὲ τὸ Ἄρθρον Ε': Συνετάχθη ἐπίτηδες Κατάλογος ἀπάντων τῶν Μητροπολιτῶν, διαιρῶν αὐτοὺς εἰς τρεῖς κλάσεις, συμπεριλαμβανοῦσας

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης⁶⁹ περιλαμβανομένη ἐν τῇ σειρᾷ ταύτῃ ὠρίσθη ὡς μέλος Συνοδικὸν διὰ τὴν νέαν διετῆ περίοδον, ἀσμένως τοῦτο αὐτῇ ἀνακοινούμενοι καὶ δηλοῦντες ὅτι κατὰ προγενεστέραν συνοδικὴν ἀπόφασιν οἱ νέοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς ὀφείλουσιν εὐρίσκεισθαι ἐν τῇ Βασιλευούσῃ εὐθὺς μετὰ τὸ ἅγιον Πάσχα, ἵνα γένηται ταύτοχρόνως ἢ ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ εἴσοδος τῶν νέων μελῶν, προτρεπόμεθα τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ὅπως ἔχουσα τοῦτο ὑπ' ὄψιν διευθετήσῃ ἐγκαίρως τὰ κατ' αὐτὴν ὥστε εὐρεθῆναι ἐνταῦθα κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ συνοδικὴν συνεδρίασιν⁷⁰ καὶ ἀναλάβῃ τὰ ἀνατιθέμενα αὐτῇ σπουδαῖα καθήκοντα.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αἰδ' Ἰανουαρίου ιγ'.

45. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Κ. παπᾶ Ἰωάννου ἐναντίον του (29 Ἰανουαρίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 38 / Ἀριθμ. Πρωτ. 896.

Περίληψη: Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') πληροφορεῖ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Κ. παπᾶ Ἰωάννου, ποῦ διέμενε στὴν Καβάλλα, τοῦ ἀποστέλλει τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τὸν προτρέπει, ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, νὰ προβεῖ στίς δέουσες ἐνέργειες καὶ νὰ πληροφορήσῃ σχετικὰ τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον ὡδε ἀναφορὰν τοῦ ἐν Καβάλλᾳ Κ. παπᾶ Ἰωάννου, προτρεπόμεθα τὴν αὐτῆς Ἱερότητα, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅπως ἐνεργήσῃ τὸ δέον καὶ πληροφορήσῃ ἡμᾶς. Ἡ δὲ κτλ.

,αἰδ' Ἰανουαρίου κθ' ⁷¹.

ἀνὰ ἐν τριτημόριον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ αὐτῶν. Κατὰ τὸν κατάλογον τοῦτον τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ἐκάστου ἔτους, ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θέλει λαμβάνει δύο ἐξ ἐκάστης κλάσεως· τὸν πρῶτον δηλαδὴ καὶ τὸν τελευταῖον, καὶ θέλει προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν, οἵτινες ἄνευ ἀναβολῆς ὀφείλουσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας των. Βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ἰστορικὴ Ὀθωμανικὴ Αυτοκρατορία, σ. 317-318 (Ἄρθρον Α') καὶ 319 (Ἄρθρον Ε').

69. Μὲ τὴν ἔκφραση ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἐννοεῖται ὁ κάθε φορὰ προσφωνούμενος ἀρχιερέας, παραλήπτης τοῦ γράμματος.

70. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 96 (Γερμανὸς Σακελλαρίδης).

71. Πιθανότατα ἡ ἀναφορὰ τοῦ Κ. παπᾶ Ἰωάννου (Παπαϊωάννου) νὰ ἀφοροῦσε τὸ θέμα τῆς εἰς ἱερέα χειροτονίας του· βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 47.

46. Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὴ μὴ δυνατότητα τελέσεως γάμου μεταξὺ ἐξ αἵματος συγγενῶν ἔκτου βαθμοῦ (23 Φεβρουαρίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 67 / Ἀριθμ. Πρωτ. 926.

Περίληψη: Ὁ Χριστόδουλος Δημητρίου, χριστιανὸς τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπόρριψη σχετικῆς αἰτήσεώς του ἀπὸ τὴν οἰκεία μητρόπολη, ὑπέβαλε τὴν ἴδια αἴτηση καὶ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ζητώντας νὰ ἐπιτραπεῖ ὁ γάμος τοῦ γιοῦ του Θεοδώρου μετὴ τὴν Εὐγενία Γεωργίου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε ἐξ αἵματος συγγένεια ἔκτου βαθμοῦ. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι ἡ ἐν λόγῳ αἴτηση ἀπερρίφθη συνοδικῶς· ὁ ἀρχιερέας πρέπει νὰ τὸ ἀνακοινώσει στοὺς ἐνδιαφερομένους, νὰ τοὺς ὑποδείξει τὸ ἀδύνατον τῆς παροχῆς ἀδείας γιὰ τὸν γάμο αὐτὸν καὶ τὴν ἀνάγκη διαλύσεως τῆς μνηστείας.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐπεβλήθη ἡμῖν καὶ ἀνεγνώσθη συνοδικῶς αἴτησις τοῦ ἐξ Αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς⁷² Χριστοδούλου Δημητρίου, ἐξαιτουμένου ὅπως ἐπιτραπῆ κατὰ συγκατάβασιν ἐκκλησιαστικὴν ὁ γάμος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου μετὰ τῆς Εὐγενίας Γεωργίου, ὃν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν συγγένειαν ζ' βαθμοῦ ἐξ αἵματος ἡ Ἱερά αὐτῆς Μητρόπολις κανονικῶς οὐκ ἐπέτρεψε⁷³. Διὰ

72. τοῦ ἐξ Αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς] Πιθανότατα λάθος ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ: τοῦ ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς.

73. Σημειῶνω ὅτι κώλυμα γάμου ὑπῆρχε ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν ἐξ αἵματος συγγένεια ἐβδόμου βαθμοῦ. Γιὰ τὴν νομοθεσίαν περὶ μνηστείας σύμφωνα μετὸ βυζαντινὸ δίκαιο, τὴν ὁποία ἐφάρμοζε ἡ Ἐκκλησία μέχρι τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, βλ. ΣΤΑΥΡΟΣ ΙΩΣ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ, *Περὶ τῆς μνηστείας εἰς τὸ βυζαντινὸν Δίκαιον* [Πραγμ.Α.Α 50], Ἀθήναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1984 (ἐξετάζεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐν λόγῳ δικαίου ἕως τὸ 1923)· εἰδικότερα βλ. ΦΩΤΙΟΣ Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, *Τὸ ἐξ αἵματος ζ' βαθμοῦ κώλυμα γάμου καὶ ἡ πρόσταξις, ἔτους 1186, τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου Β'*. τοῦ Ἀγγέλου [Πραγμ.Α.Α 6/2], Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1937· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΠΙΤΣΑΚΗΣ, *Τὸ κώλυμα γάμου λόγῳ συγγενείας ἐβδόμου βαθμοῦ στὸ βυζαντινὸ δίκαιο*, Ἀθήνα - Κομοτηνὴ 1985. Πρβ. ἀκόμη ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΓΚΙΝΗΣ, *Περίγραμμα ἱστορίας τοῦ μεταβυζαντινοῦ Δικαίου* [Πραγμ.Α.Α 26], Ἀθήναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1966 (passim), καὶ ΛΥΔΙΑ ΠΑΠΑΡΗΓΑ-ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ - ΗΛΙΑΣ ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΑΚΗΣ, *Περίγραμμα ἱστορίας τοῦ μεταβυζαντινοῦ Δικαίου. Τὰ ἑλληνικὰ κείμενα* [Πραγμ.Α.Α 63], Ἀθήναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 2011, σ. 680, λ. Μνηστεία, καὶ 673, λ. Γάμος (κωλύματα). Βλ. καὶ ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΕΟΣ, *Νομοκάνων, Κεφάλαια ΥἼς' -ΥΟΒ'* [σ. 289-296 ΓΚΙΝΗΣ - ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ]: *Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου, Διαίρεσις συγγενείας, Τίνι τρόπῳ αἱ γεννήσεις καὶ οἱ βαθμοὶ ἀριθμοῦνται, Περὶ τοῦ ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ, ὅπως νὰ μὴ δὲν γένηται, Περὶ τοῦ ἐξ αἵματος ὀγδόου βαθμοῦ καὶ εἰς πόσους βαθμοὺς γίνονται τὰ συνοικέσια, καὶ Περὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας καὶ ὅτι ἐξ ἀγχιστείας λέγεται συγγένεια ἀπὸ συμπεθερίου, καὶ Κεφάλαιον ΥΠΙΘ'* [σ. 309-321 ΓΚΙΝΗΣ - ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ]: *Περὶ*

τῆς παρούσης οὖν ἀνακοινούμενοι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, πρὸς διακοίνωσιν καὶ τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ὅτι ἡ ὡς ἄνω αἴτησις ἀπερρίφθη συνοδικῶς, συνιστώμεν ἅμα ὅπως διὰ καταλλήλων νουθεσιῶν ὑποδείξῃ αὐτοῖς τὸ ἀδύνατον τῆς παροχῆς ἀδείας ὑπὲρ τοῦ τοιούτου συνοικεσίου καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπομένως τῆς διαλύσεως τῆς συναφθείσης μνηστείας.

Ἡ δὲ κτλ.

,αἰδ' Φεβρουαρίου κγ'⁷⁴.

47. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴ χειροτονία εἰς ἱερέα τοῦ Κ. Παπαϊωάννου (8 Μαρτίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 85 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1640.

Περίληψη: Μὲ βάση γράμμα πού ἀπέστειλε ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στίς 28 Φεβρουαρίου 1904, παρέχοντας πληροφορίες γιὰ τὸν Κ. Παπαϊωάννου, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Πανάρετο ὅτι τοῦ δίνεται ἡ ἄδεια νὰ προβεῖ στὴ χειροτονία τοῦ ἐν λόγῳ λαϊκοῦ, ὑπὸ τὸν ὄρο ὅμως ὅτι αὐτὸς θὰ διαμένει συνεχῶς στὴν ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ληφθέντος καὶ ἀναγνωσθέντος συνοδικῶς τοῦ ἀπὸ κη' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμματος αὐτῆς, δηλοῦμεν εἰς ἀπάντησιν, συνοδικῆ διαγνώμη, ὅτι μετὰ τὰς δοθείσας ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος πληροφορίας περὶ τοῦ ἀναφερομένου Κ. Παπαϊωάννου, ἐπιτρέπεται ἢ εἰς ἱερέα χειροτονία αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως ὅπως μείνῃ διαρκῶς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος.

Ἡ δὲ κτλ.

,αἰδ' Μαρτίου η'⁷⁵.

48. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή του ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν. – Τὸ ἴδιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς ἄλλους ἀρχιερεῖς, κοινοποιώντας τὴν ἐκλογή τους σὲ διάφορα σώματα (7 Ἀπριλίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 115 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2371.

βαθμῶν συγγενείας, σύγγραμμα Μιχαὴλ νομοφύλακος τοῦ Χούμνου, γεγονότος μητροπολίτου Θεσσαλονίκης.

74. Πὰ ζητήματα συνοικεσιῶν καὶ γάμων βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 106 καὶ 112.

75. Βλ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 45. Χειροτονία ἱερέα ἀφορᾶ καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 122 (ἱερέα τῆς Νικησιάνης).

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ἀνακοινώνει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν σὲ ἀντικατάσταση τοῦ μητροπολίτη Ἡλιουπόλεως, καὶ τὸν προτρέπει μὲ τὴ σύνεση καὶ τὴν ἐμπειρία του νὰ ἐκπληρώσει ἐπακριβῶς τὰ καθήκοντα ποῦ τοῦ ἀνατέθηκαν.

*Τῷ Σερρῶν Γρηγορίῳ,
ὡς προέδρῳ ἐφορίας Ἰωακείμειου Παρθεναγωγείου⁷⁶
ἀντὶ τοῦ Σμύρνης.
Τῷ Δυρραχίου Προκοπίῳ,
ὡς προέδρῳ τῆς Μοναστηριακῆς ἐπιτροπῆς⁷⁷
ἀντὶ τοῦ Ξάνθης.
Τῷ Κρήνης Θεοκλήτῳ,
ὡς μέλει τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου
ἀντὶ τοῦ Ἡλιουπόλεως.
Τοῖς ἀγίοις Ῥόδου Ἰωακείμ καὶ Δυρραχίου Προκοπίῳ,
ὡς μέλεσι τῆς ἐφορίας τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης,
ἀντὶ τῶν Βιζύης καὶ Ἡλιουπόλεως.
Τῷ Διδυμοτείχου Φιλαρέτῳ
ὡς ἐφοροταμίᾳ τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης
ἀντὶ τοῦ Καλλιουπόλεως*

76. Τὸ Ἰωακείμειο Παρθεναγωγεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἰδρύθηκε μὲ δωρεὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (α΄ πατριαρχία 1860-1863, β΄ πατριαρχία 1873-1878) Ἰωακείμ Β΄ Κοκκῶδη τοῦ ἀπὸ Κυζίκου, καὶ λειτούργησε ἀπὸ τὸ 1882. Ὑπῆρξε ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῶν Ἑλλήνων τῆς Πόλεως, καὶ κάλυπτε τὶς μορφωτικὰς ἀνάγκες τῶν κοριτσιῶν κυρίως ἀπὸ τὶς λαϊκὰς συνοικίες. Λειτούργησε ἀδιάλειπτα ἐπὶ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔτη, ἕως τὸ 1988, ὅποτε καὶ ἐκλείσθη ἐξ αἰτίας ἐλλείψεως μαθητριῶν. Βρισκόταν ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ διοικοῦνταν ἀπὸ ἑπταμελῆ Ἐφορία, τῆς ὁποίας ἀρχικὰ πρόεδρος ἦταν ἓνας συνοδικὸς ἀρχιερέας, ἐνῶ ἀπὸ τὸ 1923 τὴ διοίκησή του ἀνέλαβαν ἀποκλειστικὰ λαϊκοί. Βλ. ἐνδεικτικὰ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1909. Βλ. ἀκόμη ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ, Τὰ Παρθεναγωγεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, *Παρνασσός* 17 (1975) 173-200· ΕΛΛΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, *Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Πόλης*, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχιολιτῶν, Ἀθήνα 1985, σ. 143-159: «Τὸ Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον»· ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, *Τὸ Ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον Κωνσταντινουπόλεως (1882-1988)*, Θεσσαλονίκη 1988.

77. Πρόκειται γιὰ Ἐπιτροπὴν, ἀποτελούμενη ἀπὸ ἀρχιερεῖς, ἢ ὁποῖα εἶχε τὴν ἐποπτεία τῶν πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μονῶν. Πρβ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1861, καὶ ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, -Ζ-, *Κανονισμὸς περὶ Μοναστηρίων. Γενικαὶ περὶ τῶν Μοναστηρίων διατάξεις*: βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 344-346. Σήμερα στὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο ὑπάρχει «Ἐπιτροπὴ Μοναστηρίων καὶ Ἁγιασμάτων».

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ,
ὡς μέλει τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς
ἀντὶ τοῦ Ἡλιουπόλεως⁷⁸.

Εὐχαρίστως ἀνακοινούμενοι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἐν συνεδριάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκλογὴν αὐτῆς ὡς ...⁷⁹ τῆς ...⁸⁰ ἀντὶ τοῦ ἄρτι ἀποχωρήσαντος ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου ...⁸¹ κὺρ ...⁸² ἀξιῶμεν ἀδελφικῶς ἵνα προφρόνως ἀναλαβοῦσα τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ διαπιστευόμενα τῇ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ αὐτῆς συναφῆ πρὸς ταύτην καθήκοντα, ἀναπτύξῃ τὸν ἐγνωσμένον αὐτῆς ζῆλον καὶ πᾶσαν τὴν δέουσαν προθυμίαν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν αὐτῶν.

,α.δ' Ἀπριλίου ζ'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ,
ὡς μέλει τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς.

Εὐχαρίστως ἀνακοινούμενοι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἐν συνεδριάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκλογὴν αὐτῆς ὡς μέλους τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν ὑπηρεσιῶν ἐπιτροπῆς ἀντὶ τοῦ ἄρτι ἀποχωρήσαντος ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως κὺρ Ταρασίου ἀξιῶμεν ἀδελφικῶς ἵνα προφρόνως ἀναλαβοῦσα τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ διαπιστευόμενα τῇ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ αὐτῆς

78. Οἱ ἐδῶ μνημονεῦόμενοι ἀρχιερεῖς ἀρχιεράτευσαν στίς ἐν λόγῳ ἐπαρχίες τους κατὰ τὰ ἀκόλουθα χρονικὰ διαστήματα: ὁ Σερρῶν Γρηγόριος Ζερβουδάκης ὁ ἀπὸ Μυρέων (1892-1909), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Σμύρνης εἶναι ὁ Βασίλειος Ἀστεριάδης ὁ ἀπὸ Ἀγκιάλου (1884-1910)· ὁ Δυρραχίου Προκόπιος Λαζαρίδης ὁ ἀπὸ Ἀμφιπόλεως (1899-1906), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Ξάνθης εἶναι ὁ Ἰωακείμ Σγουρός ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης (1891-1910)· ὁ Κρήνης Θεόκλητος Ἐλευθερίου ὁ ἀπὸ Ἐρυθρῶν (1883-1918), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Ἡλιουπόλεως εἶναι ὁ Ταράσιος Βασιλείου ὁ ἀπὸ Χριστουπόλεως (1877-1910)· ὁ Ῥόδου Ἰωακείμ Βαλασιάδης ὁ ἀπὸ Μαρωνείας (1900-1910), καὶ ὁ Δυρραχίου Προκόπιος Λαζαρίδης (βλ. καὶ παραπάνω, σ. 102, ὑποσημ. 67), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Βιζύης εἶναι ὁ Νικόδημος Κομνηνός ὁ ἀπὸ Βοδενῶν (29 Ἰανουαρίου 1904-1908)· ὁ Διδυμοτείχου Φιλάρετος Βαφείδης (1899-1928), καὶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Καλλιουπόλεως εἶναι ὁ Ἐρώνυμος Γοργίας ὁ ἀπὸ Εἰρηνουπόλεως (1897-1909), ἐνῶ γιὰ τὸν Ἡλιουπόλεως βλ. λίγο παραπάνω.

79. Συμπληρωνόταν ὁ τίτλος τῆς θέσεως στὴν ὁποία διοριζόταν ὁ κάθε μητροπολίτης (πρόεδρος, μέλος, ἐφοροταμίας).

80. Συμπληρωνόταν τὸ συμβούλιο, ἡ ἐφορία ἢ ἡ ἐπιτροπὴ, τῆς ὁποίας πρόεδρος ἢ μέλος ἀναλάμβανε ὁ κάθε μητροπολίτης.

81. Ὁ τίτλος τῆς μητροπόλεως.

82. Τὸ ὄνομα τοῦ παραλήπτη μητροπολίτη.

*συναφή πρὸς ταύτην καθήκοντα, ἀναπτύξῃ τὸν ἐγνωσμένον αὐτῆς ζῆλον καὶ
πᾶσαν τὴν δέουσαν προθυμίαν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν αὐτῶν.
,α ρδ' Ἀπριλίου ζ'⁸³.*

49. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή του ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέταση τῶν διαφόρων Πατριαρχικῶν Γραφείων. – Τὸ ἴδιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς (17 Ἀπριλίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 128 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2612.

Περίληψη: Κατὰ τὴ συνεδρίαση τῶν Δύο Σωμάτων ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στίς 16 Ἀπριλίου 1904, λόγῳ ἀποχωρήσεως (ἀπὸ τῆ Σύνοδο καὶ τὴν Κωνσταντινούπολη) τῶν μητροπολιτῶν Ξάνθης Ἰωακείμ καὶ Βοδενῶν Νικοδήμου ἐγκρίθηκε ἡ ἀντικατάστασή τους στὴν Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐξέταση τῶν Πατριαρχικῶν Γραφείων ἀπὸ τοὺς μητροπολίτες Ρόδου Ἰωακείμ καὶ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο· ὁμοίως ἀντικαταστάθηκαν καὶ οἱ δύο λαϊκοὶ τῆς προηγούμενης Ἐπιτροπῆς. Π' αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') γράφει πρὸς τὰ νέα μέλη νὰ συνεξετάσουν τὴν κατάστασι τῶν ἐν λόγῳ Γραφείων καί, ἂν διαπιστωθεῖ κάτι τὸ κακῶς ἔχον στὴ λειτουργία τους, νὰ κάνουν τὴν κατάλληλη ὑπόδειξι πρὸς διόρθωσή του.

Τῷ Ῥόδου Ἰωακείμ⁸⁴.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

83. Διορισμοὺς τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σὲ διάφορες ἐπιτροπὲς ἀφοροῦν καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 50 (μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν) καὶ 51 (μέλος τῆς Τριμελοῦς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν τελειοφοίτων τοῦ Ζαπτείου Παρθεναγωγείου).

84. Ὁ μητροπολίτης Ρόδου Ἰωακείμ Βαλασιάδης γεννήθηκε τὸ 1860 στὴν Ἀντιγόνη τῶν Πριγκηποννήσων. Σπούδασε στὴ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ στὴ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀπεφοίτησε τὸ 1885. Τὸ ἴδιο ἔτος χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν γέροντά του μητροπολίτη Χαλκηδόνο (1875-1889) Καλλίνικο Θωμάδη. Ὑπηρέτησε ὡς ἀρχιδιάκονος καὶ ἱεροκήρυκας στίς μητροπόλεις Χαλκηδόνο καὶ Δέρκων καὶ ἀκολούθως ὡς ὑπογραμματέας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μέγας ἀρχιδιάκονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ (1887-1891) Διονυσίου Ε' Χαριτωνίδῃ τοῦ ἀπὸ Ἄδριανουπόλεως. Τὸ 1894 ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας, τὸ 1900 μετετέθη στὴ μητρόπολη Ρόδου καὶ τὸ 1910 στὴ μητρόπολη Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε γιὰ λόγους ὑγείας τὸ 1931. Ἀπεβίωσε στὴν Ἀθήνα στίς 10 Αὐγούστου 1933. Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, Ἐπαρχίαι Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας, σ. 79 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή, σ. 137 (Μαρωνείας)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 365 (Μαρωνείας), 541 (Ρόδου) καὶ 538 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης)· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Συμβολαί, σ. 78 (Ρόδου)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 205· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 1016 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐκλογῶν του στίς ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1279 (Μαρωνείας), 1372 (Ρόδου) καὶ 1506 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 361, 373 καὶ 391 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ,

Τῷ Πάγκῳ βέη Ἰωαννίδη⁸⁵.

Τῷ Ἀγγέλῳ Ἰωαννίδη⁸⁶.

Ἐν τῇ χθὲς συγκροτηθεῖσῃ ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν⁸⁷ προεδρείαν συνεδριάσει τῶν Δύο Σωμάτων⁸⁸ ἐγκριθείσης τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ἀποχωρησάντων ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Ξάνθης κὺρ Ἰωακείμ⁸⁹ καὶ Βοδενῶν

Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 241 (Μαρωνείας), 318 (Ρόδου) καὶ 273-274 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης).

85. Ὁ Πάγκος βέης Ἰωαννίδης ἦταν Ἕλληνας ἀρχιτέκτονας τοῦ σουλτάνου Ἄβδουλ Χαμίτ Β'. Βλ. ΣΑΒΒΑΣ ΤΣΙΛΕΝΗΣ, Ἡ προβολὴ τῶν Ρωμιῶν ἀρχιτεκτόνων στὰ ἑλληνόφωνα ἔντυπα τῆς Κωνσταντινούπολης, στό: *Οἱ Ρωμοὶ ἀρχιτέκτονες τῆς Πόλης στὴν περίοδο τοῦ ἐκδυτικισμοῦ*, Ἰστανμποῦλ 2010, σ. 45-59. Μαρτυρεῖται ἡ συμμετοχὴ του σὲ διάφορα κοινωφελῆ ἰδρύματα τοῦ Γένους στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπως στὴν Ἐφορία τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου τῆς Πριγκήπου (βλ. *ΕΘΝΙΚΟΝ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΕΝ ΠΡΙΓΚΗΠΩΙ. Λογοδοσία τῶν ὑπὸ τῆς Ἐφορίας πεπραγμένων ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1905-31ης Μαΐου 1906*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1906 (: «ὁ ἔξοχ. ΓΙΑΓΚΟ βέης ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ»), καὶ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, Τὸ Ἐθνικὸ Ὀρφανοτροφεῖο στὴν Πρίγκηπο τῆς Κωνσταντινούπολης, ΒΣ 4 (1992) 96. Διετέλεσε ἐπίσης μέλος τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, καὶ ἐξελέγη μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως (1901) γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', ἀλλὰ δὲν ἀπεδέχθη τὴν ἐκλογὴ του (βλ. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ – ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, *Ἰωακείμ ὁ Γ'*, σ. 27 καὶ 28).

86. Δικηγόρος στὴν Κωνσταντινούπολη, μέλος τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου (ΕΑ 1904, Ἀπρ.-Ἰούν., σ. 147, καὶ ΜΠΕΤΣΑΣ, *Θεσμικὲς καὶ λειτουργικὲς ὄψεις*, σ. 75)· μέλος τῆς Ἐφορίας τοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου (ΕΑ 1904, Ἀπρ.-Ἰούν., σ. 158), κτλ.

87. Ὑμετέραν] Ἀντὶ Ἠμετέραν, δηλ. τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε καὶ τὸ παρὸν ἔγγραφο.

88. Δηλαδὴ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου καὶ τῆς Ἱεράς Συνόδου.

89. Ὁ μητροπολίτης Ξάνθης Ἰωακείμ Σγουρός, κατὰ κόσμον Παρασκευᾶς/Περικλῆς, γεννήθηκε στὸ Κάτω Βαρβάσι (προάστειο τῆς Χίου) στίς 13 Μαΐου 1864. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1880 εἰσήχθη στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. Στίς 24 Ἰουνίου 1887 ἐκάρη μοναχὸς καὶ μετὰ δύο ἡμέρες, στίς 26 Ἰουνίου, χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Δέρκων (1884-1924) Καλλίνικο Φωτιάδη τὸν ἀπὸ Θεσσαλονίκης. Στίς 5 Ἰουλίου τοῦ ἴδιου ἔτους ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Χάλκη. Στίς 9 Ἰανουαρίου 1888 διορίσθηκε δευτερεύων τῶν πατριαρχικῶν διακόνων, στίς 20 Ὀκτωβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους προήχθη σὲ μέγα ἀρχιδιάκονο, ἐνῶ στίς 12 Αὐγούστου τοῦ 1889 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1887-1891) Διονύσιο Ε' Χαριτωνίδη τὸν ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως καὶ διορίσθηκε μέγας πρωτοσύγκελλος. Τὸ 1890, σὲ ἡλικία 26 ἐτῶν, χειροτονήθηκε στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Φανάρι) μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, τὸ 1891 Ξάνθης καὶ τὸ 1910 Θεσσαλονίκης. Ἀπεβίωσε τὴν 11η Μαΐου 1912. Βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 681 (μέγας πρωτοσύγκελλος)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 153 (Ξάνθης)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 538 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης), 366 (Ξάνθης) καὶ 529 (Θεσσαλονίκης)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 205 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης), 209 (Ξάνθης) καὶ 89 (Θεσσαλονίκης)· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 43 (Θεσσαλονίκης)· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 1016 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης), 1017 (Ξάνθης) καὶ 994 (Θεσσαλονίκης)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐκλογῶν του βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1213 (Νικοπόλεως

κὺρ Νικοδήμου⁹⁰ καὶ τῶν κυρίων Κ. Βαϊάνη ἐφένδη⁹¹ καὶ Σόλωνος Καζανόβα⁹² ἐν τῇ πρὸς ἐξέτασιν τῶν διαφορῶν Πατριαρχικῶν Γραφείων συ-

καὶ Πρεβέζης), 1227 (Ξάνθης), 1530 (Θεσσαλονίκης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 354, 355 καὶ 394 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν του βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 273-274 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης), 279-280 (Ξάνθης) καὶ 155-158 (Θεσσαλονίκης). Βλ. ἐπίσης ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡ. ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ, *Ἰωακείμ Σγουρός, μητροπολίτης Ξάνθης, καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Δημογεροντίας*, Θεσσαλονίκη 1968· ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἰωακείμ (ὁ Σγουρός)*, *ΘΗΕ* 6 (1965) 1106-1107· ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΖΗΣ, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ξάνθης*, σ. 234-239· καὶ ΣΑΒΒΑΣ ΑΝ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ, *Ὁ Μητροπολίτης Ἰωακείμ Σγουρός ὡς ἐθνικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἄνδρας*, Θεσσαλονίκη 2004.

90. Ὁ μητροπολίτης Βοδενῶν (Ἐδέσσης) Νικόδημος Κομνηνὸς ἢ Ἀνδρέου γεννήθηκε στὴν Τένεδο στὶς 23 Αὐγούστου 1857. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1882. Χειροτονήθηκε διάκονος τὸ 1885 ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Ἐφέσου (1872-1893) Ἀγαθάγγελο Σχολάριο ἢ Γαβριηλίδη τὸν ἀπὸ Δράμας. Ὑπηρέτησε ὡς διδάσκαλος καὶ ἱεροκέρυκας στὶς μητροπόλεις Μυτιλήνης καὶ Σάμου, καὶ ἀπὸ τὸ 1888 ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτη Ἡρακλείας (1888-1897) Γερμανοῦ Καβακοπούλου τοῦ ἀπὸ Ρόδου (τοῦ μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ Ε'). Τὸ 1891 χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, ἐπαρχία ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε 1894. Ὡς ἐφησυχάζων διετέλεσε βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Βελλᾶς καὶ Κονίτσης (1876-1899) Βασιλείου Τζάνου. Τὸ 1899 ἐξελέγη μητροπολίτης Βοδενῶν, τὸ 1904 Βιζύης καὶ τὸ 1908 Κώου, ἀλλὰ δὲν ἀποδέχθηκε τὴν ἐκλογή του καὶ ἐφησύχαζε. Τὸ 1913 ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης καὶ τὸ 1924 Προύσης. Ἀπεβίωσε στὴν Κωνσταντινούπολη στὶς 10 Ἀπριλίου 1935. Βλ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι Βορείου Θράκης*, σ. 130 (Βάρνης)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 368 (Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως), 532 (Βοδενῶν), 365 (Βιζύης), 543 (Κώου) καὶ 357 (Προύσης)· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 79 (Βάρνης)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 94 (Βιζύης) καὶ 148 (Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως)· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *Συμβολαί*, σ. 88 (Κώου)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 57· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 30· Ὁ ΙΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 987 (Βοδενῶν)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐκλογῶν του στὶς ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1224 (Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως), 1341 (Βοδενῶν), 1426 (Βιζύης), 1469 (Κώου), 1586 (Βάρνης) καὶ 1680 (Προύσης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 355, 369, 380, 386, 401 καὶ 418 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 260-261 (Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως), 88-89 (Βοδενῶν), 86-87 (Βιζύης), 216-217 (Κώου), 78-79 (Βάρνης) καὶ 309-310 (Προύσης). Βλ. καὶ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία*, σ. 242 (Προύσης).

91. Ὁ Κωνσταντῖνος Βαγιάννης (Κωστάκης Βαϊάνης ἐφένδης) καταγόταν ἀπὸ τὴ Νεάπολη τῆς Καππαδοκίας. Διορίσθηκε ἡγεμῶν («πρίγκηπας») τῆς Σάμου καὶ παρέμεινε στὸ ἀξίωμα αὐτὸ ἀπὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1899 ἕως τὸ 1900. Ἡ πολιτικὴ ὅμως ποὺ ἀκολούθησε κατὰ τὴ διοίκησή του εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὸ Κοινοβούλιο τοῦ νησιοῦ νὰ ζητήσει τὴν ἀπομάκρυνσή του, κάτι ποὺ τελικὰ ἐπέτυχε. Διετέλεσε μέλος τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου (ΕΑ 1902, Ἀπρ.-Ἰούν., σ. 156), μέλος τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως γιὰ τὴν ἐκλογή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' (ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ – ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, *Ἰωακείμ ὁ Γ'*, σ. 27: «Κωστάκης ἐφ.(ένδης) Βαγιάνης, πρῶν ἡγεμῶν τῆς Σάμου καὶ μέλος τοῦ Ἀκυρωτικοῦ», κτλ.)· βλ. καὶ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΒΑΚΙΡΤΖΗΣ, *Ἱστορία τῆς ἡγεμονίας τῆς Σάμου*, Ἀθήνα 2005.

92. Ὁ ἀρχιτέκτων Σόλων Καζανόβας (1871-1935), γόνος τῆς γνωστῆς οἰκογένειας

στάση⁹³ πρότερον ἐπιτροπή, ἐξελέγη καὶ ἡ αὐτῆς ...⁹⁴ μετὰ τῶν ...⁹⁵. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀναγγέλλοντες τὴν ἐκλογὴν ταύτην προτρεπόμεθα ἵνα ἀναλαβοῦσα τὴν ἐντολὴν προβῆ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων αὐτῆς εἰς τὴν δέουσαν ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως τῶν εἰρημένων γραφείων καὶ εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν ληπτέων πρὸς διόρθωσιν μέτρων εἴ που εὔρεθῆ τὸ κακῶς ἔχον ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτῶν.

,α ρδ' Ἀπριλίου ιζ'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ἐν τῇ χθὲς συγκροτηθείσῃ ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν [leg. Ἡ-] προεδρίαν συνεδριάσει τῶν Δύο Σωμάτων ἐγκριθείσης τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ἀποχωρησάντων ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Ξάνθης κὺρ Ἰωακείμ καὶ Βοδενῶν κὺρ Νικοδήμου καὶ τῶν κυρίων Κ. Βαϊάνη ἐφένδη καὶ Σόλωνος Καζανόβα ἐν τῇ πρὸς ἐξέτασιν τῶν διαφόρων Πατριαρχικῶν Γραφείων συστάσῃ [leg. συσταθείσῃ] πρότερον ἐπιτροπῇ, ἐξελέγη καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης μετὰ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Ῥόδου κὺρ Ἰωακείμ καὶ τῶν κυρίων Γιάγκου βέη Ἰωαννίδου καὶ Ἀγγέλου Ἰωαννίδου. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀναγγέλλοντες τὴν ἐκλογὴν ταύτην προτρεπόμεθα ἵνα ἀναλαβοῦσα τὴν ἐντολὴν προβῆ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων αὐτῆς εἰς τὴν δέουσαν ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως τῶν εἰρημένων γραφείων καὶ εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν ληπτέων πρὸς διόρθωσιν μέτρων εἴ που εὔρεθῆ τὸ κακῶς ἔχον ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτῶν.

,α ρδ' Ἀπριλίου ιζ'⁹⁶.

50. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν. – Τὸ ἴδιο γράμμα κοινοποιήθηκε καὶ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου στὴν Ἐπιτροπὴ (17 Ἀπριλίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 129 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2666.

Καζανόβα, γενουατικῆς καταγωγῆς, ἦταν γιὸς τοῦ Γ. Καζανόβα. Ὁρίσθηκε μέλος τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸ ἔτος 1901, σὲ ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος Μηνᾶ Μαράσογλου (ὑπῆρξε μέλος καὶ κατὰ ἐπόμενα ἔτη)· βλ. ΕΑ 1902 (Ἀπρ.-Ἰούν.), σ. 154 καὶ 156· ΜΠΕΤΣΑΣ, *Θεσμικὲς καὶ λειτουργικὲς ὀψεις*, σ. 75, κ.ά. Ἀνῆκε στὴν ἰωακειμικὴ παράταξιν. Βλ. καὶ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 385.

93. συστάσῃ] Ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ συσταθείσῃ.

94. Ἱερότης ἢ Ἐντιμότης (ἀνάλογα μετὰ τὸν παραλήπτη)· βλ. καὶ παραπάνω, σ. 62, ὑποσημ. 47.

95. Γραφοτὰν τὰ ὀνόματα τῶν συνεργατῶν τοῦ παραλήπτη τοῦ ἐγγράφου.

96. Βλ. καὶ ΕΑ 1902 (Ἀπρ.-Ἰούν.), σ. 156.

Περίληψη: Ἐπειδὴ τὰ Δύο Σώματα στὴ συνεδρίασή τους, στὶς 16 Ἀπριλίου 1904, ἐξέλεξαν τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) τοῦ ἀναγγέλλει τὴν ἐκλογή του, προτρέποντάς τον νὰ ἐκπληρώσει μὲ ζῆλο τὰ καθήκοντα ποῦ τοῦ ἀνατέθηκαν, σὲ συνεργασία καὶ μὲ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετω.

Τῷ κ. Κ. Ταχιντζή⁹⁷,

ὡς μέλει ἀντιπροσωπευτικῶ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου.

Ἄσμενοι ἀναγγέλλοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἐν τῇ χθесινῇ συνεδρίασει τῶν Δύο Σωμάτων ἐκλογήν αὐτῆς ὡς μέλους τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς ἀξιῶμεν ὅπως προθυμηθῆ ἀναλαβεῖν τὴν ἐντολὴν καὶ ἐκπληρώσῃ μετὰ τοῦ διακρίνοντος αὐτὴν ζήλου τὰ ἀνατεθέντα αὐτῇ καθήκοντα ἐν συνεργασίᾳ καὶ <μετὰ?> τῶν λοιπῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης μελῶν.

,αἰδ' Ἀπριλίου ιζ' ⁹⁸.

51. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ του ὡς μέλους τῆς Τριμελοῦς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων, τῶν τελειοφίτων τοῦ Ζαπτείου ΠαρθENAγωγείου. – Παρόμοιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς τὰ δύο ἄλλα μέλη τῆς ἴδιας Ἐπιτροπῆς (20 Μαΐου 1904).

ΚΠΑ Α΄ 77, σ. 161 / Ἀριθμ. Πρωτ. 3434.

Περίληψη: Ἐπειδὴ τῇ Δευτέρᾳ 24 Μαΐου 1904 ἄρχιζαν οἱ ἐξετάσεις τῶν τελειοφίτων τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπτείου ΠαρθENAγωγείου (στὴν Κωνσταντινούπολη), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ὀρίσθηκε μέλος τῆς Τριμελοῦς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων, μαζὶ μὲ δύο λαϊκοὺς. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως τὸν διορισμὸ αὐτόν, προτρέποντάς τον νὰ ἐκπληρώσει ἀνελλιπῶς τὰ καθήκοντά του καὶ νὰ ὑποβάλει μαζὶ μὲ τὰ δύο ἄλλα μέλη στὸ Πατριαρχεῖο κοινὴ ἔκθεση σχετικὰ μὲ τὰ ἀποτελέσματα.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετω.

Τῷ κ. Κ. Ζαχαριάδῃ.

Τῷ κ. Παναγ.(ιώτῃ) Π.(απα;)Κωνσταντίνου.

Τῇ προσεχῇ Δευτέρᾳ κδ' ἐνεστῶτος μηνὸς ἀρχομένων τῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφίτων τοῦ Διδασκαλείου τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπτείου Παρθε-

97. Πατρὸς στὴν Κωνσταντινούπολη, μέλος τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου (βλ. ΕΑ 1904, Ἀπρ.-Ἰούν., σ. 147).

98. Βλ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 48.

ναγωγείου⁹⁹, ἐπειδὴ ὡς μέλος τῆς τριμελοῦς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων διωρίσθη καὶ ἡ αὐτῆς ...¹⁰⁰ μετὰ τῶν ...¹⁰¹ προ-
 τρεπόμεθα πατρικῶς ἵνα ἀναδεξαμένη προθύμως τὴν ἐντολὴν ταύτην
 ἐπιμεληθῆ τῆς ἀνελλιποῦς ἐκπληρώσεως αὐτῆς καὶ ὑποβάλη ἡμῖν ἐν
 καιρῷ διὰ κοινῆς μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων ἐκθέσεως τὸ σχετικὸν
 ἀποτέλεσμα.

,α 3δ' Μαΐου κ'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Τῇ προσεχῇ Δευτέρᾳ κδ' ἐνεστῶτος μηνὸς ἀρχομένων τῶν ἐξετάσεων τῶν
 τελειοφοίτων τοῦ Διδασκαλείου τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπείου ΠαρθENAγωγείου, ἐπει-
 δὴ ὡς μέλος τῆς τριμελοῦς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων
 διωρίσθη καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης μετὰ τῶν ἐντιμοτάτων κ. Κ. Ζαχαριάδου καὶ
 κ. Παναγ.(ιώτου) Π.(απα;)Κωνσταντίνου προτρεπόμεθα ἀδελφικῶς ἵνα ἀναδεξα-
 μένη προθύμως τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐπιμεληθῆ τῆς ἀνελλιποῦς ἐκπληρώσεως
 αὐτῆς καὶ ὑποβάλη ἡμῖν ἐν καιρῷ διὰ κοινῆς μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων
 ἐκθέσεως τὸ σχετικὸν ἀποτέλεσμα.

,α 3δ' Μαΐου κ'.

52. Πατριαρχικὸ πιττάκιον πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ
 μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ καθήκοντά του ὡς μέλους τῆς Συνόδου. – Παρόμοιο
 πιττάκιον ἀπεστάλη πρὸς τοὺς μητροπολίτες Σερρῶν Γρηγόριο καὶ Ρόδου Ἰωα-
 κείμ (6 Ὀκτωβρίου 1904).

ΚΠΑ Α' 77, σ. 323 / Ἀριθμ. Πρωτ. 6828.

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν πατριαρχικὸ πιττάκιον (τοῦ Ἰωακείμ Γ') ἀνακοινώνεται
 στὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι ἀπαλλάσσεται τῶν καθηκόντων του ὡς μέλους

99. Τὸ Ἐθνικὸ Ζάππειο ΠαρθENAγωγεῖο ιδρύθηκε τὸ 1875 ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Ζάππα σὲ
 ἐκτέλεση τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτη καὶ ἐξαδέλφου του Εὐαγγέλου Ζάππα.
 Ἀρχικὰ λειτούργησε στὴν περιοχὴ Μνηματάκια τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ ἀργότερα
 στεγάσθηκε σὲ τετραώροφο κτίριο ποῦ οἰκοδομήθηκε στὸ Πέραν καὶ κόστισε 32.000 χρυσὲς
 λίρες. Φιλοξένησε ὡς οἰκότροφες μαθήτριες ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς κοινότητες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν
 Βαλκανίων. Βλ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
 ἰδρυθέντος τῷ 1875, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1897. Βλ. ἐπίσης ΙΩΑΝΝΑ ΨΑΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΔΟΚΟΥ,
 Ζάππειον ΠαρθENAγωγεῖον Κωνσταντινουπόλεως 1875-2004, Ἀθήνα 2014.

100. Ἱερότης ἢ Ἐντιμότης, ἀνάλογα μετὰ τὸν παραλήπτη· βλ. καὶ παραπάνω, σ. 62, ὑποσημ. 47.

101. Τὰ ὀνόματα τῶν συνεργατῶν τοῦ ἐκάστοτε παραλήπτη.

τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ προτρέπεται νὰ ἀναχωρήσει τὸ ταχύτερο δυνατὸν γιὰ τὴν ἐπαρχία του.

Τῷ Σερρῶν Γρηγορίῳ¹⁰².

Τῷ Ῥόδου Ἰωακείμ¹⁰³.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Διὰ τοῦ ἡμετέρου τοῦδε πατριαρχικοῦ πιττακίου δηλοῦμεν τῇ Ἱερότητι αὐτῆς ὅτι ἀπαλλάσσεται τῶν καθηκόντων αὐτῆς ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προτρέπομεθα δ' αὐτὴν ἀδελφικῶς ὅπως ὡς τάχιον ἀπερχομένη ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῇ ἐπαρχίαν¹⁰⁴.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αἰδ' Ὀκτωβρίου ς'¹⁰⁵.

53. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὴν ταχεῖα ἐπιστροφή στὴν ἐπαρχία του. – Παρόμοιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ σὲ τρεῖς ἀκόμη ἀρχιερεῖς (1 Φεβρουαρίου 1905).

ΚΠΑ Α' 78, σ. 28 / Ἀριθμ. Πρωτ. 603.

Περίληψη: Μὲ τὸ πατριαρχικὸ πιττάκιον τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1904 ἀνακοινώθηκε στὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὰ καθήκοντά του ὡς μέλους τῆς Συνόδου καὶ ὅτι πρέπει νὰ μεταβεῖ στὴν ἐπαρχία του. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἐλευθερουπόλεως δὲν ὑπάκουσε στὴν πατριαρχικὴ προτροπὴ, ἐξακολουθώντας νὰ παραμένει στὴν Κωνσταντινούπολη, μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, τοῦ δίνει ἐκ νέου ἐντολὴ νὰ ἀποχωρήσει τὸ ταχύτερο δυνατὸν γιὰ τὴν ἐπαρχία του.

Τῷ Ῥόδου,

τῷ Σερρῶν,

102. Πρόκειται γιὰ τὸν μητροπολίτη Σερρῶν Γρηγόριο Ζερβουδάκη, γιὰ τὸν ὅποιον βλ. παραπάνω, σ. 99, ὑποσημ. 62 (ἔγγραφο ἀρ. 42).

103. Πρόκειται γιὰ τὸν μητροπολίτη Ῥόδου Ἰωακείμ Βαλασιάδη, γιὰ τὸν ὅποιον βλ. παραπάνω, σ. 108, ὑποσημ. 84 (ἔγγραφο ἀρ. 49).

104. Βλ. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, –Γ– Κανονισμὸς τρίτος. *Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν, Ἄρθρον Θ'.*: Οὐδεὶς τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων δύναται, ληξάσης τῆς προθεσμίας τῆς ἐνδημίας του, νὰ διαμεῖνῃ ἐπ' οὐδεμιᾶ προφάσει ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄνευ μεγίστης ἀνάγκης ἢ ἀσθενείας· ἀλλὰ καὶ τοῦτο θέλει γίνεσθαι τῇ εἰδήσει τῆς Συνόδου ἐπὶ προθεσμίᾳ ἀναλόγῳ, προσδιοριζομένη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, καὶ περὶ τούτου θέλει δίδοσθαι εἰδήσεις εἰς τὴν Ὑψ. Πύλιν· οἱ δὲ τοιοῦτοι Ἀρχιερεῖς δὲν θέλουσι συνεδριάζει οὐδὲ χοροστατεῖ· βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 320. Μὲ τὸ ἴδιο θέμα ἀπασχολήθηκε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ στὸ ἐπόμενο ἔγγραφο, ἀρ. 53.

105. Πρόκειται γιὰ ἔγγραφο τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη ἀπαράλλακτο πρὸς τοὺς τρεῖς κατονομαζόμενους ἀρχιερεῖς, μὲ διαφοροποίησι μόνον στὴν προσφώνησι ἀνάλογα μὲ τὸν παραλήπτη.

τῷ Δυρραχίου,
καὶ Ἐλευθερουπόλεως¹⁰⁶.

Ἠγγέλθη διὰ τοῦ ἀπὸ ς' Ὀκτωβρίου παρελθόντος ἔτους ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ πιττακίου ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἀπηλλάγη τῶν συνοδικῶν αὐτῆς καθηκόντων καὶ προϋτρέπη αὐτῆ ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ εἰσέτι παραμένει ἐνταῦθα, ἐντελλόμεθα καὶ προτρεπόμεθα αὐτὴν καὶ αὐτοὺς, συνοδικῆ διαγνώμῃ, ἵνα ὅσον τάχος ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αρε' Φεβρουαρίου α'¹⁰⁷.

54. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ «τὰ ὀφειλόμενα κανονικὰ ἐτήσια» πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. –

106. Βλ. καὶ τὸ προηγούμενο ἔγγραφο ἀρ. 52· σὲ αὐτὴ τὴ δευτέρη ὑπόμνηση πρὸς τοὺς πρώην συνοδικοὺς ἀρχιερεῖς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Κωνσταντινούπολη στους τρεῖς τοῦ προηγούμενου ἔγγραφου προστέθηκε καὶ ὁ Δυρραχίου. – Πρόκειται γιὰ τὸν μητροπολίτη Δυρραχίου (1899-1906) Προκόπιο Λαζαρίδη τὸν ἀπὸ Ἀμφιπόλεως. Ὁ Προκόπιος γεννήθηκε τὸ 1859 στὰ Τύανα τῆς Καππαδοκίας. Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ ὅπου ἀποφοίτησε τὸ 1889. Ὑπηρέτησε ἀπὸ τὸ 1889 ἕως τὸ 1891 ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτη Μελενίκου (1875-1891) Προκοπίου τοῦ ἀπὸ Ἐρσεκίου, τὸ 1891 ὡς ἱεροκέρυκας στὴ μητρόπολη Νικομηδείας (μητροπολίτης, 1877-1910, ὁ Φιλόθεος Βρυνένιος ὁ ἀπὸ Σερρών), καὶ ἀκολούθως ὡς πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτη Νικαίας (1890-1897) Ἱερωνύμου Γοργία τοῦ ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Τὸ 1894 ἐξελέγη ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ἀμφιπόλεως (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Σεβαστείας), ὑπηρετώντας ἕως τὸ 1899 ὡς ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Βλάχκας. Ὡς Ἀμφιπόλεως ἀπεστάλη ὡς Πατριαρχικὸς ἔξαρχος στὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας (Βασιλικὰ) καὶ στὴ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης (Παγγαῖο). Τὸ 1899 ἀνεδείχθη μητροπολίτης Δυρραχίου, τὸ 1906 Φιλαδελφείας καὶ τὸ 1911 Ἰκονίου, ἀποβιώσας τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1923. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 182 (Ἀμφιπόλεως)· ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπαρχίαι Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας*, σ. 61 (Δυρραχίου)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι [Β']*, σ. 82 (Δυρραχίου) καὶ 83 (Ἀμφιπόλεως)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι [Α']*, σ. 360 (Φιλαδελφείας) καὶ 358 (Ἰκονίου)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1272 (Ἀμφιπόλεως), 1342 (Δυρραχίου), 1452 (Φιλαδελφείας) καὶ 1546 (Ἰκονίου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 360, 369, 384 καὶ 395 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 44 (Ἀμφιπόλεως), 123-124 (Δυρραχίου), 374-376 (Φιλαδελφείας) καὶ 165 (Ἰκονίου). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία*, σ. 353 (Φιλαδελφείας) καὶ 276 (Ἰκονίου).

107. Πρόκειται γιὰ ἔγγραφο μὲ περιεχόμενο κοινὸ πρὸς τοὺς τέσσερις ἀποδέκτες του, ἐπίσης μὲ διαφοροποίηση μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσφώνηση ἀνάλογα μὲ τὸν ἱεράρχη πρὸς τὸν ὁποῖον στάλθηκε τὸ κάθε ἀντίγραφό του.

Παρόμοια έπιστολή απέστáλη και πρὸς ἑπτὰ ἄλλους ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου καὶ δύο μονές (25 Ἰανουαρίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 26-27 / Ἀριθμ. Πρωτ. 656.

Περίληψη: Ἐπειδὴ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ζήτησε πολλές φορές ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο νὰ φροντίσει νὰ ἀποστείλει τὸ ποσὸν τῶν 2.627 γροσίων ποὺ ὄφειλε νὰ καταβάλλει κάθε ἔτος στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, χωρὶς ὅμως αὐτὸς νὰ ἀνταποκριθεῖ, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, μὲ τὴν παροῦσα ἐπιστολὴ τοῦ ἀνακοινώνει ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς Σχολῆς δὲν ἐπιτρέπει ἄλλη ἀναβολὴ καταβολῆς τῶν χρημάτων, γιὰ τὴν εἴσπραξη τῶν ὁποίων μεταβαίνει στὴ μητρόπολη ὁ πατριαρχικὸς εὐταξίας Γεώργιος, μὲ ἐντολὴ νὰ παραμείνει ἐκεῖ ἕως ὅτου τοῦ καταβληθοῦν τὰ χρήματα. Γι' αὐτὸ ὁ Ἐλευθερουπόλεως πρέπει νὰ φροντίσει νὰ βρεῖ τὸ ὀφειλόμενο ποσὸν καὶ νὰ τὸ καταβάλει στὸν πατριαρχικὸ ἀπεσταλμένο, δίνοντας ἔτσι στὸ ταμεῖο τὴ δυνατότητα νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς πολλές ἀνάγκες καὶ ὑποχρεώσεις του.

Τῷ Νικαίας Ἰερωνύμῳ Γρόσια 7951.

Τῷ Σμύρνης Βασιλείῳ Γρόσια 497.

Τῷ Λέρου Γερμανῶ Γρόσια 1567.

Τῷ Φιλαδελφείας Λεοντίῳ Γρόσια 3756.

Τῷ Λιτίσης Νικηφόρῳ <Γρόσια ...>¹⁰⁸.

Τῷ Μετρῶν Ἰωακείμ γρόσια 1592.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ Γρόσια 2627.

Τῷ Παραμυθίας Καλλινίκῳ Γρόσια 2356.

Μονὴ Σκαλωτῆς γρόσια 2160.

Μονὴ Τσαδῆρι γρόσια 8208¹⁰⁹.

108. Ὁ κωδικογράφος παρέλειψε νὰ γράψει τὸ ποσὸν ποὺ ὄφειλε ὁ μητροπολίτης Λιτίσης Νικηφόρος.

109. Οἱ μνημονεῶμενοι μητροπολίτες-παραλήπτες τῆς πατριαρχικῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ἀρχιεράτευσαν στίς ἐδῶ μνημονεῶμενες ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες κατὰ τὰ ἀκόλουθα χρονικὰ διαστήματα: ὁ Νικαίας Ἰερώνυμος Γοργίας ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας (τὸ β' 1902-1910), ὁ Σμύρνης Βασίλειος Ἀστεριάδης ὁ ἀπὸ Ἀγχιάλου (1884-1910), ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου Γερμανὸς Θεοτοκᾶς (1903-1918), ὁ Φιλαδελφείας Λεόντιος Χουτουριώτης ὁ ἀπὸ Παραμυθίας (1899-10 Ὀκτωβρίου 1906), ὁ Λιτίσης Νικηφόρος Λεβαντερίδης ὁ ἀπὸ πρώην Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου (1897-1907), ὁ Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἰωακείμ Ἐπάσογλου ὁ ἀπὸ Πολυανῆς (1899-1909), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος Πετρίδης ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως (1900-1909), ὁ Παραμυθίας Καλλίνικος Παλαιοκρασσᾶς ὁ ἀπὸ Κώου (1900-2 Ὀκτωβρίου 1906). Ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ ἐπιλεγομένη καὶ Μονὴ Σκαλωτῆς, βρισκόταν κοντὰ στὸ χωριὸ Ἀσαρλῆ (Σκαλωτή, Hisarl), ὀκτῶ χλμ. νοτιοανατολικά τῆς Αἴνου (σήμερα στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη). Οἰκοδομήθηκε ἐπὶ Κομνηνῶν τὸ 1140 (κατὰ τὸν Ἀχ. Σαμοθράκη) καὶ βρισκόταν ἐντὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας τῆς Αἴνου. Ἡ δεῦτερη μνημονεῶμενη μονὴ εἶναι ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἡ

Ἐπειδὴ καίτοι κατ' ἐπανάληψιν ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως ἐγράφη αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἵνα φροντίσῃ περὶ ἀποστολῆς τῶν πρὸς τὴν ἱεράν θεολογικὴν Σχολὴν ὀφειλομένων κανονικῶν ἐτησίων ἀνιόντων μέχρι τέλους Αὐγούστου τοῦ λήξαντος ἔτους εἰς γρόσια ...¹¹⁰, ὅμως ἡ αὐτῆς Ἱερότης οὐδεμίαν μέχρι τοῦδε ἐπεδείξατο πραγματικὴν πρόνοιαν, διὰ ταῦτα τῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς μὴ ἐπιτρεπούσης περαιτέρω ἀναβολὴν ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐπιδότου τῆς παρούσης πατριαρχικοῦ Εὐταξίου¹¹¹ Γεωργίου, ἐντολὴν ἔχοντος ἵνα μείνῃ αὐτόθι παρ' αὐτῇ μέχρι οὗ εἰσπράξῃ τὸ ὡς ἄνω ὀφειλόμενον ποσόν. Καὶ δὴ ἀνακοινούμενοι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἀπόφασιν ταύτην οὐκ ἀμφιβάλλομεν ὅτι διὰ τοῦ ρηθέντος ἀπεσταλμένου προθυμηθήσεται τὸ ταχύτερον ἐξοικονομοῦσα ἀποστεῖλαι τὰ ὀφειλόμενα καὶ συντελέσαι τὸ ἐπ' αὐτῇ εἰς τὴν ἀνακούφισιν τοῦ Ταμείου τῆς Σχολῆς ἀπὸ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν καὶ ὑποχρεώσεων.

,α ρς' Ἰανουαρίου κε'¹¹².

*

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ἐπειδὴ καίτοι κατ' ἐπανάληψιν ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως ἐγράφη αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἵνα φροντίσῃ περὶ ἀποστολῆς τῶν πρὸς τὴν ἱεράν θεολογικὴν Σχολὴν ὀφειλομένων κανονικῶν ἐτησίων ἀνιόντων μέχρι τέλους Αὐγούστου τοῦ λήξαντος ἔτους εἰς γρόσια 2627, ὅμως ἡ αὐτῆς Ἱερότης οὐδεμίαν μέχρι τοῦδε ἐπεδείξατο πραγματικὴν πρόνοιαν, διὰ ταῦτα τῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς μὴ ἐπιτρεπούσης περαιτέρω ἀναβολὴν ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐπιδότου τῆς παρούσης πατριαρχικοῦ Εὐταξίου Γεωργίου, ἐντολὴν ἔχοντος ἵνα μείνῃ αὐτόθι παρ' αὐτῇ μέχρι οὗ εἰσπράξῃ τὸ ὡς ἄνω ὀφειλόμενον ποσόν. Καὶ δὴ ἀνακοινούμενοι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἀπόφασιν ταύτην οὐκ ἀμφιβάλλομεν ὅτι διὰ τοῦ ρηθέντος ἀπεσταλμένου προθυμηθήσεται τὸ ταχύτερον

ἐπιλεγομένη καὶ Μονὴ Ἰσαδῆρι, ἐπίσης Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ, ἡ ὁποία ὁμοίως βρισκόταν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς μητροπόλεως Αἴνου.

110. Σημειωνόταν τὸ ποσὸν τῶν γροσίων ἀνάλογα μὲ τὴν ὀφειλὴν τοῦ παραλήπτη τοῦ ἐγγράφου.

111. Ἐδῶ δηλώνεται ἐκκλησιαστικὸς ὑπάλληλος· βλ. καὶ *ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ*, -ΣΤ'- Κανονισμὸς ἔκτος τῶν προσδιορισθέντων ἐτησίων μισθῶν τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, ἐπιχορηγήσεων τῶν Ἐθνικῶν Καταστημάτων καὶ ἄλλων ἀναγκῶν, ὅπου στὴ σχετικὴ ἀπαρίθμηση, ἔνατο στὴ σειρὰ καταγράφονται οἱ ἔξι Εὐταξίαι. Βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 343.

112. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 67.

ἔξοικονομοῦσα ἀποστείλαι τὰ ὀφειλόμενα καὶ συντελέσαι τὸ ἐπ' αὐτῇ εἰς τὴν ἀνακούφισιν τοῦ Ταμείου τῆς Σχολῆς ἀπὸ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν καὶ ὑποχρεώσεων.

,αξ' Ἰανουαρίου κε'.

55. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ οἰκονομικὰς διαφορὰς μὲ χριστιανὸ τῆς ἐπαρχίας του (26 Ἀπριλίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 117 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2037.

Περίληψη: Στὸ γράμμα ποὺ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ἀπέστειλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στίς 11 Μαρτίου 1906 ἔδινε ἀπαντήσεις σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀλκιβιάδου Χρ. Παπουτσοπούλου (γιὰ οἰκονομικὰ ζητήματα). Γράφοντας λοιπὸν ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, ἔχοντας καὶ τὴν ἔγκρισιν τῆς Συνόδου, τοῦ δηλώνει ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ἡ σχετικὴ ἐνέργεια τόσο τοῦ ἴδιου ὅσον καὶ τῆς τοπικῆς Δημογεροντίας καὶ συνιστᾶται στὸ ἐν λόγῳ ἄτομο νὰ καταβάλει τὰ χρηματικὰ ποσὰ ποὺ τοῦ ζητοῦνται.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐν τῷ ἀπὸ ια' παρελθόντος μηνὸς γράμματι αὐτῆς ἰδόντες τὰ εἰς ἀπάντησιν ὑποβαλλόμενα περὶ τῆς ὑποθέσεως Ἀλκιβιάδου Χρ. Παπουτσοπούλου προαγόμεθα συνοδικῇ ἐγκρίσει δηλῶσαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ἡ σχετικὴ πρὸ ταύτην [lege: -της] ἐνέργεια αὐτῆς τε καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἐντίμου Δημογεροντίας καὶ ὅτι συνιστᾶται ἐκκλησιαστικῶς τῷ ἀναφερομένῳ ἵνα πληρώσῃ τὰ δικαίως παρ' αὐτοῦ ζητούμενα χρηματικὰ ποσὰ.

,αξ' Ἀπριλίου κς'.

56. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ ὁμόλογα τῆς κοινοτικῆς περιουσίας Πραβίου (26 Ἀπριλίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 118 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2060.

Περίληψη: Ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος Πραβίου μὲ ἀναφορὰ τους πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ζήτησαν τὴν παρέμβαση τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ πάρουν τὰ ὁμόλογα τῆς κοινοτικῆς περιουσίας, τὰ ὁποῖα βρισκόνταν στὰ χέρια τοῦ συμπολίτη τους Ἀθανασίου Ν. Κονδούλα. Ἐπειδὴ τὸ αἴτημα τῶν ἐν λόγῳ ἀντιπροσώπων ἔγινε δεκτό, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), μὲ τὴν ἔγκρισιν τῆς Συνόδου, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο τὴν ἀναφορὰ τους, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ ταυτόχρονα τὸν προτρέπει νὰ κάνει τὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες ὥστε νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ νὰ διασφαλίσῃ τὴ σημαντικὴ περιουσία τῆς Κοινότητος.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὡδε ἐπισυναπτομένην ἀναφορὰν ἀντιπροσώπων τῆς κοινότητος Πραβίου, ἐξαιτουμένων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἐπέμβασιν πρὸς ἀπόσπασιν τῆς εἰς χεῖρας τοῦ συμπολίτου αὐτῶν Ἀθανασίου Νικολάου Κονδούλα εὕρισκομένης εἰς ὁμόλογα κοινοτικῆς περιουσίας, προτρεπόμεθα τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ἐγκρίσει τῆς ἱεραῆς Συνόδου ἵνα συνωδᾷ πρὸς τὴν αἴτησιν τῶν ἀναφερομένων, δεκτὴν γενομένην ἐκκλησιαστικῶς, ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ ἐξασφάλισιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οὐκ εὐκαταφρονήτου περιουσίας τῆς Κοινότητος.

,α.χ. Ἀπριλίου κς'.

57. Πατριαρχικὴ εὐχετικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ΠαρθENAγωγείου καὶ τοῦ Ἀρρεναγωγείου τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Πραβίου (1 Ἰουνίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 157 / Ἀριθμ. Πρωτ. 3432.

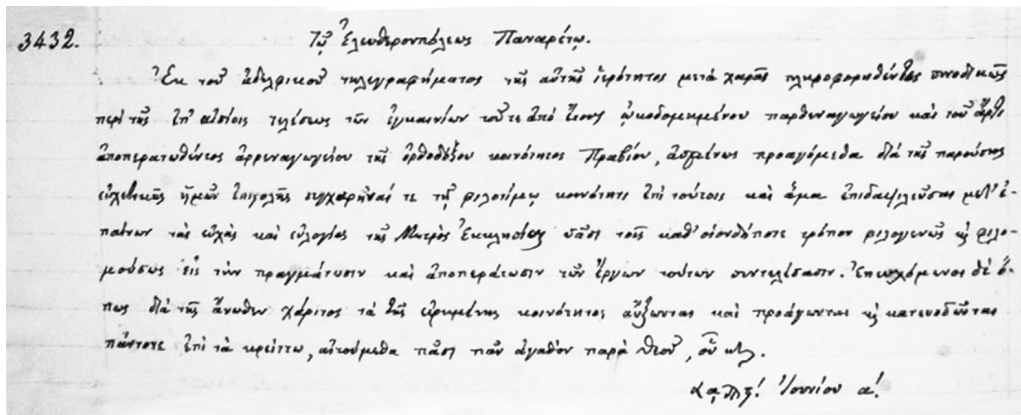
Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος μὲ τηλεγράφημά του ἀνακοίνωσε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὴν τέλεση τῶν ἐγκαινίων τοῦ ΠαρθENAγωγείου καὶ τοῦ Ἀρρεναγωγείου τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Πραβίου, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') μὲ τὴν παροῦσα ἐπιστολὴ συγχαίρει τὴν ἐν λόγῳ Κοινότητα καὶ ἀποστέλλει τὶς εὐχὰς καὶ τὶς εὐλογίαις τοῦ πρὸς ὅλους, ὅσοι φιλογενῶς φερόμενοι συνετέλεσαν στὴν ἀποπεράτωση τῶν δύο αὐτῶν ἔργων.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ἐκ τοῦ ἀδελφικοῦ τηλεγραφήματος τῆς αὐτῆς Ἱερότητος μετὰ χαρᾶς πληροφορηθέντες συνοδικῶς περὶ τῆς ἐπ' αἰσίοις τελέσεως τῶν ἐγκαινίων τοῦ τε ἀπὸ ἔτους ᾠκοδομημένου παρθENAγωγείου¹¹³ καὶ τοῦ ἄρτι ἀποπερατωθέντος ἀρρεναγωγείου¹¹⁴ τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Πρα-

113. Τὸ ΠαρθENAγωγεῖο Πραβίου ἄρχισε νὰ λειτουργεῖ ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα· βλ. στὰ σχετικὰ μὲ τὸ Ἀρρεναγωγεῖο στὴν ἀμέσως ἐπόμενη ὑποσημ.

114. Ἀρρεναγωγεῖο μὲ ἑκατὸ μαθητὲς ὑπῆρχε στὸ Πράβι ἤδη ἀπὸ τὸ 1871-1872 καὶ ἐνισχυόταν οἰκονομικὰ ἀπὸ τὸν Φιλεκπαιδευτικὸ Σύλλογο Σερρών. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα λειτουργοῦσαν στὸ Πράβι δύο ἀστικές σχολές, μία ἀρρένων καὶ μία θηλέων. Γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τους οἱ κάτοικοι τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Πραβίου μὲ τὴν ἀρωγὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως οἰκοδόμησαν, κατὰ τὸν Στέφανο Παπαδόπουλο, ἓνα μεγάλο διώροφο κτίριο, ἐνῶ στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ γίνεται λόγος γιὰ δύο ξεχωριστὰ κτίρια, γιὰ τὸ ΠαρθENAγωγεῖο, τὸ ὁποῖο ἀποπερατώθηκε τὸ 1905, καὶ γιὰ τὸ Ἀρρεναγωγεῖο, ποῦ ἀποπερατώθηκε τὸ 1906· καὶ τὰ δύο ἐγκαινιάσθησαν τὸ 1906. Σημειῶνω ὅτι στὸν καζᾶ Πραβίου ὑπῆρχαν ἀρκετὰ σημαντικὰ σχολεῖα, στὴ Μεσορώπη, τὴ Μουσθένη, τὸ Παλαιοχώρι, τὶς Ἐλευθερές, τὴ Νικήσιανη,

Εικόνα 15. ΚΠΑ Α' 79, σ. 157, Άριθμ. Πρωτ. 3432, ήμερ. 1-6-1906:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικὰ μὲ τὴν τέλεση τῶν ἐγκαινίων τοῦ Παρθεναγωγείου καὶ τοῦ Ἀρρεναγωγείου τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Πραβίου (ἔγγραφο ἀρ. 57).

βίου, ἀσμένως προαγόμεθα διὰ τῆς παρουσίας εὐχετικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς συχαρηναί τε τῇ φιλοτίμῳ κοινότητι ἐπὶ τούτοις καὶ ἅμα ἐπιδασιλεῦσαι μετ' ἐπαίνων τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πᾶσι τοῖς καθ' οἰονδήποτε τρόπον φιλογενῶς καὶ φιλομούσως εἰς τὴν πραγμάτωσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων τούτων συντελέσασιν. Ἐπευχόμενοι δὲ ὅπως διὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος τὰ τῆς εἰρημένης κοινότητος αὐξωνται καὶ προάγονται καὶ κατευοδῶνται πάντοτε ἐπὶ τὰ κρείττω, αἰτούμεθα πᾶσι πᾶν ἀγαθὸν παρὰ Θεοῦ, οὗ κτλ.

,αξς' Ἰουνίου α'.

58. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὸ χρέος τοῦ πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτη Νικόδημο Δημητρίου (7 Ἰουνίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 164-165 / Ἄριθμ. Πρωτ. 3653.

τῇ Φτέρῃ, τὴν Αὐλή, τὸν Ἀκροπόταμο (Μπόμπλιανη), τῇ Φωλιά (Τσιούστη/ε), τὸ Χορτοκόπι (Δράνοβα), τὸ Ποδοχώρι (Ποδογόργιανη) καὶ τὴν Κάρυανη (Κάργιανη). Πὰ ὅλα αὐτὰ βλ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας, σ. 24-25, ἐνῶ γιὰ τὴ δράση τοῦ Μακεδονικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Σερρών (ιδρύθηκε τὸ 1870) στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς Μακεδονίας καὶ στὸ Πράβι βλ. ὁ.π., σ. 54-57. Ὁ ΓΟΥΣΙΟΣ, Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα, σ. 20-21, σημειώνει ὅτι στὸ Πράβι ὑπῆρχε Ἀρρεναγωγεῖον καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. Βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σ. 99.

Περίληψη: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος Δημητρίου δώρησε στὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς πολλὲς ἀνάγκες του, 57 ὀθωμανικὲς λίρες, τὶς ὁποῖες τοῦ ὄφειλε ἀπὸ τὶς 24 Ἀπριλίου 1898 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος δυνάμει δύο ὁμολόγων. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) γνωστοποιεῖ στὸν Ἐλευθερουπόλεως τὴν παραπάνω δωρεὰ καὶ τὸν προτρέπει νὰ φροντίσει κατὰ προτεραιότητα γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ ὀφειλόμενου ποσοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἀρχιερέας γνωρίζει τὴν οἰκονομικὴ δυσχέρεια τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμεῖου.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Ἐπειδὴ ὁ ὀσιώτατος ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος Δημητρίου ἔχων λαμβάνειν παρ' αὐτῆς¹¹⁵ ἐκ δανείων δυνάμει δύο ὁμολόγων ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1898 λίρας Ὄθωμανικὰς 57, προεθυμήθη δωρήσασθαι ταύτας τῷ Ἐθνικῷ Ταμεῖῳ ἐπίκουρος προσερχόμενος ταῖς πολυειδέσιν αὐτοῦ ἀνάγκαις, προαγόμεθα γνωρίσαι τοῦτο τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ ἅμα προτρέψαι αὐτὴν ὅπως ἐκ τῶν πρώτων σπεύσῃ ἐξαποστεῖλαι τὸ εἰρημένον ποσὸν ἄνευ τοῦ νενομισμένου τόκου ἐν γνώσει διατελοῦσα τῆς οἰκονομικῆς δυσχερείας τοῦ ἔθνικοῦ Ταμεῖου.

,αξς' Ἰουνίου ζ'.

59. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ κληρονομικὴ ὑπόθεση χριστιανῆς τῆς ἐπαρχίας του (28 Ἰουλίου 1906).

ΚΠΑ Α΄ 79, σ. 208 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4737.

Περίληψη: Ἡ κάτοικος τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως Ἑλένη Χριστ. Παπουτσοπούλου ἀπέστειλε ἀναφορὰ καὶ τηλεγράφημα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ζητώντας τὴν ἐπέμβαση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ νὰ τῆς δοθοῦν τὰ ἀπαραίτητα πιστοποιητικά, ὥστε νὰ πάρει τὴ μερίδα ποῦ τῆς ἀναλογοῦσε ἀπὸ τὴν πατρικὴ περιουσία. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀπέστειλε στὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο τὰ δύο παραπάνω ἔγγραφα, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, δίνοντάς του ἐντολὴ νὰ προβεῖ στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες καὶ νὰ πληροφορήσει σχετικὰ τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὰ ὧδε ἐπισυναπτόμενα ἔγγραφα ἦτοι ἀναφορὰν μετὰ τηλεγραφήματος τῆς ἐκ τῶν αὐτόθι κατοίκων Ἑλένης Χριστ. Παπουτσοπούλου, ἐξαιτουμένης τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν προστασίαν πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἀναγκαιούντων πιστοποιητικῶν διὰ τὴν ἀπόσπασιν τῆς ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας κληρονομικῆς αὐτῆς μερίδος,

115. Δηλ. παρὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος (τοῦ μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως).

*έντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμῃ ἵνα ἐνεργήσῃ τὸ δέον καὶ πληροφόρησῃ τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τοῦ σχετικοῦ ἀποτελέσματος.
 ,α ρ ς ᾽ Ἰουλίου κη ᾽¹¹⁶.*

60. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ τὴν κληρονομικὴ ὑπόθεση χριστιανῆς τῆς ἐπαρχίας του (27 Σεπτεμβρίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 275 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5999.

Περίληψη: Μὲ γράμμα πὸ ἀπέστειλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος στίς 18 Αὐγούστου 1906 ἔδινε πληροφορίες σχετικά μὲ τὰ πιστοποιητικὰ πὸ αἰτοῦνταν ἢ χριστιανῆ τῆς ἐπαρχίας του Ἐλένη Παπουτσοπούλου, καὶ ζητοῦσε τὴν ἔγκριση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἔκδοσή τους. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως ὅτι μπορεῖ νὰ προβεῖ στὴ χορήγηση τῶν πιστοποιητικῶν αὐτῶν, καὶ νὰ λάβει ἀπὸ τὴν ἐν λόγῳ χριστιανῆ τίς δέκα ὀθωμανικὲς λίρες πὸ εἶχε ὑποσχεθεῖ νὰ προσφέρει ὡς συνδρομὴ ὑπὲρ τῶν σχολείων.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Διεξιθόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ ἡ' παρελθόντος Αὐγούστου μηνὸς γράμμα αὐτῆς, δι' οὗ ἐκτίθενται τὰ κατὰ τὴν αἴτησιν τῆς αὐτόθι Ἐλένης Παπουτσοπούλου περὶ ἐκδόσεως πιστοποιητικῶν καὶ ζητεῖται ἢ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἔγκρισις, συνοδικῇ διαγνώμῃ δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι εἰς ἀπάντησιν ὅτι δύναται ἐκδοῦναι τὰ αἰτούμενα πιστοποιητικὰ ἔγγραφα λαμβάνουσα παρὰ τῆς ἀναφερομένης τὰς καθυστερουμένας τῇ κοινότητι δέκα λίρας Ὄθωμανικὰς ἐξ ὑπεσχημένης ὑπὲρ τῶν σχολείων συνδρομῆς.

,α ρ ς ᾽ Σεπτεμβρίου κζ'.

61. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ τὸν τρόπο ἐκλογῆς τῆς Δημογεροντίας στὴν ἐπαρχία του (19 Ὀκτωβρίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 302 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5384.

Περίληψη: Τὰ χωριὰ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως ἀπέστειλαν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορὰ μὲ παράπονα γιὰ τὸν τρόπο ἐκλογῆς τῆς Δημογεροντίας στὴν ἐπαρχία αὐτή. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀποστέλλει μαζὶ μὲ τὸ παρὸν γράμμα καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, ζητώντας ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο νὰ τοῦ παράσχει σχετικὲς πληροφορίες.

116. Γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση βλ. καὶ τὸ ἐπόμενο ἔγγραφο ἀρ. 60.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

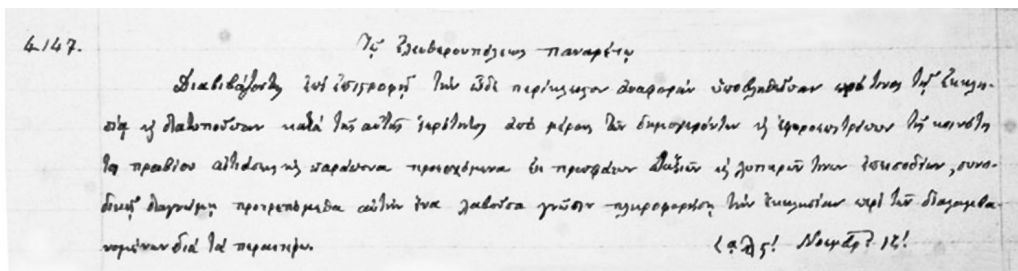
Ὑπὸ τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ὑποβληθέντων τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' ἀναφορᾶς παραπόνων διὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῆς Δημογεροντίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, συνοδικῇ διαγνώμῃ, διαβιβάζομεν ἐγκλείστως ὡδε τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν εἰρημένην ἀναφορὰν ὅπως παράσχη ἡμῖν τὰς σχετικὰς πληροφορίες.

Ἡ δὲ κτλ.

,α ρ ς' Ὀκτωβρίου ιθ' 117.

62. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μὲ ἐναντίον του ἀναφορὰ τῶν Δημογερόντων καὶ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων τῆς Κοινότητος Πραβίου (17 Νοεμβρίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 336 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4147.

Εἰκόνα 16. ΚΠΑ Α' 79, σ. 336, Ἀριθμ. Πρωτ. 4147, ἡμερ. 17-11-1906:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο, μὲ συνημμένη σχετικὴ ἀναφορὰ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων τῆς Κοινότητος Πραβίου, πιθανὸν σχετιζόμενη μὲ ζητήματα τῶν σχολείων (**ἔγγραφο ἀρ. 62**).

Περίληψη: Οἱ Δημογέροντες καὶ οἱ Ἐφοροεπίτροποι τῆς Κοινότητος Πραβίου ὑπέβαλαν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορὰ κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου ἐξ αἰτίας κάποιων ἐπεισοδίων ποὺ συνέβησαν στὴν πόλη τους (προφανῶς ἀφοροῦσαν ζητήματα τῶν σχολείων). Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') μαζί μὲ τὸ παρὸν γράμμα ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, ὥστε, ἀφοῦ λάβει ὑπ' ὄψιν τίς ἐναντίον του καταγγελίες, νὰ παράσχει στὴν Ἐκκλησία τίς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιὰ τὸν περαιτέρω χειρισμὸ τοῦ θέματος.

117. Στὸ ζήτημα ἐκλογῆς τῆς Δημογεροντίας ἀναφέρεται καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 65.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὧδε περικλειστον ἀναφορὰν ὑποβληθεῖσαν πρό τινος τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ διατυποῦσαν κατὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἀπὸ μέρους τῶν δημογερόντων καὶ ἐφοροεπιτρόπων τῆς κοινότητος Πραβίου αἰτιάσεις καὶ παράπονα προερχόμενα ἐκ προσφάτων ἀταξιῶν καὶ λυπηρῶν τινῶν ἐπεισοδίων, συνοδικῇ διαγνώμῃ προτρεπόμεθα αὐτὴν ἵνα λαβοῦσα γνῶσιν πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τῶν διαλαμβανομένων διὰ τὰ περαιτέρω.

,αξ' Νοεμβρίου ιζ'¹¹⁸.

63. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ ἐναντίον του ἀναφορὰ δύο Ἐφόρων τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του (22 Δεκεμβρίου 1906).

ΚΠΑ Α' 79, σ. 377 / Ἄριθμ. Πρωτ. 9062.

Περὶ ληψη: Ἐπειδὴ δύο Ἐφοροὶ τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του, ὁ Ἡλίας Λ. Οἰκονόμου καὶ ὁ Νικόλαος Ζιγατάτης, ἀπέστειλαν ἀναφορὰ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο διατυπώνοντας παράπονα κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου καὶ ζητώντας ἱκανοποίηση γιὰ τὶς προσβλητικὲς ἐκφράσεις ποὺ χρησιμοποίησε ἐναντίον τους ὁ ἀρχιερέας, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, συστήνοντάς του νὰ ἐπανορθώσει, γιὰ νὰ προλάβει χειροτέρευση τῆς καταστάσεως, καὶ νὰ ἐνημερώσει τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτω.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὧδε περικλειστον ἀναφορὰν δύο τῶν ἐφόρων¹¹⁹ τῶν αὐτόθι σχολῶν Ἡλία Λ. Οἰκονόμου καὶ Νικολάου Ζιγατάτη ὡς καὶ ἔγγραφον διαμαρτυρήσεως αὐτῶν πρὸς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα πικρῶς παραπονουμένων καὶ ζητούντων ἱκανοποίησιν †...†¹²⁰ προσβλητικῶν κατὰ τούτων ἐκφράσεων αὐτῆς, συνοδικῇ διαγνώμῃ προαγόμεθα συστήσασθαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἵνα ἐπανορθοῦσα τὰ ὅπως ποτὲ γενόμενα προλάβῃ μείζονα τῶν πραγμάτων ἐπίτασιν καὶ ὑποβάλλῃ ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα.

,αξ' Δεκεμβρίου κβ'.

118. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 64· πρβ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 63.

119. δύο τῶν ἐφόρων] δύο <ἐκ> τῶν ἐφόρων?

120. ἱκανοποίησιν †...† προσβλητικῶν] Ἴσως ἱκανοποίησιν τῶν προσβλητικῶν ἢ ἱκανοποίησιν ἐνεκα τῶν προσβλητικῶν;

64. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά με κατηγορίες πὸν διατύπωσαν ἐναντίον του οἱ Δημογέροντες καὶ οἱ Ἐφοροεπίτροποι Πραβίου (20 Ἰανουαρίου 1907).

ΚΠΑ Α' 80, σ. 19 / Ἀριθμ. Πρωτ. 150.

Περίληψη: Οἱ Δημογέροντες καὶ οἱ Ἐφοροεπίτροποι Πραβίου ὑπέβαλαν γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά ἀναφορά πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐκφράζοντας παράπονα καὶ κατηγορίες κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου (γιὰ τὴ συμπεριφορά του). Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, κοινοποιεῖ στὸν Πανάρετο τὴ σχετικὴ ἀναφορά, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καθὼς καὶ δύο συνημμένες αἰτήσεις, γιὰ νὰ ἀπολογηθεῖ.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Διατυπωθέντων καὶ αὔθις παραπόνων καὶ αἰτιάσεων κατὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, συνοδικῆ διαγνώμῃ διαβιβάζομεν αὐτῇ ἐγκλείστως ὧδε ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν σχετικὴν κατηγορητήριον ἀναφοράν, ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τῶν Δημογερόντων καὶ Ἐφοροεπιτρόπων Πραβίου μετὰ τῶν συνημμένων αὐτῇ δύο σχετικῶν αἰτήσεων, πρὸς ἀπολογίαν. Ἡ δὲ κτλ.

,αζζ' Ἰανουαρίου κ'¹²¹.

65. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά με τὸν τρόπο ἐκλογῆς τῆς τοπικῆς Δημογεροντίας (1 Μαρτίου 1907).

ΚΠΑ Α' 80, σ. 68 / Ἀριθμ. Πρωτ. 767.

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος, ὕστερα ἀπὸ ἀναφορά κάποιων χωριῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας του, ἀπέστειλε στὶς 22 Ἰανουαρίου 1907 γράμμα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, παρέχοντας τὶς πληροφορίες πὸν τοῦ ζητήθηκαν σχετικά με τὸν τρόπο ἐκλογῆς τῆς τοπικῆς Δημογεροντίας. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Πανάρετο γνωστοποιώντας του τὴν ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας ὅτι στὴν ἐκλογή πρέπει νὰ συμμετέχουν καὶ οἱ ὑπόλοιπες Κοινότητες (καὶ ὄχι μόνον τοῦ Πραβίου) με ποσοστὸ πὸν νὰ ἀναλογεῖ στὸν πληθυσμὸν τους.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐλήφθη καὶ ἀνεγνώσθη συνοδικῶς τὸ ἀπὸ κβ' τοῦ Ἰανουαρίου γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητας, δι' οὗ παρέχει τὰς ζητηθείσας πληροφορίες ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφοράν χωριῶν τινῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῆς αὐτόθι δημογερον-

121. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 62.

τίας. *Εἰς ἀπάντησιν, συνοδικῆ διαγνώμη, δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἐγκρίνεται ἵνα καὶ αἱ λοιπαὶ κοινότητες λαμβάνωσι μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς δημογεροντίας ἐκάστη ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ κτλ.*

„αζζ΄ Μαρτίου α΄¹²².

66. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ παράπονα τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς Πραβίου γιὰ τὴν παρακώλυση ἀπὸ μέρους τοῦ τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του (9 Αὐγούστου 1907).

ΚΠΑ Α΄ 80, σ. 316 / Ἀριθμ. Πρωτ. – (ἐλλείπει).

Περίληψη: Ἡ Ἐφοροεπιτροπὴ Πραβίου ὑπέβαλε ἀναφορὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐναντίον τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, κατηγορώντας τον ὅτι ὄχι μόνο δὲν φροντίζει γιὰ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία τῶν σχολείων, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον καὶ τὴν παρακωλύει. Γι’ αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) τοῦ κοινοποιεῖ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, τὸ σχετικὸ ἔγγραφο, ζητώντας νὰ πληροφορήσει τὴν Ἐκκλησία σχετικὰ μὲ τὸ ἐν λόγῳ ζήτημα, γιὰ τὴν περαιτέρω ἀντιμετώπισή του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ληφθείσης ἄρτι αἰτήσεως τῆς ἐν Πραβίῳ ἐφοροεπιτροπῆς ὑποβαλλούσης ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης οὐδαμῶς μεριμνᾷ περὶ τῶν αὐτόθι σχολῶν, ἀλλὰ τούναντίον προσπαθεῖ ἀναιτίως ἵνα παρακωλύσῃ τὴν κανονικὴν αὐτῶν λειτουργίαν, προαγόμεθα, συνοδικῆ διαγνώμη, διαβιβάσαι τὴν ὡς ἄνω αἴτησιν ἐγκλείστως ὧδε τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ προτρέψασθαι ἵνα σπεύσῃ παρασχεῖν ἡμῖν τὰς δεούσας περὶ τῶν κατ’ αὐτῆς διατυπουμένων αἰτιάσεων πληροφορίας, διὰ τὰ περαιτέρω.

„αζζ΄ Αὐγούστου θ΄.

67. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὸ χρέος του πρὸς τὴν Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. – Παρόμοια ἐπιστολὴ ἀπεστάλη καὶ πρὸς ὀκτώ ἄλλους ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου (30 Ὀκτωβρίου 1907).

ΚΠΑ Α΄ 80, σ. 445 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7547.

Περίληψη: Μὲ προηγούμενη ἐπιστολὴ ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν παροῦσα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ὑπομνήσκει στὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο ὅτι δὲν ἔχει ἀποστείλει ἀκόμη τὴν ἐτήσια ὀφειλὴ του τῶν 2.460 γροσίων πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, κάτι ποῦ πρέπει νὰ πράξει ταχυδρομικῶς μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία.

122. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 61.

Τοῖς Μητροπολίταις
 Ἰωαννίνων Γρόσια 2471, Νικοπόλεως 2418,
 Ἀγκύρας 900, Δυρραχίου 758,
 Ἐλευθερουπόλεως 2460,
 Βελλᾶς 2071, Μυριοφύτου 1521,
 Ἄρδαμερίου 1711, Προκοννήσου 2879¹²³.

Διὰ προηγουμένης ἐπιστολῆς ἡμῶν ὑπεμνήσαμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἀποστολὴν τῶν εἰς τὴν ἱεράν θεολογικὴν Σχολὴν ὀφειλομένων ὑπ' αὐτῆς ἐκ κανονικῶν ἐτησίων γροσίων ...¹²⁴. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ μετὰ λύπης παρατηρήσαμεν ὅτι ἄχρις ὥρας οὐ συνεμορφώθη πρὸς τὰ τότε γραφέντα, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης καὶ αὐθις ὑπομνήσαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ὡς ἄνω ὀφειλὴν αὐτῆς, ἅμα δὲ ἀξιῶσαι ὅπως διὰ πρώτης ταχυδρομικῆς εὐκαιρίας σπεύσῃ πέμψαι αὐτήν.

,αζζ' Ὀκτωβρίου λ'¹²⁵.

*

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως.

Διὰ προηγουμένης ἐπιστολῆς ἡμῶν ὑπεμνήσαμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ἀποστολὴν τῶν εἰς τὴν ἱεράν θεολογικὴν Σχολὴν ὀφειλομένων ὑπ' αὐτῆς ἐκ κανονικῶν ἐτησίων γροσίων 2460. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ μετὰ λύπης παρατηρήσαμεν ὅτι ἄχρις ὥρας οὐ συνεμορφώθη πρὸς τὰ τότε γραφέντα, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης καὶ αὐθις ὑπομνήσαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν ὡς ἄνω ὀφειλὴν αὐτῆς, ἅμα δὲ ἀξιῶσαι ὅπως διὰ πρώτης ταχυδρομικῆς εὐκαιρίας σπεύσῃ πέμψαι αὐτήν.

,αζζ' Ὀκτωβρίου λ'.

123. Οἱ μνημονεύμενοι μητροπολίτες-παραλήπτες τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς εἶναι οἱ ἀκόλουθοι (σὲ παρένθεση καταγράφονται τὰ χρονικὰ διαστήματα τῆς ἀρχιερατείας τους στίς ἐδῶ μνημονεύμενες ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες): ὁ Ἰωαννίνων Γεράσιμος Τανταλίδης ὁ ἀπὸ Πισιδίας (1906-1910), ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Δωρόθεος Μαμμέλης ὁ ἀπὸ Γρεβενῶν (1901-1908), ὁ Ἀγκύρας Σωφρόνιος Νηστόπουλος ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως (1902-1910), ὁ Δυρραχίου Ἰωάννης Διακουμάκης ὁ ἀπὸ Ξανθουπόλεως (1906-1911), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος Πετρίδης ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως (1900-1909), ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτης Σπυρίδων Βλάχος (1906-1922), ὁ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Σμάραγδος Χατζηευσταθίου (1900-1908), ὁ Ἄρδαμερίου Δωρόθεος Μοσχίδης ὁ ἀπὸ Εὐδοξιάδος (1901-1911), ὁ Προ(ι)κοννήσου Σωφρόνιος Ἀργυρόπουλος ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως (1901-1911).

124. Συμπληρώνταν τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν ἀνάλογα μὲ τὸν παραλήπτη.

125. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἐγγραφο ἀρ. 54.

68. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά μετὴν ἀναφορὰ τοῦ διακόνου Μακαρίου Παπαϊωάννου ἀπὸ τὸ χωριὸ Λακκοβίκια (18 Μαρτίου 1908).

ΚΠΑ Α' 82, σ. 143 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2082.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ διάκονος Μακάριος Παπαϊωάννου, ἀπὸ τὸ χωριὸ Λακκοβίκια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ὑπέβαλε *αἴτησιν* (ἀναφορὰ) στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο (γιὰ ὑπόθεση ποὺ δὲν θίγεται στὸ γράμμα), ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, μαζί μετὸ γράμμα αὐτὸ ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ, *ἐπὶ ἐπιστροφῇ* στὸ Πατριαρχεῖο, ἀπαιτῶντας ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα νὰ ἐξετάσει τὴν ἀλήθεια τῶν ὄσων περιέχονται σὲ αὐτὴν καὶ νὰ πληροφορήσει σχετικά τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Τὴν ἐγκλειστον ὧδε αἴτησιν τοῦ ἐκ Λακκοβικίου¹²⁶ τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς διακόνου Μακαρίου Παπαϊωάννου διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τῇ αὐτῆς ἱερότητι, ἀξιούμεν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἵνα, εἴ γε τὰ ἐν τῇ ὡς ἄνω αἰτήσῃ ὑποβαλλόμενα ἔχωνται ἀληθείας, ἐνεργήσῃ τὸ προσῆκον καὶ ὑποβάλλῃ ἡμῖν τὰς δεούσας πληροφορίας.

,α 3η' Μαρτίου ιη'.

69. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο καὶ τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως σχετικά μετὸν παραμερισμὸ τῶν μεταξύ τους διενέξεων καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπικρατήσῃ στὴν ἐπαρχία τους εἰρήνη καὶ συνεργασία (1 Μαΐου 1908).

ΚΠΑ Α' 82, σ. 222-223 / Ἀριθμ. Πρωτ. 3434.

Περίληψη: Οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως εἶχαν ὑποβάλῃ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορὰς μετὰ παράπονα καὶ κατηγορίες κατὰ τοῦ μητροπολίτη τους Παναρέτου, ὁ ὁποῖος στὴ συνέχεια κλήθηκε σὲ ἀπολογία. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἀφοῦ ἔλαβε ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ σχετικά στοιχεῖα, ἔκρινε τὸν μητροπολίτη ἀθῶο τῶν κατηγοριῶν. Μετὸ παρὸν γράμμα κοινοποιεῖται ἡ ἀπόφαση αὐτὴ πρὸς τὸν Πανάρετο καὶ τοὺς χριστιανοὺς τοῦ Πραβίου, πρὸς τοὺς ὁποίους γίνονται καὶ κάποιες παρατηρήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀπρεπὲς ὕφος τῶν ἀναφορῶν τους ποὺ ὑποβλήθηκαν πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Ἐπίσης ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ὑποδεικνύει πρὸς τοὺς ἀποδέκτες τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς νὰ προβοῦν στὸν καταρτισμὸ νομίμων Σωματείων καὶ εἰδικὰ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὅπως προβλέπουν οἱ Δικονομικὲς Ὁδηγίαι τοῦ Πατριαρχείου· τέλος τοὺς συνιστᾷ νὰ παραμερίσουν τίς μεταξύ τους διενέξεις καὶ νὰ συνεργασθοῦν μετὰ σύμπνοια καὶ ὁμόνοια γιὰ τὸ καλὸ τῆς Κοινότητος καὶ τῆς ἐπαρχίας.

126. Ἐντὶ *Λακκοβικίων*· γιὰ τὰ Λακκοβίκια βλ. παραπάνω, σ. 52, ὑποσημ. 21 (ἔγγραφο ἀρ. 5).

κατὰ τοῦ κανονικοῦ ὑμῶν ἀρχιερέως ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ἐλευθερουπόλεως κὺρ Παναρέτου, ἐξ ἐτέρου δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν εἰς τὰς κατηγορητηρίους ταύτας ἀναφορὰς προκληθεῖσαν ἀπολογίαὶν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἔκρινεν αὐτὴν ἐπαρκῆ καὶ ἱκανοποιητικὰ τὰ διὰ τῆς ἀπολογίας ταύτης ὑποβληθέντα. Ἀνακοινούμενοι οὖν διὰ τῆς παρούσης τῆ τε αὐτῆς Ἱερότητι καὶ τῆ ὑμῶν Ἐντιμότητι τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν, οὐ λείπομεν ἅμα ἵνα ποιήσωμεν δικαίας παρατηρήσεις καὶ πρὸς τὸ ἀνοίκειον τοῦ ὕφους τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διαβιβασθεισῶν ἀναφορῶν, ἐκ μέρους τῶν ἀνενεχθέντων, θεωροῦμεν δὲ εὐκαιρον τὴν παροῦσαν ἀφορμὴν ἵνα ὑποδείξωμεν ὑμῖν ὅτι ἀνάγκη ἀπαραίτητός ἐστιν ἵνα προβῆτε εἰς τὸν καταρτισμὸν νομίμων σωματείων καὶ μάλιστα εἰς τὸν σχηματισμὸν Πνευματικοῦ Δικαστηρίου¹²⁷ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν Δικονομικῶν Ὁδηγίων τῶν Πατριαρχείων¹²⁸, προτρεπόμενοι ἅμα καὶ παραινοῦντες πατρικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἵνα παραλειπομένων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερίδων τῶν ἐρίδων καὶ διενέξεων, αἵτινες ἐπιβλαβῶς καὶ ἐπιζημίως ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν κοινοτικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ὑμῶν συμφερόντων καὶ συνέσεως καὶ μετριοπαθείας ἐπιδεικνυομένης περὶ τὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας ὑμῶν, συνασπισθῆτε ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐκτιμήσει οἱ πάντες εἰς κοινὴν εἰρηνευτικὴν συνεργασίαν καὶ σύμπραξιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τε κοινότητος ὑμῶν καὶ τῆς ἐπαρχίας ἐν γένει. Ἐπιδαψιλεύοντες δὲ τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἡμῶν αἰτούμεθα ἐπὶ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα καὶ τὴν ὑμῶν Ἐντιμότητα τὴν θείαν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος.

„α.η' Μαΐου α'.

70. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικὰ μὲ τὶς καθυστερούμενες ὀφειλές του πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο. – Παρόμοιες ἐπιστολὲς ἀπεστάλησαν καὶ πρὸς ἄλλους μητροπολίτες καὶ ἐπισκόπους τοῦ Θρόνου (17 Μαΐου 1908).

ΚΠΑ Α' 82, σ. 253 / Ἀριθμ. Πρωτ. 3562.

127. Πὰ τὰ Πνευματικὰ Δικαστήρια τῶν μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου βλ. ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΙΑΓΧΙΔΟΥ, *Ἡ θεσμικὴ λειτουργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων στὶς ἐπαρχίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὸ β' μιστὸ τοῦ 19ου αἰῶνα*, Θεσσαλονίκη 2017, σ. 61 κ.έ.

128. Πὰ τοὺς δικονομικοὺς κανονισμοὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου βλ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΓΡ. ΤΑΠΕΙΝΟΣ, *Δικονομικὸς Ὁδηγὸς ἢ Ἑρμηνεία τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ τῷ Κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἰσχυροῦσης ἐμπορικῆς Δικονομίας μετὰ σχεδίων διαφόρων δικογράφων πρὸς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν*, Τεύχος Α' καὶ Β', Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1894 καὶ 1896.

Περίληψη: Κατὰ τὸν κατάλογο τοῦ λογιστηρίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχετικά μὲ τις ἐτήσιες συνδρομὲς τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἐπαρχιῶν (τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων-παραληπτῶν τῆς ἐπιστολῆς), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ὄφειλε καθυστερούμενα χρήματα τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας του πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο. Μὲ τὴν παρούσα ἐπιστολὴ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ ἀρχιερέα νὰ μεριμνήσει γιὰ τὴν εἴσπραξη τῶν «καθυστερημάτων» αὐτῶν καὶ γιὰ τὴν ἀποστολὴ τους στὸ Πατριαρχεῖο, φροντίζοντας στὸ μέλλον οἱ συνδρομὲς αὐτὲς νὰ ἀποστέλλονται τακτικά, ἐπειδὴ ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμεῖου.

Τοῖς Μητροπολίταις¹²⁹

*Ἡρακλείας, Κυζίκου, Νικομηδείας, Δέρκων,
Θεσσαλονίκης, Ἀδριανουπόλεως, Ἀμασειας,*

129. Πρόκειται γιὰ ἔγγραφο πὸ ἀπεστάλη ἀπαράλλακτο πρὸς ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ καταλόγου πὸ προτάσεται, μὲ μόνη διαφορὰ τὴν προσφώνηση ἀνάλογα μὲ τὸν παραλήπτη. Οἱ μητροπολίτες-παραλήπτες αὐτῆς τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς εἶναι οἱ ἀκόλουθοι (σὲ παρένθεση καταγράφονται τὰ χρονικὰ διαστήματα τῆς ἀρχιερατείας τους στὶς ἐδῶ μνημονευόμενες ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες): ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος Γ΄ Καλλίδης ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων (1902-1925), ὁ Κυζίκου Ἀθανάσιος Μεγακλῆς ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης (1903-1909), ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος Βρυνένιος ὁ ἀπὸ Σερρών (1877-1910), ὁ Δέρκων Καλλίνικος Φωτιάδης ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης (1884-1924), ὁ Θεσσαλονίκης Ἀλέξανδρος Β΄ Ρηγόπουλος ὁ ἀπὸ Νεοκαισαρείας (1903-1910), ὁ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος Δημητριάδης ὁ ἀπὸ Λήμνου (1890-26 Αὐγούστου 1908), ὁ Ἀμασειας Γερμανὸς Καραβαγγέλης ὁ ἀπὸ Καστορίας (5 Φεβρουαρίου 1908-1922), ὁ Ἰωαννίνων Γεράσιμος Τανταλίδης ὁ ἀπὸ Πισιδίας (1906-1910), ὁ Πελαγονείας Ἰωακείμ Φορόπουλος ὁ ἀπὸ Μελενίκου (1903-1909), ὁ Νεοκαισαρείας Ἀμβρόσιος Σταυρινὸς ὁ ἀπὸ Πελαγονείας (1903-1911), ὁ Ἰκονίου Ἀθανάσιος Ἡλιάδης (1889-1911), ὁ Πισιδίας Κωνσταντῖνος Ἀποστόλου ὁ ἀπὸ Γάνου καὶ Χώρας (1906-1912), ὁ Τραπεζοῦντος Κωνσταντῖνος Ἀράμπογλου(ς) ὁ ἀπὸ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης (1906-1913), ὁ Ἀγκύρας Σωφρόνιος Νηστόπουλος ὁ ἀπὸ Στρωμνίτσης καὶ Τιβεριουπόλεως (1902-1910), ὁ Μελενίκου Αἰμιλιανὸς Δραγούλης (1906-1911), ὁ Αἴνου Ἰωακείμ Γεωργιάδης ὁ ἀπὸ Χριστουπόλεως (1907-1923), ὁ Μηθύμνης Στέφανος Σουλίδης ὁ ἀπὸ Φιλαδελφείας (1896-1916), ὁ Κορυτσᾶς Γερβάσιος Σαρασίτης ὁ ἀπὸ Ροδοπόλεως (1906-1910), ὁ Χίου Κωνσταντῖνος Δεληγιάννης (1887-1909), ὁ Σάμου Κωνσταντῖνος Βο(ν)τζαλίδης (1903-1926), ὁ Βιζύης Ἄνθιμος Σαρίδης ὁ ἀπὸ Μογλενῶν (19 Φεβρουαρίου 1908-1922), ὁ Μαρωνείας Νικόλαος Σακκόπουλος ὁ ἀπὸ Ἀγκύρας (1902-1914), ὁ Σηλυβρίας Διονύσιος Σταυρίδης ὁ ἀπὸ Ἐλευθερουπόλεως (1900-1913), ὁ Λήμνου Γεννάδιος Ἀλεξιάδης (1905-31 Ἰουλίου 1908), ὁ Ἰμβρου Ἰωαννίκιος Μαργαριτιάδης ὁ ἀπὸ Μογλενῶν (1905-31 Ἰουλίου 1908), ὁ Σκοπίων Βικέντιος Κρίζιτς (1905-1915), ὁ Ῥασκοπρεσρένης Νικηφόρος Πέριτς (1901-1911), ὁ Βελεγράδων Βασίλειος Παπαχρήστου ὁ ἀπὸ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν (1900-1909), ὁ Στρωμνίτσης καὶ Τιβεριουπόλεως Γρηγόριος Ὁρολογᾶς (1902-22 Ἰουλίου 1908), ὁ Μογλενῶν Σμάρραγδος Χατζηευσταθίου ὁ ἀπὸ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως (Φεβρουάριος 1908-1910), ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος Παντολέοντος ὁ ἀπὸ πρῶην Μελενίκου (1907-1945), ὁ Ἐλασσώνος Πολύκαρπος Βαρβάκης ὁ ἀπὸ Λεύκης (1900-1910), ὁ Προικονήσου Σωφρόνιος Βουτσᾶς ὁ ἀπὸ Στρωμνίτσης καὶ Τιβεριουπόλεως (1901-1911), ὁ Δρυῖνουπόλεως Λουκάς Πετρίδης ὁ ἀπὸ Αἴνου (1899-1909), ὁ Λιτίτσης Νικόδημος Παπαγεωργίου (1907-1930), ὁ Καρπάθου Ἀγαθάγγελος Χατζηνικολάου ὁ ἀπὸ Ἐρυθρῶν (1897-Ἰούλιος 1908), ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου Γερμανὸς Θεοτοκάς ὁ ἀπὸ Αἴνου

Ἰωαννίνων, Πελαγονείας, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου,
 Πισσιδίας, Τραπεζοῦντος, Ἀγκύρας,
 Μελενίκου, Αἴνου, Μηθύμνης, Κορυτσᾶς, Χίου,
 Σάμου, Βιζύης, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Λήμνου,
 Ἰμβρου, Σκοπίων, Ῥασκοπρεσρένης, Βελεγράδων,
 Στρωμνίτης, Μογλενῶν, Κασσανδρείας, Ἐλασσῶνος,
 Προικοννήσου, Δρυϊνουπόλεως, Λιτίσης, Καρπάθου,
 Λέρου καὶ Καλύμνου, Ἐλευθερουπόλεως,
 Βελλᾶς, Ἡλιουπόλεως, Ῥοδοπόλεως
 τοῖς Ἐπισκόποις
 Μετρῶν, Κίτρους, Μοσχονησίων, Ἀνέων,
 Ἄρδαμερίου, Καμπανίας.

Ἐξ ὑποβληθέντος ἡμῖν καταλόγου τοῦ λογισηρίου τῶν Πατριαρχείων περὶ τῶν ἐτησίων συνδρομῶν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἱερῶν ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἐγνώσθη ὅτι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων¹³⁰ θεσπισθέντος γενικοῦ τούτου μέτρου καταλείπονται ἐτῶν τινῶν καθυστερήματα. Ἐπειδὴ δὲ ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἵνα γένηται καὶ αὐθις ὑπόμνησις περὶ τούτου τοῖς ἀγίοις ἀρχιερεῦσιν, ὧν αἱ ἐπαρχίαι ἔχουσι καθυστερήματα ἐκ τῶν συνδρομῶν τούτων, προαγόμεθα διὰ τῆς παρουσίας ἀξιώσαι καὶ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ἵνα μεριμνήσῃ προσηκόντως περὶ εἰσπράξεως καὶ ἀποστολῆς τῶν ἐν λόγῳ καθυστερημάτων εἴ γε καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς ὑπάρχουσι τοιαῦτα πολλῶν ἢ ὀλίγων ἐτῶν, φροντίζουσα ἅμα ὅπως ἐν τῷ μέλλοντι τακτικῶς ἀποστέλλωνται αἱ συνδρομαὶ αὗται, αἵτινες, ὡς γνωστόν, ἀποτελοῦσι μίαν τῶν προσόδων τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου.

,α ρη' Μαΐου ιζ'.

(1903-1918), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος Πετρίδης ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβερίουπόλεως (1900-1909), ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτης Σπυρίδων Βλᾶχος (1906-1916), ὁ Ἡλιουπόλεως Ταράσιος Βασιλείου ὁ ἀπὸ Χριστουπόλεως (1877-1910), ὁ Ῥοδοπόλεως Λεόντιος Χουτουριώτης ὁ ἀπὸ Φιλαδελφείας (1906-1909). Οἱ μνημονευόμενοι ἐπίσκοποι εἶναι οἱ ἐξῆς: ὁ Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἰωακείμ Ἐπάσογλου ὁ ἀπὸ Πολυανῆς (1899-1909), ὁ Κίτρους Παρθένιος Βαρδάκας (1904-1924 ἐπίσκοπος, 1924-1934 μητροπολίτης), ὁ Μοσχονησίων Νικόδημος Παπαδόπουλος ὁ ἀπὸ Ἀβύδου (1906-1911), ὁ Ἀνέων Ἀνθιμος Χειμῶνιος ὁ ἀπὸ Ἀρκαδιουπόλεως (1902-1917), ὁ Ἄρδαμερίου Δωρόθεος Μοσχίδης ὁ ἀπὸ Εὐδοξιάδος (1901-1911) καὶ ὁ Καμπανίας Φώτιος Μαρινάκης (1907-1913).

130. Δηλαδή τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου.

71. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά με ζήτημα χριστιανῆς τῆς ἐπαρχίας του, κατοίκου Πραβίου (21 Αὐγούστου 1908).

ΚΠΑ Α' 82, σ. 380 / Ἀριθμ. Πρωτ. 6142.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ἡ Αἰκατερίνη Ἰ. Τουσιαμάν, χριστιανὴ κάτοικος τοῦ Πραβίου, ὑπέβαλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορὰ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, ὁ ὁποῖος ἀρνοῦνταν τὴν ἔκδοση τοῦ πιστοποιητικοῦ βαπτίσεως ποῦ τοῦ εἶχε ζητήσει, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Πανάρετο τὸ παρὸν γράμμα, στὸ ὁποῖο ἐσωκλείει καὶ τὴν αἴτηση τῆς ἐν λόγῳ χριστιανῆς, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, δίνοντάς του ἐντολὴ νὰ προβεῖ στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες καὶ νὰ πληροφορήσει σχετικά τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Τῆς ἐν Πραβίῳ Αἰκατερίνης Ἰ. Τουσιαμάν δι' αἰτήσεως αὐτῆς ὑποβασίως ἡμῖν ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἐπὶ διαφόροις λόγοις ἀρνεῖται τὴν ἔκδοσιν τοῦ αἰτουμένου ὑπ' αὐτῆς πιστοποιητικοῦ βαπτίσεως, προαγόμεθα, διαγνώμη συνοδικῆ, διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἐσωκλείστως ὡδε τὴν αἴτησιν ταύτην ἀξιῶσαι τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ἵνα ἐνεργήσῃ τὸ προσῆκον καὶ πληροφορήσῃ <ἡμᾶς?>¹³¹ διὰ τὰ περαιτέρω.

,αξή' Αὐγούστου κα'¹³².

72. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά με ἄδηλο ζήτημα (23 Δεκεμβρίου 1908).

ΚΠΑ Α' 82, σ. 512 / Ἀριθμ. Πρωτ. 9556.

Περίληψη: Ἡ ἀναφορὰ γιὰ κάποιον (ἄδηλο) ζήτημα ποῦ ὑποβλήθηκε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀπὸ χριστιανοὺς κατοίκους ἢ τὸν ἀρχιερέα τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, προκάλεσε λύπη στὸν Πατριάρχη (Ἰωακείμ Γ') καὶ τὴ Σύνοδο. Τὸ Πατριαρχεῖο προέβη στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες καὶ ἐξακολουθεῖ δραστηρίως νὰ ἐνεργεῖ σχετικά.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Ἐκθεσις ἀναγνωσθεῖσα προῦκάλεσε λύπην. Ἐνηργήθησαν καὶ ἐνεργοῦνται δραστηρίως δέοντα.

23 Δεκεμβρίου 1908.

131. Βλ. παραπάνω, τὰ ἔγγραφα ἀρ. 6, 22, 35 καὶ 45: ἵνα πληροφορήσῃ ἡμᾶς· πρβ. (γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς αἰτιατικῆς) τὰ ἔγγραφα ἀρ. 7, 33, 39, 59, 62: ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν. Πρβ. ἐπίσης στὰ ἔγγραφα ἀρ. 51, 63, 68 κ.ά. τὴν ἔκφραση ἵνα ὑποβάλλῃ ἡμῖν.

132. Πρβ. καὶ λίγο παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 73 (ἔκδοση πιστοποιητικῶν βαπτίσεως καὶ γάμου).

73. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο σχετικά με ζήτημα χριστιανῆς τῆς ἐπαρχίας του (5 Ἰουνίου 1909).

ΚΠΑ Α' 83, σ. 215 / Ἄριθμ. Πρωτ. 3716.

Περίληψη: Ἡ Κατίνα Κ. Οἰκονόμου, χριστιανὴ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, διαμαρτυρήθηκε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης Πανάρετος τῆς ἀρνοῦνταν τὴν ἔκδοση πιστοποιητικῶν βαπτίσεως καὶ γάμου. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως τὴν αἴτηση τῆς ἐν λόγῳ χριστιανῆς, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τοῦ ζητᾶ νὰ ἀποστείλει στὸ Πατριαρχεῖο σχετικὲς πληροφορίες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτῳ.

Πέμποντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἐσώκλειστον αἴτησιν τῆς ὑπογεγραμμένης ἐν αὐτῇ Κατίνας Κ. Οἰκονόμου, διαμαρτυρομένης διὰ τὴν μὴ ἔκδοσιν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως τῶν ἀναφερομένων πιστοποιητικῶν βαπτίσεως καὶ γάμου, ἀξιοῦμεν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, τὴν Ἱερότητα αὐτῆς ἵνα πληροφορήσῃ ἡμᾶς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αἰθ' Ἰουνίου ε' 133.

133. Πρβ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 71 (ἔκδοση πιστοποιητικοῦ βαπτίσεως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ (ΛΥΧΝΙΔΩΝ) (16 Ιουλίου 1909-Ιούλιος 1917)

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ γεννήθηκε τὸ 1875 στὸ Ἄρβανιτοχώρι τῆς Νικομηδείας. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1898. Ὑπηρετήσε ὡς ἀρχιμανδρίτης στὴ μητρόπολη Νικομήδειας (μητροπολίτης, 1877-1910, ὁ Φιλόθεος Βρυέννιος ὁ ἀπὸ Σερρών) καὶ ὡς πρωτοσύγκελλος στὴ μητρόπολη Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ, ἐνῶ τὸ 1903 χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ναζιανζοῦ (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Μωκισσοῦ τῆς δευτέρας Καππαδοκίας), ὡς βοηθὸς τοῦ Ἡρακλείας (1902-1925) Γρηγορίου Καλλίδη τοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων. Τὸ 1909, ἐνῶ ἀρχιεράτευε στὴν ἐπαρχία Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (1906-1909), ἐξελέγη μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως ὡς ποιμενάρχης τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ἀγωνίσθηκε σθεναρὰ γιὰ τὰ ἐθνικὰ δίκαια καὶ ἐκτελέσθηκε ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους κοντὰ στὸ χωριὸ Δάτο τῆς Καβάλας τὸν Ἰούλιο τοῦ 1917¹.

Στὰ ἔγγραφα ποὺ ἀκολουθοῦν γίνεται λόγος γιὰ διάφορα ζητήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἀρχιερατεία τοῦ Γερμανοῦ στὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἀφοροῦν τὴν ἐκλογή του στὴν Ἐλευθερούπολη² (παρόμοιο ἔγγραφο ἀπεστάλη καὶ πρὸς τοὺς Δημογέροντες Πραβίου)³, τὶς οἰκονομικὲς ὀφειλές του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης⁴, οἰκονομικὴ συναλλαγὴ του μὲ τὸν ἡγούμενο τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ τῆς ἐπαρχίας Πρεσπῶν καὶ αἴτημα γιὰ συμψηφισμό τῆς μὲ ὀφειλὴ του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης⁵, ὅπως καὶ τὶς ὀφειλές τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης πρὸς τὴ Χάλκη⁶, ἀποστολὴ χρημάτων πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο⁷, (ἔκτακτη) οἰκονομικὴ συνδρομὴ πρὸς τὸ Ἐθνικὸ

1. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 326-335, καὶ ΑΛΙΚΗ Χ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΟΥ, *Ὁ ἐθνομάρτυρας μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς Σακελλαρίδης, μακεδονομάχος 1874-1917*, Καβάλα 2012.

2. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 74.

3. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 75.

4. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 93 καὶ 101 (βεβαίωση καταβολῆς μέρους τῆς ὀφειλῆς).

5. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 76.

6. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 77 καὶ 85.

7. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 92.

Ταμείο και τὸν Πανάγιο Τάφο⁸, τὴν ἐκλογή του ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου⁹, τὸν διορισμό του ὡς μέλους τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν¹⁰, τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν καταγραφή τῶν ἀντικειμένων τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακείου¹¹, καθὼς καὶ τῆς ἐξ ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς ἢ ὁποῖα θὰ ἐξέταζε ἓνα σημαντικό θέμα γιὰ τὴν ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, δηλαδή τὴν τήρηση τοῦ κώδικα τῶν ἐκλεξιμῶν πρὸς ἀρχιερατεία καὶ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν ἀποφοίτων τῆς Χάλκης¹². ἓνα ἀκόμη ἔγγραφο ἀφορᾷ τὸν διορισμό του ὡς μέλους τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου¹³.

Σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα ἔγγραφα γίνεται λόγος γιὰ ἀντικανονικὴ ἐνέργεια τοῦ Γερμανοῦ, δηλαδή τὴν ἀνάμιξή του στὴν ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση τοῦ χωριοῦ Ὀρφάνι, τὸ ὁποῖο ἀνήκε στὴ μητρόπολη Ξάνθης¹⁴, γιὰ ἴδρυση σχολείου στὸ χωριὸ Δρέζνα¹⁵, ἐνῶ δύο ἔγγραφα ἀφοροῦν τὴν περίπτωσι τοῦ ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη, μὲ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ζητεῖται ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροπόλεως ἢ καθάρεισή του ἐξ αἰτίας παρανόμων καὶ ἀντικανονικῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἱερέα¹⁶, ἐνῶ μὲ τὸ δεύτερο ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ζητᾷ διευκρινιστικὲς πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὴν ἀναφορὰ πού ὑπέβαλε στὸ Πατριαρχεῖο ὁ ἐν λόγῳ ἱερέας, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε τεθεῖ σὲ ἀργία¹⁷.

Ἄλλα ἔγγραφα ἀφοροῦν τὶς οἰκονομικὲς ὀφειλὲς τοῦ Γερμανοῦ πρὸς ἰδιώτη¹⁸, τὶς καταγγελίες κατὰ τοῦ Γερμανοῦ ἀπὸ ἐπαρχιώτες του χριστιανοὺς γιὰ γεγονότα πού δὲν κατονομάζονται¹⁹, τὴν ἀπρεπῆ συμπεριφορὰ του κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία²⁰, τὴν ἄδεια πού τοῦ χορηγήθηκε γιὰ προσκυνηματικὸ ταξίδι στὰ Ἱεροσόλυμα²¹, τὴν ἀθώωση γιὰ τὶς ἐναντίον του κατηγορίες καὶ προτροπὴ γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν προβλημάτων τῶν κοινοτικῶν ὑποθέσεων μὲ σύνεση καὶ μετριοπάθεια²², τὴν ἀπαγόρευση ἐκκλησιαστικῆς κηδεῖας χριστιανοῦ τῆς ἐπαρχίας του²³, τὸ διαζύγιο χριστιαν-

8. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 79.

9. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 96.

10. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 97.

11. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 98.

12. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 99.

13. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 100.

14. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 103.

15. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 84 καὶ 87.

16. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 83.

17. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 95.

18. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 81 (πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτη Εἰρηναῖο Κωνσταντινίδη).

19. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 91.

20. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 78.

21. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 82.

22. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 80.

23. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 88, 89, 90 καὶ 94 (ὑπόθεσι Παπάζογλου).

νοῦ, κατοίκου Πραβίου²⁴, καὶ τὴν ἔφεση (γιὰ μὴ κατονομαζόμενη ὑπόθεση) κατὰ χριστιανοῦ, ἐπίσης κατοίκου Πραβίου²⁵.

74. Τηλεγράφημα πρὸς τὸν νεοεκλεγέντα μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό (16 Ἰουλίου 1909).

ΚΠΑ Α΄ 83, σ. 283 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4848.

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν τηλεγράφημα, ποὺ ἀπεστάλη πρὸς τὸν μητροπολίτη Γερμανό στὸ Κρούσοβο, ἔδρα τῆς μητροπόλεως Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) τοῦ ἀνακοινώνει τὴν ἐκλογή του στὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως καὶ τὸν συγχαίρει.

Μητροπολίτην Γερμανόν.

Κρούσοβον²⁶

Ἐξελέγητε Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως. Συγχαίρομεν ὑμῖν.

1909 Ἰουλίου 16.

75. Τηλεγράφημα πρὸς τοὺς Δημογέροντες Πραβίου σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή τοῦ Γερμανοῦ ὡς ἀρχιερέα τῆς ἐπαρχίας τους (16 Ἰουλίου 1909).

ΚΠΑ Α΄ 83, σ. 283 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4848.

Περίληψη: Μὲ τὸ τηλεγράφημα αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) ἀναγγέλει στοὺς Δημογέροντες Πραβίου τὴ μεταίθεση τοῦ μητροπολίτη Παναρέτου καὶ τὴν ἐκλογή ὡς Ἐλευθερουπόλεως τοῦ Πρεσπῶν Γερμανοῦ, ἐκφράζοντας τὰ συγχαρητήριά του πρὸς ὅλη τὴν ἐπαρχία.

Δημογεροντίαν Πραβίου.

Πράβιον

Μητροπολίτου Ὑμῶν μετατεθέντος Μητροπολίτης ὑμῶν ἐξελέγη

Πρεσπῶν Γερμανός. Συγχαίρομεν ἀπάσῃ ἐπαρχίᾳ.

1909 Ἰουλίου 16.

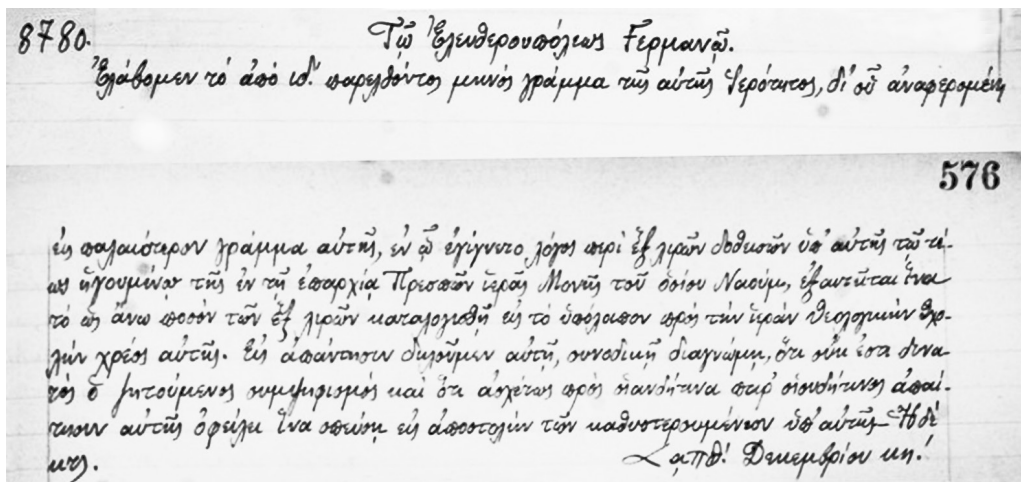
24. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 86.

25. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 102. Πὰ ἄλλα ἐκδεδομένα ἔγγραφα ποὺ ἀφοροῦν τὸν Γερμανό ὡς μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 505-519 (ἔγγραφα ἀρ. 102-114).

26. Τὸ Κρούσοβο, ἀκμάζουσα ἑλληνικὴ πόλη τῆς Ἄνω Μακεδονίας, ἦταν κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ἡ ἔδρα τῆς μητροπόλεως Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (Λυχνιδῶν), ὕστερα ἀπὸ τὴν πυρπόληση τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου τῆς Ἀχρίδας ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. Βλ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΛΛΑΣ, *Ἱστορία τοῦ Κρούσοβου*, Θεσσαλονίκη 1962· ΚΕΙΤΗ ΒΡΩΝ, *Ἀνάμεσα στὸ κράτος καὶ τὴν ὑπαιθρο: Τὸ Κρούσοβο ἀπὸ τὸ 1903 καὶ ἐφεξῆς*, στό: Β. Κ. Γούναρης - Ἰάκ. Δ. Μιχαηλίδης - Γ. Β. Ἀγγελόπουλος (ἐπιμ.), *Ταυτότητες στὴ Μακεδονία*, Ἀθήνα 1997, σ. 171-195.

76. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά με̄ οικονομική συναλλαγή του με̄ τὸν ἡγούμενο τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ Πρεσπῶν καὶ με̄ ὀφειλή του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (28 Δεκεμβρίου 1909).

ΚΠΑ Α' 83, σ. 575 / Ἀριθμ. Πρωτ. 8780.

Εἰκόνα 18. ΚΠΑ Α' 83, σ. 575, Ἀριθμ. Πρωτ. 8780, ἡμερ. 28-12-1909:

Ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ σχετικά με̄ οικονομικὲς ἐκκρεμότητες τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν τέως ἡγούμενο τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ τῆς ἐπαρχίας Πρεσπῶν (ἔγγραφο ἀρ. 76).

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς σὲ παλαιὸ γράμμα του (προφανῶς ὡς Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν) πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εἶχε κάνει λόγο γιὰ ἔξι λίρες, τίς ὁποῖες εἶχε δώσει στὸν τότε (ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ γράφεται τὸ γράμμα τέως) ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ στὴν ἐπαρχία Πρεσπῶν με̄ νεότερο γράμμα του τῆς 14ης Νοεμβρίου ὁ ἴδιος μητροπολίτης ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τὸ παραπάνω χρηματικὸ ποσὸν νὰ συνυπολογισθῆ στὸ ὑπόλοιπο τῆς ὀφειλῆς του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χαλκῆς. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀπαντᾷ στὸν Γερμανὸ ὅτι τὸ αἴτημά του αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸ καὶ ὅτι πρέπει νὰ σπεύσῃ νὰ ἀποστείλῃ τὰ καθυστερούμενα.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

Ἐλάβωμεν τὸ ἀπὸ ἰδ' παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότης, δι' οὗ ἀναφερομένη εἰς παλαιότερον γράμμα αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐρίγγετο λόγος περὶ ἐξ λιρῶν δοθεισῶν ὑπ' αὐτῆς τῶν τέως ἡγουμένων τῆς ἐν τῇ

ἐπαρχία Πρεσπῶν ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ὁσίου Ναούμ²⁷, ἐξαιτεῖται ἵνα τὸ ὡς ἄνω ποσὸν τῶν ἐξ λιρῶν καταλογισθῆ εἰς τὸ ὑπόλοιπον πρὸς τὴν ἱερὰν θεολογικὴν Σχολὴν χρέος αὐτῆς. Εἰς ἀπάντησιν δηλοῦμεν αὐτῇ, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι οὐκ ἔστι δυνατὸς ὁ ζητούμενος συμψηφισμὸς καὶ ὅτι ἀσχέτως πρὸς οἰανδήποτε παρ' οἰουδήτινος ἀπαίτησιν αὐτῆς ὀφείλει ἵνα σπεύσῃ εἰς ἀποστολὴν τῶν καθυστερουμένων ὑπ' αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αὐθ' Δεκεμβρίου κη' ²⁸.

77. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ γιὰ νὰ μεταβεῖ ἐξαρχικῶς στὴ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης καὶ νὰ εἰσπράξει καθυστερούμενες συνδρομές τῆς πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (30 Δεκεμβρίου 1909).

ΚΠΑ Α' 83, σ. 578 / Ἀριθμ. Πρωτ. 9710.

Περίληψη: Ἡ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης εἶχε καθυστερήσει τὶς ἐτήσιες συνδρομές τῆς πρὸς τὸ Ταμεῖο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, καὶ τὸ συνολικὸ ποσὸν τῶν ὀφειλουμένων εἶχε ἀνέλθει στὰ 7.900 γρόσια. Γι' αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ ὁ Γ'), ὕστερα ἀπὸ πρότασιν τοῦ Ταμείου καὶ σχετικὴ συνοδικὴ ἀπόφασις, ἀποφάσισε νὰ μεταβεῖ στὴ Μονὴ μὲ ἐξαρχικὴ ἀποστολὴ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανός, ἔχοντας μαζί του σημείωμα περὶ τῆς ὀφειλῆς καὶ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν ἡγούμενο, νὰ εἰσπράξει τὸ ἀνωτέρω ποσὸν καὶ νὰ τὸ ἀποστείλει στὴν Κωνσταντινούπολη.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἐπειδὴ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης²⁹ καθυστερεῖται εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς

27. Ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Ναούμ, μαθητοῦ τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ ἐνὸς ἐκ τῶν Ἁγίων Ἑπταριθμῶν, βρίσκεται στὸ κράτος τῶν Σκοπίων 29 χλμ. νότια τῆς πόλεως τῆς Ἀχρίδας, στὶς ὄχθες τῆς ὁμώνυμης λίμνης. Στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ Καθολικοῦ εἶναι θαμμένος ὁ Ὁσῖος Ναούμ, ὁ ὁποῖος ἴδρυσε τὴ Μονὴ τὸ 905. Ἀπὸ τὸν 16ο αἰῶνα λειτούργησε ἐκεῖ ἑλληνικὸ σχολεῖο. Ἀπὸ τὸ 1912 ἕως τὸ 1925 ἡ Μονὴ καὶ ἡ γύρω ἀπὸ αὐτὴν περιοχὴ ἀνήκαν στὸ ἀλβανικὸ κράτος. Τελικὰ στὶς 28 Ἰουνίου τοῦ 1925 ὁ βασιλιάς τῆς Ἀλβανίας Ἀχμέτ Ζώγου Α', μετὰ ἀπὸ διαπραγματεύσεις, παραχώρησε τὴ Μονὴ μὲ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς στὴν τότε Γιουγκοσλαβία.

28. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 93· πρβ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 101.

29. Πὰ τὴν Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῆς Εἰκοσιφοινίσσης Παγγαίου βλ. ἐνδεικτικὰ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ Α. ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Εἰκοσιφοινίσσης μετὰ τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ περὶ αὐτῆς πόλεων καὶ χωρῶν. Μελέτη τοπογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1896· ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΘ. ΓΛΑΒΙΝΑΣ, *Τὸ Μοναστήρι τῆς Εἰκοσιφοινίσσης (Ἱστορία - Ἔγγραφα - Βιβλιογραφία)*, *ΕΕΘΕΣΘ/ΤΘ Ν. Σ. 2* (1994) 9-111· ΣΥΜΕΩΝ Α. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, Α. Μητρόπολις Δράμας, στό: Θ. Ζήσης (ἐπιμ.), *Τὰ Μοναστήρια τῆς Μακεδονίας*, τ. Α': *Ανατολικὴ Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 65-103· ΚΥΡΑΤΣΟΣ, *Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας*, σ. 118-144· Ο ΙΔΙΟΣ, *Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας [μὲ βάση Πατριαρχικὰ ἔγγραφα,*

τὸ σπουδαῖον ποσὸν ἐκ τῶν ἐτησίων συνδρομῶν, ἀνερχόμενον μέχρι 31. Αὐγούστου 1909 εἰς γρόσια 7900, προτάσει τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς καὶ ἀποφάσει συνοδικῇ ἐνεκρίθη ἵνα ἡ εἴσπραξις τοῦ ποσοῦ τούτου διενεργηθεῖ διὰ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς, μεταβαίνουσης ἐπὶ τούτῳ ἐξαρχικῶς εἰς τὴν εἰρημένην ἱεράν Μονήν. Ὅθεν ἐγκλείοντες ὧδε σημείωμα τοῦ Ταμείου περὶ τῶν ὡς ἄνω καθυστερουμένων, καθὼς καὶ γράμμα ἡμῶν πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς³⁰, ἀξιούμεν τὴν Ἱερότητα αὐτῆς, ἵνα μεταβαίνουσα συντόμως³¹ εἰς τὴν Μονὴν εἰσπράξῃ καὶ ἀποστείλῃ ἡμῖν τὸ σημειούμενον ποσὸν.

Ἡ δὲ κτλ.

,αρθ' Δεκεμβρίου λ' ³².

78. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ καταγγελλόμενη ἀπρεπῆ συμπεριφορὰ του κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας (6 Μαρτίου 1910).

ΚΠΑ Α' 84, σ. 37 / Ἄριθμ. Πρωτ. 138.

Περίληψη: Τὴν Κυριακὴ 3 Ἰανουαρίου 1910 κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ ἐνῶ τελοῦνταν ἡ Μεγάλῃ Εἵσοδος, ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς κατέβηκε ἀπὸ τὸν ἀρχιερατικὸ θρόνον, πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἱερέα τὸ Ἅγιο Ποτήριο καὶ χωρὶς νὰ εἶναι λειτουργὸς ἐκστόμισε βαριὲς κατάρες καὶ ἀναθέματα ἐναντίον τοῦ ποιμνίου του, ἐπειδὴ τὸν εἶχαν κατηγορήσει γιὰ σκανδαλώδη συμπεριφορὰ πρὸς τὶς διδασκάλισσες (τῶν σχολείων). Π' αὐτὸ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') μὲ τὸ παρὸν γράμμα, ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ζητᾶ ἀπὸ τὸν Γερμανὸ νὰ τοῦ παράσχει τὶς ἀπαραίτητες πληροφορίες, ὥστε νὰ ἀποφασίσῃ γιὰ τὶς περαιτέρω ἐνέργειές του.

1608-1931], Δράμα 1998, σ. 371-558· ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΤΣΑΛΟΣ, *Ἡ ὀνομασία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας Ἀχειροποιήτου τοῦ Παγγαίου, τῆς ἐπονομαζομένης τῆς Κοσινίτζης ἢ Εἰκοσιφοινίσσης* [Δῆμος Δράμας. Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο. Σειρὰ Δημοσιευμάτων, ἀρ. 2], Δράμα 1995, κ.ἄ. Βλ. ἀκόμη ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΤΣΑΛΟΣ, *Τὰ χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Κοσινίτζας (ἢ Εἰκοσιφοινίσσας) τοῦ Παγγαίου* [Δῆμος Δράμας. Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο. Σειρὰ Δημοσιευμάτων, ἀρ. 1], Δράμα 1990· ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, *Χειρόγραφα τῆς Εἰκοσιφοινίσσης καὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν στὸ Ἰνστιτούτο «Ivan Dujcen» τῆς Σόφιας (μία προσέγγιση ἱστορικῆ τῶν χειρογράφων τῶν ὡς ἄνω μονῶν)*, Θεσσαλονίκη 1990, καὶ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ, *Τὰ χειρόγραφα τῶν Μονῶν Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν καὶ Παναγίας Ἀχειροποιήτου τοῦ Παγγαίου (Κοσινίτσας). Ἡ ἱστορία τῶν ἀριθμῶν* [Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Σερρῶν. Σειρὰ ἐκδόσεων γιὰ τὴν πόλη καὶ τὸ Νομὸ Σερρῶν 4], Σέρρες 1995.

30. Ἠγούμενος τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης κατὰ τὸ ἔτος 1909 ἦταν ὁ Μακάριος (1909-1911).

31. *συντόμως*] Προφανῶς λάθος ἀντὶ *συντόμως*: βλ. καὶ παρακάτω, σ. 190 (ἔγγραφο 115): *μεταβαίνουσα συντόμως*.

32. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 85.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Καταγγελλθέντος ἡμῖν ὅτι ἡ Ἱερότης αὐτῆς τῇ Κυριακῇ 3 Ἰανουαρίου ἐν καιρῷ λειτουργίας, καθ' ἣν στιγμὴν διήρχετο ἡ μεγάλη εἴσοδος, καταβάσα ἀπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως τὸ ἅγιον ποτήριον, αὐτὴ μὴ οὔσα λειτουργός, καὶ ἀπήγγειλε βαρείας ἀράς καὶ ἀναθέματα κατὰ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς ἕνεκα τῶν κατ' αὐτῆς κατηγοριῶν, ἐπὶ σκανδαλώδει πρὸς τὰς διδασκαλίσσας διαγωγῆ, ἐντελλόμεθα αὐτῇ συνοδικῶς ἵνα σπεύσασα παράσχη ἡμῖν τὰς ἀναγκαίαις πληροφορίας, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξι'. Μαρτίου ς' ³³.

79. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μετὰ οἰκονομικὴ συνδρομὴ τῆς ἐπαρχίας του πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο καὶ τὸν Πανάγιον Τάφο (15 Μαΐου 1910).

ΚΠΑ Α' 84, σ. 128 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4189.

Περίληψη: Μαζὶ μετὰ τὸ γράμμα του τῆς 30ῆς Ἀπριλίου 1910 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς ἀπέστειλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ μιὰ συναλλαγματικὴ γιὰ εἴκοσι δύο λίρες Τουρκίας. Τὸ ποσὸν αὐτὸ ἦταν τὸ περιεχόμενον κιβωτίου εἰσπράξεων ποὺ εἶχε τοποθετηθεῖ στὸν ναὸ τῆς Κοινότητος Πραβίου³⁴, μετὰ σκοπὸν νὰ διατεθεῖ τὸ μισὸ ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τὸ ὑπόλοιπο ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου. Μετὰ τὴν παρούσα ἐπιστολὴ, στὴν ὁποία ἐσωκλείονται καὶ οἱ σχετικὲς ἀποδείξεις, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἐκφράζει στὸν Γερμανὸ τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴ χρηματικὴ συνδρομὴ, ἀποστέλλοντας τὴν εὐχὴν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ πρὸς ὅλους ὅσοι συνέβαλαν στὴ συγκέντρωσιν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἐλάβομεν ἐν καιρῷ τὸ ἀπὸ λ' παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος μετὰ τῆς ἐγκλείστου συναλλαγματικῆς ἐκ λιρῶν Τουρκίας εἴκοσι δύο, ἀποτελουσῶν τὸ προῖον τῶν ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς κοινότητος Πραβίου ἀνηρημένου κιβωτίου εἰσπράξεων καὶ προωρισμένων ἐξ ἡμισείας ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τοῦ Παναγίου Τάφου. Πληροφοροῦντες περὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα καὶ ἐγκλείοντες ἐν τῇ παρουσίᾳ τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις, προαγόμεθα ἐκφράσαι τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐαρέσκειαν

33. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 80.

34. Προφανῶς ἐννοεῖται ὁ Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου· βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 195.

*τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ εὐσεβεῖ συνδρομῇ, αἰτούμενοι πᾶσι τοῖς τὸν ὀβολὸν αὐτῶν φιλευσεβῶς συνεισενεγκοῦσι μετ' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἐγκαρδίων πλουσίαν τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ τοῦ ἀγαθοδότη Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις κτλ.
 ,αξι'. Μαΐου ιε'³⁵.*

80. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μὲ τὴν ἀθώωσή του ἀπὸ τὶς ἐναντίον του κατηγορίες καὶ μὲ προβλήματα στὶς κοινοτικές ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας του (26 Αὐγούστου 1910).

ΚΠΑ Α' 84, σ. 271 / Ἄριθμ. Πρωτ. 5850.

Περίληψη: Στὶς 10 Ἰουνίου 1910 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς ἀπέστειλε γράμμα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο ἀπολογοῦνταν γιὰ τὶς ἐναντίον του κατηγορίες. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως ὅτι ἡ ἀπολογία του κρίθηκε ἐπαρκής. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ αἶτημα τοῦ Γερμανοῦ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἐντελῶς ἀπὸ τὶς κοινοτικές ὑποθέσεις ὁ, κατὰ τὸν μητροπολίτη, ὑποκινητὴς τῶν ἐναντίον του κατηγοριῶν Κ. Κυριακός, τὸ Πατριαρχεῖο τοῦ ἀπαντᾷ ὅτι ἡ λύση τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐπαφίεται στὸν ἴδιο ὁ Γερμανὸς σὲ συνεννόηση μὲ τὰ Κοινοτικά Σωματεῖα τῆς ἐπαρχίας του, ἀλλὰ καὶ μὲ χριστιανικὴ μετριοπάθεια, ὀφείλει νὰ ἀποφασίσει γιὰ τὶς ἐνέργειες ποὺ πρέπει νὰ γίνουν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἐλάβομεν ἐν καιρῷ τὸ ἀπὸ ι' παρελθόντος Ἰουνίου μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητας ἐν ᾧ εἶδομεν ὅσα ὑποβάλλει τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῶν διατυπωθεισῶν κατ' αὐτὰς³⁶ κατηγοριῶν. Εἰς ἀπάντησιν τοίνυν γνωρίζομεν αὐτῇ, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπολογία αὐτῆς ἐκρίθη ἐπαρκής. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς αἰτήσεως αὐτῆς ἵνα ὁ κατ' αὐτὴν ὑποκινητὴς τῶν κατ' αὐτῆς αἰτιάσεων Κ. Κυριακὸς ἀποκλεισθῇ ἀπὸ πάσης εἰς τὰ κοινοτικά ἀναμίξεως, δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι τοῦτο ἐπαφίεται αὐτῇ, δυναμένη ἵνα μετὰ χριστιανικῆς μετριοπαθείας καὶ συνέσεως κρίνῃ τὰ πράγματα ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν κοινοτικῶν σωματείων <καί>³⁷ ἐν ἀνάγκῃ ἀπολύτῳ ἀποφασίσῃ τὸ δέον.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξι'. Αὐγούστου κς'³⁸.

35. Πρβ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 92.

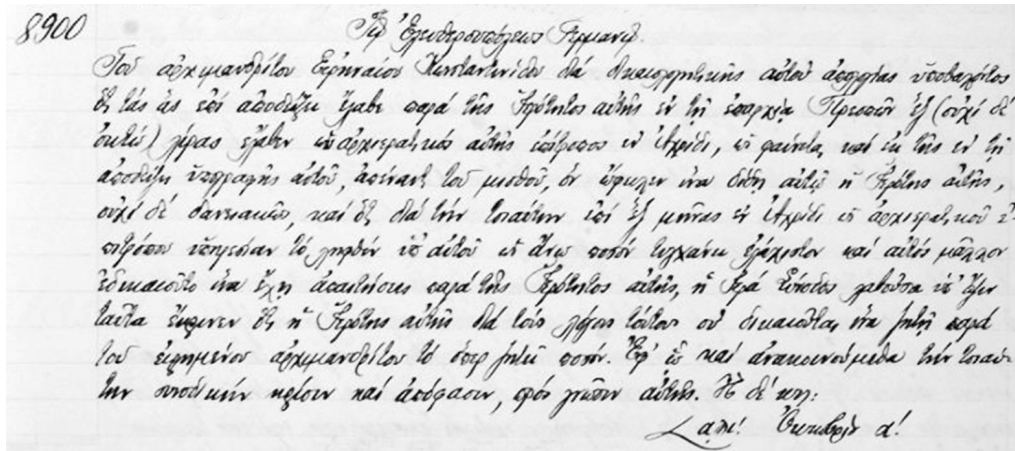
36. κατ' αὐτὰς] Lege: κατ' αὐτῆς (δηλ. κατὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητας).

37. Πιθανότατα ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχει ἐκπέσει ὁ συμπλεκτικὸς σύνδεσμος καί.

38. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 78 (προφανῶς ἡ ἀπολογία τοῦ Γερμανοῦ ἀφορᾷ τὶς κατηγορίες γιὰ τὶς ὁποῖες γίνεται λόγος στὸ ἔγγραφο αὐτό).

81. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μὲ οικονομικὲς διαφορὲς τοῦ μὲ τὸν ἀρχιμανδρίτη Εἰρηναῖο Κωνσταντινίδη (1 Ὀκτωβρίου 1910).

ΚΠΑ Α' 84, σ. 301 / Ἀριθμ. Πρωτ. 8900.

Εἰκόνα 19. ΚΠΑ Α' 84, σ. 301, Ἀριθμ. Πρωτ. 8900, ἡμερ. 1-10-1910:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικά μὲ οικονομικὲς διαφορὲς τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ, ὡς μητροπολίτη Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, μὲ τὸν τότε ἀρχιερατικὸ ἐπίτροπό του στήν Ἀχρίδα (ἔγγραφο ἀρ. 81).

Περίληψη: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Εἰρηναῖος Κωνσταντινίδης ἀπέδειξε μὲ στοιχεῖα πού ὑπέβαλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὅτι οἱ ἔξι (καὶ ὄχι ὀκτώ) λίρες πού ἔλαβε ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό (ὡς Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν), δὲν ἦταν δάνειο, ἀλλὰ μέρος τῆς ἀμοιβῆς γιὰ τὴν ὑπηρεσία του ὡς ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου στήν Ἀχρίδα ἐπὶ ἔξι μῆνες· μάλιστα τὸ ἐν λόγῳ ποσὸν εἶναι πολὺ μικρὸ, καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης δικαιούνταν νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν μητροπολίτη μεγαλύτερη ἀμοιβή. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως ὅτι δὲν δικαιούται νὰ ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτη Εἰρηναῖο νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὸ παραπάνω ποσόν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Τοῦ ἀρχιμανδρίτου Εἰρηναίου Κωνσταντινίδου διὰ δικαιολογητικῆς αὐτοῦ ἀπολογίας ὑποβαλόντος ὅτι τὰς ἄς ἐπὶ ἀποδείξει ἔλαβε παρὰ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πρεσπῶν ἕξ (οὐχὶ δὲ ὀκτώ) λίρας ἔλαβεν ὡς ἀρχιερατικὸς αὐτῆς ἐπίτροπος ἐν Ἀχρίδι³⁹, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐν

39. Ὡς γνωστὸν ὁ Γερμανὸς ἐξελέγη Ἐλευθερουπόλεως ἀπὸ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν· στήν μητρόπολη Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (Λυχνιδῶν) ἀρχιεράτευσεν ἀπὸ τὸν Μάϊο τοῦ 1906 ἕως τὸν

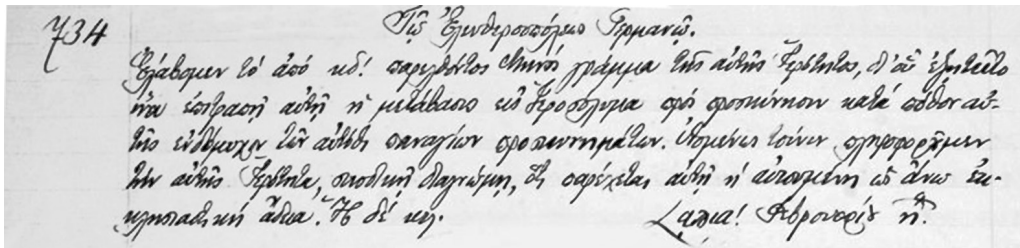
τῇ ἀποδείξει ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ἀπέναντι τοῦ μισθοῦ, ὃν ὤφειλεν ἵνα δίδῃ αὐτῷ ἢ Ἱερότης αὐτῆς, οὐχὶ δὲ δανειακῶς, καὶ ὅτι διὰ τὴν τοιαύτην ἐπὶ ἑξ μῆνας ἐν Ἀχρίδι ὡς ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ὑπηρεσίαν τὸ ληφθὲν ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἄνω ποσὸν τυγχάνει ἐλάχιστον καὶ αὐτὸς μᾶλλον ἐδικαιοῦτο ἵνα ἔχη ἀπαιτήσεις παρὰ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς, ἢ Ἱερά Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ταῦτα ἔκρινεν ὅτι ἢ Ἱερότης αὐτῆς διὰ τοὺς λόγους τούτους οὐ δικαιοῦται ἵνα ζητῇ παρὰ τοῦ εἰρημένου ἀρχιμανδρίτου τὸ ὅπερ ζητεῖ ποσόν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀνακοινούμεθα τὴν τοιαύτην συνοδικὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν, πρὸς γνῶσιν αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αχι'. Ὀκτωβρίου α'.

82. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μὲ τὴ μετάβασή του γιὰ προσκύνημα στὰ Ἱεροσόλυμα (8 Φεβρουαρίου 1911).

ΚΠΑ Α' 85, σ. 56 / Ἀριθμ. Πρωτ. 734.

Εἰκόνα 20. ΚΠΑ Α' 85, σ. 56, Ἀριθμ. Πρωτ. 734, ἡμερ. 8-2-1911:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα μὲ τὸ ὁποῖο χορηγεῖται στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ ἄδεια γιὰ προσκυνηματικὸ ταξίδι στὰ Ἱεροσόλυμα (ἔγγραφο ἀρ. 82).

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς μὲ γράμμα του τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1911 ζητοῦσε ἄδεια γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ προσκυνηματικὸ ταξίδι στὰ Ἱεροσόλυμα, μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, τὸν πληροφορεῖ ὅτι τοῦ χορηγεῖται ἡ σχετικὴ ἄδεια.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ κδ'. παρελθόντος Μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος, δι' οὗ ἐζητεῖτο <ὅπως>⁴⁰ ἐπιτραπῆ αὐτῇ ἢ μετάβασις εἰς Ἱε-

Ἰούλιο τοῦ 1909, ἔχοντας ὡς ἔδρα του τὸ Κρούσοβο· βλ. παραπάνω, σ. 137, ὑποσημ. 26 (ἔγγραφο ἀρ. 74), καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 328-329.

40. Προφανῶς ὁ τελικὸς αὐτὸς σύνδεσμος ἔχει παραλειφθεῖ ἀπὸ ἀντιγραφικὸ λάθος· βλ.

ροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν κατὰ πόθον αὐτῆς ἐνδόμυχον τῶν αὐτόθι παναγίων προσκυνημάτων. Ἀσμένως τοίνυν πληροφοροῦμεν τὴν αὐτῆς Ἱερότητα, συνοδικῆ διαγνώμη, ὅτι παρέχεται αὐτῇ ἡ αἰτουμένη ὡς ἄνω ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξια'. Φεβρουαρίου η'.

83. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μὲ τὸν ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη (15 Φεβρουαρίου 1911).

ΚΠΑ Α' 85, σ. 64 / Ἀριθμ. Πρωτ. 382.

Περίληψη: Μὲ τὸ γράμμα του τῆς 14ης Ἰανουαρίου ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς ἐξέθεσε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὶς διάφορες παρανομίες καὶ τὶς ἀντικανονικὲς ἐνέργειες τοῦ ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη, ζητώντας τὴν ἄδεια νὰ τοῦ ἐπιβάλει τὴν ποινὴ τῆς καθαιρέσεως. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει πρὸς τὸν Γερμανὸ ὅτι πρέπει πρῶτα νὰ δικάσει τὸν ἐν λόγω ἱερέα στὸ Πνευματικὸ Δικαστήριον τῆς ἐπαρχίας του, καὶ ἀκολούθως νὰ ἀποστείλει τὰ σχετικά πρακτικὰ στὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ νὰ λάβει αὐτὸ τὴν τελικὴ ἀπόφαση.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

Ἐλήφθη τὸ ἀπὸ ιδ'. παρελθόντος μηνὸς γράμματος (!)⁴¹ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος, ἐν ᾧ ἐκτιθεμένη τὰς ὑπὸ τοῦ ἐν Νικησιάνη⁴² τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ἱερέως Παναγιώτου διαπραττομένας διαφόρους παρανομίας καὶ ἀντικανονικὰς πράξεις ἐπὶ σκανδάλῳ καὶ τῶν αὐτόθι χριστιανῶν αὐτῆς ἐξητεῖτο τὴν διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπιβολὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῷ διαληφθέντι ἱερεῖ τῆς ἐσχάτης ποινῆς τῆς καθαιρέσεως. Εἰς ἀπάντησιν τοίνυν προαγόμενοι, δηλοῦμεν, συνοδικῆ διαγνώμη, τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ὀφείλει ἵνα τὸν παρανομοῦντα ὡς ἄνω ἱερέα δικάσῃ πρότερον ἐν τῷ πνευματικῷ Δικαστηρίῳ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, ἀποστείλῃ δ' ἀκολούθως ἡμῖν τὰ σχετικά πρακτικὰ τοῦ Δικαστηρίου διὰ τὴν ἀνάλογον σκέψιν καὶ ἀπόφασιν.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξια'. Φεβρουαρίου ιε'⁴³.

παραπάνω, σ. 79, ἔγγραφο ἀρ. 20: δι' ὧν αἰτεῖται διὰ τοῦ ἐνὸς μὲν ὅπως ἐπιτραπῆ αὐτῇ ἵνα ἀπέλθῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν νέαν αὐτῆς ἐπαρχίαν, διὰ τοῦ ἐτέρου δὲ ὅπως τὰς ἐκ τῆς μεταθέσεως αὐτῆς προερχομένας κανονικὰς δόσεις ἐπιτραπῆ αὐτῇ...

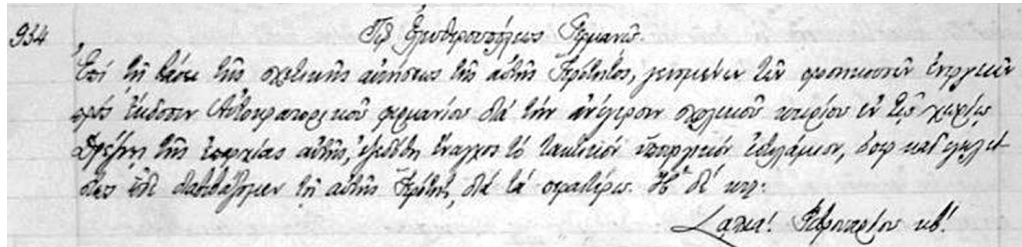
41. γράμματος: lege γράμμα.

42. Χωριὸ τοῦ Παγγαίου, ἓνα ἀπὸ τὰ κυριότερα τῆς Πατριαρχικῆς ἐπαρχίας Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. ΓΟΥΣΙΟΣ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα*, σ. 17· ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 156-166, 216-220 κ.ά.

43. Βλ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 95.

84. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μετὴν ἵδρυση σχολείου στὴ Δρέζνα (22 Φεβρουαρίου 1911).

ΚΠΑ Α' 85, σ. 75 / Ἀριθμ. Πρωτ. 934.

Εἰκόνα 21. ΚΠΑ Α' 85, σ. 75, Ἀριθμ. Πρωτ. 934, ἡμερ. 22-2-1911:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα μετὸ ὁποῖο διαβιβάζεται στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ τὸ τακτικὸν ὑπουργικὸν ἰστιλάμιον σχετικά μετὴν ἀνέγερση σχολικοῦ κτιρίου στὴ Δρέζνα (Μυρτόφυτο) (ἔγγραφο ἀρ. 84).

Περίληψη: Ὑστερα ἀπὸ σχετικὴ αἴτηση τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο προέβη στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες γιὰ ἔκδοση αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου ὥστε νὰ ἀνεγερθεῖ σχολεῖο στὸ χωριὸ Δρέζνα τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως. Πρόσφατα ἐξεδόθη τὸ τακτικὸν ὑπουργικὸν ἰστιλάμιον, τὸ ὁποῖον ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') ἀποστέλλει μετὸ παρὸν γράμμα πρὸς τὸν Γερμανὸ ὥστε νὰ προβεῖ στὶς περαιτέρω ἐνέργειες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς αἰτήσεως τῆς αὐτῆς Ἱερότητος, γενομένων τῶν προσηκουσῶν ἐνεργειῶν πρὸς ἔκδοσιν Αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου διὰ τὴν ἀνέγερσιν σχολικοῦ κτιρίου ἐν τῷ χωρίῳ Δρέζνη⁴⁴ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, ἐξεδόθη ἔναγχος τὸ τακτικὸν ὑπουργικὸν ἰστιλάμιον⁴⁵, ὅπερ καὶ ἐγκλείστως ὧδε διαβιβάζομεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ κτλ.

,αζια'. Φεβρουαρίου κβ'⁴⁶.

44. Πρόκειται γιὰ τὸ χωριὸ πὸν σήμερα ὀνομάζεται Μυρτόφυτο.

45. Τὸ ἰστιλάμιον ἦταν «γράμμα ἐπίσημον ἐκ τινος ἀρχῆς πρὸς ἄλλην, δι' οὗ αἰτοῦνται πληροφορία» (ΧΛΩΡΟΣ, Λεξικὸν Τουρκο-ελληνικόν, στὸ λ.).

46. Βλ. καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 87.

85. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά με̄ οικονομικὲς ὀφειλὲς τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (16 Μαρτίου 1911).

ΚΠΑ Α' 85, σ. 130-131 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2088.

Περίληψη: Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') με̄ τὸ παρὸν γράμμα διαβιβάζει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στοῦ Πατριαρχεῖο, αἴτηση τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης σχετικά με̄ τὶς ὀφειλὲς τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης πρὸς τὴ Σχολή. Ὁ Ἐλευθερουπόλεως πρέπει νὰ φροντίσει ὥστε νὰ εἰσπράξει τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν ποὺ ἀνέρχεται σὲ 3.160 γρόσια καὶ νὰ τὸ ἀποστείλει στοῦ Πατριαρχεῖο.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

*Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον αἴτησιν τῆς Ἐφορίας τῆς ἐν Χάλκῃ ἱεραῶς θεολογικῆς Σχολῆς περὶ τῶν πρὸς αὐτὴν ὀφειλῶν τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας ἱεραῶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, ἀνερχομένων ἐν ὅλῳ εἰς γρόσια 3160, προαγόμεθα ἀξιῶσαι, συνοδικῇ διαγνώμῃ, τὴν αὐτῆς ἱερότητα ἵνα ἐνεργήσῃ καταλλήλως τὴν εἰσπραξίν καὶ ἀποστολὴν ἡμῖν τοῦ ὡς ἄνω ὀφειλομένου ποσοῦ.
Ἡ δὲ κτλ.*

,αζια'. Μαρτίου ις' 47.

86. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά με̄ τὸ διαζύγιον χριστιανοῦ, κατοικοῦ Πραβίου (15 Ἰουνίου 1911).

ΚΠΑ Α' 85, σ. 268-269 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5068.

Περίληψη: Ὁ Δημήτριος Δημάδης, κάτοικος Πραβίου, ὑπέβαλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο αἴτηση (ἀναφορὰ) σχετικά με̄ δύο ἀποφάσεις τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου Πραβίου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγωγὴν διαζυγίου κατὰ τῆς συζύγου τοῦ Ἀθηνᾶς Παύλου. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀποστέλλει στοῦν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στοῦ Πατριαρχεῖο, τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ καὶ τοῦ ζητᾶ, ἂν πράγματι ἡ ὑπόθεσις ἔχει ὅπως ἐκτίθεται στὴν ἀναφορὰ, νὰ προβεῖ στὶς δέουσες ἐνέργειες καὶ νὰ πληροφορήσῃ σχετικά τὸ Πατριαρχεῖο.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

Διαβιβάζοντες τῇ ἱερότητι αὐτῆς ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἔγκλειστον αἴτησιν τοῦ ἐκ Πραβίου τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Δημητρίου Δημάδου περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου Πραβίου ἐκδοθεισῶν δύο ἀποφάσεων ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἀγωγῆς αὐτοῦ κατὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ

47. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 77.

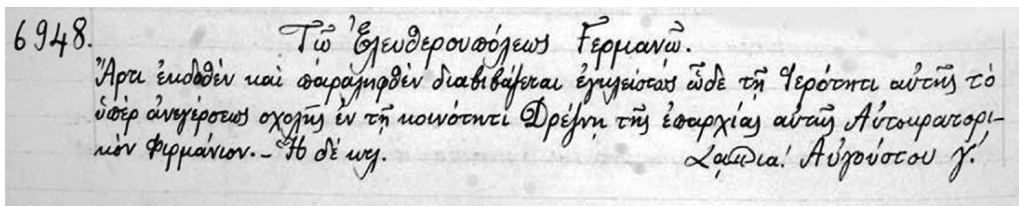
Ἀθηνᾶς Παύλου, ἀξιοῦμεν αὐτήν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἵνα, εἴ γε ἔχονται ἀληθείας τὰ ἐκτιθέμενα, ἐνεργήσῃ τὸ δέον καὶ ὑποβάλλῃ ἡμῖν σχετικὰς πληροφορίας.

Ἡ δὲ κτλ.

,α ρια'. Ἰουνίου ιε'⁴⁸.

87. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μετὰ τὴν ἀνέγερση σχολείου στὴ Δρέζνα (3 Αὐγούστου 1911).

ΚΠΑ Α' 85, σ. 362 / Ἀριθμ. Πρωτ. 6948.

Εἰκόνα 22. ΚΠΑ Α' 85, σ. 362, Ἀριθμ. Πρωτ. 6948, ἡμερ. 3-8-1911:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα μετὰ τὸ ὁποῖο διαβιβάζεται στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ τὸ αὐτοκρατορικὸ φερμάνι γιὰ τὴν ἀνέγερση σχολείου στὴ Δρέζνα (Μυρτόφυτο) (ἔγγραφο ἀρ. 87).

Περίληψη: Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') μετὰ τὸ παρὸν γράμμα διαβιβάζει στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ τὸ αὐτοκρατορικὸ φερμάνι, μετὰ τὸ ὁποῖο δίνεται ἡ ἄδεια ἀνεγέρσεως σχολείου στὴν κοινότητα Δρέζνα τῆς ἐπαρχίας του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἄρτι ἐκδοθὲν καὶ παραληφθὲν διαβιβάζεται ἐγκλείστως ὡδε τῇ ἱερότητι αὐτῆς τὸ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως σχολῆς ἐν τῇ κοινότητι Δρέζνη τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Αὐτοκρατορικῶν Φιρμάνιον.

Ἡ δὲ κτλ.

,α ρια'. Αὐγούστου γ'⁴⁹.

88. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μετὰ τὴν ἀπαγόρευση ἐκκλησιαστικῆς κηδεύσεως χριστιανοῦ τῆς ἐπαρχίας του (28 Ἰανουαρίου 1912).

48. Παρόμοιου περιεχομένου εἶναι καὶ τὸ ἔγγραφο ἀρ. 26 (ἀρχιερατεία Παναρέτου).

49. Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα γίνεται λόγος καὶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 84.

ΚΠΑ Α' 86, σ. 34 / Άριθμ. Πρωτ. 428.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης Παπάσογλου ἀπέστειλε ἀπὸ τὸ Πράβι τηλεγράφημα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, κατηγορώντας τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ ὅτι ἀπαγόρευσε τὴν ἐκκλησιαστικὴ κήδευση τοῦ τέκνου του γιὰ λόγους προσωπικούς, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ζητᾶ ἀπὸ τὸν μητροπολίτη νὰ τοῦ παράσχει πληροφορίες, ὥστε νὰ ληφθεῖ ἀπόφαση σχετικὰ μὲ τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Λαβόντες τὸ ἔγκλειστον ᾧδε ἐν ἀντιγράφῳ μεταφράσεως⁵⁰ τηλεγράφημα ἐκ Πραβίου κατὰ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς ὡς ἐκ προσωπικοῦ πάθους ἀπαγορευσάσης τὴν ἐκκλησιαστικὴν κήδευσιν τοῦ τέκνου τοῦ ἀναφερομένου Ἰωάννου Παπάσογλου⁵¹, ἀξιοῦμεν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, αὐτὴν ἵνα ὑποβάλλῃ ἡμῖν σχετικὰς πληροφορίες, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξιβ'. Ἰανουαρίου κη'⁵².

89. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὶς ἐναντίον του κατηγορίες τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου (5 Μαρτίου 1912).

ΚΠΑ Α' 86, σ. 118 / Άριθμ. Πρωτ. 1762.

Περίληψη: Οἱ ἀδελφοὶ Παρασκευᾶς καὶ Ἰωάννης Ν. Παπάζογλου ὑπέβαλαν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναφορές, κατηγορώντας τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ (προφανῶς σὲ σχέση μὲ τὴν ὑπόθεση ποὺ θίγεται στὸ προηγούμενο γράμμα). Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, τοῦ διαβιβάζει τὶς ἐν λόγῳ ἀναφορές, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τοῦ ζητᾶ νὰ πληροφορήσῃ σχετικὰ τὴν Ἐκκλησίαν γιὰ τὰ περαιτέρω.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἐγκλείστως ᾧδε ἀναφορὰς τῶν ἐν Πραβίῳ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ἀδελφῶν Παρασκευᾶ καὶ Ἰωάννου Ν. Παπάζογλου, διατυπούντων τὰς διαλαμβανομένας κατ' αὐτῆς αἰτιάσεις, ἀξιοῦμεν τὴν Ἱερότητα αὐτῆς, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅπως ὑποβάλλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ σχετικὰς πληροφορίες διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξιβ'. Μαρτίου ε'.

50. ἐν ἀντιγράφῳ μεταφράσεως τηλεγράφημα?

51. Παπάσογλου] Προφανῶς ἀντὶ Παπάζογλου, ὅπως ὑπάρχει στὰ λοιπὰ ἔγγραφα, ὅπου γίνεταί λόγος γιὰ τὸ ἴδιο θέμα.

52. Στὸ ἴδιο ζήτημα ἀναφέρονται καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 89, 90 καὶ 94.

90. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μετὶς ἐναντίον του κατηγορίες τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου (20 Ἀπριλίου 1912).

ΚΠΑ Α' 86, σ. 191 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2588.

Περίληψη: Στὶς 15 Μαρτίου 1912 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς ἔστειλε γράμμα στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, παρέχοντας πληροφορίες σχετικά μετὶς ἐναντίον του κατηγορίες τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου ἀπὸ τὸ Πράβι. Ἀπαντώντας ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') πληροφορεῖ τὸν Ἐλευθερουπόλεως ὅτι οἱ πληροφορίες πού ἐξέθετε στὸ γράμμα του κρίθηκαν ἐπαρκεῖς.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ληφθὲν ἀνεγνώσθη συνοδικῶς τὸ ἀπὸ ιε' παρελθόντος μηνὸς γράμμα αὐτῆς, δι' οὗ παρέσχε τὰς αἰτηθείσας πληροφορίας ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου διατυπωθείσας κατ' αὐτῆς αἰτιάσεις. Εἰς ἀπάντησιν δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι ἐκρίθησαν ἐπαρκεῖς αἱ διαλαμβανόμεναι ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς πληροφορίες.

Ἡ δὲ κτλ.

,αριθβ'. Ἀπριλίου κ'⁵³.

91. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μετὶς ἐναντίον του κατηγορίες χριστιανῶν τοῦ Πραβίου (25 Αὐγούστου 1912).

ΚΠΑ Α' 86, σ. 399 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5012.

Περίληψη: Ἐπειδὴ χριστιανοὶ τοῦ Πραβίου ἔστειλαν ὑπογεγραμμένη ἀναφορὰ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, διατυπώνοντας διάφορες κατηγορίες κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ, ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') μαζί μετὸ παρὸν γράμμα ἀποστέλλει στὸν μητροπολίτη καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰ καὶ τοῦ ζητᾶ νὰ παράσχει στὴν Ἐκκλησία σχετικὲς πληροφορίες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Πέμποντες τῇ Ἱερότητι αὐτῆς τὴν ἔγκλειστον ὡδε ἀναφορὰν ἐκ Πραβίου, δι' ἧς ὑπὸ τῶν ὑπογεγραμμένων ἐν αὐτῇ διατυποῦνται διάφοροι κατηγορίαι καὶ αἰτιάσεις κατ' αὐτῆς, ἀξιούμεν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἵνα ὑποβάλλῃ ἡμῖν σχετικὰς πληροφορίες διὰ τὰ περαιτέρω.

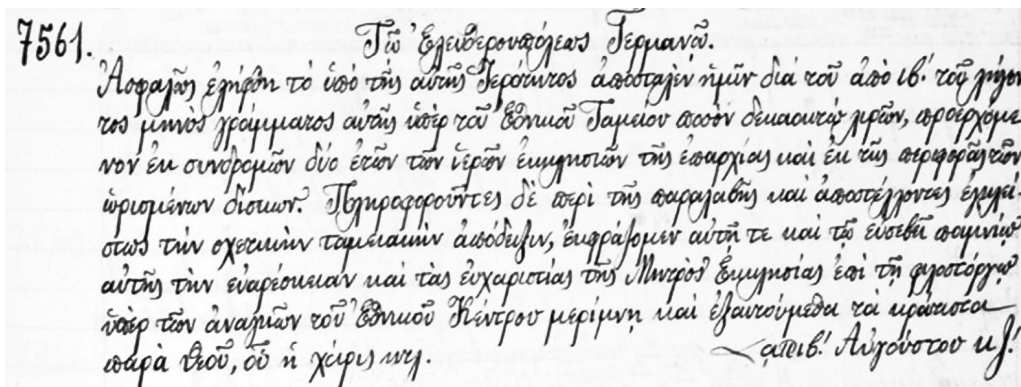
Ἡ δὲ κτλ.

,αριθβ'. Αὐγούστου κε'.

53. Βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 88, 89 καὶ 94.

92. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μὲ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀποστολῆ χρημάτων ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου (27 Αὐγούστου 1912).

ΚΠΑ Α' 86, σ. 401 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7561.

Εἰκόνα 23. ΚΠΑ Α' 86, σ. 401, Ἀριθμ. Πρωτ. 7561, ἡμερ. 27-8-1912:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικά μὲ τὴν ἀποστολῆ ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ χρημάτων ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου (ἔγγραφο ἀρ. 92).

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς μαζί μὲ τὸ γράμμα τοῦ τῆς 12ης Αὐγούστου 1912 ἔστειλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ δέκα ὀκτῶ λίρες, ποσὸν ποῦ προερχόταν ἀπὸ τὶς συνδρομὲς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας του καὶ ἀπὸ τὶς περιφορὲς ὀρισμένων δίσκων. Ὁ Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') πληροφορεῖ τὸν Ἐλευθερουπόλεως γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν χρημάτων, τοῦ ἀποστέλλει τὴ σχετικὴ ἀπόδειξη καὶ ἐκφράζει τὴν εὐαρέσκεια καὶ τὶς εὐχαριστίες τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ποιμνιο τῆς ἐπαρχίας του.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

Ἀσφαλῶς ἐλήφθη τὸ ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἀποσταλὲν ἡμῖν διὰ τοῦ ἀπὸ ιβ' τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμματος αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ποσὸν δεκαοκτῶ λιρῶν, προερχόμενον ἐκ συνδρομῶν δύο ἐτῶν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐκ τῆς περιφορᾶς τῶν ὀρισμένων δίσκων. Πληροφοροῦντες δὲ περὶ τῆς παραλαβῆς καὶ ἀποστέλλοντες ἐγκλείστως τὴν σχετικὴν ταμειακὴν ἀπόδειξιν, ἐκφράζομεν αὐτῇ τε καὶ τῷ εὐσεβεῖ ποιμνίῳ αὐτῆς τὴν εὐαρέσκεια καὶ τὰς εὐχαριστίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ φιλοστόργῳ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου μερίμνη καὶ ἐξαιτούμεθα τὰ κράτιστα παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις κτλ.

,αξιβ'. Αὐγούστου κζ'⁵⁴.

54. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 79.

93. Πατριαρχική επιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά με τὴν ὀφειλή του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. – Παρόμοια ἐπιστολὴ ἀπεστάλη καὶ πρὸς ἄλλους ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου (6 Ὀκτωβρίου 1912).

ΚΠΑ Α' 86, σ. 465-466 / Ἀριθμ. Πρωτ. 9096.

Περίληψη: Ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν ἀναγκῶν στίς ὁποῖες ἔπρεπε νὰ ἀνταποκριθεῖ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης με τὴν ἔναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους, λόγω τῆς μεγάλης ἀνατιμῆσεως τῶν πάντων καὶ τῆς ἀναστολῆς τῶν πιστώσεων ἐκ μέρους τῆς ἀγορᾶς, ἡ Ἐφορία τῆς Σχολῆς ἀδυνατοῦσε νὰ ἀνταποκριθεῖ στίς οἰκονομικὲς ἀνάγκες της. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ') με τὴν παρούσα ἐπιστολὴ του προτρέπει τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό (καθὼς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχιερεῖς ποὺ περιλαμβάνονται στὸν σχετικὸ κατάλογο) νὰ ἀποστείλει τὴν ὀφειλόμενη ἐτήσια εἰσφορὰ τοῦ προηγούμενου ἔτους πρὸς τὴ Σχολή, σύμφωνα με τὸ ἐσώκλειστο σημεῖωμα.

Τοῖς ἐπομένοις Ἀρχιερεῦσι⁵⁵

Κυζίκου Γρηγορίω,

Νικομηδείας Ἀλεξάνδρω (τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐτησίου τοῦ λήξαντος κτλ.), Δέρκων Καλλινίκω (σὺν τῷ φιλοτίμω τοῦ ἐπισκόπου Τρωάδος),

Ἀμασειᾶς Γερμανῶ (σὺν τῷ φιλοτίμω τοῦ ἐπισκόπου Ἀμισοῦ),

Ἀδριανουπόλεως Πολυκάρπω, Νεοκαισαρείας Πολυκάρπω,

Βερροίας Καλλινίκω, Σερρῶν Ἀποστόλω, Σμύρνης Χρυσσοστόμω,

Φιλαδελφείας Λουκᾶ, Αἴνου Ἰωακείμ, Κορυτσᾶς Γερμανῶ,

Χίου Ἰερωνύμω, Ξάνθης Ἀνθίμω, Σηλυβρίας Διονυσίω,

Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ, Βελλᾶς Σπυρίδωνι,

Κρήνης Θεοκλήτῳ (ἀντὶ τοῦ: σπεύση ἐμβιβᾶσαι, ἐξοφλήση),

Τυρολόης Χρυσσοστόμω,

Διδυμοτείχου Φιλαρέτῳ (ὑπόλοιπον 1911-1912),

Στρωμνίτης Ἀρσενίω, Ἐλασσῶνος Νεοφύτῳ,

Γρεβενῶν Αἰμιλιανῶ, Δεβρῶν Παρθενίω,

Νευροκοπίου Δαμασκηνῶ, Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθαγγέλῳ,

Ἄρδαμερίου Ἰωακείμ⁵⁶.

55. Τὸ ἔγγραφο αὐτό, ὅπως καὶ ἄλλα, ἀπεστάλη ἀπαράλλακτο κατὰ τὸ κύριο περιεχόμενό του πρὸς ὅλους τοὺς ἀποδέκτες τοῦ καταλόγου, με μόνη διαφοροποίηση τὴν κάθε φορὰ διαφορετικὴ προσφώνηση, ἐνῶ πρὸς τὸν Νικομηδείας, τὸν Δέρκων, τὸν Ἀμασειᾶς, τὸν Κρήνης καὶ τὸν Διδυμοτείχου σημειώνονταν ἐπὶ πλέον οἱ ιδιαίτερες ὑποδείξεις ποὺ περιλαμβάνονται στὸν κατάλογο αὐτόν.

56. Οἱ ἀρχιερεῖς-ἀποδέκτες τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ἀρχιεράτευσαν στίς ἐδῶ κατονομαζόμενες ἐπαρχίες κατὰ τὰ ἀκόλουθα διαστήματα: ὁ *Κυζίκου Γρηγόριος Ζερβουδάκης ὁ ἀπὸ Σερρῶν* (1909-1913), ὁ *Νικομηδείας Ἀλέξανδρος Ρηγόπουλος ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης* (1910-1928), ὁ *Δέρκων Καλλίνικος Φωτιάδης ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης* (1884-1924), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος *ἐπίσκοπος*

Ἔνεκα τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἀναγκῶν, εἰς ἃς ὀφείλει ἐπαρκέσαι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς ἐνάρξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους καὶ τῆς ἐπιχειμένης εἰσόδου τοῦ χειμῶνος τὸ ταμεῖον τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, μετὰ τὴν καταπληκτικὴν μάλιστα ὑπερτίμησιν τῶν πάντων καὶ τὴν ἀναστολὴν τῶν πιστώσεων ἐν τῇ ἀγορᾷ, τοῦθ' ὅπερ μεγάλως δυσχεραίνει τὴν οἰκονομικὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς, προαγόμεθα, προτάσει τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς καὶ ἀποφάσει συνοδικῇ, προτρέψασθαι τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ὅπως προφρόνως ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης σπεύσει ἐμβιβάσαι τὸ τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους ἐτήσιον, κατὰ τὸ ἔγκλειστον ταμειακὸν σημεῖωμα, ἐπιμαρτυροῦσα οὕτω τὴν πρὸς τὴν τροφὸν σχολὴν ἀγάπην αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αριθ'. Ὀκτωβρίου ς⁵⁷.

94. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μετὰ τὴν ἐναντίον του ἀναφορὰς τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου (15 Ὀκτωβρίου 1912).

ΚΠΑ Α' 86, σ. 475 / Ἀριθμ. Πρωτ. 8180.

Τρώαδος εἶναι ὁ Νεόφυτος Λαμπαδάριος (ἐξελέγη τὴν 1η Μαρτίου τοῦ 1912 ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Δέρκων), ὁ Ἀμασειᾶς Γερμανὸς Καραβαγγέλης ὁ ἀπὸ Καστορίας (1908-1922), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος ἐπίσκοπος Ἀμισοῦ εἶναι ὁ Εὐγένιος Θεολόγος (Βακάλης) (ἐξελέγη τὴν 17η Μαΐου 1911 ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Ἀμασειᾶς), ὁ Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπος Βαρβάκης ὁ ἀπὸ Ἐλασσῶνος (1910-1931), ὁ Νεοκαισαρείας Πολύκαρπος Ψωμιάδης ὁ ἀπὸ Κολωνείας (1911-1922), ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης Καλλίνικος Δελικάνης ὁ ἀπὸ Βελεγράδων (1911-1922), ὁ Σερρῶν Ἀπόστολος Χριστοδούλου ὁ ἀπὸ Βερροίας καὶ Ναούσης (1909-1916), ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος Καλαφάτης ὁ ἀπὸ Δράμας (1910-1922), ὁ Φιλαδελφείας Λουκάς Πετρίδης ὁ ἀπὸ Βερροίας καὶ Ναούσης (1911-19 Δεκεμβρίου 1912), ὁ Αἴνου Ἰωακείμ Γεωργιάδης ὁ ἀπὸ Χριστουπόλεως (1907-1923), ὁ Κορυτσᾶς Γερμανὸς Ἀναστασιάδης ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως (1910-1922), ὁ Χίου Τερώννυμος ὁ ἀπὸ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου (1909-1931), ὁ Ξάνθης Ἄνθιμος Ἀναστασιάδης ὁ ἀπὸ Σαράντα Ἐκκλησιῶν (1910-1922), ὁ Σηλυβρίας Διονύσιος Σταυρίδης ὁ ἀπὸ Ἐλευθερουπόλεως (1900-1913), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς Σακελλαρίδης ὁ ἀπὸ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (1909-1916), ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτης Σπυρίδων Βλάχος (1906-1916), ὁ Κρήνης Θεόκλητος Ἐλευθερίου ὁ ἀπὸ Ἐρυθρῶν (1883-1918), ὁ Τυρολόης Χρυσόστομος Παπαχρήστου ὁ ἀπὸ Φωτικῆς (1911-1958), ὁ Διδυμοτείχου Φιλάρετος Βαφειδῆς ὁ ἀπὸ Καστορίας (1899-1928), ὁ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως Ἀρσένιος Ἀφεντούλης ὁ ἀπὸ Εἰρηνουπόλεως (1910-1914), ὁ Ἐλασσῶνος καὶ Δομενίκου Νεόφυτος Εὐαγγελίδης (1910-1917), ὁ Γρεβενῶν Αἰμιλιανὸς Δραγοῦλης ὁ ἀπὸ Μελενίκου (1911-1920), ὁ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Παρθένιος Γκόλιας ὁ ἀπὸ Πολυανῆς (1907-1913), ὁ Νευροκοπίου Δαμασκηνὸς Μοσχόπουλος (1907-1924), ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθάγγελος Παπαναστασιάδης ὁ ἀπὸ Ἐλαίας (1910-1922) καὶ ὁ Ἄρδαμερίου Ἰωακείμ Στρομπήης (1911-1922).

57. Βλ. καὶ παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 76· πρβ. καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 101.

Περίληψη: Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) μαζί με τὸ παρὸν γράμμα ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τὶς ἐπανελημμένες ἐναντίον του ἀναφορὰς τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου ἀπὸ τὸ Πράβι, δίνοντάς του ἐντολή, ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, νὰ τακτοποιήσει ὁ ἴδιος τὴν ὑπόθεση, ὥστε νὰ σταματήσουν τὰ παράπονα τῶν δύο ἀδελφῶν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὰς ἐγκλείστους ὧδε ἐπανελημμένας ἀναφορὰς τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου, ἀξιοῦμεν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ὅπως διευθετήσῃ τὰ πράγματα ἐπιτοπίως καὶ παύσῃσι τὰ παράπονα τῶν ἐνδιαφερομένων.

Ἡ δὲ κτλ.

,αριθ΄. Ὀκτωβρίου ιε΄⁵⁸.

95. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό σχετικὰ μετὸν ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη (20 Ὀκτωβρίου 1912).

ΚΠΑ Α΄ 86, σ. 481 / Ἀριθμ. Πρωτ. 9490.

Περίληψη: Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Ἰωακείμ Γ΄) μαζί με τὸ γράμμα ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό καὶ τὴν ἀναφορὰ, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, τοῦ ἱερέα Παναγιώτη, ἐφημερίου τῆς Νικησιάνης, ὁ ὁποῖος εἶχε τεθεῖ σὲ ἀργία· ἐπειδὴ ὁ ἐν λόγῳ ἱερέας διετύπωνε παράπονα κατὰ τοῦ μητροπολίτη, ὁ Πατριάρχης, ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ζητᾷ ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως πληροφορίες σχετικὰ μετὴν ὑπόθεση.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἐγκλειστον ὧδε ἀναφορὰν τοῦ εἰς ἀργίαν ὑπὸ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς τεθέντος ἐφημερίου Νικισιάνης⁵⁹ παπᾶ Παναγιώτου, διατυποῦντος τὰ διαλαμβανόμενα ἐν αὐτῇ παράπονα, προτρεπόμεθα, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅπως παράσχῃ ἡμῖν σχετικὰς πληροφορίες.

Ἡ δὲ κτλ.

,αριθ΄. Ὀκτωβρίου κ΄⁶⁰.

58. Γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση βλ. καὶ τὰ ἐγγραφα ἀρ. 88, 89 καὶ 90.

59. Νικισιάνης] Ἄντι Νικησιάνης. Γιὰ τὴ Νικήσιανη βλ. παραπάνω, σ. 145, ὑπόσημ. 42 (ἐγγραφο ἀρ. 83).

60. Γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση βλ. καὶ τὸ ἐγγραφο ἀρ. 83.

96. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή του ὡς μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. – Παρόμοιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς τρεῖς ἄλλους ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου (12 Φεβρουαρίου 1913).

ΚΠΑ Α' 87, σ. 35 / Ἀριθμ. Πρωτ. 834.

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε')⁶¹ ἀνακοινώνει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ ὅτι κατὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐξελέγη Συνοδικὸς γιὰ τὰ ἐπόμενα δύο χρόνια σύμφωνα μὲ τὸ Συνταγμάτιο, σὲ ἀντικατάσταση τοῦ μητροπολίτη Λέρου καὶ Καλύμνου. Γι' αὐτὸ ὁ Γερμανὸς πρέπει νὰ τακτοποιήσει τὶς ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας του, νὰ ὀρίσει κατάλληλο ἀρχιερατικὸ ἐπίτροπο καὶ νὰ μεταβεῖ ἐγκαίρως στὴ Βασιλεύουσα, ὥστε νὰ συμμετάσχει στὴν πρώτη συνεδρίαση τῆς Συνόδου, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ μετὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ.

α') *Τῷ Μιτυλήνης Κυρίλλῳ.*

(εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Διδυμοτεῖχου).

β') *Τῷ Κασσανδρείας Εἰρηναίῳ*⁶².

61. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1913-1918) Γερμανὸς Ε' Καβακόπουλος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος γεννήθηκε στὸν Μπαλατᾶ τοῦ Φαναρίου τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1835 καὶ τὸ κοσμικὸ ὄνομά του ἦταν Γεώργιος. Σπούδασε στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἀθήνα καὶ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ ὅπου ἔλαβε πτυχίον τὸ 1863. Τὸ ἴδιο ἔτος χειροτονήθηκε διάκονος καὶ τὸ 1864 ἔγινε ἀρχιδιάκονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (1863-1866) Σωφρονίου Γ' Μείδαντζόγλου τοῦ ἀπὸ Ἀμασειᾶς. Τὸ 1867 ἐξελέγη μητροπολίτης Κώου, τὸ 1876 Ρόδου, τὸ 1888 Ἡρακλείας καὶ τὸ 1897 Χαλκηδόνος. Τὸ 1913 ἀνεδείχθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κατὰ τὴν πατριαρχία του, χάρις στὴν Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ, συνετάγησαν νόμοι γιὰ τὰ διδασκτικὰ βιβλία καὶ τοὺς διδασκάλους, ἀλλὰ ἀποσυντέθηκαν πλήρως οἱ διατάξεις τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν γιὰ τὴ συγκρότηση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου. Στις 7 Ὀκτωβρίου 1918 συνέβη μεγάλη ἐξέγερση τῶν Ὀρθόδοξων ἐναντίον του, καὶ ἀποδοκιμάσθηκε μέσα στὸν Πατριαρχικὸ Ναό. Ἀναγκάσθηκε νὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸν θρόνον στις 12 Ὀκτωβρίου 1918 ἀποσυρόμενος στὴ Χαλκηδόνα, ὅπου ἀπεβίωσε καὶ ἐτάφη τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1920. Ὑπῆρξε ὁ τελευταῖος Πατριάρχης ποὺ ἔλαβε αὐτοκρατορικὸ βεράτιο, δηλαδὴ πολιτειακὴ ἀναγνώριση ἀπὸ τὸν σουλτάνο. Βλ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή, σ. 121 (Ἡρακλείας)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 543 (Κώου), 540 (Ρόδου), 363 (Ἡρακλείας) καὶ 357 (Χαλκηδόνος)· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Συμβολαί, σ. 88 (Κώου) καὶ 78 (Ρόδου)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 85 (Ἡρακλείας) καὶ 151 (Χαλκηδόνος)· ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, Ἡ μητρόπολις Χαλκηδόνος, σ. 112-113· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στις ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 902 (Κώου), 1035 (Ρόδου), 1175 (Ἡρακλείας), 1318 (Χαλκηδόνος) καὶ 1576 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 315, 332, 530 καὶ 366 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 216-217 (Κώου), 318 (Ρόδου), 146-148 (Ἡρακλείας), 384-385 (Χαλκηδόνος) καὶ 212-216 (Κωνσταντινουπόλεως)· βλ. τέλος ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 421-437 (στὴ σ. 421 σχετικὴ βιβλιογραφία).

62. Πὰ τὸν μητροπολίτη Κασσανδρείας Εἰρηναῖο Παντολέοντος βλ. παρακάτω, σ. 160, ὑποσημ. 72 (ἔγγραφο ἀρ. 99).

(εις αντικατάστασιν τοῦ Δεβρῶν).

γ') Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.
(εις αντικατάστασιν τοῦ Λέρου καὶ Καλύμνου).

δ') Τῷ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδωνι.
(εις αντικατάστασιν τοῦ Κρήνης)⁶³.

Ἀσμένως ἀνακοινούμεθα τῇ Ἱερότητι αὐτῆς ὅτι, γενομένης, κατὰ τὴν τάξιν, τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξελέγη καὶ ἡ Ἱερότης αὐτῆς μέλος Συνοδικὸν κατὰ τὸ Συνταγμάτιον, διὰ τὴν καθωρισμένην διετὴ περίοδον⁶⁴, εἰς αντικατάστασιν τοῦ ἀποχωροῦντος ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου ...⁶⁵ κυρίου ...⁶⁶, οὗ ἔληξεν ἡ περίοδος. Ἐφ' ᾧ καὶ συγχαίροντες ἀδελφικῶς, προτρεπόμεθα ὅπως, διευθετοῦσα προσηκόντως τὰ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ διορίζουσα κατάλληλον ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον, προθυμηθῆ ἔλθειν ἐν καιρῷ εἰς Βασιλεύουσαν, ἐπὶ τῷ ἀναλαβεῖν τὰ συνοδικὰ αὐτῆς καθήκοντα κατὰ τὸν τεταγμένον χρόνον, ἥτοι ἀπὸ τῆς πρώτης συνοδικῆς συνεδρίας μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ⁶⁷.

Ἡ δὲ κτλ.

,αχιγ'. Φεβρουαρίου ιβ'.

63. Οἱ μητροπολίτες-ἀποδέκτες τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ἀρχιεράτευσαν στὶς ἐπαρχίες τους αὐτὲς κατὰ τὰ ἀκόλουθα χρονικὰ διαστήματα: ὁ Μυτιλήνης Κύριλλος Μουμτζῆς (1897-1925), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Διδυμοτείχου τὸν ὁποῖον ἀντικατέστησε εἶναι ὁ Φιλάρετος Βαφείδης ὁ ἀπὸ Καστορίας (1899-1928)· ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος Παντολέοντος ὁ ἀπὸ πρώην Μελενίκου (1907-1945), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ εἶναι ὁ Παρθένιος Γκόλιας ὁ ἀπὸ Πολυανῆς (1907-Σεπτέμβριος 1913)· ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανός Σακελλαρίδης ὁ ἀπὸ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (1909-1916), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Λέρου καὶ Καλύμνου εἶναι ὁ Γερμανός Θεοτοκᾶς ὁ ἀπὸ Αἴνου (1903-1918)· ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδων Βλάχος (1906-1916), ἐνῶ ὁ μὴ κατονομαζόμενος Κρήνης εἶναι ὁ Θεόκλητος Ἐλευθερίου ὁ ἀπὸ Ἐρυθρῶν (1883-1923).

64. Βλ. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, -Γ- Κανονισμὸς Τρίτος. Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν, Ἄρθρον Β': Καταργουμένων τούντεῦθεν τῶν Ἐφοριῶν, καὶ τῆς εἰθισμένης τῶν ἐγκρίτων Ἀρχιερέων ἐνδημίας, ἅπαντες οἱ Μητροπολίται τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἔχουσιν ἐξίσου τὸ δικαίωμα νὰ διορίζωνται μέλη τῆς Συνόδου τῶν Μητροπολιτῶν ἀνὰ δύο ἕτη ἕκαστος κατὰ σειρὰν περιοδικήν, ἀνανεουμένου κατ' ἔτος τοῦ ἡμίσεος τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς, ὥστε ἕκαστον μέλος νὰ μὴ διαμῆνῃ ἐν τῇ Συνόδῳ πλέον τῶν δύο ἐτῶν. ..., καὶ Ἄρθρον Ε': βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμἐνικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ἰστορικὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 318· γιὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ Ἄρθρου Ε'. βλ. παραπάνω, σ. 102, ὑποσημ. 68 (ἔγγραφο ἀρ. 44).

65. Συμπληρωνόταν ὁ τίτλος τῆς μητροπόλεως.

66. Συμπληρωνόταν τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μητροπολίτη.

67. Βλ. καὶ παραπάνω, ἔγγραφο ἀρ. 44 (Πανάρετος Πετρίδης).

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

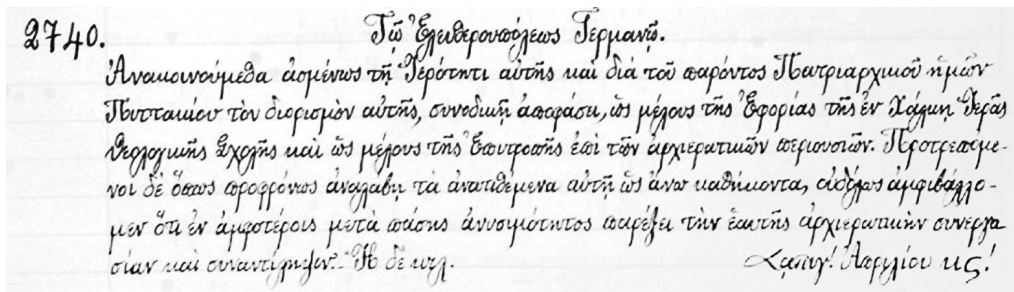
Ἀσμένως ἀνακοινούμεθα τῇ Ἱερότητι αὐτῆς ὅτι, γενομένης, κατὰ τὴν τάξιν, τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξελέγη καὶ ἡ Ἱερότης αὐτῆς μέλος Συνοδικὸν κατὰ τὸ Συνταγμάτιον, διὰ τὴν καθωρισμένην διετῆ περίοδον, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωροῦντος ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου κυρίου Γερμανοῦ, οὗ ἔληξεν ἡ περίοδος. Ἐφ' ᾧ καὶ συγκαίροντες ἀδελφικῶς, προτρεπόμεθα ὅπως, διευθετοῦσα προσηκόντως τὰ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ διορίζουσα κατάλληλον ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον, προθυμηθῇ ἐλθεῖν ἐν καιρῷ εἰς Βασιλεύουσαν, ἐπὶ τῷ ἀναλαβεῖν τὰ συνοδικὰ αὐτῆς καθήκοντα κατὰ τὸν τεταγμένον χρόνον, ἤτοι ἀπὸ τῆς πρώτης συνοδικῆς συνεδρίας μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ.

Ἡ δὲ κτλ.

,α ριγ'. Φεβρουαρίου ιβ'.

97. Πατριαρχικὸν πιττάκιον πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μετὰ τὸν διορισμὸ του ὡς μέλους τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν (26 Ἀπριλίου 1913).

ΚΠΑ Α' 87, σ. 112 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2740.

Εἰκόνα 24. ΚΠΑ Α' 87, σ. 112, Ἀριθμ. Πρωτ. 2740, ἡμερ. 26-4-1913:

Τὸ πατριαρχικὸ πιττάκιον διορισμοῦ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ σὲ δύο πατριαρχικὲς ἐπιτροπὲς στὴν Κωνσταντινούπολη (ἔγγραφο ἀρ. 97).

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν πιττάκιον ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε') ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ ὅτι μετὰ συνοδικὴ ἀπόφαση διορίσθηκε μέλος τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ὅπως ἐπίσης καὶ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν, καὶ προτρέπει τὸν μητροπολίτη νὰ ἀναλάβει τὰ δύο αὐτὰ καθήκοντα ποῦ τοῦ ἀνατέθηκαν καὶ νὰ τὰ φέρει σὲ αἴσιο

πέρας, συνεργαζόμενος καὶ ἔχοντας κοινὸ πνεῦμα μὲ τὰ λοιπὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν αὐτῶν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἀνακοινούμεθα ἀσμένως τῇ Ἱερότητι αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ παρόντος Πατριαρχικοῦ ἡμῶν Πιττακίου τὸν διορισμὸν αὐτῆς, συνοδικῆ ἀποφάσει, ὡς μέλους τῆς Ἐφορίας τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς⁶⁸ καὶ ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν⁶⁹. Προτρεπόμενοι δὲ ὅπως προφρόνως ἀναλάβῃ τὰ ἀνατιθέμενα αὐτῇ ὡς ἄνω καθήκοντα, οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐν ἀμφοτέροις μετὰ πάσης ἀνυσιμότητος παρέξει τὴν ἑαυτῆς ἀρχιερατικὴν συνεργασίαν καὶ συναντίληψιν.

Ἡ δὲ κτλ.

,α ριγ'. Ἀπριλίου κς'.

98. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὸν διορισμὸ του ὡς μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν καταγραφή τῶν ἀντικειμένων τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακείου. – Παρόμοιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς τὸν Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ (16 Μαΐου 1913).

ΚΠΑ Α' 87, σ. 145 / Ἀριθμ. Πρωτ. 3232.

Περὶ ληψη: Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε') ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ ὅτι διορίσθηκε μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν καταρτισμὸ ἀκριβοῦς καὶ λεπτομεροῦς καταλόγου τῶν ἀντικειμένων τῶν ἀποκειμένων στὸ Πατριαρχικὸ Σκευοφυλάκειο· ὁ Ἐλευθερουπόλεως πρέπει νὰ συνεργασθεῖ μὲ τὸν μητροπολίτη Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ γιὰ τὴν αἴσια καὶ ἐπιτυχῆ ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

α') Τῷ Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ⁷⁰.

β') Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἐλλείποντος ἄχρι τοῦδε καταλόγου τακτικοῦ, περιγραφικοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ λεπτομερείας πάντων τῶν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Σκευοφυλακείῳ ἀντικειμένων, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως πρὸς

68. Γιὰ τὴν Ἐφορία τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς βλ. παραπάνω, σ. 66 ὑποσημ. 55 (ἔγγραφο ἀρ. 13).

69. Γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν βλ. παραπάνω, σ. 43, ὑποσημ. 17 (ἔγγραφο ἀρ. 2).

70. Πρόκειται γιὰ τὸν μητροπολίτη Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ Σκαρούλη, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στὴν Κάλυμνο τὸ 1852. Τὸ 1880 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. Χρημάτισε πρῶτος ἡγούμενος τοῦ πατριαρχικοῦ μετοχίου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου στὴ Μόσχα. Τὸ 1900 ἐξελέγη μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης, τὸ 1909 Γάνου καὶ Χώρας καὶ τὸ 1910

καταρτισμὸν τοιοῦτου ἀναγκαιοῦντος καταλόγου διορισθῆ Ἐπιτροπῇ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς καὶ τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου ...⁷¹, μετὰ τοῦ δικαιώματος ἵνα εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην χρησιμοποίησῃ καὶ ὅσα ἂν ἄλλα πρόσωπα ἐγκρίνη. Ὅθεν ἀνακοινούμενοι καὶ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι διὰ τοῦ παρόντος τὴν ὡς ἄνω ἐντολήν, προτρεπόμεθα ὅπως προφρόνως προθυμηθῆ ἀναλαβεῖν καὶ συνεργασθῆναι ὑπὲρ τῆς αἰσίας καὶ ἐγκαίρου διεξαγωγῆς αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αἰγ'. Μαΐου ις'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Ἐλλείποντος ἄχρι τοῦδε καταλόγου τακτικοῦ, περιγραφικοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ λεπτομερείας πάντων τῶν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Σκευοφυλακείῳ ἀντικειμένων, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως πρὸς καταρτισμὸν τοιοῦτου ἀναγκαιοῦντος καταλόγου διορισθῆ Ἐπιτροπῇ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς Ἱερότητος αὐτῆς καὶ τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Γάνου καὶ Χώρας κ. Σεραφεῖμ, μετὰ τοῦ δικαιώματος ἵνα εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην χρησιμοποίησῃ καὶ ὅσα ἂν ἄλλα πρόσωπα ἐγκρίνη. Ὅθεν ἀνακοινούμενοι καὶ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι διὰ τοῦ παρόντος τὴν ὡς ἄνω ἐντολήν, προτρεπόμεθα ὅπως προφρόνως προθυμηθῆ ἀναλαβεῖν καὶ συνεργασθῆναι ὑπὲρ τῆς αἰσίας καὶ ἐγκαίρου διεξαγωγῆς αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αἰγ'. Μαΐου ις'.

Σερβίων καὶ Κοζάνης, δὲν ἀποδέχθηκε ὁμως τὴ μετάθεση αὐτῆ καὶ τελικὰ παρέμεινε στὴν προηγούμενη ἔδρα του. Ἀπεβίωσε τὸ 1913 στὸ Φανάρι (Κωνσταντινούπολη). Βλ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή, σ. 101 (Γάνου καὶ Χώρας)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 533 (Σισανίου καὶ Σιατίστης), 367 (Γάνου καὶ Χώρας) καὶ 534 (Σερβίων καὶ Κοζάνης)· ΔΑΡΔΑΣ, Ἡ ἐπισκοπή-μητρόπολη Σισανίου καὶ Σιατίστης, σ. 134-153· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 417 (Γάνου καὶ Χώρας), ἐνῶ γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1366 (Σισανίου καὶ Σιατίστης), 1489 (Γάνου καὶ Χώρας) καὶ 1521 (Σερβίων καὶ Κοζάνης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 372, 389 καὶ 392 ἀντίστοιχα]· τέλος γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 335-336 (Σισανίου καὶ Σιατίστης), 96-97 (Γάνου καὶ Χώρας) καὶ 333-334 (Σερβίων καὶ Κοζάνης). Βλ. ΣΜΑΡΩ ΑΝ. ΚΖΟΥΝΙΑ, Μητρόπολη Γάνου καὶ Χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 370-371 (στὴ σ. 370, ὑποσημ. 182 βιβλιογραφία). Βλ. ἀκόμη ΧΑΡΑΜΑΝΤΑΣ, Ἡ νῆσος Κάλυμνος, σ. 162-163 (βιογραφία τοῦ Σεραφεῖμ ὡς ἱεράρχη καταγομένου ἀπὸ τὴν Κάλυμνο).

71. Ἀναλόγως τοῦ μητροπολίτη-παραλήπτη τοῦ ἐγγράφου στὸ σημεῖο αὐτὸ γραφόταν τὸ ὄνομα τοῦ συνεργάτη του.

99. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὴν τήρηση τοῦ κώδικα τῶν πρὸς ἀρχιερατεία ἐκλεξιμῶν καὶ μὲ τὸ θέμα τῆς προαγωγῆς τῶν ἀποφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (6 Ἰουλίου 1913).

ΚΠΑ Α' 87, σ. 211 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4624.

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε') δίνει ἐντολὴ στὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό, ὡς μέλος τριμελοῦς ἐξ ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς, ἀφοῦ λάβει ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ προηγούμενα ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως τοῦ κώδικα τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξιμῶν καθὼς καὶ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν μαθητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, νὰ ὑποβάλλει στὴν Ἐκκλησία σχετικὴ ἔκθεση, στὴν ὁποία θὰ ἐκθέτει τὶς ἀπόψεις του, ὥστε νὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις γιὰ τὶς περαιτέρω ἐνέργειες. Ὁ Πατριάρχης εὐχεται στὸν Ἐλευθερουπόλεως ὥστε, ἀφοῦ ἀποδεχθεῖ τὴν ἐντολὴ αὐτή, νὰ συνεργασθεῖ γιὰ τὴν αἴσια καὶ ἔγκαιρη ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου ποὺ τοῦ ἀνατέθηκε.

α') *Τῷ Κασσανδρείας Εἰρηναίῳ*⁷².

β') *Τῷ Χαλδίας Λαυρεντίῳ*⁷³.

γ') *Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ*.

72. Ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος, κατὰ κόσμον Ἐμμανουὴλ Παντολέοντος, γεννήθηκε στὴ Χάλκη τῶν Πριγκηποννήσων στίς 25 Νοεμβρίου 1863 (ἢ 1864). Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1890. Τὸ ἴδιο ἔτος χειροτονήθηκε διάκονος, διήυθνε τὴν Ἀστικὴ Σχολὴ Ἐάνθης ἐπὶ ἓνα ἔτος, καὶ ἀκολουθῶς πραγματοποιοῖσε ἀνώτερες σπουδὲς στὴ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τοῦ Κιέβου (1891-1895). Τὸ 1895 διορίσθηκε καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης. Τὸ 1896 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ χειροθετήθηκε ἀρχιμανδρίτης ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1895-1897) Ἄνθιμο Ζ' Τσάτσο τὸν ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύμνου. Τὸ 1903, ἐνῶ ἦταν καθηγητὴς στὴ Χάλκη, ἐξελέγη μητροπολίτης Μελενίκου, ἐπαρχία ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε τὸ 1906 καὶ ἀνέλαβε πάλι τὴ διεύθυνση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης. Τὸ 1907 ἐξελέγη μητροπολίτης Κασσανδρείας ἀπὸ πρῶην Μελενίκου. Ἀπεβίωσε στίς 16 Αὐγούστου 1945. Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 531 (Μελενίκου) καὶ 534 (Κασσανδρείας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν στίς μητροπόλεις ὅπου ὑπηρέτησε βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1422 (Μελενίκου) καὶ 1462 (Κασσανδρείας) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 380 καὶ 385 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τοὺς βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 244 (Μελενίκου) καὶ 181-182 (Κασσανδρείας). Βλ. ἀκόμη ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Εἰρηναῖος (ὁ Παντολέοντος), ΘΗΕ 5 (1964) 434-437· ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΣΤΑΜΟΣ, Ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος - Βιογραφία, Ἀθήνα ³1992, καὶ ΣΥΝΕΣΙΟΣ ΣΤΑΘΗΣ, ἀρχιμανδρίτης, Ὁ μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος. Τὸ ποιμαντικὸ, ἐθνικὸ καὶ παιδαγωγικὸ του ἔργο, Θεσσαλονίκη 2018.

73. Ὁ Λαυρέντιος Παπαδόπουλος ἐξελέγη μητροπολίτης Χαλδ(ε)ίας ἀπὸ μεγάλων ἀρχidiaκόνων· ἀρχιεράτευσε στὴν ἐπαρχία Χαλδίας ἀπὸ τὸ 1905 ἕως τὸ 1922, καὶ στὴ συνέχεια ἐξελέγη μητροπολίτης Δράμας. Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 360 (Χαλδίας) καὶ 530 (Δράμας)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 48· Ο ΙΔΙΟΣ, Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων, σ. 28· Ο ΙΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 983 (Δράμας)·

Συνοδικῆ ἀποφάσει, ἐνεκρίθη ἵνα ἀνατεθῆ εἰς Ἐπιτροπὴν ἐκ ...⁷⁴ καὶ ...⁷⁵ ὅπως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν πάντα τὰ σχετικὰ προηγούμενα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως τοῦ κώδικος τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξιμῶν καὶ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς⁷⁶, ὑποβάλλῃ δι' ἐκθέσεως τὰς σκέψεις αὐτῆς, διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐφ' ᾧ ἀνακοινοῦται τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἢ ὡς ἄνω ἐντολή, προτρεπομένη ὅπως προφρόνως ἀποδέξῃται καὶ συνεργασθῆ ὑπὲρ τῆς αἰσίας καὶ ἐγκαίρου διεξαγωγῆς αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,α.ιγ'. Ἰουλίου ς'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Συνοδικῆ ἀποφάσει, ἐνεκρίθη ἵνα ἀνατεθῆ εἰς Ἐπιτροπὴν ἐκ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος καὶ ἐκ τῶν Ἱερωτάτων μητροπολιτῶν Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίου καὶ Χαλδίας κ. Λαυρεντίου, ὅπως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν πάντα τὰ σχετικὰ προηγούμενα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως τοῦ κώδικος τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξιμῶν καὶ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὑποβάλλῃ δι' ἐκθέσεως τὰς σκέψεις αὐτῆς,

ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 455 (Χαλδίας)· ΚΥΡΑΤΣΟΣ, Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Δράμας, σ. 112· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στίς μητροπόλεις ὅπου ὑπηρετήσε βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1430 (Χαλδίας) καὶ 1640 (Δράμας) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 380 καὶ 409 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 383-384 (Χαλδίας) καὶ 121 (Δράμας).

74. τῆς αὐτῆς Ἱερότητος (δηλ. τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς).

75. (καὶ) ἐκ τῶν Ἱερωτάτων μητροπολιτῶν (τὰ ὀνόματα τῶν δύο ἄλλων μητροπολιτῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς).

76. Πὰ τὰ προσόντα τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξιμῶν ὑπῆρχε σχετικὴ πρόβλεψη καὶ στοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς βλ. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ. –Β– Κανονισμὸς Δεύτερος Περὶ τῶν ἀναγκαίων προσόντων τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλεξιμῶν, ἐτι δὲ καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, Ἄρθρον Β'.: Ἐκλέξιμοι πρὸς Ἀρχιερατείαν ἔσονται ἀπὸ τοῦ νῦν ὅσοι φέρουσιν ἀποδεικτικὰ ὀρθοδόξων θεολογικῶν μαθημάτων ὡς τελειοδίδακτοι, ἢ καὶ ἂν μὲν δὲν ἔχωσι τοιαῦτα ἀποδεικτικά, ἦναι ὁμως χρηστοθήεις καὶ ἐνάρετοι, καὶ ἔχωσιν ἐντελεῖς γνώσεις τῶν θρησκευτικῶν. Ἐκ τούτων δέ, ὅσοι εἰς ἀλλοδαπὴν σπουδάσαντες ἐπανήλθον, ὀφείλουσιν ἵνα ἔλθωσιν εἰς διάλεξιν μετὰ τῶν Καθηγητῶν τῆς ἐνταῦθα Θεολογικῆς σχολῆς καὶ ἐπικυρωθῆ παρ' αὐτῶν ἢ ἰκανότης των· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν πάλιν δὲν ἔχουσιν ἀποδεικτικά, οὗτοι ἐξεταζόμενοι ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ κατὰ τὴν τάξιν, θέλουσι λαμβάνει τὰ διπλώματά των, καὶ οὕτω θέλουσι θεωρεῖσθαι ἐκλέξιμοι, εἰδ' ἄλλως, οὐχί βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στήν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 312-313.

ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ⁷⁷, προτρεπόμεθα ὅπως προφρόνως ἀποδέξῃται τὰ ἀνατιθέμενα αὐτῇ ὡς ἄνω καθήκοντα, ἅτινα οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐκπληρώσει μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὴν ζηλωτῆς προθυμίας, παρέχουσα προφρόνως τὴν συμβολὴν αὐτῆς εἰς τὴν αἰσίαν διεξαγωγὴν τῶν ἐν τῷ Συμβουλίῳ θεωρουμένων σπουδαίων δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ὑποθέσεων.

Ἡ δὲ κτλ.

,αχιγ'. Αὐγούστου ιγ'.

101. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὴν καταβολὴ μέρους τῆς ὀφειλῆς του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης (4 Φεβρουαρίου 1914).

ΚΠΑ Α' 88, σ. 35-36 / Ἀριθμ. Πρωτ. 916.

Περίληψη: Μὲ τὸ γράμμα του τῆς 21ης Ἰανουαρίου 1914 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς ἀπέστειλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὸ ποσὸν τῶν δώδεκα ὀθωμανικῶν λιρῶν ἔναντι τῆς ὀφειλῆς του πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. Ἀπαντώντας του ὁ Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε'), μὲ τὴν ἐπιστολὴ του αὐτῆ, τὸν πληροφορεῖ ὅτι ἔλαβε τὸ παραπάνω ποσὸν καὶ τοῦ στέλνει τὶς σχετικὲς ταμειακὲς ἀποδείξεις.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

Ἐλήφθη τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν κα' τοῦ λήξαντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητας, δι' οὗ διεβίβασεν ἡμῖν τὸ ποσὸν δώδεκα ὀθωμανικῶν λιρῶν ἔναντι τῆς εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς ἱεραῆς θεολογικῆς Σχολῆς ὀφειλῆς αὐτῆς. Πληροφοροῦντες οὖν αὐτὴν ἀπαντητικῶς διὰ τῆς παρούσης περὶ τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ ποσοῦ τούτου παραλαβῆς, διαβιβάζομεν ἅμα ἐγκλείστως ὡδε τὰς τακτικὰς ταμειακὰς ἀποδείξεις.

Ἡ δὲ κτλ.

,αχιδ'. Φεβρουαρίου δ'.⁷⁸

102. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὴν ἔφεση κατὰ χριστιανοῦ, κατοίκου Πραβίου (4 Φεβρουαρίου 1914).

ΚΠΑ Α' 88, σ. 36 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1021.

77. Πὰ τὸν μητροπολίτη Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ Σκαρούλη βλ. παραπάνω, σ. 158, ὑποσημ. 70 (ἔγγραφο ἀρ. 98).

78. Ὅφειλὲς τοῦ μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης ἀφοροῦν καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 76 καὶ 93.

Περίληψη: Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε΄) ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ ἀντίγραφο τῆς ἐφέσεως τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου πρὸς τὸν κάτοικο Πραβίου Διαμαντῆ Μ. Διαμαντίδη καθὼς καὶ ἄλλα σχετικὰ ἔγγραφα, δίνοντας ἐντολὴ στὸν ἀρχιερέα νὰ τὰ κοινοποιήσει στὸν ἐνδιαφερόμενο καὶ στὴ συνέχεια νὰ ἀποστείλει στὸ Πατριαρχεῖο τὸ σχετικὸ ἐπιδοτήριον.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῷ.

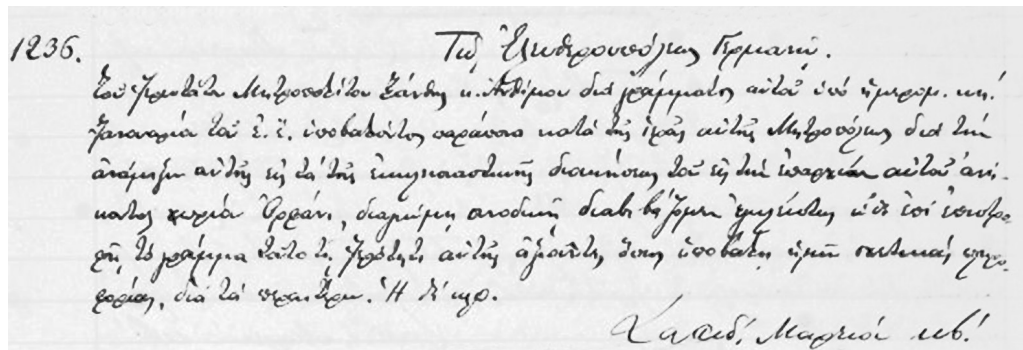
Διαβιβάζοντες ἐγκλείστως ὡδε ἀντίγραφον ἐφέσεως ἐνώπιον τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, προτρεπόμεθα τὴν Ἱερότητα αὐτῆς ὅπως κοινοποιήσῃ αὐτό, κατὰ τὴν τάξιν, μετὰ τῶν συνημμένων ἀντιγράφων προτάσεων καὶ ἐγγυητικοῦ πρὸς τὸν καθ' οὗ ἡ ἔφεσις Διαμαντῆν Μιχαὴλ Διαμαντίδην, κάτοικον Πραβίου τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, καὶ πέμψῃ ἡμῖν τὸ σχετικὸν ἐπιδοτήριον.

Ἡ δὲ κτλ.

,αχιδ΄. Φεβρουαρίου δ΄.

103. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικά μὲ τὴν ἀνάμιξή του στὴν ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση τοῦ χωριοῦ Ὀρφάνι τῆς μητροπόλεως Ξάνθης (22 Μαρτίου 1914).

ΚΠΑ Α΄ 88, σ. 85 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1236.

Εἰκόνα 26. ΚΠΑ Α΄ 88, σ. 85, Ἀριθμ. Πρωτ. 1236, ἡμερ. 22-3-1914:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικά μὲ τὴν ἀντικανονικὴ ἀνάμιξη τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ στὴ διοίκηση τοῦ χωριοῦ Ὀρφάνι τῆς μητροπόλεως Ξάνθης (ἔγγραφο ἀρ. 103).

Περίληψη: Ὁ Ξάνθης Ἄνθιμος ὑπέβαλε μὲ γράμμα του τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1914 παράπονα στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ γιὰ ἀνάμιξή του στὴν ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση τοῦ χωριοῦ Ὀρφάνι, τὸ ὁποῖο ἀνήκε στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία Ξάνθης. Γι' αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Γερμανὸς Ε΄), διαβιβάζει

ζοντας, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στὸ Πατριαρχεῖο, τὸ γράμμα τοῦ Ξάνθης, γράφει πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, ζητώντας του πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα αὐτό, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ προβεῖ στὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανῶ.

Τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἀνθίμου διὰ γράμματος αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν κη΄. Ἰανουαρίου τοῦ ἐ.ἐ., ὑποβαλόντος παράπονα κατὰ τῆς ἱεράς αὐτῆς Μητροπόλεως διὰ τὴν ἀνάμιξιν αὐτῆς εἰς τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀνήκοντος χωρίου Ὀρφάνι⁷⁹, διαγνώμη συνοδικῆ διαβιβάζομεν ἐγκλείστως ὥδε ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὸ γράμμα τοῦτο τῆς Ἱερότητος αὐτῆς ἀξιοῦντες ὅπως ὑποβάλῃ ἡμῖν σχετικὰς πληροφορίες, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ δὲ κτλ.

,αξιδ΄. Μαρτίου κβ΄.

79. Πὰ τὴν Πατριαρχικὴ ἐξαρχία Ὀρφανίου βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 143-149 καὶ 150-155 (ὅπου γίνεται λόγος καὶ γιὰ τὶς δύο ἄλλες πατριαρχικὲς ἐξαρχίες, τὴν Ἐξαρχία Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας (Κορμίστας) καὶ τὴν Ἐξαρχία Καβάλλας)· στὶς ὑποσημ. τῶν σελίδων αὐτῶν καταγράφεται καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία. Σήμερα τὸ Ὀρφάνι ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ χωριά τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως. Πὰ τὸν μητροπολίτη Ξάνθης Ἄνθιμο Ἀναστασιάδη τὸν ἀπὸ Σαράντα Ἐκκλησιῶν βλ. παρακάτω, σ. 179.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΕΙΑ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ

(1920-9 Αύγουςτου 1921)

Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ, καταγόμενος από τις Σέρρες, γεννήθηκε τὸ 1863. Ἐκάρη μοναχὸς στὴ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης. Τὸ 1892 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης καὶ τὸ 1894 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Τὸ 1899 ἐχρημάτισε ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Γαλατᾶ, καὶ τὸ 1901 ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Γευγελῆς τοῦ μητροπολίτη Βοδενῶν (1899-1904) Νικοδήμου Κομνηνοῦ τοῦ ἀπὸ πρώην Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως. Ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1902 ἕως τὸ 1904 διετέλεσε γραμματέας τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, διευθυντῆς τῆς Ροδοκανακείου Ἱερατικῆς Σχολῆς Καισαρείας, καὶ τὸ 1904 ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Περγάμου τοῦ μητροπολίτη Κυζίκου (1903-1909) Ἀθανασίου Μεγακλῆ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης. Τὸ 1907 ἐξελέγη μητροπολίτης Νευροκοπίου, σὲ διαδοχὴ τοῦ ἀποβιώσαντος Θεοδωρήτου Βασματζίδη (1903-1907). Ὁ ἐν λόγῳ ἱεράρχης ποίμανε τὴ μητρόπολη Νευροκοπίου σὲ μιὰ ἰδιαίτερα ταραγμένη ἐποχῇ, ἐνῶ ἡ ἐμπλοκὴ του στὶς ἐσωτερικὲς διαμάχες τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς ἐπαρχίας του καὶ κάποιες ἴσως ἀνεπιτυχεῖς ἐπιλογές του συνετέλεσαν στὴ δημιουργία κακῆς φήμης καὶ δυσμενοῦς κλίματος ἐναντίον του. Ἔτσι τὸ 1924 τέθηκε σὲ διαθεσιμότητα ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, λόγω τριετοῦς ἀδικαιολογήτου ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του, καὶ στὶς 30 Ἰουλίου τοῦ 1928 ἀπεβίωσε¹.

Τὰ ἔγγραφα ποὺ ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο πρὸς τὸν Δαμασκηνὸ ὡς τοποτηρητὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως ἀφοροῦν τὴν ἔκφραση εὐχαριστιῶν πρὸς τὴ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν οικονομικῶν ὑποχρεώσεών της πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο², τὴν ἀντικανονικὴ ἀνάμιξη τοῦ Δαμασκηνοῦ στὴ διοίκηση τῆς Μονῆς³, συνοικέσια συγγενῶν ἔκτου βαθμοῦ

1. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 335, καὶ ὑποσημ. 366. Λεπτομερέστερα γιὰ τὸν Δαμασκηνὸ καὶ τὴ δράση του βλ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητρόπολη τοῦ Νευροκοπίου*, σ. 66-67 (ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία).

2. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 104.

3. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 105.

ἐξ αἵματος στὸ χωριὸ Αὐλὴ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως⁴, ἐνῶ τὸ τελευταῖο ἔγγραφο⁵ ἀφορᾷ ἐντολὴ γιὰ τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Δαμασκηνοῦ ἀπὸ τὴν τοποτηρητεία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, τὴν ἄμεση ἐπιστροφή στὴν ἐπαρχία του, δηλαδὴ στὸ ἐναπομείναν ἐντὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας τμήμα τῆς μητροπόλεως Νευροκοπίου, καὶ τὴν ἀνασυγκρότησή της⁶.

104. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνό, τοποτηρητὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως μὲ τὸ ὁποῖο ἐκφράζονται οἱ εὐχαριστίες πρὸς τὴ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεών της πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο (20 Φεβρουαρίου 1921).

ΚΠΑ Α' 91, σ. 47 / Ἄριθμ. Πρωτ. 370.

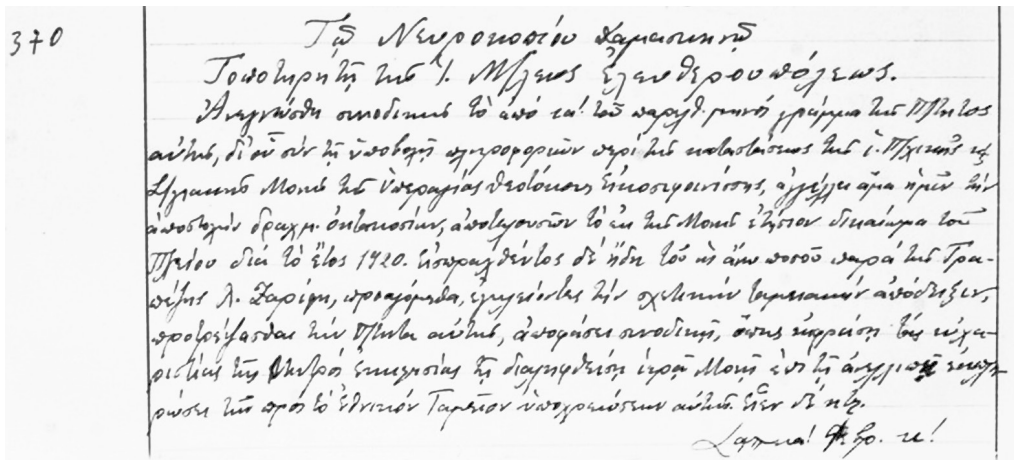
Περίληψη: Μὲ τὸ γράμμα του τῆς 11ης Ἰανουαρίου 1921 ὁ Νευροκοπίου Δαμασκηνός, τοποτηρητὴς τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, ἀπέστειλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὴν κατάσταση τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, ἐνῶ ταυτόχρονα γνωστοποιοῦσε καὶ τὴν ἀποστολὴ ὀκτακοσίων δραχμῶν, τίς ὁποῖες ἔπρεπε νὰ καταβάλει ἡ Μονὴ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ὡς «ἐτήσιο δικαίωμα» γιὰ τὸ 1920. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ἡ Σύνοδος (τοποτηρητὴς ὁ Προύσης Δωρόθεος)⁷ πληροφορεῖ τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνό ὅτι ἔλαβε τὸ παρα-

4. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 106.

5. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 107.

6. Γιὰ ἄλλο ἔγγραφο σχετιζόμενο μὲ τὴν τοποτηρητεία τοῦ Δαμασκηνοῦ στὴν Ἐλευθερούπολη βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 519-520 (ἔγγραφο ἀρ. 115).

7. Κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1918 ἕως τὴν 6η Μαρτίου 1921 τοποτηρητὴς τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἦταν ὁ Προύσης Δωρόθεος. – Ὁ μητροπολίτης Προύσης Δωρόθεος Μαμμέλης γεννήθηκε στὴ Συγὴ τῆς Προποντίδος τὸ 1861. Ἀπεφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1884. Τὸ 1886 χειροτονήθηκε διάκονος ἀπὸ τὸν μητροπολίτη Χαλκηδόνος (1875-1889) Καλλίνικο Θωμάδη τὸν ἀπὸ Ξάνθης, καὶ ὑπηρέτησε ὡς ἀρχιδιάκονός του (1886-1889), καὶ ἀκολούθως ὡς πρωτοσύγκελλος (1889-1892) τοῦ μητροπολίτη Χαλκηδόνος (1889-1897) Ἰωακείμ Εὐθυβούλη τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως. Στὶς 15 Μαρτίου 1892 χειροτονήθηκε στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου, τὸ 1896 ἐξελέγη μητροπολίτης Γρεβενῶν, τὸ 1901 Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, καὶ τὸ 1908 Προύσης. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1918, μετὰ τὴν παραίτηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Γερμανοῦ Ε' (1913-12 Ὀκτωβρίου 1918), ἐξελέγη τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. Ἀπεβίωσε στὸ Λονδίνο στὶς 6 Μαρτίου 1921· βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 430 (τοποτηρητὴς). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 123 (Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 367 (Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου), 532 (Γρεβενῶν), 538 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης) καὶ 358 (Προύσης)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 36 (Γρεβενῶν) καὶ 205 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 979 (Γρεβενῶν) καὶ 1016 (Νικοπόλεως

Εικόνα 27. ΚΠΑ Α' 91, σ. 47, Άριθμ. Πρωτ. 370, ήμερ. 20-2-1921:

Τὸ συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνῶ, τοποτηρητῆ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σχετικά μὲ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης (ἔγγραφο ἀρ. 104).

πάνω ποσὸν ἀπὸ τὴν Τράπεζα Λ. Ζαρίφη, καὶ τὸν προτρέπει, μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση, νὰ ἐκφράσει τὶς εὐχαριστίες τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴ Μονὴ γιὰ τὴν ἀνελλιπῆ ἐκπλήρωση τῶν οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεων τῆς πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο.

Τῷ Νευροκοπίου Δαμασκηνῶ,
 Τοποτηρητῆ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
 Ἐλευθερουπόλεως.

Ἀνεγνώσθη συνοδικῶς τὸ ἀπὸ ια' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς Πανιερότητος αὐτῆς, δι' οὗ σὺν τῇ ὑποβολῇ πληροφοριῶν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Εἰκοσιφοινίσσης, ἀγγέλλει ἅμα ἡμῖν τὴν ἀποστολὴν δραχμῶν ὀκτακοσίων, ἀποτελουσῶν τὸ ἐκ τῆς Μονῆς ἐτήσιον δικαίωμα τοῦ Πατριαρχείου

καὶ Πρεβέζης)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 534 (Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου), 242 (Προύσης)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν στὶς μητροπόλεις ὅπου ὑπηρέτησε βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1242 (Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου), 1311 (Γρεβενῶν), 1393 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης) καὶ 1483 (Προύσης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 357, 365, 376 καὶ 388 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 175 (Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου), 102-103 (Γρεβενῶν), 273-274 (Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης) καὶ 309-310 (Προύσης). Βλ. τέλος ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Δωρόθεος (ὁ Προύσης), ΘΗΕ 5 (1964) 278-279, καὶ ΣΙΓΑΛΑΣ, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν, σ. 61-62 (βιογραφία).

διὰ τὸ ἔτος 1920. Εἰσπραχθέντος δὲ ἤδη τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ παρὰ τῆς Τραπεζῆς Λ. Ζαρίφη⁸, προαγόμεθα, ἐγκλείοντες τὴν σχετικὴν ταμειακὴν ἀπόδειξιν, προτρέψασθαι τὴν Πανιερότητα αὐτῆς, ἀποφάσει συνοδικῆ, ὅπως ἐκφράση τὰς εὐχαριστίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῇ διαληφθείσῃ ἱερᾷ Μονῇ ἐπὶ τῇ ἀνελλιπῇ ἐκπληρώσει τῶν πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον ὑποχρεώσεων αὐτῆς.

Εἶεν δὲ κτλ.

,α)κα'. Φεβρουαρίου κ'.

105. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνό, τοποτηρητὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σχετικά μὲ τὴν ἀνάμιξή του στὴ διοίκηση τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης (23 Φεβρουαρίου 1921).

ΚΠΑ Α' 91, σ. 49-50 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1118.

Περίληψη: Ὁ Δράμας Ἀγαθάγγελος μὲ γράμμα του πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὴν ἀνάμιξή τοῦ Νευροκοπίου Δαμασκηνοῦ στὴ διοίκηση τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, γιὰ τὴν ὁποία κάνει λόγο ὡς εὐρισκόμενῃ ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ὁ τοποτηρητὴς (ὁ Προῦσης Δωρόθεος), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, γράφει σχετικά πρὸς τὸν Δαμασκηνό, τοῦ στέλνει, ἐπὶ ἐπιστροφῇ στοῦ Πατριαρχεῖο, ἐσώκλειστο τὸ γράμμα τοῦ Δράμας καὶ τοῦ ζητᾶ πληροφορίες γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ πράξει ἀναλόγως.

Τῷ Νευροκοπίου Δαμασκηνῶ,
Τοποτηρητῇ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ἐλευθερουπόλεως.

Συνοδικῆ διαγνώμη, διαβιβάζομεν ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὸ ἐγκλειστον ὧδε γράμμα τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κ. Ἀγαθαγγέλου⁹,

8. Πρόκειται γιὰ τὴν Τράπεζα τῆς οἰκογένειας Ζαρίφη, τὴν ὁποία ἴδρυσε ὁ Γεώργιος Ζαρίφης (1810-1884) καὶ συνέχισε ὁ γιός του Λεωνίδας Ζαρίφης (1840-1923). Ὑπῆρξαν ἐθνικοὶ εὐεργέτες. Γιὰ τὸν Γεώργιο Ζαρίφη ἐνδεικτικὰ βλ. ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Γεώργιος Ζαρίφης, *Θρακικά* 3 (1932) 362-367.

9. Ὁ μητροπολίτης Δράμας Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινίδης ἢ Μάγνης γεννήθηκε τὸ 1864 στὴ Μαγνησία τῆς Μ. Ἀσίας. Παρακολούθησε τὸ σχολαρχεῖο τῆς πατρίδας του καὶ ἐπὶ ἓνα ἔτος ἄκουσε μαθήματα στὴν Εὐαγγελικὴ Σχολὴ τῆς Σμύρνης. Τὸ 1879 γράφτηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποφοίτησε τὸ 1886. Ἀπὸ τὸ 1886 ἕως τὸ 1892 ἐχρημάτισε ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἐφέσου (1872-1893) Ἀγαθαγγέλου Σχολαρίου ἢ Γαβριηλίδη τοῦ ἀπὸ Δράμας καὶ ἀπὸ τὸ 1892 ἕως τὸ 1896 πραγματοποίησε σπουδὲς στὸ ἐξωτερικὸ (Βερολίνο, Παρίσι, Λονδίνο). Τὸ 1896 διορίσθηκε καθηγητὴς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, τὸ 1901 ἐξελέγη μητροπολίτης Γρεβενῶν, τὸ 1910 Δράμας, τὸ 1922 Νεοκαισαρείας, τὸ 1924 Πριγκηποννήσων, τὸ 1927 Χαλκηδόνος καὶ τὸ 1932 Ἐφέσου. Ἀπεβίωσε στὴ Χάλκη τὸ 1935. Βλ. ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [Α'], σ. 532 (Γρεβενῶν), 530 (Δράμας), 358 (Νεοκαισαρείας), 357 (Χαλκηδόνος) καὶ 356 (Ἐφέσου)· ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ

διαμαρτυρομένου διὰ τὴν ἀνάμιξιν τῆς Πανιερότητος αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς¹⁰ ἱεράς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Εἰκοσιφοινίσσης, πρὸς ὑποβολὴν σχετικῶν πληροφοριῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Εἶεν δὲ κτλ.

„αὐκα΄. Φεβρουαρίου κυ΄¹¹.

κατάλογοι, σ. 36 (Γρεβενῶν) καὶ 48 (Δράμας)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἄρχιερεῖς μητροπόλεων, σ. 28 (Δράμας)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 979 (Γρεβενῶν) καὶ 983 (Δράμας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1394 (Γρεβενῶν), 1505 (Δράμας), 1639 (Νεοκαισαρείας), 1667 (Πριγκηποννήσων), 1732 (Χαλκηδόνος) καὶ 1759 (Ἐφέσου) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 376, 391, 409, 416, 432 καὶ 439 ἀντίστοιχα]· γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγων τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου ἀρχιεράτευσε βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 102-103 (Γρεβενῶν), 121 (Δράμας), 268-269 (Νεοκαισαρείας), 307 (Πριγκηποννήσων), 384-385 (Χαλκηδόνος) καὶ 137-138 (Ἐφέσου)· βλ. ἀκόμη ΣΙΓΑΛΑΣ, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν, σ. 62-65· ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ. Π. ΣΑΡΑΝΤΗΣ, Τὰ Γρεβενά (Συμβολὴ στὴν ἱστορία τους), Μακεδονικὰ 28 (1987-1988) 285· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικὴ ἱστορία, σ. 260 (Νεοκαισαρείας), 672 (Πριγκηποννήσων), 151 (Χαλκηδόνος) καὶ 65-66 (Ἐφέσου)· ΚΥΡΑΤΣΟΣ, Ἱστορία τῆς ἱεράς μητροπόλεως Δράμας, σ. 109-112· ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, Ἡ μητρόπολις Χαλκηδόνος, σ. 485. Βλ. τέλος ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Ἀγαθάγγελος (ὁ Μάγνης), ΘΗΕ 1 (1962) 83-84.

10. Τὸ 1921, ὅταν ὑποβλήθηκε ἡ διαμαρτυρία αὐτῆ τοῦ Δράμας πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἡ περιοχὴ τῆς Μονῆς βρισκόταν ἀκόμη ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, ἀφοῦ, ὅπως ἤδη σημειώθηκε, ἡ τροποποίηση τῶν ὁρίων τῶν μητροπόλεων ἐγίνε τὸ 1924 (σχετικὰ βλ. παραπάνω, σ. 29)· ὡστόσο ὁ Δράμας, ἀφοῦ ἤδη ἀπὸ τὸ 1900 εἶχε ἀναλάβει τὴν ἐποπτεία τῆς Μονῆς (μὲ τὸν τρόπο πὸν περιγράφεται στὴν ἀμέσως ἐπόμενη ὑποσημ.), θεωροῦσε προφανῶς ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς Μονῆς ἀποτελοῦσε τμῆμα τῆς ἐπαρχίας του. Αὐτὴ ἡ ἐκρυσθυμὴ κατάσταση ἀποτελέσει λίγο ἀργότερα ἀφορμὴ διαφωνίας ἀνάμεσα στὸν Δράμας (1922-1928) Λαυρέντιο Παπαδόπουλο τὸν ἀπὸ Χαλδίας καὶ στὸν μητροπολίτη Ζιχνῶν (1924-1943) Ἀλέξανδρο Δηλανᾶ τὸν ἀπὸ Περγάμου, ὁ ὁποῖος ἔκανε σχετικὴ δήλωση πρὸς τὴ Μονὴ, θεωρώντας ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς ἀνήκει στὴν ὑποδιοίκηση Ζιχνῶν συνεπῶς καὶ στὴ μητρόπολή του· γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σ. 175-176· στὶς σ. 530-532 τὰ σχετικὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα ἀρ. 120, 121 καὶ 122 (ἀπὸ ὁποῖα καθίσταται σαφέστατο ὅτι ἡ Μονὴ δὲν βρισκόταν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς μητροπόλεως Δράμας)· ἐνδεικτικὰ βλ. στὸ τελευταῖο ἔγγραφο (ἐπιστολὴ Πατριάρχου Κωνσταντίνου ΣΤ΄, 14 Ἰανουαρίου 1925), τὸ ὁποῖο ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Δράμας Λαυρέντιο: «ἡ ἐπὶ τῆς εἰρημένης Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς ἐποπτεία παραμείνῃ καὶ ἐφεξῆς εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Δράμας, ἀσχέτως πρὸς τὴν διοικητικὴν ἐξάρτησιν αὐτῆς ἢ τὴν νέαν ἐπαρχιακὴν διευθέτησιν ...».

11. Πὰ νὰ γίνῃ κατανοητὴ ἡ διένεξη αὐτῆ τοῦ τοποτηρητῆ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως καὶ τοῦ μητροπολίτη Δράμας, πρέπει νὰ ἐκτεθεῖ ἐδῶ μὲ συντομία τὸ ἱστορικὸ τῆς ἐποπτείας τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης. Ἦδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὸν ὑφίστατο ἡ Πατριαρχικὴ ἐξαρχία Νικησιάνης, Παλαιχωρίου καὶ Κοραμίτσας μὲ ἔξαρχο τὸν κατὰ καιρὸν ἡγούμενο τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, οἱ μητροπολίτες Δράμας ἐποφθαλμιούσαν τὴ Μονὴ. Τὸ 1828 μαρτυρεῖται διαμαρτυρία τοῦ ἡγουμένου κατὰ τοῦ Δράμας (1824-1831) Διονυσίου γιὰ ἀντικανονικὴ συμπεριφορὰ καὶ καταπάτηση τῶν δικαίων τῆς Μονῆς, ὅπως προκύπτει ἀπὸ πατριαρχικὸ γράμμα (Φεβρουάριος 1828), μὲ τὸ ὁποῖο ὁ μητροπολίτης ἐπιτιμοῦνταν αὐστηρὰ (κατήνησας νὰ φρονῆς ὡς ἰδιὸν σου κτῆμα τὸ μοναστήριον ...

106. Συνοδικό γράμμα πρὸς τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνό, τοποτηρητὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σχετικά μὲ συνοικέσια συγγενῶν ἔκτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος στὸ χωριὸ Αὐλή (28 Ἀπριλίου 1921).

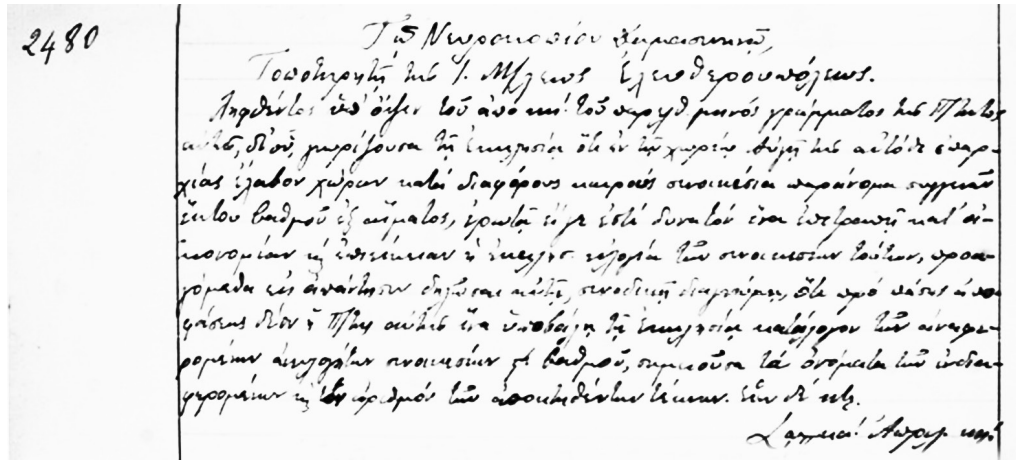
θέλεις καθυποβληθῆ ὑπὸ παιδείαν ἄφευκτον, καὶ θέλεις μετανοῆς ἀνωφελῶς ὕστερον). Ἄν καὶ τὸ 1843 ὁ Πατριάρχης (1842-1845) Γερμανὸς Δ' ὁ ἀπὸ Δέρκων μὲ γράμμα του (9 Δεκεμβρίου 1843) ἀνέθεσε τὴν ἐποπτεία στὸν Δράμας Ἀθανάσιο (σὲ πατριαρχικά ἔγγραφα ἀπὸ τὸ 1824 ἕως τὸ 1864, περίοδο κατὰ τὴν ὁποία ὑφίστατο ἡ Ἐξαρχία, ἢ Μονὴ ἀναφέρεται ὡς εὐρισκομένη *ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φιλίππων καὶ Δράμας*), φαίνεται ὅτι σχετικά μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐπικρατοῦσε γενικὰ μιὰ ἔκρυθμη κατάσταση. Μὲ ποιὸν τρόπο καὶ πόσο εὐρέως ἄσκησε τὴν ἐποπτεία τῆς Μονῆς ὁ Ἀθανάσιος καὶ οἱ διάδοχοί του εἶναι δύσκολο νὰ ἀποφανθεῖ κάποιος, ἀφοῦ, ὅπως γνωρίζουμε ἀπὸ πατριαρχικά γράμματα τῶν ἐτῶν 1879, 1881 καὶ 1892, ὅταν ἀνέκυψαν ζητήματα σχετικά μὲ τὴ Μονή, τὸ Πατριαρχεῖο ἐπέλεξε νὰ ἀναθέσει τὴν ἐπίλυσή τους στὸν Ἐλευθερουπόλεως. Γνωρίζουμε ἐπίσης ὅτι, ἄσχετα ἀπὸ τὸ ἄν, μετὰ τὴν ἔνωση τὸ 1864 τῆς Πατριαρχικῆς ἑξαρχίας Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας μὲ τὴν ἐπισκοπὴ Ἐλευθερουπόλεως, ἢ Μονὴ βρισκόταν πλέον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς (γράμμα τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου, Μάρτιος 1864), μέχρι τὸ 1889 οἱ μητροπολίτες Δράμας διεκδικοῦσαν σθεναρὰ καὶ κατεῖχαν τὴν ἐποπτεία τῆς Μονῆς, πιθανότατα μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ Ἐλευθερουπόλεως ἦταν ἐπίσκοπος, ἐνῶ ὁ Δράμας μητροπολίτης (κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ, καὶ ὡς τὸ 1894, ἢ Μονὴ μνημονεύεται συνεχῶς ὡς εὐρισκομένη *ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας*). Ἄλλὰ ἐπεμβάσεις στὴ διοίκηση τῆς Μονῆς ἀπὸ μητροπολίτες Δράμας μαρτυροῦνται καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1895 καὶ 1898, παρ' ὅλο πὸν ἤδη τὸ 1894 τὸ Πατριαρχεῖο, μὲ βάση τὴν ὑφιστάμενη διοικητικὴν κατάσταση καὶ τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς, ἀνέθεσε ἐπίσημα τὴν ἐποπτεία τῆς Μονῆς στὸν Ἐλευθερουπόλεως, *οὕτινος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κεῖται* (Συνοδικὴ ἐπιστολή, 9 Νοεμβρίου 1894)· βλ. καὶ *ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ, -Ζ- Κανονισμὸς, Περὶ μοναστηρίων. Γενικὰ περὶ τῶν μοναστηρίων διατάξεις, Ἄρθρον Α' : Ἄπαντα τὰ Μοναστήρια, τόσον Πατριαρχικά, ὅσον καὶ ἐνοριακά, τίθενται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ πλησιεστέρου Ἀρχιερέως ἄνευ ἐξαιρέσεως...*· βλ. καὶ ΝΑΝΑΚΗΣ, *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία*, σ. 344. Οἱ Δράμας Γερμανὸς Μιχαηλίδης (1879-1896) καὶ Φιλόθεος Κωνσταντινίδης ὁ ἀπὸ Διδυμοτείχου (1896-1902) ὅμως, παρὰ τὴν ἀπόφαση αὐτῆς τῆς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου, προέβαιναν σὲ διάφορες ἀντικανονικὲς ἐνέργειες. Ὄταν τὸ 1899 ἡ Μονὴ περιήλθε σὲ δεινὴ οικονομικὴν κατάσταση καὶ ἄρχισε διαπραγματεύσεις μὲ τὸν Εὐάγγελο Θωμᾶ, Ἐλληνα ἔμπορο ἀπὸ τὴν Ἀλιστράτη ὁ ὁποῖος διέμενε στὸ Βελιγράδι, ὁ Δράμας Φιλόθεος, ἐκμεταλλευόμενος τὴν κατάσταση τῆς Μονῆς καθὼς καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Εὐ. Θωμᾶ καταγόταν ἀπὸ κώμη τῆς ἐπαρχίας του, ἔπεισε προφανῶς τὸν Θωμᾶ ὅτι ἕνας ἀπαράβατος ὅρος γιὰ τὴ χορήγηση δανείου πρὸς τὴ Μονὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀφαίρεση τῆς ἐποπτείας ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἡ ἀνάθεσή της στὸν Δράμας (γράμμα 25ης Σεπτεμβρίου 1900). Ὁ Δράμας Φιλόθεος καὶ ὁ Εὐ. Θωμᾶ ἄσκησαν ἐπίσης πίεση καὶ πρὸς τὸν τότε ἡγούμενο Βασ(σ)ιανό, ὁ ὁποῖος σὲ γράμμα του πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ζήτησε νὰ ὀρισθεῖ ἐπόπτης τῆς Μονῆς ὁ Δράμας, ἀναφέροντας μάλιστα ψευδῶς ὅτι ὁ Ἐλευθερουπόλεως εἶχε πεθάνει (*ἀντὶ τοῦ νῦν ἀποβιώσαντος Ἐλευθερουπόλεως*)· ὁ Ἐλευθερουπόλεως ὅμως Διονύσιος (Β' Σταυρίδης) ὄχι μόνον δὲν εἶχε ἀποβιώσει, ἀλλὰ στὴ συνέχεια ἐποίμανε καὶ τὴ μητρόπολη Σηλυβρίας. Ἔτσι παρὰ τὴς πατριαρχικῆς ἐπιταγῆς καὶ παρὰ τὴς σχετικῆς προβλέψεως τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, τελικὰ ὁ Δράμας ἐπέτυχε τὸν σκοπὸ του, καὶ ἡ κατάσταση αὐτὴ ὑφίσταται ἕως σήμερα. Γιὰ μιὰ παραπονημένη παρουσίαση τῶν γεγονότων βλ. ΚΥΡΑΤΣΟΣ, *Ἱστορία τῆς ἱεράς μητροπόλεως Δράμας*, σ. 140: «Στὴν προσπάθεια γιὰ τὴ σωτηρία τῆς μονῆς, ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου ὑπαγωγῆς της στὴν ἱερά μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως ... ἀλλὰ μετὰ πενταετίαν ἢ ἐποπτεία τῆς Μονῆς “ἀνετέθη” καὶ πάλι στὸ μητροπολίτη Δράμας».

ΚΠΑ Α' 91, σ. 102 / Άριθμ. Πρωτ. 2480.

Περίληψη: Μὲ γράμμα τῆς 28ης Μαρτίου ὁ Νευροκοπίου Δαμασκηνός, τοποτηρητὴς τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, πληροφοροῦσε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὅτι στὸ χωριὸ Αὐλὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως συνάφθηκαν κατὰ καιροὺς παράνομα συνοικέσια μεταξὺ συγγενῶν ἕκτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος, καὶ ρωτοῦσε ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτραπῆ κατ' ἐπιείκεια καὶ οἰκονομία ἢ εὐλογία τῶν συνοικεσιῶν αὐτῶν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Ὁ τοποτηρητὴς (ὁ Καισαρείας Νικόλαος)¹², ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ζητᾶ ἀπὸ τὸν Νευροκοπίου, πρὶν ληφθεῖ ὅποιαδήποτε ἀπόφαση,

12. Κατὰ τὸν Μάρτιο τοῦ 1921 προεδρεύων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἦταν ὁ Καισαρείας Νικόλαος· βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 430 καὶ 442. – Ὁ μητροπολίτης Καισαρείας Νικόλαος Σακκόπουλος γεννήθηκε στὴ Σινώπη τοῦ Πόντου τὸ 1862. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης τὸ 1886, ἐνῶ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν του χειροτονήθηκε διάκονος. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του διορίσθηκε ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτη Σμύρνης (1884-1910) Βασιλείου Ἀστεριάδη τοῦ ἀπὸ Ἀγχιάλου. Τὸ 1889 (ἢ τὸ 1887) χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ διορίσθηκε ἐφημέριος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Κρο(ν)στάνδης (Στεφανουπόλεως, σημερινὸ Μπρασόφ) τῆς Τρανσυλβανίας. Τὸ 1891 διορίσθηκε πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Ἀμασείας. Τὸ 1892 χειροτονήθηκε στὴ Σαμψούντα (Ἄμισό) ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ἄμισοῦ (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Ἀμασείας), βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Ἀμασείας (1887-1908) Ἀνθίμου Ἀλεξοῦδη τοῦ ἀπὸ Βελεγράδων. Τὸ 1893 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Κίτρους, τὸ 1896 μητροπολίτης Βοδενῶν, τὸ 1899 Ἀγκύρας, τὸ 1902 Μαρωνείας καὶ τὸ 1914 Καισαρείας. Διετέλεσε τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἀπὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1921 ἕως τὶς 25 Νοεμβρίου 1921. Στὴ συνέχεια διετέλεσε Πατριαρχικὸς ἐπίτροπος τοῦ νεοεκλεγέντος Πατριάρχη Μελετίου Μεταξάκη ἀπὸ τὶς 25 Νοεμβρίου 1921 ἕως τὴν ἄφιξή του τελευταίου στὴν Κωνσταντινούπολη στὶς 24 Ἰανουαρίου 1922. Διετέλεσε ἐπίσης προεδρεύων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου ἀπὸ τὶς 10 Ἰουλίου 1923 ἕως τὶς 2 Ὀκτωβρίου 1923. Τὸ 1927 ἀνεδείχθη μητροπολίτης Χαλκηδόνος. Ἀπεβίωσε στὶς 17 Μαρτίου 1927. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλᾶριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 259 (Ἄμισοῦ)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 137 (Μαρωνείας)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 536 (Κίτρους), 532 (Βοδενῶν), 360 (Ἀγκύρας), 365 (Μαρωνείας), 355 (Καισαρείας) καὶ 357 (Χαλκηδόνος)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 83 (Ἄμισοῦ)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 676 (Πατριαρχικὸς ἐπίτροπος)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπικὴ ἱστορία*, σ. 338 (Ἀγκύρας), 44-45 (Καισαρείας) καὶ 151 (Χαλκηδόνος)· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, *Συμβολαί*, σ. 17 (Βοδενῶν)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 124 (Κίτρους), 57 (Βοδενῶν) καὶ 155 (Μαρωνείας)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Βραχέα τινὰ περὶ ἀρχιερέων*, σ. 68 (Κίτρους)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων*, σ. 30 (Βοδενῶν)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 1003 (Κίτρους), 987 (Βοδενῶν) καὶ 1008 (Μαρωνείας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν στὶς μητροπόλεις ὅπου ὑπηρέτησε βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1238 (Ἄμισοῦ), 1302 (Βοδενῶν), 1340 (Ἀγκύρας), 1403 (Μαρωνείας), 1596 (Καισαρείας) καὶ 1731 (Χαλκηδόνος) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 357, 364, 369, 377, 402 καὶ 432 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 42 (Ἄμισοῦ), 192-193 (Κίτρους), 88-89 (Βοδενῶν), 22-23 (Ἀγκύρας), 241 (Μαρωνείας), 172-173 (Καισαρείας) καὶ 384-385 (Χαλκηδόνος)· ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, *Ἡ μητρόπολις Χαλκηδόνος*, σ. 484-485.

να υποβάλει στην Ἐκκλησία κατάλογο ὄλων τῶν συνοικεσίων ἔκτου βαθμοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν εὐλογήθηκαν, σημειώνοντας ταυτόχρονα τὰ ὀνόματα τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν τέκνων ποὺ ἀποκτήθηκαν.

Εἰκόνα 28. ΚΠΑ Α' 91, σ. 102, Ἀριθμ. Πρωτ. 2480, ἡμερ. 28-4-1921:

Τὸ συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνό, τοποτηρητὴ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σχετικὰ μὲ τὴ σύναψη συνοικεσίων μεταξὺ συγγενῶν ἔκτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος στὸ χωριὸ Αὐλὴ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως (ἔγγραφο ἀρ. 106).

Τῷ Νευροκοπίου Δαμασκηνῷ,
 Τοποτηρητῇ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
 Ἐλευθερουπόλεως.

Αἰφάντως ἐπ' ὄψιν τοῦ ἀπὸ κη' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμματος τῆς Πανιερότητος αὐτῆς, δι' οὗ, γνωρίζουσα τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ Αὐλῆ¹³ τῆς αὐτόθι ἐπαρχίας ἔλαβον χώραν κατὰ διαφόρους καιροὺς συνοικέσια παράνομα συγγενῶν ἔκτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος, ἐρωτᾶ εἴ γε ἐστὶ δυνατόν ἵνα ἐπιτραπῇ κατ' οἰκονομίαν καὶ ἐπιείκειαν ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐλογία τῶν συνοικεσίων τούτων, προαγόμεθα εἰς ἀπάντησιν δηλῶσαι αὐτῇ, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι πρὸ πάσης ἀποφάσεως δέον ἢ Πανιερότης αὐτῆς ἵνα υποβάλλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ κατάλογον τῶν ἀναφερομένων ἀνευλο-

13. Χωριὸ τοῦ Παγγαίου (ἐδῶ ὑπονοεῖται προφανῶς τὸ παλαιὸ χωριὸ ποὺ ἦταν ὑψηλότερα στὸ Παγγαίον ἀπὸ ὅ,τι τὸ σημερινό)· βλ. καὶ ΓΟΥΣΙΟΣ, Ἡ κατὰ τὸ Παγγαίον χώρα, σ. 5: «Αὐλὴ. Ἡ κώμη αὕτη κεῖται ἐπὶ μικροῦ ὄροπεδίου ἐντὸς πληθύος διαφόρων δένδρων καὶ ὑψηλότερον τῶν τριῶν προηγουμένων. Ἔχει κατ. Ἑλληνας περὶ τοὺς 320, μίαν ἐκκλησίαν εἰς τιμὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὁπότε καὶ μικρὰ πανήγυρις τελεῖται, καὶ γραμματοδιδασκαλεῖον». Βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σ. 99, 179, 180 καὶ 197.

*γῆτων συνοικεσίων ς'. βαθμοῦ, σημειοῦσα τὰ ὀνόματα τῶν ἐνδιαφερομέ-
νων καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποκτηθέντων τέκνων.
Εἶεν δὲ κτλ.*

,αχα'. Ἀπριλίου κη'¹⁴.

107. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνὸ σχετικὰ μὲ τὴν ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ τὴν τοποτηρητεία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως καὶ τὴν ἐπιστροφή του στὴ μητρόπολη Νευροκοπίου (9 Αὐγούστου 1921).

ΚΠΑ Α' 91, σ. 236-237 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5242.

Περίληψη: Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο (προεδρεύων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου ὁ Καισαρείας Νικόλαος) πληροφορήθηκε ὅτι τὸ τμήμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Νευροκοπίου, τὸ ὁποῖο ἀπέμεινε ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἀπαριθμοῦσε περίπου εἴκοσι κοινότητες, καὶ μάλιστα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπάνοδο στὴν Ὁρθοδοξία κάποιων βουλγαρόφωνων κοινοτήτων. Μία ἀπὸ τὶς κοινότητες αὐτὲς ἀποτελοῦσε καὶ ἔδρα ὑποδιοικήσεως. Γι' αὐτὸ ὁ Νευροκοπίου Δαμασκηνὸς ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν τοποτηρητεία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως καὶ πρέπει νὰ περιορισθεῖ στὴ συγκρότηση καὶ τὴν πνευματικὴ διακυβέρνηση τοῦ ἐναπομείναντος τμήματος τῆς ἐπαρχίας του. Ἡ τοποτηρητεία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως ἀνατίθεται τοῦ λοιποῦ στὸν μητροπολίτη Ξάνθης, στὸν ὁποῖον ὁ Δαμασκηνὸς πρέπει νὰ παραδώσει τὴ διοίκηση. Ἐπίσης ὁ Δαμασκηνὸς πρέπει νὰ ὑποβάλει στὴν Ἐκκλησία ἔκθεση σχετικὰ μὲ τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸ, τὸν τρόπο καὶ τὸν χρόνο προσελεύσεως στὴν Ὁρθοδοξία τῶν βουλγαροφώνων κοινοτήτων τῆς ἐπαρχίας του.

Τῷ Νευροκοπίου Δαμασκηνῷ.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπαρχία Νευροκοπίου, καθ' ἃς ἔχει θετικὰς καὶ ἐγκύρους πληροφορίες ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν Βουλγαροφώνων κοινοτήτων ἀριθμεῖ ἤδη περὶ τὰς εἴκοσι κοινότητας εὕρισκομένας ἐν τῷ ἑλληνικῷ κράτει, ὧν μία ἐστὶ καὶ ἔδρα ὑποδιοικήσεως καὶ ἐπειδὴ αἱ κοινότητες αὗται ἔχουσιν, ὡς εἶκόσ, τὰ μέγιστα ἀνάγκην τῆς συχνῆς καὶ ἐξαιρετικῆς αὐτοπροσώπου ἐπισκέψεως καὶ μερίμνης τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος, ἐκρίθη ἐπάναγκες συνοδικῶς καὶ ἀποφασίσθη ὅπως ἡ Πανιερότης αὐτῆς ἀπαλλαγῇ μὲν τῆς ἀνατιθεμένης αὐτῇ προσωρινῆς τοποτηρητείας τῆς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως ἀνατιθεμένης ταύτης εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ξάνθης, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω λόγοι πολιτικοὶ καὶ ἐθνικοὶ τῶν παρουσῶν μάλιστα περιστάσεων ἐπιβάλλουσι ὅπως ἡ ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγῃται τό γε νῦν ὑπὸ

14. Παρόμοιου περιεχομένου εἶναι καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 112 καὶ 113.

σιν τοῦ ὡς ἄνω ἐν τῷ ἑλληνικῷ κράτει μείναντος τμήματος τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς¹⁶, ὡς ἔδραν ἔχουσα τὴν ἔδραν τῆς ὑποδιοικήσεως καὶ δυναμένης ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν μέρος ἱκανοποιεῖσθαι διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς ἔκ τε τοῦ κυβερνητικοῦ ἐπιδόματος καὶ ἐκ τῶν νομίμων τυχηρῶν ἐκ τῶν ὡς ἄνω κοινοτήτων. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀνακοινούμενοι τὴν ἀπόφασιν ταύτην, προτρεπόμεθα τὴν Πανιερότητα αὐτῆς ὅπως κατ' αὐτὴν παραδῶ τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως εἰς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Ξάνθης, πρὸς ὃν ἐπίσης γράφομεν, φροντίζη δ' αὐτὴ ἀποκλειστικῶς κατὰ τ' ἀνωτέρω περὶ μόνης τῆς οἰκείας αὐτῆς ἐπαρχίας ὑποβάλλουσα ἅμα τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἔκθεσιν ἀκριβῆ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν προσελκύσεως τῶν Βουλγαροφώνων κοινοτήτων τῆς ἐπαρχίας.

Εἶεν δὲ κτλ.

,αζκα'. Αὐγούστου θ'.

ἐπαρχία Ὁρφανίου) στὴν ἐπαρχία του. Ὡστόσο πατριαρχικὴ πράξις ἢ ὁποία νὰ νομιμοποιεῖ τὸν τίτλο αὐτὸν δὲν εἶχε ἐκδοθεῖ.

16. Γενικά γιὰ τὴν κατάστασι τῶν χωριῶν τῆς μητροπόλεως Νευροκοπίου κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ (καὶ λίγο πρὶν) βλ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ μητρόπολις τοῦ Νευροκοπίου, σ. 123-152.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΕΙΑ ΑΝΘΙΜΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΞΑΝΘΗΣ (1921-1922)

Ο ΑΝΘΙΜΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ γεννήθηκε τὸ 1862 στὴ Ραιδεστὸ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Τὸ 1886 σὲ ἡλικία εἴκοσι τεσσάρων περίπου ἐτῶν, ἐνῶ ὑπηρετοῦσε ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτη Ἐφέσου (1872-†1893) Ἀγαθαγγέλου Σχολαρίου ἢ Γαβριηλίδη τοῦ ἀπὸ Δράμας, χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Ἐρυθρῶν (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου), ὡς βοηθὸς τοῦ Ἐφέσου. Ἀκολούθως ὡς μητροπολίτης ἐποίμανε τὶς ἐπαρχίες Μετρῶν καὶ Ἀθύρων (1890-1899), Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (1899-1906), Σαράντα Ἐκκλησιῶν (1906-1910), καὶ τέλος τὴν 25η Νοεμβρίου 1910 ἐξελέγη ἀρχιερέας τῆς μητροπόλεως Ξάνθης στὴν ὁποία ἀρχιεράτευσε μέχρι τὸν θάνατό του τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1922. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1913 συνελήφθη ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους καὶ φυλακίσθηκε στὴν Κομοτηνὴ. Μετὰ τὴν ἀποφυλάκισή του ἐγκατέλειψε ἀναγκαστικὰ τὴν Ξάνθη καὶ διέμενε στὴ Θεσσαλονίκη, ἐπειδὴ μὲ τὴ Συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου ἡ Δυτικὴ Θράκη δόθηκε στὴ Βουλγαρία. Ἐπέστρεψε στὴν Ξάνθη τὸ 1919, ὅπου καὶ ἀπεβίωσε στὶς 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1922. Ἡ ποιμαντορία του στὴ δοκιμαζόμενη μητρόπολή του ὑπῆρξε ὑποδειγματικὴ, ἐνῶ οἱ ἀγῶνες του ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου του καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ γενικότερα τὸν κατέστησαν ἰδιαίτερα σεβαστὸ καὶ ἀγαπητὸ στοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας του¹.

1. Σχετικὰ βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΖΗΣ, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ξάνθης*, σ. 239-242 (ὅπου καὶ βιβλιογραφία). Βλ. ἀκόμη ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 268 (Ἐρυθρῶν)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 368 (Μετρῶν καὶ Ἀθύρων), 368 (Σαράντα Ἐκκλησιῶν) καὶ 366 (Ξάνθης)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 77 (Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν) καὶ 85 (Ἐρυθρῶν)· ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Συμβολή*, σ. 143 (Μετρῶν καὶ Ἀθύρων) καὶ 153 (Ξάνθης)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 209· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 1017 (Ξάνθης)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 11, 57 (Ἐρυθρῶν), 1218 (Μετρῶν καὶ Ἀθύρων), 1334 (Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν), 1435 (Σαράντα Ἐκκλησιῶν) καὶ 1531 (Ξάνθης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 348, 354-355,

Ἀπὸ τὰ δύο πατριαρχικά ἔγγραφα ποὺ ἀφοροῦν τὸν Ἄνθιμο ὡς τοποτηρητὴ καὶ ἐκδίδονται ἐδῶ, μὲ τὸ πρῶτο ὁ προεδρεύων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου² ἀνακοινώνει στὸν Ξάνθης τὴν ἀνάθεση σὲ αὐτὸν τῆς τοποτηρητείας τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, ἐνῶ μὲ τὸ δεύτερο³ ἀπευθύνεται στοὺς χριστιανούς τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, ἀφ' ἐνὸς γνωστοποιώντας τους τὴν ἀφαίρεση τῆς τοποτηρητείας τῆς μητροπόλεως τους ἀπὸ τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνὸ καὶ τὴν ἀνάθεσή της στὸν Ξάνθης Ἄνθιμο καὶ ἀφ' ἑτέρου προτρέποντάς τους νὰ δεχθοῦν τὸν νέο τοποτηρητή⁴.

108. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ξάνθης Ἄνθιμο σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάθεση σὲ αὐτὸν τῆς τοποτηρητείας τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως (9 Αὐγούστου 1921).

ΚΠΑ Α' 91, σ. 236 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5242.

Περίληψη: Ἡ ἐνδημοῦσα Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (προεδρεύων ὁ Καισαρείας Νικόλαος), λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν ἐθνικοὺς καὶ πολιτικοὺς λόγους, ἀποφάσισε ἢ προσωρινὴ τοποτηρητεία τῆς χηρεύουσας μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως νὰ ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνὸ καὶ νὰ ἀνατεθεῖ στὸν Ξάνθης Ἄνθιμο ὡς πλησιόχωρο ἀρχιερέα. Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ἀνακοινώνεται ἢ παραπάνω ἀπόφαση στὸν Ξάνθης, ὁ ὁποῖος προτρέπεται νὰ ἀναλάβει τὴν τοποτηρητεία τῆς ἐν λόγω μητροπόλεως.

Τῷ Ξάνθης κ. Ἀνθίμω.

Ληφθείσης⁵ ὑπ' ὄψιν ὅτι λόγοι πολιτικοὶ καὶ ἐθνικοὶ τῶν παρουσῶν μάλιστα περιστάσεων ἐπιβάλλουσιν ὅπως ἡ πνευματικὴ διακυβέρνησις τῆς χηρευούσης Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως διεξάγῃται ὑπὸ τῆς Πανιερότητος αὐτῆς ὡς πλησιεστέρου ἀρχιερέως, ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη συνοδικῶς ὅπως ἡ τέως τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Νευροκοπίου κ. Δαμασκηνῷ ἀνατιθεμένη προσωρινὴ Τοποτηρητεία τῆς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως ἀνατεθῇ τῇ Πανιερότητι αὐτῆς. Ἐφ' ᾧ ἀνακοινούμενοι τοῦτο προτρέπομεθα τὴν Πανιερότητα αὐτῆς ὅπως προφρόνως ἀνα-

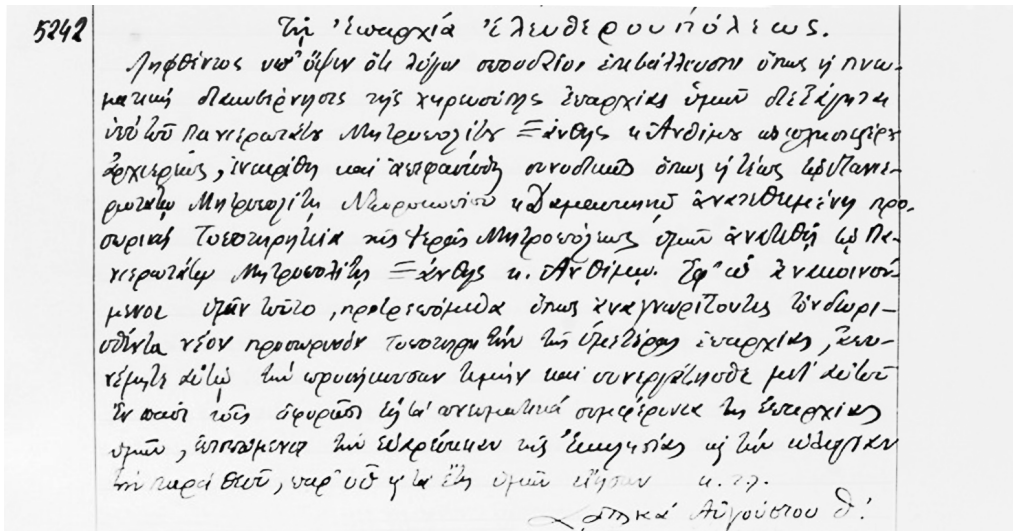
368, 381 καὶ 394 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 132 (Ἐρυθρῶν), 248 (Μετρῶν καὶ Ἀθύρων), 307 (Πρεσπῶν καὶ Ἀχιδῶν), 325 (Σαράντα Ἐκκλησιῶν) καὶ 279-280 (Ξάνθης). Γιὰ τὸν Ἐφέσου Ἀγαθάγγελο τὸν ἀπὸ Δράμας βλ. παραπάνω, σ. 37, ὑποσημ. 1 ἔγγραφο ἀρ. 1).

2. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 108.

3. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 109.

4. Γιὰ ἕνα ἀκόμη ἔγγραφο σχετικὸ μὲ τὴν τοποτηρητεία τοῦ Ἀνθίμου στὴν Ἐλευθερούπολη βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 520-522 (ἔγγραφο ἀρ. 116).

5. *Ληφθείσης*] Ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Ληφθέντος*.

Εικόνα 30. ΚΠΑ Α' 91, σ. 236, Άριθμ. Πρωτ. 5242, ήμερ. 9-8-1921:

Τὸ συνοδικὸ γράμμα μὲ τὸ ὁποῖο ἀνατίθεται στὸν Ξάνθης Ἄνθιμο ἢ τοποτηρητεία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως εἰς ἀντικατάσταση τοῦ Νευροκοπίου Δαμασκηνοῦ (ἔγγραφο ἀρ. 108).

λάβη τὴν ὡς ἄνω ἐντολὴν τῆς Τοποτηρητείας τῆς διαληφθείσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, περὶ ἧς ἐγράφησαν συγχρόνως τὰ δέοντα καὶ τῷ τέως Τοποτηρητῇ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Νευροκοπίου.

Εἶεν δὲ κτλ.

,αρχα'. Αὐγούστου θ'.

109. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάθεση τῆς τοποτηρητείας στὸν μητροπολίτη Ξάνθης (9 Αὐγούστου 1921).

ΚΠΑ Α' 91, σ. 237 / Άριθμ. Πρωτ. 5242.

Περίληψη: Ἐπειδὴ συνέτρεχαν σπουδαῖοι ἐθνικοὶ λόγοι, ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (προεδρεύων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου ὁ Καισαρείας Νικόλαος) ἀποφάσισε ἢ τοποτηρητεία τῆς χηρεύουσας μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως νὰ ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὸν Νευροκοπίου Δαμασκηνὸ καὶ νὰ ἀνατεθεῖ στὸν Ξάνθης Ἄνθιμο. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ἀνακοινώνεται ἡ ἀπόφαση αὐτὴ στοὺς χριστιανοὺς τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐκφράζεται καὶ ἡ προτροπὴ νὰ δεχθοῦν τὸν νέο προσωρινὸ τοποτηρητῇ, νὰ τὸν περιβάλλουν μὲ τὴ δέουσα τιμὴ καὶ νὰ συνεργάζονται μαζί του.

5242 Τῷ Ἐξένοθῃ κ. Ἀνθίμου
 Ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι λόγοι σπουδαῖοι ἐπιβάλλουσιν ἐπὶ τῶν ὑπαρξάντων μέ-
 γιστα κεραισίδων ἐπιβάλλουσιν ὅπως ἡ πνευματικὴ διακυβέρνησις τῆς χερσι-
 οῦσης Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως διεκρηται ὑπὸ τῆς Πανιερωτάτου ἀρχιε-
 ρατοῦ ἀρχιεπίσκοπου Ἀθηνῶν, Ἰεροσολύμων καὶ Κωνσταντινουπόλεως ὅπως ἡ τῆς τῆς
 Πανιερωτάτου Μητροπόλεως Νευροκοπίου κ. Δαμασκηνῶ ἀνατιθεμένη προσωρι-
 νῆ τοποτηρητικὴ τῆς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως ἀνατιθῆ τῷ Πανιερωτάτῳ
 ἀρχιεπίσκοπῳ. Ἐφ' ᾧ ἀνακοινούμενοι ἐπιτὺ προτροπόμεθα τῷ Πανιερωτάτῳ ἀρχιεπί-
 σκοπῳ προσφύτως ἀνακλιθεὶς ἵνα ὡς ἔτι ἐν βολῆν τῆς τοποτηρητικῆς τῆς Πανιερω-
 τῆς Μητροπόλεως, ἐπειδὴ ἐρροίφουσι συγχρόνως ἐκ δέοντα καὶ ἐπιτὺ τῆς
 τοποτηρητικῆς Πανιερωτάτου Μητροπόλεως Νευροκοπίου. Ἐν δὲ κ. Ἰ. Ἰ.
 Λατοκῆ Αὐγούστου θ'.

Εἰκόνα 31. ΚΠΑ Α' 91, σ. 237, Ἀριθμ. Πρωτ. 5242, ἡμερ. 9-8-1921:

Τὸ συνοδικὸ γράμμα μετὸ ὁποῖο γνωστοποιεῖται στοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως ἢ ἀνάθεση τῆς τοποτηρητικῆς τῆς μητροπόλεως τους στὸν Ἐάνθηθ Ἀνθίμο ἀντὶ τοῦ Νευροκοπίου Δαμασκηνοῦ (ἔγγραφο ἀρ. 109).

Τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλευθερουπόλεως.

Ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι λόγοι σπουδαῖοι ἐπιβάλλουσιν ὅπως ἡ πνευματικὴ διακυβέρνησις τῆς χερσιούσης ἐπαρχίας ὑμῶν διεξάγηται ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ἐάνθηθ κ. Ἀνθίμου ὡς πλησιεστέρου ἀρχιερέως, ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη συνοδικῶς ὅπως ἡ τέως τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Νευροκοπίου κ. Δαμασκηνῶ ἀνατιθεμένη προσωρινῆ τοποτηρητικὴ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὑμῶν ἀνατεθῆ τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ἐάνθηθ κ. Ἀνθίμῳ. Ἐφ' ᾧ ἀνακοινούμενοι ὑμῖν τοῦτο, προτροπόμεθα ὅπως ἀναγνωρίζοντες τὸν διορισθέντα νέον προσωρινὸν τοποτηρητὴν τῆς ὑμετέρας ἐπαρχίας, ἀπονέμητε αὐτῷ τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ συνεργάζησθε μετ' αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀφορῶσι εἰς τὰ πνευματικὰ συμφέροντα τῆς ἐπαρχίας ὑμῶν, ἐπισπώμενοι τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν εὐλογίαν παρὰ Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ τὰ ἔτη ὑμῶν εἶσαν κτλ.

,αρχα'. Αὐγούστου θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕΓΚΡΕΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΛΕΥΚΗΣ

(13 Ὀκτωβρίου 1922 - 9 Φεβρουαρίου 1924)

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΓΚΡΕΛΗΣ γεννήθηκε στὴ Σινώπη τοῦ Πόντου τὸ 1886. Τὸ 1908 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης καὶ ἀκολούθως ὑπηρετήσε ὡς πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτη Ἡρακλείας (1902-1925) Γρηγορίου Καλλίδη τοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων, στὴ συνέχεια τοῦ μητροπολίτη Κυζίκου (1909-1913) καὶ ἀργότερα Χαλκηδόνας (1913-1923) Γρηγορίου Ζερβουδάκη (τοῦ μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ Γρηγορίου Ζ'), ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ ὁποίου χειροτονήθηκε τὴν 4ῃ Μαρτίου 1914 ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῶ ὀνόματι Λεύκης (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως)¹, ὡς βοηθός του. Τὸ 1922 ἐξελέγη μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως καὶ τὸ 1924 Σερρών, ἐπαρχία ἀπὸ τὴν ὁποία παραιτήθηκε τὸ 1961. Ἀπεβίωσε στὴ Θεσσαλονίκη τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1963².

Ἀπὸ τὰ ἕξι πατριαρχικὰ ἔγγραφα ποὺ ἐκδίδονται ἐδῶ καὶ ἀφοροῦν τὸν μητροπολίτη Κωνσταντῖνο στὸ πρῶτο³ γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἀφιξὴ του στὸ Πράβι καθὼς καὶ γιὰ τοὺς πρόσφυγες ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία ποὺ εἶχαν καταφύγει στὴν

1. Ἡ Λεύκη εἶναι κώμη, γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ τῆς ὁποίας ἔχουν διατυπωθεῖ οἱ ἀκόλουθες τρεῖς ἀπόψεις, ταυτίζοντάς τιν ἐῖτε μὲ τὸ ὁμώνυμο χωριὸ ποὺ βρίσκεται βορειοδυτικὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἀνάμεσα στὴν Ἀγαθονίκη καὶ τὸ Σκουτάριο εῖτε μὲ τὸ Τοπόλοβο (= τόπος μὲ λεῦκες) ποὺ βρίσκεται εἴκοσι χλμ. νοτιοανατολικὰ τῆς Στενημάχου εῖτε μὲ τὸ Goliamo Belono (Μεγάλο Μπέλοβο). Βλ. ἀκόμη ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΒΛΑΧΟΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς Φιλιππουπόλεως κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον*, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 129-130· ΘΩΜΑΣ ΚΑΡΑΗΛΙΑΣ, *Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Πλόβδιβ (Φιλιππουπόλεως) Βουλγαρίας. Ἱστορικὴ ἐξέλιξι. Σημερινὴ κατάστασις*, Θεσσαλονίκη 2012, σ. 92-115 (passim)· ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 275 (Λεύκης), ἐνῶ γιὰ τὴ μνεῖα τῆς στὰ ἐκκλησιαστικὰ Τακτικὰ βλ. Τακτικὰ 7⁵⁸⁸, 9⁴⁵⁹, 10⁵⁴⁶ καὶ 13⁵⁹⁶ DARROUZÈS. Βλ. τέλος ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 228.

2. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 335-339, καὶ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, *Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης*.

3. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 110.

ἐπαρχία του· στο δεύτερο⁴ ὁ Πατριάρχης (Μελέτιος Δ'), ἀφοῦ ἐνημερώθηκε γιὰ τὶς ἐνέργειές του ὑπὲρ τῶν προσφύγων, ἐπιδιοκίμαζει τοὺς χειρισμούς του· μὲ τὸ τρίτο⁵ ὁ Πατριάρχης τοῦ παρέχει τὴν ἄδεια γιὰ τέλεση γάμου συγγενῶν πέμπτου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας· μὲ τὸ ἐπόμενο⁶ τοῦ ἀνακοινώνεται ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ τέλεση γάμου μεταξὺ δευτέρων ἐξαδέλφων στὴν Αὐλὴ καὶ τοῦ ἐπισημαίνεται ὅτι ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν συζυγικὲς διαφορὲς πρέπει νὰ ἐπιλύονται στὰ πολιτικὰ δικαστήρια· μὲ τὸ πέμπτο ἔγγραφο⁷ χορηγεῖται στὸν Ἐλευθερουπόλεως ἄδεια γιὰ μετάβαση στὴν Ἀθήνα, καὶ μὲ τὸ τελευταῖο⁸ τοῦ ἀνατίθεται ἐξαρχικὴ ἀποστολὴ στοῦ Ἁγίου Ὁρος γιὰ ἐπίλυση διαφορῶν ποὺ εἶχαν ἀνακύψει ἐκεῖ⁹.

110. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο σχετικὰ μὲ τὴν ἀφιξὴ στὴν ἐπαρχία του καὶ μὲ τοὺς πρόσφυγες ποὺ εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ (10 Νοεμβρίου 1922).

ΚΠΑ Α' 92, σ. 482 / Ἀριθμ. Πρωτ. 7454.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνος μὲ τηλεγράφημα τῆς 4ης Νοεμβρίου 1922 ἀνήγγειλε στοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖο τὴν ἀφιξὴ του στὴν ἐπαρχία του, ὁ Πατριάρχης (Μελέτιος Δ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου πληροφορεῖ τὸν Κωνσταντῖνο ὅτι τὸ γράμμα του διαβιβάσθηκε στὴ Σύνοδο καὶ τοῦ ἀποστέλλει τὶς εὐχὲς του γιὰ εὐδόκιμη ποιμαντορία· ἐπίσης τὸν προτρέπει νὰ φροντίσει τοὺς πρόσφυγες ποὺ ἐγκαταστάθηκαν στὴν ἐπαρχία του καὶ νὰ κρατεῖ ἐνήμερη τὴν Ἐκκλησία γιὰ ὅλες τὶς ἐνέργειές του ὑπὲρ αὐτῶν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως κ. Κωνσταντίνω.

Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ συνοδικῇ τὸ ἀπὸ δ' τοῦ ἀρξαμένου μηνὸς τηλεγράφημα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος τὸ ἀγγέλον τὴν εἰς τὴν θεόθεν λαοῦσαν αὐτῇ ἐπαρχίαν ἀφιξὴν αὐτῆς. Συγχαίροντες¹⁰ αὐτῇ συνοδικῇ δια-

4. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 111.

5. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 112.

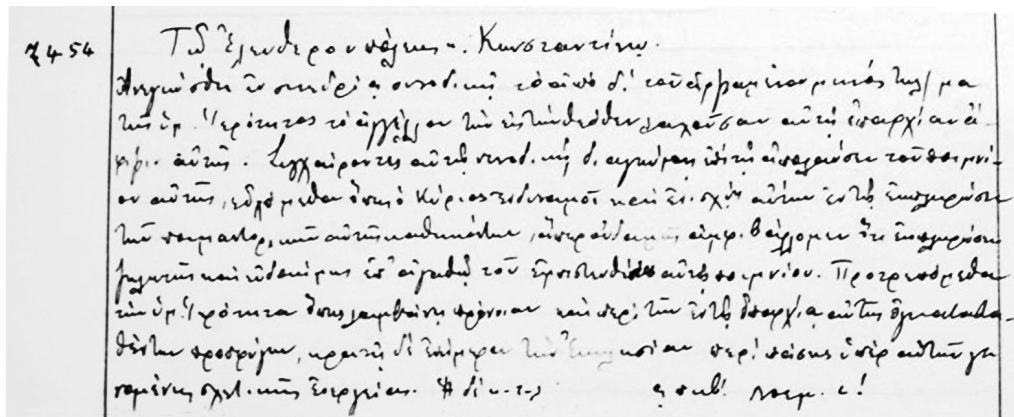
6. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 113.

7. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 114.

8. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 115.

9. Βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 522-523 (ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Λεύκης Κωνσταντίνου ὡς Ἐλευθερουπόλεως).

10. Δηλ. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μελέτιος Δ' Μεταξάκης ὁ ἀπὸ πρώην Ἀθηνῶν. Ὁ Μελέτιος γεννήθηκε στίς 21 Σεπτεμβρίου 1871 στοῦ χωριῦ Παρσᾶς τοῦ Λασιθίου Κρήτης. Τὸ κοσμικὸ ὄνομά του ἦταν Ἐμμανουήλ. Σπούδασε στὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ τοῦ Παναγίου Τάφου ἀπὸ τὸ 1889 ἕως τὸ 1891, ὅποτε καὶ χειροτονήθηκε διάκονος. Τὸ 1900 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὰ Ἱεροσόλυμα. Τὸ 1903 διορίσθηκε ἀρχιγραμματέας τοῦ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων. Τὸ 1910 ἐξελέγη μητροπολίτης Κιτίου (Κύπρου), τὸ

Εικόνα 32. ΚΠΑ Α' 92, σ. 482, Αριθμ. Πρωτ. 7454, ήμερ. 10-11-1922:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξη τοῦ μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνου Μεγκρέλη στὴν ἐπαρχία του καὶ μὲ τοὺς πρόσφυγες ποὺ εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ (ἔγγραφο ἀρ. 110).

γνώμη ἐπὶ τῇ ἀπολαύσει τοῦ ποιμνίου αὐτῆς, εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος ἐνδυναμοῖ καὶ ἐνισχύῃ αὐτὴν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτῆς καθηκόντων, ἅπερ οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐκπληρώσει ζηλωτῶς καὶ εὐδοκίμως ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῇ ποιμνίου. Προτρεπόμεθα τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα ὅπως λαμβάνῃ πρόνοιαν καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς ἐγκατασταθέντων προσφύγων, κρατῆ δ' ἐνήμερον τὴν Ἐκκλησίαν περὶ πάσης ὑπὲρ αὐτῶν γενομένης σχετικῆς ἐνεργείας.

Ἡ δὲ κτλ.

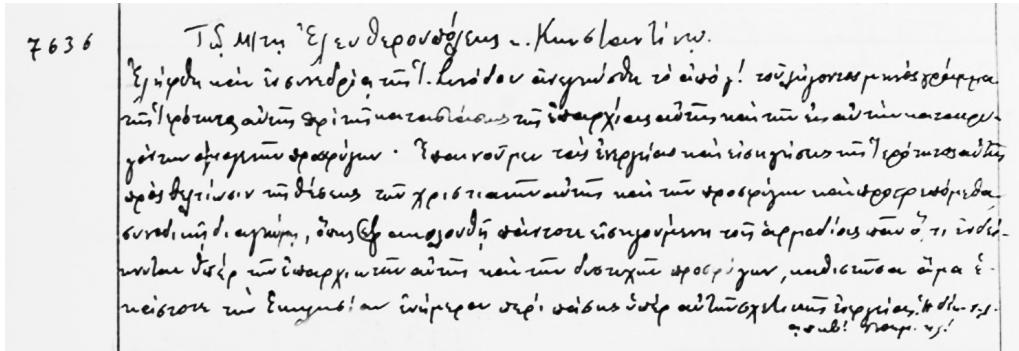
,α' κβ'. Νοεμβρίου ι'.

1918 ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν (ἕως τὸ 1920), τὸ 1921 ἕως τὸ 1923 διετέλεσε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (ὡς Μελέτιος Δ') καὶ ἀπὸ τὸ 1926 ἕως τὸ 1935 Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (ὡς Μελέτιος Β'). Ἀπεβίωσε στὶς 28 Ἰουλίου 1935 στὴν Ἀλεξάνδρεια. Βλ. ΑΤΕΣΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 14· Ο ΙΔΙΟΣ, Ἀρχιερεῖς μητροπόλεων, σ. 11· Ο ΙΔΙΟΣ, Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, σ. 972 (Ἀθηνῶν)· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 438-480 (στὶς σ. 438-440 σχετικὴ βιβλιογραφία)· ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΑΝΑΚΗΣ (ὕστερα ΑΝΔΡΕΑΣ, μητροπολίτης Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου), Ἡ χηρεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ Μελέτιου Μεταξάκη, Θεσσαλονίκη 1983 (διδακτ. διατρ.)· Ο ΙΔΙΟΣ, Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν Ὑστερὴ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, σ. 119-156.

111. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο, ἐπαινετικὸ τῶν ἐνεργειῶν του ὑπὲρ τῶν προσφύγων οἱ ὅποιοι ἐγκαταστάθηκαν στὴν ἐπαρχία του (26 Νοεμβρίου 1922).

ΚΠΑ Α' 92, σ. 512 / Ἄριθμ. Πρωτ. 7636.

Ἔκδοσις: Νικολαΐδης, Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης, σ. 96.

Εἰκόνα 33. ΚΠΑ Α' 92, σ. 512, Ἄριθμ. Πρωτ. 7636, ἡμερ. 26-11-1922:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο σχετικὰ μὲ τοὺς πρόσφυγες ποὺ κατέφυγαν στὴν ἐπαρχία του (**ἔγγραφο ἀρ. 111**).

Περίληψη: Μὲ γράμμα του τῆς 3ης Νοεμβρίου 1922 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνος πληροφοροῦσε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σχετικὰ μὲ τὴν κατάστασι τῆς ἐπαρχίας του καὶ εἰδικότερα σχετικὰ μὲ τοὺς ὁμογενεῖς πρόσφυγες ποὺ κατέφυγαν ἐκεῖ. Ὁ Πατριάρχης (Μελέτιος Δ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀνακοινώνει στὸν Κωνσταντῖνο ὅτι τὸ γράμμα του ἀναγνώσθηκε στὴ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτι ἐγκρίνει τὶς εἰσηγήσεις καὶ τὶς ἐνεργείες του, καὶ τὸν προτρέπει νὰ συνεχίσει νὰ πράττει ὅ,τι ἐνδείκνυται ὑπὲρ τῶν ἐπαρχιωτῶν του καὶ τῶν προσφύγων, κρατώντας γὰ ὅλα ἐνήμερη τὴν Ἐκκλησία.

Τῷ Μητροπολίτῃ Ἐλευθερουπόλεως
κ. Κωνσταντίνω.

Ἐλήφθη καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεγνώσθη τὸ ἀπὸ γ' τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμμα τῆς Ἱερότης αὐτῆς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ καταφυγόντων ὁμογενῶν προσφύγων. Ἐπαινοῦμεν τὰς ἐνεργείας καὶ εἰσηγήσεις τῆς Ἱερότητος αὐτῆς πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν χριστιανῶν αὐτῆς καὶ τῶν προσφύγων καὶ προτρεπόμεθα, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅπως ἐξακολουθῇ πάντοτε εἰσηγούμενη τοῖς ἀρμοδίοις πᾶν ὅ,τι ἐνδείκνυται ὑπὲρ τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτῆς

καὶ τῶν δυστυχῶν προσφύγων, καθιστῶσα ἅμα ἐκάστοτε τὴν Ἐκκλησίαν ἐνήμερον περὶ πάσης ὑπὲρ αὐτῶν σχετικῆς ἐνεργείας¹¹.
Ἡ δὲ κτλ.

,α ρκβ'. Νοεμβρίου κς'.

112. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο σχετικὰ μὲ ἄδεια τελέσεως γάμου πέμπτου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας (14 Δεκεμβρίου 1922).

ΚΠΑ Α' 92, σ. 547 / Ἀριθμ. Πρωτ. 8502¹².

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνος μὲ γράμμα του τῆς 24ης Νοεμβρίου 1922 ἐξέθεσε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ζητοῦσε νὰ ἐπιτραπῆ ὁ γάμος τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας του, ἀπὸ τὸ χωριὸ Μουσθῆνη, Δημητρίου Μοσχοπούλου καὶ Βασιλικῆς Κασπέρη, συγγενῶν πέμπτου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας. Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Μελέτιος Δ') ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξέτασε τοὺς λόγους ποὺ ἐξέθετε στὸ γράμμα του καὶ ἐπιτρέπει τὴν τέλεση τοῦ γάμου αὐτοῦ.

Τῷ Μητροπολίτῃ Ἐλευθερουπόλεως
κ. Κωνσταντίνω.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ κδ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητας, δι' οὗ διὰ τοὺς ἀναφερομένους λόγους αἰτεῖται τὴν ἄδειαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου τῶν ἐκ τοῦ χωριοῦ Μουσθῆνη¹³ ἐπαρχιωτῶν αὐτῆς Δημητρίου Μοσχοπούλου καὶ Βασιλικῆς Κασπέρη συνδεομένων διὰ συγγενείας πέμπτου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας, δηλοῦμεν εἰς ἀπάντησιν ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐκτιμήσασα τοὺς ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς λόγους, ἐπέτρεψε κατ' οἰκονομίαν ἐκκλησιαστικὴν τὸν γάμον τῶν εἰρημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτῆς.

Ἡ δὲ κτλ.

,α ρκβ'. Δεκεμβρίου ιδ'¹⁴.

113. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο σχετικὰ μὲ τέλεση γάμου στὸ χωριὸ Αὐλὴ καὶ ἄλλα ζητήματα συζυγικῶν διαφορῶν (20 Ἀπριλίου 1923).

11. Βλ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, *Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης*, σ. 17-19: «Ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος μετὰ τὴν μικρασιατικὴ καταστροφή».

12. Μνεῖα τοῦ ἐγγράφου ἀπὸ τὸν ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ, *Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης*, σ. 19, ὑποσημ. 36.

13. Χωριὸ τοῦ Παγγαίου· βλ. ΓΟΥΣΙΟΣ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα*, σ. 6-7, καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 95, 99, 179, 180 καὶ 216.

14. Βλ. καὶ τὰ ἐγγραφα ἀρ. 106 καὶ 113.

ΚΠΑ Α' 93, σ. 163 / Άριθμ. Πρωτ. 1722¹⁵.

Περίληψη: Μὲ γράμμα του τῆς 13ης Νοεμβρίου 1922 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνος ἐξέθεσε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῆ ὁ γάμος τοῦ Γεωργίου Καρυμφύλη ἀπὸ τὸ χωριὸ Αὐλὴ μὲ τὴ δεύτερη ἐξ-ἀδελφὴ του Δάφνη Βασιλείου. Ὁ Πατριάρχης (Μελέτιος Δ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, ἀνακοινώνει στὸν Κωνσταντῖνο ὅτι δίνεται ἡ ἄδεια γιὰ τὸν γάμο αὐτόν, ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὰ ὑπόλοιπα ζητήματα, τὰ ὁποῖα ὁ Ἐλευθερουπόλεως ἐξέθετε στὸ γράμμα του, τοῦ τονίζεται ὅτι ὅλα τὰ προβλήματα τῶν συζυγικῶν διαφορῶν πρέπει νὰ διευθετηθοῦν στὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἀφοῦ ὅμως καὶ ἡ μητρόπολη πράξει ὅ,τι ἀπαιτεῖται γιὰ τὴ διάλυση τῶν παρανόμων συνοικεσίων.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνω.

Ἀπαντητικῶς εἰς τὸ ἀπὸ ἰγ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος, ἀνακοινούμεθα ὅτι συνοδικῆ διαγνώμη ἐπετράπη διὰ τοὺς ἀναφερομένους λόγους ἢ τέλεις τοῦ γάμου τοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Αὐλῆ¹⁶ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ὀρμωμένου Γεωργίου Καρυμφύλη μετὰ τῆς δευτέρας ἐξαδέλφης αὐτοῦ Δάφνης Βασιλείου. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς ἀναφερομένων λοιπῶν ζητημάτων, τῶν ὁποίων τονίζεται ἐπείγουσα ἢ ἐξομάλυνση, ἐπιδηλοῦμεν ὅτι μόνον ἀρμόδια πρὸς ἀπόφασιν καὶ ἐνέργειαν τῶν δεόντων εἶναι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀνενεχθῶσιν οἱ ἀδικούμενοι ἐκ τῶν συζύγων, διὰ τὰ περαιτέρω, ἀφοῦ, ἐννοεῖται, γένηται καὶ ἀπὸ μέρους τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως τὸ προσήκον πρὸς διάσπασιν τῶν παρανόμων τούτων συνοικεσίων.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ κτλ.

,α ἄκγ'. Ἀπριλίου κ'17.

114. Συνοδικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο σχετικὰ μὲ τὴ χορήγηση ἀδείας γιὰ μετάβασή του στὴν Ἀθήνα (26 Σεπτεμβρίου 1923).

ΚΠΑ Α' 93, σ. 458 / Άριθμ. Πρωτ. 4620.

Περίληψη: Ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνος τὴ 13η Σεπτεμβρίου ὑπέβαλε στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο αἴτηση γιὰ χορήγηση ἀδείας πέντε ἡμερῶν ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του προκειμένου νὰ μεταβεῖ στὴν Ἀθήνα, τοῦ ἀνακοινώνεται ὅτι τοῦ χορηγήθηκε συνοδικῶς ἡ ἐν λόγῳ ἄδεια.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνω.

Ληφθείσης ὑπ' ὄψιν τῆς διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν ἰγ' τοῦ λήγοντος

15. Πρβ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, *Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης*, σ. 19, ὑποσημ. 36.

16. Χωριὸ τοῦ Παγγαίου, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. παραπάνω, σ. 174, ὑποσημ. 13.

17. Βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 106 καὶ 112.

μηνός <γράμματος> ὑποβληθείσης αἰτήσεως τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, ἀσμένως ἀνακοινούμεθα ὅτι παρεσχέθη αὐτῇ συνοδικῶς¹⁸ ἡ αἰτηθεῖσα ἄδεια πέντε ἡμερῶν ἀπουσίας ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς πρὸς μετάβασιν εἰς Ἀθήνας ἐπὶ τῷ ἀναφερομένῳ σκοπῷ.

Εἶεν δὲ κτλ.

,αρχγ'. Σεπτεμβρίου κς'.

115. Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνο σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάθεση σὲ αὐτὸν ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς στὸ Ἅγιον Ὄρος (29 Δεκεμβρίου 1923).

ΚΠΑ Α' 93, σ. 577 / Ἀριθμ. Πρωτ. 5850.

Περίληψη: Ἡ Ἱερὰ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔστειλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔκθεση μὲ τὴν ὁποία κατήγγειλε τὴ λαυριωτικὴ Σκῆτη τῶν Καυσοκαλυβίων γιὰ ἀνευλαβῆ καὶ ἀνάρμοστη συμπεριφορά, μὲ ἀφορμὴ τὴν ὑλοτομία κάποιου δάσους, τόσο πρὸς τὴν κυρίαρχη Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας ὅσο καὶ πρὸς τὴν Ἱερὰ Κοινότητα. Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὴν καταγγελία αὐτὴ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀποφάσισε, γιὰ τὴν τακτοποίηση τοῦ ζητήματος τῆς ὑλοτομίας καὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐν λόγω Σκῆτης μὲ τὴν κυρίαρχη Μονὴ καὶ τὴν Ἱερὰ Κοινότητα, νὰ μεταβεῖ ἐξαρχικῶς στὸ Ἅγιον Ὄρος ὁ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντῖνος. Μὲ τὴν παρούσα ἐπιστολὴ ὁ Πατριάρχης (Γρηγόριος Ζ')¹⁹ τοῦ ἀνακοινώνει τὴν ἀνάθεση τῆς ἐντολῆς αὐτῆς καὶ τοῦ ὑποδεικνύει ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάσει τὰ πράγματα καὶ νὰ πράξει ὅ,τι ἐνδείκνυται, ὑποβάλλοντας τὸ πόρισμά του στὴν Ἐκκλησία. Ἐσώκλειστη στὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστέλλεται καὶ ἡ καταγγελία τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνῳ.

Ἡ Ἱερὰ Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὄρους δι' ἐκθέσεως αὐτῆς κατήγγειλε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν λαυριωτικὴν Σκῆτην τῶν Καυσοκαλυβίων²⁰ ὡς πολιτευθεῖσαν πρὸς τε τὴν κυρίαρχον Ἱερὰν Μονὴν τῆς Μεγίστης Λαύ-

18. Λόγω τῆς χρεΐας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου· εἶχε ἤδη παραιτηθεῖ ὁ Μελέτιος Μεταξάκης, καὶ προεδρεύων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου ἦταν ὁ μητροπολίτης Καισαρείας Νικόλαος (γιὰ τὸν ὁποῖον βλ. παραπάνω, σ. 173, ὑποσημ. 12, ἔγγραφο ἀρ. 106).

19. Πρόκειται γιὰ τὸν Πατριάρχη Γρηγόριο Ζ' Ζερβουδάκη τὸν ἀπὸ Χαλκηδόνος (6 Δεκεμβρίου 1923-17 Νοεμβρίου 1924), γιὰ τὸν ὁποῖον βλ. παραπάνω, σ. 99, ὑποσημ. 62 (ἔγγραφο ἀρ. 42, ὡς Σερρών).

20. Ἡ ἀθωνικὴ Σκῆτη τῶν Καυσοκαλυβίων (ἢ Σκῆτη τῆς Ἁγίας Τριάδος) ἀνήκει στὴ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας (ἀπέχει περὶ τὶς 4½ ὥρες πεζοπορίας ἀπὸ αὐτὴν). Τὸ ὄνομα Καυσοκαλύβια τὸ ὀφείλει στὸν Ὅσιο Μάξιμο τὸν Καυσοκαλυβίτη (14ος αἰώνας), ὁ ὁποῖος ἔκαιγε τὴν καλύβα του, μετακομίζοντας συνεχῶς, γιὰ νὰ μὴν ἀποκτήσει περιουσία, ἀλλὰ νὰ βρίσκεται πάντοτε σὲ πλήρη ἀκτημοσύνη. Βλ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, Καυσοκαλύβια, *ΘΗΕ* 7 (1965) 468-469.

καὶ ἐνεργήσῃ τὸ προσήκον, ὑποβάλλουσα καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πόρισμα τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἀποστέλλεται αὐτῇ ἐγκλείστως ὡδε καὶ ἀντίγραφον τῆς σχετικῆς καταγγελτηρίου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκθέσεως τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

Ἡ δὲ κτλ.

,αἰκγ'. Δεκεμβρίου κθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΔΡΑΓΟΥΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

(13 Μαρτίου 1924 - 9 Νοεμβρίου 1927)

Ο ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΛΗΣ (ἢ Δάγγουλας) γεννήθηκε στὴν Ἀρτάκη τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου τὸ 1866. Σπούδασε στὴν πατρίδα του καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή. Τὸ 1886 ἐργάσθηκε ὡς διδάσκαλος στὴν Ἀρτάκη καὶ ἀκολούθως στὸ Ζωγράφειο Γυμνάσιο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ 1899 ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. Τὸ 1908, ἤδη ὡς σπουδαστής, χειροτονήθηκε διάκονος, καὶ τὸ ἐπόμενο ἔτος πρεσβύτερος καὶ ἔλαβε τὸ ὀφίκιο τοῦ ἀρχιμανδρίτη. Ὑπηρέτησε σὲ διάφορες μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς στὴν Πόλη. Τὸ 1906 ἐξελέγη μητροπολίτης Μελενίκου, τὸ 1911 Γρεβενῶν καὶ ἀπεβίωσε ὡς Ἐλευθερουπόλεως τὴν 9ῃ Νοεμβρίου 1927 στὴν Ἀθήνα, ὅπου καὶ κηδεύθηκε. Ὑπῆρξε δραστήριος ἱεράρχης μὲ σημαντικὴ ἐθνικὴ δράση στὶς μακεδονικὲς ἐπαρχίες τὶς ὁποῖες ἐποίμανε¹.

Ἀπὸ τὰ ἐννέα ἔγγραφα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Αἰμιλιανό, τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται στὴ συνέχεια, τὰ τρία πρῶτα ἀφοροῦν τὶς ἐκλογὲς ἀρχιερέων στὶς μητροπόλεις Ἐλευθερουπόλεως καὶ Γρεβενῶν², τὴν ἀνακοίνωση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅτι παύει ἢ ποινὴ ἀργίας ἢ ὁποῖα εἶχε ἐπιβληθεῖ στὸν Αἰμιλιανὸ ὡς Γρεβενῶν καὶ ὅτι μετατέθηκε στὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως³, τὴν ἀφιξὴ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως καὶ τοῦ Γρεβενῶν στὶς νέες ἐπαρχίες τους, καθὼς καὶ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ Πατριάρχου (Γρηγορίου Ζ')⁴. Στὰ ὑπόλοιπα γίνεται λόγος γιὰ χορήγηση ἀδείας γιὰ λόγους ὑγείας στὸν Ἐλευθερουπόλεως⁵, γιὰ τὴν ἀπόδοση σὲ αὐτὸν τοῦ τίτλου τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου

1. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 339-342.

2. Τὸ πρῶτο ἀπὸ αὐτὰ συγκροτεῖται ἀπὸ τέσσερα τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα στὸν σχετικὸ ΚΠΑ καταγράφονται ὡς ἐνιαῖο ἔγγραφο.

3. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 117.

4. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 118.

5. Βλ. τὰ ἔγγραφα ἀρ. 119, 121 καὶ 123.

Παγγαίου⁶, γιά χειροτονία ιερέως στήν ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως⁷, καί γιά τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου στό Πράβι⁸.

116. Τέσσερα τηλεγραφήματα σχετικά μέ τίς ἐκλογές μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως καί μητροπολίτη Γρεβενῶν (13 Μαρτίου 1924).

ΚΠΑ Α' 93, σ. 718-719 / Ἀριθμ. Πρωτ. 946⁹.

Περίληψη: Τò πρῶτο τηλεγράφημα ἀπεστάλη ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη (Γρηγόριου Ζ')¹⁰ πρὸς τὰ Κοινοτικά Σωματεῖα τοῦ Πραβίου, ἀνακοινώνοντας τήν ἐκλογή τοῦ Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ ὡς μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως· τὸ δεύτερο ἀπεστάλη στὸν μητροπολίτη Αἰμιλιανὸ στὰ Γρεβενά, πληροφορώντας τον ὅτι ἐξελέγη μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως· τὸ τρίτο τηλεγράφημα ἀπεστάλη πρὸς τὰ Κοινοτικά Σωματεῖα τῶν Γρεβενῶν, ἀνακοινώνοντας τὴ μετάθεση τοῦ Αἰμιλιανοῦ ἀπὸ τὰ Γρεβενά στὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως καί τήν ἐκλογή τοῦ τιτουλαρίου ἐπισκόπου Νεαπόλεως Νικολάου ὡς μητροπολίτη Γρεβενῶν· τὸ τελευταῖο τηλεγράφημα ἀπεστάλη στὸν ἐπίσκοπο Νεαπόλεως στήν Ἀθήνα, συγχαίροντάς τον γιά τὴν προαγωγή του στὴ μητρόπολη Γρεβενῶν.

Α' Μητρόπολις Ἐλευθερουπόλεως

1) Κοινοτικά Σωματεῖα.

Πράβιον (Καβάλλα)

Μητροπολίτης ὑμῶν ἐξελέγη Γρεβενῶν Αἰμιλιανός. Συγχαίρομεν ὑμῖν ἀπάσῃ ἐπαρχίᾳ.

2) Μητροπολίτην Αἰμιλιανὸν

Γρεβενά.

Μετετέθητε Μητρόπολιν Ἐλευθερουπόλεως.

*

Β' Μητρόπολις Γρεβενῶν

3) Κοινοτικά Σωματεῖα

Γρεβενά.

6. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 120.

7. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 122.

8. Βλ. τὸ ἔγγραφο ἀρ. 124. Γιά ἄλλα ἔγγραφα ποῦ ἀφοροῦν τὸν Αἰμιλιανὸ ὡς μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 523-533 (ἔγγραφα ἀρ. 118-123).

9. Τὰ τέσσερα αὐτὰ τηλεγραφήματα εἶναι πρωτοκολλημένα μέ κοινὸ πρωτόκολλο καί ἀπεστάλησαν προφανῶς τὴν ἴδια ἡμέρα.

10. Γιά τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1923-1924) Γρηγόριο Ζ' βλ. παραπάνω, σ. 99, ὑποσημ. 62 (ἔγγραφο ἀρ. 42, ὡς Σερρών).

Μητροπολίτου Αιμιλιανού μετατεθέντος Ἐλευθερούπολιν, Μητροπολίτης ὑμῶν ἐξελέγη ἐπίσκοπος Νεαπόλεως Νικόλαος¹¹. Συγχαίρομεν ὑμῖν ἀπάσῃ ἐπαρχίᾳ.

4) Μητροπολίτην Γρεβενῶν Νικόλαον. Ἀθήναις.

Προήχθητε Μητρόπολιν Γρεβενῶν. Συγχαίρομεν.

13 Μαρτίου 1924.

117. Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν μητροπολίτη Αἰμιλιανὸ σχετικὰ μὲ τὴν παύση τῆς ἀργίας του καὶ τὴν ἐκλογή του στὴ χηρεύουσα μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως (20 Μαρτίου 1924).

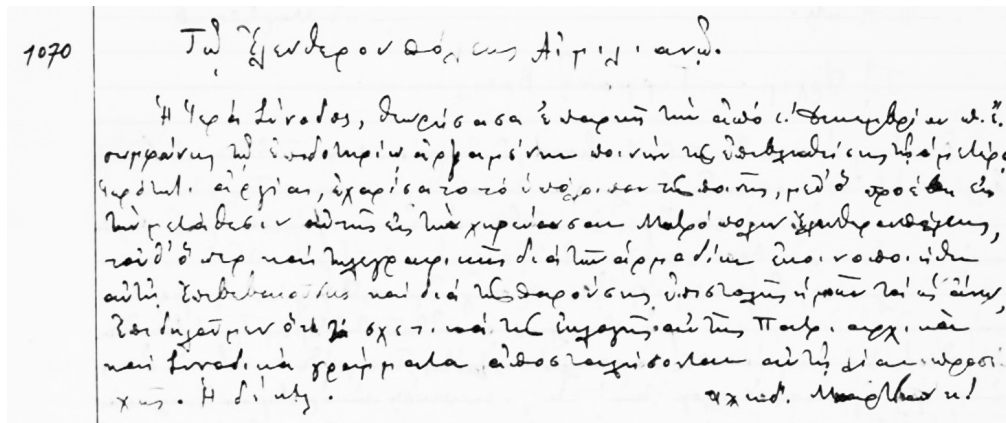
ΚΠΑ Α' 93, σ. 723 / Ἀριθμ. Πρωτ. 1070.

Περίληψη: Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀφοῦ θεώρησε ἐπαρκῆ τὴν ποινὴ τῆς ἀργίας ποὺ εἶχε ἐπιβάλει ἀπὸ τὴ 10η Δεκεμβρίου 1923 στὸν Γρεβενῶν Αἰμιλιανό, τοῦ χάρισε τὸ ὑπόλοιπο τῆς ποινῆς καὶ ἀκολούθως τὸν μετέθεσε στὴ χηρεύουσα μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως, γεγονός τὸ ὁποῖο τοῦ κοινοποιήθηκε τηλεγραφικῶς. Μὲ τὴν παρούσα ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου (Γρηγορίου Ζ') ἐπιβεβαιώνεται ἡ ἐν λόγῳ μετάθεση, καὶ ἐπισημαίνεται ὅτι τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή του Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ γράμματα θὰ τοῦ ἀποσταλοῦν σύντομα.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῷ.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, θεωρήσασα ἐπαρκῆ τὴν ἀπὸ 1' Δεκεμβρίου π.ῆ. συμφώνως τῷ ἐπιδοτηρίῳ ἀρξαμένην ποινὴν τῆς ὑποβληθείσης τῇ ὑμε-

11. Ὁ Νικόλαος Παπανικολάου ἀπὸ τὴ Σιάτιστα (1883-†1933), τὴν 22α Φεβρουαρίου 1918, ἐνῶ ὑπηρετοῦσε ὡς πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Καισαρείας, χειροτονήθηκε ἀρχιερέας ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Νεαπόλεως (στὰ ἐκκλησιαστικὰ *Τακτικὰ* καταγράφονται τρεῖς ὁμώνυμες ἐπισκοπές, μία τῆς μητροπόλεως Σταυρουπόλεως τῆς ἐπαρχίας Καρίας, μία τῆς μητροπόλεως Ἀντιοχείας τῆς ἐπαρχίας Πισιδίας καὶ μία τρίτη τῆς μητροπόλεως Σελευκείας τῆς ἐπαρχίας Ἰσαυρίας) ὡς βοηθὸς τοῦ Καισαρείας Νικολάου Σακκοπούλου (1914-1927) τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας, καὶ τὸ 1924 μητροπολίτης Γρεβενῶν. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 196, 252 καὶ 279 (Νεαπόλεως), καὶ ΣΙΓΑΛΑΣ, *Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν*, σ. 75-79. Βλ. ἀκόμη ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 532 (Γρεβενῶν)· Ὁ ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 87 (Νεαπόλεως)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῆς του στὶς δύο ὡς ἄνω ἐπαρχίες βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, 1610 (Νεαπόλεως) καὶ 1666 (Γρεβενῶν) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 404 καὶ 416 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 266 (Νεαπόλεως τῆς μητροπόλεως Σταυρουπόλεως, Νεαπόλεως τῆς μητροπόλεως Ἀντιοχείας) καὶ 102-103 (Γρεβενῶν).

Εικόνα 35. ΚΠΑ Α' 93, σ. 723, Αριθμ. Πρωτ. 1070, ήμερ. 20-3-1924:

Ἡ πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τὸν Γρεβενῶν Αἰμιλιανὸ μὲ τὴν ὁποία τοῦ γνωστοποιεῖται ὅτι ἐξελέγη μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως (ἔγγραφο ἀρ. 117).

τέρα Ἱερότητι ἀργίας¹², ἐχαρίσατο τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς, μεθ' ὃ προέβη εἰς τὴν μετάθεσιν αὐτῆς εἰς τὴν χηρεύουσαν Μητρόπολιν Ἐλευθερουπόλεως, τοῦθ' ὅπερ καὶ τηλεγραφικῶς διὰ τῶν ἀρμοδίων ἐκοινοποιήθη αὐτῇ. Ἐπιβεβαιοῦντες καὶ διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ἡμῶν τὰ ὡς ἄνω, ἐπιδηλοῦμεν ὅτι τὰ σχετικὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ γράμματα ἀποσταλήσονται αὐτῇ λίαν προσεχῶς.

Ἡ δὲ κτλ.

,αρχιδ'. Μαρτίου κ'.

118. Πατριαρχικὸ γράμμα σχετικὰ μὲ τὴν ἀφιξη τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ στὴν ἐπαρχία του. – Παρόμοιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς τὸν Γρεβενῶν Νικόλαο (7 Μαΐου 1924).

ΚΠΑ Α' 93, σ. 782 / Αριθμ. Πρωτ. 1512-1578.

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸς ἀπέστειλε γράμμα στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο πληροφοροῦσε τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴν ἀφιξη στὴ νέα ἐπαρχία του καὶ τὴν ὑποδοχὴ ποὺ τοῦ ἐπιφύλαξε τὸ ποίμνιό του. Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ ὁ Πατριάρχης (Γρηγόριος Ζ') ἐκφράζει τὴν εὐαρέσκειά του καὶ ἀποστέλλει τὶς εὐχῆς του πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως γιὰ ἐκπλήρωση τῶν ποιμαντορικῶν καθηκόντων του.

12. Γιὰ τὴν ἀργία αὐτὴ δὲν ἐντόπισα κάποιο σχετικὸ ἔγγραφο οὔτε κάποια ἄλλη ἀναφορὰ στὴ βιβλιογραφία· γι' αὐτὴν δὲν κάνει λόγο οὔτε ὁ ΣΙΓΑΛΑΣ, *Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν*, σ. 72-75 (ὅπου τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Αἰμιλιανό).

Τῷ Γρεβενῶν Νικολάῳ
Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῷ.

Ἐκ τοῦ σχετικοῦ γράμματος τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως ἐπληροφορήθημεν τὴν εἰς τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῇ ἐπαρχίαν ἄφιξιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν, ἣν ἔτυχε παρὰ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς. Συγχαίροντες ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι ἐπ' ἀμφοτέροις, εὐχόμεθα ἐγκαρδίως ὅπως ὁ Κύριος ἐνισχύῃ καὶ ἐνδυναμοῖ τὴν ὑμετέραν Ἱερότητα ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτῆς καθηκόντων, τηρῆ δὲ ἄρρηκτον καὶ ἀδιάσπαστον τὸν μεταξὺ ποιμένος καὶ ποιμνίου δεσμόν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐνότητος ἐπὶ κοινῷ ἀγαθῷ.

Ἡ δὲ κτλ.

,α' κδ'. Μαΐου ζ'¹³.

119. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸ σχετικὰ μὲ τὴ χορήγηση ἀδείας ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας (2 Ἰουλίου 1924).

ΚΠΑ Α' 91, σ. 528 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2428.

Περίληψη: Στὶς 21 Ἰουνίου ὁ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸς ἀπέστειλε γράμμα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο ζητοῦσε ἄδεια νὰ ἀπουσιάσει ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας καὶ ἐξηγοῦσε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους δὲν μπόρεσε νὰ κάνει χρῆση τῆς σχετικῆς ἀδείας ἀπουσίας ποὺ τοῦ εἶχε χορηγηθεῖ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1923 (ὅταν ἦταν ἀκόμη μητροπολίτης Γρεβενῶν). Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Πατριάρχης (Γρηγόριος Ζ') τοῦ κοινοποιεῖ ὅτι τοῦ δίνεται συνοδικῶς γιὰ λόγους ὑγείας δεκαπενθήμερη ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του καὶ μεταβάσεώς του στὴν Ἀθήνα.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῷ.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ κα'. τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος, δι' οὗ, δηλοῦσα ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῇ κατὰ 7/βριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἄδειαν ἀπουσίας ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς¹⁴, αἰτεῖται ἵνα παρασχεθῇ ἤδη αὐτῇ δεκαπενθήμερος ἄδεια πρὸς μετάβασιν καὶ διαμονὴν ἐν Ἀθήναις χάριν περιθάλψεως τῆς ὑγείας αὐτῆς, δηλοῦμεν εἰς ἀπάντησιν ὅτι ἐχορηγήθη αὐτῇ συνοδικῶς ἢ αἰτουμένη δεκαπενθήμερος ἄδεια.

Ἡ δὲ κτλ.

,α' κδ'. Ἰουλίου β'¹⁵.

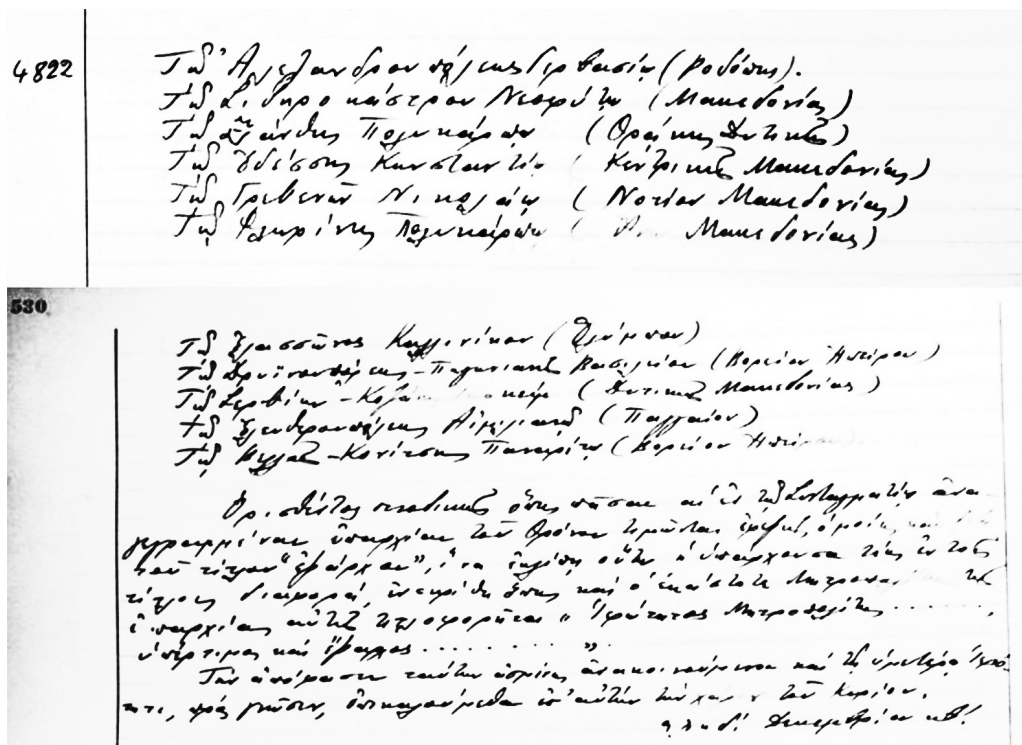
13. Πρόκειται γιὰ ἔγγραφο ποὺ ἀπεστάλη ἀπαράλλακτο πρὸς τοὺς δύο κατονομαζόμενους ἱεράρχες, μὲ μόνη διαφοροποίηση στὴν προσφώνηση ἀνάλογα μὲ τὸν παραλήπτη.

14. Δηλαδή ἀπὸ τὴ μητρόπολη Γρεβενῶν.

15. Βλ. καὶ παρακάτω, τὰ ἔγγραφα ἀρ. 121 καὶ 123.

120. Πατριαρχικό γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸ σχετικὰ μὲ τὴ χορήγηση τοῦ τίτλου τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Παγγαίου. – Παρόμοιο γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς ἄλλους ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου (22 Δεκεμβρίου 1924).

ΚΠΑ Α' 94, σ. 529-530 / Ἀριθμ. Πρωτ. 4822.

Εἰκόνα 36. ΚΠΑ Α' 94, σ. 529-530, Ἀριθμ. Πρωτ. 4822, ἡμερ. 22-12-1924:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς μητροπολίτες τοῦ Θρόνου σχετικὰ μὲ τὴν ἀπόδοση σὲ αὐτοὺς ἐξαρχικῶν τίτλων· στὸν Ἐλευθερουπόλεως δίδεται ὁ τίτλος «ὑπερτίμος καὶ ἐξάρχος Παγγαίου» (ἔγγραφο ἀρ. 120).

Περίληψη: Ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποφάσισε, γιὰ νὰ ἀπαλειφθεῖ ἡ παρατηρούμενη διαφορὰ στοὺς τίτλους τῶν μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου, ὅλοι οἱ μητροπολίτες ποὺ ἀναγράφονται στὸ Συνταγμάτιο νὰ φέρουν τὸν τίτλο τοῦ ἐξάρχου. Ἔτσι ὁ Πατριάρχης (Κωνσταντῖνος ΣΤ')¹⁶ ἀνακοινώνει στὸν Ἐλευθερουπόλεως

16. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ΣΤ' Ἀράμπογλου(ς) ὁ ἀπὸ Δέρκων, γεννήθηκε στὴ Συγὴ τῆς Προύσας τὸ 1859. Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης. Τὸ 1896 ἐξελέγη ἐπίσκοπος ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι Ροδοστόλου (τὸ πάλαι ποτὲ διαλαμφάσης ἐπισκοπῆς τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως), τὸ 1899 Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, τὸ 1906

Αιμιλιανό ότι ο τίτλος του από τούδε και στο εξής θα είναι ο ακόλουθος: «*Ἱερώτατος Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Παγγαίου*».

Τῷ Ἀλεξανδρουπόλεως Γερβασίῳ (Ροδόπης)
Τῷ Σιδηροκάστρου Νεοφύτῳ (Μακεδονίας)
Τῷ Ξάνθης Πολυκάρπῳ (Θράκης Δυτικῆς)
Τῷ Ἐδέσσης Κωνσταντίῳ (Κεντρικῆς Μακεδονίας)
Τῷ Γρεβενῶν Νικολάῳ (Νοτίου Μακεδονίας)
Τῷ Φλωρίνης Πολυκάρπῳ (Ἄνω Μακεδονίας)
Τῷ Ἐλασσῶνος Καλλινίκῳ (Ὀλύμπου)
Τῷ Δρυϊνουπόλεως-Πωγωνιανῆς Βασιλείῳ (Βορείου Ἡπείρου)
Τῷ Σερβίων-Κοζάνης Ἰωακείμ (Δυτικῆς Μακεδονίας)
Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῷ (Παγγαίου)
Τῷ Βελλᾶς-Κονίτσης Παναρέτῳ (Βορείου Ἡπείρου)¹⁷.

Ὅρισθέντος συνοδικῶς ὅπως πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Συνταγματικῷ ἀναγραφόμεναι ἐπαρχίαι τοῦ Θρόνου τιμῶνται ἐφεξῆς ὁμοίως καὶ διὰ τοῦ τίτλου

Τραπεζοῦντος, τὸ 1913 Κυζίκου, τὸ 1922 Προύσης καὶ τὸ 1924 Δέρκων. Στὶς 17 Δεκεμβρίου 1924 ἀνεδείχθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Στὶς 30 Ἰανουαρίου 1925 ἀπελάθηκε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη (μὲ βάση τὴ συμφωνία περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν) καὶ στὶς 22 Μαΐου τοῦ ἴδιου ἔτους παραιτήθηκε. Ἀπεβίωσε στὴν Ἀθήνα τὸ 1930. Βλ. ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ, *Οἱ τιτουλᾶριοι ἀρχιερεῖς*, σ. 282 (Ροδοστόλου)· ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΑΡΔΕΩΝ, *Ἐπαρχία Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας*, σ. 30-31 (Βελλᾶς καὶ Κονίτσης)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, *Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Α'], σ. 359 (Τραπεζοῦντος), 356 (Κυζίκου), 358 (Προύσης) καὶ 363 (Δέρκων)· Ο ἸΔΙΟΣ, *Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, [Β'], σ. 88 (Ροδοστόλου)· ΑΤΕΣΗΣ, *Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι*, σ. 986 (Βελλᾶς καὶ Κονίτσης)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίες αὐτὲς βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, ἀρ. 1301 (Ροδοστόλου), 1351 (Βελλᾶς καὶ Κονίτσης), 1444 (Τραπεζοῦντος), 1580 (Κυζίκου), 1616 (Προύσης), 1679 (Δέρκων) καὶ 1700 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι*, σ. 364, 370, 383, 400, 406, 418 καὶ 423 ἀντίστοιχα], ἐνῶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τους βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, *Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων*, σ. 317-318 (Ροδοστόλου), 82-83 (Βελλᾶς καὶ Κονίτσης), 360-361 (Τραπεζοῦντος), 209 (Κυζίκου), 309-310 (Προύσης), 111-112 (Δέρκων) καὶ 212-216 (Κωνσταντινουπόλεως). Βλ. ἀκόμη ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ, *μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, Ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος*, Ἐν Ἀθήναις 1933 (ἀνατύπ.: 1973), σ. 668-672· ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 490-508 (στὴ σ. 490 σχετικὴ βιβλιογραφία).

17. Οἱ μητροπολίτες αὐτοὶ ἀρχιεράτευσαν στὶς ἐδῶ καταγραφόμενες ἐπαρχίες τους κατὰ τὰ ἀκόλουθα χρονικὰ διαστήματα: ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Γερβάσιος Σαρασίτης ὁ ἀπὸ Ἀγκύρας (1922-1934), ὁ Σιδηροκάστρου Νεόφυτος Ἀποστολίδης (Τσακόπουλος: Κωνσταντινίδης Φιλιππαῖος, καταγράφοντάς τον ὡς Μελενίκου) (1922-1929), ὁ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου Πολύκαρπος Ψωμιάδης ὁ ἀπὸ Νεοκαισαρείας (1922-1935), ὁ Ἐδέσσης Κωνσταντῖος Ρούσης ὁ ἀπὸ Βερροίας καὶ Ναούσης (26 Ἰουνίου 1924-1941), ὁ Γρεβενῶν Νικόλαος Παπανικολάου ὁ

<του>¹⁸ «ἐξάρχου», ἵνα ἐκλίπη οὕτω ἢ ὑπάρχουσα τέως εἰς τοὺς τίτλους διαφορά, ἐνεκρίθη ὅπως καὶ ὁ ἐκάστοτε Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς τιτλοφορῆται «ιερώτατος Μητροπολίτης ...¹⁹ ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ...²⁰».

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀσμένως ἀνακοινούμενοι καὶ τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι, πρὸς γνῶσιν, ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου.

,αἰκδ'. Δεκεμβρίου κθ'.

*

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῷ.

Ὅρισθέντος συνοδικῶς ὅπως πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Συνταγματικῷ ἀναγραφόμεναι ἐπαρχίαι τοῦ Θρόνου τιμῶνται ἐφεξῆς ὁμοίως καὶ διὰ τοῦ τίτλου <του> «ἐξάρχου», ἵνα ἐκλίπη οὕτω ἢ ὑπάρχουσα τέως εἰς τοὺς τίτλους διαφορά, ἐνεκρίθη ὅπως καὶ ὁ ἐκάστοτε Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς τιτλοφορῆται «ιερώτατος Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Παγγαίου».

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀσμένως ἀνακοινούμενοι καὶ τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι, πρὸς γνῶσιν, ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου.

,αἰκδ'. Δεκεμβρίου κθ'.

121. Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸν σχετικὰ μὲ τὴ χορήγηση ἀδείας ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας (16 Φεβρουαρίου 1927).

ΚΠΑ Α' 95, σ. 51 / Ἄριθμ. Πρωτ. 381.

Περίληψη: Μὲ γράμμα του στὶς 7 Φεβρουαρίου 1927 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸς ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο εἰκοσαήμερη ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας. Μὲ τὴν παροῦσα ἐπιστολὴ ὁ Πατριάρχης (Βασίλειος Γ') τοῦ κοινοποιεῖ ὅτι τοῦ χορηγεῖται ἢ ἐν λόγῳ ἄδεια, ὥστε νὰ μεταβεῖ στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴν Ἀθήνα.

ἀπὸ Νεαπόλεως (13 Μαρτίου 1924-1933), ὁ Φλωρίνης Πολύκαρπος Σακελλαρόπουλος ὁ ἀπὸ Πέτρας (1912-1926), ὁ Ἐλασσῶνος Καλλίνικος Λαμπρινίδης ὁ ἀπὸ Κρήνης (14 Ὀκτωβρίου 1924-1955), ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς Βασίλειος Παπαχρήστου ὁ ἀπὸ Βελεγράδων (1909-1936), ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἰωακείμ Αποστολίδης ὁ ἀπὸ Μετρῶν καὶ Αθύρων (1923-1926), ὁ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸς Δραγούλης ὁ ἀπὸ Γρεβενῶν (1924-1927) καὶ ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτισης Πανάρετος Ξανθόπουλος ὁ ἀπὸ Δωδώνης (1922-1926).

18. Προφανῶς παραλείφθηκε ἀπὸ ἀντιγραφικὸ λάθος.

19. Ἡ ὀνομασία τῆς μητροπόλεως.

20. Ὁ τίτλος τῆς ἐξαρχίας.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῷ.

Ἀσμένως δηλοῦμεν²¹ διὰ τῆς παρουσίας ὅτι παρέχεται τῇ Ὑμετέρα Ἱερότητι συνοδικῶς ἢ διὰ τοῦ ἀπὸ ζ'. τοῦ μεσοῦντος, ἀρ. 89, γράμματος αὐτῆς ζητηθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια εἰκοσαήμερον²² ἀπουσίας ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς πρὸς μετάβασιν διὰ λόγους ὑγείας εἰς Θεσσαλονίκην <καὶ>²³ εἰς Ἀθήνας.

Ἡ δὲ κτλ.

,αϰζ'. Φεβρουαρίου ις²⁴.

122. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸ σχετικὰ μὲ τὴ χειροτονία ἱερέα σὲ χωρὶ τῆς ἐπαρχίας του (14 Ἀπριλίου 1927).

ΚΠΑ Α' 95, σ. 105 / Ἀριθμ. Πρωτ. 879.

Περίληψη: Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸς ἀπέστειλε στὶς 26 Μαρτίου 1927 γράμμα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, στὸ ὁποῖο ἐξέθετε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ χειροτονήσῃ ἱερέα γιὰ τὴν Κοινότητα τῆς Νικησιάνης, κάνοντας ταυτόχρονα λόγο καὶ γιὰ τὸν ὑποδεικνυόμενον ἀπὸ τὴν Κοινότητα κατάλληλον πρὸς χειροτονία Ἀριστοτέλη Ἀθανασίου Παπαβασιλείου. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Πατριάρχης (Βασίλειος Γ') ἀνακοινώνει στὸν Αἰμιλιανὸ ὅτι ἐνεκρίθη ἢ ἐν λόγῳ χειροτονία, δίνοντας του ἐντολή νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν Κοινότητα Νικησιάνης πέντε τουλάχιστον ὀθωμανι-

21. Πρόκειται γιὰ τὸν Πατριάρχη (1925-1929) Βασίλειο Γ' Γεωργιάδη τὸν ἀπὸ Νικαίας. Ὁ Βασίλειος γεννήθηκε στὴ Χρυσούπολη (Σκούταρι) τῆς Χαλκηδόνος τὸ 1840. Σπούδασε Φιλολογία καὶ Θεολογία στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Τὸ 1872 διορίσθηκε καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ὅπου δίδαξε ἕως τὸ 1880. Ἀκολούθως πραγματοποίησε μεταπτυχιακὰς σπουδὰς στὴν Εὐρώπῃ (1880-1884). Τὸ 1884 χειρονήθηκε διάκονος καὶ πρεσβύτερος, λαβὼν τὸ ὄφικιο τοῦ ἀρχιμανδρίτη. Τὸ 1889 ἐξελέγη μητροπολίτης Ἀγχιάλου, τὸ 1909 Πελαγονείας καὶ τὸ 1910 Νικαίας. Τῆ 13ῃ Ἰουλίου 1925, σὲ ἡλικία 85 ἐτῶν, ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἀπεβίωσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὴν 29ῃ Σεπτεμβρίου 1929. Βλ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Συμβολή, σ. 71 (Ἀγχιάλου)· ΦΙΛΙΠΠΑΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [B'], σ. 78 (Ἀγχιάλου) καὶ 73 (Πελαγονείας)· Ο ἸΔΙΟΣ, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι, [A'], σ. 357 (Νικαίας)· γιὰ τὰ ὑπομνήματα ἐκλογῶν του στὶς ἐπαρχίαις ὅπου ἀρχιεράτευσε βλ. ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἀρ. 1200 (Ἀγχιάλου), 1485 (Πελαγονείας), 1514 (Νικαίας) καὶ 1707 (Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης) [= ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, σ. 352, 388, 392 καὶ 426 ἀντίστοιχα], καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν βλ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Βιβλιογραφία τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων, σ. 24-25 (Ἀγχιάλου), 293 (Πελαγονείας), 271-272 (Νικαίας) καὶ 212-216 (Κωνσταντινουπόλεως). Βλ. ἀκόμη ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, τ. 1, σ. 509-529 (στὶς σ. 509-514 σχετικὴ βιβλιογραφία).

22. εἰκοσαήμερον] Ἄντι εἰκοσαήμερον.

23. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ προστεθεῖ ὁ συμπλεκτικὸς σύνδεσμος καί.

24. Βλ. παραπάνω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 119, καὶ παρακάτω, τὸ ἔγγραφο ἀρ. 123.

κές λίρες ως τέλη τοῦ Πατριαρχικοῦ Πρωτοκόλλου, ἐνῶ στήν κρίση τοῦ μητροπολίτη ἐπαφιόταν, ἂν ἔπρεπε νὰ εἰσπράξει μεγαλύτερο ποσόν.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῶ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτιμήσασα τοὺς ἐν τῷ ἀπὸ κς'. τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀρ. 168 γράμματι τῆς Ὑμετέρας Ἱερότητος ἀναφερομένους λόγους περὶ τῆς ὑπαρχούσης ἀνάγκης πρὸς χειροτονίαν εἰς ἱερέα διὰ τὴν Κοινότητα Νικισιάνης²⁵ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς τοῦ ὑπὸ τῆς Κοινότητος ταύτης ὑποδεικνυομένου Ἀριστοτέλους Ἀθανασίου Παπαβασιλείου, ἐνέκρινε τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν αὐτοῦ.

Ἐφ' ᾧ ἀσμένως ἀνακοινοῦμενοι τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν διὰ τὰ περαιτέρω, προτρεπόμεθα ὅπως λάβῃ παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ἀποστείλῃ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τοῦλάχιστον πέντε λίρας Τουρκίας δικαίωμα τελῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Πρωτοκόλλου, ἐπαφιεμένης τῆς λήψεως ἀνωτέρου ποσοῦ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς Ὑμετέρας Ἱερότητος.

Ἡ δὲ κτλ.

,αρκζ'. Ἀπριλίου ιδ'²⁶.

123. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸ μὲ τὸ ὅποιο τοῦ παρέχεται ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους υἰγείας (15 Σεπτεμβρίου 1927).

ΚΠΑ Α' 95, σ. 239 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2410.

Περίληψη: Τὸν Μάρτιο τοῦ 1927 ὁ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανὸς εἶχε ζητήσει ἄδεια ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ νὰ ἀπουσιάσει ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους υἰγείας· ὅμως μὲ ἄλλο γράμμα ποῦ ἀπέστειλε στὶς 15 Αὐγούστου τοῦ ἴδιου ἔτους ἐξηγοῦσε τοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους δὲν εἶχε κάνει χρῆση τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἀδείας καὶ προφανῶς ὑπέβαλε ἐκ νέου τὸ ἴδιο αἴτημα. Μὲ τὸ παρὸν γράμμα ὁ Πατριάρχης (Βασίλειος Γ'), ἔχοντας καὶ τὴ γνώμη τῆς Συνόδου, τοῦ ἀπαντᾶ ὅτι τοῦ παρέχεται μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του καὶ μεταβάσεώς του γιὰ λόγους υἰγείας στήν Ἀθήνα.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανῶ.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ ιε'. τοῦ παρελθόντος μηνός, ἀρ. 403, γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος περὶ μὴ χρησιμοποίησεως διὰ τοὺς ἀναφερο-

25. Νικισιάνης ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Νικησιάνης· Πὰ τὴ Νικήσιανη βλ. παραπάνω, σ. 145, ὑποσημ. 42 (ἐγγραφο ἀρ. 83).

26. Χειροτονία ἱερέα ἀφορᾶ καὶ τὸ ἐγγραφο ἀρ. 47 (τοῦ Κ. Παπαϊωάννου).

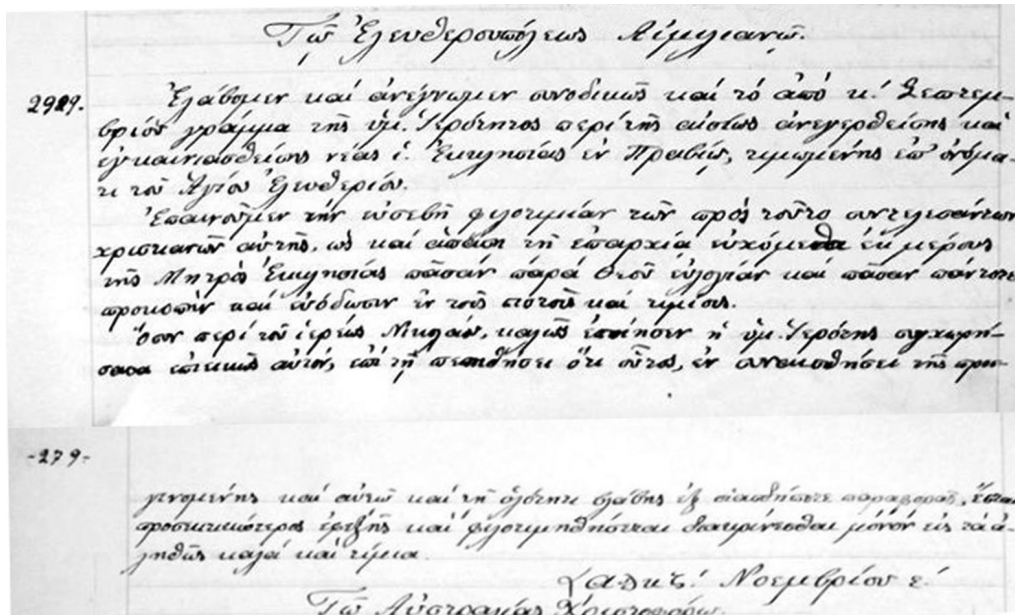
μένους λόγους τῆς κατὰ Μάρτιον²⁷ παρασχεθείσης αὐτῇ ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας, δηλοῦμεν εἰς ἀπάντησιν συνοδικῆ διαγνώμῃ ὅτι παρέχεται αὐτῇ μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας ἐκ τῆς ἐπαρχίας πρὸς μετάβασιν αὐτῆς διὰ λόγους ὑγείας εἰς Ἀθήνας.

Ἡ δὲ κτλ.

,αρκζ'. Σεπτεμβρίου ιε'.

124. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθεροπόλεως Αἰμιλιανὸ σχετικά μετὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου στὸ Πράβι καὶ τῆ συγχώρηση τοῦ ἱερέως Νικολάου (5 Νοεμβρίου 1927).

ΚΠΑ Α' 95, σ. 278-279 / Ἀριθμ. Πρωτ. 2929.

Εἰκόνα 37. ΚΠΑ Α' 95, σ. 278-279, Ἀριθμ. Πρωτ. 2929, ἡμερ. 5-11-1927:

Τὸ πατριαρχικὸ γράμμα σχετικά μετὰ τὴν ἀνάγκαι καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου στὸ Πράβι (**ἔγγραφο ἀρ. 124**).

27. Αἴτημα ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας εἶχε ὑποβάλει ὁ Αἰμιλιανὸς καὶ στὶς 7 Φεβρουαρίου 1927· τὸ αἴτημά του αὐτὸ μνημονεύεται στὸ πατριαρχικὸ ἔγγραφο ἀρ. 121 τῆς 16ης Φεβρουαρίου 1927, μετὰ τὸ ὅποιο τοῦ χορηγήθηκε εἰκοσαήμερος ἄδεια. Ὁ μητροπολίτης δὲν ἔκανε χρῆσιν τῆς ἀδείας του ἐκείνης καὶ μετὰ ἄλλο ἔγγραφο τοῦ στὶς 15 Αὐγούστου 1927 ζήτησε μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους, ἢ ὅποια καὶ τοῦ χορηγήθηκε μετὰ ἕναν μῆνα μετὰ τὸ παρὸν πατριαρχικὸ ἔγγραφο.

Περίληψη: Στις 20 Σεπτεμβρίου 1927 με γράμμα του ο Έλευθερουπόλεως Αιμιλιανός κοινοποίησε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο τα εγκαίνια του Ίερού Ναού του Αγίου Έλευθερίου στο Πράβι. Με το παρόν γράμμα ο Πατριάρχης (Βασίλειος Γ') έπαινει τους χριστιανούς που συνετέλεσαν στην περάτωση του έργου και τους αποστέλλει τις ευχές και τις εύλογίες του· επίσης εκφράζει την ευαρέσκειά του προς τον Έλευθερουπόλεως για την άφεση την οποία, με επιείκεια, έδωσε στον ιερέα Νικόλαο, με την πεποίθηση ότι ή ένέργεια αυτή θα συντελέσει στη μελλοντική όρθη συμπεριφορά του ιερέα.

Τῷ Έλευθερουπόλεως Αιμιλιανῶ.

Έλάβομεν και άνέγνωμεν συνοδικῶς και τὸ ἀπὸ κ'. Σεπτεμβρίου γράμμα τῆς ύμετέρας Ίερότητος περὶ τῆς αἰσίως άνεγερθείσης και έγκαινιασθείσης νέας ιεραῦς Έκκλησίας εν Πραβίῳ, τιμωμένης επ' ὀνόματι τοῦ Αγίου Έλευθερίου.

Έπαινούμεν τὴν εὐσεβῆ φιλοτιμίαν τῶν πρὸς τοῦτο συντελεσάντων χριστιανῶν αὐτῆς, ὡς και ἀπάση τῇ έπαρχία εὐχόμεθα εκ μέρους τῆς Μητρὸς Έκκλησίας πᾶσαν παρὰ Θεοῦ εὐλογίαν και πᾶσαν πάντοτε προκοπὴν και εὐόδωσιν εν τοῖς πιστοῖς και τιμίοις.

Όσον περὶ τοῦ ιερέως Νικολάου, καλῶς έποίησεν ή ύμετέρα Ίερότης συγχωρήσασα επεικῶς αὐτόν, επὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι οὔτος, εν συναισθήσει τῆς προσγενομένης και αὐτῷ και τῇ ὀλότητι βλάβης έξ οἰασδήποτε παραφορᾶς, ἔσται προσεκτικώτερος έφεξῆς και φιλοτιμηθήσεται διακρίνεσθαι μόνον εις τὰ ἀληθῶς καλὰ και τίμια.

,αγκζ'. Νοεμβρίου ε'28.

28. Σχετικά με την ποινή του ιερέα, για την οποία γίνεται λόγος στην τελευταία παράγραφο του έγγραφου αυτού, δεν έχω έντοπίσει άλλο σχετικό έγγραφο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΣΤΑΜΟΥΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΗΣ

(19 Νοεμβρίου 1927 - 1958)

Ο ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ γεννήθηκε στη Σηλυβρία της Ανατολικής Θράκης στις 21 Ιανουαρίου 1875. Φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, μετά στη Θεολογική Σχολή και ακολούθως συνέχισε τις σπουδές του στο εξωτερικό. Τò 1907 χειροτονήθηκε διάκονος από τὸν μητροπολίτη Βερροίας καὶ Ναούσης (1906-1909) Ἀπόστολο Χριστοδούλου τὸν ἀπὸ Σταυρουπόλεως, τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησε ὡς ἀρχιδιάκονος, ἐνῶ λίγο ἀργότερα χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ χειροθετήθηκε ἀρχιμανδρίτης. Τò 1908 ὑπηρέτησε ὡς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Ναούσης, παραιτήθηκε ὅμως καὶ κατὰ τὸ ἴδιο ἔτος διορίσθηκε ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Καβάλλας ἐπὶ μητροπολίτη Ξάνθης (1891-1910) Ἰωακείμ Σγουροῦ τοῦ ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Τò 1909 διορίσθηκε Πατριαρχικὸς ἐπόπτης τῶν ὀρθοδόξων σχολείων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τò 1917 ἐξελέγη μητροπολίτης Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, τὸ 1924 Βερροίας καὶ Ναούσης καὶ τὸ 1927 Ἐλευθερουπόλεως. Τò 1958 παραιτήθηκε καὶ ἀπεβίωσε στὴν Ἀθήνα στὶς 19 Αὐγούστου 1960¹.

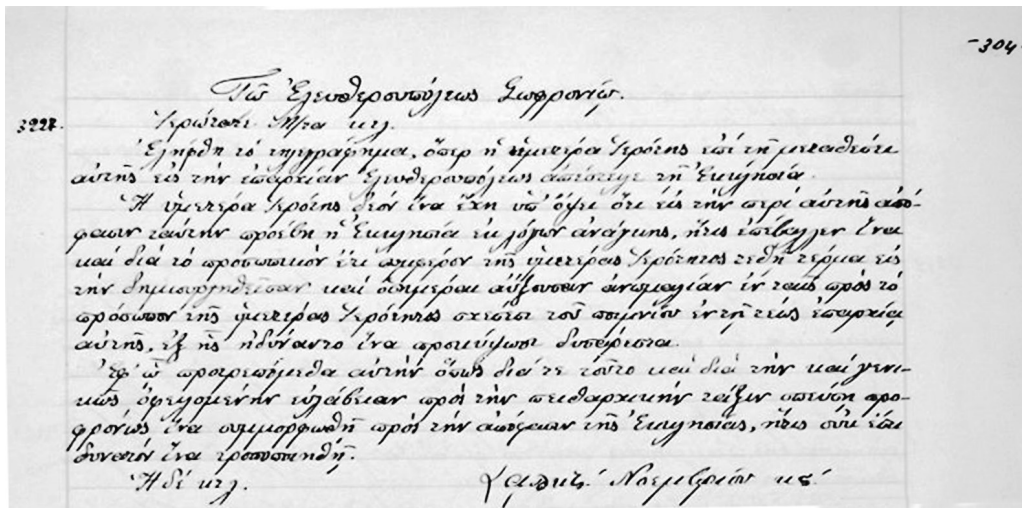
Πατριαρχικὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν Σωφρόνιο ὡς Ἐλευθερουπόλεως δὲν ἔχουν ἐντοπισθεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ἐκδίδεται ἀμέσως παρακάτω, προφανῶς ἐπειδὴ, λίγο μετὰ τὴ μετάθεσή του στὴν Ἐλευθερούπολη, ἡ διοίκηση τῶν Νέων Χωρῶν ἀνατέθηκε ἐπιτροπικῶς στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος².

125. Πατριαρχικὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Σωφρόνιο σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιβεβλημένη μετάθεσή του στὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως (26 Νοεμβρίου 1927).

ΚΠΑ Α' 95, σ. 304 / Ἀριθμ. Πρωτ. 3227.

1. Βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 343-348, καὶ τὴ μονογραφία τοῦ ΑΝΔΡΕΟΥ, *Σωφρόνιος Σταμούλης*.

2. Βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 533-534 (ἔγγραφο ἀρ. 124: ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Βερροίας καὶ Ναούσης Σωφρονίου ὡς Ἐλευθερουπόλεως).

Εικόνα 38. ΚΠΑ Α' 95, σ. 304, Ἀριθμ. Πρωτ. 3227, ἡμερ. 26-11-1927:

Τὸ πατριαρχικὸ ἔγγραφο μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (Βασίλειος Γ') προτρέπει τὸν μητροπολίτη Σωφρόνιο νὰ ἐγκαταλείψει τὴ Βέροια καὶ νὰ μεταβεῖ στὴν νέα ἐπαρχία του, τὴν Ἐλευθερούπολη (ἔγγραφο 125).

Περίληψη: Ὁ μητροπολίτης Σωφρόνιος, ὅταν τοῦ κοινοποιήθηκε ἡ μετάθεσή του ἀπὸ τὴ Βέροια στὴν Ἐλευθερούπολη, ἀπέστειλε τηλεγράφημα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐπιθυμώντας προφανῶς νὰ παραμείνει στὴν προηγούμενη ἔδρα του. Ὁ Πατριάρχης (Βασίλειος Γ')³ ὅμως τοῦ ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔλαβε τὴν ἀπόφαση αὐτὴ γιὰ νὰ θέσει τέρμα στὴ συνεχῶς αὐξανόμενη ἀνωμαλία στὶς σχέσεις του μὲ τὸ τέως ποιμνίό του (δηλαδὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Βερροίας), καὶ γιὰ νὰ προλάβει πιθανὲς δυσάρεστες ἐξελίξεις. Γι' αὐτὸ ὁ Σωφρόνιος πρέπει νὰ πειθαρχήσει στὴν ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταβληθεῖ.

Τῷ Ἐλευθερουπόλεως Σωφρονίῳ.

Ἰερῶτατε Μητροπολίτα κτλ.

Ἐλήφθη τὸ τηλεγράφημα, ὅπερ ἡ ὑμετέρα Ἱερότης ἐπὶ τῇ μεταθέσει αὐτῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐλευθερουπόλεως ἀπέστειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ ὑμετέρα Ἱερότης δέον νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει ὅτι εἰς τὴν περὶ αὐτῆς ἀπόφασιν ταύτην προέβη ἡ Ἐκκλησία ἐκ λόγων ἀνάγκης, ἥτις ἐπέβαλλεν ἵνα καὶ διὰ τὸ προσωπικὸν ἔτι συμφέρον τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος τεθῇ τέρμα εἰς τὴν δημιουργηθεῖσαν καὶ ὁσημέραι αὐξοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐν ταῖς πρὸς

3. Γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη (1925-1929) Βασίλειο Γ' τὸν ἀπὸ Νικαίας βλ. παραπάνω, σ. 201, ὑπόσημ. 21 (ἔγγραφο ἀρ. 121).

τὸ πρόσωπον τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος σχέσεσι τοῦ ποιμνίου ἐν τῇ τέως ἐπαρχία αὐτῆς⁴, ἐξ ἧς ἠδύναντο ἵνα προκύψωσι δυσάρεστα.

Ἐφ' ᾧ προτρεπόμεθα αὐτὴν ὅπως διὰ τε τοῦτο καὶ διὰ τὴν καὶ γενικῶς ὀφειλομένην εὐλάβειαν πρὸς τὴν πειθαρχικὴν τάξιν σπεύσῃ προφρόνως ἵνα συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις οὐκ ἔστι δυνατὸν ἵνα τροποποιηθῇ.

Ἡ δὲ κτλ.

,α' κζ'. Νοεμβρίου κς'.

4. Πὰ τὴ διαμάχη τοῦ Σωφρονίου μὲ τοὺς χριστιανούς τῆς μητροπόλεως Βερροίας καὶ Ναούσης προβάλλονται δύο λόγοι: α') ἡ ἀγανάκτηση τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἐξ αἰτίας τῶν πολυάριθμων πιστοποιητικῶν ποὺ ζητοῦσε ὁ μητροπολίτης γιὰ τὴν ἐκδοση ἀδειῶν γάμου (κυκλοφοροῦσε ἡ φήμη ὅτι εἶχε παντρέψει δύο ἀδέλφια), ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη δυσκολία μὲ τὴν ὁποία ὑπέγραφε τὰ διαζευκτήρια, καὶ β') οἱ Πόντιοι βενιζελικοὶ βουλευτὲς τοῦ Νομοῦ ἦταν ἐναντίον τοῦ Σωφρονίου, ὁ ὁποῖος ἦταν φιλοβασιλικὸς καὶ ἐκδήλωνε ἔντονα τὶς ἀπόψεις του αὐτὲς καί, ἐπίσης, ἀναμιγνύοταν στὴν πολιτικὴ μὲ τρόπο ἀνεπίτρεπτο γιὰ ἱεράρχη. Γενικὰ ἡ συμπεριφορά του πρὸς τοὺς ἐπαρχιώτες του χριστιανούς κρίθηκε περιφρονητικὴ καὶ καταπιεστικὴ, ὅπως ἐπισημαίνεται σὲ «κατηγορητήριον ἀναφορᾶν» ἐναντίον του, ἡ ὁποία ἀπεστάλη στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Πρέπει νὰ θεωρηθεῖ πιθανὸν ὅτι γιὰ τὰ διαβήματα κατὰ τοῦ Σωφρονίου συνέτελεσε μᾶλλον συνδυασμὸς ὄλων τῶν παραπάνω λόγων, ἐνῶ ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐκδήλωση τῆς ἐναντίον του κινήσεως ἔδωσε ἡ τιμωρία ἱερέα, ὁ ὁποῖος τέλεσε γάμο χωρὶς τὴν ἀδεία του· σχετικὰ βλ. ΑΝΔΡΕΟΥ, *Σωφρόνιος Σταμούλης*, σ. 56-58. Τὴν ἴδια πρακτικὴ ὅσον ἀφορᾶ τὸ ζήτημα τῶν γάμων ὁ Σωφρόνιος ἀκολούθησε καὶ στὴν Ἐλευθερούπολη· βλ. ΑΝΔΡΕΟΥ, *Σωφρόνιος Σταμούλης*, σ. 68-71. Σημειῶνω ὅτι ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ὁ Σωφρόνιος ὑπηρετοῦσε ὡς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Ναούσης, τὸ 1908, εἶχε ἐμπλακεῖ στὶς διενέξεις μεταξὺ τῶν τοπικῶν κοινοτικῶν ὁμάδων καὶ εἶχε καταστῆ ἀνεπιθύμητος στὴν πόλη, καὶ ἔτσι ἀναγκάστηκε σὲ παραίτηση· βλ. ΑΝΔΡΕΟΥ, *Σωφρόνιος Σταμούλης*, σ. 49.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΣ
οί όποιοι πατριάρχευσαν κατά τόν διάστημα
πού καλύπτεται από τά έδω έκδιδόμενα έγγραφα¹

Διονύσιος Ε΄ Χαριτωνίδης ό από Άδριανουπόλεως

πατριαρχία: 23 Ίανουαρίου 1887-12/13 Αύγούστου 1891

[τοποτηρητής ό μητροπολίτης Βελεγράδων (1887-1900) Δωρόθεος Χρηστίδης ό από Ίκονίου: 16 Αύγούστου 1891-27 Οκτωβρίου 1891]

Νεόφυτος Η΄ Παπακωνσταντίνου ό από Νικοπόλεως και Πρεβέζης

πατριαρχία: 27 Οκτωβρίου 1891- 25 Οκτωβρίου 1894

[τοποτηρητής ό μητροπολίτης Προύσης (1886-1908) Ναθαναήλ Παπανίκας ό από Σερρών: 26 Οκτωβρίου 1894-20 Ίανουαρίου 1895]

Άνθιμος Ζ΄ Τσάτσος ό από Λέρου και Καλύμνου

πατριαρχία: 20 Ίανουαρίου 1895-29 Ίανουαρίου 1897

[τοποτηρητής ό μητροπολίτης Έφέσου (1893-2 Άπριλίου 1897) Κωνσταντίνος Βαλλιιάδης ό από Μυτιλήνης: 29 Ίανουαρίου 1897-2 Άπριλίου 1897]

Κωνσταντίνος Ε΄ Βαλλιιάδης ό από Έφέσου

πατριαρχία: 2 Άπριλίου 1897- 27 Μαρτίου 1901

[τοποτηρητής ό μητροπολίτης Προύσης (1886-1908) Ναθαναήλ Παπανίκας ό από Σερρών: 30 Μαρτίου 1901-25 Μαΐου 1901]

Ίωακείμ Γ΄ Δεβετζής ή Δημητριάδης ό από πρώην Κωνσταντινουπόλεως

β΄ πατριαρχία: 25 Μαΐου 1901-13 Νοεμβρίου 1912

[τοποτηρητής ό μητροπολίτης Άμασειάς (1908-1922) Γερμανός Καραβαγγέλης ό από Καστορίας: 20 Νοεμβρίου 1912-28 Ίανουαρίου 1913]

Γερμανός Ε΄ Καβακόπουλος ό από Χαλκηδόνας

πατριαρχία: 28 Ίανουαρίου 1913-12 Οκτωβρίου 1918

1. Βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ, *Οί Οίκουμννικοί Πατριάρχαι*, τ. 1, σ. 675-676 (Κατάλογος Οίκουμννικών Πατριαρχών από τόν 1860 έως τόν Δημήτριο), 676 (Κατάλογος τοποτηρητών τού Οίκουμννικού Θρόνου), 676 (Κατάλογος προεδρευόντων τής ένδημούσης Συνόδου) και 676-677 (Κατάλογος Πατριαρχικών έπιτροπών).

[τοποτηρητές

α') ό μητροπολίτης Προύσης (1908-1921) Δωρόθεος Μαμμέλης ό από Νικοπόλεως καί Πρεβέζης: Όκτώβριος 1918-6 Μαρτίου 1921,

β') ό μητροπολίτης Καισαρείας (1914-1927) Νικόλαος Σακκόπουλος ό από Μαρωνείας: Μάρτιος 1921-25 Νοεμβρίου 1923.

Πατριαρχικός έπίτροπος του νεοεκλεγέντος Οίκουμενικού Πατριάρχη Μελετίου Δ' Μεταξάκη ό μητροπολίτης Καισαρείας (1914-1927) Νικόλαος Σακκόπουλος ό από Μαρωνείας: 25 Νοεμβρίου 1921-24 Ίανουαρίου 1922²]

Μελέτιος Δ' Μεταξάκης ό από πρώην Αθηνών

πατριαρχία: 25 Νοεμβρίου 1921-20 Σεπτεμβρίου 1923

[προεδρεύοντες τής ένδημούσης Συνόδου

α') ό μητροπολίτης Καισαρείας (1914-1927) Νικόλαος Σακκόπουλος ό από Μαρωνείας: 10 Ίουλίου 1923-2 Όκτωβρίου 1923,

β') ό μητροπολίτης Κυζίκου (1922-1932) Καλλίνικος Δεληκάνης ό από Βερροίας καί Ναούσης: 2 Όκτωβρίου 1923-6 Δεκεμβρίου 1923]

Γρηγόριος Ζ' Ζερβουδάκης ό από Χαλκηδόνας

πατριαρχία: 6 Δεκεμβρίου 1923-17 Νοεμβρίου 1924

[προεδρεύοντες τής ένδημούσης Συνόδου

α') ό μητροπολίτης Κυζίκου (1922-1932) Καλλίνικος Δεληκάνης ό από Βερροίας καί Ναούσης: 17-24 Νοεμβρίου 1924,

β') ό μητροπολίτης Νικαίας (1910-1925) Βασίλειος Γεωργιάδης ό από Πελαγονείας: 24 Νοεμβρίου 1924-17 Δεκεμβρίου 1924]

Κωνσταντίνος ΣΤ' Άράμπογλου(ς) ό από Δέρκων

πατριαρχία: 17 Δεκεμβρίου 1924-22 Μαΐου 1925

[προεδρεύων τής ένδημούσης Συνόδου ό μητροπολίτης Καισαρείας (1914-1927) Νικόλαος Σακκόπουλος ό από Μαρωνείας: 22/30 Μαΐου 1925-13 Ίουλίου 1925]

Βασίλειος Γ' Γεωργιάδης ό από Νικαίας

πατριαρχία: 13 Ίουλίου 1925-29 Σεπτεμβρίου 1929

2. Δηλ. μέχρι την άφιξη του Πατριάρχη Μελετίου στην Κωνσταντινούπολη.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπεστάλησαν ἢ τοὺς ὁποίους ἀφοροῦν
τὰ ἐδῶ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα

Ἀγαθάγγελος

ἀρχιεράτευσε: 11 Μαρτίου 1872-17 Ἰουλίου 1875

Διονύσιος Β΄ Σταυρίδης ὁ ἀπὸ μεγάλων ἀρχidiaκόνων

ἀρχιεράτευσε: 18 Ὀκτωβρίου 1883-3 Ὀκτωβρίου 1900

Πανάρετος Πετρίδης ὁ ἀπὸ Στρωμνίτης καὶ Τιβεριουπόλεως

ἀρχιεράτευσε: 5 Ὀκτωβρίου 1900-14 Ἰουλίου 1909

Γερμανὸς Σακελλαρίδης ὁ ἀπὸ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (Λυχνιδῶν)

ἀρχιεράτευσε: 16 Ἰουλίου 1909-Ἰούλιος 1917

[τοποτηρητὲς

α΄) ὁ μητροπολίτης Νευροκοπίου (1907-1922) *Δαμασκηνὸς Μοσχόπουλος*: Μάϊος 1920-9 Αὐγούστου 1921,

β΄) ὁ μητροπολίτης Ξάνθης (1910-Σεπτέμβριος 1922) *Ἄνθιμος Ἀναστασιάδης ὁ ἀπὸ Σαράντα Ἐκκλησιῶν*: 9 Αὐγούστου 1921-Σεπτέμβριος (;) 1922]

Κωνσταντῖνος Μεγκρέλης ὁ ἀπὸ Λεύκης

ἀρχιεράτευσε: 13 Ὀκτωβρίου 1922-9 Φεβρουαρίου 1924

Αἰμιλιανὸς Δραγούλης ὁ ἀπὸ Γρεβενῶν

ἀρχιεράτευσε: 13 Μαρτίου 1924-9 Νοεμβρίου 1927

Σωφρόνιος Σταμούλης ὁ ἀπὸ Βερροίας καὶ Ναούσης

ἀρχιεράτευσε: 19 Νοεμβρίου 1927-1958

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΠΕΣΤΑΛΗΣΑΝ ΑΠΟ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
 Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΥΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
 Ἡ ΑΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

Περιλαμβάνονται ἐπιστολές, τηλεγραφήματα, ἀναφορές κτλ., τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ σχετικὰ ἀπαντητικὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται στὸ βιβλίο αὐτό.

1. *Γράμμα* (ἔγραψεν ἀρτίως τῇ Ἐκκλησίᾳ) τοῦ μητροπολίτη Καστορίας Κυρίλλου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη λίγο πρὶν τῇ 17ῃ Νοεμβρίου 1887¹, σχετικὰ μὲ τὴν παρ' ἐνορίαν χειροτονία ἱερέως ἀπὸ τὸν πρῶην ἐπίσκοπο Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθάγγελο
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 1].
2. *Ἀναφορά* (πρὸσφάτως ληφθεῖσα αὐτόθεν ἀναφορά) δύο ἀνεπιῶν, συγκληρονόμων τοῦ πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη λίγο πρὶν τῇ 12ῃ Ὀκτωβρίου 1901, σχετικὰ μὲ τὴν περιουσία τοῦ ἀποθανόντος ἐπισκόπου θείου τους
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 2].
3. *Ἐνστάσεις* (γραπτές²; οὐχ ἦττον ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς περὶ διαθήκης τοῦ μακαρίτου ἐνστάσεις τῆς Ὑμῶν ὀσιότητος) τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σχετικὰ μὲ τὴν διαθήκη τοῦ ἀποβιώσαντος στὸ Ὅρος πρῶην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 2].

1. Ἡ ἡμερομηνία εἶναι αὐτὴ τοῦ πατριαρχικοῦ ἐγγράφου, στὸ ὁποῖο μνημονεύεται τὸ ἐν λόγῳ γράμμα τοῦ Καστορίας καὶ καταγράφεται ὡς *terminus ante quem* γιὰ τὴ χρονολόγησίν του· τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ ὅλα τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα καταγράφονται στὴν ἐνότητα αὐτὴ καθὼς καὶ στὴν ἐπόμενη· ὅπου ἰσχύει κάτι διαφορετικὸ, αὐτὸ ἀποσαφηνίζεται σὲ σχετικὴ ὑποσημ.

2. Πιθανότατα πρόκειται γιὰ ἔγγραφη ἔνστασις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ὅπως καὶ ἡ ἀναφορά τῶν δύο ἀνεπιῶν τοῦ Ἀγαθαγγέλου.

4. *Τηλεγράφημα (Άσμένως έδεξάμεθα τό τε τηλεγράφημα)* τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 28η Νοεμβρίου 1888³, σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξή του στὸ Πράβι [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 3].
5. *Γράμμα τῆς 22ας Νοεμβρίου 1888⁴ (Άσμένως έδεξάμεθα ... ὡς καὶ τὸ ἀπὸ κβ' λήγοντος γράμμα αὐτῆς)* τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξή του στὸ Πράβι [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 3].
6. *Τηλεγράφημα (ἀσμένως ἐλάβομεν τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν)* τῶν Δημογερόντων Πραβίου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 28η Νοεμβρίου 1888, σχετικὰ μὲ τὸν νέο ἐπίσκοπό τους Διονύσιο [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 4].
7. *Ἀναφορὰ τῆς 7ης Ὀκτωβρίου 1892⁵ (ἐλάβομεν ἄρτι ἀναφορὰν ... ἄρτι ἀναφορὰν τῆς Ὀρθοδόξου κοινότητος ὑπὸ ἡμερομηνίαν ζ' 10/βρίου 1892)* τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Λακκοβικίων, στὴν ὁποία διατυπωνόταν τὸ αἶτημα τῶν κατοίκων γιὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάποιους φόρους καὶ ἄλλες ὑποχρεώσεις τους [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 5].
8. *Ἀγωγή (ἐκίνησεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἀγωγήν)* τοῦ Δημητρίου Πινάτση, ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τὴν 23η Ἰανουαρίου 1893, γιὰ ἀπαίτηση χρεωστούμενων μισθῶν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τὴν περιουσία τοῦ ἀποβιώσαντος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Ε', τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε ὑπηρέτης [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 6].
9. *Τεσκερές (ἐλάβομεν ἄρτι ... ὑψηλὸν τεσκερέν)* τοῦ Ὀθωμανικοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος ἀπεστάλη πρὶν τὴ 13η Φεβρουαρίου 1893 σχετικὰ μὲ κατηγορίες κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 7].

3. Τὸ τηλεγράφημα αὐτό, ὅπως καὶ τὸ ἐπόμενο γράμμα τῆς 22ας Νοεμβρίου 1888, μνημονεύονται στὸ πατριαρχικὸ γράμμα τῆς 28ης Νοεμβρίου 1888· πιθανότατα ὁμως τὸ τηλεγράφημα στάλθηκε ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως πρὶν τὸ γράμμα (δηλ. πρὶν τὴν 22α Νοεμβρίου).

4. Στὴν περίπτωση αὐτή, ὅπως καὶ σὲ ἄλλες ἀνάλογες, στὸ πατριαρχικὸ ἔγγραφο μνημονεύεται ἡ ἀκριβὴς ἡμερομηνία συντάξεως τοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖο ἀπευθύνθηκε πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο (ὅπως ἐξ ἄλλου γίνεται σαφὲς ἀπὸ τὸ χωρίο ποὺ παρατίθεται) καὶ πρὸς τὸ ὁποῖο ἀπαντᾷ ὁ Πατριάρχης.

5. Γιὰ τὴν ἀναφορὰ αὐτὴ γίνεται λόγος στὸ πατριαρχικὸ γράμμα τῆς 4ης Ἰανουαρίου 1893.

10. *Γράμμα* τῆς 31ης Ἰουλίου 1893 (*Κομισάμενοι διήλθομεν συνοδικῶς τὰ ἐν τῷ ἀδελφικῷ αὐτῆς γράμματι τῆς λα΄ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐκτιθέμενα*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου σχετικά μὲ τὴ δυσκολία εἰσπράξεως τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεώς του ἀπὸ τὰ Λακκοβίικια
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 8].
11. *Γράμμα* τῆς 17ης Ὀκτωβρίου 1900⁶ (*Ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν συνοδικῶς τὰ ἀπὸ ιζ΄ τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμματα ..., δι΄ ὧν αἰτεῖται διὰ τοῦ ἐνόσ ...*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, μὲ τὸ ὁποῖο ζητοῦσε νὰ τοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ μεταβεῖ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴ Στρώμνιτσα στὴ νέα ἐπαρχία του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 20].
12. *Γράμμα* τῆς 17ης Ὀκτωβρίου 1900⁷ (*Ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν συνοδικῶς ἀμφοτέρα τὰ ἀπὸ ιζ΄ τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμματα ..., δι΄ ὧν αἰτεῖται ... διὰ τοῦ ἐτέρου ...*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου μὲ τὸ ὁποῖο ὑπέβαλε τὸ αἴτημα νὰ τοῦ ἐπιτραπεῖ τις «κανονικὲς δόσεις», πὺν ὀφείλει στὸ Πατριαρχεῖο λόγω τῆς μεταθέσεώς του, νὰ τις καταβάλει μετὰ τὴν ἄφιξή του στὸ Πράβι
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 20].
13. *Τηλεγράφημα* (*Ἄσμενοι ἐκ τοῦ τηλεγραφήματος πρῶτον*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴ 13ῃ Δεκεμβρίου 1900, σχετικά μὲ τὴν ἄφιξή του στὸ Πράβι
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 21].
14. *Γράμμα* (καὶ τοῦ γράμματος εἶτα αὐτῆς) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴ 13ῃ Δεκεμβρίου 1900, σχετικά τὴν ἄφιξή του στὸ Πράβι
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 21].
15. *Γράμμα* τῆς 9ης Νοεμβρίου 1901 (*διὰ γράμματος ἀπὸ θ΄ λήγοντος*)⁸ τοῦ μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου σχετικά μὲ τὴν ἀνάκριση πὺν διατάχθηκε ἀπὸ τις Ἀρχὲς σὲ βάρος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 22].

6. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 23 Ὀκτωβρίου 1900.

7. Ἴσχύει ὅ,τι σημειώνεται στὴν προηγούμενη ὑποσημ.

8. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 22 Νοεμβρίου 1901.

16. Γράμμα (αίτηση;) (*Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Ἱερώτατος Μητροπολίτης ... ἐξαιτησάμενος τὴν ἐνέργειαν ἡμῶν πρὸς ἔκδοσιν φερμανίου ... πληροφορεῖ ὅτι ...*)⁹ τοῦ μητροπολίτη Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀνθίμου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 8η Δεκεμβρίου 1901, σχετικὰ μὲ τὴν ἔκδοση φερμανίου γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ Δούμπενι τῆς ἐπαρχίας του καὶ γιὰ τὸ ὅτι ἔχει καταβάλει τὸ σχετικὸ δικαίωμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου στὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 23].
17. Κατηγορητήριο ἀναφορά (*τὴν ἔγκλειστον ὡδε κατηγορητήριον κατ' αὐτῆς ἀναφορᾶν*), ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τὴν 24η Δεκεμβρίου 1901, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου (στὸ σχετικὸ γράμμα τῆς 24ης Δεκεμβρίου 1901 τοῦ Πατριάρχου δὲν γίνεται λόγος οὔτε ἀπὸ ποιόν ὑποβλήθηκε ἡ ἀναφορὰ οὔτε γιὰ ποιά αἰτία)
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 24].
18. Παράκλησις (*Συνεπεῖα γενομένης ἡμῖν σχετικῆς παρακλήσεως*), γραπτῆ(ς), ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τὴν 6η Φεβρουαρίου 1902, γιὰ τὴν τακτοποίηση χρέους τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς τὸν Ἰ. Π. Σακελλαρίου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 25].
19. Ἐκθεσις τῆς 16ης Ὀκτωβρίου 1902 (*Κατὰ τὴν ἀπὸ ἰς' 10βρίου ἔκθεσιν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)¹⁰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικὰ μὲ τὴ «συζυγικὴν διαφορὰν» ζεύγους τῆς ἐπαρχίας του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 26].
20. Γράμμα συγχαρητήριο (*Εὐχαρίστως δεξάμενοι τὰς ἀδελφικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς ...*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὸς τὸν Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' πρὶν τὴν 27η Μαΐου 1902 μὲ ἀφορμὴ τὴν ἄνοδό του στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνο γιὰ δεύτερη φορά
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 27].
21. Γράμμα συγχαρητήριο (*Εὐχαρίστως δεξάμενοι τὰς ἀδελφικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς ...*) τοῦ μητροπολίτη Βελεγράδων Βασιλείου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὸς τὸν Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' πρὶν

9. Ἄν καὶ δὲν ἀναφέρεται ρητὰ, εἶναι σαφὲς ὅτι ἀπεστάλη στὸ Πατριαρχεῖο κάποιο ἔγγραφο μὲ τὸ αἴτημα (*ἐξαιτησάμενος*) τοῦ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀνθίμου.

10. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 8 Ἀπριλίου 1902.

τὴν 27ῃ Μαΐου 1902 μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀνοδό του στὸν Πατριαρχικὸ Θρόνο γιὰ δεύτερη φορά
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 27].

22. *Ἀναφορά* (*Πέμποντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἀναφορὰν ὑποβληθεῖσαν ἡμῖν*), ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τῇ 2ῃ Ἰουλίου 1902, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικὰ μὲ τὸ χρέος του πρὸς τὴ χήρα καὶ τὰ ἀνήλικα παιδιὰ τοῦ ἀποθανόντος Ἰ. Π. Σακελλαρίου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 28].
23. *Τηλεγράφημα* (*Ἐγκλειστα ὧδε πέμποντες αὐτῇ ἐπὶ ἐπιστροφῇ τηλεγράφημα ...*) τοῦ διδασκάλου Κωνσταντίνου Ποιμενίδη, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τῇ 2ῃ Σεπτεμβρίου 1902, μὲ παράπονα κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου (προφανῶς γιὰ ἀκύρωση συμφωνίας διδασκαλίας σὲ σχολεῖο)
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 29].
24. *Ἀναφορά* (*Ἐγκλειστα ὧδε πέμποντες αὐτῇ ἐπὶ ἐπιστροφῇ ... καὶ ἀναφορὰν ...*) τοῦ διδασκάλου Κωνσταντίνου Ποιμενίδη, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τῇ 2ῃ Σεπτεμβρίου 1902, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου (γιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα μὲ τὸ προηγούμενο τηλεγράφημα)
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 29].
25. *Γράμμα* τῆς 2ας Ὀκτωβρίου 1902 (: *Ἐλήφθησαν σὺν τῷ ἀπὸ β' μεσοῦντος ἀδελφικῶ αὐτῆς γράμματι ...*)¹¹ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικὰ μὲ τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια ποὺ προσέφερε γιὰ ἐπισκευὲς τῶν Πατριαρχείων
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 30].
26. *Γράμμα* τῆς 2ας Ὀκτωβρίου 1902 (: *Διεξεληθόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ β' μεσοῦντος ἀπαντητικὸν αὐτῆς γράμμα*)¹² τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικὰ μὲ ζήτημα γάμου χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 31].
27. *Ἀναφορά* (*Πέμποντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὧδε περικλειστον ἀναφορὰν*) τῶν χριστιανῶν τοῦ χωριοῦ Φτέρη, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 31ῃ Ὀκτωβρίου 1902, μὲ παράπονα καὶ αἰτιάσεις κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 32].

11. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 14 Ὀκτωβρίου 1902.

12. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 15 Ὀκτωβρίου 1902.

28. *Άναφορά (Οί Χριστιανοί τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφορὰν ...)* τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τῇ 12ῃ Νοεμβρίου 1902, μὲ μομφὰς κατὰ τοῦ μητροπολίτη τους Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 33].
29. *Γράμμα* τῆς 2ας Δεκεμβρίου 1902 (: *Λαβόντες καὶ ἀναγνόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ 2 τοῦ μεσοῦντος γράμμα ...*)¹³ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικὰ μὲ τὰ προβλήματα τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 34].
30. *Τεσκερές* ([ἀντίγραφον], *μετὰ τοῦ ἐγκλείστου ἐν ἀντιγράφῳ τεσκερέ*), ὁ ὁποῖος ἐκδόθηκε πρὶν τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου 1902 καὶ τὸν ὁποῖον ἀπέστειλε πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος (σχετικὰ μὲ τὶς δαπάνες συντηρήσεως τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του) [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 34].
31. *Άναφορά (Πέμποντες ... τὴν ἐγκλειστον ᾧδε ... ἀναφορὰν τοῦ ἐπαρχιώτου αὐτῆς ...)* τοῦ Γεωργίου Τριανταφύλλου, χριστιανοῦ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τῇ 16ῃ Δεκεμβρίου 1902, μὲ παράπονα κατὰ τοῦ μητροπολίτη Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 35].
32. *Άναφορά* (; *ἀπελπίσας προσέδραμεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀντίληψιν*)¹⁴ ξένου ὑπηκόου, δανειστῆ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, ἡ ὁποία ὑπεβλήθη πρὶν τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1803, μὲ αἴτημα τὴν τακτοποίηση τοῦ χρέους τοῦ μητροπολίτη πρὸς αὐτόν [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 36].
33. *Άναφορά (ἀνηνέχθη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν δι' ἀναφορᾶς ἐπικαλούμενος τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς ...)* τοῦ Ἀριστοτέλη Σ. Παπαδοπούλου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 31ῃ Μαρτίου 1903, γιὰ μὴ ἐξοφλούμενο χρέος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς αὐτόν [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 37].
34. *Γράμμα* τῆς 26ης Ἰουλίου 1903 (: *Λαβόντες τὸ ἀπὸ κς' παρελθόντος μηνὸς γράμμα αὐτῆς ..., καὶ οἱ ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς σημειούμενοι*)¹⁵

13. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 12 Δεκεμβρίου 1902.

14. Πιθανότατα ἔγγραφη ἀναφορά πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως.

15. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 27 Αὐγούστου 1903.

του Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο σχετικά με ζητήματα τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 38].

35. *Ἀναφορά (Πέμποντες ... τὴν ἔγκλειστον ἀναφορὰν)* τοῦ Ἀθανασίου Νικολάου, κατοίκου Πραβίου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη στὸ Πατριαρχεῖο πρὶν τὴν 11η Σεπτεμβρίου 1903, σχετικά με χρέος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς αὐτόν [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 39].
36. *Γράμμα* τῆς 10ης Σεπτεμβρίου 1903 (: *Λαβόντες τὸ ἀπὸ ι' φθίνοντος γράμμα αὐτῆς*)¹⁶ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικά με τὴν αἴσια διευθέτηση τῶν σχολικῶν ζητημάτων τῆς ἐπαρχίας του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 40].
37. *Ἀναφορά (Διαβιβάζοντες ... τὴν ὧδε περικλειστον ἀναφορὰν ...)* τῶν Ἐφοροεπιτρόπων τῆς Κοινότητος Μπούλτσης Ἰωαννίνων, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 18η Ὀκτωβρίου 1903, σχετικά με ἐπικείμενη χειροτονία εἰς ἱερέα ἀναξίου προσώπου ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτο [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 41].
38. *Ἀναφορά (Διαβιβάζοντες ... τὴν ἔγκλειστον ὧδε ἀναφορὰν ...)* τοῦ ἀρχιμανδρίτη Χατζη-Ἀνθίμου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 3η Δεκεμβρίου 1903, σχετικά με χρέος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς αὐτόν [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 43].
39. *Ἀναφορά, (Διαβιβάζοντες ... τὴν ἔγκλειστον ὧδε ἀναφορὰν ...)* τοῦ Κ. παπᾶ Ἰωάννου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 29η Ἰανουαρίου 1904, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 45].
40. *Αἴτησις (Ἵπεβλήθη ἡμῖν καὶ ἀνεγνώσθη συνοδικῶς αἴτησις ...)* τοῦ Χριστοδούλου Δημητρίου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 23η Φεβρουαρίου 1904, σχετικά με ἄδεια συνάψεως γάμου μεταξὺ τοῦ γιοῦ του καὶ τῆς Εὐγενίας Γεωργίου, τοὺς ὁποίους συνέδεε συγγένεια ἔκτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος¹⁷ [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 46].

16. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 23 Σεπτεμβρίου 1903.

17. Προφανῶς στὸν ἐν λόγω χριστιανὸ προβλήθηκαν ἀντιρρήσεις ἐκ μέρους τοῦ μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως.

41. *Γράμμα* τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1904 (*Ληφθέντος καὶ ἀναγνωσθέντος συνοδικῶς τοῦ ἀπὸ κη' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμματος αὐτῆς*)¹⁸ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικά με τὴν εἰς ἱερέα χειροτονία τοῦ Κ. Παπαϊωάννου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 47].
42. *Γράμμα* τῆς 11ης Μαρτίου 1906 (: *Ἐν τῷ ἀπὸ ια' παρελθόντος μηνὸς γράμματι αὐτῆς*)¹⁹ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικά με ὑπόθεση τοῦ Ἀλκιβιάδη Χρ. Παπουτσοπούλου (οἰκονομικὸ ζήτημα) [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 55].
43. *Ἀναφορά* (*Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὧδε ἐπισυναπτόμενην ἀναφορὰν ...*) ἀντιπροσώπων τῆς Κοινότητος Πραβίου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 26η Ἀπριλίου 1906, σχετικά με οἰκονομικὸ ζήτημα [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 56].
44. *Τηλεγράφημα* (*Ἐκ τοῦ ἀδελφικοῦ τηλεγραφήματος τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ...*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 1η Ἰουνίου 1906, σχετικά με τὰ ἐγκαίνια τοῦ Παρθεναγωγείου καὶ τοῦ Ἀρρεναγωγείου στὸ Πράβι [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 57].
45. *Ἀναφορά* (*Διαβιβάζοντες ... τὰ ὧδε ἐπισυναπτόμενα ἔγγραφα, ἥτοι ἀναφορὰν ...*) χριστιανῆς κατοίκου τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 28η Ἰουλίου 1906, γιὰ τὴν ἔκδοση πιστοποιητικῶν πρὸς τακτοποίηση κληρονομικῶν ζητημάτων²⁰ [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 59].
46. *Τηλεγράφημα* (*Διαβιβάζοντες ... μετὰ τηλεγραφήματος*) κατοίκου τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 28η Ἰουλίου 1906, γιὰ τὸ ἴδιο θέμα με τὸ προηγούμενο [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 59].
47. *Γράμμα* τῆς 18ης Αὐγούστου 1906 (*Διελθόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ ιη' παρελθόντος Αὐγούστου μηνὸς γράμμα αὐτῆς ...*)²¹ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου γιὰ τὸ ἴδιο θέμα [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 60].

18. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 8 Μαρτίου 1904.

19. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 26 Ἀπριλίου 1906.

20. Προφανῶς ἡ ἐν λόγω χριστιανὴ ἀπευθύνθηκε στὸ Πατριαρχεῖο, ἐπειδὴ ἀντιμετώπιζε δυσκολίες μετὰ τὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκδοση τῶν πιστοποιητικῶν ποὺ ζητοῦσε.

21. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 27 Σεπτεμβρίου 1906.

48. *Άναφορά (... υποβληθέντων τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' ἀναφορᾶς παραπόνων)* τῶν χωριῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1906, κατὰ τοῦ ποιμενάρχῃ τους Παναρέτου σχετικὰ μὲ τὴν ἐκλογή τῆς Δημογεροντίας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 61].
49. *Άναφορά (Διαβιβάζοντες ... τὴν ὧδε περικλειστον ἀναφορὰν υποβληθεῖσαν πρό τινος ...)* τῶν Δημογερόντων καὶ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων Πραβίου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη στὸ Πατριαρχεῖο πρὶν τῇ 17ῃ Νοεμβρίου 1906, μὲ αἰτιάσεις καὶ παράπονα κατὰ τοῦ ποιμενάρχῃ τους Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 62].
50. *Άναφορά (Διαβιβάζοντες ... τὴν ὧδε περικλειστον ἀναφορὰν ...)* δύο Ἐφόρων τῶν σχολείων, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 22α Δεκεμβρίου 1906, σχετικὰ μὲ τὴν προβληματικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 63].
51. *Ἐγγραφον διαμαρτυρήσεως (Διαβιβάζοντες ... ὡς καὶ ἔγγραφον διαμαρτυρήσεως ...)* δύο Ἐφόρων τῶν σχολείων, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 22α Δεκεμβρίου 1906, σχετικὰ μὲ τὴν προβληματικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 63].
- 52-53. *Δύο αἰτήσεις (μετὰ τῶν συνημμένων αὐτῇ [sc. τῇ ἀναφορᾷ] δύο σχετικῶν αἰτήσεων),* οἱ ὁποῖες ἦταν συνημμένες στὴν κατηγορητήρια ἀναφορὰ ποὺ ἀπέστειλαν στὸ Πατριαρχεῖο οἱ Δημογέροντες καὶ Ἐφοροεπίτροποι Πραβίου μὲ αἰτιάσεις καὶ παράπονα κατὰ τοῦ μητροπολίτη τους· ὁ Πατριάρχῃ διαβιβάζει ὅλα τὰ ἔγγραφα αὐτὰ πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτο [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 64].
54. *Κατηγορητήριος ἀναφορὰ (διαβιβάζομεν ... τὴν σχετικὴν κατηγορητήριον ἀναφορὰν ...)* τῶν Δημογερόντων καὶ τῶν Ἐφοροεπιτρόπων Πραβίου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 20ῃ Ἰανουαρίου 1907, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 64].
55. *Άναφορὰ (ἐν σχέσει πρὸς τὴν υποβληθεῖσαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφορὰν)* χωριῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, ἡ ὁποία υποβλήθηκε πρὶν τὴν

- 22α Ίανουαρίου 1907, σχετικά με τὸν τρόπο ἐκλογῆς τῆς Δημογεροντίας
[ἔγγραφο ἀρ. 65].
56. Γράμμα τῆς 22ας Ίανουαρίου 1907 (*Ἐλήφθη καὶ ἀνεγνώσθη συνοδικῶς τὸ ἀπὸ κβ' Ίανουαρίου γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητας*)²² τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου σχετικά με τὸ περιεχόμενο τῆς προηγουμένης ἀναφορᾶς
[ἔγγραφο ἀρ. 65].
57. Αἴτησις (*Δηφθείσης ἄρτι αἰτήσεως ... διαβιβάσαι τὴν ὡς ἄνω αἴτησιν ἐγκλείστως*) τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς Πραβίου κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε λίγο πρὶν τὴν 9η Αὐγούστου 1907, ὅσον ἀφορᾶ τὴ συμπεριφορά του γιὰ τὴ λειτουργία τῶν σχολείων
[ἔγγραφο ἀρ. 66].
58. Αἴτησις (*Τὴν ἐγκλειστον ὡδε αἴτησιν*) τοῦ διακόνου Μακαρίου Παπαϊωάννου ἀπὸ τὰ Λακκοβίκια, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴ 18η Μαρτίου 1908, γιὰ ἐξέταση μὴ περιγραφόμενης ὑποθέσεως
[ἔγγραφο ἀρ. 68].
59. Κατηγορητήριες ἀναφορές (*πάντα τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πεμφθέντα ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὑμῶν ἔγγραφα ... ἐξ ἑτέρου δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν εἰς τὰς κατηγορητήριους ταύτας ἀναφορὰς ... ἵνα ποιήσωμεν δικαίας παρατηρήσεις καὶ πρὸς τὸ ἀνοίκειον τοῦ ὕφους τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διαβιβασθειῶν ἀναφορῶν*), οἱ ὁποῖες ἀπεστάλησαν στὸ Πατριαρχεῖο πρὶν τὴν 1η Μαΐου 1908, μετὰ παράπονα καὶ αἰτιάσεις κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου ἀπὸ χριστιανούς τῆς ἐπαρχίας του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 69].
60. Ἀπολογία (*ἐξ ἑτέρου δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν εἰς τὰς κατηγορητήριους ταύτας ἀναφορὰς προκληθεῖσαν ἀπολογίαν τῆς αὐτῆς Ἱερότητας ἔκρινεν αὐτήν, ἐπαρκῆ καὶ ἱκανοποιητικὰ τὰ διὰ τῆς ἀπολογίας ταύτης ὑποβληθέντα*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου στὶς κατηγορίες ἐκ μέρους τῶν ἐπαρχιωτῶν χριστιανῶν του, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 1η Μαΐου 1908
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 69].

22. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 1 Μαρτίου 1907.

61. *Αίτησις* (... *δι' αίτήσεως αὐτῆς ὑποβαλοῦσης ἡμῖν*) τῆς Αἰκατερίνης Ἰ. Τουσι-
αμάν ἀπὸ τὸ Πράβι, ἢ ὅποια ἀπεστάλη πρὶν τὴν 21η Αὐγούστου
1908, γιὰ ἔκδοση πιστοποιητικοῦ βαπτίσεως²³
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 71].
62. *Ἐκθεσις* (*Ἐκθεσις ἀναγνωσθεῖσα ...*) ἢ ὅποια ἀπεστάλη πρὶν τὴν 23η Δε-
κεμβρίου 1908 ἀπὸ χριστιανὸς κατοίκους ἢ τὸν ἀρχιερέα τῆς
ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, γιὰ μὴ κατονομαζόμενη ὑπόθεση
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 72].
63. *Αἴτησις* (*Πέμποντες ... τὴν ἐσώκλειστον αίτησιν ...*) τῆς Κατίνας Κ. Οἰκονόμου
κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου (*διαμαρτυρομένης*), ἢ
ὅποια ἀπεστάλη πρὶν τὴν 5η Ἰουνίου 1909, γιὰ μὴ ἔκδοση πι-
στοποιητικῶν, τὰ ὅποια εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὴ μητρόπολη
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 73].
64. *Γράμμα* τῆς 14ης Νοεμβρίου 1909 (*Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ ιδ' παρελθόντος μηνὸς
γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)²⁴ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμα-
νοῦ σχετικὰ μὲ οἰκονομικοὺς διακανονισμοὺς του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 76].
65. *Γράμμα* (*Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ ιδ' παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερό-
τητος, δι' οὗ ἀναφερομένη εἰς παλαιότερον γράμμα
αὐτῆς*) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ, παλαιότερο ἐκείνου
τῆς 14ης Νοεμβρίου 1909, σχετικὰ μὲ τὸ ἴδιο θέμα μὲ τὸ προη-
γούμενο γράμμα
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 76].
66. *Ἀναφορὰ* καταγγελτήριος (*Καταγγελθέντος ἡμῖν ...*) κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπό-
λεως Γερμανοῦ, ἢ ὅποια ἀπεστάλη πρὶν τὴν 6η Μαρτίου 1910,
γιὰ ἀπρεπῆ συμπεριφορὰ πρὸς τὸ ποιμνιὸ του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 78].
67. *Γράμμα* τῆς 30ης Ἀπριλίου 1910 (*Ἐλάβομεν ἐν καιρῷ τὸ ἀπὸ λ' παρελθόντος
μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)²⁵ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως
Γερμανοῦ, στὸ ὅποιο ἐσωκλείονταν εἴκοσι δύο λίρες Τουρκίας

23. Ὅπως καὶ σὲ προηγούμενη περίπτωση (βλ. στὴν ἐνότητα αὐτὴ τὰ ἔγγραφα ἀρ. 45 καὶ 46), ἢ χριστιανὴ ποὺ ἀπευθύνθηκε στὸ Πατριαρχεῖο ἀντιμετώπιζε προβλήματα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκδοση τοῦ ἐν λόγῳ πιστοποιητικοῦ μὲ τὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως. Βλ. καὶ ἔγγραφο ἀρ. 63.

24. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1909.

25. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 6 Μαρτίου 1910.

ώς συνδρομή τῆς ἐπαρχίας του πρὸς τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο καὶ τὸν Πανάγιο Τάφο (ἐξ ἡμισείας)
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 79].

68. *Γράμμα* τῆς 10ης Ἰουνίου 1910 (*Ἐλάβομεν ἐν καιρῷ τὸ ἀπὸ ι' παρελθόντος μηνὸς Ἰουνίου γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)²⁶ τοῦ Ἐλευθεροπόλεως Γερμανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο ἀπολογοῦνταν γιὰ τὶς ἐναντίον του κατηγορίες ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου του [ἔγγραφο ἀρ. 80].
69. *Ἀπολογία* (διὰ δικαιολογητικῆς αὐτοῦ ἀπολογίας)²⁷ τοῦ ἀρχιμανδρίτη Εἰρηναίου Κωνσταντινίδη σχετικὰ μὲ τὶς οἰκονομικὲς διαφορὲς του μὲ τὸν Ἐλευθεροπόλεως Γερμανό, ἢ ὁποῖα ἀπεστάλη πρὶν τὴν 1η Ὀκτωβρίου 1910 [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 81].
70. *Γράμμα* τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1911 (*Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ κδ' παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)²⁸ γιὰ προσκυνηματικὸ ταξίδι τοῦ Ἐλευθεροπόλεως Γερμανοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 82].
71. *Γράμμα* τῆς 14ης Ἰανουαρίου 1911 (*Ἐλήφθη τὸ ἀπὸ ιδ' παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)²⁹ τοῦ Ἐλευθεροπόλεως Γερμανοῦ σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 83].
72. *Αἴτησις* (*Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς αἰτήσεως τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*) τοῦ Ἐλευθεροπόλεως Γερμανοῦ, ἢ ὁποῖα ἀπεστάλη πρὶν τὴν 22α Φεβρουαρίου 1911, σχετικὰ μὲ ἔκδοση φερμανίου γιὰ ἀνέγερση σχολείου στὴ Δρέζνα (Μυρτόφυτο) [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 84].
73. *Αἴτησις* (*Διαβιβάζοντες ... τὴν ἔγκλειστον αἴτησιν*) τοῦ Δημητρίου Δημάδη, ἢ ὁποῖα ἀπεστάλη πρὶν τὴν 15η Ἰουνίου 1911, σχετικὰ μὲ τὴν ἀγωγή του περὶ διαζεύξεως κατὰ τῆς συζύγου του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 86].

26. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 26 Αὐγούστου τοῦ 1910.

27. Μὲ τὴν ἔκφραση *προκειμένου δὲ περὶ τῆς αἰτήσεως αὐτῆς* [sc. τῆς αὐτῆς Ἱερότητος] μᾶλλον δὲν ἐννοεῖται κάποιο ἰδιαίτερο γραπτὸ αἴτημα, ἀλλὰ μέρος τοῦ περιεχομένου τοῦ ἴδιου ἀπολογητικοῦ γράμματος.

28. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 8 Φεβρουαρίου 1911.

29. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 15 Φεβρουαρίου 1911.

74. *Τηλεγράφημα (Λαβόντες τὸ ἔγκλειστον ὧδε ... τηλεγράφημα)* τοῦ Ἰωάννη Παπάζογλου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη πρὶν τὴν 28ῃ Ἰανουαρίου 1912, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ σχετικὰ μὲ τὴ μὴ ἐκκλησιαστικὴ κήδευση τοῦ τέκνου του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 88].
- 75-76. Δύο (;) ἀναφορὲς (*Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἐγκλείστους ᾧδε ἀναφορὰς*), οἱ ὁποῖες ἀπεστάλησαν πρὶν τὴν 5ῃ Μαρτίου 1912 ἀπὸ τοὺς Παρασκευᾶ καὶ Ἰωάννη Ν. Παπάζογλου, σχετικὰ μὲ τὸ ἴδιο θέμα
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 89].
77. *Γράμμα* τῆς 15ης Μαρτίου 1912 (*Ληφθὲν ἀνεγνώσθη συνοδικῶς τὸ ἀπὸ ιε' παρελθόντος μηνὸς γράμμα αὐτῆς*)³⁰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ μητροπολίτης παρέχει πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση Παπάζογλου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 90].
78. *Ἀναφορὰ (Πέμποντες ... τὴν ἔγκλειστον ὧδε ἀναφορὰν)* κατοίκων τοῦ Πραβίου, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 25ῃ Αὐγούστου 1912, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 91].
79. *Γράμμα* τῆς 12ης Αὐγούστου 1912 (*Ἀσφαλῶς ἐλήφθη τὸ ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἀποσταλὲν ἡμῖν διὰ τοῦ ἀπὸ ιβ' τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμματος αὐτῆς ...*)³¹ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ, στὸ ὁποῖο περιέχονταν δέκα ὀκτῶ λίρες ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 92].
80. *Ἀναφορὲς (Διαβιβάζοντες ... ἐπανειλημμένας ἀναφορὰς)* τῶν ἀδελφῶν Παπάζογλου, οἱ ὁποῖες ἀπεστάλησαν στὸ Πατριαρχεῖο πρὶν τὴ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1912, κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 94].
81. *Ἀναφορὰ (Διαβιβάζοντες ... τὴν ἔγκλειστον ὧδε ἀναφορὰν ...)* τοῦ ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη, ποὺ τέθηκε σὲ ἀργία ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 20ῃ Ὀκτωβρίου 1912
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 95].

30. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 20 Ἀπριλίου 1912.

31. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 27 Αὐγούστου 1912.

82. *Γράμμα* τῆς 21ης Ἰανουαρίου 1914 (*Ἐλήφθη τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν κα' τοῦ λήξαντος μηνὸς γράμμα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος*)³² μετὸ ὁποῖο ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς διαβίβασε στὸ Πατριαρχεῖο δώδεκα λίρες ἔναντι τοῦ ὀφειλόμενου ἀπὸ αὐτὸν ποσοῦ πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 101].
83. *Γράμμα* τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1914 (*Τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἀνθίμου διὰ γράμματος αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν κη'. Ἰανουαρίου τοῦ ἐ.ἐ. ... διαβιβάζομεν ἐγκλείστως ὡδε ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὸ γράμμα τοῦτο*)³³ τοῦ μητροπολίτη Ξάνθης Ἀνθίμου κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανοῦ γιὰ τὴν ἀνάμιξή του στὴ διοίκηση τοῦ χωριοῦ Ὀρφάνι
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 103].
84. *Γράμμα* τῆς 11ης Ἰανουαρίου 1921 (*Ἀνεγνώσθη συνοδικῶς τὸ ἀπὸ ια' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς Πανιερότητος αὐτῆς*)³⁴ τοῦ μητροπολίτη Νευροκοπίου Δαμασκηνοῦ, τοποτηρητῆ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σχετικὰ μετὴν κατάστασι τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης καὶ τὴν ἀπόδοσι πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ὀκτακοσίων δραχμῶν
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 104].
85. *Γράμμα* (*διαβιβάζομεν ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὸ ἐγκλειστον ὡδε γράμμα*) τοῦ μητροπολίτη Δράμας Ἀγαθαγγέλου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 23η Φεβρουαρίου 1921, κατὰ τοῦ μητροπολίτη Νευροκοπίου Δαμασκηνοῦ γιὰ ἀνάμιξή του στὴ διοίκηση τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 105].
86. *Γράμμα* τῆς 28ης Μαρτίου 1921 (*Ληφθέντος ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀπὸ κη'. τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμματος τῆς Πανιερότητος αὐτῆς*)³⁵ τοῦ Νευροκοπίου Δαμασκηνοῦ, ὡς τοποτηρητῆ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, σχετικὰ μετὰ παράνομα συνοικέσια στὸ χωριὸ Αὐλή
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 106].

32. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 4 Φεβρουαρίου 1914.

33. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 22 Μαρτίου 1914.

34. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 20 Φεβρουαρίου 1921.

35. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 28 Ἀπριλίου 1921.

87. *Τηλεγράφημα* τῆς 4ης Νοεμβρίου 1922 (*Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ συνοδικῇ τὸ ἀπὸ δ' τοῦ ἀρξαμένου μηνὸς τηλεγράφημα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος*)³⁶ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνου σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξή του στὴν ἐπαρχία του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 110].
88. *Γράμμα* τῆς 3ης Νοεμβρίου 1922 (*Ἐλήφθη καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεγνώσθη τὸ ἀπὸ γ' τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμμα τῆς Ἱερότης αὐτῆς*)³⁷ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνου σχετικὰ μὲ τὴν κατάστασι τῆς ἐπαρχίας του καὶ τῶν προσφύγων ποὺ κατέφυγαν ἐκεῖ
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 111].
89. *Γράμμα* τῆς 24ης Νοεμβρίου 1922 (*Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ κδ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος ... τοὺς ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς*)³⁸ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνου σχετικὰ μὲ ζήτημα γάμου συγγενῶν πέμπτου βαθμοῦ ἐξ ἀγχιστείας στοῦ χωριὸ Μουσθένη τῆς ἐπαρχίας του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 112].
90. *Γράμμα* τῆς 13ης Μαρτίου 1923 (*Ἀπαντητικῶς εἰς τὸ ἀπὸ ιγ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος ... Προκειμένου δὲ τῶν ἐν τῷ γράμματι αὐτῆς ἀναφερομένων λοιπῶν ζητημάτων*)³⁹ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνου σχετικὰ μὲ ζήτημα γάμου δευτέρων ἐξαδέλφων στὴν Αὐλή
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 113].
91. *Αἴτησις* τῆς 13ης Σεπτεμβρίου (*Ληφθείσης ὑπ' ὄψιν τῆς διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν ιγ' τοῦ λήγοντος μηνὸς ὑποβληθείσης αἰτήσεως τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος*)⁴⁰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Κωνσταντίνου γιὰ χορήγησι ἀδείας πέντε ἡμερῶν
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 114].
92. *Καταγγελτήριος* ἔκθεσις (*Ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους δι' ἐκθέσεως αὐτῆς κατήγγειλε καὶ Ἐπὶ τούτῳ ἀποστέλλεται αὐτῇ ἐγκλείστως ὤδε καὶ ἀντίγραφον τῆς σχετικῆς καταγγελτηρίου πρὸς τὴν*

36. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 10 Νοεμβρίου 1922.

37. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 26 Νοεμβρίου 1922.

38. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 14 Δεκεμβρίου 1922.

39. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 20 Ἀπριλίου 1923.

40. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 26 Σεπτεμβρίου 1923.

Ἐκκλησίαν ἐκθέσεως) τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἢ ὁποῖα ἀπεστάλη πρὶν τὴν 29η Δεκεμβρίου 1923, σχετικὰ μὲ διένεξιν μεταξὺ τῆς λαυριωτικῆς Σκῆτης τῶν Καυσοκαλυβίων, τῆς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 115].

93. *Γράμμα* (Ἐκ τοῦ σχετικοῦ γράμματος τῆς ὑμετέρας Ἱερότητας) τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 7η Μαΐου 1924, σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξιν στὴν ἐπαρχία του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 118].
94. *Γράμμα* (ἔκ τοῦ σχετικοῦ γράμματος τῆς ὑμετέρας Ἱερότητας) τοῦ Γρεβενῶν Νικολάου, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 7η Μαΐου 1924, σχετικὰ μὲ τὴν ἄφιξιν στὴν ἐπαρχία του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 118].
95. *Γράμμα* (δηλοῦσα ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῇ ἄδειαν κατὰ 7/βριον τοῦ παρελθόντος ἔτους)⁴¹ τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1923 καὶ μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Αἰμιλιανός, ὡς Γρεβενῶν, εἶχε ζητήσῃ ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 119].
96. *Γράμμα* τῆς 21ης Ἰουνίου 1924 (Ἐχοντος ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ κα'. τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητας)⁴² τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο αἰτοῦνταν δεκαπενθήμερη ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 119].
97. *Γράμμα* τῆς 7ης Φεβρουαρίου 1927 (: ἢ διὰ τοῦ ἀπὸ ζ'. τοῦ μεσοῦντος, ἀρ. 89, γράμματος αὐτῆς ζητηθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια)⁴³ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο αἰτοῦνταν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο εἰκοσαήμερη ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 121].

41. Προφανῶς στὴ φράση αὐτὴ λανθάνει τόσο τὸ γράμμα τοῦ Αἰμιλιανοῦ πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο ὅσο καὶ τὸ πατριαρχικὸ γράμμα (ἔως τὶς 20 Σεπτεμβρίου 1923 Πατριάρχης ἦταν ὁ Μελέτιος Μεταξάκης), τὸ ἀπαντητικὸ στὸ αἴτημα τοῦ μητροπολίτη.

42. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 2 Ἰουλίου 1924.

43. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 16 Φεβρουαρίου 1927.

98. *Γράμμα* τῆς 26ης Μαρτίου 1927 (: *Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτιμήσασα τοὺς ἐν τῷ ἀπὸ κς'. τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀρ. 168 γράμματι τῆς Ὑμετέρας Ἱερότητος ἀναφερομένους λόγους*)⁴⁴ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ σχετικὰ μὲ χειροτονία ἱερέως στὴ Νικήσιανη [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 122].
99. *Γράμμα* τῆς 15ης Αὐγούστου 1927 (: *Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ ιε'. τοῦ παρελθόντος μηνός, ἀρ. 403, γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος ...*)⁴⁵ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο αἰτοῦνταν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του γιὰ λόγους ὑγείας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 123].
100. *Γράμμα* τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου 1927 (: *Ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν συνοδικῶς καὶ τὸ κ'. Σεπτεμβρίου γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἱερότητος ...*)⁴⁶ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο κοινοποίησε στὸ Πατριαρχεῖο τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου στὸ Πράβι [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 124].
101. *Τηλεγράφημα* (*Ἐλήφθη τὸ τηλεγράφημα, ὃπερ ἡ ὑμετέρα Ἱερότης ἐπὶ τῇ μεταθέσει αὐτῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐλευθερουπόλεως ἀπέστειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ*) τοῦ Σωφρονίου Σταμούλη, τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὶν τὴν 26η Νοεμβρίου 1927, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ μητροπολίτης δήλωνε στὸ Πατριαρχεῖο ὅτι ἐπιθυμοῦσε νὰ παραμείνει στὴν προηγούμενη ἔδρα του, τὴ Βέρροια, καὶ ἀρνοῦνταν νὰ μεταβεῖ στὴν Ἐλευθερούπολη [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 125].

44. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 14 Ἀπριλίου 1927.

45. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 15 Σεπτεμβρίου 1927.

46. Τὸ σχετικὸ πατριαρχικὸ γράμμα ἔχει ἡμερομηνία 5 Νοεμβρίου 1927.

ΑΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΕΔΩ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Καταγράφονται ποικίλα έγγραφα, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ποὺ μαρτυροῦνται ὅτι ἀπεστάλησαν στὸ Πατριαρχεῖο, δηλαδὴ πατριαρχικὲς ἐγκύκλιοι, ἔγγραφα τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, ταμειακὲς ἀποδείξεις, ἐφέσεις, ἐγγυητικὰ κτλ., ὅπως ἐπίσης καὶ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἀναμένονταν νὰ συνταχθοῦν καὶ νὰ ὑποβληθοῦν στὸ Πατριαρχεῖο¹.

1. Ἐκκλησιαστικὴ ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ (ἐναντίον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς τῆς ἐκδοθείσης ἄλλοτε), ἡ ὁποία ἀπολύθηκε παλαιότερα ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, πρὶν τὴ 17η Νοεμβρίου 1887², καὶ ἀπαγόρευε αὐστηρὰ τὶς παρ' ἐνορίαν χειροτονίες (καὶ αὐστηρῶς ἀπαγορευσάσης τὰς παρ' ἐνορίαν χειροτονίας)
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 1]
2. Ἀπόφασις (Καίτοι ἡ Ἐκκλησία προέλαβεν ἵνα ἐξενέγκῃ τὴν ἀφορῶσαν εἰς διαίτησιν τῶν περιουσιῶν τῶν αὐτόθι ἀποβιούντων ἀρχιερέων ἀπό-

1. Ἐδῶ θὰ μπορούσε νὰ ἀριθμηθῆσι κάποιος καὶ τὰ ἴδια ἢ μὲ μικρὲς μόνον τροποποιήσεις ἔγγραφα ποὺ στάλθηκαν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς Ἐλευθερουπόλεως, καὶ πρὸς ἄλλους παραλήπτες: βλ. ἔγγραφο ἀρ. 10 (δύο παραλήπτες), 11 (τρὲς παραλήπτες), 12 (παραλήπτες ὅλοι οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου καὶ ὅλοι οἱ ἡγούμενοι τῶν πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μονῶν), 19 (τρὲς παραλήπτες), 27 (δύο παραλήπτες), 42 (τρὲς παραλήπτες), 44 (ἑπτὰ παραλήπτες), 48 (ἕξι παραλήπτες), 49 (τέσσερις παραλήπτες), 50 (δύο παραλήπτες), 51 (τρὲς παραλήπτες), 52 (τρὲς παραλήπτες), 53 (τέσσερις παραλήπτες), 54 (δέκα παραλήπτες: στὸ ἔγγραφο ἀρ. 54 γίνεται λόγος καὶ γιὰ προγενέστερες ἐπιστολές, οἱ ὁποῖες στάλθηκαν κατ' ἐπανάληψιν στοὺς ἴδιους παραλήπτες: Ἐπειδὴ καίτοι κατ' ἐπανάληψιν ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως ἐγράφη αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας), 67 (ἐννέα παραλήπτες: στὸ ἔγγραφο ἀρ. 67, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐννέα ἐπιστολές ποὺ ἀπεστάλησαν σὲ ἰσάριθμους παραλήπτες, γίνεται λόγος καὶ γιὰ ἄλλες ἐννέα προγενέστερες ἐπιστολές πρὸς τοὺς ἴδιους παραλήπτες: Διὰ προηγουμένης ἐπιστολῆς ἡμῶν ὑπεμνήσαμεν), 70 (σαράντα ἑπτὰ παραλήπτες), 93 (εἴκοσι τρεῖς παραλήπτες), 96 (τέσσερις παραλήπτες), 98 (δύο παραλήπτες), 99 (τρὲς παραλήπτες), 116 (τέσσερις παραλήπτες), 118 (δύο παραλήπτες) καὶ 120 (ἕνδεκα παραλήπτες). [Οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἐγγράφων γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος στὴν ὑποσημείωση αὐτῇ, παραπέμπουν στὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου, στὴν ἐκδοσὴ τῶν πατριαρχικῶν ἐγγράφων].

2. Βλ. παραπάνω, σ. 215, ὑποσημ. 1.

- φασιν αὐτῆς) τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχετικά μὲ τις περιουσίες τῶν ἀποθανόντων ἀρχιερέων στὸ Ἅγιον Ὄρος [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 2]
3. Διαθήκη (οὐχ ἦττον ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς περὶ διαθήκης τοῦ μακαρίτου ἐνστάσεις) τοῦ πρώην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθαγγέλου, ἡ ὁποία συντάχθηκε πρὶν τὸ 1899, ἔτος θανάτου του³ [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 2]
4. Τεσκερές (Ἐλάβομεν ἄρτι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης ὑψηλὸν τεσκερέν) τοῦ τουρκικοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος ἐκδόθηκε πρὶν τὴ 13η Φεβρουαρίου 1893, καὶ στὸν ὁποῖον διατυπώνονταν διάφορα παράπονα κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου Σταυρίδη· ἀντίγραφον τῆς μεταφράσεως τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ στάλθηκε στὸν Ἐλευθερουπόλεως [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 7].
5. Πατριαρχικὸ γράμμα τῆς 8ης Αὐγούστου 1893 (: ἐξεδώκαμεν τὸ ζητούμενον γράμμα ὄπερ ἀποστέλλομεν πρὸς αὐτήν)⁴ τοῦ Πατριάρχου (Νεοφύτου Η΄) πρὸς τοὺς Δημογέροντες καὶ τοὺς Προεστῶτες τῶν Λακκοβικίων, γραμμένο ὕστερα ἀπὸ αἴτημα τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, γιὰ νὰ καταβάλουν στὸν ἀρχιερέα τους τὴν ὀφειλόμενη ἀρχιερατικὴ ἐπιχορήγηση [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 8].
6. Αἴτησις (Λαβόντες ὑπ' ὄψει συνοδικῶς ... αἴτησιν), τὴν ὁποία ὑπέβαλε στὸν Πατριάρχη τὴν 23η Ἰουλίου 1894 ἢ ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου Ἐπιτροπῆ, ὥστε νὰ δοθεῖ ἄδεια γιὰ τὴν τρίτη ἔκδοση τοῦ Προσευχηταρίου πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 9].
7. Ἐκθεσις (συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν) τῶν ἀρχιτεκτόνων, ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τὴν 4η Αὐγούστου 1894, ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἐπι-

3. Προφανῶς ὑφίστατο ἔγγραφη διαθήκη τοῦ Ἀγαθαγγέλου, διαφορετικὰ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι ὁ ἀρχιερέας δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ διαθέτει τὴν περιουσία του μὲ διαθήκη (μηδαμῶς κεκτημένου τὸ δικαίωμα τοῦ διατιθέναι αὐτοβούλως διὰ διαθήκης τὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ). Ἡ πατριαρχικὸ γράμμα, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὸ ζήτημα τῆς διαθήκης αὐτῆς, φέρει ἡμερομηνία 12 Ὀκτωβρίου 1901.

4. Τὸ γράμμα αὐτὸ ἦταν ἐσώκλειστο στὸ, μὲ ἴδια ἡμερομηνία, γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως.

σκευές οι οποίες έπρεπε να γίνουν στὸν Πατριαρχικὸ Ναό, ποὺ ἔπαθε ζημιές ἀπὸ τὸν τελευταῖο σεισμό [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 10].

8. *Ἔκθεσις (λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑποβληθεῖσαν περὶ τῶν ἐξελεχθέντων λογαριασμῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἀγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν διὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894 ἔκθεσιν)*, ἡ ὁποία συντάχθηκε πρὶν τὴ 19ῃ Ἰουλίου 1896 ἀπὸ τὴν Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894. [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 11].
9. *Πατριαρχικὲς καὶ Συνοδικὲς ἐγκύκλιοι (Πολλάκις καὶ πρότερον διὰ Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Ἐγκυκλίων)*, οἱ ὁποῖες ἀπελύθησαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πρὶν τὴ 2α Μαρτίου 1899 καὶ μετὰ τὴς ὁποῖες ζητήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου καὶ τοὺς ἡγουμένους τῶν πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μονῶν ἢ πρόθυμος συναντίληψις αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐκδιδομένης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 12].
10. *Ἔκθεσις (ἐξ ἀφορμῆς ὑποβληθείσης ἡμῖν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους ἐκθέσεως τῆς διευθυνούσης τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἐπιτροπῆς)*, ἡ ὁποία συντάχθηκε πρὶν τὴ 2α Μαρτίου 1899 σχετικὰ μετὰ τὴν κυκλοφορία καὶ τὴν ἐνίσχυση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 12].
11. *Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον (Ἐκδοθὲν ἔναγχος ... περικλείομεν ἐν τῷ παρόντι ... Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον)*, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε πρὶν τὴν 29ῃ Φεβρουαρίου 1900, σχετικὰ μετὰ τὴν ἀνέγερση σχολῆς στὸ Πράβι [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 16].
12. *Γνωμοδότησις (ὑπέβαλεν ἐν καιρῷ γνωμοδότησιν)*, ἡ ὁποία συντάχθηκε πρὶν τὴν 27ῃ Μαρτίου 1900 ἀπὸ τὴν ἀρμόδια ἐπιτροπὴ, μετὰ πρόεδρο τὸν μητροπολίτη Πελαγονείας Ἀμβρόσιο, καὶ ὑποβλήθηκε στὸ Πατριαρχεῖο σχετικὰ μετὰ τὸν καθορισμὸ τῶν ὁρίων τῶν ἐνοριῶν Σταυροδρομίου καὶ Γαλατᾶ [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 17].
- *13. *Ἔκθεσις (καὶ συνυποβαλεῖν τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν)* ἡ ὁποία θὰ συντασσόταν καὶ θὰ ὑποβαλόταν στὸ Πατριαρχεῖο μετὰ τὴν 27ῃ Μαρτίου 1900 ἀπὸ τὴν ἴδια Ἐπιτροπὴ, γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος στὸ προηγούμενο ἔγγραφο, ἀλλὰ μετὰ πρόεδρο τὸν Ἐλευθερουπό-

λεως Διονύσιο, σχετικά με τή διακανόνισιν τῶν ὁρίων καὶ τῶν τριῶν ἐνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ πρὸς ἀλλήλας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 17]⁵.

- *14. *Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον (οὐχ ἦττον ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Βερατίου)*, τὸ ὁποῖο θὰ ἐκδιδόταν μετὰ τὴν 23ῃ Ὀκτωβρίου 1900, γιὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου στὴν ἐπαρχία του, ὥστε νὰ ἀναγνωρίζονται οἱ ἐνέργειές του ἀπὸ τὶς πολιτικὲς ἀρχές καὶ νὰ ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ συνεργάζεται με αὐτές [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 20].
15. Καταγγελία (ἔγγραφη;) κατὰ τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου (*ἡ αὐτῆς Τερότης ... καταγγεληθεῖσα ἐπὶ δαρμῶ καὶ ἐξυβρίσει*) στὸ Ποινικὸ Πρωτοδικεῖο Πραβίου *ἐπὶ δαρμῶ καὶ ἐξυβρίσει* [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 22].
16. *Κλήσις* τοῦ Ποινικοῦ Πρωτοδικείου Πραβίου (: *ἀπέστειλεν αὐτῶ πρὸς κοινοποίησιν κλήσιν τοῦ Ποινικοῦ Πρωτοδικείου Πραβίου*) ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὶν τὴν 22α Νοεμβρίου 1902 καὶ μετὰ τὴν ὁποία καλοῦνταν σὲ ἀνάκριση ὁ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου διατυπώθηκε καταγγελία *ἐπὶ δαρμῶ καὶ ἐξυβρίσει* [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 22].
17. *Τεσκερές* (*Εἰ καὶ ὁ εἰρημένος ἀδελφὸς ἀπήντησε δεόντως εἰς τὸν ἀπευθυνθέντα αὐτῶ τεσκερέν*) τῆς Εἰσαγγελίας Ἐφετῶν τῆς Νομαρχίας, ὁ ὁποῖος ἐκδόθηκε πρὶν τὴν 22α Νοεμβρίου 1902 καὶ μετὰ τὸν ὁποῖον ἡ Εἰσαγγελία κοινοποίησε στὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιο τὴν κλήση τοῦ Ποινικοῦ Πρωτοδικείου Πραβίου μετὰ τὴν ὁποία καλοῦνταν σὲ ἀνάκριση ὁ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου διατυπώθηκε καταγγελία *ἐπὶ δαρμῶ καὶ ἐξυβρίσει* [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 22].
18. Ἀπάντηση (ἔγγραφη;) (*Εἰ καὶ ὁ εἰρημένος ἀδελφὸς ἀπήντησε δεόντως ...*) τοῦ μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου πρὸς τὴν Εἰσαγγελία Ἐφετῶν τῆς Νομαρχίας σχετικά μετὰ ζήτημα ποῦ ἀφοροῦσε τὸν

5. Με ἀστερίσκο δηλώνονται τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ συνταχθοῦν.

Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετο καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο γινόταν λόγος
στὸν προηγούμενο *τεσκερέν*
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 22].

19. *Τακρίριον* (διεβιβάσαμεν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν τὸ προσῆκον *τακρίριον*) τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὴν Ὑψηλὴ Πύλη τὸ ὁποῖο συντάχθηκε πρὶν τὴν 22α Νοεμβρίου 1902 καὶ ἀφοροῦσε τὴν ὑπόθεση τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου, γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος στὸ προηγούμενο ἔγγραφο· ἀντίγραφο του *τακρίριου* στάλθηκε στὸν Ἐλευθερουπόλεως [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 22].
20. *Ἀπόδειξις* (ὅτι τὸ ἐπὶ τούτῳ δικαίωμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἐπληρώθη τῇ αὐτῆς ἱερότητι, ἣτις ἔδωκε κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἀπόδειξιν λήψεως) τὴν ὁποίαν ἔδωσε ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος στὸν μητροπολίτη Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἄνθιμο, ὅταν ὁ τελευταῖος τοῦ κατέβαλε τὸ δικαίωμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 23].
- 21-24. *Τέσσερα χρεωστικά ὁμόλογα* (τὰ περὶ αὐτοῦ ἐκδεδομένα τέσσερα χρεωστικά ὁμόλογα αὐτῆς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀπέβησαν ληξιπρόθεσμα), τὰ ὁποῖα ἐκδόθηκαν πρὶν τὴν 6η Φεβρουαρίου 1902 καὶ βάσει τῶν ὁποίων προέκυπτε χρέος τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου πρὸς τὸν Ἰ. Π. Σακελλαρίου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 25].
25. Πατριαρχικὴ ἐπιστολή (καλὸν ἡγησάμεθα ἐκφράσαι ταύτην καὶ τοῖς αὐτόθι Χριστιανοῖς δι' ἰδίας ἡμῶν ἐπιστολῆς, ἣν διαβιβάζομεν αὐτῇ ἐγκλείστως διὰ τὰ περαιτέρω)⁶ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου 1903 πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως μὲ τὴν ὁποία ἐκφραζόταν ἡ πατριαρχικὴ εὐαρέσκεια γιὰ τὴ συνδιαλλαγὴ καὶ τὴν εἰρήνευση ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐνδιαφερομένους γιὰ τὶς ἐκλογὰς τῶν νέων Σωματείων τῶν σχολείων καὶ τὴν αἴσια ἔναρξη τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 40].
- *26. Ἐκθεσις (;) (προβῆ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων αὐτῆς εἰς τὴν δέουσαν ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως τῶν εἰρημένων γραφείων καὶ εἰς

6. Ὅπως δηλώνεται στὸ κείμενο, ἡ πατριαρχικὴ αὐτὴ ἐπιστολὴ ἦταν ἐσώκλειστη στὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ φρόντιζε γιὰ τὴν ἐπίδοσή της, προφανῶς, στοὺς Δημογέροντες τῆς ἐπαρχίας.

τὴν ὑπόδειξιν τῶν ληπτέων πρὸς διόρθωσιν μέτρων), τὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ ὑποβάλει στὸν Πατριάρχη, μετὰ τὴ 17ῃ Ἀπριλίου 1904⁷, ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς σχετικὰ μὲ τὴν κατάστασιν τῶν Πατριαρχικῶν γραφείων [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 49].

- *27. Ἔκθεσις (καὶ ὑποβάλλη ἡμῖν ἐν καιρῷ διὰ κοινῆς μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων ἐκθέσεως τὸ σχετικὸν ἀποτέλεσμα), τὴν ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποβάλει στὸν Πατριάρχη, μετὰ τὴν 20ῃ Μαΐου 1904, ὁ Ἐλευθερουπόλεως Πανάρετος ὡς μέλος τῆς Τριμελοῦς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων, τῶν τελειοφοίτων τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαπτείου Παρθεναγωγείου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 51].
- 28-29. Δύο ὁμόλογα (δυνάμει δύο ὁμολόγων), εὕρισκόμενα στὰ χέρια τοῦ ἀρχιμανδρίτη Νικόδημου Δημητρίου, τὰ ὁποία ἐκδόθηκαν πρὶν τὴν 7ῃ Ἰουνίου 1906 καὶ ἀπὸ τὰ ὁποία προέκυπτε ὀφειλὴ πρὸς αὐτὸν πενήντα ἐπτὰ ὀθωμανικῶν λιρῶν ἐκ μέρους τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Παναρέτου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 58].
30. Πιστοποιητικὰ (πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἀναγκαιούντων πιστοποιητικῶν) τὰ ὁποία ζήτησε ἀπὸ τὴ μητρόπολη, πρὶν τὴν 28ῃ Ἰουλίου 1906, χριστιανὴ τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως προκειμένου νὰ τακτοποιήσει κληρονομικὰς ὑποθέσεις τῆς [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 59 καὶ 60].
31. Κατάλογος (Ἐξ ὑποβληθέντος ἡμῖν καταλόγου τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων περὶ τῶν ἐτησίων συνδρομῶν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἱερῶν ἐκκλησιῶν), ὁ ὁποῖος συντάχθηκε πρὶν τὴ 17ῃ Μαΐου 1908 καὶ στάλθηκε σὲ ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου γιὰ νὰ τακτοποιήσουν τίς σχετικὰς οἰκονομικὰς ὀφειλὰς τους [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 70].
32. Πιστοποιητικὸ βαπτίσεως (τὴν ἔκδοσιν τοῦ αἰτουμένου ὑπ' αὐτῆς πιστοποιητικοῦ βαπτίσεως ...), τὸ ὁποῖο ζήτησε πρὶν τὴν 21ῃ Αὐγούστου 1908 ἀπὸ τὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως χριστιανὴ, κάτοικος Πραβίου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 71].

7. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ δόθηκε ἡ πατριαρχικὴ ἐντολή.

- 33-34. *Πιστοποιητικά βαπτίσεως και γάμου (διαμαρτυρομένης διὰ τὴν μὴ ἔκδοσιν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως τῶν ἀναφερομένων πιστοποιητικῶν βαπτίσεως και γάμου)*, τὰ ὅποια ζήτησε, πρὶν τὴν 5ῃ Ἰουνίου 1909, ἀπὸ τὴ μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως χριστιανή, κάτοικος τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἐπαρχίας [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 73].
35. *Σημείωμα τοῦ Ταμείου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (Ἵθεν ἐγκλείοντες ὧδε σημείωμα τοῦ Ταμείου περὶ τῶν ὡς ἄνω καθυστερουμένων)*, τὸ ὅποιο συντάχθηκε πρὶν τὴν 30ῃ Δεκεμβρίου 1909 καὶ ἀπευθυνόταν πρὸς τὸν ἡγούμενο τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης σχετικὰ μὲ τὶς καθυστερημένες ὀφειλές της πρὸς τὴ Σχολή [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 77].
36. *Γράμμα (Ἵθεν ἐγκλείοντες ὧδε ... καθὼς και γράμμα ἡμῶν πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς)* τῆς 30ῆς (;) Δεκεμβρίου 1909⁸ πρὸς τὸν ἡγούμενο τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης σχετικὰ μὲ τὸ ἴδιο θέμα μὲ αὐτὸ τοῦ προηγούμενου ἐγγράφου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 77].
37. *Συναλλαγματικὴ (μετὰ τῆς ἐγκλείστου συναλλαγματικῆς ἐκ λιρῶν Τουρκίας εἴκοσι δύο)*, ἡ ὅποια ἐκδόθηκε πρὶν τὴ 15ῃ Μαΐου 1910, γιὰ ποσὸν προοριζόμενο ἐξ ἡμισείας γιὰ τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο καὶ τὸν Πανάγιο Τάφο [ἔγγραφο ἀρ. 79].
- 38-39. *Δύο ἀποδείξεις⁹ (Πληροφοροῦντες περὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ τὴν αὐτῆς Ἱερότητα και ἐγκλείοντες ἐν τῇ παρουσίᾳ τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις)*, οἱ ὅποιες ἐκδόθηκαν πρὶν τὴ 15ῃ (;) Μαΐου 1910 καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ¹⁰ γιὰ τὸ χρηματικὸ ποσὸν ποὺ κατέβαλε πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, ἐξ ἡμισείας ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τοῦ Παναγίου Τάφου [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 79].

8. Τὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, στὸ ὅποιο ἐσωκλειόταν καὶ τὸ γράμμα πρὸς τὸν ἡγούμενο τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, φέρει ἡμερομηνία 30 Δεκεμβρίου 1909· πιθανότατα τὰ δύο γράμματα γράφτηκαν τὴν ἴδια ἡμέρα ἢ ἔφεραν τὴν ἴδια ἡμερομηνία.

9. Ἡ μία ἀπόδειξη ἦταν ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο καὶ ἡ δευτέρα ἀπὸ τὸν Πανάγιο Τάφο.

10. Τὸ γράμμα πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως, στὸ ὅποιο ἐσωκλειόταν οἱ ἀποδείξεις αὐτές, φέρει ἡμερομηνία 15 Μαΐου 1910· πιθανότατα ὁμως οἱ ἀποδείξεις εἶχαν κοπεῖ κάποια προηγούμενη ἡμέρα.

40. *Απόδειξις (τὰς ἄς ἐπὶ ἀποδείξει ... ἕξ (οὐχὶ δὲ ὀκτώ) λίρας ἔλαβεν ... καὶ ἐκ τῆς ἐν ἀποδείξει ὑπογραφῆς)*, ποὺ δόθηκε πρὶν τὴν 1η Ὀκτωβρίου 1910, μὲ τὴν ὁποία ὁ ἀρχιμανδρίτης Εἰρηναῖος Κωνσταντινίδης πληρώθηκε ἀπὸ τὸν Γερμανό, ὅταν ἦταν μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, γιὰ τὶς ὑπηρεσίες του ὡς ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου του στὴν Ἀχρίδα
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 81].
- *41. *Πρακτικὰ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως (μετὰ τῆ 15η Φεβρουαρίου 1911: ἀποστείλῃ δ' ἀκολούθως ἡμῖν τὰ σχετικὰ πρακτικὰ τοῦ Δικαστηρίου διὰ τὴν ἀνάλογον σκέψιν καὶ ἀπόφασιν)*, τὰ ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ συνταχθοῦν καὶ νὰ ἀποσταλοῦν στὸ Πατριαρχεῖο, ἀφοῦ ὁ Ἐλευθερουπόλεως θὰ ἐκδίκαζε τὴν ὑπόθεση τοῦ ἱερέα Παναγιώτη στὴ Νικήσιανη
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 83].
42. *Τακτικὸν ὑπουργικὸν ἰστιλάμιον (ἐξεδόθη ἕνα γχοσ τὸ τακτικὸν ὑπουργικὸν ἰστιλάμιον, ὅπερ καὶ ἐγκλείστως ὧδε διαβιβάζομεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι)*, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε λίγο πρὶν τὴ 2α Φεβρουαρίου 1911 σχετικὰ μὲ τὴν ἀνέγερση σχολείου στὸ χωριὸ Δρέζνα (Μυρτόφυτο) τῆς ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 84].
43. *Αἴτησις τῆς Ἐφορίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ἐγκλειστον αἴτησιν τῆς Ἐφορίας τῆς ἐν Χάλκῃ ἱεράς θεολογικῆς Σχολῆς)*, ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τὴ 16η Μαρτίου 1911 σχετικὰ μὲ τὶς ὀφειλὲς τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης πρὸς τὴ Σχολή, γιὰ τὴν εἴσπραξη τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ μεριμνήσει ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανός
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 85].
- 44-45. *Δύο ἀποφάσεις (περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου Πραβίου ἐκδοθεισῶν δύο ἀποφάσεων ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἀγωγῆς αὐτοῦ)* σχετικὲς μὲ τὴν ἀγωγή διαζεύξεως χριστιανοῦ κατοικοῦ Πραβίου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 86].
46. *Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον (διαβιβάζεται ἐγκλείστως ... Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον)*, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε πρὶν τὴν 3η Αὐγούστου 1911, σχετικὰ μὲ τὴν ἀνέγερση σχολείου στὴ Δρέζνα (Μυρτόφυτο), καὶ τὸ ὁποῖο ἀπεστάλη πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 87].

47. *Ταμειακή απόδειξις (ἀποστέλλοντες ἐγκλείστως τὴν σχετικὴν ταμειακὴν ἀπόδειξιν)*, ἡ ὁποία ἐκδόθηκε πρὶν (;) τὴν 27η Αὐγούστου 1912 καὶ στάλθηκε πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὸ ποσὸν τῶν δέκα ὀκτῶ λιλῶν, προερχόμενον ἐκ συνδρομῶν δύο ἐτῶν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐκ τῆς περιφορᾶς τῶν ὠρισμένων δίσκων, τὸ ὁποῖο προσφέρθηκε ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 92].
48. *Ταμειακὸν σημεῖωμα (κατὰ τὸ ἐγκλειστον ταμειακὸν σημεῖωμα)*, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε πρὶν (;) τὴν 6η Ὀκτωβρίου 1912, βάσει τοῦ ὁποῖου ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς ὄφειλε ἐμβιβάσαι τὸ τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους ἐτήσιον πρὸς τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 93].
- *49. *Κατάλογος (ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως πρὸς καταρτισμὸν τοιοῦτου ἀναγκαιοῦντος καταλόγου)*, ὁ ὁποῖος θὰ συντασσόταν μετὰ τὴ 16η Μαΐου 1913 καὶ ὅπου θα περιγράφονταν μὲ ἀκρίβεια καὶ λεπτομέρεια ὅλα τα ἀντικείμενα ποὺ ἀπόκεινται στὸ Πατριαρχικὸ Σκευοφυλάκειο, καὶ τὸν ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ καταρτίσει ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς μὲ τοὺς συνεργάτες του
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 98].
- *50. *Ἐκθεσις (ὑποβάλη δι' ἐκθέσεως τὰς σκέψεις αὐτῆς, διὰ τὰ περαιτέρω)* ἡ ὁποία θὰ συντασσόταν μετὰ τὴν 6η Ἰουλίου 1913 καὶ μὲ τὴν ὁποία ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸς καὶ τὰ δύο ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ἐξέθεταν τὶς ἀπόψεις τους γιὰ τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως τοῦ κώδικος τῶν εἰς ἀρχιερατεῖαν ἐκλεξιμῶν καὶ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 99].
51. *Τακτικαὶ ταμειακαὶ ἀποδείξεις (διαβιβάζομεν ἅμα ἐγκλείστως ὡδε τὰς τακτικὰς ταμειακὰς ἀποδείξεις)*, οἱ ὁποῖες ἐκδόθηκαν πρὶν (;) τὴν 4η Φεβρουαρίου 1914 καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανὸ σχετικὰ μὲ τὸ ποσὸν ποὺ διαβίβασε πρὸς τὸ Ταμεῖο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἔναντι τοῦ ὀφειλομένου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 101].
52. *Ἐφεσις (Διαβιβάζοντες ἐγκλείστως ὡδε ἀντίγραφον ἐφέσεως ἐνώπιον τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου)*, ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρὶν τὴν 4η Φεβρουα-

ρίου 1914 κατὰ τοῦ κατοίκου Πραβίου Διαμαντῆ Μιχαήλ Διαμαντίδη ἐνώπιον τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 102].

53. *Προτάσεις (μετὰ τῶν συνημμένων ἀντιγράφων προτάσεων)*, οἱ ὁποῖες ὑποβλήθηκαν πρὶν τὴν 4η Φεβρουαρίου 1914 σχετικὰ μὲ τὴν ἴδια ὑπόθεση μὲ αὐτὴν τοῦ προηγούμενου ἔγγραφου
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 102].
54. *Ἐγγυητικόν (καὶ ἐγγυητικοῦ)*, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε πρὶν τὴν 4η Φεβρουαρίου 1914, σχετικὰ μὲ τὴν ἴδια ὑπόθεση τῶν δύο προηγούμενων ἐγγράφων
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 102].
55. *Ἐπιδοτήριον (καὶ πέμψη ἡμῖν τὸ σχετικὸν ἐπιδοτήριον)* μὲ τὸ ὁποῖο θὰ πιστοποιεῖται ἡ κοινοποίηση στὸν Διαμαντῆ Μιχαήλ Διαμαντίδη τῶν ἐγγράφων πὸν ἀπέστειλε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης γιὰ νὰ τοῦ ἐπιδοθοῦν ἀπὸ τὸν Ἐλευθερουπόλεως Γερμανό
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 102].
56. *Ταμειακὴ ἀπόδειξις (ἐγκλείοντες τὴν σχετικὴν ταμειακὴν ἀπόδειξιν)*, ἡ ὁποία ἐκδόθηκε πρὶν (;) τὴν 20ῆ Φεβρουαρίου 1921 σχετικὰ μὲ τὴν καταβολὴ ἐκ μέρους τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης ὀκτακοσίων δραχμῶν, τὶς ὁποῖες ἡ Μονὴ ἔπρεπε νὰ καταβάλλει στὸ Πατριαρχεῖο ὡς «ἐτήσιο δικαίωμα» γιὰ τὸ 1920
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 104]
- *57. *Πόρισμα (ὑποβάλλουσα καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πόρισμα τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς)*, τὸ ὁποῖο θὰ συντασσόταν μετὰ τὴν 29η Δεκεμβρίου 1923 καὶ τὸ ὁποῖο ὄφειλε νὰ ὑποβάλλει στὸ Πατριαρχεῖο ὁ Ἐλευθερουπόλεως Γερμανός, ἐκθέτοντας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς του στὸ Ἅγιον Ὄρος
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 115].
58. *Ἐπιδοτήριον (συμφώνως τῷ ἐπιδοτηρίῳ ἀρξαμένην ποινήν)*, τὸ ὁποῖο συντάχθηκε πρὶν τὴν 20ῆ Μαρτίου 1924 καὶ μὲ τὸ ὁποῖο ὀριζόταν ἡ ἔναρξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς τοῦ Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ, τὴν ὁποία τοῦ εἶχε ἐπιβάλλει τὸ Πατριαρχεῖο
[βλ. ἔγγραφο ἀρ. 117].
- *59. *Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ γράμματα (τὰ σχετικὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ γράμματα)*, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποστέλλονταν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο μετὰ τὴν 20ῆ Μαρτίου 1924 πρὸς τὸν Αἰμι-

λιανό (ἀποσταλήσονται αὐτῇ λίαν προσεχῶς) σχετικά με τὴν ἐκλογή του ὡς Ἐλευθερουπόλεως [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 117].

60. Πατριαρχικὸ γράμμα (δηλοῦσα ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῇ ἄδειαν κατὰ 7/βριον τοῦ παρελθόντος ἔτους)¹¹ μετὸ ὁποῖο τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1923 εἶχε χορηγηθεῖ στὸν Αἰμιλιανό, ὡς Γρεβενῶν, ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του [βλ. ἔγγραφο ἀρ. 119].

11. Ἄν καὶ δὲν δηλώνεται ρητὰ, προφανῶς στὴ φράση αὐτὴ λανθάνει πατριαρχικὸ γράμμα (ἕως τὸς 20 Σεπτεμβρίου 1923 Πατριάρχης ἦταν ὁ Μελέτιος Μεταξάκης), ἀπαντητικὸ σὲ σχετικὸ αἴτημα τοῦ Αἰμιλιανοῦ.

ΟΚΤΩ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ ΤΟΥ ΠΑΓΓΑΙΟΥ

Ἐκδίδονται ὀκτώ λυτὰ ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων πέντε ἀφοροῦν συναλλαγές κατοίκων τοῦ Παλαιοχωρίου (χωριοῦ τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως) μὲ τὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἓνα συναλλαγή μὲ τὴν Κοινότητα, ἓνα μὲ τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ καὶ τὸ τελευταῖο, ποῦ εἶναι καὶ τὸ χρονικὰ μεταγενέστερο, τὸν ἐτήσιο ἀπολογισμό τῶν ἐσόδων τῆς ἴδιας ἐκκλησίας¹.

1. Πωλητήριον μὲ τὸ ὁποῖο κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου πωλεῖ χωράφι του στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ του (18 Ἰανουαρίου 1888).

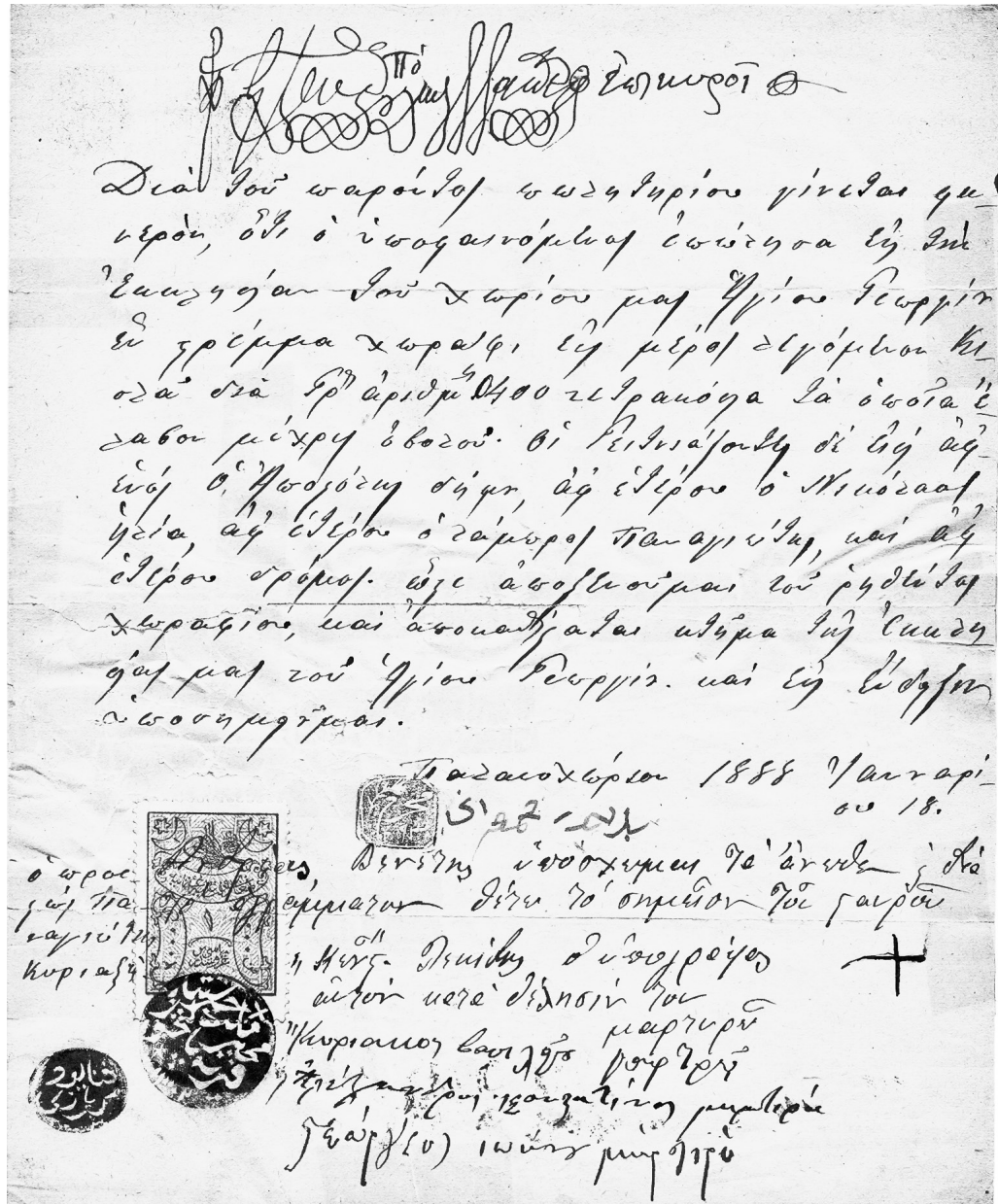
Περίληψη: Ὁ κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου Ἀνδρέας Βενέτης πωλεῖ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἓνα στρέμμα χωράφι· καταγράφονται τὸ ποσὸν τῆς πωλήσεως, τὰ σύνορα τοῦ χωραφιοῦ, καὶ ὁ ἰδιοκτήτης δηλώνει ὅτι ἀπὸ τοῦδε καὶ στὸ ἐξῆς δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὸ κτῆμα αὐτό. Τὸ πωλητήριο εἶναι ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο Ἐλευθερουπόλεως Μακάριο.

† ὁ Ἐλευθερουπόλεως Μακάριος ἐπικυροῖ²

Διὰ τοῦ παρόντος πωλητηρίου γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος

1. Τὰ ἔγγραφα αὐτὰ βρίσκονται στὴν κατοχή μου.

2. Πρόκειται γιὰ τὸν ἐπίσκοπο Ἐλευθερουπόλεως Μακάριο τὸν ἀπὸ πρῶν Λέρνης. Ὁ Μακάριος Ἀγαθόβουλος καταγόταν ἀπὸ τὴν πόλη Θεῖρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἶναι ὅμως ἄγνωστο πότε ἀκριβῶς γεννήθηκε. Σπούδασε στὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή. Τὸ 1869 μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐξετάσεις στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης ἐνεγράφη στὸν κατάλογο τῶν πρὸς ἀρχιερατεία ἐκλογίμων («ἐκλόγιμοι δευτέρας τάξεως»). Ὑπηρέτησε γιὰ σύντομο χρονικὸ διάστημα (1869-1870) ὡς διδάσκαλος στὶς ἐπαρχίες Ἐφέσου καὶ Πισσιδίας, καὶ ἀργότερα ὡς ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτη Ρόδου (1865-1876) Συνεσίου τοῦ ἀπὸ Τζερβενοῦ. Στὶς 2 Μαΐου 1870 χειροτονήθηκε στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι ἐπίσκοπος Λέρνης (Λέρου), ἐνῶ στὶς 7 Μαρτίου 1875 ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του (παύθηκε). Τὸ 1879 ὀρίσθηκε ἀπὸ τὴν Πατριαρχικὴ Σύνοδο βοηθὸς τοῦ μητροπολίτη Πισσιδίας Καισαρίου (1861-1880) τοῦ ἀπὸ Ξανθουπόλεως. Στὶς 16 Σεπτεμβρίου 1885 ἀνεδείχθη ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1888 παραιτήθηκε. Τὰ ὑπόλοιπα εἴκοσι δύο περίπου ἔτη ἐσχόλαζε, διαμένων στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου καὶ ἀπεβίωσε (στὸ Χάσκιοι) στὶς 14 Ἀπριλίου 1910· βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 302-309.

Εἰκόνα 39. Πωλητήριο ἔγγραφο (18 Ἰανουαρίου 1888) χωραφιοῦ ἀπὸ κάτοικο τῆς Κοινότητος Παλαιοχωρίου τοῦ Παγγαίου στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ του, ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο Ἐλευθερουπόλεως Μακάριο (τὸν ἀπὸ πρῶην Λέρνης).

ἐπώλησα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου μας Ἁγίου Γεωργίου³ Ἐν στρέμμα χωράφι εἰς μέρος λεγόμενον Κισλᾶ Γρ.(όσια) ἀριθμ.(ητικῶς) 0400 τετρακόσια τὰ ὅποια ἔλαβον μέχρις ὀβολοῦ. Οἱ Γειτνιαζόντες δὲ εἰσὶ ἀφ' ἑνὸς ὁ Ἀποστόλης δήμου, ἀφ' ἑτέρου ὁ Νικόλαος ἡλία, ἀφ' ἑτέρου ὁ λάμπρος Παναγιώτης, καὶ ἀφ' ἑτέρου δρόμος. ὥστε ἀποξενοῦμαι τοῦ ρηθέντος χωραφίου, καὶ ἀποκαθίσταται κτῆμα τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑποσημειοῦμαι.

Παλαιοχώριον 1888 Ἰαννουαρίου 18

(στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπάρχει ὑπογραφή μετὰ τὸ ἀραβικὸ ἀλφάβητο)

ὁ προε
στὼς Πα
ναγιώτης
Κυριαζῆ

Ἀνδρέας Βενέτης ὑπόσχωμαι τὰ ἄνωθε καὶ διὰ τὸ ἀγράμματον θέτω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ Κωνστ.(αντίνος) λεκίδης ὁ ὑπογράψας † αὐτὸν κατὰ θέλησίν του

μαρτυρῶ

Κυριακος βασιλείου μαρτυρῶ
Ἀλέξανδρος Κονστατίνος⁴ μαρτιρά
Γεώργιος ἰωάννου μαρτιρῶ

στὸ πίσω μέρος:

Πωλητήριο Ἀνδρέα Βενέτη

2. Πωλητήριο, μετὰ τὸ ὅποιο κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου πωλεῖ χωράφι τοῦ στῆν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ του (4 Μαρτίου[;] 1889).

3. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Παλαιοχωρίου βρίσκεται στῆν «ἐντόπια» συνοικία τοῦ χωριοῦ καὶ ὡς ἔτος ἀνοικοδομήσεώς της, σύμφωνα μετὰ ἐντοιχισμένη ἐπιγραφή, φέρεται τὸ 1835 (στὸ παλαιὸ καμπαναριό, τὸ ὅποιο δυστυχῶς κατεδαφίσθηκε, ὑπῆρχε ἄλλη ἐπιγραφή, ὅπου ἀναγραφόταν τὸ ἔτος 1825). Στῆν ἐκκλησία αὐτὴ μεταφέρθηκαν καὶ ἀξιοποιήθηκαν πολλὰ δομικὰ ὑλικά ἀπὸ τὴν ἀπὸ αἰώνων κατεστραμμένη Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Διασωρίτη, ἐρείπια τῆς ὁποίας ἐντοπίσθηκαν πρὸ μερικῶν ἐτῶν στῆ θέση «Παλιόχωρα». Πιθανότατα ἡ ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ ἀφιερώθηκε στὸν Ἅγιο Γεώργιο λόγῳ τῆς ὁμώνυμης ἐκκλησίας τῆς Μονῆς καί, σύμφωνα μετὰ σιγιλλιώδη γράμματα τριῶν Πατριαρχῶν (τοῦ Γρηγορίου ΣΤ' τὸ 1837, τοῦ Γερμανοῦ Δ' τὸ 1853 καὶ τοῦ Κυρίλλου Ζ' τὸ 1857) μαρτυρεῖται ὡς σταυροπήγιο καὶ ἀνήκουσα στῆ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης (δηλαδὴ στῆν Ἐξαρχία, ἕως τὸ 1864)· σχετικὰ βλ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ, *Ἡ ἱστορία τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως*, σ. 203-205.

4. Βλ. σ. 248 (ἔγγραφο ἀρ. 2): Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου· σ. 250 (ἔγγραφο ἀρ. 4): Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνος, καὶ σ. 252 (ἔγγραφο ἀρ. 5): Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου.

Περίληψη: Ὁ κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου Θεοχάρης Κύρκου πωλεῖ στήν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐνώπιον μαρτύρων, ἓνα χωράφι, τοῦ ὁποῦ καθορίζεται ἡ ἔκταση, ἡ τοποθεσία καί ἡ τιμή· ὁ ἰδιοκτήτης δηλώνει ὅτι ἔλαβε ἀκέραιο τὸ συμφωνημένο ποσόν, καί ὅτι δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μετὰ τὸ κτῆμα του, τὸ ὁποῖο ἀνήκει πλέον στήν ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ.

Σήμερον τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἐννάτῳ Σωτηρίῳ ἔτι ἐνώπιον τῶν κάτωθι ἀξιοπίστων μαρτύρων ὁ ὑποφαινόμενος θεοχάρης Κύρκου ἐπώλησα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ μου τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τὸ εἰς τὴν ἐφτιλούκλαν εὑρισκόμενον χωράφιον ἐνὸς περίπου στρέμματος, ἀντὶ γροσίων ἑκατὸν πεντήκοντα ἄτινα ἔλαβον παρὰ τοῦ Ταμείου τῆς Ἐκκλησίας σῶα καὶ ἀνελλιπῆ. Ἀποξενούμενος ὅθεν παρ' αὐτοῦ καὶ ἀνα...⁵ τέλειον Κύριον τὴν Ἰ.(εράν) Ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου ὑποφαίνομαι.

Ἐν Παλαιοχ[ωρίῳ]

188[9 Μαρτ?]ίου 4

μάρτυρες παρόντες

» Καρὰ Γεώργιος

» Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου

» Κυριαζῆς Βασιλείου

θεοχά[ρης Κύ]ρκου κατ' αἴτη-

σίν του [ὑ]πογράφω

καπ. [] αὐτὸς δὲ σταυ (;)-

ρούμενος † †

*ἐσημειώθη εἰς τὸ κτηματικὸν κατάστιχον
τῆς ἐκκλησίας*

στὸ πίσω μέρος:

θεοχάρη

κέρκου

Πολυτέριον

3. Πωλητήριο, μετὰ τὸ ὁποῖο κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου πωλεῖ χωράφι τῆς στὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ τῆς (26 Μαρτίου 1889).

Περίληψη: Ἡ κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου Βενετιά Καλούδη πωλεῖ χωράφι τῆς στήν Ἐφορία τοῦ σχολεῖο τοῦ Παλαιοχωρίου· καταγράφεται ἡ τοποθεσία καὶ τὰ σύνορα τοῦ χωραφιοῦ, καθὼς καὶ τὸ ποσὸν πωλήσεώς του, τὸ ὁποῖο ἔλαβε ἀκέραιο. Ἀπομένουν κάποιες διαδικαστικὲς ἐκρεμότητες.

5. ἀνακηρύττων? Βλ. ἔγγραφο ἀρ. 3: Διὸ τοίνυν κυρήττουσα αὐτοὺς τελείους κυρίους.

Πωλητήριον

Διὰ τοῦ ὁποίου δηλοποιεῖται ὅτι ἡ ὑποφαινομένη Βενετιὰ Καλοῦδι οἰκιοθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως τελεία πράσει ἐπώλησα ἐκ τῶν ἀκινήτων κτημάτων μου εἰς τὴν Ἐφορίαν τοῦ χωρίου ἡμῶν τῆς Σχολῆς μας⁶ μισὸ 1/2 στρέμμα τσιαῖριον τὸ ὁποῖον κεῖται εἰς σύνορον ἐντόπιον μέρος καλούμενον πατρίκ, καὶ γειτονιάζεται ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρος ἀπὸ τσιαῖριον τοῦ Τριανταφύλλου Δημητρίου, ἀφ' ἑτέρου Ἀδελφοὶ Μεχμένταγα καὶ δρόμος. Τῷ ἐπώλησα δὲ διὰ γρόσια ἐπτακόσια πενήκοντα, Ἀρ.(ιθμητικῶς) 750. ἄτινα ἔλαβον παρ' αὐτῶν σῶα μέχρι ὄβολου καὶ ἐξώφλησα. Διὸ τοίνυν κυρήττουσα αὐτοὺς τελείους κυρίους ἔδωσα τὸ παρὸν πωλητήριον ἕως ὅτου δι' εὐκολυνθῶ νὰ τοὺς δώσω τὸν βασιλικὸν τεσκερέν⁷, καὶ ἐν περιπτώσει δυστροπίας τοῦ τακρίριου⁸ ὑπόσχομαι καὶ ἀποζημίωσιν καὶ εἰς ἐνδειξιν ὑποσημειοῦμαι διὰ χειρὸς τοῦ Ἰερέως.

Παλαιοχώριον τῆ 26 Μαρτίου 1889

Βενετιὰ Καλοῦδη
προεστει

Βεβαιώ τα ἄνοθεν καὶ ὡς ἀγράματη ὑπο-
Γράφομαι διὰ χειρὸς τοῦ Ἰερέος π(απᾶ) Ἀπο-
στόλου⁹
ὄστις καὶ Μαρτυρῶ

[μία σειρὰ κατεστραμμένη]

Τρανταφυλους γιανακης γιοργιος παναγιωτης χριστοδουλους
διμητρίου φοτ κουσταντινου κυργιαζη κιργιαζι

στὸ πίσω μέρος:

Πωλητήριον της βηνιτιας
καλουδοῦδι
βενετιάς

6. Πὰ τὸ σχολεῖο τοῦ Παλαιοχωρίου ἐνδεικτικὰ βλ. ΓΟΥΣΙΟΣ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα*, σ. 17 («γραμματοδιδασκαλεῖον») καὶ 20-21 («μαθ.(ητῆς) 35»): ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἐκπαιδευτικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας*, σ. 25, ὅπου, ἀνάμεσα στὰ «ἀνθηρὰ σχολεῖα» που λειτουργοῦσαν στον καζᾶ τοῦ Πραβίου κατὰ τὸν τελευταῖο αἰῶνα τῆς τουρκοκρατίας, περιλαμβάνεται καὶ αὐτὸ τοῦ Παλαιοχωρίου. Βλ. καὶ παραπάνω, σ. 119, ὑποσημ. 114.

7. Πὰ τὸν τεσκερέν βλ. παραπάνω, σ. 55, ὑποσημ. 28 (ἔγγραφο ἀρ. 7).

8. Πὰ τὸ τακρίριον βλ. παραπάνω, σ. 82, ὑποσημ. 43 (ἔγγραφο ἀρ. 22).

9. Ὁ ἱερέας Ἀπόστολος καταγόταν ἀπὸ τὸ Παλαιοχώρι, ὅπου καὶ σήμερα κατοικεῖ ἡ οἰκογένειά του (ἐξ οὗ καὶ τὸ σημερινὸ ἐπώνυμό της *Παπαποστόλου*): ἔφερε τὸ ὄφφικιο τοῦ «οἰκονόμου»

4. *Πωλητήριον*, με τὸ ὁποῖον κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου πωλεῖ μέρος τῆς οἰκίας του στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ του (9 Μαρτίου 1898).

Περίληψη: Ὁ κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου Ἄγγελος Τάσιου πωλεῖ μέρος τῆς οἰκίας του στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· περιγράφεται τὸ τμήμα ποὺ πωλεῖται, τὰ σύνορα τῆς οἰκίας καὶ τὸ ποσὸν τῆς πωλήσεως.

Πωλητήριον

Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικοῦ καὶ ἐμμαρτύρου πωλητηρίου ἐγγράφου δῆλον ἀποκαθίσταται ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος Ἄγγελος Τάσιου ἐπώλησε πράξει τελείᾳ ἐνώπιον τῶν ἐφόρων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸ ἰδιόκτητόν του κάτω μέρος τῆς οἰκίας του συγκείμενον ἐξ ἐνὸς δωματίου μετὰ τοῦ κατωγείου του καὶ συνορευθὼν ἀφ' ἐνὸς μὲ τὸ ἕτερον ἡμισυ τῆς οἰκίας τῆς Βασιλικῆς Γιάννη καὶ ἀφ' ἐτέρου μὲ τοῦ Νικολάου Ἡλία καὶ μὲ τὸν δρόμον του. Τοῦτο ἐπώλησε αὐτοπροαιρέτως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. (ίου) Γεωργίου ἀντὶ γροσίων διακοσίων εἴκοσι ἤτοι ἀρ. (ιθμητικῶς) 220 ἅτινα ἔλαβε παρὰ τοῦ Ταμείου τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως, ὥστε τοῦ λοιποῦ τὸ ῥηθὲν μέρος τῆς οἰκίας ἔσται κτῆμα ἀναφαίρετον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὅθεν ἐγένετο τὸ παρὸν ἐγγραφοῦν ὑπογεγραμμένον καὶ ἐπικεκυρωμένον ὡς δεῖ ἵνα ἔχη κῦρος καὶ ἰσχὺν ὅπου καὶ ὁπότε δεῖ καὶ εἰς ἐνδειξιν.

Μάρτυρες

- » Τριανταφίλους Δημητρίου
- » Αλέξανδρος Κονστατινός
- » Νικόλας Ἡλία Μαρτιρώ
- »
- »
- »

Ἐν Παλαιοχωρίῳ τῇ 9ῃ Μαρτ. (ίου) 1898
Ἄγγελος Τάσιου ὑπογράφομαι κατ' αἵ
τησιν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Δημοσθένους
Τιμοθέου ὅστις καὶ μαρτυρῶ

στὸ πίσω μέρος:

Πωλητήριον
τοῦ Ἀγγέλου
Τάσιου

τῆς μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως. Τὸ ὄνομά του ἐντοπίζεται μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν τοῦ βιβλίου τοῦ ΓΟΥΣΙΟΥ, *Ἡ κατὰ τὸ Παγγαῖον χώρα*, σ. 111: «(Συνδρομηταὶ) Παλαιοχωρίου. Παπᾶ Ἀπόστολος Οἰκονόμος, Εὐθ. Καβακόπουλος διδ.(άσκαλος), Γ. Καραγεώργης».

5. *Συμβόλαιον* πωλήσεως κατοικίας τῆς Κοινότητος Παλαιοχωρίου σὲ ἐγχώριο κάτοικο (15 Ἀπριλίου 1901).

Περίληψη: Οἱ Πρόκριτοι τῆς Κοινότητος Παλαιοχωρίου πωλοῦν στὸν συγχωριανό τους Νικόλαο Δήμου κατοικία (τῆς ὁποίας καθορίζεται τὸ μέγεθος, τὰ σύνορα καὶ τὸ ποσὸν τῆς πωλήσεως) στὴν κάτω συνοικία, ὁ ἀγοραστὴς δίνει στὴν Κοινότητα ὡς ἐγγύηση μιὰ δική του οἰκία (τῆς ὁποίας καθορίζονται ὁμοίως τὰ σύνορα καὶ ἡ ἀξία) στὴν ὀθωμανικὴ συνοικία, ἐνῶ παρέχεται καὶ ἐγγύηση γιὰ τὴν κατοχύρωση τῶν χρημάτων τῆς Κοινότητος.

Συμβόλαιον.

Οἱ ὑποφαινόμενοι Ἐφοροεπίτροποι, Μουκταροδημογέροντες καὶ Πρόκριτοι τῆς Κοινότητος Παλαιοχωρίου ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ ἐγχώριος κάτοικος Νικόλαος Δήμου ἀφ' ἑτέρου συνεβάλοντο ἀλλήλοις ἐπὶ τοῖς ἐξῆς ὄροις.

α'. Οἱ μὲν Πρόκριτοι παρέχωσι τῷ ῥηθέντι Νικολάῳ μιάν οἰκίαν κειμένην ἐν τῇ κάτω συνοικίᾳ¹⁰ συγκεκριμένην ἐκ τριῶν δωματίων μετὰ τῶν ὑπογείων, καὶ γειτνιαζομένην μὲ οἰκίαν Κυριάκου Βασιλείου, ἀφ' ἑτέρου μὲ οἰκίαν τοῦ Νικολάου Παναγιώτου Κησᾶ, καὶ μὲ λάκκον. ταύτην λοιπὸν πωλοῦσιν αὐτῷ ἀντὶ λιρῶν Ὁθ.(ωμανικῶν) δέκα καὶ πέντε (ἀρ.(ιθμητικῶς) 15).

β'. ὁ δὲ ῥηθεὶς Νικόλαος Δήμου παρέχει τῇ Κοινότητι πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ ἀντιτίμου τούτου ἑτέραν τινὰ οἰκίαν κειμένην ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ συνοικίᾳ¹¹ καὶ γειτνιαζομένην μὲ οἰκίαν τοῦ Ἀμέτ Ἀγᾶ, καὶ μὲ οἰκίαν τοῦ Μπόζη Μεχμέτη καὶ μὲ δρόμον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἐπὶ τοῖσδε τοῖς ὄροις· ἦτοι ἐν ἣ περιπτώσει αὕτη ἢ οἰκία πωληθῆ κατὰ τῶν δέκα πέντε (ἀρ.(ιθμητικῶς) 15) λιρῶν, ὀφείλει ὁ Νικόλαος νὰ ἐξισώσῃ τὸ ἄνω ῥηθὲν ποσὸν τῶν δέκα πέντε λιρῶν. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει ἢ οἰκία πωληθῆ ἄνω τῶν δέκα πέντε λιρῶν, τότε τὸ περισσεῦον ποσὸν θὰ ἀνήκει εἰς τὸν ἴδιον. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐγένετο τὸ παρὸν ἐμμέρτυρον ἔγγραφον ἐπικεκυρωμένον ἀσφαλῶς καὶ ἐσφραγισμένον τῇ τῆς Κοινότητος σφραγίδι ἵνα ἰσχύῃ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑποφαινόμεθα.

Ἐν Παλαιοχωρίῳ τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1901

*Τὸν ἀγγράμματον Νικόλαον Δήμου
κατ' ἐτίσῃν του τὸν ὑπογράφω
ἐγὼ Ἱερεὺς Απόστολος*

10. Πρόκειται γιὰ τὴ δυτικὴ συνοικία τοῦ χωριοῦ, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ χριστιανοί («τὰ ἐντόπια»).

11. Στὴν συνοικία αὐτή, στὸ ἀνατολικό μέρος τοῦ χωριοῦ, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Ὁθωμανοί, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν ἐγκαταστάθηκαν πρόσφυγες («τὰ προσφυγικά»).

- » Ἀλέξανδρος Κονστατίνου Μαρ(τυρώ)
- » Τριανταφίλος διμητριου
- » λάμπρος βασιλικού
- » ἀθανάσις χατζούδη
- » Πασχάλης Γεωργίου
- » Γεωργος Δημήτριω
- » νικολας παναγιωτ
- » νικολας γιοργηας
- » Κωσταντηνος Παππα
- » γεωργηος Παρηση
- » γεωργηος κωμνου

στὸ πίσω μέρος:

Πωλητήριον

Νικολάου

Δήμου

6. *Πωλητήριον*, με τὸ ὁποῖον κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου πωλεῖ χωράφι του στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ του (5 Μαρτίου 1902).

Περίληψη: Ὁ κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου Παναγιώτης Μαρωνῆ πωλεῖ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἓνα χωράφι του, τοῦ ὁποῖου καταγράφονται ἡ ἔκταση, τὰ σύνορα, ἡ τιμὴ τῆς πωλήσεώς του, καθὼς καὶ ἡ περιοχὴ στὴν ὁποία βρῖσκεται.

Πωλητήριον

Δι' οὗ δῆλον ἀποκαθίσταται ὅτι ὁ ὑπογεγραμμένος Παναγιώτης Μαρωνῆ ἐπώλησα πράσει τελείᾳ καὶ ἀδιαφιλονηκῆτῳ εἰς τὴν Ἱερ.(ἄν) Ἐκκλησίαν τοῦ Παλαιοχωρίου ιδιόκτητόν μου ἀγρὸν ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς σπορᾶς καὶ ὀριζόμενον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Νικολάου Τούμπα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Θεολόγου Κόμνιου καὶ δρόμον ἀντὶ μιᾶς λίρας Ὁθωμανικῆς, ἧτοι γρ.(όσια) ἑκατὸν ὀκτώ (108), ἅτινα ἔλαβον παρὰ τοῦ Ἐφοροταμίου τῆς Ἱ.(ερᾶς) Ἐκκλησίας κ(υρί)ου Τριανταφύλλου Δημητρίου σήμερον μέχρις ὀβολοῦ. Ὁ ἐν λόγῳ ἀγρός μου κεῖται εἰς τὴν θέσιν Κισλάδες. Ὅθεν δίδωμι τὸ παρὸν ἔγγραφον ἐνυπόγραφον ὑπ' ἐμοῦ τοῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος Ἐφοροεπιτρόποις τῆς Ἱ.(ερᾶς) Ἐκκλησίας πρὸς ἀσφάλειαν.

Οἱ μάρτυρες

χριστάκουσ φώτη

λάμπρος βασιλικού

Γεωργεῖσ ποῦλιου

Κωσταντινος Παπαστεργιου

στὸ πίσω μέρος:

*Πωλητήριον
Παναγιώτη Μαρωνῆ
5ῃ Μαρτίου 1902*

7. *Πωλητήριον*, μετὸ ὁποῖον κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου πωλεῖ τρία χωράφια του στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ χωριοῦ του (14 Σεπτεμβρίου 1902).

Περίληψη: Ἡ κάτοικος τοῦ Παλαιοχωρίου Κατερίνα Μιχάλη πωλεῖ τρία χωράφια της, συνολικῆς ἐκτάσεως τεσσάρων στρεμμάτων, στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· γιὰ τὸ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ καταγράφεται ἡ τοποθεσία, ἡ ἔκταση, τὰ σύνορα καὶ τὸ ποσὸν τῆς πωλήσεως, καθὼς καὶ ἡ δέσμευση ὅτι ἡ πωλήτρια ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι της παραιτοῦνται πλέον ἀπὸ κάθε δικαίωμα στὰ κτήματα αὐτά.

Πωλητήριον τεσσάρων στρεμμάτων ἰδιοκτητῶν μοι ἀγρῶν σύνορον Παλαιοχωρίου ἐξ ὧν τὰ δύο στρέμματα κεῖνται εἰς μέρος (Αὐθελούκλα) συνορεύονται ἀφ' ἑνὸς μετὰ Γεώργιον Κόμνιο, ἀφ' ἑτέρου μετὰ Κωνσταντῖνον Γεωργίου, τρίτον μετὰ Τοπάλ Χασάν, καὶ μετὰ δρόμον. τὸ ἕτερον ἐν στρέμ.(μα) εἰς μέρος Ὀκιοῦς Κορησῆ συνορεύεται δὲ ἀφ' ἑνὸς μετὰ Ἡλίαν Ἀθανασίου, ἀφ' ἑτέρου μετὰ Ἀχμέτ καὶ μετὰ δρόμον. καὶ τὸ τελευταῖον ἐν στρέμ.(μα) ἀμπελῶνος κεῖται εἰς μέρος (Πόρος) συνορεύεται ἀφ' ἑνὸς μετὰ Παναγιώτην Κόμνηον, ἀφ' ἑτέρου μετὰ Δαλάκαν ἐκ Νικησιάνης, καὶ μετὰ δρόμον. Τὰ ὡς περιεγράφησαν τέσσαρα στρέμ.(ματα) ἰδιόκτητά μου καὶ ἐλεύθερα πάσης ὑποθηκεύσεως καὶ χρέους ἐπώλησα ἢ ὑποφαινομένη τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν τῇ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἀντὶ λιρῶν Ὀθωμ.(ανικῶν) Ἀριθμ.(ητικῶς) (8) ὀκτῶ ἄς καὶ ἔλαβον παρὰ τοῦ ταμείου τῆς ῥηθείσης Ἐκκλησίας μέχρις ὀβολοῦ παραιτουμένη παντὸς ἐπ' αὐτῶν δικαίωματος σὺν τοῖς κληρονόμοις μου. διὸ καὶ ὑποφαίνομαι εἰς ἔνδειξιν.

*Ἐν Παλαιοχωρίῳ
τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1902
Κατηρήνα μηχάλη ἡποσχομη
τὰ ἄνου δηαχειρῶς βαγγέλης Δημη-
τρήου ὠστης κι μαρτηρῆ*

*οἱ μάρτυρες
τριανταφίλος
διμιτριου
Γεώργιος Παναγιώτου
Θεόδωρος μάρκου
ηλιας αθανασιο
παναγιότης γιοργῆας
Πασχάλης γεωργίου*

8. *Απολογισμός τῶν ἐσόδων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀπὸ τὴν 1η Αὐγούστου 1907 ἕως τὴν 1η Αὐγούστου 1908.*

Περίληψη: Καταγράφονται τὰ ἔσοδα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Παλαιοχωρίου ἀπὸ τὴν 1η Αὐγούστου 1907 ἕως τὴν 1η Αὐγούστου 1908, τὰ ὅποια προέρχονται ἀπὸ διάφορες πηγές (παγκάρι, ἀφιερώματα, πωλήσεις, ἐνοίκια, ὁμόλογα, τόκους κτλ.).

[τὸ ἔγγραφο εἶναι καταγεγραμμένο στὸ ἴδιο τετρασέλιδο μὲ τὸ προηγούμενο· ἀρχίζει ἀπὸ τὴν τρίτη σελίδα]

Απολογισμὸς τῶν ἐσόδων τοῦ ἔτους 1908.

ἐκ τοῦ παγκαρίου ἀπὸ τῆς 1ης Αὐγούστου τοῦ 1907

<i>μέχρι 1ης Αὐγούστου τοῦ 1908</i>	<i>Γρ.</i>	<i>5241: 30</i>
<i>ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων</i>	»	<i>96</i>
<i>ἀπὸ φώτισμα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ 1908</i>	»	<i>219: 30</i>
<i>ἀπὸ φώτισμα Προφήτου Ἡλιοῦ</i>	»	<i>204: 20</i>
<i>ἀφιέρωμα Νάηδου Σταύρου</i>	»	<i>256</i>
<i>ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων</i>	»	<i>324</i>
» » » » »	»	<i>140</i>
<i>ἀφιέρωμα λιρῶν δώδεκα ἀνωνύμου</i>	»	<i>1296</i>
<i>ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων</i>	»	<i>158</i>
<i>ἀπὸ πώλησιν ἀχυρῶνος βακουφικῆς</i>	»	<i>950</i>
		<hr/>
		<i>8886</i>
<i>ἀπὸ πώλησιν χωραφίου εἰς Καραβόστραταν</i>	»	<i>221</i>
<i>ἀπὸ τόκον ὁμολόγου Κων/τίνου Βαγγελούδη</i>	»	<i>37: 20</i>
<i>ἀπὸ παλαιὸν χρέος Χρῖστου Φωτίου</i>	»	<i>128</i>
<i>ἀφιέρωμα τοῦ Σφέτσιου</i>	»	<i>108</i>
<i>ἀπὸ τόκον ὁμολόγου Γεωργίου Λάμπρου</i>	»	<i>63</i>
<i>ἀπὸ δέματα τῶν καπνῶν ἐκ τοῦ δημαρχείου</i>	»	<i>1456</i>
<i>ἀπὸ φώτισμα καπνοῦ</i>	»	<i>466</i>
<i>ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων</i>	»	<i>374</i>
<i>ἀπὸ ὁμόλογον Σωτηρίου Ἀνδρέου (τόκοι)</i>	»	<i>43: 10</i>
<i>ἀπὸ πανήγυριν Προφήτου Ἡλιοῦ κέρδος</i>	»	<i>301</i>
		<hr/>
		<i>12.083: 30</i>

(στὴ δεύτερη σελίδα)

<i>Μεταφορὰ ὄπισθεν</i>	<i>Γρ.</i>	<i>12.083: 30</i>
<i>ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων</i>	»	<i>143: 20</i>
<i>ἀπὸ Ἄγγελον Τάσιου (ἐνοίκιον σπητιοῦ)</i>	»	<i>30</i>

ἀπὸ τόκον ὁμολόγου Δημητρίου Ἀντωνίου	»	107:20
ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων	»	10
» » » » »	»	108
ἀπὸ πώλησιν ψαθῶν ἀφιερωμένων	»	18
ἀπὸ Χρῖστον Βασιλείου ἐξ ἐνοικίων	»	20
		<hr/>
		12.520:30
εἰς ὁμόλογα	»	2508
εἰς χρήμα μετρηθέν, (ψιλὰ)	»	144
εἰς Δήναν Βαχτσετζήν δάνεια	»	216
		<hr/>
		15.388:30

ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Περιλαμβάνονται τὰ ὀνόματα προσώπων καὶ τόπων ποὺ μνημονεύονται στὴν Εἰσαγωγή, στὰ ἔγγραφα καὶ στὰ σχόλια. Τὸ οὐσ. Ἐλευθερούπολις (: -πόλεως ἐπισκοπή, μητρόπολη, ἀρχιερέας, ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία κτλ.) καὶ οἱ ἐκφράσεις Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (ἢ ἀπλῶς Πατριάρχης) καὶ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος (ἢ Ἱερά Σύνοδος, ἐνδημοῦσα Σύνοδος, Σύνοδος) εὐρετηριάζονται μόνον, ὅταν πρόκειται γιὰ μνεῖες τους στὴν Εἰσαγωγή, ὄχι ὅμως καὶ στὸ ὑπόλοιπο βιβλίο. – Οἱ ἀριθμοὶ ἐντὸς παρενθέσεων δηλώνουν τὶς ὑποσημειώσεις.

ἀρχιδιακ. = ἀρχιδιάκονος
 ἀρχιγραμμ. = ἀρχιγραμματέας
 ἀρχιμ. = ἀρχιμανδρίτης
 γραμμ. = γραμματέας
 διάκ. = διάκονος
 ἐπίσκ. ἐπίσκοπος
 ἐπισκ. = ἐπισκοπή
 κάτ. = κάτοικος
 ΚΠολη = Κωνσταντινούπολη

μητρόπ. = μητρόπολη
 μητροπ. = μητροπολίτης
 ὄθωμ. = ὄθωμανός
 πρ. = πρώην
 πρωτοσύγκ. = πρωτοσύγκελλος
 τιτουλ. = τιτουλάριος
 ὑπογραμμ. = ὑπογραμματέας
 χριστ. = χριστιανός, -ή

Ἀβδοῦλ Χαμίτ Β', σουλτάνος, 53(23),
 109(85)
 Ἀγαθάγγελος,
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Δράμας, 37
 ἐπίσκ. Ἐλευθερουπόλεως, 37-38, 213
 ἐπίσκ. πρ. Ἐλευθερουπόλεως (1872-
 1875), 31, 38-45, 215, 234, 234(3)
 Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινίδης ἢ Μάγνης,
 ἀρχιδιακ. μητροπ. Ἐφέσου Ἀγαθα-
 γέλου, 170(9)
 καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλ-
 κης, 170(9)
 μητροπ. Γρεβενῶν, 170(9)
 μητροπ. Δράμας, 170, 170(9), 171(10),
 228
 μητροπ. Νεοκαισαρείας, 170(9)
 μητροπ. Πριγκηποννήσων, 170(9)
 μητροπ. Χαλκηδόνας, 170(9)
 μητροπ. Ἐφέσου, 170(9)
 Ἀγαθάγγελος Παπαναστασιάδης, μητροπ.

Σαράντα Ἐκκλησιῶν, 152, 152(56)
 Ἀγαθάγγελος Σχολάριος ἢ Γαβριηλίδης,
 δευτερεύων, 37(1)
 ἀρχιδιακ., 37(1)
 μητροπ. Σβορνικίου, 37(1)
 μητροπ. Δράμας, 37, 37(1)
 μητροπ. Ἐφέσου, 37(1), 110(90), 170(9),
 179, 179(1)
 Ἀγαθάγγελος Χατζηνικολάου, μητροπ.
 Καρπάθου, 131(129), 132
 Ἀγαθονίκη, κόμη, ἐπίσκ. μητροπ. Φιλιπ-
 πουπόλεως, 183(1)
 Ἁγίας Ἀναστασίας, Μονὴ (Βασιλικά),
 115(106)
 Ἁγίας Εὐφημίας, Ναός (Χαλκηδόνα),
 66(56), 168(7)
 Ἁγίας Τριάδος, Μονὴ (Χάλκη), 66(55)
 Ἁγίας Τριάδος, Ναός (Σταυροδρόμι,
 ΚΠολη), 69(61)
 Ἅγιοι Ἑπτάρημοι 139(27)

- Ἅγιον Ὄρος 31, 38, 39, 43(16), 44(18, 19), 184, 189, 190, 215, 234, 242· βλ. καὶ Ἄθως
- Ἅγιος Νικόλαος, ἐνορία Γαλατᾶ (ΚΠολη), 71(64)
- Ἁγίου Ἀθανασίου, Μονὴ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ (Αἴνος), 116(109)· βλ. καὶ Τσαδῆρι, Μονή
- Ἁγίου Ἀνδρέου, Σκήτη (Ἅγιον Ὄρος), 44(18)
- Ἁγίου Γεωργίου, ἐκκλησία (Παλαιοχώρι), 245, 246, 247, 247(3), 248, 250, 252, 253, 254
- Ἁγίου Γεωργίου, Μονὴ (Φανάρι, ΚΠολη), 61(42)
- Ἁγίου Γεωργίου Διασωρίτη, Μονὴ (Παλαιοχώρι), 247(3)
- Ἁγίου Γεωργίου, Ναός (Φανάρι, ΚΠολη), 61(42), 63, 81(41), 99(62, 63), 109(89), 245(2)· βλ. καὶ Πατριαρχικὸς Ναός
- Ἁγίου Γεωργίου, Ναός (Φτέρη), 90(56)
- Ἁγίου Γεωργίου, φῶτισμα (Παλαιοχώρι), 254
- Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ναός (Θεσσαλονίκη), 72(67)
- Ἁγίου Δημητρίου Ξυλόπορτας, Ναός (ΚΠολη), 61(42)
- Ἁγίου Ἐλευθερίου, Ναός (Πράβι), 194, 203, 204, 231
- Ἁγίου Νικολαου Γαλατᾶ, Ναός (ΚΠολη), 167
- Ἁγίου Νικολάου, Ναός (Πράβι), 141(34)
- Ἁγίου Ὄρους, Κοινότητα· βλ. Κοινότητα Ἁγίου Ὄρους
- Ἁγίων Θεοδώρων, Ναός (Σέρρες), 100(65)
- Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Ναός (Σταυροδρόμι, ΚΠολη), 69(61)
- Ἀδριανουπόλεως, μητρόπ., 47, 198(16)
- Ἀδριανούπολη 39(9), 68(59), 81(41), 183(1)
- Ἀθανάσιος Ἡλιάδης, μητροπ. Ἰκονίου, 131(129), 132
- Ἀθανάσιος Καΐρης, μητροπ. Δράμας, 43(16, 17), 171(11)
- Ἀθανάσιος Μεγακλῆς, διάκ., 81(41)
- γραμμ. Γραφείου Πρωτοκόλλου τῶν Πατριαρχείων, 81(41)
- ὑπογραμμ. Ἰ. Συνόδου, 81(41)
- ἀρχιγραμμ. Ἰ. Συνόδου, 81(41)
- μέγας πρωτοσύγκ., 81(41)
- μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης, 81(41)
- μητροπ. Θεσσαλονίκης, 81, 81(41), 217, 236
- μητροπ. Κυζίκου, 81(41), 131, 131(129), 167
- Ἀθανασιο(υ), Ηλιας, χριστ. κάτ. Παλαιοχώριου, 253
- Ἀθήνα 108(84), 155(61), 184, 188, 189, 193, 194, 195, 197, 198(16), 200, 201, 202, 203, 205
- Ἀθωνιάδα Ἀκαδημία (Ἅγιον Ὄρος) 44(18)
- Ἄθως 38, 42, 44(18)· βλ. καὶ Ἅγιον Ὄρος
- Αἰμιλιανὸς Δραγούλης (Δάγγουλας), διδάσκαλος στὴν Ἀρτάκη, 193
- διδάσκαλος στὸ Ζωγράφειο Γυμνάσιο (ΚΠολη), 193
- ἱερατικῶς προϊστάμενος Παναγίας Καφατιανῆς (ΚΠόλη), 193
- μητροπ. Μελενίκου, 131(129), 132, 193
- μητροπ. Γρεβενῶν, 152, 152(56), 193, 194, 242
- μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως (1924-1927), 31, 193-204, 213, 230, 231, 242-243, 243
- Αἴνος, πόλη Ἀνατ. Θράκης, 116(109)
- Αἴνου, ἐπαρχία, 116(109)
- μητρόπ., 116(109)
- Ἀκροπόταμος, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 90(56), 119(114)· βλ. καὶ Μπόμπλιανη

- Ἀλβανία 139(27)
 Ἀλεκτορό(υ)πολη, πρώτη ἔδρα ἐπισκ.
 Ἐλευθερουπόλεως, 28· βλ. ἐπίσης
 Ἀλεκτρού(υ)πολη, Ἀνακτορό(υ)πολη
 καὶ Ἐλευθερό(υ)πολη
 Ἀλεκτρού(υ)πολη 28· βλ. καὶ τὸ προη-
 γούμ. λ.
 Ἀλεξάνδρεια 70(63), 184(10)
 Ἀλέξανδρος Δηλανᾶς, μητροπ. Ζιχνῶν,
 171(10)
 Ἀλέξανδρος Ρηγόπουλος,
 μητροπ. Θεσσαλονίκης, 131, 131(129)
 μητροπ. Νικομηδείας, 152, 152(55, 56)
 Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης, μητροπ.
 Μελενίκου, 86(52)
 Ἀλήθεια, περιοδικὸ Οἰκουμενικοῦ Πα-
 τριαρχείου, 64(52)· βλ. καὶ *Ἐκκλη-
 σιαστικὴ Ἀλήθεια*
 Ἀλιστράτη, κωμόπολη μητροπ. Φιλίππων
 καὶ Δράμας, 30, 51(20), 171(11)
 Ἀλιστράτης, σχολή, 51(20)
 Ἀμασείας, μητρόπ., 173(12)
 Ἀμβρόσιος Σταυρινός,
 ἀρχidiaκ. στήν Ἀλεξάνδρεια, 70(63)
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Τραπεζοῦντος,
 70(63)
 ἱερατικῶς προΐσταμένος Μεγάλου
 Ρεύματος (ΚΠολη), 70(63)
 ἐπίσκ. Κλαυδιουπόλεως (τιτουλ.),
 70(63)
 μητροπ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, 70(63)
 μητροπ. Σκοπείων, 70(63)
 μητροπ. Πελαγονείας, 70, 70(63), 71, 235
 μητροπ. Νεοκαισαρείας καὶ Γαγγρῶν
 (α'), 70(63), 131(257), 132
 μητροπ. Καισαρείας, 70(63)
 μητροπ. Νεοκαισαρείας καὶ Γαγγρῶν
 (β'), 70(63)
 μητροπ. Δέρκων, 70(63)
 Ἀμὲτ ἀγᾶς, ὄθωμ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 251
 Ἀμισοῦ, ἐπισκ. μητροπ. Ἀμασείας, 152(56),
 173(12)
- Ἀμφίπολις, ἐπισκ. μητροπ. Σεβαστείας,
 115(106)
 Ἀνακτορό(υ)πολη 28· βλ. ἐπίσης Ἀλεκτο-
 ρό(υ)πολη, Ἀλεκτρού(υ)πολη καὶ
 Ἐλευθερό(υ)πολη
 Ἀνδρέου, Σωτήριος, χριστ. κάτ. Παλαιο-
 χωρίου, 254
 Ἀνδρόνικος Β' Γέρων, Βυζ. αὐτοκράτο-
 ρας, 62(43)
 Ἄνδρος, γενέτειρα μητροπ. Καλλινίκου
 Παλαιοκρασσᾶ, 66(56)
 Ἄνθιμος Δ' Βαμβάκης, Οἰκουμενικὸς Πα-
 τριάρχης (β' 1848-1852) ὁ ἀπὸ Νικο-
 μηδείας, 39(9)
 Ἄνθιμος ΣΤ' Κουταλιανὸς/Ἰωαννίδης,
 Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (α' 1845-
 1848, β' 1853-1855) ὁ ἀπὸ Ἐφέσου,
 37(1), 39(9)
 Ἄνθιμος Ζ' Τσάτσος, Οἰκουμενικὸς Πα-
 τριάρχης (1895-1897) ὁ ἀπὸ Λέρου
 καὶ Καλύμνου, 60, 60(40), 160(72),
 211
 διάκ., 60(40)
 ἱεροκήρυκας, 60(40)
 ἐπίσκ. Παραμυθίας, 69(40)
 μητροπ. Αἴνου, 69(40)
 μητροπ. Ἀγχιάλου, 69(40)
 μητροπ. Κορυτσᾶς, 69(40)
 μητροπ. Λέρου καὶ Καλύμνου, 69(40)
 Ἄνθιμος Ἀλεξούδης, μητροπ. Ἀμασείας,
 173(12)
 Ἄνθιμος Ἀναστασιάδης,
 ἀρχidiaκ. μητροπ. Ἐφέσου Ἀγαθαγ-
 γέλου, 179
 ἐπίσκ. Ἐρυθρῶν (τιτουλ.), 179
 μητροπ. Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, 179
 μητροπ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, 83,
 83(44), 179, 218, 218(9), 237
 μητροπ. Σαράντα Ἐκκλησιῶν, 179
 μητροπ. Ξάνθης, 75(3), 152, 152(56),
 164, 165, 165(79), 177, 179, 228
 τοποτηρητὴς μητροπ. Ἐλευθερουπό-

- λεως (1920-1921), 31, 179-182, 213
- Ἄνθιμος Γρυπάρης, ἐπίσκ. Ἐλευθερουπόλεως, 43(16, 17)
- Ἄνθιμος Σαρίδης, μητροπ. Βιζύης, 131(129), 132
- Ἄνθιμος Χειμώνιος, ἐπίσκ. Ἀνέων, 132(129), 132
- Ἀντιγόνη (Πριγκηπόννησα), γενέτειρα μητροπ. Ἰωακείμ Βαλασιάδη, 108(84)
- Ἀντιοχείας (Πισιδίας), μητρόπ., 195(11)
- Ἀντωνιάδης, Θ., μέλος Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 61
- Ἀντώνιος, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (β' 1391-1397), 28
- Ἀντωνίου, Δημήτριος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 255
- Ἀπόστολος, ἱερέας ἀπὸ τὸ Παλαιοχώρι, 249, 249(9), 251
- Ἀπόστολος Χριστοδούλου, μητροπ. Βερροίας καὶ Ναούσης, 205
μητροπ. Σερρών, 152, 152(56)
- Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἑορτή, 102, 103· βλ. καὶ Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ
- Ἀρβανιτοχώρι (Νικομηδείας), γενέτειρα μητροπ. Γερμανοῦ Σακελλαρίδη, 135
- Ἀργυρούπολη, ἐπίσκ. μητροπ. Ἡρακλείας, 66(56)
- Ἀρσένιος Ἀφεντούλης, μητροπ. Στρωμνίσης καὶ Τιβεριουπόλεως, 152, 152(56)
- Ἀρτάκη, κόμη ἐπαρχίας Κυζίκου, γενέτειρα μητροπ. Αἰμιλιανοῦ Δραγούλη, 193
- Ἀσαρλῆ, χωριὸ Ἀνατ. Θράκης, 116(109)· βλ. καὶ Σκαλωτῆ (Hisar)
- Ἀσία 29
- Αὐλή, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 119(114), 168, 172, 173, 174, 174(13), 184, 187, 188, 228, 229
- Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνηση· βλ. Κυβέρνηση
- Ἀχμέτ, ὄθωμ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 253
- Ἀμχέτ Ζώγου, βασιλιάς Ἀλβανίας, 139(27)
- Ἀστικὴ Σχολὴ Ξάνθης 160(72)
- Ἀχρίδα, πόλη Ἄνω Μακεδονίας, ἔδρα μητροπ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, 137(26), 139(27), 143, 240
- Ἀψβοῦργοι 28(4)
- Βαγγελοῦδης, Κωνσταντῖνος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 254
- Βαγιάν(ν)ης, Κωνσταντῖνος, 110
ἡγεμῶν (πρίγκηπας) Σάμου, 110(91)
μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 110(91)
μέλος ἐκλογικῆς Συνελεύσεως γιὰ ἐκλογή Ἰωακείμ Γ', 110(91)
- Βανιέρης, Γ., μέλος Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 61
- Βαρβάσι, Κάτω, χωριὸ Χίου, γενέτειρα μητροπ. Ἰωακείμ Σγουροῦ, 109(89)
- Βασίλειος Γ' Γεωργιάδης, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1925-1929) ὁ ἀπὸ Νικαίας, 32, 200, 201, 201(21), 202, 204, 206, 206(3), 212
διάκ., 201(21)
πρεσβύτερος, 201(21)
ἄρχιμ., 201(21)
μητροπ. Ἀγχιάλου, 201(21)
μητροπ. Πελαγονείας, 201(21)
μητροπ. Νικαίας, 201(21)
προεδρεῦν ἐνδημούσης Συνόδου, 212
- Βασίλειος Ἀστεριάδης, μητροπ. Σμύρνης, 106, 107(78), 116, 116(109), 173(12)
- Βασίλειος Παπαχρήστου ἢ Χρηστίδης, ἐπίσκ. Δαφνουσίας, 86(52)
μητροπ. Λιτίσης, 86(52)
μητροπ. Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν, 86(52)
μητροπ. Βελεγράδων, 86, 86(52), 131(129), 132
μητροπ. Δρυϊνουπόλεως (εἶτα καὶ Πωγωνιανῆς), 86(52), 199, 199(17)

- Βασίλειος Τζάνος, μητροπ. Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, 110(90)
- Βασιλείου, Δάφνη, χριστ. κάτ. Αὐλῆς, 188
- Βασιλείου, Κυριαζης, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 248
- Βασιλείου, Κυριάκος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 247, 251
- Βασιλείου, Χρῖστος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 254, 255
- Βασιλεύουσα 102, 103, 155, 156, 157· βλ. καὶ Κωνσταντινούπολη
- Βασιλικῶ, Λάμπρος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Βασ(σ)ιανός, ἡγούμενος Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, 171(11)
- Βατοπεδίου, Μονή (Ἅγιον Ὄρος), 44(18)
- Βαφεοχώρι (Βοσπόρου), γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', 81(40)
- Βαχτσετζῆ, Δήνα (;), χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 255
- Βελεγράδων, μητρόπ., 86(52)
- Βελιγράδι 30, 171(11)
- Βελικείας, ἐπίσκ. μητροπ. Φιλίππων ἢ Φιλιππουπόλεως, 27(1)
- Βενέτης, Ἀνδρέας, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 245, 247
- βεράτιο(ν), (αὐτοκρατορικό), 54(26), 79, 79(39), 155(61), 236
- Βέρ(ρ)οια 206, 231
- Βερολίνο 170(9)
- Βερροίας καὶ Ναούσης, ἐπαρχία, 206
μητρόπ., 207(4)
- Βέσσα, χωριὸ Χίου, γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ε', 63(50)
- Βιέννη 28(4)
- Βιθυνός, Ἰωάννης, μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 73(68)
ἡγεμῶν (πρίγκηπας) Σάμου, 73(68)
μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ σύνταξη προ-
ὑπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου γιὰ τὸ ἔτος 1901, 48(15), 73, 73(68)
- Βικέντιος Κρίζιτς, μητροπ. Σκοπίων, 131(129), 132
- Βλαχέρναι (-ες) 62(43), 72(66)
- Βλαχερνῶν, Ἄγίασμα (ΚΠολη), 48, 61-62, 63, 71, 72
Ναὸς Παναγίας (ΚΠολη), 62(43)
- Βοσνία 37(1)
- Βουλγαρία 179
- Βούλγαροι 90(56), 135, 137(26), 179
- Γαλατᾶ, ἐνορίες (ΚΠολη), 48, 69, 69-70, 70(62), 71(64), 235, 236
- Γαλατᾶς (ΚΠολη), 69(61), 70(62), 71, 71(64), 235, 236
- Γάνου καὶ Χώρας, ἐπαρχία, 75
- Γενικοὶ Κανονισμοὶ 43(17), 45(20), 54(26), 74(70), 90(57), 102, 155(61), 161(76), 171(11)
- Γεννάδιος Ἀλεξιάδης, μητροπ. Λήμνου, 131(129), 132
- Γενοβέζοι 69(61)
- Γεράσιμος Τανταλίδης, μητροπ. Ἰωαννίνων, 127, 127(123), 131(129), 132
- Γερβάσιος Σαρασίτης, μητροπ. Κορυτσᾶς, 131(129), 132
μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως, 199, 199(17)
- Γερμανία 51(20)
- Γερμανὸς Δ', Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (α' 1842-1845, β' 1852-1853) ὁ ἀπὸ Δέρκων, 39(9), 66(55), 171(11), 247(3)
- Γερμανὸς Ε' Καβακόπουλος, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1913-1918) ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος, 99(62), 110(90), 155, 155(61), 157, 158, 160, 162, 163, 164, 168, 211
διάκ., 155(61)

- ἀρχιδιάκ. Πατριάρχη Σωφρονίου Γ', 155(61)
μητροπ. Κώου, 155(61)
μητροπ. Ρόδου, 99(62), 155(61)
μητροπ. Ἡρακλείας, 110(90), 155(61)
μητροπ. Χαλκηδόνος, 99(62), 155(61)
Γερμανὸς Ἀναστασιάδης, μητροπ. Κορυτσαῖς, 152, 152(56)
Γερμανὸς Θεοτοκάς, μητροπ. Λέρου καὶ Καλύμνου, 116, 116(109), 131(129), 132, 156, 156(63)
Γερμανὸς Καραβαγγέλης, μητροπ. Ἀμασειάς, 131, 131(129), 152, 152(55, 56)
τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, 211
Γερμανὸς Μιχαηλίδης, μητροπ. Δράμας, 171(11)
Γερμανὸς Σακελλαρίδης
ἀρχιμ. μητροπ. Νικομηδείας, 135
πρωτοσύγκ. μητροπ. Ἡρακλείας, 135
ἐπίσκ. Ναζιανζοῦ (τιτουλ.), 135
μητροπ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (Λυχνιδῶν), 135, 138, 143, 143(39), 240
μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως (1909-1917), 31, 103(70), 135-165, 213, 225, 226, 227, 228, 239, 240, 241, 242
μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 136, 162
μέλος Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν, 136, 157, 158
μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν καταγραφὴ τῶν ἀντικειμένων τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακείου, 136, 158, 241
μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ ἀποκατάστασι τῶν ἀποφοίτων τῆς Χάλκης, 136, 160, 161
μέλος Ἐφορίας Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, 136, 157, 158
μέλος Ἰ. Συνόδου, 136, 155
Γεώργιος, Πατριαρχικὸς εὐταξίας, 116, 117
Γεώργιος Καβακόπουλος· βλ. Γερμανὸς Ε', Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
Γεωργίου, Εὐγενία, χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 104, 221
Γεωργίου, Κωνσταντῖνος, χριστ. κάτ. Παλαιχωρίου, 253
Γεωργίου, Πασχάλης, χριστ. κάτ. Παλαιχωρίου, 252, 253
Γιάγκο(ς) βέης Ἰωαννίδης· βλ. Ἰωαννίδης, Γιάγκο(ς) βέης
Γιάννη, Βασιλική, χριστ. κάτ. Παλαιχωρίου, 250
Γιοργηας Παναγιώτις, χριστ. κάτ. Παλαιχωρίου, 253
Γιοργηας, Νικόλας, χριστ. κάτ. Παλαιχωρίου, 252
Γιουγκοσλαβία 139(27)
Γρεβενά 194
Γρεβενῶν,
Κοινοτικὰ Σωματεία, 194
μητρόπ., 99(63), 193, 194, 197(14)
Γρηγόριος Ε' Ἀγγελόπουλος, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (α' 1797-1798) ὁ ἀπὸ Σμύρνης, 57(33)
Γρηγόριος ΣΤ' Φουρτουνιάδης, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (β' 1867-1871) ὁ ἀπὸ Σερρών, 40(10), 247(3)
Γρηγόριος Ζ' Ζερβουδάκης, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1923-1924) ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος, 99, 183, 189, 189(19), 193, 194, 194(10), 195, 196, 197, 212
ἀρχιδιάκ. μητροπ. Ρόδου, 99(62)
πρωτοσύγκ. μητροπ. Ρόδου, 99(62)
ἐπίσκ. Μυρέων (τιτουλ.), 99(62)
μητροπ. Σερρών, 98, 99, 99(62), 101, 101(66), 102(67), 107(78), 113, 114(102)
μητροπ. Κυζίκου, 99(62), 152, 152(56), 183
μητροπ. Χαλκηδόνος, 99(62), 183
πρόεδρος Ἐφορίας Ἰωακείμειου Παρθεναγωγείου, 106

- Γρηγόριος Καλλίδης,
μητροπ. Θεσσαλονίκης, 75
μητροπ. Ίωαννίνων (ἀπὸ πρ. Θεσσα-
λονίκης), 75
μητροπ. Ἡρακλείας, 131, 131(129),
135, 183
- Γρηγόριος Ὀρολογᾶς, μητροπ. Στρωμνί-
της καὶ Τιβεριουπόλεως, 131(129),
132
- Δαλάκας, χριστ. κάτ. Νικησιάνης, 253
- Δαμασκηὸς Μοσχόπουλος,
μοναχὸς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, 167
πρεσβύτερος, 167
ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἁγίου Νικολάου Γαλα-
τᾶ (ΚΠολη), 167
ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Γευγελῆς, 167
γραμματέας Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς
Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, 167
διευθυντῆς Ροδοκανακείου Ἱερατικῆς
Σχολῆς Καισαρείας, 167
ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Περγάμου, 167
μητροπ. Νευροκοπίου, 152, 152(56),
167, 180, 181, 182, 228
τοποτηρητῆς μητροπ. Ἐλευθερουπό-
λεως (1920-1921), 31, 167-177,
213, 228
- Δάντσιου, Περικλῆς, χριστ. κάτ. ἐπαρχίας
Ἐλευθερουπόλεως, 89
- Δαρδανέλλια 68(59)
- Δᾶτο, χωριὸ Ν. Καβάλας, 435
- Δαφνουσία, ἐπισκ. μητροπ. Νικομηδείας,
99(63)
- Δελλιώνες, χωριὸ ἐπαρχίας Σηλυβρίας,
γενέτειρα μητροπ. Διονυσίου Σταυ-
ρίδη, 47
- Δ.Ε.Μ. (= Διαρκῆς Ἐθνικὸν Μικτὸν)
Συμβούλιον 43(17), 48, 54, 54(26),
59, 60, 61, 63, 67, 68, 69, 70, 71, 73,
73(68, 69), 74, 74(70), 106, 109(85,
86, 88), 110(91), 111, 112, 132(130),
136, 162, 164, 241, 242
- Δέρκων, μητρόπ., 108(84)
- Δημάδης, Δημήτριος, χριστ. κάτ. Πρα-
βίου, 147, 226
- Δημητρήου, Βαγγέλης, χριστ. κάτ. Πα-
λαιοχωρίου, 253
- Δημήτριος Πινάτσης, πρ. ὑπηρέτης τοῦ
ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
Διονυσίου Ε΄, 53, 54, 55, 216
- Δημητρίου, Θεόδωρος, γιὸς τοῦ Χριστο-
δούλου Δημητρίου, 104
- Δημητρίου Νικόδημος· βλ. Νικόδημος
Δημητρίου
- Δημητρίου, Χριστόδουλος, χριστ. κάτ.
ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 104, 221
- Δημητρίω (-ου?), Γεώργος, χριστ. κάτ. Πα-
λαιοχωρίου, 252
- Δημιτριου, Τριανταφίλους, χριστ. κάτ.
Παλαιοχωρίου, 250· βλ. ἐπίσης Δι-
μητριου, Τριανταφίλος (-φυλους) καὶ
Διμιτριου, Τριανταφίλος
- Δημογέροντες (ἐπαρχίας Ἐλευθερουπό-
λεως) 31, 49, 77, 78, 237(6)
- Δημογεροντία (ἐπαρχίας Ἐλευθερουπό-
λεως) 118, 122, 123, 123(117), 125,
126, 223
- Δήμου, Ἀποστόλης, χριστ. κάτ. Παλαιο-
χωρίου, 247
- Δήμου, Νικόλαος, χριστ. κάτ. Παλαιοχω-
ρίου, 251, 252
- Διαμαντίδης, Διαμαντῆς Μιχαήλ, χριστ.
κάτ. Πραβίου, 164, 242
- Διαρκῆς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον
54(26)· βλ. καὶ Δ.Ε.Μ. (= Διαρκῆς
Ἐθνικὸν Μικτὸν) Συμβούλιον
- Διδυμότειχο 39(9)
- Δικαστήριον, Πνευματικόν, 64, 65, 147, 240
- Διμητριου, Τρ(ι)ανταφίλος (-φυλους), 249,
252
- Διμιτριου, Τριανταφίλος, 253
- Διονύσιος Ε΄ Χαριτωνίδης, Οἰκουμενι-
κὸς Πατριάρχης (1887-†1891) ὁ ἀπὸ
Ἀδριανουπόλεως, 39(9), 47, 47(2), 48,

- 49, 53, 55(27), 108(84), 109(89), 211, 216
 διδάσκαλος στις Σαράντα Ἐκκλησίες
 καὶ τὸ Διδυμότειχο, 39(9)
 δευτερεύων, 39(9)
 μέγας ἀρχιδιάκ., 39(9)
 μέγας πρωτοσύγκ., 39(9)
 μητροπ. Κρήτης, 39(9)
 μητροπ. Διδυμοτείχου, 39(9)
 μητροπ. Ἀδριανουπόλεως (α'), 39(9),
 47
 Νικαίας, προεδρικῶς, 39(9)
 Ἀδριανουπόλεως (β'), 39(9)
 Διονύσιος, μητροπ. Δράμας, 171(11)
 Διονύσιος Β' Σταυρίδης,
 γραμμ. μητροπ. πρ. Λιτίτσης Ἰωσήφ, 47
 ἀρχιδιάκ. μητροπ. Ἀδριανουπόλεως, 47
 ἀρχιδιάκ. μητροπ. Νικαίας, 47
 τριτεύων, 47
 μέγας ἀρχιδιάκ. (ἀοιδίμου) Οἰκουμενι-
 κοῦ Πατριάρχῃ Διονυσίου Ε', 47,
 55, 55(27)
 ἐπίσκ., εἶτα μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως
 (1888-1900), 30, 31, 43(17), 47-74,
 171(11), 213, 216, 217, 234, 236
 μητροπ. Σηλυβρίας, 47, 131(129), 132,
 152, 152(56)
 μέλος Ἐφορίας Θεολογικῆς Σχολῆς
 Χάλκης, 48, 65, 66
 μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ σύνταξη
 τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνι-
 κοῦ Ταμείου γιὰ τὸ ἔτος 1901, 48,
 73-74
 πρόεδρος τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις
 Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτρο-
 πῆς, 48, 67
 πρόεδρος τῆς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου
 καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Σκευοφυλακ(ε)ίου
 Ἐπιτροπῆς, 49, 58
 πρόεδρος τῆς ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ
 Τυπογραφείου Ἐπιτροπῆς, 48,
 56, 57
 πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς καθορισμοῦ
 τῶν ὁρίων τῶν τριῶν ἐνοριῶν τοῦ
 Γαλατᾶ, 48, 69, 71
 πρόεδρος (προσωρινῶς) τῆς Ἐπιτρο-
 πῆς τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ
 Ναοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀγιάσματος
 τῶν Βλαχερνῶν, 48, 71, 72
 τακτικὸ μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 48,
 67, 68
 Δούμπενι, χωριὸ ἐπαρχίας Πρεσπῶν καὶ
 Ἀχριδῶν, 83, 83(45), 218
 Δράμας,
 ἐπαρχία, 147, 171(11)
 μητρόπ., 171(10, 11)
 μητροπ., 27(1), 171(11)
 Δρέζνα, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπό-
 λεως, 136, 146, 148, 226, 240· βλ. καὶ
 Μυρτόφυτο
 Δύο Σώματα (= Ἰ. Σύνοδος καὶ Δ.Ε.Μ.
 Συμβούλιο) 43(17), 54(26), 73(69),
 108, 109, 111, 112, 132
 Δωρόθεος Μαμμέλης,
 ἀρχιδιάκ. μητροπ. Χαλκηδόνας, 168(7)
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Χαλκηδόνας,
 168(7)
 ἐπίσκ. Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου,
 168(7)
 μητροπ. Γρεβενῶν, 168(7)
 μητροπ. Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης,
 127, 127(123)
 μητροπ. Προύσης, 168(7)
 τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρό-
 νου, 168, 168(7), 170, 212
 Δωρόθεος Μοσχίδης, μητροπ. Ἀρδαμε-
 ρίου, 127, 127(123), 131(129), 132
 Δωρόθεος Χρηστίδης,
 μητροπ. Κορυτσᾶς, 58(35)
 μητροπ. Ἰκονίου, 58(35)
 μητροπ. Βελεγράδων, 48, 57(34), 58,
 58(35)
 μητροπ. Βιζύης, 58(35)
 μητροπ. Σωζοαγαθουπόλεως, 58(35)
 μητροπ. Κολων(ε)ίας, 58(35)

- μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς 57(34)
 πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, 57, 58, 59
 τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, 212
- Ἐθνικὸ(ν) Ταμεῖο(ν) 48, 73, 74, 74(70), 76, 82, 83, 121, 130, 131, 132, 135, 141, 151, 167, 168, 169, 170, 218, 226, 227, 237, 239, 239(9), 241
- Ἐθνικὸν Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον· βλ. Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον
- Ἐθνικὸ Συμβούλιο 155(61)· βλ. καὶ Δ.Ε.Μ. Συμβούλιο
- Εἰκοσιφοινίσσης, Μονή (Παγγαῖο), 29, 30, 30(7), 115(106), 135, 139, 139(29), 140(30), 147, 167, 168, 169, 170, 171, 171(10, 11), 228, 239, 239(8), 240, 242, 247(3)
- Εἰρηναῖος Κωνσταντινίδης, ἀρχιμ., πρ. ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος μητροπ. Γερμανοῦ Σακελλαρίδη στὴν Ἀχρίδα, 136(18), 143, 226, 240
- Εἰρηναῖος Παντολέοντος, διάκ., 160(72)
 διευθυντῆς Ἀστικῆς Σχολῆς Ξάνθης, 160(72)
 καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, 160(72)
 πρεσβύτερος, 160(72)
 μητροπ. Μελενίκου, 160(72)
 μητροπ. πρ. Μελενίκου, σχολάρχης Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, 160(72)
 Κασσανδρείας, 131(129), 132, 155, 155(62), 156(63), 160, 160(72)
- Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, Ναός (Σταυροδρόμι, ΚΠολη), 69(61)
- Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, περιοδικὸ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 48, 63, 64, 64(52), 235· βλ. καὶ Ἀλήθεια
- Ἑλλάδα 29, 57(33), 83(45)
- Ἑλλάδος, (Αὐτοκέφαλη) Ἐκκλησία, 31, 32, 205
- Ἑλάτη, χωριὸ Δήμου Ζαγορίου Ἰωαννίνων, 98(61)· βλ. καὶ Μπούλτση
- Ἐλευθερές, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 119(114)
- Ἐλευθερουπόλεως, ἀρχιερεῖς, 32
 ἐπαρχία, 29, 29(6), 30(7)
 ἐπισκ., 29, 30
 ἐπίσκ. (ἀνώνυμος), στὸν ὁποῖον παρεδόθη ἐξαρχικῶς ἢ μητρόπ. Χριστουπόλεως, 28, 28(4)
 ἐπίσκ. κατάλογος, 30
 μητρόπ., 29, 29(6), 30
- Ἐλευθερό(υ)πολη (-ις) 28· βλ. ἐπίσης Ἀλεκτορό(υ)πολη, Ἀλεκτρυό(υ)πολη καὶ Ἀνακτορό(υ)πολη
- Ἑλληνισμὸς 54(26), 57(33), 100(64), 167, 179
- Ἐξαρχία, Πατριαρχικὴ, Καβάλλας / Ὀρφανίου / Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας· βλ. Πατριαρχικὴ ἐξαρχία
- Ἐπανάσταση τοῦ 1821 57(33)
- Ἐπιτροπὴ
 γιὰ περιγραφή τῶν ἀντικειμένων τοῦ Πατριαρχικοῦ Σκευοφυλακ(ε)ίου 49, 158, 241
 γιὰ ἀποκατάσταση τῶν ἀποφοίτων τῆς Χάλκης, 136, 160, 161, 241
 ἐκδόσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας 63, 65, 235
- Ἐξελεγκτικὴ τοῦ Πατριαρχείου (Κεντρικὴ Ἐξελεγκτικὴ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις) 48, 60, 61, 62, 62(44, 46), 63, 67, 67(58), 235
- ἐπὶ τῆς Ἀνακαινίσεως, Ἐξωραϊσμοῦ καὶ Συντηρήσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ καὶ Οἴκου 59(38)
- ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν

- 43(17), 53-54, 54, 54(25), 76, 105, 106, 107, 108(83), 111, 136, 157, 158, 158(69)
- ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου καὶ ἐπὶ τοῦ Σκευοφυλακ(ε)ίου 49, 58
- ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου 48, 56, 57, 234
- καθορισμοῦ τῶν ὁρίων τῶν τριῶν ἐνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ (ΚΠολη) 48, 69, 71, 235
- καθορισμοῦ τῶν ὁρίων τῶν ἐνοριῶν τοῦ Σταυροδρομίου (ΚΠολη) 69, 235
- Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ (Πατριαρχικὴ) 57(34)
- Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ 155(161), 167
- Μοναστηριακὴ 106 (βλ. καὶ τὸ ἐπόμε. λ.)
- Μοναστηρίων καὶ Ἁγιασμάτων 72(66) (Πανσέπτου) Πατριαρχικοῦ Ναοῦ 57, 58, 59, 71, 72
- πρὸς ἐξέτασιν τῶν Πατριαρχικῶν Γραφείων 76, 110-111, 111, 238
- πρὸς σύνταξιν προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, 73-74
- Ἐρυθρῶν, ἐπίσκ. μητροπ. Ἐφέσου, 179
- Εὐαγγελικὴ Σχολὴ Σμύρνης 170(9)
- Εὐγένιος Θεολόγος (Βακάλης), ἐπίσκ. Ἄμισοῦ (τιτουλ.), 152, 152(56)
- Εὐγένιος Πατέρας, μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης, 72(67)
- Εὐρώπη 201(21)
- Ἐφέσου,
ἐπαρχία, 245(2)
μητρόπ., 63(50), 179
- Ἐφορία
(Ἐθνικοῦ) Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου 106, 106(76), 109(86)
- Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου Πριγκήπου 109(85)
- Ἱεράς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης 66(55)
- τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱεράς Θεολογικῆς Σχολῆς 48, 65, 66, 66(55), 106, 140, 147, 152, 153, 157, 158, 158(68), 240
- Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς 73(69)
- σχολείου τοῦ Παλαιοχωρίου 248, 249
- σχολείων ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως 77
- Ἐφοροεπίτροποι
σχολείων ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως 77(20)
- ἐκκλησίας Ἁγίου Γεωργίου (Παλαιοχώρι) 252
- Ἐφοροι
ἱερῶν ναῶν Σταυροδρομίου (ΚΠολη) 69(61)
- (σχολείων) ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 31, 77, 77(20), 124, 223
- Ἐφοροταμίας
Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης 106
- τῆς Ἱεράς Ἐκκλησίας (= Ἁγίου Γεωργίου στὸ Παλαιοχώρι) 252
- Ζαγανιάρης, Ἰ. [=Ι.],
μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 73(69)
- μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου γιὰ τὸ ἔτος 1901, 48(15), 73, 73(69)
- μέλος Ἐφορίας τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, 73(69)
- Ζαγορίου, Δήμος (Ἰωάννινα), 98(61)
- Ζάππας, Εὐάγγελος, ἐθνικὸς εὐεργέτης, 113(99)
- Ζάππας, Κωνσταντῖνος, ἐξάδελφος τοῦ Εὐαγγέλου, 113(99)
- Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον (ΚΠολη) 69(61), 77, 108(83), 112, 112-113, 113(99), 238
- Ζαρίφης, Γεώργιος, τραπεζίτης, 170(8)
- Ζαρίφης, Λεωνίδα, τραπεζίτης, 170(8)
- Ζαχαριάδης, Κ., μέλος Τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων

- πρὸς ἐξέταση τελειοφοίτων Ζαπ-
πειού Παρθεναγωγείου, 62(47), 112,
113
- Ζιγατάτσης, Νικόλαος, Ἔφορος σχο-
λείων, 124
- Ζίχνη 27(1)
- Ζιχνῶν,
μητρόπ., 27(1), 52(21), 171(10)
ὑποδιοίκηση, 29, 52(21), 171(10)
- Ζωγράφειο Γυμνάσιο-Λύκειο (ΚΠολη)
69(61), 193
- Ζωσιμαία Σχολή (Ἰωάννινα) 60(40)
- Ἡ ἐν Χάλκῃ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή· βλ.
Θεολογικὴ Σχολή (τῆς Χάλκης
- Ἡλία, νικόλας, 250
- Ἡλία, Νικόλαος, χριστ. κάτ. Παλαιοχω-
ρίου, 247
- Ἡπειρος, Βόρειος, 199
- Ἡρακλείας, μητρόπ., 66(56)
- Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ, μητρόπ., 135
- Θάσος 27(1)
- Θείας Μεταμορφώσεως, Ναός (Σταυρο-
δρόμι, ΚΠολη), 69(61)
- Θεῖρα, πόλη Μ. Ἀσίας, 245(2)
- Θεοδόσιος Χαραλάμπους, ἱερέας ἀπὸ τὸ
χωριὸ Νεγοβάνη τῆς μητροπ. Κα-
στορίας, 39, 41
- Θεοδώρητος Βασματζίδης,
μητροπ. Νευροκοπίου, 78, 98, 99,
100, 100(64), 101, 167
μητροπ. Μελενίκου, 100(64)
- Θεόκλητος Ἐλευθερίου,
μητροπ. Κρήνης, 106, 152, 152(55,
56), 156, 156(63)
μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 106,
107(109)
- Θεολογικὴ Ἀκαδημία Κιέβου 160(72)
- Θεολογικὴ Σχολὴ Τιμίου Σταυροῦ Ἱερο-
σολύμων 184(10)
- Θεολογικὴ Σχολὴ (τῆς) Χάλκης 51(20),
60(40), 63(50), 66(55, 56), 68(59),
70(63), 75, 76, 81(41), 99(62), 108(84),
109(89), 110(90), 115, 115(106), 116,
117, 126, 135, 138, 139, 147, 152, 153,
155(61), 158(70), 160, 160(72), 161,
163, 163(78), 167, 168(7), 170(9),
173(12), 183, 193, 198(16), 201(21),
228, 239, 240, 241, 245(2)
- Θεοχάρους, Κωνσταντῖνος, χριστ. κάτ.
Μπούλτσης Ἰωαννίνων, 97, 98
- Θεσσαλονίκη 179, 183, 200, 201
- Θεσσαλονίκης,
Εἰσαγγελία Ἐφετῶν Νομαρχίας, 81,
82, 236
μητρόπ., 81(40, 41)
- Θράκη 29
Ἀνατολική, 47, 75, 116(109), 179, 205
Δυτικὴ, 179, 199
- Θράκης, ἐπαρχία, 70(63)
- Θωμᾶ, Εὐάγγελος, ἔμπορος ἀπὸ τὴν Ἀλι-
στράτη, 30, 171(11)
- Ἰβήρων, Μονὴ (Ἅγιον Ὄρος), 31
- Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ (τῆς Χάλκης)· βλ.
Θεολογικὴ Σχολὴ (τῆς) Χάλκης
(Ἱερὰ) Κοινότητα Ἁγίου Ὄρους 42, 43,
189, 190, 215, 215(2), 230
- Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ
Εἰκοσιφοινίσσης (τοῦ Παγγαίου)· βλ.
Εἰκοσιφοινίσσης, Μονὴ
- Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ
Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Εἰκο-
σιφοινίσσης· βλ. Εἰκοσιφοινίσσης,
Μονὴ
- Ἱερὰ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τῆς Εἰκοσιφοι-
νίσσης· βλ. Εἰκοσιφοινίσσης, Μονὴ
- Ἱερατικὴ Σχολὴ τοῦ Παναγίου Τάφου (Ἱε-
ροσόλυμα) 184(10)
- Ἱερόθεος Τριανταφυλλίδης, μητροπ. Στρω-
μνίσης καὶ Τιβεριουπόλεως, 51(20)
- Ἱερόθεος Φιντίας, μητροπ. πρ. Νεοκαισα-
ρείας, 38

- Ἱερεμίας Γ', Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
(α' 1716-1726 καὶ β' 1732-1733) ὁ
ἀπὸ Καισαρείας, 61(42)
- Ἱεροσόλυμα 136, 144, 155(61), 184(10), 226
- Ἱερώνυμος, μητροπ. Χίου, 152, 152(56)
- Ἱερώνυμος Γοργίας,
μητροπ. Καλλιουπόλεως, 107, 107(78)
μητροπ. Νικαίας, 115(106), 116, 116(109)
- Ἱησουῖτες 57(33)
- Ἰμβρου καὶ Τενέδου, μητρόπ., 78
- Ἰουστίνος Β', Βυζ. αὐτοκράτορας (518-
527), 62(43)
- ἰστιλάμιον, εἶδος ἐγγράφου, 146, 146(45), 240
- Ἰωακείμ Β' Κοκκώδης, Οἰκουμενικὸς Πα-
τριάρχης (α' πατριαρχία 1860-1863,
β' πατριαρχία 1873-1878) ὁ ἀπὸ Κυ-
ζίκου, 38(3), 59(36), 63(50), 106(76)
- Ἰωακείμ Γ' Δεβετζῆς ἢ Δημητριάδης, Οἰ-
κουμενικὸς Πατριάρχης (β' πατριαρ-
χία 1901-1912) ὁ ἀπὸ πρώην ΚΠόλεως,
42, 42(15), 43, 43(16, 17), 64(52),
72(67), 78, 81, 81(40), 83, 84, 85,
86(53), 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94,
95, 96, 97, 98, 101, 102, 103, 104, 105,
106, 108, 109(85), 109(87), 110(91),
112, 113, 114, 116, 118, 119, 121, 122,
123, 124, 125, 126, 128, 131, 133, 134,
136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143,
144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151,
152, 154, 211, 218
διάκ., 81(40)
δευτερεύων τῶν πατριαρχικῶν διακ.,
81(40)
μέγας πρωτοσύγκ., 81(40)
μητροπ. Βάρνης, 81(40)
μητροπ. Θεσσαλονίκης, 72(67), 81(40)
- Ἰωακείμ Ἀποστολίδης, μητροπ. Σερβίων
καὶ Κοζάνης, 199, 199(17)
- Ἰωακείμ Βαλασιάδης,
διάκ., 108(84)
ἀρχιδιάκ. καὶ ἱεροκέρυκας μητροπ.
Χαλκηδόνος καὶ Δέρκων, 108(84)
- ὑπογραμμ. Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου,
108(84)
μέγας ἀρχιδιάκ. Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριάρχου Διονυσίου Ε', 108(84)
μητροπ. Μαρωνείας, 108(84)
μητροπ. Ρόδου, 102(67), 107(78),
108, 108(84), 113, 114, 114(103)
μητροπ. Νικοπόλεως, 108(84)
μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ ἐξέταση τῶν Πα-
τριαρχικῶν Γραφείων, 108, 110-111
μέλος Ἐφορίας Θεολογικῆς Σχολῆς
Χάλκης, 106
μέλος Ἱερᾶς Συνόδου, 102, 103
- Ἰωακείμ Γεωργιάδης, μητροπ. Αἴνου,
131(129), 132, 152, 152(56)
- Ἰωακείμ Ἐπάσογλου, ἐπίσκ. Μετρῶν (καὶ
Ἀθύρων), 116, 116(109), 131(129), 132
- Ἰωακείμ Εὐθυβούλης, μητροπ. Χαλκηδό-
νος, 168(7)
- Ἰωακείμ Σγουρός,
μοναχός, 109(89)
διάκ., 109(89)
δευτερεύων τῶν πατριαρχικῶν διακ.,
109(89)
μέγας ἀρχιδιάκ., 109(89)
μέγας πρωτοσύγκ., 109(89)
μητροπ. Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης,
109(89)
μητροπ. Ξάνθης, 106, 107(78), 108,
109, 109(89), 111, 205
μητροπ. Θεσσαλονίκης, 109(89)
- Ἰωακείμ Στρομπῆς, ἐπίσκ. Ἄρδαμερίου,
152, 152(56)
- Ἰωακείμ Φορόπουλος, μητροπ. Πελαγω-
νείας, 131(129), 132
- Ἰωακείμιο Παρθεναγωγεῖο ΚΠόλεως
106, 106(76), 109(86)
- Ἰωάννης Διακουμάκης, μητροπ. Δυρρα-
χίου, 127, 127(123)
- Ἰωαννίδης, Ἄγγελος, δικηγόρος στὴν
ΚΠολη,
μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 109(86)

- μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέταση τῶν Πατριαρχικῶν γραφείων, 109, 111
 μέλος τῆς Ἐφορίας τοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου, 109(86)
 Ἰωαννίδης, Πάγκο(ς) βέης, ἀρχιτέκτονας σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ Β', 109(85)
 μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέταση τῶν Πατριαρχικῶν γραφείων 109, 111
 μέλος Ἐφορίας Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου Πριγκήπου, 109(85)
 Ἰωαννίκιος Μαργαριτιάδης, μητροπ. Ἰμβρου, 131(129), 132
 Ἰωαννίκιος Οἰκονόμου, μητροπ. Δράμας, 38, 43(16, 17)
 Ἰωάννινα 60(40)
 Ιωάννου, Γεώργιος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 247
 Ἰωσήφ, μητροπ. πρ. Λιτίσης, 47
 Καβακόπουλος, Εὐθ., διδ.(άσκαλος), χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 249(9)
 Καβάλλ(λ)α 75(3), 103, 135, 176(15), 194, 205
 Καβάλλας (Χριστουπόλεως), μητρόπ., 27(1)
 Καζανόβα, οἰκογένεια στὴν ΚΠολη γενοατικῆς καταγωγῆς, 110(92)
 Καζανόβας, Γ., πατέρας ἀρχιτέκτονα Σ. Καζανόβα, 110(92)
 Καζανόβας, Σόλων, ἀρχιτέκτων, 110, 11 μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου, 110, 110(92)
 Καισαρείας, μητρόπ., 195(11)
 Καισάριος, μητροπ. Πισσιδίας, 245(2)
 Καλλίνικος, μητροπ. Ξάνθης, 38
 Καλλίνικος Δεληκάνης, μητροπ. Βερροίας καὶ Ναούσης, 152(56)
 μητροπ. Κυζίκου, προεδρεύων ἐνδημούσης Συνόδου, 212
 Καλλίνικος Θωμάδης, μητροπ. Νύσσης, 51(20)
 μητροπ. Χαλκηδόνος, 66(56), 108(84), 168(7)
 Καλλίνικος Λαμπρινίδης, μητροπ. Ἐλασσώνος, 199, 199(17)
 Καλλίνικος Παλαιοκρασσᾶς, διάκ., 66(56)
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Χαλκηδόνος, 66(56)
 ἐπίσκ. Ἀργυρουπόλεως (τιτουλ.), 66(56)
 μητροπ. Βάρνης, 66(56)
 μητροπ. Στρωμνίσης καὶ Τιβεριουπόλεως, 66(56)
 μητροπ. Κώου, 65, 66, 66(56), 67, 67(57)
 μητροπ. Παραμυθίας, 66(56), 116(109)
 Καλλίνικος Φωτιάδης, μητροπ. Δέρκων, 109(89), 131(129), 152, 152(55, 56)
 Καλοῦδι (-δη), Βενετία, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 248, 249
 Κάλυμνος 158(70)
 Καραγεώργης, Γ.(εὐργιος), χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 249(9)· βλ. καὶ Καρὰ Γεώργιος
 Καρὰ Γεώργιος 248
 Κάριανη, χωριὸ ἐπαρχίας Ξάνθης, 29· βλ. καὶ τὸ ἐπόμεν. λ.
 Κάρυανη (Κάργιανη) 119(114)
 Καρυές (Ἅγιον Ὄρος) 38, 44(18)
 Καρυμφύλης, Γεώργιος, χριστ. κάτ. Αὐλῆς, 188
 Κασπέρη Βασιλική, χριστ. κάτ. Μουσθένης, 187
 Καστοριά 40(10)
 Καστορίας, μητρόπ., 38, 39
 Κέρκου, Θεοχάρης, 248· βλ. καὶ Κύρκου, Θεοχάρης
 Κησᾶς, Νικόλαος Παναγιώτου, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 251
 Κιέβου, Θεολογικὴ Ἀκαδημία· βλ. Θεολογικὴ Ἀκαδημία Κιέβου

- Κιργιαζι, Χριστοδουλος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 249
- Κλαυδιούπολις,
ἐπίσκ. ἐπαρχίας Θράκης, 70(63)
ἐπίσκ. μητροπ. Σελευκείας (Ισαυρία), 70(63)
μητρόπ. ἐπαρχίας Ὀνωριάδος, 70(63)
- Κοζάνη 72(67)
- Κοινότητα Ἁγίου Ὁρους 42· βλ. καὶ Ἱερά Κοινότητα
- Κόμνηου, Παναγιώτης, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 253
- Κόμνιος, Γεώργιος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 253· βλ. καὶ Κωμνου, Γεωργηος
- Κόμνιος, Θεολόγος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Κομοτηνὴ 179
- Κονδούλας, Ἀθανάσιος Νικολάου, χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 118, 119
- Κοστατινος, Ἀλέξανδρος, 247, 250
- Κουσταντινου, Γιοργιος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 249
- Κρο(ν)στάνδη (Στεφανούπολη, Μπρασόφ), πόλη Τρανσυλβανίας, 173(12)
- Κρούσοβο, πόλη Ἄνω Μακεδονίας, ἔδρα μητροπ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχιριδῶν, 137, 137(26), 143(39)
- Κυβέρνηση (Αὐτοκρατορική, τουρκική) 51, 51-52, 52, 53, 64(52), 66(55)
- Κυζίκου,
ἐπαρχία, 193
μητρόπ., 59(36), 67, 68
- Κυργιαζη, Παναγιώτης, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 249· βλ. καὶ τὸ ἀμέσως ἐπόμεν. λ.
- Κυριαζή, Παναγιώτης, 247
- Κυριακή τοῦ Θωμᾶ 156, 157· βλ. καὶ Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἑορτή
- Κυριακός, Κ., χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 142
- Κύριλλος, Ἅγιος, 139(27)
- Κύριλλος Α΄ Λούκαρις, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (β΄ 1623-1638), 57(33)
- Κύριλλος ΣΤ΄ Σερπεντζόγλου, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1813-1818) ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, 57(33)
- Κύριλλος Ζ΄, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1855-1860) ὁ ἀπὸ Ἀμασειας, 39(9), 247(3)
- Κύριλλος Δημητριάδης ἢ Παναγιώτου, ἐπίσκ. Μυρέων (τιτουλ.), 40(10)
μητροπ. Βάρνης, 40(10)
μητροπ. Καστορίας, 39, 40, 40(10), 215
μητροπ. Λήμνου, 40(10)
μητροπ. Ἀδριανουπόλεως, 40(10), 131, 131(129)
- Κύριλλος Μουμτζής, μητροπ. Μυτιλήνης, 155, 155(62), 156(63)
- Κύρκου, Θεοχάρης, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 248
- Κωμνου, Γεωργηος, 252· βλ. καὶ Κόμνιος, Γεώργιος
- Κωνσταντῖνος Ε΄ Βαλλιιάδης, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1897-1901) ὁ ἀπὸ Ἐφέσου, 30, 30(7), 63, 63(50), 67, 68, 69, 71, 73(69), 79(38), 80, 211
διάκ., 63(50)
ἰδιαιτέρος γραμμ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ Ἰωακείμ Β΄, 63(50)
ἀρχιγραμματ. Ἰ. Συνόδου, 63(50)
μητροπ. Μυτιλήνης, 63(50)
μητροπ. Ἐφέσου, 63(50)
τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, 211
- Κωνσταντῖνος ΣΤ΄ Ἀράμπογλου(ς), Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1924-1925) ὁ ἀπὸ Δέρκων, 171(10), 198, 198(16), 212
ἐπίσκ. Ροδοστόλου (τιτουλ.), 198(16)
μητροπ. Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, 198(16)
μητροπ. Τραπεζοῦντος, 131(129), 132
μητροπ. Κυζίκου, 198(16)
μητροπ. Προύσης, 198(16)
μητροπ. Δέρκων, 198(16)

- Κωνσταντίνος, μητροπ. Μελενίκου, 99(63)
 Κωνσταντίνος, Ἀλεξανδρίδης,
 κωδικογράφος, 68(58)
 ὑπογραμμ., 68(58)
 ἀρχιγραμμα. Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου,
 68(58)
 μητροπ. Ρόδου, 67, 68, 68(58)
 μητροπ. Κυζίκου, 67, 68, 68(58)
 Κωνσταντίνος Ἀποστόλου, μητροπ. Πισ-
 σιδίας, 131(129), 132
 Κωνσταντίνος Ἀράμπογλου(ς), μητροπ.
 Τραπεζοῦντος· βλ. Κωνσταντίνος
 ΣΤ', Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
 Κωνσταντίνος Βαλιούλης, μητροπ. Γάνου
 καὶ Χώρας, 102(67)
 Κωνσταντίνος Βαλλιιάδης, μητροπ. Ἐφέ-
 σου· βλ. Κωνσταντίνος Ε', Οἰκουμε-
 νικὸς Πατριάρχης
 Κωνσταντίνος Βο(ν)τζαλίδης, μητροπ.
 Σάμου, 131(129), 132
 Κωνσταντίνος Δεληγιάννης, μητροπ.
 Χίου, 131(129), 132
 Κωνσταντίνος Μεγκρέλης,
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Ἡρακλείας Γρη-
 γορίου Καλλιίδη, 183
 ἐπίσκ. Λεύκης (τιτουλ.), 183
 μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως (1922-
 1924), 31, 183-191, 213, 229
 μητροπ. Σερρών, 183
 Κωνσταντίνος, πρωτοπαππᾶς, πατέρας
 Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Νεοφύτου
 Η', 51(20)
 Κωνσταντίνου, Ἀλέξανδρος, χριστ. κάτ.
 Παλαιοχωρίου, 248· βλ. καὶ Κονστα-
 τίνος (= ου), Ἀλέξανδρος
 Κωνσταντινουπόλεως, ἀρχιεπισκοπή,
 62(44), 69, 205
 Κωνσταντινούπολη 28(4), 37, 44(18),
 57(33), 62(43), 66(56), 69, 69(61),
 70(62, 63), 71, 81(41), 106(76),
 109(85, 86), 110(90), 112, 112(97),
 113(99), 114, 115(106), 139, 157,
 158(70), 173(12), 193, 198(16), 201(21),
 212(2), 245(2)
 Κωνσταντίνος Ματουλόπουλος,
 διάκ., 72(67)
 ἀρχιδιάκ. μητροπ. Θεσσαλονίκης Ἰω-
 ακείμ, 72(67)
 ἐπίσκ. Ἄρδαμερίου, 72(67)
 μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης (α'),
 72(67)
 μητροπ. Δρυϊνουπόλεως, 72(67)
 μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης (β'),
 71, 72, 72(67)
 Κωνσταντίνος Ρούσης, μητροπ. Ἐδέσσης,
 199, 199(17)
 Κωστάκης Βαϊάνης ἐφένδης· βλ. Βα-
 γιάν(ν)ης, Κωνσταντίνος
 Λακκοβίκια, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθε-
 ρουπόλεως, 48, 51, 52, 52(21), 56,
 56(32), 78(30), 128, 128(126), 217,
 224· βλ. καὶ Μεσολακκιά
 Λακκοβικίων,
 Δημογέροντες, 56, 56(32), 234
 Ὁρθόδοξος Κοινότης, 51, 52, 216
 Προεστῶτες, 56, 56(32), 234
 Λάμπρου, Γεώργιος, χριστ. κάτ. Παλαιο-
 χωρίου, 254
 Λαυρέντιος Παπαδόπουλος,
 μητροπ. Χαλδ(ε)ίας, 160, 160(173)
 μητροπ. Δράμας, 160(173), 171(10)
 Λεκίδης, Κωνστ.(αντίνος), χριστ. κάτ.
 Παλαιοχωρίου, 247
 Λεόντιος Χουτουριώτης,
 μητροπ. Φιλαδελφείας, 116, 116(109)
 μητροπ. Ροδοπόλεως, 131(129), 132
 Λέρου καὶ Καλύμνου, μητρόπ., 59(36),
 60(40)
 Λεύκη, κώμη Βορ. Θράκης, 183, 183(1)
 Λεύκης, ἐπίσκ. μητροπ. Φιλιππουπόλεως,
 183, 183(1)
 Λονδίνο 168(7), 170(9)

- Λουκάς Πετρίδης,
μητροπ. Δρυϊνουπόλεως, 131(129),
132
μητροπ. Φιλαδελφείας, 152, 152(56)
Λυκίας, έπαρχία, 40(10), 99(62)
- Μαγνησία (Μ. Άσία), γενέτειρα μητροπ.
Άγαθαγγέλου Σχολαρίου, 37(1),
170(9)
- Μαδένης Γεώργιος, χριστ. κάτ. Πραβίου,
85
- Μακάριος, ήγούμ. Μονής Εικοσιφοινίσ-
σης, 140(30)
- Μακάριος Άγαθόβουλος,
διδάσκαλος στις έπαρχίες Έφέσου
καί Πισιδίας, 245(2)
άρχιδιακ. μητροπ. Ρόδου Συνεσίου,
245(2)
έπίσκ. Λέρνης (Λέρου), 245(2)
έπίσκ. Έλευθερουπόλεως, 47, 245,
245(2), 246
βοηθός μητροπ. Πισιδίας Καισα-
ρίου, 245(2)
- Μακάριος Παπαϊωάννου, διάκ. από τὰ
Λακκοβίκια, 78(30), 128, 224
- Μακεδονία 119(114), 199
Άνατολική, 27
Άνω, 75, 137(26), 199
Δυτική, 99(63), 199
Κεντρική, 199
Νότιος, 199
- Μακεδονικός Άγώνας 32, 100(64)
- Μάξιμος Κausοκαλυβίτης, Όσιος, 189(20)
- Μαράσογλου Μηνάς, μέλος Δ.Ε.Μ. Συμ-
βουλίου, 110(92)
- Μαρκιανός, Βυζ. αυτοκράτορας (450-
457), 62(43)
- Μάρκου, Θεόδωρος, χριστ. κάτ. Παλαιο-
χωρίου, 253
- Μαρωνή, Παναγιώτης, χριστ. κάτ. Πα-
λαιοχωρίου, 252, 253
- Μαρωνείας, μητρόπ., 27(1)
- Ματθαίος Β΄, Οικουμενικός Πατριάρχης (β΄
1598-1602) ό από Ίωαννίνων, 61(42)
- Μεγάλη Έκκλησία (= Οικουμενικόν Πα-
τριαρχείον) 32, 39, 50, 78
- Μεγάλη του Γένους Σχολή (ΚΠολη)
70(63), 73(69), 108(84), 193, 245(2)
- Μεγίστης Λάυρας, Μονή (Άγιον Όρος),
31, 189, 189(20), 230
- Μεθόδιος, Άγιος, 139(27)
- Μελέτιος Μεταξάκης, Οικουμενικός Πα-
τριάρχης (1921-1923) ό από πρ. Άθη-
νών, 173(12), 184, 184(10), 186, 187,
188, 189(18), 212
διάκ., 184(10)
άρχιγραμμα. Πατριαρχείου Έεροσολύ-
μων, 184(10)
μητροπ. Κιτίου (Κύπρος), 184(10)
άρχιεπ. Άθηνών, 184(10)
Πατριάρχης Άλεξανδρείας, 184(10)
- Μεσολακκιά 52(21)· βλ. και Λακκοβίκια
- Μεσορόπη, χωριό έπαρχίας Έλευθερου-
πόλεως, 29· βλ. και τó άμέσως έπό-
μενο λ.
- Μεσορώπη 119(114)
- Μεχμένταγα, άδελφοί, όθωμ. κάτ. Πα-
λαιοχωρίου, 249
- Μηχάλη, Κατηρήνα, χριστ. κάτ. Παλαιο-
χωρίου, 253
- Μ.(ικρά) Άσία 37(1), 170(9), 183, 245(2)
- Μιχάλη, Κατερίνα, 253· βλ. και Μηχάλη,
Κατηρήνα
- Μνηματάκια, περιοχή ΚΠόλεως, 113(99)
- Μόσχα 158(70)
- Μοσχόπουλος, Δημήτριος, χριστ. κάτ.
Μουσθένης, 119(114), 187
- Μουσθένη, χωριό έπαρχίας Έλευθερου-
πόλεως, 119(114), 187, 229
- Μπαλατάς, περιοχή (ΚΠολη), 155(61)
- Μπέλοβο, Μεγάλο (Goliamo Belono),
χωριό στη σημ. Βουλγαρία, 183(1)
- Μπόζη Μεχμέτης, όθωμ. κάτ. Παλαιοχω-
ρίου, 251

- Μπόμπλιανη 29, 119(114)· βλ. καὶ Ἀκροπόταμος
- Μπούλτση (Δήμου Ζαγορίου) 97, 98, 98(61), 221· βλ. καὶ Ἐλάτη
- Μπούλτσης, Ἐφοροεπίτροποι, 97, 98
- Μυρέων, μητρόπ. ἐπαρχίας Λυκίας, 40(10), 99(62)
- Μυρτόφυτο 146, 146(44), 148, 226, 240· βλ. καὶ Δρέζνα
- Μυτιλήνης, μητρόπ., 99(63), 110(90)
- Μωκισσοῦ, μητρόπ. (Καππαδοκίας), 75, 135
- Ναζιανζοῦ, ἐπίσκ. μητροπ. Μωκισσοῦ Καππαδοκίας, 75
- Ναθαναήλ, Παπανίκας, μητροπ. Προύσης, τοποτηρητῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, 211
- Ναούμ, Ὅσιος· βλ. Ὅσιος Ναούμ
- Νάουσα 205
- Νεαπόλεως,
ἐπίσκ. μητροπ. Ἀντιοχείας (Πισιδία), 195(11)
ἐπίσκ. μητροπ. Σελευκείας (Ισαυρία), 195(11)
ἐπίσκ. μητροπ. Σταυρουπόλεως (Καρία), 195(11)
- Νεάπολη, πόλη Καππαδοκίας, 110(91)
- Νεγοβάνη (Νεγκόβανη = Φλάμπουρο), χωριὸ μητροπ. Καστορίας (σήμε. στὸν Ν. Φλώρινας), 39, 41, 41(11)
- Νέες Χῶρες 27, 29, 32, 33(11), 205
- Νέων Χωρῶν, μητροπόλεις, 32, 33(11)
- Νεόφυτος Ἀποστολίδης, μητροπ. Σιδηροκάστρου, 199, 199(17)
- Νεόφυτος Εὐαγγελίδης, μητροπ. Ἐλασσῶνος καὶ Δομενίκου, 152, 152(56)
- Νεόφυτος Λαμπαδάριος, ἐπίσκ. Τρωάδος (τιτουλ.), 152, 152(56)
- Νεόφυτος Η΄ Παπακωνσταντίνου, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1891-1894) ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, 51, 51(20), 54, 55, 56, 56(30), 57, 57(34), 58, 211, 234
- μοναχός, 51(20)
- διάκ., 51(20)
- διδάσκαλος στὴ σχολὴ τῆς Ἀλιστράτης, 51(20)
- ἀρχιδιάκ. μητροπ. Ἀμασειάς, 51(20)
- ἀρχιμ., 51(20)
- ἐπίσκ. Ἐλευθερουπόλεως, 37, 51(20)
- μητροπ. Φιλιππουπόλεως, 37, 51(20)
- μητροπ. Ἀδριανουπόλεως, 51(20)
- μητροπ. Πελαγωνείας, 51(20)
- μητροπ. Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, 51(20)
- Νευροκοπίου,
ἐπαρχία, 27, 175, 177
μητρόπ., 100(64), 167, 168, 175, 177(16)
- Νηπιοπαρθεναγωγεῖον (Πράβι) 119(114)
- Νικαίας, μητρόπ., 39(9), 47
- Νικήσιανη, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 105(75), 119(114), 136, 145, 154, 154(59), 165(79), 201, 202, 226, 227, 230, 240· βλ. καὶ τὰ ἐπόμε. λ., καὶ Πατριαρχικὴ ἐξαρχία Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας
- Νικήσιανη, 253
- Νικίσανη 154, 154(59),
- Νικίσιανη 202
- Νικισιάνης, Κοινότητα, 201, 202
- Νικηφόρος Λεβανταρίδης, μητροπ. Λιτίτσης, 116, 116(109)
- Νικηφόρος Πέριτς, μητροπ. Ρασκοπρεσρένης, 131(129), 132
- Νικόδημος Δημητρίου, ἀρχιμ., δανειστής Παναρέτου Ἐλευθερουπόλεως, 77(16), 120, 121, 238
- Νικόδημος Κομνηνὸς ἢ Ἀνδρέου,
διάκ., 110(90)
διδάσκαλος καὶ ἱεροκήρυκας μητροπ. Μυτιλήνης καὶ Σάμου, 110(90)
ἀρχιδιάκ. μητροπ. Ἡρακλείας, 110(90)

- ἐπίσκ. Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, 110(90)
 πρ. Μυριοφύτου, βοηθὸς μητροπ. Βελλᾶς Βασιλείου, 110(90)
 μητροπ. Βοδενῶν, 108, 109-110, 110(90), 111, 167
 μητροπ. Βιζύης, 106, 107(78), 110(90)
 μητροπ. Κώου, 110(90)
 μητροπ. Βάρνης, 110(90)
 μητροπ. Προύσης, 110(90)
 Νικόδημος Παπαγεωργίου, μητροπ. Λιτίτσης, 131(129), 132
 Νικόδημος Παπαδόπουλος, ἐπίσκ. Μοσχονησίων, 131(129), 132
 Νικόλαος, ἱερέας μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως, 203, 204
 Νικόλαος Παπανικολάου, πρωτοσυγκ. μητροπ. Καισαρείας, 195(11)
 ἐπίσκ. Νεαπόλεως (τιτουλ.), 194, 195, 195(11)
 μητροπ. Γρεβενῶν, 194, 195, 195(11), 196, 197, 199, 199(17), 230
 Νικόλαος Σακκόπουλος, δiάκ., 173(12)
 ἀρχιδιάκ. μητροπ. Σμύρνης, 173(12)
 πρεσβύτερος-ἐφημέριος Ἑλληνικῆς Κοινότητος Κρο(ν)στάνδης, 173(12)
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Ἀμασείας, 173(12)
 ἐπίσκ. Ἄμισοῦ (τιτουλ.), 173(12)
 ἐπίσκ. Κίτρους, 173(12)
 μητροπ. Βοδενῶν, 173(12)
 μητροπ. Ἀγκύρας, 173(12)
 μητροπ. Μαρωνείας, 131(29), 132
 μητροπ. Καισαρείας, 173, 173(12), 195(11)
 μητροπ. Χαλκηδόνος, 173(12)
 τοποτηρητῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, 173(12), 212
 Πατριαρχικὸς ἐπίτροπος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ Μελετίου Μεταξάκη, 173(12), 212
 προεδρεύων ἐνδημούσης Συνόδου, 173(12), 175, 180, 181, 189, 212
 Νικολάου, Ἀθανάσιος, χριστ. κάτ. Πραβίου, δανειστῆς Παναρέτου Ἐλευθερουπόλεως, 77, 96, 221
 Νικομήδεια 135
 Νικομηδείας, μητρόπ., 99(63), 115, 135
 Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, μητρόπ., 108(84)
 Νομὸς
 Σερρῶν 52(21)
 Φλώρινας 41(11)
 Ξάνθη 75(3), 76, 76(4), 160(72), 179
 Ξάνθης,
 Δημογεροντία, 76, 76(4)
 ἐπαρχία, 29, 164
 μητρόπ., 29, 66(56), 75, 136, 164, 175, 179
 μητροπ., 29
 Ξάνθης καὶ Καβάλλας, μητροπ. (= Ἄνθιμος Ἀναστασιάδης), 76(4), 176
 Ὄθωμανικὴ αὐτοκρατορία 54(26), 79(39)
 Οἰκονόμου, Ἡλίας Λ., Ἐφορος σχολείων ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 124
 Οἰκονόμου Κατίνα, χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 134, 225, 225
 Οἰκουμενικὴ Σύνοδος
 Α΄ 41(13)
 Β΄ 41(13)
 Γ΄ 41(13)
 Δ΄ 41(13)
 Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο 32, 33
 Ὀλυμπος 199
 Ὀρφάνι, χωριὸ ἐπαρχίας Ξάνθης, 136, 164, 165, 165(79), 228
 Ὅσιος Ναοῦμ 139(27)
 Ὅσιος Ναοῦμ, Μονὴ (ἐπαρχίας Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν), 135, 138, 139, 139(27)
 Ὅσιου Νικάνορος Ζάβορδας, Μονὴ (Γρεβενά), 99(63)
 Παγγαῖον (= περιοχὴ τοῦ Παγγαίου)

- 29, 30, 115(106), 139(29), 145(42), 174(13), 187(13), 188(16), 246
- Παγγαίου, ἐπαρχία (διοικητ.), 90(56)
- Πάδη (Πάδες), χωριὸ Σερβίων Κοζάνης, γενέτειρα μητροπ. Κωνσταντίου Ματουλοπούλου, 72(67)
- Παλιόχωρα, περιοχή τοῦ Παλαιοχωρίου, 247(3)
- Παλαιοχώρι, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 119(114), 245-255· βλ. καὶ Πατριαρχικὴ ἐξαρχία Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας
- Παλαιοχωρίου,
 γραμματοδιδασκαλεῖον, 249(6)
 Ἐφοροεπίτροποι, 251
 Κοινότητα, 246, 251
 Μουκταροδημογέροντες, 251
 προεστώτες, 247, 249 (προεστέι)
 Πρόκριτοι, 251
 σχολεῖο, 245, 249(6)
- Παναγία ἢ Καφατιανή, ἐνορία Γαλατᾶ (ΚΠολη), 71(64), 193
- Πανάγιος Τάφος 136, 141, 226, 239, 239(9)
- Παναγιωτ(ου?), Νικόλαος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Παναγιώτης, ἱερέας στὴ Νικησιανη, 136, 145, 154, 226, 227, 240
- Παναγιώτης (-ου;), Λάμπρος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 247
- Παναγιώτου, Γεώργιος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 253
- Πανάρετος Ξανθόπουλος, μητροπ. Βελᾶς καὶ Κονίτσης, 199, 199(17)
- Πανάρετος Πετρίδης,
 πρωτοσύγκ. μητροπ. Ἰωαννίνων Γρηγορίου Καλλίδη, 75
 ἐπίσκ. Ναζιανζοῦ (τιτουλ.), 75
 ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Ταταούλων, 75
 μητροπ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, 75
 μητροπ. Στρωμνίτσης καὶ Τιβερίουπόλεως, 75
- μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως (1990-1909), 31, 42(14), 62(47), 75-134, 156(67), 213, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 236, 237, 238
- μητροπ. Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου, 75
- μητροπ. Ἡλιουπόλεως, 75
- μητροπ. Ἰμβρου καὶ Τενέδου, 75
- μέλος Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν, 76, 105, 106, 107, 108(83), 111, 112
- μέλος Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν Πατριαρχικῶν Γραφείων, 76, 108, 111
- μέλος Ἰεράς Συνόδου, 76, 102-103
- μέλος Τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων πρὸς ἐξέταση τελειοφοίτων Ζαπτείου Παρθεναγωγείου, 76-77, 108(83), 112, 113, 238
- Παντοκράτορος, Μονή (Ἅγιον Ὄρος), 31
- Παπαβασιλείου, Ἀριστοτέλης Ἀθανασίου, μέλλων ἱερέας μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως, 201, 202
- Παπαδάκης, Σ., ταμίας τῶν Πατριαρχείων, 69, 71
- Παπαδόπουλος, Ἀριστοτέλης Σ., ἔμπορος στὴν ΚΠόλη, δανειστής Παναρέτου Ἐλευθερουπόλεως, 77(16), 94, 220
- Παπάζογλου, ἀδελφοί, χριστ. κάτ. Πραβίου, 136(23), 149, 150, 153, 154
- Παπάζογλου, Ἰωάννης Ν., χριστ. κάτ. Πραβίου, 149, 227
- Παπάζογλου Παρασκευᾶς Ν., χριστ. κάτ. Πραβίου, ἀδελφὸς Ἰω. Παπάζογλου, 149, 227
- παπᾶ Ἰωάννου, Κ., 78(29), 103(71), 221
- Π.(απα) Κωνσταντίνου, Παναγιώτης, μέλος Τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων πρὸς ἐξέταση τε-

- λειοφοίτων Ζαππείου Παρθεναγωγείου, 112, 113
- Παπαϊωάννου, Κ., ύποψήφιος ιερέας, 103(71), 105, 202(26), 222, 224· βλ. καὶ παπᾶ Ἰωάννου, Κ.
- Παπαϊωάννου, Μακάριος· βλ. Μακάριος Παπαϊωάννου
- Παπάσογλου, Ἰωάννης Ν., 149, 149(51)· βλ. καὶ Παπάζογλου, Ἰωάννης
- Παπαστεργίου, Κωσταντίνος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Παπουτσοπούλου, Ἀλκιβιάδης Χρ., χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 118, 222
- Παπουτσοπούλου, Ἑλένη Χριστ., χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 121, 122
- Παππα, Κωσταντίνος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Παρηση(ς), Γεωργιος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Παρθένιος, μητροπ. Ἰωαννίνων καὶ Βελᾶς, 60(40)
- Παρθένιος Βαρδάκας, ἐπίσκ. Κίτρους, 131(129), 132
- Παρθένιος Γκόλιας, μοναχός, 99(63)
πρωτοσύγκ. μητροπ. Μυτιλήνης, 99(63)
ἐπίσκ. Δαφνουσίας (τιτουλ.), 99(63)
ἐπίσκ. Πολυανῆς, 98, 99, 99(63), 100, 101
μητροπ. Δεβρών καὶ Βελισσοῦ, 99(63), 152, 152(56), 156, 156(63)
μητροπ. Μελενίκου, 99(63)
- Παρίσι 170(9)
- Παρσᾶς, χωριὸ Λασιθίου Κρήτης, γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μελετίου Δ', 184(10)
- Πατριαρχικὴ ἐξαρχία
Καβάλλας 29, 75-76, 176(15)
Νικησιάνης, Παλαιοχωρίου καὶ Κοραμίτσας 28, 145(42), 165(79), 171(11), 247(3)
Ὀρφανίου 29, 76, 165(79), 176(15)
- Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ· βλ. Ἐπιτροπὴ
- Πατριαρχικὸν Σκευοφυλάκ(ε)ιον 136, 158, 159, 241
- Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον 57(33)· βλ. καὶ Ἐπιτροπὴ
- Πατριαρχικὸς Ναὸς (Πάνσεπτος) 48, 57, 58, 59, 59(38), 61, 63, 71, 72, 155(61), 125· βλ. καὶ Ἁγίου Γεωργίου, Ναὸς (Φανάρι, ΚΠολη)
- Παύλου, Ἀθηνᾶ, χριστ. κάτ. Πραβίου, σύζ. Δημητρίου Δημάδη, 147, 148
- Παύλου, Ἀργυρῆ, χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 89
- Πέραν, περιοχὴ ΚΠόλεως, 69(61), 70(62), 113(99)· βλ. καὶ Σταυροδρόμι
- Πισσιδίας, ἐπαρχία, 245(2)
- πιττάκιο(ν), εἶδος ἐγγράφου, 48, 57, 58, 59, 59(39), 65, 66, 67, 68, 71, 72, 113, 114, 115, 157, 158, 162
- Πλησιβίτσα Φιλιατῶν, χωριὸ Ἰηπειρος, γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου Ζ', 60(40)
- Ποδογόριανη, χωριὸ καζᾶ Πραβίου, 29, 119(114)· βλ. καὶ τὸ ἀμέσως ἐπόμεν. λ.
- Ποδοχώρι (Ποδογόριανη) 119(114)
- Ποιμενίδης, Κωνσταντίνος, διδάσκαλος, 87, 219
- Πόλη (= ΚΠολη) 57(33), 69(61), 106(76), 193
- Πολύκαρπος Βαρβάκης, μητροπ. Ἐλασσῶνος, 130(129), 132
μητροπ. Ἀδριανουπόλεως, 152, 152(56)
- Πολύκαρπος Σακελαρόπουλος, μητροπ. Φλωρίνης, 199, 199(17)
- Πολύκαρπος Ψωμιάδης, μητροπ. Νεοκαισαρείας, 152, 152(56)
μητροπ. Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου, 199, 199(17)
- Ποῦλιου, Γεώργει, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252

- Πουλχερία, σύζ. αυτοκράτορα Μαρκιανού, 62(43)
- Πράβι(ον), ἔδρα μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως, 29, 29(6), 31, 32, 47(4), 48, 49, 50, 52(21), 62(47), 68, 69, 77, 77(16, 23), 78(29), 81, 82, 85, 90(57), 96, 118, 119, 119(113, 114), 120, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 133, 135, 137, 141, 147, 149, 150, 154, 163, 164, 183, 194, 203, 204, 216, 217, 221, 222, 223, 224, 225, 227, 231, 235, 236, 238, 240, 242, 249(6)
- Πραβίου,
Ἄρρεναγωγεῖο, 77, 119, 119(113, 114), 120, 222
Δημογέροντες, 47(4), 49, 50, 62(47), 78(29), 123, 124, 125, 135, 137, 216, 223
Δημογεροντία, 137, 224
Ἐφοροεπιτροπή, 77, 126, 224
Ἐφοροεπίτροποι, 78(29), 123, 124, 125, 223
καζᾶς, 29, 90(57), 119(114), 249(6)
Κοινοτικά Σωματεῖα, 194
Ὁρθόδοξη (-ος) Κοινότητα (-νότης), 31, 62(47), 77, 118, 119, 119-120, 119(14), 120, 123, 125, 128, 129, 130, 141, 222
Παρθεναγωγεῖο, 77, 119, 119(113, 114), 222
Πνευματικὸν Δικαστήριον, 128, 130, 130(127), 145, 147, 240
Ποινικὸ Πρωτοδικεῖο, 81, 82, 236
ὑποδιοίκηση, 29, 29(6), 52(21)
- Πρέβεζα 66(56)
- Πρέσπα, λίμνη, 83(45)
- Πρεσπῶν (καὶ Ἀχιριδῶν/Λυχνιδῶν), ἐπαρχία, 82, 135, 138, 139, 143
μητροπ., 137, 137(26), 143(39)
- Προεστῶτες ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως 31
- Προκόπιος Λαζαρίδης,
ἀρχidiaκ. μητροπ. Μελενίκου, 115(106)
ιεροκήρυκας μητροπ. Νικομηδείας, 115(106)
πρωτοσυγκ. μητροπ. Νικαίας, 115(106)
ἐπίσκ. Ἀμφιπόλεως (τιτουλ.), 115(106)
ιερατικῶς προϊσταμ. Κοινότητος Βλάχκας (ΚΠολη), 115(106)
- Πατριαρχ. ἔξαρχος στήν Ἁγία Ἀναστασία καὶ τὴ Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης, 115(106)
- μητροπ. Δυρραχίου, 102(67), 107(78), 115, 115(106)
- μητροπ. Φιλαδελφείας, 115(106)
- μητροπ. Ἰκονίου, 115(106)
- πρόεδρος Μοναστηριακῆς Ἐπιτροπῆς, 106
- μέλος Ἐφορίας Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, 106
- μέλος Ἰ. Συνόδου, 102
- Προκόπιος, μητροπ. Μελενίκου, 115(106)
- Προσευχητᾶριον εἰς χρῆσιν τῶν παιδῶν* 48, 57, 57(34)
- Προὔσα 198(16)
- Προφήτου Ἡλιοῦ,
ἐκκλησία (Αὐλή), 174(13)
πανήγυρις (Παλαιοχώρι), 254
φώτισμα (Παλαιοχώρι), 254
- Πρώτη (Κιουπ-κιοῦ), χωριό (σῆμ. Ν. Σερρών), γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου Η', 51(20)
- Ραιδεστός, πόλη Ἀνατ. Θράκης, γενέτειρα μητροπ. Ἀνθίμου Ἀναστασιάδη, 179
- Ρέσεν, Δῆμος (Σκόπια), 83(45)
- Ροδοκανάκειος Ἱερατικὴ Σχολὴ Καισαρείας 167
- Ροδολ(ε)ῖβος, κόμη (σῆμ. Ν. Σερρών), 51(20)

- Ροδοστόλου, ἐπισκ. μητροπ. Ἀδριανουπόλεως, 198(16)
 Ρόδου, μητρόπ., 99(62), 108(84)
 Ρωμανὸς Δ΄ Διογένης, Βυζ. αὐτοκράτορας, 62(43)
- Σακελλαρίου, Ἰ. Π., δανειστής Παναρέτου Ἐλευθερουπόλεως, 77(16), 84, 87, 218, 219, 237
 Σάμος 110(91)
 Σάμου, μητρόπ., 110(90)
 Σαμψοῦντα (Ἄμισός) 173(12)
 Σαράντα Ἐκκλησίες, κώμη Ἄνατ. Θράκης, 39(9)
 Σεβαστείας, μητρόπ., 115(106)
 Σελευκείας μητρόπ. (Ἰσαυρίας), 195(11)
 Σεραΐ (= Σκήτη Ἁγίου Ἀνδρέα, Ἅγιον Ὅρος) 44(18)
 Σεραφεῖμ Σκαρούλης, ἡγούμενος Πατριαρχικοῦ μετοχίου Ἁγίου Στεφάνου στή Μόσχα, 158(70)
 μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης, 158(70)
 μητροπ. Γάνου καὶ Χώρας (α΄), 158(70)
 μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης, 158, 158(70)
 μητροπ. Γάνου καὶ Χώρας (β΄), 158(70), 162, 163, 163(77)
 Σέρρες 98, 99, 100, 100(64, 65), 167
 Σηλυβρία, πόλη Ἄνατ. Θράκης, 205
 Σηλυβρίας, ἐπαρχία, 47
 μητρόπ., 47, 171(11)
 Σιάτιστα, κώμη Μακεδονίας, γενέτειρα μητροπ. Παρθενίου Γκόλια καὶ Νικολάου Παπανικολάου, 99(63), 195(11)
 Σιδηρόκαστρο, πόλη Μακεδονίας, 99(63)
 Σινώπη (Πόντου), γενέτειρα μητροπ. Νικολάου Σακκοπούλου καὶ Κωνσταντίνου Μεγκρέλη, 173(12), 183
 Σισλί, περιοχή ΚΠόλεως, 69(61)
 Σκαλωτής, Μονή (Αἴνου), 116, 116(109)-βλ. καὶ Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Μονή (Αἴνος)
 Σκήτη Ἁγίου Ἀνδρέα (Ρωσική, Ἅγιον Ὅρος) 44, 44(18)
 Σκήτη Κausοκαλυβίων (ἢ Σκήτη τῆς Ἁγίας Τριάδος, Ἅγιον Ὅρος) 189, 189(20), 190, 230
 Σκουτάριο, κώμη (σήμερ. στή Βουλγαρία) 183(1)
 Σμάραγδος Χατζηευσταθίου, μητροπ. Μυριοφύτου (καὶ Περιστασεως), 127, 127(123)
 μητροπ. Μογλενῶν, 131(129), 132
 Σμολέ(αί)νων, ἐπισκοπή μητροπ. Φιλίππων ἢ Φιλιππουπόλεως, 27(1)
 Σμύρνη 170(9)
 Σουλτάνα, σύζ. Γεωργίου Μαδένη (Πράβι), 85
 Σπυρίδων Βλαῆχος, μητροπ. Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, 127, 127(123), 131(129), 132, 152, 152(56), 156, 156(63)
 Σταυρί (= Ἀπολλωνία), χωριὸ Σίφνου, γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ζ΄, 99(62)
 Σταυροδρόμι (Πέραν, Μπέγιογλου), περιοχή ΚΠόλεως, 69, 69(61), 70(62), 235
 Σταυροδρομίου, ἐνορίες, 69, 69(61), 235
 Σταύρου, Νάηδος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 254
 Σταυρουπόλεως, μητρόπ. (Καρίας), 195(11)
 Στενήμαχος, κώμη (σήμερ. στή Βουλγαρία), 183(1)
 Στέφανος Σουλίδης, μητροπ. Μηθύμνης, 131(129), 132
 Στρώμνιτσα, πόλη Ἄνω Μακεδονίας, 75, 75(1), 76, 217
 Στρωμνίτσης καὶ Τίβεριουπόλεως, μητρόπ., 75, 76(7)
 Συγή (Προποντίδος/Προύσης), γενέτειρα

- ρα Οικουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου ΣΤ' καὶ μητροπ. Προύσης Δωροθέου Μαμμέλη, 168(7), 198(16)
- Σύμβολο, ὄρος, 29
- Συμβούλιο, μικτὸ ἐκκλησιαστικό, 64, 65
- Συνέσιος, μητροπ. Ρόδου, 245(2)
- Συνθήκη
Βουκουρεστίου 179
Λωζάννης 54(26), 79(39)
Παρισίων 54(26)
- Σύνοδος, Ἁγία καὶ Ἱερά, 32
- Συνταγμάτιο(ν) 102, 155, 156, 157, 198, 199, 200
- Σφέτσιος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 254
- Σωτήρ Χριστός, ἐνορία Γαλατᾶ (ΚΠολη), 71(64)
- Σωφρόνιος, μητροπ. Ἀμασειας, 51(20), 55(27)
- Σωφρόνιος Ἀργυρόπουλος, μητροπ. Προ(ι)κονήσου, 127, 127(123)
- Σωφρόνιος Βουτσᾶς, μητροπ. Προικονήσου, 131(129), 132
- Σωφρόνιος Νηστόπουλος, μητροπ. Ἀγκύρας, 127, 127(123), 131(129), 132
- Σωφρόνιος Γ' Μειδαντζόγλου, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1863-1866) ὁ ἀπὸ Ἀμασειας, 155(61), 171(11)
- Σωφρόνιος Σταμούλης,
διάκ., 205
ἀρχιδιάκ., 205
ἀρχιμ., 205
ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Ναούσης, 205, 207(4)
ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Καβάλλας, 205
Πατριαρχικὸς ἐπόπτης ὀρθοδόξων σχολείων ἀρχιεπισκοπῆς ΚΠόλεως, 205
μητροπ. Μυριοφύτου καὶ Περιστασσεως, 205
μητροπ. Βερροίας καὶ Ναούσης, 205
μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως (1927-1958), 31, 205-207, 213, 231
- τακρίριον 82, 82(43), 249, 249(8)
- Τακτικά, ἐκκλησιαστικά, 27
Τακτικὸν 7 D., 27(1), 183(1)
Τακτικὸν 9 D., 27(1), 183(1)
Τακτικὸν 10 D., 183(1)
Τακτικὸν 13 D., 27(1), 183(1)
Τακτικὸν 14 D., 27(1)
Τακτικὸν 21 D., 27(2)
- Ταμεῖον
ἐκκλησίας Ἁγίου Γεωργίου (Παλαιοχωρί) 248, 250, 253
Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης 116, 117, 118, 139, 140, 153, 163, 239, 241
Βλ. καὶ Ἐθνικὸν Ταμεῖον
- Ταράσιος Βασιλείου, μητροπ. Ἡλιουπόλεως, 106, 107, 107(78), 131(129), 132
- Τάσιου, Ἄγγελος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 250, 254
- Ταχιντζῆς, Κ., γιατρός, μέλος Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου (ΚΠολη), 112, 112(97)
- Τένεδος, γενέτεира μητροπ. Νικοδήμου Κομνηνοῦ, 110(90)
- τεσκερές, εἶδος ἐγγράφου, 55, 55(28), 56(29), 82, 82(42), 92, 216, 220, 234, 236, 237, 249, 249(7)
- Τιμόθεος Λαμπρίδης, μητροπ. Χαλεπίου, 37-38
- Τιμοθέου, Δημοσθένης, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 250
- Τοπάλ, Χασάν, ὀθωμ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 253
- Τοπόλοβο, χωριό (σήμ. στὴ Βουλγαρία), 183(1)
- Τούμπας, Νικόλαος, χριστ. κάτ. Παλαιοχωρίου, 252
- Τουσιαμάν, Αἰκατερίνη Ἴ., χριστ. κάτ. Πραβίου, 133, 225
- Τράπεζα Λ. Ζαρίφη 169, 170, 170(8)
- Τραπεζοῦντος, μητρόπ., 70(63)
- Τριανταφύλλου, Γεώργιος, χριστ. κάτ. ἐπαρχίας Ἐλευθερουπόλεως, 93, 220

- Τρωάδος, ἐπίσκ. μητροπ. Κυζίκου, 152(56)
 Τσαδηρί, Μονή (Αἶνος), 116, 116(109).
 βλ. καὶ Μονή τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου
 Τύανα, πόλη Καππαδοκίας, γενέτειρα μη-
 τροπ. Προκοπίου Λαζαρίδη, 115(106)
 Τυπογραφεῖον, Πατριαρχικόν· βλ. Πατρι-
 αρχικὸν Τυπογραφεῖον
- Ἑπαπαντῆς τοῦ Σωτῆρος, Ναός (Δούμπε-
 νι) 83
 Ἑπεραγίας Θεοτόκου, Μονή Πατριαρ-
 χική καὶ Σταυροπηγιακή (Αἶνος),
 116(109). βλ. καὶ Σκαλωτῆς, Μονή
 Ἑπουργεῖο Δικαιοσύνης 55, 234
 Ἑψηλὴ Πύλη 73(68), 82, 82(43), 114(104),
 237
- Φανάρι (ΚΠολη) 61(42), 82(41), 99(62,
 63), 109(89), 155(61), 158(70), 245(2)
 Φιλάρετος Βαφείδης, μητροπ. Διδυμοτεί-
 χου, 107(78), 152, 152(55, 56), 155,
 156(63)
 ἐφοροταμίας Θεολογικῆς Σχολῆς
 Χάλκης, 106
 Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος Σερρῶν
 119(114)
 Φιλιππουπόλεως, μητρόπ., 27(1), 183
 Φιλίππων, μητρόπ., 27, 27(1, 2)
 Φιλίππων καὶ Δράμας, ἐπαρχία, 171(11)
 Φιλίππων καὶ Δράμας, μητρόπ., 27
 Φιλίππων, Δράμας καὶ Ζιχνῶν, μητρόπ.,
 27, 27(1)
 Φιλίππων, Δράμας, Ζιχνῶν καὶ Νευροκό-
 που (Νευροκοπίου), μητρόπ., 27, 29
 Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, μητρόπ., 27(1)
 Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, μητρόπ.,
 27(1)
 Φιλόθεος Βρυέννιος, μητροπ. Νικομη-
 δείας, 102, 102(67), 115(106), 131,
 131(129), 135
 Φιλόθεος Κωνσταντινίδης, μητροπ. Δρά-
 μας, 30, 171(11)
- φιρμάνι(ον) 68, 69, 69(60), 74(70), 146,
 148, 218, 226, 235, 240
 Φλάμπουρο, χωριὸ Ν. Φλώρινας, 41(11).
 βλ. καὶ Νεγοβάνη
 Φοτ(η), Πανακῆς, χριστ. κάτ. Παλαιοχω-
 ρίου, 249
 Φράγκοι 69(61)
 Φτέρη, χωριὸ ἐπαρχίας Ἐλευθερουπό-
 λεως, 90, 90(57), 119(114), 219
 Φωλιὰ (Τσούστη/-ε), χωριὸ ἐπαρχίας
 Ἐλευθερουπόλεως, 119(114)
 Φώτη, Χριστάκου, χριστ. κάτ. Παλαιο-
 χωρίου, 252
 Φώτιος Μαρινάκης, ἐπίσκ. Καμπανίας,
 131(129), 132
 Φωτίου, Χρῖστος, χριστ. κάτ. Παλαιοχω-
 ρίου, 254
- Χαλδ(ε)ίας, ἐπαρχία, 160(73)
 Χάλκη, νησι τῶν Πριγκηποννήσων, 66,
 66(55), 101, 160(72), 170(9)
 Χάλκη (= Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς
 Χάλκης) 109(89), 135, 136
 Χαλκηδόνα 155(61), 168(7), 201(21)
 Χαλκηδόνας, μητρόπ., 66(56), 108(84)
 Χαραλάμπους, Θεοδόσιος· βλ. Θεοδό-
 σιος Χαραλάμπους
 Χάσκιοι (ΚΠολη) 254(2)
 Χατζη-Ἄνθιμος, ἀρχιμ., δανειστής Πα-
 ναρέτου Ἐλευθερουπόλεως, 77(16),
 101, 221
 Χατζούδη, Ἀθανάσις, χριστ. κάτ. Παλαιο-
 χωρίου, 252
 Χάτι-Χουμαγιούν 54(26)
 Χιλανδαρίου, Μονή (Ἅγιον Ὄρος), 31
 Χίος 63(50), 70(63), 109(89)
 Χορτοκόπι (Δράνοβα), χωριὸ ἐπαρχίας
 Ἐλευθερουπόλεως, 119(114)
 Χριστουπόλεως, μητρόπ., 28, 28(4)
 Χριστούπολη (Καβάλα) 27(1), 28
 Χρύσανθος,
 ἐπίσκ. Ἀβύδου (τιτουλ.), 59(36)

- ἀρχιεπίσκ. Νευροκοπίου καὶ Ραζλο-
κίου, 59(36)
- ἐπίσκ. Λέρνης (εἶτα μητροπ. Λέρου
καὶ Καλύμνου), 59(36, 37)
- μητροπ. Κορυτσ(ζ)ᾶς, 58, 59, 59(36,
37)
- Χρυσόστομος (Ἀβαγιανός), μητροπ. Ἐλευ-
θερουπόλεως, 30
- Χρυσόστομος Καλαφάτης,
μέγας πρωτοσύγκ. τῶν Πατριαρ-
χείων, 70(63), 71
- μητροπ. Δράμας, 70(63)
- μητροπ. Σμύρνης, 70(63), 152(56)
- Χρυσόστομος Παπαχρήστου, μητροπ. Τυ-
ρολόης, 152, 152(56)
- Χρυσόστομος Χατζησταύρου, μητροπ.
Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου,
27(1)
- Χρυσούπολη (Σκούταρι) Χαλκηδόνας,
γενέτειρα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ
Βασιλείου Γ', 201(21)
- Cislenius de Busbequius, Augerius, Αὐ-
στριακὸς πρεσβευτὴς στὴν ΚΠολη,
28(4)

